

ВУЗФ
Финанси, застраховане,
Бизнес, предприемачество
и иновации

Светът днес 2020

Сборник с доклади и анализи на студенти от ВУЗФ

ISBN 978-954-8590-87-7

Издателство на ВУЗФ
"Св. Григорий Богослов"
София, 2020

Редакционна колегия

доц. д-р Григорий Вазов, главен редактор

доц. д-р Радостин Вазов, зам. главен редактор

проф. д.ик.н. Методи Христов

проф. д-р Радослав Габровски

проф. д-р Даниела Бобева

проф. д-р Емилия Миланова

проф. д-р Виржиния Желязкова

проф. д-р Григор Димитров

доц. д-р Яким Китанов

доц. д-р Десислава Йосифова

доц. д-р Станислав Димитров

доц. д-р Красимир Тодоров

доц. д-р Даниела Илиева

ISBN 978-954-8590-87

Съдържание

ПРЕДГОВОР.....	5
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА КРАЛСТВО КАМБОДЖА.....	6
Ангел Праматаров	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ШВЕЙЦАРИЯ	17
Минко Иванов	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ФРАНЦИЯ	32
Васил Владимиров Димов	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА КРАЛСТВО ДАНИЯ.....	42
Христо Топчиев	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА НОРВЕГИЯ.....	53
Инна Тодорова	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА КАНАДА.....	62
Йоанна Гигова	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЯ.....	72
Радостина Даниелова Гълъбова	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ШВЕЦИЯ	78
Йордан Тодоров	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ИЗРАЕЛ	86
Десислава Лазарова	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА АВСТРАЛИЯ.....	93
Александра Фургова	
УСТОЙЧИВО ПОТРЕБЛЕНИЕ И ПРОИЗВОДСТВО НА ГЪРЦИЯ.....	103
Любка Смилянова	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА СИНГАПУР	110
Антония Димитрова	
БЕЖАНСКАТА КРИЗА И БЪДЕЩЕТО НА ЕВРОПА.....	124
Адриан Беча	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА КАТАР.....	130
Алекс Илиев	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА КАТАР.....	141

Виктория Севдалинова Мъхова	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ЗИМБАБВЕ.....	151
Ванеса Лямова	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ПАКИСТАН.....	163
Жулияна Илиева	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА САЩ	175
Калина Ризова	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ПАКИСТАН.....	186
Моника Георгиева	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА АЛЖИР	194
Анна Велева	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ЗИМБАБВЕ.....	206
Никол Траянова	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА СИНГАПУР	225
Константин Стефанов	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА СИНГАПУР	240
Ивайло Хубчев	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА АЛЖИР	251
Стефани Петкова	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ЕГИПЕТ.....	265
Анна-Мария Цветкова	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА НИГЕРИЯ	273
Йоана Архангелова	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА КАНАДА.....	282
Маргарита Захариева	
УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА МОНГОЛИЯ.....	292
Виктория Дамянова	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА МЕКСИКО	309
Виктория Стоянова, Николет Галуцова	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА КАНАДА.....	326
Яна Янева	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА РУСИЯ.....	338
Даниела Караиванова	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ХАИТИ.....	348

Боримир Велков	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ФРАНЦИЯ	358
Кристиан Евтимов	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА РУСИЯ	367
Гергана Оведенска	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА БОЛИВИЯ.....	376
Виктория Тошева, Теодора Лазарова	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ИНДИЯ	391
София Василева Събинска	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕЙШЕЛИ.....	403
Георги Ранчев	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА КИТАЙ.....	409
Христо Стаменов	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА БРАЗИЛИЯ	419
Юлита Иванова Христова	
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ЕГИПЕТ.....	434
Кристиан Илиев	

ПРЕДГОВОР

Настоящият сборник е съставен от най-добрите доклади на студентите във ВУЗФ през учебната 2019/2020 година, посветени на съвременните тенденции в устойчивото развитие на редица развити и развиващи се икономики. Сборникът е озаглавен „Светът днес 2020“ и обобщава интересни интерпретации на данни, като проследява глобални тенденции на развитието през 21 век.

Особено ценен е приносът на студентите към дискусията върху отражението на кризата в резултат от разпространението на COVID-19. За една от най-засегнатите държави – Бразилия, например, се отбелязва, че през последните години успява да стабилизира положителен икономически растеж, но сега е изправена пред голямо предизвикателство. Кризата с COVID-19 представлява проблем за правителството, което към момента изразява полярни мнения по отношение на подхода за борба с разпространението на вируса. Бразилия е държава с множество социални и икономически неравенства, което означава, че най-затрашени са именно рисковите групи - бедното население, коренните народи и затворените традиционни общности.

На практика това е едно от най-големите предизвикателства, поставени пред всяко правителство, в последните десетилетия, което може само за няколко месеца да заличи постигнатите успехи и реализираните добри практики по отношение на социалното и икономическо развитие, социалното включване, състоянието на общественото здраве.

Сборникът ще се издава всяка година с акцент върху актуална икономическа тема, като се предвижда догодина да бъде проведена и първата студентска конференция „Светът днес 2021“. Тя е част от поредицата активности, които ВУЗФ организира всяка година като част от мисията си едновременно да даде трибуна за изява и практически опит на своите студенти и в същото време да помогне за осъществяване на необходимия мост между висшето образование и нуждите на бизнеса.

доц. д-р Юлия Добрева

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА КРАЛСТВО КАМБОДЖА

Ангел Праматаров
3 курс

Увод

В следващите страници ще разгледаме икономическото и социалното състояние на Кралство Камбоджа, ефектите на климатичните промени върху държавата и трудностите и предизвикателствата, пред които то е и ще бъде изправено през следващите десетилетия.

Кралство Камбоджа е държава, намираща се в югоизточната част на Азия, позната като Индокитайски полуостров. Управлението се характеризира като парламентарна монархия – глава на държавата е монархът, а правителството е оглавено от министър-председател. Законодателният орган е Националната асамблея, и е част от двукамерен парламент, включващ в себе си и Сенат.

Камбоджа получава независимостта си от Франция през 1953г., след оттеглянето на японските войски, окупирали района по време на втората световна война. През 1975г. е извършен преврат, който поставя хунтата на „Червените кхмери“ начело на страната. Въведена е идеологията на „аграрен социализъм“, погубила живота на над 3 милиона граждани, включително и образования елит на нацията. Крайно лявото правителство на Пол Пот е свалено от виетнамските войски, а това бележи началото на 13-годишната гражданска война в Камбоджа, чиито последици са все още видни. Тя приключва през 1990г., когато виетнамските войски се изтеглят, а държавата е преименувана от НР Кампучия, на Камбоджа.

След края на гражданската война започва и строежа на модерната камбоджанска държава. Процесът е дълъг и сложен, поради дългите години деструктивни влияния. Наново се изгражда инфраструктурата, държавните институции и обществото, загубило доверие в тях. От тогава насам Камбоджа бележи забележителен икономически и социален напредък, дължащ се на международни инвестиции и работата на множество международни хуманитарни организации, както и стремежа на държавата и обществото към едно по – добро бъдеще. Въпреки забележителните подобрения в стандарта на живот, услугите и социалното развитие, Камбоджа все още е сред най – бедните държави в Азия. Значителна част от населението от 16 693 000 души живее под или на прага да жизнения минимум.

1. Икономическо развитие

През последните 10 години икономиката на Камбоджа расте с завидно постоянство, постигайки ръст от над 100% в периода между 2010г. и 2019г. БВП на глава от населението вече е 1 510\$. Въпреки впечатлителният ръст, Камбоджа остава една от бедните държави в

света. Сравнена с БВП на съседните Тайланд, Виетнам и Мианмар, икономиката на кралството бледнее. За да добием още по-добра представа, можем да съпоставим статистиките на БВП на Камбоджа и България.

Държава	БВП (USD, 2018)	БВП на глава на населението (USD, 2018)	Население
България	65,13 милиарда	1 510,32	7,05 милиона
Камбоджа	24,54 милиарда	9 272,63	16,69 милиона

Основна роля в икономическия ръст на Камбоджа през последните години има повишаването на износа от държавата. Основните международни търговски партньори на страната са САЩ, западноевропейските държави-членки на ЕС, Китай, Япония и съседните Виетнам и Тайланд. Стоките, изнасяни от Камбоджа са разнообразни и включват както традиционно южно азиатски керамични и дървесни изработки, подправки, плодове и сувенири, така и универсални предмети, използвани в бита. В последните няколко години се наблюдава изключителен ръст в износа на естествени и изкуствени кожи, пластмасови предмети и материали, и автомобилни части. Вносът пък е пряко свързан с производствените процеси в страната – основните внасяни стоки са текстил, полезни изкопаеми, памук, тежки машини и изкуствени влакна.

Силно влияние върху повишаването на износа от страната имат международните модни и спортни марки, съзрели в Камбоджа невероятен потенциал за нискорискова печалба. В края на миналия век започва все по – голяма скорост да набира производството на дрехи и модни аксесоари. В страната бързо навлизат световноизвестни марки като Adidas, H&M, GAP и Marks & Spencer, които осигуряват работни места на стотици хиляди хора, предимно в или около главните градове в Камбоджа. В момента в текстилната индустрия работят над 600 000 граждани на Камбоджа, а 80% от тях са жени. Произведеното формира около 60% от общият износ на стоки от страната. Големите шивашки фабрики усвояват голяма част от нискоквалифицираната работна ръка сред населението, но заплащането е повече от незадоволително, а международните скандали след проверки на международни органи не липсват. Въпреки натиска към правителството за действия срещу корупцията и лошите работни условия в индустрията, фабриките повишават приходите си всяка година, а производството и работниците се увеличават постоянно.

2. Аграрно производство

Аграрното производство е един от сериозните отрасли в Камбоджа, има дълбоки корени в културата и традицията на народа, и изключително важна роля в икономиката на

страната. Векове преди държавата Камбоджа да бъде формирана, древните империи на Югоизточна Азия обработват земята грижовно и в синхрон с природата. Точно природата и непредвидимостта ѝ води и до залеза на някои от най – мистичните култури на региона. До преди 30 години над 80% от населението на страната се изхранва чрез земеделие, а в днешно време цифрата варира около 40%, докато приходите от агрикултура са около 22% от БВП на Камбоджа. Основната култура, отглеждана от фермерите са множество сортове ориз, следвани от царевица, маниока, захарна тръстика, портокали, мангота, соя, кокос и каучукови дървета. Благоприятните условия позволяват и отглеждането на много от тропическите култури, традиционни за други части на света.

Климатът на Югоизточна Азия е изключително благоприятен за отглеждането на ориз, за това и той е основната отглеждана култура в страната. В територията на Камбоджа, близо до столицата Пном Пен, е разположено езерото Тонле Сап и р. Меконг, преминаваща пред падината Меконг. Точно там се намират и основния район за отглеждане на ориз. Мястото е благоприятно поради сезонните наводнения, образуващи оризовите полета. Ежегодните мусони, продължаващи между Май и Ноември наводняват падината и облагородяват почвата, връщат зеленината в района и създават невероятни природни пейзажи. Наводненията носят със себе си не само условията за отглеждане на ориз, но и съживяват екосистемата на района, представляващ културният център на Камбоджа. Водите прииждат в горите и полята, образуват блата, мочурища и сладководни езера, използвани за риболов – друг от основните хранителни източници на региона. Голяма част от населението на страната разчита на тези няколко месеца от валежи за да осигури прехраната си през останалата част от годината.

3. Природни ресурси

Все по–сериозно значение за икономиката на страната придобива тежката индустрия и добивът на природните ресурси на Камбоджа. До скоро богатата на полезни изкопаеми и минерали страна беше слабо проучена и потенциалът ѝ беше подценяван от международните компании, но на залежите на петрол, природен газ и въглища се обръща все по – сериозно внимание. Повечето от инвеститорите, проучващи потенциала на Камбоджа са от Китай, Тайван и други съседни държави, а страната е повече от доволна да отдава на концесия земята си в замяна на сериозни заплащания. Миньорската дейност в страната нараства с всяка година, а основните добиви на ресурси са от желязна руда, въглища, злато, боксит, варовик и скъпоценни камъни. Обработката на суров нефт и производството на цимент също заемат важна част от икономиката на Камбоджа, но и те, както и мините, са ръководени от чуждестранни компании от Китай, Австралия и Тайван. Интерес привличат залежи на нефт и природен газ в завилите на Южнокитайско море и вътрешността на страната, но техният потенциал тепърва предстои да бъде оценен.

Един от основните ресурси на Камбоджа е над 130 000 кв. км. горски площи, все още неработени от дървесната индустрия. Множество чуждестранни компании проявяват интерес към тази невероятна възможност за печалби от дървесен материал и плодородната земя, на която растат. На този етап, за щастие, натискът от международните природозащитни организации успява да опази тези все още недокоснати площи и да запази биоразнообразието на екосистемата в тези части от страната. Самото биоразнообразие е един от най – ценните ресурси на Камбоджа. В недокоснатите гори и наводняеми райони все още живеят видове животни и растения, вече изчезнали или силно застрашени в останалите южноазиатски страни, като сиамският крокодил и азиатският слон. С разширяването на индустрията и агрикултурата става все по – трудно опазването на тези застрашени видове от замърсяването и негативното човешко влияние.

4. Туризм

Туризмът в Камбоджа придобива все по – голяма роля както в икономиката, така и в изграждането на позитивна международна репутация на страната. Правителството и туристическите компании полагат изключителни усилия да направят престоят на туристите възможно най – удобен и приятен, като същевременно им доставят едно автентично за Югоизточна Азия изживяване. Туристическите дестинации в Камбоджа са посетени от над 6 200 000 туристи през 2018г, ръст с почти 11% от предишната година. Обектите, типично посещавани от чуждестранните посетители на столицата Пном Пен, митичният град Ангкор и невероятната система от начело с Ангкор Ват – най – големият храм паметник в света. За улеснение на посетителите е построено летището Сиен Реап, разположено на 6 км от храмът Ангкор Ват. Най – натовареното туристическо и търговско летище в страната е в столицата Пном Пен, посрещнало над 6 000 000 пътници през 2019г. Докато културното наследство на кралството е основният магнит за туристи, все по – голяма популярност добиват плажовете по брега на Тайландския залив на Южнокитайско море. Много от местностите са все още незастроени и привличат авантюристично настроени туристи, желаещи да се насладят на автентична и по – слабо организирана екскурзия. За посетителите, държащи на сигурността, са на разположение множество плажни курорти по крайбрежието, предлагащи качествена почивка на златните плажове на Камбоджа.

5. Енергетика

Енергийната устойчивост на Камбоджа е отрасъл, чийто потенциал все още се изучава и е в начален стадий на развитие. По – голямата част от енергията, произвеждана за домакински нужди идва от добита чрез горенето на дървесен материал. Това поставя страната начело в незавидните класации както за неблагоприятни здравословни последици от горенето на дървесен материал на закрито, така и за екологичните последици от обезлесяването. Според последни проучвания в сферата на енергетиката, около 54% от индустриалната енергия в Камбоджа се произвежда чрез петрол, природен газ и въглища, а около 46% - чрез възобновяеми източници. Инвестициите и в двете насоки продължават, като се смята,

че потенциалът на Камбоджа за използване на възобновяеми източници на енергия е висок. Разбираемо, производството на атомна електроенергия в кралството е напълно неразвито. Съвместни проекти с Русия, Китай и Тайланд целят планирането и строителството на атомна електроцентрала в Камбоджа, но на този етап преговорите не стигат по – далеч от разговори на високо ниво.

Инициативи на правителството на Камбоджа целят да доставят електроенергия до отдалечените местности в страната. Така през 2012г стартира 15-годишен проект, целящ да осигури достъп до електроенергия чрез биогазови инсталации на хората в селските райони. На много подобни места навлиза използването на соларна технология за производство на електричество. Въпреки че соларната инициатива остава на локално по – скоро индивидуално ниво, тя набира все повече популярност заради добрата производителност и високата степен на издръжливост на системите. Както в градските, така и селските региони на Камбоджа се използва широк набор от източници на възобновяема енергия, произхождаща от нормалния индустриален процес в страната. Енергията се произвежда от земеделските субпродукти и остатъци от оризови и захарни растения, и каучукови дървета. Биомасата и биогоривата имат изключителен потенциал да захранват голяма част от страната без да се отделя голям бюджет или да се полагат впечатляващи усилия за постигането на тази цел, понеже те се произвеждат от ненужните части на ресурси, ползвани в останалите индустрии.

6. Социално развитие и социално включване

Индексът на човешко развитие е един от основните индикатори за социално-икономическото развитие на една държава спрямо останалата част от света и стандартите, които трябва да следва, за да подобри живота на населението си. В тази насока Камбоджа бележи ръст от 1990г насам, като в момента индексът е оценен на 0,581 – сравнително подобрение от 2000г., когато той е едва 0,419. В много от показателите обаче кралството показва резултати под средните за света, поставяйки го на 146то място в световната класация. За сравнение, България е поставена на 52ро място в същата класация, с индекс стойност от 0,816, а много по – близката до Камбоджа държава на Виетнам – на 118то. Разглежданите фактори в индексът на човешко развитие са един доста добър показател за моментното състояние на Камбоджа като държава и общество. Те разкриват проблемите в обществото, като ниското ниво и непостоянството на образованието в страната, ниското ниво на здравеопазването и достъпът до здравните услуги в отдалечените райони, неравнопоставеността между половете в обществото и на работното място, ниската сигурност на работните места и финансовите затруднения, поставили значителна част от населението на или под прага на жизнения стандарт.

Безработицата никога не се превръща в широкомащабен проблем за всерастящото население на Камбоджа, но това не означава, че проблемите в тази сфера липсват. Процентът на безработните спада с постоянство от 2005г насам, като през 2019г той е изчислен на

1,02% от населението. Много от западните икономисти обаче се отнасят скептично към тези статистики поради доказателства за липса на достоверност. Голяма част от населението на Камбоджа работи в чувствителни на промени сектори, като земеделието, дребната търговия, свързана с туризъм, и текстилната индустрия. Хората, заети в агрикултурния сектор имат сезонна работа, много често работят на личните или семейните си земи, което не им носи постоянен и сигурен доход. Зависимостта на земеделието от природните явления поставя работещите в особено неблагоприятна ситуация. Заетите в дребната търговия най – често работят на слабо устроени пазари или туристически дестинации, и техният доход е несигурен и зависим от неконтролируеми от тях фактори. Много от работниците в сектора на туризма продават сувенири и ръчно изработени предмети, или дребни услуги, които не винаги имат пазар сред посетителите. В допълнение, местни проучвания показват, че този тип търговци работят по няколко часа седмично, докато търсят друга, по – сигурна работа. Множеството работни места в шивашкия сектор осигуряват ежедневна заетост на много хора в урбанизираните райони на Камбоджа, но това никак не означава, че тези работни места са сигурни или дори достойно заплатени. Работниците в текстилните фабрики получават изключително ниско заплащане и работят в тежки условия, както показват многобройни разкрития на международни организации. Дори поставяйки тези тежки за преглъщане факти на страна, силната зависимост на Камбоджа от тази чуждестранна инвестиция в нишова сфера на индустриално развитие поставя страната в ъгъл, от който трудно може да се излезе.

7. Образование

Състоянието на образованието в кралството е пряко свързано с положението, в което е в момента държавата. Малко под 2% от БВП на Камбоджа са отделени за финансиране на образованието – доста по – ниска сума от всяка от съседните държави. Голяма част от финансирането, поддържащо образователната система в страната идват чрез международни инвестиции, благотворителност и неправителствени организации, подпомагащи образованието в слаборазвитите държави. Това е колкото благородно и достойно за уважение, толкова и поставящо страната в опасност от навлизането на опасни и нежелание влияния и идеологии.

Грамотността сред населението расте с постоянство вече над 20г, като разликата между половете също се стопява. Гражданите на Камбоджа прекарват средно по малко над 12 години в образователната система, като първите 6 от тях за задължителни. Около 91% от учениците завършват своето основно образование, а 69% от населението е завършило или поне посещавало част от програмата за основно образование. Грамотността сред възрастните в Камбоджа, според последни проучвания, е 93%. В страната, според различни проучвания, работят над 5 000 учебни заведения, предлагащи начално и основно образование, и 40 учебни заведения, предлагащи програми за следгимназиално образование. От универси-

тетите в страната обаче се възползва изключително малка част от завършилите своето основно образование. Дори и да изявяват желание, достъпът до университетите е сравнително ограничен поради бедността и нуждата от нискоквалифицирана работна ръка.

Общественото образование в Камбоджа е поставено в изключително тежка ситуация от множество проблеми, с които държавата показва невъзможност да се справи ефективно. С десетилетия бюджетът, отделян за образование е недостатъчен да се осигури добро заплащане за учителите, което пък повлиява негативно на тяхното отношение към важната работа, която извършват. Този факт неминуемо води до повишаване на корупцията сред училищният персонал – на високо и ниско ниво. Много от учителите са принудени да работят допълнително на други места, за да запълнят бюджета си, или да приемат подкупи за преминаване на изпити. Местни журналисти пък разкриват кражби на училищни материали и учебни пособия от страна на персонала – учебниците и пособията би трябвало да се предават между учениците от по – горен в по – долен клас. Много от учебните институции пък са въвели такси за посещаването на учебните им заведения, чрез които да запълнят бюджетите си за учебни пособия и заплати на учителите. Тази информация е широко разпространявана от медиите, променяйки обществените настроения и настройвайки ги срещу образователните институции. Всичко това подхранва един изключително опасен и деструктивен процес, пред който държавата показва пълно безсилие за справяне с проблема.

8. Здравеопазване

Здравеопазването, също като образованието, е в процес на бавно развитие и поставено пред трудно преодолимите проблеми на бедността и неопитността на обществото и държавата. За разлика от образователната система, здравеопазването получава доста по – сериозно внимание и финансиране от страна на държавата. С помощта на международни организации и финансиране както от тях, така и от правителството на Камбоджа, здравеопазването отбелязва забележително подобрение през последните 30г.

Една от популярните инициативи, предприети от правителството в Камбоджа цели разширяване на достъпа до здравни услуги на бедната част от населението, живееща в по – отдалечените райони на страната. Програмата финансира транспорта на много хора от всички краища на страната до по – големи и модерни болници, в които те да получат нужните грижи. Финансират се дори придружителите на болните, за да се компенсират положените от тях грижи и пропуснатите работни дни. Подобни инициативи са финансирани от международни организации, целящи подобряване на общественото здраве, неговата достъпност и общественото знание за опасностите на болестите, които ги заобикалят. Похвална е дейността на УНИЦЕФ и Червеният кръст, които инициират разширяване на имунизирването на населението чрез свободно ваксиниране на населението в отдалечените и селските райони. Международни инвеститори пък виждат добра възможност в строежа на модерни болнични заведения в големите градове, осигурявайки добро заплащане на персонала си

добри услуги за по – заможните жители на Камбоджа. Въпреки множеството усилия в насока подобряване на здравеопазването, все още вижда голямата разлика между обществените класи и услугите, които те получават.

Особено показателно за общественото здраве във всяка страна е детското здраве. За съжаление, Камбоджа не може да се похвали със сериозни успехи в тази насока, дори да се вземе предвид сериозният прогрес, постигнат след края на гражданските войни в страната. Ръст бележи броят на децата, страдащи от дихателни инфекции и заболявания, свързани с недोхранване – особено забележимо в селските райони на Камбоджа. Поради повсеместната бедност в тези райони, около 25% от децата страдат от поднормено тегло. Това ги поставя в изключително опасна ситуация и поставя под въпрос бъдещото им физическо развитие и развитието на имунната им система. Смъртността при раждането е 161 на 100 000 деца, а международни проучвания сочат, че медицинско лица присъства само на около 10% от ражданията в страната.

Системата на здравеопазването често е натоварена с типичните за тропиците болести. В урбанизираните райони те са почти премахнати, но в провинцията все още се откриват огнища на хепатит, малария, денга и туберкулоза. Страната се справя успешно с разпространението на ХИВ в края на миналия век и успява да овладее ситуацията сравнително бързо и с малко жертви. Набляга се и на образоването на обществото за опасностите от ХИВ – изключително полезна инициатива в страната, повишила сексуалната култура на населението. Тя все пак е на доста ниско ниво, като голяма част от хората не ползват съвременни предпазни средства и не познават опасностите от други болести, предавани по полов път.

Камбоджа се справя завидно добре с пандемията от Ковид-19. В страната са открити само 124 случая, от които всички са се възстановили успешно и не са записани смъртни случаи. Дали това е плод на изключително отговорно подхождане към ситуацията, или ниско ниво на тестване, предстои да се разбере през следващите месеци, в които ще разберем повече за вируса и последиците от него.

9. Демографски изменения и процеси

По последни данни, населението на Кралство Камбоджа наброява 16 690 000 души, а най – населеният град е столицата Пном Пен, в който живеят 2 129 000 души. Демографската скала на страната е с постоянен ръст пред последните 40 години, като спад в населението на страната има единствено през периода на управлението на Червените Кхмери. Средната възраст на гражданите е 25 години, 26% от населението е на възраст между 14 и 30 години. Основната част от населението на Камбоджа е поколението на оцелелите комунистическия режим и гражданските войни. Средната раждаемост в страната е около 23 на 1000 души, докато смъртността е едва 7,4 на 1000 души.

Основната част от населението на Камбоджа живее в селските райони на страната, но през последните години се забелязва засилване на процеса на урбанизация – градското

население представлява 24% общото. Няколко фактора подсилват този процес, сред които бедността на населението в отдалечените райони, желанието за по – добър живот и развитие на младите, търсенето на по – добра работа и възможността за професионално развитие. Вътрешното придвижване на населението към по – големите градове има положителен ефект върху икономическия растеж на страната. Урбанизацията развива процесите на развитие на уменията и способностите на работната ръка, повишаване на образованието и квалификацията на младите и намаляване на бедността. Положителните страни обаче не могат да засенчат липсата на добри работни места в големите градове и множеството разочаровани граждани, принудени да живеят на улицата и да търсят препитание в съседните държави или покрайнините на големите градове. Процесът вече е предизвикал интереса както на правителството, така и на Международната организация за миграция. Двете институции си партнират в проучване, целящо да установи ефектите от засилващата се урбанизация в Камбоджа върху населението, останало в селските райони и най – вече близките на мигрантите.

10. Климатични промени

Кралство Камбоджа е сред държавите, поставени в най – голям риск от климатичните промени на нашето време. Често е поставяна в топ 3 на най – засегнатите от климатичните промени държави в Азия и топ 10 в света. Промените засягат предимно селското население, представляващо голямото мнозинство от цялото население на страната. Климатичните промени пряко афектират хората извън големите градове и техния основен поминък – земеделието.

Непредвидимостта на природните процеси е подсилена от промените в климата и това затруднява планирането за справянето с тях доста по – трудно. Държавата е неопитна в сферата на планирането за справяне с природни бедствия има нужда от пряката помощ на ветерани в тази сфера кадри. Камбоджанското правителство работи с международни инвеститори и благотворителни организации, за да подобри условията и инфраструктурата в селските райони, като крайната цел на тези програми е навременното предвиждане на природните явления и по – ефективното планиране на процесите за справяне с тях. Полето за действие е падината на реките Меконг и Тонле Сап, където се намират и основните земеделски райони и се случват ежегодните наводнения.

В плановете на правителството и партньорите му са строителството на подходяща инфраструктура за отводняване и събиране на иначе нуждата дъждовна вода, подобряване на издръжливостта на сградите, съхраняващи реколтата и оборудването, и строежа на метеорологични станции. Основният проблем, пред който са изправени и двете страни е слабият достъп на държавата до селските райони на Камбоджа. Населението там отдавна е загубило доверие към държавните институции и не винаги сътрудничи и изявява желание да участва в тези иначе полезни за тях процеси. В този смисъл, изключително важна е ролята

на международните участници в тези процеси, към които местното население е по – вероятно да прояви доверие и склонност за сътрудничество.

Климатичните промени са довели до сериозни финансови затруднения на земеделските общности в Камбоджа. Земеделската индустрия не носи добри печалби на населението дори когато реколтата е изобилна, но положението става изключително тежко в сезоните на продължителна суша или неочаквани изобилни валежи. Лошата инфраструктура и ниската подготвеност за справяне с тези природни явления води до частично или напълно унищожаване на реколтата. Това води до сериозни финансови затруднения за вече бедното население и подхранва процесът на урбанизация. За справянето с тези проблеми на преден план е поставена инициативата за строежа на локални метеорологични станции, които да предупреждават местното население за прииждащи опасни природни явления, като продължителни суши, бури и изобилни валежи. Основна роля в тези явления има сезонът на мусоните, който от хиляди години диктува темпото на живота в този район. Това придава изключителна важност на инициативите за подобряване на инфраструктурата и планирането за справяне с наводненията не само в Камбоджа, но и в целия Индокитайски полуостров.

Заклучение

Анализирайки представените факти, можем да изходим до заключението, че Кралство Камбоджа е страна с изключителен потенциал за развитие, но станала жертва на обстоятелствата на времето и политическите течения. Младото население на Камбоджа са готови да живеят в една по – добре организирана и устроена страна, която държи на правовия ред и разчита на силни държавни институции, предлагащи качествени услуги на гражданите си. За тяхно съжаление пътят към демократично общество е дълъг и сложен, а времето сякаш е подминало камбоджанската държава, за разлика от съседните Виетнам, Тайланд и Сингапур. На населението тепърва предстои на премине през основни демократични и изграждащи силна общественост процеси, и всичко това ще трябва да се случи докато над страната е надвиснала опасността от климатичните промени.

Като всяка една развиваща се държава, Камбоджа страда от висока корупция и лошо управление на държавни проекти, обричащи я на продължителни провали в сферата на инфраструктурата, образованието, здравеопазването, земеделието и опазването на мира и сигурността на хората. Оптимизмът все пак остава, и международната общественост смята, че чрез чуждестранна и неправителствена подкрепа страната ще успее да постигне икономически и социални успехи през следващите десетилетия. Изключително важна ще е взаимовръзката между Камбоджа и съседните ѝ държави, обмененият между тях опит и примерите за справяне с кризисните ситуации е безценен. Всички те в определен период от развитието си стават жертви на глобализацията, особено в индустриален план. Чуждестранните инвестиции в Камбоджа са съсредоточени в определени сектори, гарантиращи сигурна печалба за инвеститорите, но представляват висок риск за развитието на държавата. Прекалената

зависимост от приходите на един от секторите поставя слабо развита страна като Камбоджа в безизходица на масата за преговори с инвеститорите.

Партньорството между кралството и страните в Обединените нации, Асоциацията на страните в Югоизточна Азия, Азиатската банка за развитие и останалите международни валутни организации трябва да бъде водещо. Неопитността на ръководните органи в Камбоджа е очевидна, а опитът, който може да бъде предаден чрез организациите, в които тя членува, ще бъде ключът към благополучното развитие към едно по – добро бъдеще.

Използвани източници

[Open Development Cambodia](#)

[Trading Economics](#)

[CEIC – Cambodia energy production and consumption](#)

[Cambodia adapts to climate change](#)

[ASEAN Briefing](#)

[Human Development Reports](#)

[Energylopedia.info – Cambodia energy situation](#)

[IOM.int – migration and families left behind in Cambodia](#)

[Cambodia – Achieving the potential of urbanization](#)

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ШВЕЙЦАРИЯ

Минко Иванов
3 курс

Увод

Предмет на изследване е равнището и динамиката на устойчивото развитие на Швейцария, получено като единство от неговите измерения - социално и икономическо развитие, устойчиво производство и потребление, социално включване, демографски изменения, обществено здраве, промяна в климата и енергийно използване, устойчив транспорт, природни ресурси, глобално партньорство, добро управление. Изследването обхваща територията на Швейцария в периода 2016-2020 е проведено, както общо за страната, така и на ниво статистически райони. За целите на сравнителния анализ са направени и оценки за устойчивото развитие на някои от страните членки на ЕС и на ЕС като цяло.

Изследването на устойчивото развитие е ограничено в този период поради факта, че съм намерил данни и най-актуална информация за този период.

1. Системата за измерване на устойчивото развитие на ООН

Системата за измерване на устойчивото развитие на ООН е изградена от следните показатели: бедност; управление; здраве; образование; демография; природни бедствия; атмосфера; земя; океани, морета и брегове; пресни води; биоразнообразие; икономическо развитие; глобално икономическо партньорство; структура на потреблението и производството. Страните са приканени да вземат набора от показатели, когато правят преглед на съществуващи или развиват нови национални показатели за устойчиво развитие. Системите от показатели за мониторинг на напредъка към постигане на Целите на хилядолетието за

развитие са с акцент върху проблемите, отнасящи се до връзката бедност-здраве и са разработени за мониторинг на напредъка към постигане на международно поставени цели. В нея са включени индикатори за оценка на бедността; придобиване на основно образование; намаляване на детската смъртност, подобряване здравословното състояние на майките; борба с ХИВ/СПИН, малария и други болести; осигуряване на екологична устойчивост; глобално партньорство за развитие. В края на септември 2015 г. са приети 17-те нови цели за устойчиво развитие, които доразвиват Целите на хилядолетието. Стремешът е чрез изпълнение на новите цели да се постигне реализиране правата на човека, постигане равенство между половете и увеличаване възможностите на жените и момичетата. Те са интегрирани и балансират трите измерения на устойчивото развитие: икономическо, социално и екологично. В системата от показатели на Световната банка за измерване на потенциалните ползи от политиките за зелен растеж за всяка една от ползите - екологична, икономическа и социална, са представени канали за постигането ѝ и са предложени примерни показатели за измерването ѝ. Системата от показатели за оценка на устойчивото развитие в ЕС се състои от 10 теми, всяка, от които е разделена на под-теми и съдържа 3 нива от индикатори. Темите са: социално-икономическо развитие, устойчиво потребление и производство, социално включване, демографски промени, обществено здраве, климатични промени и енергетика, устойчив транспорт, природни ресурси, глобално партньорство, добро управление. Условно системата може да бъде представена като пирамида, състояща се от 3 нива. Ключовите показатели са свързани с оценка на ключовите предизвикателства от Стратегията за устойчиво развитие на Европа. На базата на системата от показатели Евростат прави оценка на относителното изменение и на нивото на промяна към устойчиво развитие.

2. Системата MONET

От своя страна системата MONET на швейцарската статистика е разработена на основата на концептуалния подход. Индикаторите от тази система имат за цел да отговорят на въпросите: „Какво е влиянието на ресурсните и финансовите потоци?“ и „Живее ли Швейцария съгласно нейната отговорност?“. Агрегираните (групови) показатели имат за цел да дадат

информация за устойчивото развитие с едно число. Един такъв показател е индекса на устойчивото човешко развитие.

В настоящото изследване ще разгледам по-подробно всеки един от гореизброените показатели предписани от ООН в горепосочения темпорален и териториален предели.

3. Социално и икономическо развитие.

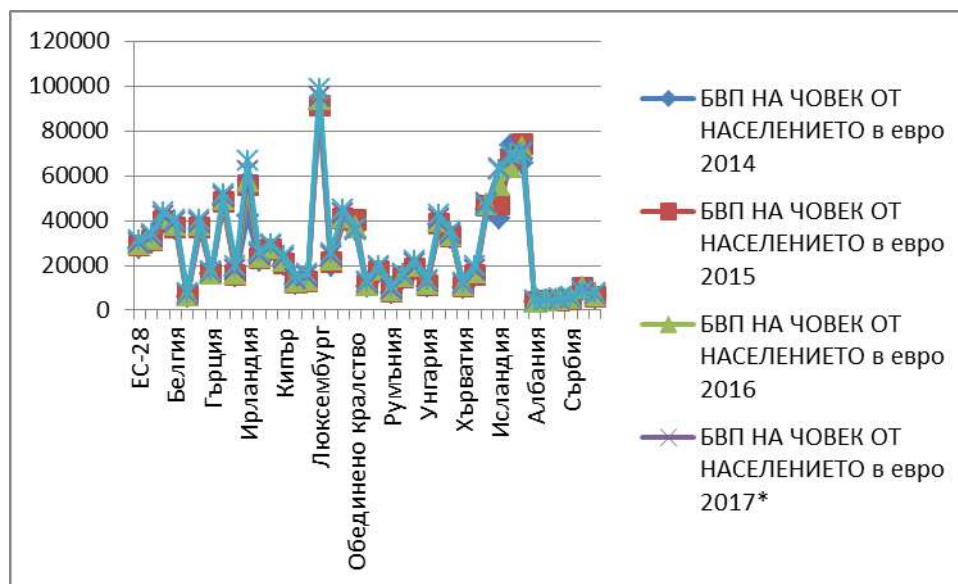
Швейцария е стабилна държава с модерна пазарна икономика и една от страните с най-висок брутен вътрешен продукт в Европа. Позната в целия свят със:

- развит банков сектор
- известни на всички фармацевтични, химически и козметични компании (Рош, Сандоз, Новартис и др.);
- производството на точно приборостроене и часовници (примери: Swatch, Zenith, Doxa, Omega)
- с универсалните армейски джобни ножчета (Wenger и Victorinox)
- производството на шоколади – компанията Нестле (въвела продуктите „нескафе“ и „нескуик“), фабриките Сушард (Milka), Toblerone в Базел, Lindt & Sprüngli в Килхберг и Teuscher в Цюрих, Alprose, Camille Bloch, Favarger, Frey, Maestrani, Villars Maître и ред други в хранителния сектор. Швейцарските производители на шоколад са разработили технологии на производство на лакомството с истинско злато.

Страната е член на Европейската асоциация за свободна търговия. През последните години се стреми да спазва изискванията на Европейския съюз, за да увеличи своята международна конкурентоспособност. Швейцария сключва множество двустранни споразумения с държави членки на Европейския съюз с цел да разшири с цел да разшири своите икономически връзки със Съюза.

4. Брутният вътрешен продукт

Брутният вътрешен продукт на Швейцария, съпоставен с този на държави от Европейския съюз във фиг.1.

Фиг. 1 Брутния вътрешен продукт във евро на човек от населението¹

Развитието на енергетиката, металургията, машиностроенето, фина механика

Развитието на енергетиката се базира на големите хидроенергийни запаси на швейцарските реки. Само 10% от енергийните нужди на страната са задоволени от собствени горива – нефт, въглища и газ. Над 60% от електроенергията се получава от ВЕЦ по реките Рона, Рейн и Ааре. По електроенергия на глава от населението Швейцария заема едно от първите места в света. За западните райони се внася електроенергия, но от източните се изнася голямо количество. Малките предприятия за металургия в страната работят само с вносни суровини

¹

<https://www.nsi.bg/bg/content/2297/%D0%B1%D0%B2%D0%BF-%D0%BD%D0%B0-%D1%87%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BA-%D0%BE%D1%82-%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%D1%82%D0%BE-%D0%BF%D0%BE-%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%83%D1%89%D0%B8-%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%B8-%D0%B2-%D0%B5%D0%B2%D1%80%D0%BE-%D0%B8-%D0%B2-%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BF%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0>

и метален лом. Общото производство на стомана и чугун е 1 млн. тона годишно, количество което не задоволява нуждите на страната и затова се внася допълнително. Машиностроенето е най-важния отрасъл на промишлеността. Произвеждат се почти всички видове машини, като делът на страната в световния износ на машини е 10%. Развито е производството на електротурбини, елдвигатели, машини за полиграфическата, хранително-вкусовата, хладилната и металообработващата промишленост. Швейцария е известна с производството на металоурежещи машини, на двигатели с вътрешно горене, на електроизмервателни уреди.

Голям дял има фината механика главно с производството на часовници, което има многовековна традиция. До средата на 20 век на всеки 10 часовника в света 7 са произведени в Швейцария. Времето на швейцарския монопол в производството на измерватели на времето е вече минало. Сега вече в страната не се произвеждат евтини и масови часовници а се произвеждат прецизни и скъпи часовници. Швейцария осигурява половината от световния износ на часовници. Преобладават малките и средните предприятия и само 3 завода имат над 1000 работника. Големи известни фирми за часовници са: “Омега”, “Таван”, “Лангендорф”, “Watch”, които устояват на конкуренцията на електронните часовници производство на Хонконг, Южна Корея и Япония. Швейцарската часовникарска индустрия е преживяла сериозни сътресения и преди, но Rolex, Omega и Cartier сега са изправени пред комбинация от икономически удари, които значително ще засегнат бизнеса им. Индустрията тъкмо се приспособяваше към кризата, предизвикана от политическите протести в най-големия си пазар - Хонконг, и сега епидемията от коронавирус усложни всичко. Забавянето на китайската икономика заплашва да обхване останалия свят. Междувременно силният швейцарски франк, покачването на цените на златото и затварянето на магазини ще спъне и компании като Swatch Group AG и Richemont с по-високи разходи. „Rolex затвори всички свои производства в Швейцария за най-малко 10 дни. Richemont предлага намаление на цените с цели 49% за часовници Cartier втора ръка в едноседмична специална оферта на своя винтидж сайт за препродажба Watchfinder. Изложенията в Базел и Женева са отменени. Swatch е под-

готвила специално издание Omega за летните олимпийски игри в Токио 2020, които мнозина смятат, че ще бъдат отменени“² Лука Солка от Sanford C. Bernstein смята, че първата половина на 2020 г. вероятно ще бъде най-лошата за съвременната индустрия за луксозни стоки. Това застрашава заетостта в швейцарската часовникарска индустрия, която поддържа 59 000 души и представлява почти една десета от износа на страната. За да стане още по-лошо, много работници живеят отвъд границата във Франция и може да останат външи поради ограничения или поради това, че много гранични пунктове са затворени.

5. Електроенергия и фармацевтични изделия. Текстил. Хранително-вкусова промишленост

Наличието на минерални соли в района на Базел и излишъкът на електроенергия са създали благоприятни условия за развитие на химическата промишленост. Останалите химически суровини са вносни, предимно от Южна Франция. Страната се специализира в изработването на фармацевтични изделия. Произвеждат се и анилинови и багрилни вещества, химически торове, пластмаси, изкуствени влакна, парфюмерийни изделия. Един от най-старите отрасли е текстилната промишленост. Произвеждат се висококачествени фини тъкани от изкуствени и естествени влакна. Застъпени са копринената, вълнената и памучната промишленост. В условията на занаятчийско и домашно производство се изработват шевици, кърпи за глава и други битови тъкани. Този дял има експортна насоченост.

За хранително-вкусовата промишленост най-голямо значение има млекопреработването което се базира изцяло на местни суровини. Произвеждат се 24 вида сирене, сгъстено сухо мляко, масло, млечен шоколад и бонбони. В страната има 23 бонбонени и 16 шоколадови фабрики даващи около 100 хил тона годишна продукция, 40% от която се изнася. В страната има още предприятия за консерви, захар, вино, бира и др. Селското стопанство на Швейцария е механизирано и високоинтензивно, но дава около 5 % от националния доход. поради

² Уеб сайт: 19.03.2020г. Rolex затвори производства и се готви за най-лошата си година. Извлечено на 20.04.2020г.: <https://www.economic.bg/bg/news/12/rolex-zatvori-proizvodstva-i-se-gotvi-za-naj-loshata-si-godina.html>

планинския релеф се разорават само 8% от земите. 60% от обработваемата земя е заета от зърнени култури – пшеница, по-малко царевица, ечемик, ръж, овес.

6. Транспорт. Туризм. Швейцарските банки

Швейцария е жп и шосеен кръстопът на Европа. През страната минават и най-важните европейски въздушни линии. От международно значение са летищата на Цюрих, Женева и Базел, обслужвани от авиокомпания Swiss Air. Системата им на градски транспорт е безупречна. Само с един билет може да прекосите цялата държава, като ползвате различни средства за транспорт – автобус, влак, лодка, лифт и т.н. Заради високото съдържание на озон във въздуха, предизвикано от горещините няколко швейцарски кантона по това време намаляват цената на билетите за градски транспорт, за да насърчат жителите да не използват автомобилите си.

В Женева всички обществени превозни средства са с намалена тарифа, докато нивото на озон не се върне в допустимите граници. Същите мерки въвеждат в съседните кантони Во и Вале. Комбинацията от горещо време и замърсяване увеличава драстично нивата на озон, което може да предизвика дихателни проблеми и астматични кризи. „Съдържанието на озон през последните дни в някои швейцарски кантони достигна 260 микрограма на кубичен метър при допустими стойности от 120 микрограма на кубичен метър.“³Графиците са така устроени, че всички превозни средства пристигат малко преди кръгъл час и тръгват малко след кръгъл час, което означава, че сменящите транспорт обикновено успяват да го направят в рамките на 20 минути.

Колите на швейцарците изглеждат на практика нови. Тук има глоби в случай, че не поправите щети по колата си своевременно.

³ Уеб сайт: ШВЕЙЦАРИЯ НАСЪРЧАВА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ГРАДСКИ ТРАНСПОРТ С ПО-НИСКИ ЦЕНИ НА БИЛЕТИТЕ. <https://www.chr.bg/zivot/shvejtsariya-nasarchava-izpolzvaneto-na-gradski-transport-s-po-niski-tseni-na-biletite/>

Швейцария е класическа страна на туризма. Богата е туристическата база от хотели, санаториуми и курорти. Най-посещавани са големите градове, езерата и зимните курорти (Давос, Бад Скоул, Флимс).

Към Швейцарските банки се стичат пари от всички посоки. Банките са 580, а с филиалите си – 4500. На 1300 души се пада по една банка. Географията на влоговете обхваща 84 страни. Неспазването на тайната на влога се наказва със затвор и голяма глоба. На страната се пада 2% от световния външнотърговски оборот. В чужди предприятия които се ръководят от швейцарски капитали работят над 3,5 млн. души, повече отколкото в самата Швейцария. Важни търговски партньори на страната са страните от ЕС – Германия, Франция, Италия, Великобритания, а също така САЩ, Австрия и Швеция.

7. Безработица. Бедност. Качество на живот

„Швейцария бият тревога заради покачващия се брой на пристигащите българи и румънци. През май 2020г. швейцарците ще гласуват на референдум за евентуално ограничаване на имиграцията заради покачващия се брой на пристигащите българи и румънци.“⁴ Нетната имиграция в Швейцария отново е нараснала през миналата година, сочат официални данни, публикувани от Държавния секретариат по миграция.

„Броят на безработните в Швейцария се увеличава леко през октомври спрямо предходния месец на 2017г. Процентът на безработицата остава на ниво от 3%. През октомври 2016 година безработицата е била на ниво от 3,2%. Според проучвания на Швейцарския държавен секретариат по икономика в края на октомври 2017г. броят на регистрираните безработни лица в регионалните агенции по заетостта е 134 800 души. Това е с 1631 повече в сравнение с предходния месец. Безработицата сред младежите на възраст между 15 и 24 години намалява с 4,5% до 16 905 души. В сравнение със същия месец на миналата година това е намаление от 2 190 души или 11,5%. В същото време е налице увеличаване на броя

⁴ Уеб сайт: 16.02.2020г. Тревога в Швейцария: "Почти всеки десети българин е безработен". Извлечено на 20.04.2020г.: https://www.dnevnik.bg/evropa/2020/02/15/4029641_trevoga_v_shveicariia_pochti_vseki_deseti_bulgarin_e/

на по-възрастните безработни. Броят на безработните над 50-годишна е нараснал с 1,6% до 35 729 души. В сравнение със същия месец на миналата година той намалява с 1065 души или с 2,9%. През разглеждания месец са регистрирани 198 025 търсещи работа, като това е с 4401 повече в сравнение с предходния месец.“⁵

Много компании държат на работа хора за задачи, които могат лесно да бъдат автоматизирани, като поддържане на данни, например. Обществото в Швейцария вярва, че ниската безработица е важна за всички.

В Швейцария имат дългосрочни планове за устойчиво развитие в социалната сфера и по конкретно мерки с цел осигуряване на работа на хората с увреждания, достъп до обществени пространства, удобен и достъпен градски транспорт, отворени и приспособени музеи, училища, обществени сгради. Всичко това се прави с цел подобряване качеството на живот и намаляване на безработицата в страната.

8. Енергийно използване на отпадъците

Швейцария е страна, която поддържа безупречна чистота. Там изхвърлянето на отпадъците е философия, отведена до истинско съвършенство. Швейцарците са свикнали да сортират всичко, което на практика би могло да се сортира.

„През 80-те години на 20. век страната е била изправена на прага на екологична катастрофа. Всички реки и езера са били замърсени с фосфати и нитрати. Почвата е била изложена на тежки метали. Хората са генерирали огромно количество боклук всеки месец. Швейцария осъзнава, че има проблем и че трябва да бъдат взети незабавни мерки. Най-ефективният метод се оказва сортирането на боклука по различни категории. В сила влизат нови правила. Изключения няма. Всеки е трябвало да хвърля отпадъците в обособени контейнери.“⁶Така

⁵ Уеб страница: 09.ноември 2017г. Броят на безработните в Швейцария се увеличава леко през октомври. Извлечено на 20.04.2020г. от: <http://www.infostock.bg/infostock/control/world/news/85306-broyat-na-bezrobotnitate-v-shveitsariya-se-uvelichava-leko-prez-oktomvri> ,

⁶ Уеб страница:19.август.2018г.Ето как Швейцария е разрешила проблема с боклука. Извлечено на 21.04.2020г.:<https://www.obekti.bg/zemya/eto-kak-shveycariya-e-razreshila-problema-s-bokluka>

например за да изхвърлят пакетче от чай, трябва да направят следното – етикетът отива в кошчето за твърд картон, а самата торбичка – в това за хартиите. Тъй като рециклирането на картон е по-скъпо, хартията се обработва отделно от него. Листата от чай пък попадат в контейнер за органични отпадъци, а кламерът от телбод трябва да попадне при отпадъчните метали. Дори за самия конец е предвидено специално място. Може и да ви се струва като шега, но не е. И всички, които не следват правилата, подлежат на глоба.

„В резултат на това всеки ден в Швейцария се рециклира следното: 70 процента от използваната в страната хартия, огромно количество от картоната и Батериите. 60 процента от всички продавани батерии в страната се връщат за рециклиране. Никой не ги изхвърля в кошчето. 90 процента от бутилките в страната се рециклират. В това отношение Швейцария е един от лидерите. Нещо повече – местните жители трябва да отстраняват капачките и да сортират бутилките в зависимост от цвета на стъклото. 71 процента от пластмасовите бутилки се рециклират. Металните контейнери. Първо трябва да бъдат пресирани със специална магнитна преса и 70 процента от тях се рециклират.“⁷ Забранено е да погребвате сами домашните си любимци. Подлежите на глоба. Моторното масло се разграничава от растителното. Забранено е да сменяте сами маслото на автомобила си. Това трябва да се случи в съответния сервиз. Компостират се остатъчните хранителни продукти, растения, дърво, прах, листа, клони, котешка тоалетна и т.н.

Разбира се, хората имат възможност да хвърлят боклука си в стандартните кофи. Те обаче ще трябва да плащат данъци за всеки килограм, събран от властите. Специален стикер се поставя върху найлонови торби, който индикира, че данъкът е платен. Именно тук трябва да попадне конецът от гореспоменатото пакетче чай. А за да изхвърлите около 5 кг боклук, ще трябва да платите около 2-3 долара. Ако не платите таксите си, специалните органи на реда отварят пликчетата и преглеждат боклука, за да се опитат да разпознаят кой е неговият собственик. Впоследствие го очаква глоба от 10 хил. долара. Този подход към рециклирането обаче, колкото и краен да ви изглежда, се оказва наистина ефективен. При това не заради високите глоби или страха от органите, преглеждащи боклука ви, а заради наистина

⁷ Пак там.

загрижените граждани. В края на краищата – ако видите, че всеки около вас сортира наистина ефективно боклука си, рано или късно и вие ще започнете да правите същото.

9. Сигурност

В Швейцария има бункери за убежище в случай на ядрена атака, които са способни да поберат 100% от населението. В случай на война магистралите могат веднага да бъдат превърнати в самолетни писти, като се премахне преградата по средата. По време на тренировка швейцарските пилоти никога не развиват огромни скорости, защото страната е толкова малка, че ако това стане, най-вероятно ще преминат границата. В момента страната има споразумения с Франция за нарушения на границата за тези цели. Ако швейцарците решат да блокират достъпа до държавата си, те могат да го направят с много малко войници. Всички магистрали имат циментови блокове, които могат да бъдат издигнати с натискане на един бутон и да блокират пътя. Всички мостове имат бомбени убежища. Всички пътни знаци могат да бъдат скрити с натискане на един бутон. В планински скривалища са скрити големи военни бази.

10. Образование. Иновации

Когато заговорим за елитно западно образование, първото нещо, за което се сещаме, е Швейцария. Страната на банките, шоколада и часовниците не изпуска първенството и в областта на образованието. Десетките училища събират децата на световния елит, като българите не правят изключение. Швейцарската образователна система е децентрализирана и автономна и има славата на една от най-добрите в света. Официалният език в съответния кантон определя езика на преподаване в училище. Обикновено децата тук овладяват едновременно немски, английски и френски, които в зависимост от кантона имат статут на официални езици. Квалификацията за средно образование в Швейцария Swiss Maturité Fédérale или Matura е двуезична. Предлага се на френски и английски език и е подходяща за чуждестранни ученици, които имат обширни езикови познания и по двата езика. Дипломата, която

се получава след успешно полагане на зрелостни изпити, осигурява прием в престижни университети, а учебната програма включва 13-15 задължителни предмети, три чужди езика и допълнителни свободно избираеми предмети. В Швейцария има различни видове училища за горното ниво на средното образование – академични, които подготвят учениците за постъпване в университет; професионални, които подготвят учениците за широка гама от професии; и общообразователни - в тях се предлага по-продължително обучение по общообразователните дисциплини. Швейцарските частни пансионатни (бординг) училища имат вековната слава на едни от най-престижните в света. Характерното за тези училища е голямото разнообразие от учебни програми и видове дипломи. В тях при желание можете да се запишете в английско училище, да учите в него и да завършите с английска диплома, да учите в американско училище и да получите американска диплома, френско, италианско, немско или швейцарско училище – със съответната диплома за средно образование.

Швейцарските оператори бяха сред първите в Европа, които започнаха да изграждат 5G мрежи за интернет през 2019 г. Зароди се социално недоволство и протести сред гражданите, които имат опасения за екологични проблеми, които биха се появили при изграждането на 5G мрежи. Властите отричат тази възможност, но нямат ясна стратегия за устойчиво развитие в тази сфера. Липсата на правителствени насоки поражда социалното напрежение.

11. Управление

Невероятно, но факт: през 1980-те години Швейцария е допуснала тежки нарушения на човешките права - от принудителни стерилизации до сексуални злоупотреби, посочва анализаторът от ФАЦ Йоханес Ритер, цитиран от Дойче веле. Как е било възможно това тъкмо в страната на пряката демокрация?

Отново и отново на швейцарците им се налага да си задават неприятни въпроси. Например, каква е била връзката на Швейцария с преследването на евреи по времето на националсоциализма в Германия, или каква е била ролята на държавата в случаите на откъсване от семействата им и предоставяни на чужди домакинства деца, т.нар. Verdingkinder.

Освен това независима комисия установи безпрецедентни нарушения на човешките права в Швейцария през 20-и век. В началото на 1980-те години властите са задържали повече от 60 000 души, чието поведение не съответствало на преобладаващите буржоазни ценности и

морал. Например, всеки, който е бил смятан за "мързелив", "разпуснат" или "пияница", е можело да бъде изпратен в затвор или психиатрия без официална присъда. Не рядко се е стигало до тежки посегателства - от принудителни стерилизации и осиновявания до сексуални злоупотреби и изтезания.

Докато в Германия основният закон и неговият защитник, Федералният конституционен съд, са непоклатимата мярка за правовата държава, швейцарското право възниква пряко от волята на народа. По-висша инстанция от волята на народа не съществува. Ето защо всяка обикновена инициатива, предприета от гражданите, автоматично става част от конституцията на Швейцария. Тук я няма институцията на конституционния съд. В съзнанието на швейцарците дори не присъства идеята решенията на народа да бъдат преразглеждани от съдебната власт, или дори коригирани. Гражданите имат последната дума. Върховният съд в Лозана, чиито съдии се избират от парламента на принципа на пропорционалното партийно представителство, също е сравнително безсилен. Това разбиране за закона дава известна възможност за произвол. Решенията да бъдат вкарвани в затвора хора, кривнали от правия път - прелюбодейците, мързеливите, пияниците и т.н. - са вземани от общинските председатели, т.е. от хора, които са били избрани от народа и следователно го представляват. Така те не се отклоняват от общото разбиране за това какво е правилно. През периода Бидермайер основна морална ценност е била сдържаността, която не е включвала прояви на толерантност. Освен това швейцарците имат силна вяра в своите институции, именно защото знаят, че те имат последната дума. Въпреки това много хора не се знаели колко брутална и нечовешка понякога е ставала атмосферата в институциите. Но и не са се опитвали да разберат.

Швейцарците смятат себе си за "нация на волята", обединена не от общи етнически корени или общ език, а преди всичко от реална или въображаема външна заплаха. Като сравнително малка държава Швейцария винаги е трябвало да демонстрира единство, за да утвърди себе си. И онези, които са се отклонявали от тази норма, са предизвиквали възмущение и са били застрашени да бъдат отхвърлени от обществото. От малките общини през кантоните до федералното правителство: швейцарците мислят от позицията на колектива, чието благополучие зависи от личния принос на всеки един гражданин. Личните свободи и достойнства на индивида остават на заден план.

Швейцарците твърде късно и бавно започнаха да осмислят тъмните глави от своята история. Това може да е свързано с факта, че заради елементите на пряка демокрация в политическата система, всеки трябва да се чувства отговорен. Много по-лесно е да посочиш с пръст "онези там горе". Но в Швейцария "онези там горе" всъщност са народът. А да накараш народа да погледне в огледалото, в което ще види своите грешки, е още по-трудно.

В днешно време обаче, швейцарският модел добре съчетава пряката и представителна демокрация. Швейцарците гласуват много по-често от всички други нации в света. Първо, гласуват по един път на 4 години, за да изберат своите представители в законодателните и изпълните области на властта на всяко от трите равнища- федерално, кантонално и общинско. Второ, гласуват на местни, общински, кантонални и федерални референдуми средно по 3-5 пъти в годината.

Заключение

Мнозина с право се възхищават на Швейцария. Това се дължи не само на безспорните природни красоти, които тя притежава, но и на факта, че някога бедната селска държава отдавна се е превърнала в индустриализирана страна, в която преуспяват както повечето швейцарци, така и многото чужденци, които междувременно съставляват една четвърт от населението. Предприемачите и инвеститорите оценяват правната сигурност. А в много други страни завиждат на швейцарците заради пряката демокрация. В международен план страната, която неизменно поддържа своя неутралитет, посредничи в различни конфликти по света, приела е организации като ООН, Червения кръст и Световната търговска организация, така или иначе се радва на отлична репутация. Швейцария е смятана за лоното на мирното и консенсусно многоезично съвместно съществуване, социалното равенство и международното хуманитарно право.

Швейцария е страна с висок жизнен стандарт и устойчиво балансирано развитие на икономиката. Тя е държава, в която повечето от характеристиките на икономическото, социалното и екологичното развитие я издигат на световно ниво. Държавата е достигнала и поддържа едно от най-добрите равнища на качеството на живот. С високата минимална заплата, екологично стабилния климат и множеството други фактори, Швейцария е предпочитана държава за живот.

Източници:

1. Добрева, Ю.,(2014). Индикатори за измерване на устойчивото развитие. Годишник на ВУЗФ том X 2014
2. Уеб сайт: Извлечено на 20.04.2020г. <https://sustainabledevelopment.un.org/partnerships/>.
3. Уеб сайт: 19.03.2020г. Rolex затвори производства и се готви за най-лошата си година. Извлечено на 20.04.2020г.: <https://www.economic.bg/bg/news/12/rolex-zatvori-proizvodstva-i-se-gotvi-za-naj-loshata-si-godina.html> .
4. Уеб сайт:2 Какво ще причини коронавируса на икономическия живот?0.04.2020г.Извлечено от: <https://www.bloombergtv.bg/v-razvitie/2020-03-20/kakvo-shte-prichini-koronavirusat-na-ikonomicheskiya-zhivot>
5. Уеб сайт: Стопанството на Швейцария. Извлечено на 20.04.2020г.: <https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%A8%D0%B2%D0%B5%D0%B9%D1%86%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F>.
6. Уеб сайт: 16.02.2020г. Тревога в Швейцария: "Почти всеки десети българин е безработен". Извлечено на 20.04.2020г.:https://www.dnevnik.bg/evropa/2020/02/15/4029641_trevoga_v_shveicariia_pochti_vseki_deseti_bulgarin_e/.
7. Уеб страница: 09.ноември 2017г. Броят на безработните в Швейцария се увеличава леко през октомври. Извлечено на 20.04.2020г. от: <http://www.infostock.bg/infostock/control/world/news/85306-broyat-na-bezrobotnite-v-shvejtsariya-se-uvelichava-leko-prez-oktomvri> .
8. Уеб страница:19.август.2018г.Ето как Швейцария е разрешила проблема с боклука. Извлечено на 21.04.2020г.:<https://www.obekti.bg/zemlya/eto-kak-shveyariya-e-razreshila-problema-s-bokluka>.

9. Уеб сайт: ШВЕЙЦАРИЯ НАСЪРЧАВА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ГРАДСКИ ТРАНСПОРТ С ПО-НИСКИ ЦЕНИ НА БИЛЕТИТЕ. <https://www.chr.bg/zhivot/shvejtsariya-nasarchava-izpolzvaneto-na-gradski-transport-s-po-niski-tseni-na-biletite/>.
10. Уеб сайт: Извлечено на:20.04.2020г.: https://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Switzerland_bg.pdf

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ФРАНЦИЯ

Васил Владимиров Димов

3 курс

Увод

Франция се развива като държава от хилядолетия насам. Нейната история започва преди Христа и продължава и до ден днешен. Участвала е в едни от значимите моменти в историята, което прави нейния опит несравним. Тя е основоположник на икономическата и политическа международна организация Европейски съюз и е участвала в двете световни войни от миналия век. Тя е била част от Виенския конгрес през 1815 г., заедно с Великобритания, Австро-Унгария, Германия, Италия и Русия и оттогава насам е част от 10-те Велики сили на света. За да бъде класифицирана една държава като Велика сила е нужно тя да притежава изключително големи възможности в икономически, политически и военен аспект.

Ето защо се очаква тази държава да има едно от най-доброто устойчиво развитие. Обаче, в контекста на устойчива държава се включват някои проблеми изникнали на човечеството след края на втората световна война. Появата на новите проблеми и нужди като социална държава, природно- и екосъобразна държава на днешния свят карат много страни да преосмислят досегашното си устройство. Не достигайки тези нови цели на нашия свят може да доведе до много по-големи проблеми на новосъздадения се глобален свят. Това и много

други са причините в днешно време държавите да се стремят да постигнат устойчиво развитие много повече, отколкото социалния статус на Велика сила.

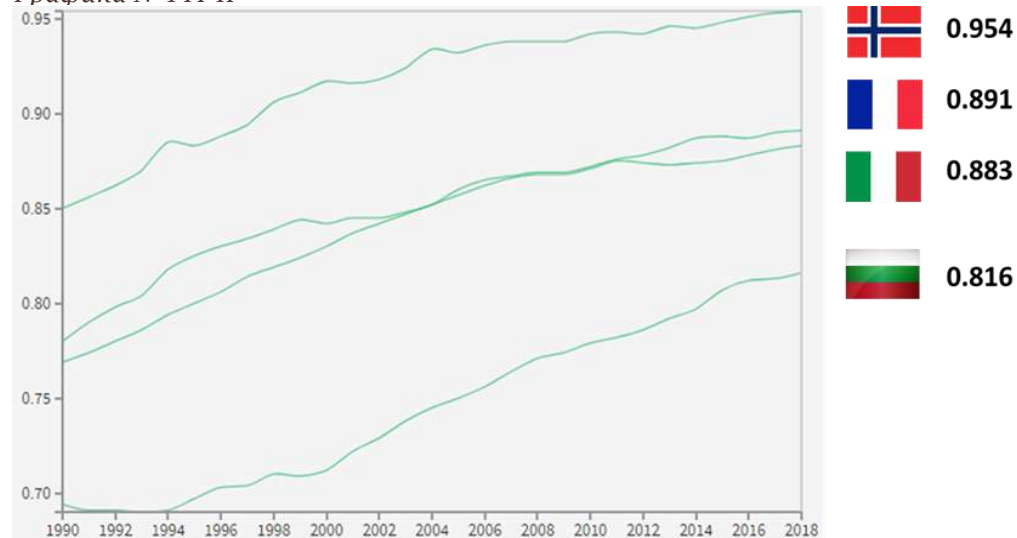
1. Социално и икономическо развитие

Както вече споменах по-горе днес все по-често се среща термина социална държава. Той в никакъв случай не възникнал наскоро. За първи път е използван от германски икономист и социолог през 1850г. на име Лоренц фон Щайн. Обаче, тогава е било по-скоро идеология, която не е била за времето и мястото си. Днешният глобален свят позволява на тази идея да се превърне в нещо много повече от началното си значение. Първоначално тя е целяла да организира богатата на една държава справедливо спрямо всичките субекти в нея, за да осигури нормален стандарт на живот. В момента под този термин се разбира, освен икономиката на една държава, но и благосъстоянието на населението и разбира се нейните екологични перспективи.

Един от най-успешните инструменти за оценка на една държава е индекса на човешкото развитие (ИЧР). Той бива създаден, за да обърне по-голямо внимание на благосъстоянието на хората, като подчертава, че това трябва да бъде също критерия за оценка на развитие, а не само икономиката. Именно за което е възможно една държава с висок БНП на глава от населението да има по-ниски показатели за развитие от държава с ниски стойности на БНП на човек от населението. Индекса обръща специално внимание на три изключително важни параметъра – дългогодишен и здравословен живот, високо ниво на образованието и предоставянето на отделния индивид на стандартен и нормален начин на живот.

Здравеопазването се оценява по критерии на средна продължителност на живот и очаквана раждаемост. Образованието се оценява по годините на едно лице прекарани в образование. От самото начало на започването му от до завършване на висше образование. Стандартният

Графика № 1 ИЧР

и нормален живот се оценява по брутния национален продукт на глава от населението, като

се използва средна доходност на работната ръка. Недостатъците на индекса са, че не включва някои много важни черти за устойчивост, като например националната сигурност, бедността, населението, равенството и други. На следващата графика се вижда оценка на този индекс на Франция, сравнен с други три държави:

Франция с индекс от 0,891 се подрежда на 26 място в света по стойности на ИЧР. Горے на графиката може да се види държава сравнена с още три европейски страни, а именно Норвегия с 0,954, Италия с 0,883 и България с 0,816. Избрани са тези държави, защото най-ясно биха показали положението на Франция. Норвегия е примерна държава, която освен че има висок индекс, но ѝ поддържа сигурното му развитие. Италия през годините се развива подобно на Франция и в момента са на почти еднакво ниво, а България е избрана, за държава, която е под стойностите на Франция по индекса. На следващата таблица са показани, някои от по-общите факти за Франция:

Таблица № 1

Обща информация за Франция по последни данни в началото на 2020 г.		
Население:		67,076,000
Продължителност на живота:	На мъже:	79.80
	На жени:	85.70
Раждаемост на всеки 1000:		11.00
Смъртност на всеки 1000:		9.20
Години на които децата започват основно училище		3 години
Средно прекарани години в образование		20
БНП на глава от населението:		41,080

Това, на което е важно да се обърне внимание тук, че държавата има изключително висока продължителност на живот. Също така, за разлика от други държави, разликата в продължителността му между жените и мъжете не е много. Раждаемостта все още се счита за нормална, но с годините се забелязва спадане на показателите, което е нормално за развиващите се страни. Лошата новина, че коефициента на смъртност е близък до този на раждаемост и има тенденция да се увеличава. Това означава, че ако не се предприемат мерки двата коефициента, могат да се приравнят и да се взаимно изключващи, което ще забави растежа на населението напълно. Здравеопазването в Франция се счита за едно от

най-добрите, като през 2017 г. Световната здравна организация класира френското здравеопазване за най-доброто и примерно такова.⁸

Възрастта за започване на образованието се счита за 3 години. Разбира се основното училище започва на 6, обаче в Франция имат доста добре развива предучилищна система, която дава добър старт на децата. Средната продължителност на образование е 20 години, като по-големия процент от населението, започнало висше образование – завършват следването си с бакалавърска степен и не продължават напред за магистърска. Лошата новина е, че има голям брой ученици напуснали училище без да го завършат.⁹

Последния аспект от индекса на човешко развитие, който остана на се анализира е БНП на човек от население по доходност. Показателите от таблицата, тук сочат към висок стандарт

⁸ World Health Organization

⁹ About-France.com, Education in France

на живот. Франция има високи заплати като се нарежда на 20 място в света по големина на заплатите. Минималната работна заплата в Франция е 1500 евро, която надвишава заплатите на повечето развиващи се държави. Високите доходи предоставят високи осигуровки и следователно високи пенсии. В това отношение Франция задоволява стандартите на даже повече от стандартен начин на живот.

От досега разгледаното може да се заключи, че Франция има висок индекс на човешко развитие, което е прави социално силна страна, обаче има още какво да се очаква. От трите точки, които индекса оценява, най-добър за Франция е тази на здравеопазването. Стандартния начин на живот, от гледна точка на заплати не най-лошият, но не може да се каже, че най-добрият, тъй като има много други държави с по-добри показатели като Норвегия и Германия. Това което има най-голяма нужда от подобрение обаче е образованието на страната. Годишните прекарани в обучение са все още в средно ниво и могат да постигнат по-високи стандартни. Образователната система е недоразвита, тъй като в все обръща внимание на по-важни аспекти, като сила на икономиката и политиката. Това обаче може да доведе до липса на експерти в някой области и от там до създаването на проблеми, които предварително могат да бъдат избегнати.

2. Макроикономически показатели

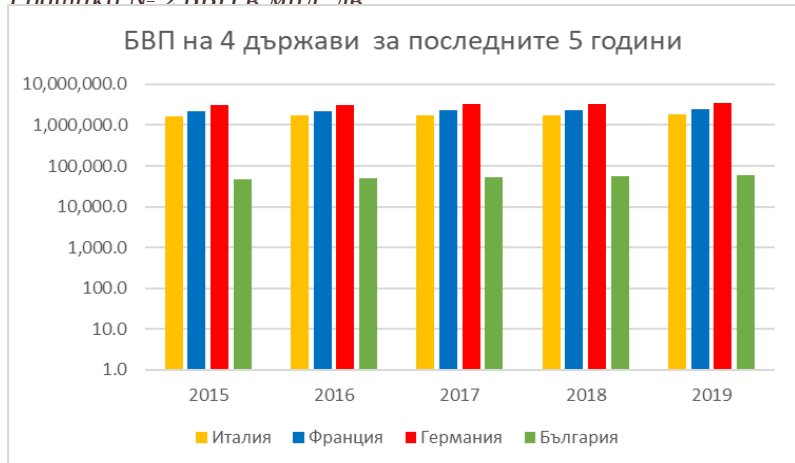
За да може да се направи добра оценка на икономиката на една държава се използват най-често макроикономическите показатели. Това са именно Брутен вътрешен продукт (БВП), ценови равнища, безработица и доходността на населението. Тъй като последният беше разгледан подробно в предходната точка, той ще бъде пропуснат в престоящия анализ. Ценовите равнища също ще се пропуснат, тъй като Франция е част от еврозоната и е приела еврото като валута от 1998 г. Оттогава насам валутата има стабилно ценово равнище на курса. Икономиката на Франция ще бъде оценена спрямо БВП и безработицата. За да се улесни анализа ще се сравнява държавата само с членките на Европейският съюз, а за информация ще бъдат използвани най-актуалните данни от Евростат.

Тъй като целта на тази изработка е да покаже и анализира устойчивостта на държавата, най-лесно се вижда развитието на икономиката като се сравни с други държави. За целта ще сравним БВП на Франция с този на България, Италия и Германия за последните 5 години. Точно това показват следващата графика и таблица:

Таблица № 2 БВП в мил. лв

GEO/TIME	2015	2016	2017	2018	2019
Италия	1,655,355.0	1,695,786.8	1,736,592.8	1,766,168.2	1,787,664.1
Франция	2,198,432.0	2,234,129.0	2,295,063.0	2,353,090.0	2,418,997.0
Германия	3,030,070.0	3,134,100.0	3,244,990.0	3,344,370.0	3,435,760.0
България	45,675.8	48,620.5	52,310.0	56,086.9	60,675.3

Графика № 2 БВП в мил. лв

Както става ясно от графиката отстрани Германия е страната с най-високите показатели от четирите държави включени в изследването. След нея се подрежда Франция, на трето място е Италия и най-ниските стойности на БВП показват тези на България. Интересното, което може да се забележи от графиката е, че България е страната с най-големи разлики в БВП през годините. С други думи ако сметнем промяната в БВП през последната година в проценти то за България тя се покачва с 8 %, а за Франция и Германия имаме еднакво показване от 2%, а Италия само с 1%. Това ни кара да се запитаме как е възможно държава, като България, която има средно по 8% изменение на

година да не е достигнала нивата на развитие на другите 3 държави. Това което изследванията са показват е, че държавите с силна икономика, често имат ниско, но сигурно и устойчиво увеличение на БВП за година от максимум 4 %, а останалите са несигурни, често различни през годината, а понякога даже имат намаление.¹⁰ Следователно БВП на Франция е устойчив и спрямо този показател – държавата има силна икономика. Това, което следва да се разгледа и сравни в същите държави е безработицата.

¹⁰ Христов, М. Публични финанси и данъчен мениджмънт, ВУЗФ-София, 2019

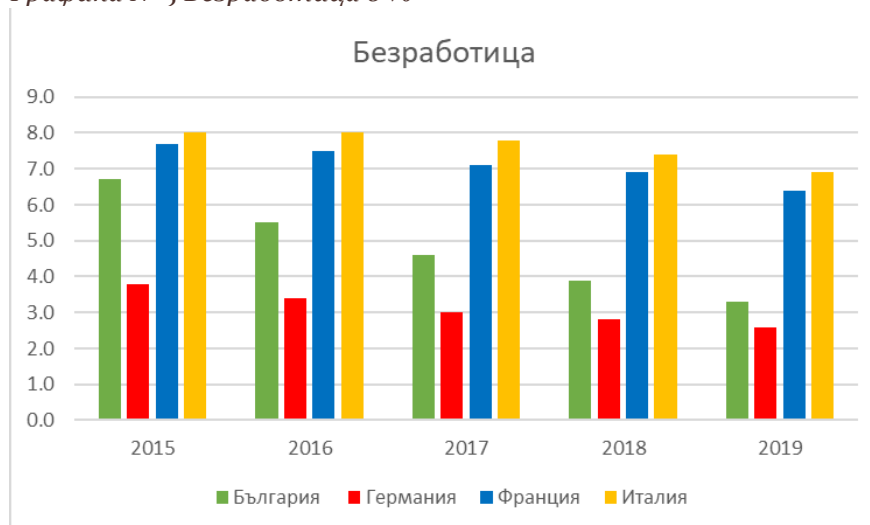
Таблица № 2 Безработица в %

GEO/TIME	2015	2016	2017	2018	2019
България	6.7	5.5	4.6	3.9	3.3
Германия	3.8	3.4	3.0	2.8	2.6
Франция	7.7	7.5	7.1	6.9	6.4
Италия	8.0	8.0	7.8	7.4	6.9

Това, което веднага се вижда и от таблицата, както и от графиката, е че тук Франция показва доста високи проценти на безработица. Единствено Италия има по-лоши резултати от нея. Другата лоша новина е, че за последните 5 години, положението се е променило само със спад от 1,3 %, за разлика от България, стойността там е паднала с 3,4 %. За да може да се приеме, че една държава се справя с безработицата се счита за нормално тя да има най-много 4 %. Това е така за Германия и България, където стойностите през последната 1 година са дори под нормата. За разлика от другите две държави, които имат нужда от подобрене в тази насока. От тази гледна точка, Франция няма устойчиво развитие, тъй като безработицата води до намаляване на стандарта на живот и от там до спад на индекса на човешкото развитие.

В момента света е изправен пред новооткрития коронавирус COVID – 19. Той освен, че създава здравословни проблеми, неговото влияние достигна и капацитета на икономиките

Графика № 3 Безработица в %

на различните страни. Франция е изправена в момента пред огромно предизвикателство на рецесия поради пандемията. Вирусът е засегнал производствения капацитет на страната, включително и световното търсене на продукти и услуги и е създавало притеснения от недостига на първични суровини. Ето защо това е прекъсвало

индустриите, които работят на пълен капацитет за икономиката. Франция като всяка друга държава е изправена пред проблема как да опази здравето на населението си и освен това да поддържа развитието на икономиката си. Добрата новина е, че държавата има огромен капацитет и това и позволява да има предимство от гледна точка на временно спиране на колета на развитие. Обаче, за никоя държава постоянна застой е добро решение.

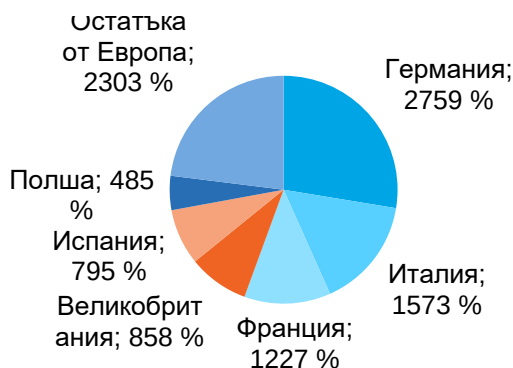
3. Производство и потребление

Франция е известна с нейната производствена верига. Нейните марки са известни и търсени по цял свят. Една, от индустриите, в която успешно е установила своето дълголетно присъствие с качествени продукти е автомобилостроенето. Световно известните марки Рено, Пежо и Ситроен са търсени и продавани не само в самата държава, но и по цял свят. Други области, в която е заела челно място са това на модата, производството на тестени продукти, бижутерията, самолетните компании и други.

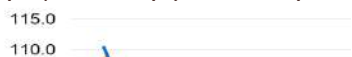
На Фигурата може да се види стойността на продадената продукция в проценти през 2018 година. Франция се подрежда на трето място по продадена продукция през тази година, веднага след Италия и Германия. Дялът ѝ от 12% изобщо не е малък и само можем да заключим, че тя със сигурност има устойчиво производство. Данните сочат, че това производство се увеличава с всяка година, което само означава, че скоро може да надмине Италия и от нея ще остане само целта да догони Германия, която в момента е безспорен лидер в производството в Европа. Нека сега да разгледаме оценката стойността от продадените продукции от петте най-производителни дейности:

Областите, в които Франция има най-силно производство от петте посочени по-горе са това на продукцията на храна, химикалите и изработването

Фигура № 1 Стойност на продадената продукция

Графика № 4 5те най произ

Графика № 5 Потребление

ПОТРЕБЛЕНИЕ

на метални изделия, без да броим машини и оборудване. Държавата се слави с производството на изключително разнообразни и много хлебни продукти, освен това е известна с дижонската си горчица, която е световно търсена. Автомобилостроенето е прави една от най-добрите страни по обработка на метали, освен това Франция е богата на желязна руда – на първо място в Европа. Това, което остана да се разгледа и анализира е потреблението на страната.

Консумъризмът на една държава се води за устойчив, когато е в нормите. Това, което се очаква е всеки потребител да търси и купува само стоките и услугите, от които има нужда. За съжаление, при развиващите страни се забелязва свръх потребление. Това означава, че един потребител притежава на негово име повече от нужните стоки и услуги, като например по 2 коли на човек. Графиката ни показва потреблението в Франция, което е едно от най-високите в Европейския съюз. Тя се нарежда на 11 място в Европа, което се дължи на високите стойности на доходи и достъпността на френските стоки и услуги.¹¹

4. Социално включване

Една от точките за устойчиво развита държава са нейните инициативи в различни програми, които подпомагат нейната икономика, спорт туризъм и други. Именно точно това ще се разгледа в предстоящата точка. Вече беше разгледана индекса на човешкото развитие, икономиката, производството и потреблението, следва да обърнем по-голямо внимание на нейното социално включване.

Франция е създала и развила през годините голям брой социални програми. Тъй като се обсъжда по-горе проблемите на държавата с безработицата, ще се разгледаме програмата „Заетост и социално включване“. Проблеми, на който също ще се обърне внимание е това на расизма, дискриминацията и имигрантите. Това са пречки, които повечето държави се изправят в момента.

Програмата „Заетост и социално включване“ цели да подкрепя намирането на работа, създаване на нови работни места или запълване на празни, обучения, възможности за социално подпомагане и борба срещу напускането на училище в Франция. Програмата е финансирана от Европейския съюз на стойност от 5,47 милиарда евро и е разпределен по трите приоритети. За да постигне тази цел, тя си поставя следните приоритети:

- Подпомагане на активно търсещите работа и неактивните хора, подпомагане на мобилността на работа и създаването на нови предприемачи (858,8 мил евро);
- Предразполагане на промените и сигурните работни места (1,34 млрд евро);
- Борба срещу бедността и насърчаване на приобщаването (3,09 млрд евро);¹²

¹¹ Даните и графиките са извадени от Евростат – статистическа служба към Европейския съюз

¹² Euro Access, macro-region

Расизмът и дискриминация в Франция са приети от много хора като големи социални проблеми. Най-често случаите на расизъм, които са докладвани са тези срещу евреите и арабите. Париж е била точка на терористическа атака през ноември 2015 година, което увеличава расизма към мюсюлманите. Има статистики, които показват, че 8 % от гражданите на Франция смятат, че съществуват раси, които са много по висши от други. Франция в това отношение е изправена пред сериозни проблеми и нейните инициативи и борби срещу това показват своите резултат, обаче промените са бавни и почти незабележими. Много по-добра е картината в положение на спорта и туризма в държавата.

5. Спорт и туризъм

Спортът във Франция е много развит. Ръгби, джудо, футбол и тенис са част от най-играните спортове там. Държавата е била два пъти домакин на Олимпийските игри. Друго известно мероприятие в Франция свързано със спорта е колоезденето. В Франция, всяка година се провежда най-голямото състезание по колоездене в света – „Обиколката на Франция“. Състезанието се провежда за около 3 седмици през месец юли, като в него взимат участие състезатели от цял свят. Друго известно мероприятие е това със спортни автомобили и прототипи на име „24те часа на Льо Ман“. Името си носи града Льо Ман, около който всяка година се провежда състезанието.

Друго, с което Франция може да се похвали е просперитета на туризма. Той допринася почти 80 милиарда евро от Брутният вътрешен продукт на страната, като 30% от тези пари са дошли от чуждестранни посетители. Тези стойности се равняват на 10,9% от БВП, а 10% от заетостта на страната идва точно от там. Държавата е била посетена от 89 милиона туристи през 2017 година от целия свят, която е прави най-предпочитана дестинация за туризъм. Ако броим вечерите изкарани в страната, тя се класира на 6-то място, а на 5-то място по най-много разходи на държавата в тази област. 37 са защитени от Юнеско обекта. Най-известните туристически дестинации по годишно посещение са Айфеловата кула (6,2 милиона), двореца Версай (2,8 милиона), Национално природно-историческия музей (2 милиона), Понт дю Гар (1,5 милиона) и много други.

От предоставените досега данни можем да стигнем до заключението, че държавата има устойчиво социално включване. Социалните програми са реалистични и постижими, а най-вече допринасят за успех на държавата. От друга страна, държавата има изключително голям капацитет на туризъм и спорт. Спорта се приема за национална гордост и предоставя много финансови, социални и икономически изгоди на държавата. Силно развития туризъм и дългогодишната история на страната и дава много възможности за предоставяне на работа на много хора. Тук се забелязва още един удар, който Франция понесе от вируса COVID-19. Както беше редно да се направи, държавата затвори границите си за туристи и съответно спря един от най-големите си потоци на приходи и работа в страната. Това остави много хора несигурни и безработни за немалък период от време. Хубаво е, че страната има силна

осигурителна система, която помага за поддържане на нормалните нужди на населението пострададо от ефекта на вируса, но реалността е, че това няма как да продължи завинаги.

Заклучение

Човечеството отдавна живее във време на глобализация. Това ни помага все повече да разбираме световните проблеми, които не касаят само единици индивиди, но й цялостното общество. Преди ако държавите са се нуждаели от Велики сили, то в наши дни света се нуждае от устойчиви държави и то не една, а целия свят трябва да е такъв. Това какви решения за развитие ще вземат държавите в настоящите години ще покаже какво ще бъде нашето бъдеще. От доброто устойчиво развитие на света зависи нашето благополучно съществуване на тази планета, щастие и лично удовлетворение.

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА КРАЛСТВО ДАНИЯ

Христо Топчиев

1 курс

Увод

Устойчивото развитие е динамична категория и следва да се разглежда като процес, водещ към постигането на общоприети показатели. Не е възможно постигането на устойчиво развитие само в отделна страна и още по-малко, ако благоденствието на една или повече страни е за сметка на други. И обратното, благоденствието на всяка страна в една или друга степен зависи от посоката, динамиката и механизма на развитие на световната икономика. Световната Комисия по Околната Среда и Развитието (WCED) дефинира през 1987г. устойчивото развитие като “развитие, което осигурява потребностите на настоящето поколение без да подкопава възможностите за задоволяване потребностите на бъдещите поколения”.

В най-общ план, относно икономиката на Дания е добре да се изтъкнат няколко факта: силно развита, диверсифицирана, модерна и добре интегрирана в световната търговия, базирана основно на услуги, търговия и производство, и в малка степен на земеделие и риболов. Държавата се характеризира с висок стандарт на живот. По размер на Брутен вътрешен продукт се нарежда на едно от първите места в Света.

1. Съвременни измерения на развитието в Дания

Днес програмите за развитие на Европейският съюз и на другите развити страни от Организацията за икономическо развитие и сътрудничество, до голяма степен се съобразяват с критериите за устойчиво развитие. Предлагат се различни системи от показатели за измерване на неговите количествени и качествени характеристики.

Политиката по опазването на околната среда има своите социални и икономически последици. Установена е позитивна зависимост между екологичното равновесие и стандарта на живот, както и между еко-съобразността на производството и неговата ефективност. Едва през последното десетилетие устойчивото развитие се утвърждава като процес, проследяващ взаимодействието между икономика, околна среда и обществено благосъстояние. Необходимо е да уточним, че когато говорим за устойчиво развитие трябва да разбираме под това понятие динамичен процес, който в зависимост от достигнатото ниво

на устойчивост се дели на няколко етапа. В научно-изследователската литература се говори за „слаба устойчивост“, когато производственият капацитет на икономиката се поддържа непроменлив, за да се гарантира постоянно ниво на потребление на глава от населението. Когато се осигури това ниво на устойчивост, се преминава към следващото. Проследяват се също четири нива на устойчивост, а именно: слаба, силна, много слаба и много силна устойчивост.

От началото на ХХІ век се засилва интересът към проблематиката на устойчивото развитие, най-вече поради:

- достигнатите критични нива на замърсяване на околната среда;
- повишената чувствителност на обществото към качествата на жизнената среда и безопасността на хранителните и другите потребителски стоки;
- бързото изчерпване на редица ключови невъзпроизводими природни ресурси (петрол, въглища, рудни изкопаеми, природен газ и др.);
- задълбочаващата се социална поляризация между индустриалните и развиващите се страни, както и изострянето проблемите на бедността дори в някои от развитите пазарни икономики.

Изясняването на същността на категорията устойчиво развитие продължава и днес. Различията в дефинирането на тази сложна категория, в която се преплита проявлението на четири, взимозависими измерения, произтичат от методологическият подход към начина на тяхното взаимодействие. Смята се, че по принцип устойчивостта означава да използваме физическата среда (природата) така, че да я завещаем на бъдещите поколения във вида, в който сме я получили от предходното поколение. Организацията и технологията на производството трябва да е такава, че да гарантира природното равновесие, в това число като се осигури превръщането на днешния продукт на производството в утрешен нов производствен ресурс, т.е. като се гарантира пълна рециклируемост на материалния БВП в бъдещите цикли на производство.

Гъвкавостта и сигурността на пазара на труда са част от Лисабонската стратегия, като съчетанието им в различните страни е разнообразно поради различните национални модели, които се избират. Дания традиционно съчетава относително гъвкав трудов пазар със защита на доходите. Датските работници имат по-ниска степен на защита от уволнение за сметка на по-висока при доходите. Икономическото развитие при прилагането на този модел не е еднозначно. В началото на 80-те години на ХХ век датската икономика не се развива добре, като се наблюдават висока инфлация, висока и нарастваща безработица, хронични

бюджетни дефицити, съчетани с дефицит по текущата сметка. През 1982 г. датското правителство приема програма за реструктуриране на икономиката и ориентирането ѝ към засилване на сектора на търгуемите стоки, намаляване на дефицита по текущата сметка, развитие на местните източници на енергия и ограничаване на публичните разходи. Целта е да се повиши конкурентоспособността на икономиката и да се ограничат вътрешните разходи, без да се разчита на предходните опити за използване на девалвации на валутния курс, които са абсолютно неуспешни. Обезщетенията за безработица и болест са замразени в номинално изражение, отменена е индексацията на заплатите, ограничен е растежът на възнагражденията в публичния сектор и на трансферните плащания. Валутният курс е фиксиран в рамките на валутнокурсния механизъм. Посочените мерки водят до намаление на безработицата, спад в инфлацията, нарастване на частните инвестиции и пренасочване на растежа към отрасли, ориентирани към износ. Въпреки това през 1987 г. преговорите за заплати водят до много щедър резултат в полза на работниците. Същевременно се променя икономическата ситуация и икономическият растеж спада, като за периода 1987 - 1993 г. е средно 0.6%. След 1993 г. са приложени реформи, като част от тях са на пазара на труда, като се модифицира моделът: максималният период за участие в активни програми за заетост е намален, увеличени са изискванията за получаване на обезщетение за безработица, въвеждат се задължителни програми за обучение на безработни, отменят се програми за ранно пенсиониране. Като резултат през периода 1993-2003 безработицата рязко спада, икономическият растеж се повишава, намалява публичният дълг, нарастват местните спестявания.

Често анализаторите пренебрегват високите разходи за прилагане на датския модел. Дания има една от най-високите данъчни тежести в Европа по отношение на доходите от труд, което е необходимо за финансиране на активните програми на пазара на труда и обезщетенията за безработица. Обикновено високата данъчна тежест се свързва с намаляване на заетостта, като възниква въпросът за ефективната комбинация между гъвкавост и сигурност. Строга дефиниция на датския модел трудно може да бъде дадена. Съществуват мнения, че той се е наложил с течение на времето, като са налице институционална еволюция и социални компромиси, което затруднява директното му дублиране в други страни.

Дания няма нужда от допълнителни ограничения, за да води разумна фискална политика, тъй като тя вече го прави успешно, и то от много години. Нещо повече – политиката в

страната е съобразена с икономическия цикъл, което означава, че дори и да реализира бюджетен дефицит в един или повече периода, той ще бъде компенсиран от излишъци в бъдещи периоди.

И все пак, Дания е индустриално-аграрна страна с високо ниво на развитие. Делът на промишлеността в националните доходи е повече от 40%. Страната е на 1-во място в Света по отношение на външотърговския оборот на глава от населението. Основният износ на стоки: инженерни продукти, месо и месни продукти, млечни продукти, риба, фармацевтични продукти, мебели. Именно заради скромния запас на природни ресурси, датската икономика разчита почти изцяло на човешките ресурси. Последните няколко десетилетия поставят на сериозно изпитание екологичното състояние на планетата поради това, че динамиката на производството остава сравнително висока, а с това остава критично висока и динамиката на потребление на природен капитал.

Секторът на услугите заема голяма част от пазара на труда и икономиката. Развитието на пазарната икономика на Дания е зависимо от вносни суровини и външната търговия. В годишния рейтинг на Transparency International Дания всеки път е сред петте страни с най-ниска корупция. При това датските данъци са едни от най-високите в Света. Стопанството на страната е зависимо до голяма степен от профсъюзните организации, като в такива членуват близо 75% от работещото население. Отношенията между тях и работодателите са много близки, като съюзите участват ежедневно в менажирането на работното място чрез свои представители в борда на директорите в повечето компании. Заплатите и работното време се договарят по същия директен начин с минимална намеса от страна на държавата. Страната е водеща в Света по използване на **възобновяеми енергийни източници**, които осигуряват около 14% от производството на енергия и 28% от генерираната в страната електроенергия. Дания е водеща в **добива на електроенергия от вятърни генератори** и разработването на технологии за добив на електроенергия от вятър. През 2017 г. повече от половината (54,5 %) от брутното крайно потребление на енергия в Швеция се осигурява от възобновяеми източници и този дял е най-висок сред държавите - членки на ЕС, като след нея се нареждат Финландия (41,0 %), Латвия (39,0 %) и Дания (35,8 %). В Австрия (72,2 %), Швеция (65,9 %) и Дания (60,4 %) най-малко три пети от цялата потребена електроенергия е произведена от възобновяеми енергийни източници - предимно водноелектрическа енергия и твърди биогорива. Делът на електроенергията от възобновяеми енергийни

източници се определя като съотношението между електроенергията, произведена от възобновяеми енергийни източници, и брутното национално потребление на електроенергия. Както е посочено в Директива 2009/28/ЕО относно енергията от възобновяеми източници, брутното крайно потребление на електроенергия от възобновяеми източници представлява електроенергията, произведена от възобновяеми енергийни източници. Това включва водноелектрически централи (с изключение на водноелектрическа енергия, произведена от помпено-акмулиращи водноелектрически централи, които използват предварително изпомпана на горното ниво вода), както и електроенергия, произведена от твърди биогорива/отпадъци, соларни, вятърни и геотермални инсталации. Страните богати на невъзпроизводими ресурси, освен износители, са и потребители на тези ресурси. Не е оправдано икономически очакването, че те ще могат да си позволят заместването на разполагаемите невъзпроизводими ресурси с вносни възпроизводими ресурси. Още повече, че все още производството и ползването на повечето възпроизводими ресурси става със сериозна бюджетна подкрепа на държавата. Опазването на околната среда, за съжаление, е спомагателен фактор, дори и страните, където движенията и партиите за опазване на околната среда имат традиционно силни позиции в обществото. Вероятно най-типичният пример са Скандинавските страни (в т.ч. и Дания), Германия, Швейцария, Канада и други развити страни.

Но тези възможности са ограничени за развитите, да не говорим за развиващите се страни, които и без това имат сериозни бюджетни ограничения. В този смисъл, устойчиво развитие, разбрано главно като консервация на природните ресурси, не отговаря на реалностите. Затова разбирането за устойчивост не следва да се приема като необходимост от ограничение върху икономическия растеж.

Правителството на Дания се стреми да регулира икономическите дейности и инфлацията, провеждайки фискална политика. Настоящото изследване е фокусирано върху еко-фискалната политика като един от ключовите механизми за постигането на устойчиво развитие. Политическите и икономически теории оказват много по-голямо влияние върху живота ни, отколкото си мислим. Изборът на едно правителство да прегърне лява, дясна или либерална политика, рефлектира и върху икономическите реалности на държавно и личностно ниво, поради различните схващания и идеологии на отделните течения. А една икономическата политика скоро придобива личностни очертания и се възприема от цялото общество, ако остане за достатъчно дълъг период от време. Правителството на Дания успя

да покрие всички критерии на ЕС във връзка с въвеждането на единната европейска валута, но въпреки това населението на страната отхвърли еврото на национален референдум през 2000 г. Все пак датската крона има фиксиран курс спрямо него. Все пак, взаимодействието на човека с природата е с цел подобряване на неговите условия на живот. Качеството на природната среда винаги е било сред тези условия, но подобряването на едни параметри на жизнения стандарт, често е за сметка на други.

Сред най-авторитетните и влиятелни институции, които изпълняват разработващи и координиращи функции по тази проблематика е Комисията по устойчиво развитие при ООН, създадена през 1992г. Комисията разглежда устойчивото развитие в четири основни измерения, които имат относителна самостоятелност: социално, икономическо, екологично и институционално. Други учени предпочитат в обхвата на устойчивото развитие да използват по-разширен и детайлизиран подход. По този начин понятието може да включва девет измерения: природни, материални, екологични, социални, икономически, правни, културни, политически и психологически. С този детайлизиран подход се цели да се открият отделните аспекти на понятието, да се покаже тяхната относителна самостоятелност, значение и съществуващи механизми на взаимодействие.

2. Бъдещето на датската икономика

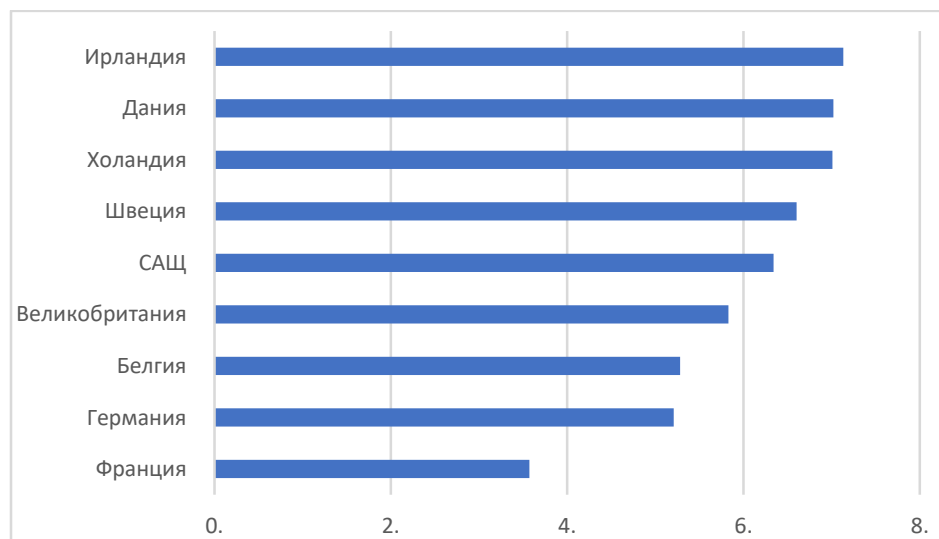
През последните години в Дания се води широк обществен и политически дебат, свързан с бъдещето на датската икономика и необходимостта от планиране на навременни реформи на държавата на благосъстоянието, които да осигурят стабилно икономическо бъдеще на държавата. Този широк обществен дебат за промените в световната икономика и за тяхното отражение върху ежедневието на датските граждани и трудещи се отличава до голяма степен Дания от страни като напр. Франция, в които политиците не дискутират обективните промени в глобалния свят със своите избиратели. Много силната устойчивост налага пълно ограничаване на човешката мащабност и свеждане до нула на нарастването на населението и икономическия растеж, а много слабата устойчивост акцентира върху поддържането на високи нива на производствен капацитет и потребление за сметка на екологичното равновесие. За представителите на неокласическата школа, критерии за устойчивост е размерът на капитала, който се предава от поколение на поколение или който се измерва във времеви хоризонт на едно поколение. От друга страна в критичният анализ на

Неолибералният подход за модела на общественно-икономическо развитие, се твърди, че икономическият растеж би имал смисъл, само ако се постигнат три взаимопредполагащи се цели:

- увеличение на дохода;
- общественото развитие и
- защита и възстановяване на околната среда.

Икономическият растеж ще продължи да бъде ключова цел на всяко правителство. Избирателите съдят за ефективността на управлението по различни показатели, но основният си остава покупателната способност на доходите. Самите правителства имат нужда от нарастващи бюджетни приходи, за осъществяването на своите програми, а това също е в пряка зависимост от растежа. Дебатът в Дания за предизвикателствата пред държавата на благосъстоянието се води от всички сериозни участници в обществения живот в Дания – политически партии, организации на работодатели и на работещи. Търсят се общи решения за подготовка на пазара на труда за новите условия на конкуренция от страна като Китай и Индия. Резултатът от този дебат показва, че в сравнение с други народи датското население е сред най-подготвените за промените в световната икономика.

Отношение към процесите на глобализация – положително отношение при нарастващи показатели:

Но доколкото устойчивото развитие е възможно само като резултат на определена политика, то какъвто и да било модел на измерване би имал смисъл, само ако се приема като всеобща база за оценка и за формиране на конкретна политика и съответни механизми за нейната реализация. Според друг индекс, този за устойчиво икономическо благосъстояние (Index of Sustainable Economic Welfare, ISEW), чиято основна функция е да определи параметрите и качеството на развитието в по-широк аспект, включващ релацията развитие:околна среда. Икономистите от Световната банка, приемат възможността за механизъм за заменяемост между невъзпроизводим (природен) и произведен капитал.

Промислената структура на Дания се характеризира с голям брой малки и средни предприятия (МСП). По-голямата част от тях не разполагат с необходимите ресурси и не могат да вложат средства в Проучване и Развитие (R&D) и да използват чужди научни постижения. Системата за технологични услуги (Technologic Service system) като част от общата система е създадена да подпомага потребностите на датските фирми в тази насока. Допълнителна възможност за получаване и размяна на знания за индустриални новости и възможни приложения има чрез: държавните изследователски институти, консултации от университети и институти за висше образование, договори за изследователски проекти и изследователски паркове.

Друго ниво от датската система за иновации, като част от устойчивото развитие на тази държава е ТИС-мрежата, която обхваща регионални и консултантски центрове. Тя осигурява съветници, консултации и информация за местните МСП. Тази мрежа е организирана по региони към местните власти и се спонсорират от обществени средства. Центърът за технологична информация (ТИС) е независима общонационална организация с нестопанска цел с поне един регионален център във всяка област. Той предлага експертизи и консултации за възможностите и средствата за R&D в предприятията и перспективни контакти с други институции в Дания и в чужбина.

Датският икономически модел се нарича **Flexsecurity** и комбинира елементи на силно либерализираната и отворена икономика на англо-саксонските страни с високото ниво на социална осигуреност, характерно за западно европейските икономики на континентална Европа. Резултатът на практика е работодатели, които са в непрестанна взаимна конкуренция за привличане на най-добрите и компетентни трудещи се и трудещи се, които са принудени да увеличават квалификациите си непрекъснато, за да могат да запазят работните си места. По данни на Световната банка, Дания е на трето място в света по

мобилност на работния пазар. Пред нея са само Сингапур и САЩ. За Дания с население от приблизително 5 млн. души и работна сила от около 3 млн. човека това означава, че 600 000 работещи годишно сменят работните си места. Освен това годишно в Дания се закриват 250 000 работни места, като същевременно се откриват приблизително същият брой нови.

Дания се гордее със своя социален модел, финансиран от високите данъци, който създава предпазна мрежа в случай на безработица или болест. Образованието и здравеопазването са безплатни, а работната седмица не надхвърля 37 часа. Обществото се смята за модерно и прогресивно.

През последните години се налага мнението на специалистите, че датският модел не е директно приложим в другите европейски страни, тъй като в първоначалния момент може да доведе до рязко нарастване на публичните разходи и допълнителни пречки пред търсенето и предлагането на труд. Ползността от изучаването му се свързва с познаването на взаимните връзки между склонността на населението да приеме гъвкавостта на пазара на труда, неговото доверие в системата за социално осигуряване, както и готовността на правителството да реагира в посока на прилагане на ефективна политика, която да избягва много високите разходи и да не създава изкривени подбуди пред участниците на пазара.

Дания не разполага с друг значим за икономиката ресурс, освен човешкия ресурс. Непрекъснатото усъвършенстване на квалификациите на работещите и подобряване на тяхната продуктивност, както в публичния, така и в частния сектор, са важна предпоставка за конкурентноспособността на датската икономика, поради високото ниво на минимално заплащане на работния труд.

Според икономисти именно високото ниво на преквалификация и на Life long learning сред датските трудещи се, съчетано с високо ниво на разходи за образованието – 9% от БНП (6% във Франция и 4,1% в Германия) дават изключително добри резултати на пазара на работната сила в европейски мащаб, където датските трудещи се са сред едни от най-мотивирани в Европа да посрещнат предизвикателствата пред развитите европейски икономики, свързани с демографските проблеми и с процеса на глобализация, тъй като именно те налагат необходимостта за сериозни промени в досегашния модел на финансиране на държавата, с цел запазване и подобряване на нивото на държавно финансираното здравеопазване, образованието и грижата за стари хора.

Широката основа на датския публичен сектор го прави важна предпоставка за подобрене на показателите на страната в международната конкуренция. Макар Дания да е сред страните с най-малка бюрокрация и най-голяма ефективност на публичния сектор, мерките които се приемат са за изравняване на стандартите на продуктивност от частния сектор с този на държавния.

Заключение

Дания изпревари Швейцария като най-щастливата държава в Света (данни от 2016г.), сочи ежегодно публикувания доклад на Мрежата за решения за устойчиво развитие и Института за Земята към Колумбийския университет. За минаталата 2019 г. само Финландия изпреварва Кралството по индекс, определящ подреждането в класацията. Много страни през последните години постигнаха икономически растеж на цената на рязко повишаване на неравенството, задълбочаване на социалното изключване и сериозни щети за околната среда. Когато страните представят цели като икономическо развитие, а пренебрегват социалните и целите за опазване на околната среда, резултатите могат да бъдат отрицателни за човека и дори опасни за оцеляването му. Докладът, който обхваща 157 държави, взема предвид категории като реален брутен вътрешен продукт на глава от населението, продължителност на живота в добро здраве, равнище на корупция и социални свободи. Това е много силно послание, тъй като разликите между страните, където хората са щастливи и страните, където хората не са щастливи, могат да се измерят научно.

Една от главите в доклада е специално посветена на щедростта към другите. Причината е, че според авторите е доказано, че участието в благотворителни действия в обществото засилва удовлетвореността и на даващите, и на получаващите. Освен това изследването на този феномен помага да се установят условията, при които е най-вероятно включването в такива действия.

Хората се чувстват щастливи да помагат на другите, когато са свободни да избират дали и как да го направят, когато усещат някаква връзка с нуждаещите се и когато могат да видят реално как действията им променят живота на тези, на които са помогнали.

Научноизследователският институт SolAbility публикува своя годишен доклад (2017) Global Sustainable Competitiveness Index, в който се сравняват страните по Света по нивото им на развитие и устойчивостта на икономиката им. Проучването съставя класация на

страните, които имат най-добри инструменти за стимулиране на икономическия растеж в бъдеще. Рейтингът се основава на "модела на конкурентоспособност, който включва всички стълбове на устойчивия растеж: наличието на природен капитал, управление на страната, интелектуален капитал, ресурси, социално сближаване". Дания е в челната петица на тази класация, като заема четвъртото място, само след Швеция, Норвегия и Финландия.

Използвана литература

- Добрева, Ю. (2015). Устойчиво развитие на икономиката - проблеми и перспективи. Изд. Св. Григорий Богослов, София.
- Добрева, Ю. (2015). Глобалистика. Изд. Св. Григорий Богослов, София.
- <https://www.mi.government.bg>
- https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Renewable_energy_statistics/bg
- https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/factsheets_sustainable_europe_012019_bg.pdf
- www.dnevnik.bg/sviat
- <https://frognews.bg/obshtestvo/naroden-glas/daniia-nai-shtastlivi-burundi--nai-neshtastni.html>
- <https://www.economic.bg/bg/news/7/te-darzhavi-s-naj-konkurentna-ikonomika-v-sveta.html>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА НОРВЕГИЯ

Инна Тодорова

3 курс

Увод

Кралство Норвегия е конституционна монархия в Северна Европа, която заема западната част от Скандинавския полуостров. Името на страната идва от северногерманския език и означава „пътят на север“. Сегашното име на Норвегия на норвежки е *Norge*. В стария норвежки тази дума означава „надълго по брега“ или „надълго по морето“. Граничи с Швеция, Финландия и Русия. Площта ѝ е 385 207 km², от които 361 243 km² суша и 24 748 km² водна площ. Столицата на Норвегия е град Осло. Страната е най-северната в Европа и е известна с планините и фиордите си, както и с историята си като морска сила. Норвегия е много високо развита индустриална страна, с отворена, насочена към експорта икономика. Страната е една от най-богатите в света, оглавява класацията по индекс на човешко развитие на ООН, и е на водещите места в света по стандарт на живот, средна продължителност на живота и здравеопазване. Норвегия не е член на Европейския съюз, но участва в общия пазар на Европейския съюз като участваща страна в Европейската икономическа зона и Европейската асоциация за свободна търговия. Официални езици са букмол и нюношк, а северносаамският е официален в шест общини. Откритията на археолозите свидетелстват, че територията на днешна Норвегия е обитавана още в периода на палеолита. Норвегия представлявала множество малки кралства. Смята се, че Харолд Красивата коса обединява малките кралства през 872 г. с битката при Хафърсфиорд. Той става първият крал на обединената Норвегия.

Норвегия обхваща западната част от Скандинавския полуостров в Северна Европа. Назъбената брегова линия е една от най-дългите в света и е разчленена на множество фиорди и над 50 000 острова, се простира над 2500 км. Най-забележителни са фиордите. Най-големият от тях е Согнефиорд. В Норвегия също има и множество водопади и ледници. На територията на Норвегия има 26 глетчери, най – голям е Йостердам. Релефът благоприятства развитието а сухопътния транспорт. Реките са къси и пълноводни. Използват се за добив на електроенергия и за свличане на дървен материал. В някои отделни участъци се използват за корабоплаване (р. Глома, р. Бегла, р. Лорен и др.). Многообразни са и езерата. Най – голямо е езерото Мьоса. На по-голямата част от територията са разположени високи плата и планини, пресечени от плодородни долини. Има малки и отдалечени една от друга равнини. В северните части има арктическа тундра. По бреговата линия е разчленена от тесни заливи и фиорди, като най – голям е Ослофиорд. Поради влиянието на течението Гълфстрийм, в Норвегия има по-високи температури и повече валежи от нормалните на тези ширини. Има четири добре осезаеми сезона с по-студена зима и прохладно лято. Пристанищата не замръзват през цялата година. Най-северните части на страната имат субполярен климат, а Свалбард има полярен климат. Норвегия разполага с разнообразни полезни изкопаеми като нефт, медни, железни и оловни руди.

1. Социално и икономическо развитие

Норвежката икономика е просперираща икономика, осигуряваща на хората социална сигурност и финансова стабилност, характерна за развитите страни. Норвегия се характеризира със смесена икономика, в която държавната собственост е мнозинство в стратегическите области. Въпреки че е чувствителна към глобалните цикли на развитие, норвежката икономика нарасна с голяма сила през 2017 г. (средно 1,7%). Норвегия има отворена и насочена към износ към чужбина икономика. Страната е една от най-богатите в света. Икономиката на Норвегия е процъфтяваща съвкупност от благосъстоятелен капитализъм, където свободният пазар се съчетава с правителствена намеса. Държавата заема важни позиции в ключови индустриални сектори като сектора „Нефтената промишленост“, производство на водноелектрическа енергия, производство на алуминий, най-голямата банка в Норвегия (DNB) и доставчика на телекомуникации (Telenor). Богатството на Кралството се дължи на важните приходи от петролния сектор. Други традиционни и доходоносни икономически дейности са корабоплаването и риболовът. Норвегия е основен износител на метали, особено на алуминий и производители на феросплави. Норвегия изнася суров нефт и природен газ (около 67% от общия износ), риба и морски дарове, леки метали, корабно оборудване и други услуги. Основно внася машини и оборудване, химикали и метали, хранителни продукти. В областта на промишлеността най-важни са: нефтената и газовата промишленост, корабостроене, целулозно-хартиена промишленост, хранително-вкусова промишленост, металургия, химическа, дървопреработвателна промишленост, минната промишленост, текстилната промишленост, земеделие и риболов. За 2017 г. Норвегия се нарежда на 14-то място в света като производител на петрол със средно производство от 2,35 милиони бърчи на ден, заема 9-то място в света като износител на нефт, с 2,15 милиона барела на ден и 3-то място в света като производител и износител на газ. Приходите от нефт и газ възлизат на 45% от общия износ от Норвегия, с тегло от около 20% от БВП.¹³

Държавното участие в икономиката продължава да намалява в следствие на процесите на дерегулация и приватизация. Земеделието и риболовът са в частни ръце, с изключение на около 10% от горите, използвани за лесовъдство, които са държавна собственост.

Норвегия попада в класацията на Научноизследователският институт „SolAbility“ на 5-те държави с най-конкурентна икономика в света за 2017 г. Богатата на петрол Норвегия заема 2-ро място според нивото си на икономическа конкурентоспособност. Най-високи показатели тя заема в критериите „държавно управление“ – 3-то място и 1-во място в параметъра „социален капитал“. Правителството контролира ключови сектори на икономиката, в частност петролния сектор. Въпреки че страната има и други природни ресурси (гори, минерали, водни ресурси), нефтеният сектор осигурява 30% от приходите в бюджета на Норвегия.

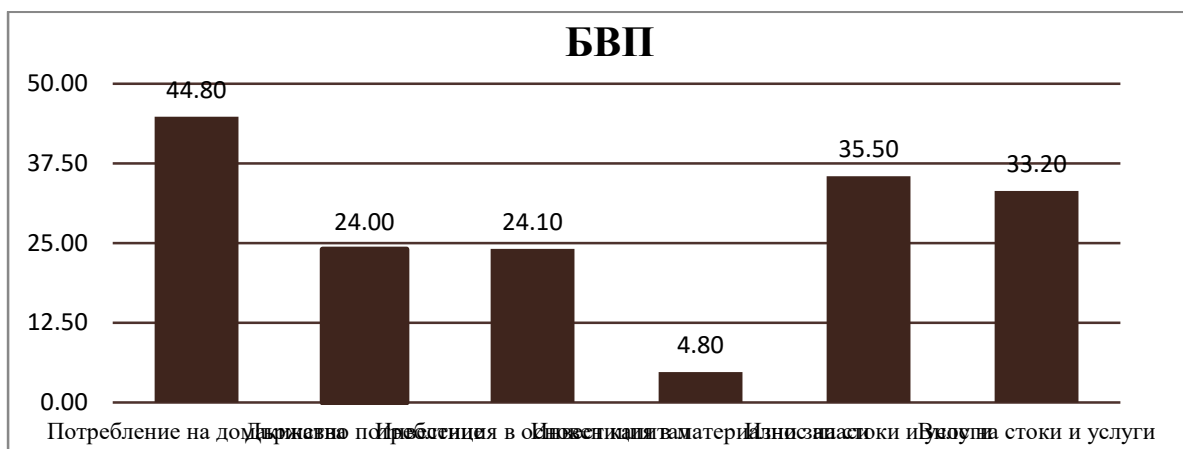
Нефтохимическата промишленост, включително добивът на суров нефт и газ, съставлява около 12 % от brutния вътрешен продукт и малко над 37 % от износа през 2017 г. Норвегия е една от най-големите страни износители на петрол в света. Добивът на петрол е спаднал с почти 50% спрямо рекордната 2000 г. Водноелектрическите централи произвеждат около 98-99% от електроенергията на Норвегия - по-голям дял от всяка друга страна в света.¹⁴

¹³ http://www.imm.gov.ro/adaugare_fisiere_imm/2018/11/NORVEGIA_Indrumar-de-afaceri-sept.2018-1.pdf

¹⁴ <https://www.economic.bg/bg/news/7/te-darzhavi-s-naj-konkurentna-ikonomika-v-sveta.html>

На графика 1 са направени изчисления на брутния вътрешен продукт на Норвегия за 2017 г.

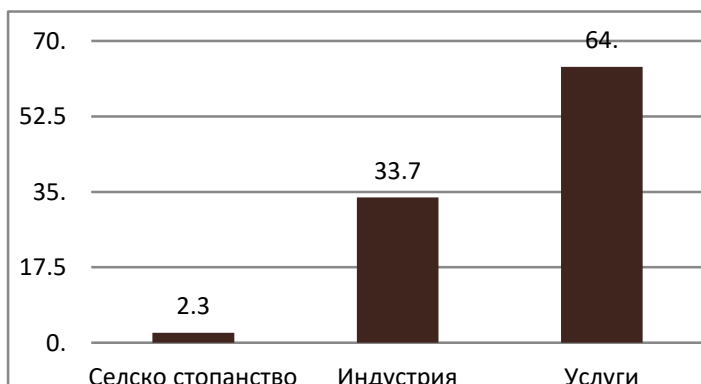
Графика 1: Съотношение на Брутния вътрешен продукт на Норвегия.

Източник: собствени изчисления.

При графика 2 наблюдаваме брутния вътрешен продукт по сектори отново за 2017 г. Секторът на „Услуги“ включва: търговски и автомобилни продажби и ремонтни услуги, различни транспортни, застрахователни, финансови услуги, пощенски и телекомуникационни услуги; различни държавни дейности като образование, здравеопазване, данъци и мита, държане на общ дял в БВП. Значителен дял от норвежката икономика се състои от сектора на услугите, в това число на търговия на едро и дребно, банковите услуги, застраховането, инженеринга, транспорта и съобщенията и публичните услуги

Графика 2: Разпределение на Брутния вътрешен продукт по сектори.

Източник: собствени изчисления.

Търговската политика на Норвегия е добре развита. Норвегия договаря споразумения за свободна търговия с други държави чрез Европейската асоциация за свободна търговия. Тези споразумения гарантират достъпа на норвежкия бизнес до международните пазари и улесняват търговията със страните партньори. Един от основните приоритети на норвежката търговска политика е да се увеличи достъпът до пазара на произведени стоки, риба и услуги. В момента Норвегия има споразумения за свободна търговия със следните страни: Чили, Южна Корея, Палестинската територия, Хърватия, Ливан, Сингапур, Египет, Северна Македония, Южноафриканският митнически съюз, Израел, Мексико, Тунис, Йордания, Мароко, Турция и Канада. Норвежката икономика се развива добре, въпреки ниските цени на петрола. Гъвкавата парична политика продължава да поддържа търсенето, но подхранва тревожно силните увеличения на цените на жилищата и ръста на кредитите.

Излишъците, получени главно от износа на въглеводороди, са натрупани от 1990 г. в Глобалния държавен пенсионен фонд, които се развива до ден днешен в Норвежката национална банка. Като управител на този фонд банката, е поставила резерва във финансово-банкови институции, компании и други активи в Америка, Европа, Азия, Океания и Африка. Важен момент е Глобалният държавен пенсионен фонд ориентир за норвежката икономика. Фондът се използва като ресурс, защото прави дългосрочни инвестиции в солидни компании по света. На 21 май 2018 г. общата стойност на „Глобалния държавен пенсионен фонд“ е била приблизително 7 милиарда евро.

2. Преки чуждестранни инвестиции

Най-големите норвежки преки инвестиции в чужбина са с Холандия, Ангола, Швеция, Дания, САЩ и Обединеното Кралство. По отношение на чуждестранните инвестиции в Норвегия, най-големи инвеститори са Швеция, САЩ, Холандия, Дания и Франция. Най-големите норвежки преки инвестиции в чужбина са в производството, минната и добивна промишленост, химически продукти, информационни и комуникационни технологии. Най-много преки чуждестранни инвестиции в Норвегия има в добивната промишленост, финансовите и застрахователни услуги, както и в търговията на едро и дребно, вкл. ремонт на автомобили и мотоциклети. В края на 2017, Норвежките преки инвестиции в чужбина възлизат на 1 701 млрд. норвежки крони. Размерът на преките чуждестранни инвестиции в Норвегия е 1 221 млрд. норвежки крони. В края на 2017, Норвежките преки инвестиции в България възлизат на 799 млн. норвежки крони. Няма данни за български инвестиции в Норвегия.

Норвежката нефтена и газова промишленост е най-голямата и най-важна индустрия в страната, измерена като дял от създаване на стойност, приходи за държавата, износ и инвестиции. Инвестициите в континенталния шелф на Норвегия спаднали. Правителството провежда политика да направи норвежката икономика по-малко зависима от петрола. От изключително голяма важност инвестициите да не паднат внезапно и дълбоко, за да не загубят ценна експертиза, важна за прехода.

Към настоящия момент и избухването на вируси и строгите мерки за предотвратяване на инфекции, силно засегнаха икономика на Норвегия. Пазарът на петрол се характеризира с рязък спад на цените и големи сътресения. Това доведе до спиране на инвестициите. Както планираните разработки, така и поддръжката са задържани на норвежкия конти-

ментален шелф. Задачите се провалят и несигурността е голяма. Нефтената индустрия е двигател в норвежкия бизнес и икономика от десетилетия. При загуба на силата на растеж в тази индустрия, Норвегия ще загуби голяма част от движещата сила в преструктурирането. За да имат нови инвестиции трябва да се внесат инвестиции, капитал, мрежи и знания в новите индустрии.¹⁵

3. Устойчив транспорт

Норвегия е страна с изключително красива природа - драматични водопади, кристално чисти фиорди, величествени планини и ефектни ледници. Норвежкят туризъм разчита на тази красива природа, за да привлече повече туристи, и поради тази причина Норвегия работи за постоянно подобряване и увеличаване устойчивостта в туризма и пътуванията. Изходното ниво на устойчив туризъм е съзнателно и предхождано от последователни усилия по всички въпроси, свързани с околната среда и местното благосъстояние. Те са жизненоважни елементи в изграждането на по-силна икономика в туризма. Норвежците показват на гостите си автентична и местна култура, храна и история, предлагани от гостоприемни домакини. Туризмът се основава на историята и същевременно се подновява. С течение на времето Норвегия прави опити за по-иновативни подходи, които присъединят туризмът в новата зелена икономика.

Целта на индустриалната политика на правителството е максимално създаването на богатство в норвежката икономика. Туристическата индустрия е отговорна за собственото си развитие.

От 2018 г. Норвегия има устойчивост при пътуванията и туристическата индустрия, благодарение на привличането на еко туристи, които търсят достъпни и дълго оставащи в съзнанието изживявания чрез очарователната природа на Норвегия. Туристическата индустрия направи скок от производството на традиционните туристически продукти, сътрудничи за създаване на цялостни продукти, в които са включени култура, храна, история, природа и дейности, в допълнение към транспорта и настаняването.

Трите основни стратегически цели на Правителството:

- Повече създаване на благосъстояние и производителност в туристическата индустрия;
- Устойчиво развитие на селските общности чрез целогодишни работни места в областта на туризма;
- Норвегия - една устойчива дестинация.

Устойчивото развитие на туризма насърчава устойчиви местни общности, осигурява добри и стабилни работни места и икономически жизнеспособни туристически фирми, като същевременно фирмите акцентират върху екологични перспективи.

Норвегия се намира в периферията на Европа. Страната е слабо населена и е с труден релеф. Пътуването със самолет играе по-важна роля в Норвегия, отколкото в други европейски страни. Норвегия има 98 летища, от които 51 са публични, а останалите се експлоатират от държавната Avinor, които работи непрекъснато за улесняване на увеличение на трафика и нови маршрути до и от норвежки летища. Седем

¹⁵ <https://knf.kongsberg.no/tiltakspakke-for-olje-gass-og-leverandorindustrien/>

от летищата имат повече от един милион пътници годишно. Летищата се конкурират на национално и международно равнище за привличане на нови авиокомпании и, за да се увеличи честотата на полетите. Главният портал по въздух е летището в Осло, Герденмоен, разположено на около 50 км. Северно от гр. Осло, с отклонение към повече европейски страни и няколко междуконтинентални дестинации. Нещо много често срещано са хеликоптерите, предимно за болниците и петролните платформи. Регионалната летищна услуга е въведена през 60-те години. 30 летища се обслужват от самолети за краткотрайно излитане и кацане. Те са разположени главно в Сонг ог Фьордан и Северна Норвегия, в райони с големи разстояния, до големи градове и с значително малък трафик за поддържане на търговски полети.

Основната железопътна мрежа се състои от 4,114 км. Стандартни габаритни линии, от които 242 км е двуколка и 64 км. Високоскоростна железопътна линия. Имат голям брой товарни влакове.

Норвегия има пътна мрежа от 92 946 км., от които 72 033 км. Са с павирана настилка, а 664 км. са магистрали. Има 4 нива на пътни маршрути: национална, окръжна, общинска и частна. В момента крайбрежната магистрала се разработва за подобряване на маршрута и за намаляване на времето за шофиране с до 21 часа. Очаква се той да бъде завършен през 2026 г., като ще има поредица от тунели и мостове, включително и морски тунел с дължина от 27 км.

Водният транспорт е също добре развит. Бреговата линия е 90 000 км., 400 000 кораба за отдиш и 715 кораба в търговската морска пехота.

4. Промяна в климата и енергийно използване

Норвегия е планинска страна. 71 % от територията ѝ е заета от Скандинавските планини, чиито върхове надхвърлят 2000м. Климатът на Норвегия е умерено океански и е по-мек в сравнение с другите страни, причината е влиянието на Гълфстрийм. Пристанищата не замръзват през цялата година. Реките са къси и пълноводни. Използват се за добив на електроенергия и за свличане на дървен материал. Многобройни са и езерата, някои от които се използват за корабоплаване.

Норвегия е енергийна нация. Значителна част от създаването и износа на стойност е свързана с ролята им на доставчик на енергия. В същото време климатичните предизвикателства са един от най-важните проблеми, които трябва да реши. Това се отнася в световен мащаб, не само за Норвегия. Интензитетът на емисиите ще намалее в резултат на увеличеното производство на услуги, енергийната ефективност и преминаването към възобновяеми енергийни източници. Норвегия подписа споразумение за доставяне на възобновяема енергия за производство на зелени батерии. Целта е да се направи фабрика за батерии с доказана възобновяема мощност, което ще допринесе благоприятно на климата за Норвегия и не само. Energi Norge предлага няколко мерки, които могат да улеснят зеленото, печелившо преструктуриране. Една от мерките е да се увеличи степента на подкрепа от Enova за развитието на зареждащата и бреговата мощност в пристанищата. Проектът все още се разработва, но Норвегия е на мнение, че при успехът му, това ще е както ефективно, така и рентабилно. Най-големите производители на вредни емисии са нефтената и газовата индустрия. Норвегия разполага с над 1 600 водноелектрически централи, които доставят 95 % от енергията. Половината от продукцията обаче приближава техническия експлоатационен живот. Ето защо Норвегия прави опити за модернизирание на електроцентралите, за по-малко

вредни емисии. Възобновяемата индустрия иска да изгради енергийна система, която улеснява постепенното прекратяване на използването на изкопаемата енергия в норвежката промишленост и съседните им страни. Електрификацията е основното решение за намаляване на емисиите на парникови газове. В пристанището в Берген химическият танкер „Mostrau“ получава енергия от сушата. Химическият танкер е направен с екологична технология, която намалява разхода на гориво с над 30 %. Първият по рода си кораб спестява близо 1 300 тона гориво годишно в сравнение с подобни по-стари кораби. Двигателят на този кораб може да работи на газ и същевременно е направен да може да бъде оборудван да работи частично на батерии за напред.

В началото на 2020 г. Норвегия се приближи още повече до визията за заемане на глобално лидерска позиция, като първото възобновяващо се и изцяло електрическо общество в света. Основната причина е, че транспортния сектор непрекъснато увеличава нивото на амбиции, независимо дали става въпрос за електрически автомобили, автобуси, фериботи, влакове или самолети. В град Осло бе създадено първото в света съоръжение без вредни емисии, а в допълнение общината активно работи в международни градски мрежи, за да накара градовете по света да изискват беземисионни строителна техника и материали с ниски емисии. Норвегия от години наред работи по въпроси, свързани със строителни обекти без емисии.

Министерството на петрола и енергетиката смятат, че морският вятър може да бъде част от решението по отношение на индустриалния растеж, климатичните задължения, местното създаване на стойност и сигурността на доставките. В началото на 2019 г. Министерството е предложило откриването на 2 нови зони за производство на вятър в морето, и една трета, която се смята за открита вече. Също от голямо значение е споразумението за климата на Норвегия и Исландия с Европейския съюз. Това означава още по-силни ангажменти за норвежката политика в областта на климата.¹⁶

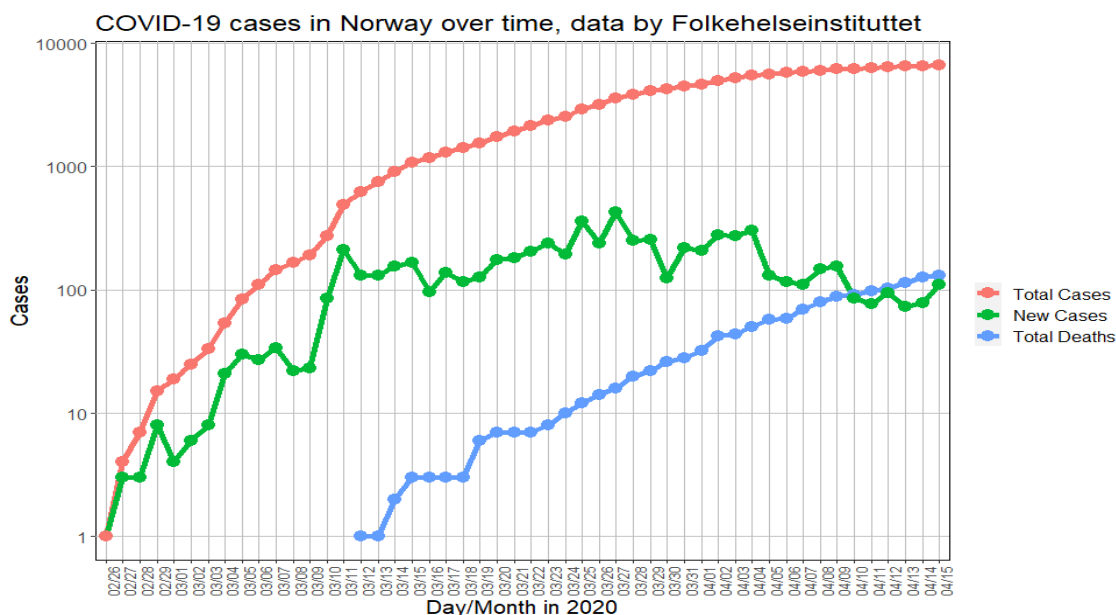
5. COVID-19 и Норвегия

Към днешна дата в цял свят се разпространи заразата на COVID-19. Това е болест, причинена от нов вид коронавирус, идентифициран за първи път през декември 2019 г. в китайската община Ухан. От януари 2020 г. започнаха да се появяват случаи на разпространение и в Европа. До края на февруари 2020 г. беше отбелязано значително увеличаване на случаите на COVID-19 в Северна Италия и Испания.

На 26 февруари 2020 г. Норвегия бе засегната от вируса и тогава властите на държавата обявяват първия си случай. На 12.03.2020 г. държавата беше поставена под карантина. Към 13.05.2020 г. в Норвегия потвърдените случаи на засегнати жители от COVID-19 са 8 157 души, 7 114 души оздравели от вируса, а смъртните случаи са 28 души.

Графика 3: Засегнатите граждани от COVID-19 по дни.

¹⁶ <https://www.energinorge.no/om-oss/om-energi-norge/>

Освен последствията върху здравето на гражданите и здравната система, COVID-19 има силен негативен ефект върху глобалната икономика. Както в цял свят така и в Норвегия пандемията оказва силно влияние на икономиката. Много хора са останали без работа през периода на карантината наложена от норвежките власти. Много институции бяха затворени, за да се борят с огнището, което доведе до увеличаване на безработицата.

На 13 март Norges Bank първо намали националния валутен курс с половин пункт до 1,0%, а на следващата седмица намали основната ставка отново до 0,25%. Очаква се Норвегия да изтегли рекордна сума пари от своя суверенен фонд, най-големият в света, за да подкрепи икономиката си, става ясно от преработен проект на бюджет. През 2020 г. дясноцентристкото правителство планира да използва 420 милиарда норвежки крони (37,9 милиарда евро) от фонда, за да подкрепи икономиката си, която е силно засегната от пандемията на коронавируса и спадащите цени на петрола. Фондът, обикновено известен като петролният фонд, понастоящем се оценява на над 10 трилиона крони. Очаква се икономиката на Норвегия да се свие с 4% през тази година.¹⁷ Норвегия е в риск да потъне в първа рецесия от кризата от 2008 г. Обмисля се стимули, с които икономиката да се спази с ефектите от коронавируса върху търговията и пътуванията. Мащабът на въведените карантини, ограниченията за пътуване и мерките за социална дистанция водят до рязък спад на разходите за бизнес и потребление до края на първата половина на 2020 г., което води до рецесия.

Заклучение

Кралство Норвегия е конституционна монархия, която заема западната част от Скандинавския полуостров. Площта ѝ е 385 207 km². Столицата е град Осло. Страната е известна с планините и фиордите си. Норвегия е много високо развита индустриална страна, с отворена, насочена към експорта икономика. Страната оглавява класацията по индекс на човешко развитие на ООН. Норвегия не е член на Европейския съюз, но активно участва в

¹⁷ https://www.actualno.com/europe/norvegija-vadi-38-mlrd-evro-ot-suverennija-si-fond-za-ikonomika-news_1461640.html

общия му пазар като участваща страна в Европейската икономическа зона и Европейската асоциация за свободна търговия.

Норвежката икономика е просперираща икономика, осигуряваща на хората социална сигурност и финансова стабилност, характерна за развитите страни. Характеризира се със смесена икономика, в която държавната собственост е мнозинство в стратегическите области. Въпреки че е чувствителна към глобалните цикли на развитие, норвежката икономика нарасна с голяма сила през 2017 г. (средно 1,7%). Норвегия има отворена и насочена към износ към чужбина икономика. Норвежката нефтена и газова промишленост е основен фактор за цялостната икономика на страната и нейния икономически растеж. Основен производител на петрол и газ. Тя е на първо място по производство на електроенергия на глава от населението. Норвегия е изправена пред предизвикателството на енергийните изисквания на сградите, които в крайна сметка представляват 40% от общото потребление на енергия, както и устойчиво намаляване на емисиите на парникови газове. Кралство Норвегия е много силна държава, с устойчива икономика. Въпреки трудностите, които държавата среща през периода на пандемията COVID-19, какъвто и икономически спад да има, една такава силна монархия не може да бъде пред срыв.

Използвани източници

1. http://www.imm.gov.ro/adaugare_fisiere_imm/2018/11/NORVEGIA_Indrumar-de-afaceri-sept.2018-1.pdf
2. <https://www.economic.bg/bg/news/7/te-darzhavi-s-naj-konkurentna-ikonomika-v-sveta.html>
3. <https://knf.kongsberg.no/tiltakspakke-for-olje-gass-og-leverandorindustrien/>
4. <https://www.energinorge.no/om-oss/om-energi-norge/>
5. <http://www.mae.ro/node/1724>
6. https://www.actualno.com/europe/norvegija-vadi-38-mlrd-evro-ot-suverennija-si-fond-za-ikonomika-news_1461640.html

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА КАНАДА

Йоанна Гигова

1 курс

Увод

Промяната в климата е сред задължителните теми при срещите на държавно и световно равнище в последните години и макар все още да има държавни глави, които отричат човешкото влияние върху тази промяна, никой вече не може да избегне темата. Очевидно е, че влияем на природата и никой не би трябвало да приема глобалното затопляне, екстремните метеорологични явления и всички последици от това за нещо нормално. Към днешна дата в света действат редица организации, подписват се споразумения и се активират стратегии на правителствено ниво с цел обръщане на този процес, който може да доведе до тежки дни за цялото човечество. Изменението на климата засяга всички региони в света, то настъпва толкова бързо, че много растителни и животински видове водят борба за оцеляване, ледове се топят и морското равнище се покачва, проливни дъждове водят до наводнения, горещи температурни вълни водят до опустошителни пожари. Развиващите се страни страдат повече от останалите страни заради ограничените си ресурси, щетите върху имущество, инфраструктура и човешко здраве водят до значителни разходи за обществото и икономиката им. А това е само един от аспектите на глобалните промени, пред които е изправено човечеството. В следващите редове ще бъдат разгледани именно тези промени в една от „зелените“ страни в света – Канада и мерките, които правителството ѝ взема за намаляване на последиците.

1. Устойчивото развитие и Канада

През 80-те години на миналия век все по-често започва да се говори за такова развитие, което стимулира икономическия растеж на страните, но в същото време не е за сметка на все по-намаляващите природни ресурси. В последствие, когато устойчивото развитие се дефинира през 90-те години, става ясно, че цената за напредъкът на обществото е твърде висока. След конференцията на ООН през 1992 година за околната среда, устойчивото раз-

витие като проблематика на развитото общество, получава по-широка публичност. Извеждат се дефиниции и критерии според които устойчивото развитие би трябвало да бъде такова икономическо развитие, което не застрашава невъзобновяемите ресурси, не е за сметка на замърсяването на околната среда и не влияе на екосистемите в природата. Оформят се няколко основни параметъра, по които се измерва устойчивото развитие, тъй като то не е само икономическо. Първият е икономически устойчива система, вторият е устойчива околна среда, която избягва изчерпването на невъзобновяемите ресурси и третият е устойчивата социална система, която постига равенство при разпределението и еднакви за всички социални услуги. Различните държави предприемат различни стратегии за устойчиво развитие.

Парижкото споразумение, подписано през 2015 г. от световните лидери има конкретна цел за ограничаване на глобалното затопляне чрез редица мерки, които всяка страна да приложи. Една от страните подписали споразумението е Канада. Силно развита икономика, в първата десетка на повечето икономически класации в световен мащаб, Канада е поела към целта да се превърне в една от „най-зелените“ държави в света. Още през 2008 година в Канада е подписан федерален акт за устойчиво развитие, според който всички 26 министерства и държавни агенции следва да участват в изготвянето на собствена стратегия за устойчиво развитие на Канада, която да бъде обновявана и разширявана на всеки три години. След Париж 2015 г., в нея са включени и целите от споразумението.

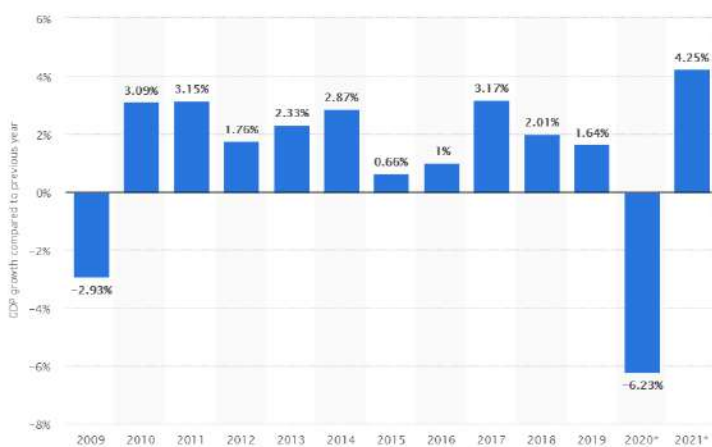
2. Социално и икономическо развитие

Канада обхваща почти цялата северна половина на Северна Америка. Ширината на тази необятна земя е повече от 5800 км и включва шест часови пояса. Тя е просперираща развита държава, девета по големина икономика в света, благодарение на изобилните природни ресурси и външната ѝ търговия, главно със Съединените щати. Това, което я прави изключително атрактивна е имигрантската ѝ политика и качеството на живот, което страната осигурява на своите граждани. През 2019 година Канада е приела 340 хил. нови постоянни жители и е издала 810 хил. разрешения за временно пребиваване на международни студенти и временни работници.¹⁸ Благодарение на един от най-големите притоци на имигранти годишно, в края на 2018 година са отчетени разкрити над половин милион работни

¹⁸ <https://money.bg/economics/>, „Икономиката на Канада все още расте бързо“, 02.03.2020

места в рамките на последните три години, което е довело до най-ниското ниво на безработица за последните 40 години. Според някои прогнози през 2031 година една трета от всички канадци ще принадлежат към видимите малцинства, заради олекотената имиграционна политика, благоприятните икономически условия и мултикултурния модел, за който има дори закон в страната.

Постоянният приток на нови жители в страната осигурява икономически растеж. В дългосрочен план работната сила и подобрената продуктивност са основни фактори за растежа.

Броят на работещите в страната расте с около 2% годишно според Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). Нарастващият брой живеещи и работещи имигранти в Канада повишава растежа на потребителските разходи и това помага на Канада да превъзмогне значителното забавяне в търговията, сла-

бите бизнес инвестиции и свиващата се световна икономика през изминалата година.

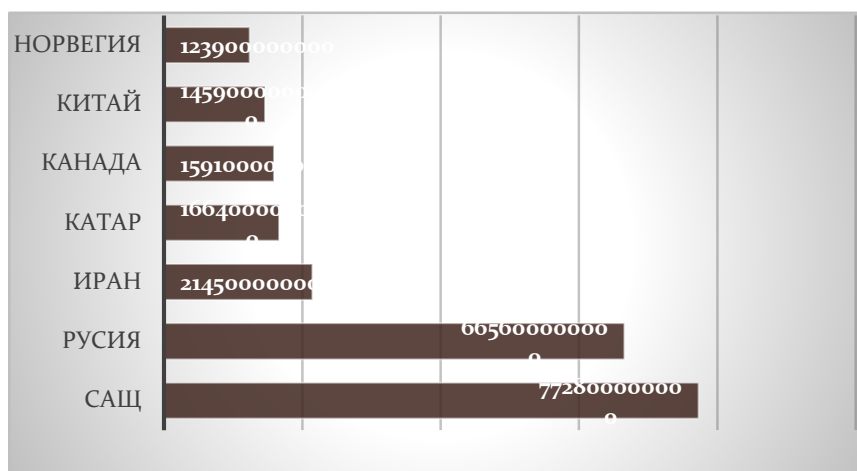
За 2019 година канадското правителство е отчетло растеж на икономиката с 1,5 %, вторият най-добър темп на растеж в Г7 след САЩ.¹⁹ БВП на страната за 2019 година е 1,971 трлн. долара, а държавният дълг на страната е на ниво от само 31% от БВП и е най-ниският в Г7.²⁰ В началото на 90-те години Канада е една от страните с най-висок дълг в света. Години икономии обаче го свалят надолу с помощта на евтиния канадски долар и разширяващия се търговски излишък, който запълва дупката, оставена от свиващите се държавни разходи. Така че макар икономиката да се срива от потъващите цени на суровините, Канада има средствата да се справи с кризата. Политиката на настоящото правителство включва поддържане на бюджетен дефицит, стимулиране на нисък лихвен процент, умерена инфлация и съответно растеж за икономиката.

¹⁹ <https://money.bg/economics/>, „Икономиката на Канада все още расте бързо“, 02.03.2020

²⁰ <https://www.statcan.gc.ca/>, Статистическа информация за Канада

3. Промяна в климата и енергийно използване

Канада е сред малкото развити държави, които изнасят енергия зад граница. В Канада са най-големите залежи на петрол и природен газ в света, задминати единствено от тези в Саудитска Арабия. Годишно добива 159 млрд. куб.м природен газ, което я нарежда на пето място в световен мащаб. След парижкото споразумение правителството осигурява 5 млрд. долара всяка година за възобновяема енергия, а целта е до 2030 г. 100% от използваната електроенергия да бъде от възобновяеми източници. Според стратегията ѝ за устойчиво развитие, страната е обявила, че почти изцяло ще елиминира използването на традиционните въглищни електроцентрали до 2030 г., като държавата разработва план за прехода на работниците и общностите ангажирани в сектора.

Всички провинции в Канада плащат данък върху въглеродните емисии. Канада и Франция са на първо място по генериране на повече приходи от такси върху въглеродните емисии, отколкото разходи за субсидиране на изкопаеми горива – 3.7 млрд. \$ срещу 2,1 млрд.\$ (към 2016 г.).²¹ В Канада има фонд за снижаване на въглеродните емисии в размер на 2 млрд. щатски долара, който работи основно за осигуряване на иновативни дейности и откриване на работни места свързани с тях, но средно 82% от източниците на енергия в страните от Г20 е от изкопаеми горива.²² В Канада процентът не е спаднал, а дори се е увеличил и целите за 2030 г. на практика стават невъзможни за постигане. Саудитска Арабия и Канада са двете страни, които имат най-високи нива на емисии на глава от н^аселението за 2017 година. В Канада

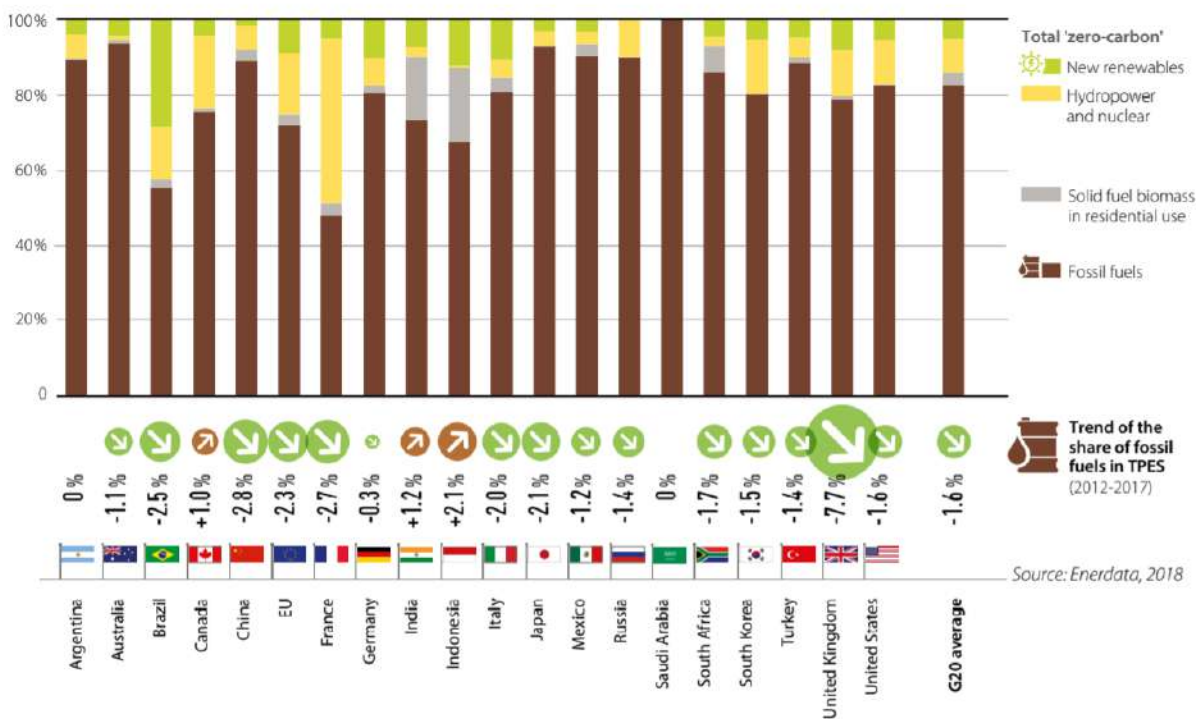
²¹ <https://www.statcan.gc.ca/>

²² https://www.climate-transparency.org/wp-content/uploads/2018/11/Brown-to-Green-Report-2018_rev.pdf

за електроенергия и отопление (43%) и транспорт (28%) са с най-голям дял, заради високите нива на потребление на електроенергия и голямата логистична активност.²³ Голямата територия, наред със слабо населените райони изискват по-продължителни преходи за транспортирането на стоки и суровини.

Канадската банка Royal Bank of Canada (RBC) предоставя заеми на петролни и газови компании, които се опитват да редуцират количеството въглеродни емисии, отделяни от тяхната производствена дейност, в рамките на наскоро създадената програма за зелени облигации. Наличието на функциониращ пазар на зелени облигации, който да е свързан и със сериозните замърсители, преминаващи към по-чисти технологии, е от ключово значение за

Share of fossil fuels and 'zero-carbon' fuels in total primary energy supply (TPES)

Канада. Газовите компании съставляват повече от 20% от националния износ и са най-големият източник на емисии на парникови газове, с 26% от общото им количество.²⁴ От началото на годината глобалните продажби на зелени облигации са нараснали на 68,3 млрд. долара в сравнение с 44,2 млрд. долара за същия период година по-рано.²⁵

²³ https://www.climate-transparency.org/wp-content/uploads/2018/11/Brown-to-Green-Report-2018_rev.pdf

²⁴ <https://www.investor.bg/drugi/338/a/kanada-shte-se-bori-s-vyglyerodnite-emisii-sys-zelenite-obligacii-na-kreditora-rbc-282642/>

²⁵ <https://www.bloomberg.com/>

Усилие в посока намаляване на екологичния и въглеродния отпечатък е, че Канада ще последва примера на Европейския съюз и обяви, че ще въведе забрана за пластмасите за еднократна употреба.²⁶ По-малко от 10 % от всички пластмаси в Канада се рециклират, а всяка година се изхвърлят 300 млн. тона пластмасови отпадъци. В целия Европейски съюз найлоновите торби, еднократните прибори за хранене, клечки за уши и пръчиците за разбъркване ще бъдат незаконни през 2021 г.

Близо 4/5 от канадците живеят в трите мегаполиса на 150 км от границата със САЩ. Това превръща големите градове в места с концентрирано замърсяване на въздуха, а транспортът е вторият по-големина причинител на парникови газове в страната. Правителството работи в посока нулеви емисии до 2050 година чрез различни финансови стимули и инициативи. Ванкувър например е първият град в Канада, участващ в глобалната кампания за чист въздух „BreatheLife”, който се бори за приза „най-зелен град“. Фокусът е върху доброто планиране по отношение на инфраструктурата в града и транспорт с нулеви емисии. Придвижването с велосипеди, с обществен транспорт или пеша е сред приоритетите за развитието на града.²⁷

Министерството на околната среда и климата в Канада не отрича човешкото влияние върху глобалното затопляне и ако през 20 век температурата средно за света се е повишила с 2 градуса, то в Канада повишението е двойно от 3 до 4 градуса. Екстремните температурни рекорди в последните години се отразяват на дължината на сезоните, затоплянето на водите, повишаването на киселинността им и понижаването на кислорода в тях, което съдейства за унищожаването на екосистемите. Правителството, в сътрудничество с държавни агенции и частни компании, разработват и прилагат програми за стимулирането на иновациите. Пример за това е компания, която разработва и продава устройство, което улавя емисии на въглероден диоксид от индустриални пещи, и ги превръща в поташ – богата на калий сол. Полученият поташ се използва за направата на сапун, перилни препарати и други продукти за фармацевтичната индустрия и земеделския сектор. Устройството с размерите на два хладилника улавя въглеродните емисии, използвайки хидроксид за абсорбирането им. В резултат на химическата реакция се получава поташ, който може да се продава. Към момента в

²⁶ <https://greentech.bg/archives/78353>

²⁷ <https://breathelife2030.org/>

канадските провинции Албърта и Британска Колумбия са инсталирани 14 подобни устройства, като планът е до края на годината броят им да се увеличи до 40.²⁸

Според глобалния иновационен индекс (ГИИ) Канада е на 17 място в света. Индексът отразява усъвършенстването на пазара и бизнеса чрез новаторски дейности. Създадени са програми за поощряване на инвестициите от всякакъв мащаб и във всички сектори на икономиката, най-вече за този на „чистите технологии“, данъчни облекчения за бизнеса и мерки за разширяване на търговията и иновациите.

4. Добро управление

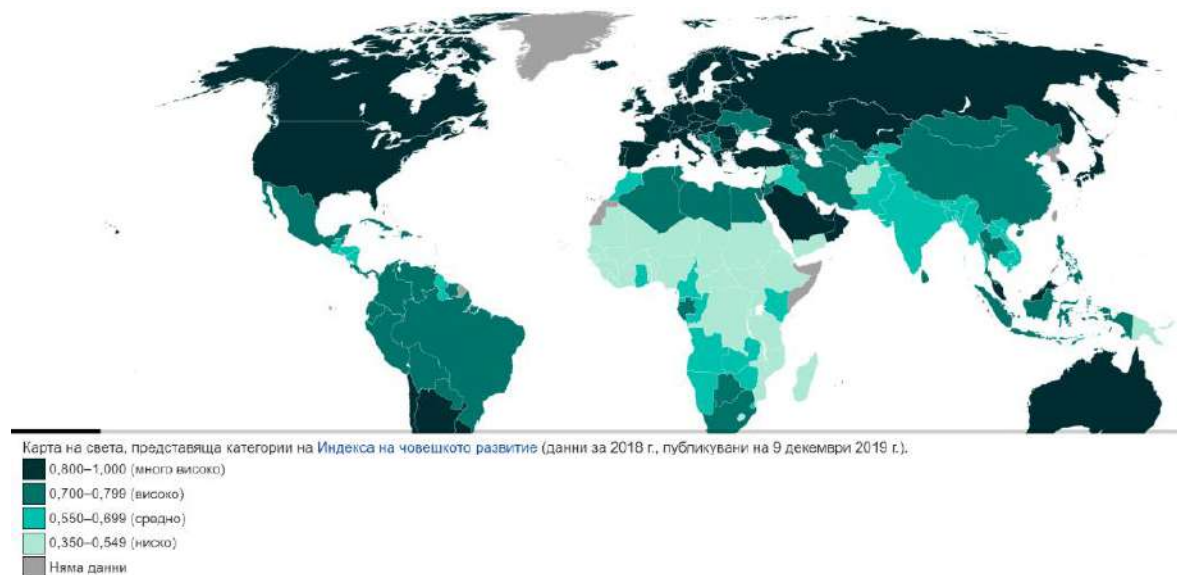
През октомври 2019 година, Джъстин Трюдо, начело на либералната партия, печели пореден мандат и съставя настоящото правителство на Канада. Веднага след изборите той заявява, че страната ще продължи да се бори с климатичните промени, да направи живота по-достъпен и ще продължи да инвестира в канадците.

В страницата на Министерството на имиграцията, бежанците и гражданството е декларирано, че още през 1971 година Канада възприема политика на мултикултурализъм. По късно през 1981 година е въведен и закон, който защитава и насърчава мултикултурния модел в страната. Към днешна дата в Канада само около една трета от населението се самоопределя като етнически канадци. Постигането на висок жизнен стандарт, политиките и програмите, които повишават социалното включване на всеки нов жител в страната, без да се потиска или хомогенизира голямото разнообразие от етнически малцинства, я прави почти уникално явление за света.

Неслучайно според индекса за човешко развитие (ИЧР) страната се нарежда на високо ниво в степента на качество на живот, здравеопазване, продължителност на живота, общественото образование, икономическата свобода и защитата на гражданските свободи и политически права. Индексът на човешкото развитие (ИЧР) на ООН е сравнително измерване на продължителността на живота, грамотността, образованието и стандарта на живот за страните от цял свят. Индексът е разработен през 1990 г. от пакистанския икономист Махбуб ул Хак и се използва от 1993 г. в годишния доклад на Програмата на ООН за развитие. Държавите се подреждат в четири категории: много

²⁸ <https://www.bnr.bg/post/10163866/kanadska-kompania-prevrashta-vaglerodni-emisii-v-sapun>

високо (категорията е добавена в доклада за 2007 г.), високо, средно и ниско човешко развитие.

Фигура 4 Карта на света, представяща категории ИЧР (данни за 2018 г.), <http://wikipedia.org>

Според данните от 2018 година, Канада се нарежда на 13-то място в света с индекс от 0,922. За сравнение България е на 52-ро място с индекс от 0,816, което също я нарежда сред страните с високо ниво на човешко развитие.²⁹

5. Канада и Covid-19

Светът официално е в рецесия и от средата на месец март тази година всички икономически и социално икономически показатели, представящи нивото на развитие на страните летят стремглаво надолу. Според прогнозите един от най-негативните аспекти на кризата ще бъде невъзможността да се предвиди кога икономиките ще се възстановят.

Ето защо директно или индиректно различните държави предприемат редица мерки, с които да ограничат, както тежката криза, така и последиците от нея. Канада не прави изключение. Наложената изолация блокира голяма част от бизнеса, това се отразява основно на малките и средни фирми в страната, които са и най-засегнатите - 40% от фирмите с от 5

²⁹ <https://world-statistics.org/>

до 19 служители и 32% с от 20 до 99 служители са потърсили помощ от финансова институция. След проведено проучване, 65% хората без средно образование са финансово най-уязвими в случай, че останат без работа за два и повече месеца.³⁰

Отпускат се помощи за производствените сектори, за малки и големи фирми, за хора от рисковите групи, останали без работа и доходи. Фискалните стимули, които правителството прогнозира за 2020 година, могат да достигнат 13% от БВП. Свиването на икономиката се очаква да достигне 4-5%.³¹

Заклучение

Устойчивото развитие на Канада е един от примерите за това как икономическият растеж може да върви ръка за ръка с екосъобразното производство и опазването на природата. Страната е богата на природни ресурси, които и дават сериозно икономическо предимство, но също така ефективно изпълнява стратегията си за устойчиво развитие. Опазването на околната среда и водите, намаляването на емисиите от парникови газове, както и ефектите от замърсяването на въздуха, развиването на екологично земеделие, субсидирането на иновативни и екологични производства са малка част от приоритетите на Канада. Високото ниво на здравеопазването, мултикултурният модел на управление, наред с политиките по интеграция и добрата образователна система, правят Канада една от най-желаните дестинации за имигрантите. Достигането на заложените цели в стратегията за устойчиво развитие през 2030 г. и 2050 г. твърде вероятно няма да бъдат изпълнени изцяло, но усилията, добрите практики и цялостната политика на Канада е в посока на тяхното реализиране.

БИБЛИОГРАФИЯ

1. Добрева, Ю. (2015). Устойчиво развитие на икономиката - проблеми и перспективи. Изд. Св. Григорий Богослов, София
2. <https://money.bg/economics/>, „Икономиката на Канада все още расте бързо“, 02.03.2020, видяна на 20.04.2020 г.
3. <https://www.mi.government.bg/>, „Бизнес компас“ – Канада, 2018 г.

³⁰ <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/45-28-0001/452800012020001-eng.htm>

³¹ <https://www2.deloitte.com/us/en/insights/economy/americas/canada-economic-outlook.html>

4. https://www.climate-transparency.org/wp-content/uploads/2018/11/Brown-to-Green-Report-2018_rev.pdf, Brown to green report, 2018
5. <https://www.oecd.org/>
6. <https://www.statcan.gc.ca/>
7. <https://www.imf.org/external/index.htm>
8. <https://www.bloomberg.com/>
9. <https://greentech.bg/archives/78353>
10. <https://world-statistics.org/>
11. <https://breathelife2030.org/>
12. <https://www.bnr.bg/post/101163866/kanadska-kompania-prevrashta-vaglerodni-emisii-v-sapun>
13. <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/45-28-0001/452800012020001-eng.htm>
14. <https://www2.deloitte.com/us/en/insights/economy/americas/canada-economic-outlook.html>
15. <https://www.bdc.ca/en/blog/pages/2020-economic-outlook-canada.aspx>
16. <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/45-28-0001/2020001/article/00018-eng.htm>
17. <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-18.7/page-1.html>
18. <https://www.footprintnetwork.org/>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Радостина Даниелова Гълъбова
1 курс

Увод

Република Северна Македонија е страна без излаз на море и се намира в средата на јужниот Балкански полуостров. Тя е аграрно-промишлена страна в преход към пазарна икономика. Климатът е изключително разнообразен. Страната е силно предпочитана от туристите, заради обявеният от ЮНЕСКО за част от световното културно наследство езерото Охрид. Населението е много разнородно – мюсюлмани, албанци и малцинствени групи от турци, сърби и др. Скопие е най-важният индустриален, търговски и културен център на страната, заобиколен от плодородни земеделски култури.

Основната цел на тази разработка е да се направи характеристика и анализ на глобалното партньорство, доброто управление, социалното и икономическо развитие на страната и влиянието на Коронавируса върху икономиката на Северна Македонија.

1. Глобално партньорство

Единствената активна с икономически резултати програмата е за развъждане на пшеница и тютюн, тъй като правителството не подкрепя силно тази област. Основната цел на земеделците е постигането на по-високи добиви и качествени култури. В рамките на последните 10 години в програмите се използват биотехнологиите и индуцираните мутации. Понастоящем Северна Македонија е в процес на създаване на национална система за опазване на зародишните плазми. Най-ограничаващите аспекти за успеха на македонското растениевъдство са липсата на финансови ресурси за провеждане на полеви и лабораторни експерименти. Очаква се подкрепа чрез инвестиции за подпомагането на тези проекти.

На 29 ноември 2019 г. правителството на Северна Македонија официално се присъединява към „Глобалното партньорство за прекратяване на насилието над деца“. Страната се превръща в 27-та държава за намиране на начини за справяне с този проблем, като се ангажира до 2022 г. да предприеме конкретни действия за постепенно прекратяване на насилието над деца. На закриването на церемонията детският хор „Кузман Йосифовски“ е изпълнил песента „Аз няма да мълча повече“ с цел да накара повече деца да признаят, че са насилвани в дома, училището или общността, за да може насилието да спре.

През февруари 2019 г. съюзниците на алианса подписват протокол за присъединяване на страната към НАТО. На 27 март 2019 г. знамето на Северна Македонија е издигнато в централата на НАТО, заедно с това на другите 29 държави членки. Страната започва своя стремеж членството през 1995 г., но непрекъснато бе блокирана от постигането на пълноправно членство поради възражението на Гърция срещу тогавашното името на Република Македонија. Членството на Република Северна Македонија ще доведе до интеграция, демократични реформи, сигурност и стабилност в целия регион.

На заседание в град Струмица Република България и Република Северна Македония подписват две споразумения свързани с енергийния. Първото споразумение е между българския „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД и македонския МЕПСО за съвместни търгове за разпределение на преносни капацитети между двата електроенергийни оператора. Използването на обща платформа ще улесни всички търговски участници и македонските търговците ще могат съвместно да участват с българските си партньори на дневните търгове. Това ще доведе до ръст на търгуваната електроенергия в региона и ще повиши ликвидността на националните енергийни борси. „Булгартрансгаз“ ЕАД и „МЕР АД Скопие“ подписват споразумение за провеждане на предпроектно проучване за изграждане на нова газова междусистемна връзка. По газопровода Дупница-Скопие в продължение на 20 години България ще осигурява надежден пренос на руски природен газ за Северна Македония. Целта на споразумението е да оцени инфраструктурата на двете страни.

България ще помага на Северна Македония в подготовката за начало на преговорите за членство в Европейския съюз и по време на самите преговори, като двете страни подписаха договор за добросъседство и сътрудничество и над 75% от македонските граждани подкрепиха това.

2. Добро управление

Северна Македония е парламентарна демокрация държава. Политическата му система се основава на разделението на властта между изпълнителната, законодателната и съдебната власт. Изпълнителната власт е разделена между президента и правителството.

Република Северна Македония преодолява най-тежката си политическа криза през 2001 г. В Докладът на Европейската комисия за напредъка на Северна Македония за 2017 г. се посочва положително развитие в политиката, но въпреки това парламентът трябва да увеличи надзорните си и законодателни функции, а изпълнителната власт се нуждае от помощ при осъществяването на своята програма за реформи.

Помощта на Американската агенция за международно развитие (USAID) се фокусира върху подпомагането на страната за справянето с тези проблеми и подпомагането и да изпълни изискванията за присъединяване към ЕС. Помага на:

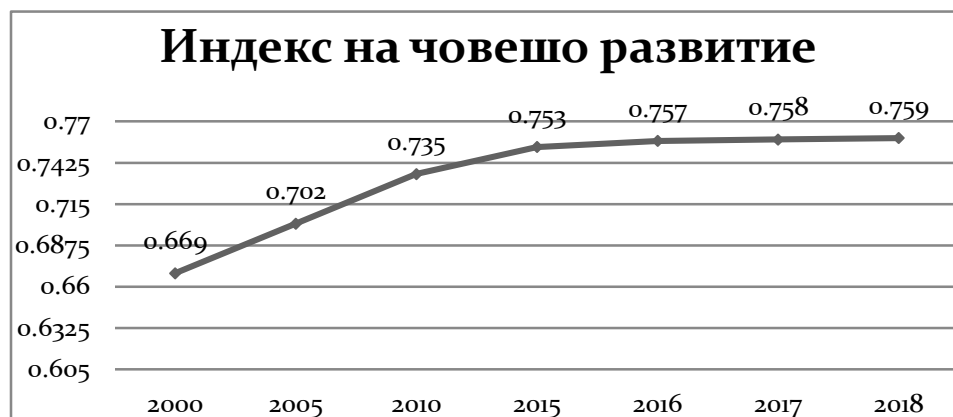
- на парламента да изготвя законодателството, да осъществява надзорни и представителни функции и да работи с изпълнителната власт, организациите на гражданското общество и избирателните райони;
- Държавната избирателна комисия (SEC), за да подобрят избирателните процеси (точност и актуализиране на списъците с избиратели, ИТ решения за защита на данните, разработване на правни механизми за провеждане на образователна и информационна дейност);
- политическите партии да подобрят вътрешните и външните комуникации с цел те да приемат по-демократични механизми;
- работи и с изпълнителния клон на правителството на Северна Македония (GOM) като през финансовата 2018 г. агенцията разработва допълнителна дейност, която да помага на избрани министерства за изграждане на стратегическо планиране.

3. Социално и икономическо развитие

Северна Македония е член на Световната търговска организация (СТО) от 2003 г. и официален кандидат за членство в Европейския съюз от 2005 г. Международните преговори и споразумения обаче бяха трудни за приключване поради дългогодишния раздор около името на страната. Провъзгласяването на Северна Македония за независима република през 1991 г. води до спор с Гърция, която отказва да признае названието на страната под предлог, че то е име на географска област, включваща част от северните гръцки територии. През 1995 г. двете държави подписват съгласие, с което Северна Македония гарантира, че няма претенции към територията на Гърция и премахва от държавния си флаг символите, които Гърция смята за оскърбителни. На 8 февруари 2019 г. Македония се съгласява да промени официалното си име и да добави думата „север“, за да може да разграничи страната от провинция Македония в Гърция.

Северна Македония приема конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация срещу жените през 1994 г. През 2017 г. страната приема закон на Съвета на Европа за предотвратяване и борба с насилието над жени. Също така приема няколко закона и механизма за насърчаване на равенството между половете. Законът за равни възможности за жените и мъжете от 2012 г. задължава публичните институции да гарантират равни права между половете в своята политика и стратегии. Участието на жените в професионалния живот все още е непропорционално на това на мъжете, въпреки настъпилите значителни законови промени. На последните избори през 2017 г. в парламента са избрани 38 жени, което е 32,5% от законодателите. Представителността на жените остава ниска и в изпълнителната власт като заемат само 15% от министерските и 4% от кметските постове. Индексът за равенство между половете за 2018 г. е 0,145 и това нарежда страната на 36 място от 162 държави.

Индексът за човешко развитие е изчислен от Програмата за развитие на ООН (ПРООН), като съчетава показателите за продължителност на живот, образователните постижения и доходи. Той се изразява като стойност между 0 и 1, където стойността 1 представлява най-доброто постижимо човешко развитие.

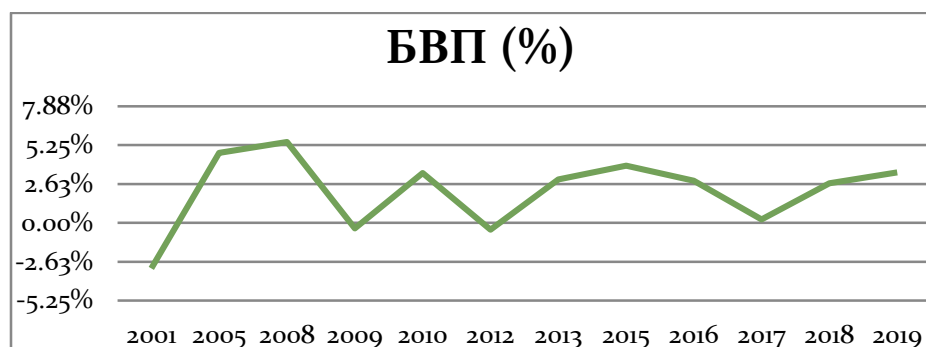
Фиг.1 Индекс на човешко развитие (Източник: macrotrends.net)

Индексът за човешко развитие за 2018 г. е 0,759, което нарежда страната на 82 място спрямо 189 държави. За периода 2000-2018 г. индексът се изменя с 13,6%.

Фиг.2 Брутен национален продукт на Северна Македония(Източник:macrotrends.net)

Брутният национален продукт за страната нараства с 35,1% от 1990 до 2018 г.

Фиг.3 Брутен вътрешен продукт (Източник:data.worldbank.org)

От началото на този век до 2008 г. средногодишният растеж на икономиката е 4,31%. Този непрекъснат растеж на БВП и икономическата стабилност с ниски темпове на инфлация са прекратени заради кризата от 2008 г., която кара страната да изпадне в внезапна и стръмна рецесия, като ръстът на БВП спада от 5,47% през 2008 г. до 0,36% през 2009 г. Пътеката на растеж се възобновява през 2012 г., когато годишният растеж на БВП се е покачил до 3,4%. Този подем е прекъснат през 2012 г., когато страна има две поредни тримесечия отрицателен растеж, до голяма степен в резултат на кризата в Европа. Този спад обаче отново е кратък и страната излиза от рецесията в края на 2012 г., въпреки че годишният БВП за 2012 г. намалява с 0,5%. Растежът отново започва през 2013 г. и продължава до 2016 г., но се превръща в отрицателен през първата половина на 2017 г., тъй като политическата несигурност се отразява на инвестициите. Въпреки стабилното ниво на потребление и нарастващо доверие на инвеститорите след встъпването на новото правителство през 2017 г., БВП остава леко отрицателен в края на годината. През 2019 г. достига до 3,4%, което е с 0,73% повече от 2018 г.

4. Влияние на COVID – 19 върху икономиката на Северна Македония

Данните към 12.05.2020 г. посочват, че броя на заразените случаи е 1664 души, оздравелите – 1200, а смъртните случаи са 91. Правителството на страната въвежда вечерен час, за да може да намали заразара. Също така международното летище в Скопие и сухопътните граници с всички съседни страни са затворени, освен за гражданите и законните жители на Северна Македония, които имат право да влезнат в страната но подлежат на карантина след това. Ограничен е и обществения транспорт до някои градове. Икономиката на страната е силно зависима от износа. През последните години средно 40% от износа и 60% от вноса се осъществяват от малки и средни предприятия, които са най-засегнати в момента. С оглед на това се очаква износът да спадне. Очаква се икономиката да се свие до 3,4% през 2020 г. Около 70 000 работни места в различните сфери на пазара на труда са застрашени от съкращение. Правителството обявява предоставянето на пряка финансова помощ за най-засегнатите сектори на туризма, транспорта, ресторантьорството и др. засегнати компании. Министъра на икономиката е взел решение да замрази цените на основните хранителни продукти. Централната банка е взела решение да намали основния лихвен процент с 0,25 процентни пункта до 1,75 на сто. Също така обмисля да промени някои парични инструменти и регулаторни изисквания, за да облекчи условията. Правителството въвежда тримесечен фискален пакет (0,2% от БВП), за да помогне решаването на проблемите с ликвидността на фирмите и защитата на работните места.

Заклучение

Северна Македония става член на Световната търговска организация от 2003 г. и официален кандидат за членство в Европейския съюз от 2005 г. България и Северна Македония подписват споразумение, с което страната ни се съгласява да помогне в подготовката за начало на преговорите за членство в Европейския съюз и по време на самите преговори. Дългогодишния раздор между Северна Македония и Гърция свързан с името на страната е решен през 2019 г. Страната приема няколко закона и механизма за насърчаване на равенството между половете. Тя е парламентарна демокрация с отворена икономика, която е добре развита в международната търговия. Брутният вътрешен продукт достига 3,4%, но поради създалата се ситуация с COVID-19 се очаква икономиката да се свие.

Използвани източници:

1. Голяма енциклопедия на страните Централна Европа и Балканите, том 4
2. Енциклопедия география на света, изд. ФЮТ
3. <https://emerging-europe.com/north-macedonias-nato-membership/>
4. <https://china-cee.eu/north-macedonia-economy-covid-19>
5. <https://www.macrotrends.net/north-macedonia-gnp>

6. <http://www.stat.gov.mk/>
7. <https://www.unicef.org>
8. <https://www.worldometers.info/north-macedonia-gdp>
9. <http://www.mh.government.bg>
10. <https://www.usaid.gov/north-macedonia/good-governance>
11. <http://www.stat.gov.mk/MakBrojki2019>
12. <http://www.fao.org/plant-breeding/our-partners/north-macedonia>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ШВЕЦИЯ

Йордан Тодоров

1 курс

Увод

Устойчивото развитие е сравнително нова концепция, формирала се през 80-те години и намерила широко признание през 90-те години. Това, което я превръща в действително нова концепция е нейното глобално значение, съчетаването на различни цели, принципи и реализационни механизми по един цялостен начин и широкото ѝ, в т.ч. на политическо ниво, приемане.

Думата устойчива, прилагана към икономиката на дадена страна, изисква всяко потребление на природен "капитал" да бъде заменено и да бъде извлечено от лесно възобновяеми и повторно използвани източници. Устойчивостта е следователно съзнателно и уважително използване на природните източници, придружено от ниско въздействие и интелигентно повторно използване, както и екологичен избор, който излиза извън рамките на ограничените граници на собствената държава, но също така обхваща населението и регионите на планетата. Отдалечени и по-малко продуктивни, но по-често, отколкото не, по-експлоатирани.

Всъщност, устойчивостта не се отнася само за регион или държава, а за цялата планета, включително териториалните реалности далеч от онези, които приемат икономиката, за която се отнася. Швеция има 10 гласа в Съвета на Европейския съюз и 19 места в Европейския парламент. Участва в шенгенското сътрудничество, като член на паспортния съюз на ЕС. Шведската икономика е модерна, отворена и високо индустриализирана пазарна икономика. Въпреки липсата на значителни запаси от полезни изкопаеми, Швеция има добре развит енергиен сектор, базиран най-вече на водноелектрически централи, разполага с перфектна транспортна и комуникационна инфраструктура, и голям брой добре обучени специалисти. Това се дължи на неутралитета ѝ по време на двете световни войни и Студената война. Швеция е и една от страните с най-високи данъци — около 48% от БВП се формира именно от данъците. Данъчна система включва различни преки и непреки данъци и такси. Най-важните преки данъци са националния (20%-25%) и общинския (31%)

ДОД и националният данък за столицата. Най-важните непреки данъци са ДДС и акцизите върху някои продукти като алкохола и цигарите. Почти всички стоки и услуги се облагат с ДДС и той обикновено е 25% от цената. Някои активи като имоти, банкови депозити, акции и облигации, са обект на данък върху нетната печалба. Данъкът върху общия доход се плаща и върху обезщетенията за безработица, пенсиите и други подобни източници на доход.

1. Съвременни аспекти на развитието на Швеция

Швеция е модел на устойчивост, тъй като голяма част от нейната икономика може да бъде подкрепена за дълги периоди, както от икономическа, така и от социална гледна точка. Швеция е с относително ниска гъстота на население, с изключение на гъсто населения столичен район с център Стокхолм. 84% от населението е в градове, които заемат едва 1,3% от площта на страната. Швеция се отличава с висок жизнен стандарт, с модерно и либерално общество и с нейерархична организационна и обществена структура и колективизъм, в контраст с англо-саксонските общества.

В Швеция се намират няколко гиганта от световното производство в различни стопански отрасли, които са се превърнали в двигатели на икономиката на страната. Държавата търгува активно и с останалите скандинавски държави, които поемат около една пета от нейният износ. През целия период на своето утвърждаване шведската икономика разчита главно на отлично изградената си инфраструктура. Заради бедния вътрешен пазар, повечето шведски компании са принудени от самото начало да инвестират в износ към потребители по целия свят. В много от случаите тази ранна глобализация на шведските компании е голямо предимство в международната конкуренция. Volvo, Saab, Ericsson, ABB, Electrolux, IKEA, H&M, Hasselblad и Absolute са типичен пример за това.

Отговорното корпоративно поведение е естествена и неделима част от начина, по който повечето шведски компании правят бизнес. Компаниите, които работят в Швеция са обект на широк кръг данъчно облагане, включително корпоративен данък, данък при източника, данък върху добавената стойност (ДДС), данък върху недвижимите имоти, държавни такси и данъци, социално осигуряване, и данъци свързани с опазване на околната среда. Ставката на корпоративния подоходен данък е плоска, от януари 2019 г. е намалена на

21,4%. Печалбите на чуждестранните компании се облагат по същия начин, както и печалбите на местните компании. Стандартният данък върху добавената стойност е 25% (основно за промишлени стоки). Ставката на ДДС за хранителните продукти, отдаването под наем на стаи от хотелите и някои произведения на изкуството е 12%, а ДДС от 6% се прилага при облагане на някои стоки като книги, вестници, билети за концерти, кина, театри и др., както и за пътническият транспорт и правата за някои произведения на изкуството с културна стойност. Данъкът върху доходите от трудови правоотношения на физическо лице се определя по скала и се удържа от работодателя. Работодателят се задължава да удържи предварителен данък върху заплатите на своите служители, съответстващ на прогнозирания данък върху доходите на служителите от трудови правоотношения. Шведски работодатели са задължени да правят вноски за социално осигуряване от името на своите служители. Общият агрегиран принос на работодателя от името на негов служител е 31.42%. Съучастието на служителите е 7%. Съотношението между държавния и частния сектор в БВП на страната е приблизително 20% държавен сектор към 80% частен сектор. Разпределението на БВП по икономически сектори е: селско стопанство - 2%, индустрия - 28%, услуги - 70%, включително образование - 7,4%. Научните изследвания, развойната дейност и иновациите са основните компоненти на политиката на растеж на Швеция. В един глобализиран свят конкурентоспособността на Швеция се гради преди всичко на износа от страната. Намерението на правителството е да продължи да засилва позицията на Швеция като нация на „изследването и развитието“, насърчавайки по този начин конкурентоспособността и предлагането на знание. Това „изследване и развитие“ трябва да бъде с най-високо международно качество. За да се възползва от предимствата на глобализацията, увеличаването на производителността и стимулирането на иновациите. За Швеция е важно да насърчава лоялната конкуренция и предприемаческата дейност. Възможности за инвестиции в минната промишленост и металургията има в областта на – проекти за проучване „на зелено“, изработване и участие в проекти за разработване на мини, съвместни научноизследователски проекти в металургията и минното дело, както и като доставчици на допълнителни услуги в текущи проекти в този интензивно развиващ се пазар. Швеция напълно е възприела екологичните технологии като основа за енергетиката си. Правителството поставя акцент върху енергийната ефективност и използването на алтернативни енергийни източници. Целта е да се достигне 50% дял на енергията от възобновяеми източници до 2020 г. Швеция е един от европейските и световни лидери що се отнася до рециклиране и екологичен начин на живот. Едно от най-големите постижения на скандинавската страна в сферата на рециклирането и

екологията е изключително успешната програма за производство на екологична енергия. Благодарение на нея едва 3% от боклука в страната отиват на сметището. Швеция се справя твърде добре в рециклирането. Толкова добре, че страната се сблъска с изненадващ проблем – липса на достатъчно отпадъци. Това принуждава правителството ѝ да започне да внася боклук, за да може страната да продължи да произвежда екологична енергия. Толкова ефективна система за рециклиране нямат дори държави като Германия, Великобритания и Франция, макар там преработката на отпадъците от години да е държавна политика.

Великобритания постига напредък в дела на рециклираните отпадъци. За целта са инвестирани стотици милиони паунда в съоръжения за рециклиране и такива за превръщане на отпадъците в енергия. Създадени са и стотици работни места в тази област. Според последните данни 44% от отпадъците на Обединеното кралство са рециклирани, а сериозна част от британския боклук се изпраща именно в Швеция.

Скандинавската държава неслучайно постига впечатляващи стойности в рециклирането, защото грижата за околната среда е национален приоритет. Тя е една от първите държави, която наложи по-тежък данък за използването на изкопаеми горива преди цели 25 години, а сега добива почти половината от електроенергията си от възобновяеми източници. Шведите като цяло са големи природолюбители и знаят какво е необходимо за опазването на чистотата на околната среда, което от своя страна изиграва огромна роля за устойчивото развитие в страната.

Скандинавската държава е един от отличниците в света по кръгова икономика - а именно удължаване на жизнения цикъл на продуктите и тяхното рециклиране. На практика това означава възможно най-дълго споделяне, заемане, повторно използване, поправка и рециклиране на съществуващи материали. Когато един продукт достигне края на живота си, материалите, от които е съставен, продължават да се използват по друг начин. Това се прави отново и отново и така се намалява до минимум изхвърлянето на боклук. Тази иновативна концепция може да бъде решението на прекомерното генериране на отпадъци. Според доклад на Световната банка до 2025 г. човечеството ще произвежда 2,2 милиарда тона боклук на година.

Екопроектирането, рециклирането и други подобни мерки, заложили в кръговата икономика, могат да доведат до нетни икономии за предприятията в Европейския съюз в

размер на 600 милиарда евро или 8% от годишния им оборот. Европейската комисия изчислява още, че допълнителните мерки за повишаване на производителността на ресурсите могат да доведат до увеличаване на БВП с близо 1% до 2030 г. и едновременно с това ще създадат над 2 милиона допълнителни работни места. Преходът към кръгова икономика също така ще намали екологичното замърсяване, ще облекчи проблемите с набавянето на суровини и ще засили иновациите и конкурентоспособността.

Социално-демократически или скандинавски модел на социалната държава – това е моделът на скандинавските държави и по точно моделът на Швеция. Тук основните приоритети на държавата са свързани с благополучието (благоденствието) на обществото, което се изразява главно в увеличаване на неговите доходи и постигане на пълна трудова заетост. Средствата за социална дейност се осигуряват по два начина – от силния държавен сектор в икономиката и чрез високото данъчно подоходно облагане (по данни на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие в началото на XXI в. общата данъчна тежест варира между 50 – 65 %). По този начин държавата участва дейно при преразпределението на блага и доходи, като осъществява изравнително преразпределение с цел намаляване на разликите между бедни и богати.

Характерно за скандинавския модел на социална държава е ниската безработица, което до голяма степен се дължи на факта, че в тези държави правителството е основен работодател. Оттук произтичат големите трансфери на средства за социалната сфера – държавите, които ползват социалдемократическия модел преразпределят изключително голям процент от благата и доходите от производствения към непроизводствения сектор. По този начин държавата осъществява силна социална функция, която е свързана с реализирането на много и разнообразни социални политики – здравеопазване, социално подпомагане, пенсионно осигуряване, околна среда и т. н. Всичко това е свързано с големи разходи, което в крайна сметка е причината за големия държавен икономически сектор и значителното данъчно подоходно облагане.

Системата за социални помощи е неразвита и има ограничена роля. Причината за това е високият жизнен стандарт, който се поддържа сред населението от държавата. За получаване на социални помощи е въведен количествен критерий – т. нар. граница на бедност, която се равнява на най-високата заплата на най-ниско платените слоеве на населението. Швеция е една от малкото държави в световен мащаб, където се получават две пенсии

– основна пенсия което е въведената през 1963 г. и допълнителна пенсия. Допълнителната задължителна пенсионна система не изключва основната, а се явява като своеобразна добавка към нея. Освен това, е различен подходът към защитата на здравето на населението, обвързано с осигурителната система. Друга особеност е, че Швеция се характеризира с много развита система за социални услуги. Здравеопазването (до-болнична помощ и болнично лечение), образованието (основно, средно и висше образование, както и развитието на науката) и грижите за децата (осигуряване на безплатни ясли и детски градини) са въздигнати до основни социални права. Личните социални услуги се администрат и финансират от местните власти, като част от субсидиите се поемат и от централния бюджет.

Здравната система на Швеция, като част от системата по предоставяне на социални услуги, е децентрализирана и управлението ѝ също се осъществява от местните власти. Особеното е, че не съществува задължително здравно осигуряване – лицата не внасят предварително осигуровки под някаква форма. Средствата за здравеопазване се набират от данъците и се преразпределят от централния бюджет. Липсата на задължително здравно осигуряване не е пречка шведската система на здравеопазване да е универсална по своя характер и да обхваща всички граждани. Когато говорим за здраве и имайки предвид настоящата обстановка, няма как да не споменем отношението на Шведската република към невидимата заплаха обхванала целия свят. Швеция не е налагала извънредни мерки във връзка с COVID-19 за разлика от другите европейски държави. Вместо това в Швеция се прилага подход, базиран на "принципа на отговорността". Антиепидемичните мерки в държавата до голяма степен са под формата на препоръки, но има и някои разпоредби. Такива са: ограничение на броя хора при публични събирания не повече от 50 души; гимназиите и университетите преминават към онлайн обучение; при ресторантите, кафенета и т.н. трябва да се спазва дистанция от 1-2 метра между хората, което значи, че не трябва да има струпвания. Препоръките, от които най-важните са: при наличието на най-леките симптоми – пълно изолиране; спазване на социална дистанция; често миене на ръцете; при възможност за работа от вкъщи всички работодатели да се възползват. За хората в рискова възраст да се преустановят социалните контакти. Заведенията и училищата за деца до 15-годишна възраст са оставени отворени. Двете основни причини за отворените детски заведения са: първо – фокусът върху децата, нуждата им от стабилност в трудни времена; и втората, родителите като много от тях работят в сферата на здравеопазването трябва да останат вкъщи. Решението

училищата да останат отворени се основава и на факта, че децата не са главни разпространители на вируса. Шведската стратегия е проектирана по такъв начин, че да е устойчива за дълъг период от време. В тази връзка има широко обществено разбиране. Това обаче е може би най-трудно за тези, които са над 70-годишна възраст. Като цяло можем да заключим, че мерките които предприема скандинавската държава са повече като препоръки, разчитайки както във всичко останало на дисциплината, морала и етиката на собственото си общество.

Образователната система също е универсална – налице е задължително образование за лицата до шестнадесетгодишна възраст. То се финансира от местните и от централните бюджети. Държавата активно подпомага висшето образование и развитието на науката и технологиите; По отношение на регулирането на пазара на труда, Швеция се характеризира с изключително активната роля на държавата в тази сфера. Основен приоритет е развитието и прилагането на програми за заетост, осъществявани от централен държавен орган – Национално бюро за регулиране на трудовия пазар. Този държавен орган провежда различни социални програми в този сектор – организира обучението и преквалификацията на работниците или служителите, изплаща надбавки при смяна на работното място (компенсации), изплаща надбавки при преквалификация, създава нови работни места.

През последните две десетилетия броят на научни паркове с бизнес (инкубатори), е нараснал около повечето от университетите в Швеция. Свързани към 39 шведски университети вече са налице около 35 научни паркове и бизнес „инкубатори“. През 90-те години една нова форма на бизнес „инкубатори“ се е появила около университетите, бизнес „инкубатори“, които акцентират на най-ранната част от началния процес. Те най-често са иницирани от студенти и свързани към студентски организации. Развитието на “Локомотивният модел” спомага за специализацията на частните фирми. Малките и средни предприятия се характеризират с добрата технологична въоръженост, високото качество на продукцията и подчертаната склонност към иновации и продуктово развитие. Друга черта е високата степен на транснационализация, която е резултат от зависимостта от износа на шведските компании. Съвременната политика на малките и средни предприятия, които са важен източник на заетост и бърза възвращаемост на капитали е свързана с насърчаване и подпомагане на стартиращи фирми. Промени в образователната система също са насочени към развитието на предприемаческото образование. Голямата част от предприятията са „соло“ или съставени от малък брой работници, което е характерна черта за шведската икономика. Мъжете

предприемачи имат в повечето случаи два пъти по-голямо мнозинство в сравнение с жените, но жените имат по-добро образование в сравнение с мъжете. Бизнес „инкубаторите“, свързани със шведските университети дават началният тласък за развитие на бизнеса в страната. Шведският икономически модел на развитие се различава коренно от тези на англосаксонския модел на развитие, както и френският икономически модел. Разликата е във силната социална ориентация, стабилната държавна намеса в икономиката, както и активната намеса в трудовата и образователна политика. В Швеция съществува съвременна икономика ориентирана към сектора на услугите. Негативна черта е слабата ресурсна обезпеченост, което прави икономиката уязвима, което се компенсира от държавата чрез „Локомотивният“ тип икономика, който не се среща при останалите икономически модели. Това благоприятства създаването на една съвременна социална държава с висок жизнен стандарт и стабилен икономически растеж и развитие, който е сравним с този на водещите икономики в света. Благоденствието на гражданите, гарантирано от държавата я превръща в пример за осигуряване на висок жизнен стандарт.

Литература:

- [1] Т. Брайкова. Модерните социални държави. Политиката на САЩ, Великобритания, Германия и Швеция. С. 1998
- [2] Фукуяма, Ф. Строежът на държавата. Управление и световен ред през XXI век. С. 2004
- [3] Лекции на Доц. д-р Юлия Добрева
- [4] <https://www.swedishchambers.se/>
- [5] <http://www.skatteverket.se>
- [6] „Национален доклад относно стратегиите за социална закрила и социално включване за периода 2006—2008 г.“ на Швеция, актуализация 2007 г. 24 Юли 2007 г. ,zastrahovatel.com Source: European Commission, Employment in Europe, 1996, р. Източник: Европейска комисия, за заетостта в Европа, 1996, стр. 147 and p. 147 и стр. 161. 161. <http://ime.bg/bg/articles/shwedskiqt-model/> <http://www.zastrahovatel.com/statia.php?mysid=1850=8&> ;и други електронни медии.

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ИЗРАЕЛ

Десислава Лазарова

1 курс

Увод

Въпреки незначителното си участие в глобалното замърсяване на въздуха, Израел приема

в

с

е

п

о

- 1. Устойчивото производство и потребление - едни от преките причинители на глобалното замърсяване. В последните 10 години Израел интегрира нови методи и практики, които позволяват увеличаване на продукцията и намаляване на вредните емисии във въздуха.

о 2. Промяната в климата и енергийното използване - Тъй като в държавата се наблюдават ниски проценти в употребата на зелена енергия, това е и една от областите, които се очаква да претърпят масивни промени.

3. Устойчивият транспорт - най-проблематичния сектор на територията на страната и м голяма част от реформите са насочени именно към него.

Като източници на информация при създаването на разработката са използвани становища, статистики и статии, публично презентирани от държавни институции в Израел.

След обстоен анализ на всички фактори, разработката показва, че мерките и реформите приети от държавната управа, свързани с темата, са консистентни и прогресиращи. Въпреки това, държавата все още в начален стадий на промяна в сравнение с много други. В дългосрочен план проблемните сектори могат да се превърнат в потенциални препятствия за икономическото развитие на страната.

за опазване на околната среда и намаляване на вредните емисии, използвайки моделите на

Устойчиво развитие. Цялата криза одобрена, като съвременни и бързи мерки, които могат да се

който да не оставя пагубни следи върху околната среда. Основна задача на разработката е

изследването на иновациите и методите, използвани от Израел за постигане на желаните

резултати. За целта се анализират три от основните области, изследвани от устойчивото

добра организация и консистентно участие на всички държави. Много международни организации като Европейски съюз и Организация на обединените нации, използват проекти за устойчиво развитие, целящи изцяло зелено бъдеще за света.

За момента, Израел се води по моделите на Обединените Нации за постигане на устойчиво развитие. Със стратегията 2030 ООН стартира глобално и всеобхватно усилие светът да се извади от бедността и да се постигне устойчиво развитие с грижа за всички живи същества на планетата, отчитайки екологичната страна на въпроса.

Основна цел на разработката е да проследи дейностите на Израел, свързани с тези практики и начинът, по който прогресира държавата към постигане на устойчиво развитие.

Основните задачи, които си поставя настоящата разработка са следните:

- Да се анализират проблемите свързани с устойчивото производство и потребление на територията на Израел.
- Да се изследват методите и практиките използвани от държавата за намаляване на емисиите свързани с производството и потреблението.
- Да се разгледат прогнозите за очакваните последствия от глобалната екологична криза на територията на Израел.
- Да се проследи прогресът на държавата относно употребата на алтернативни източници на енергия.
- Да се анализират проблемите в транспортния сектор и решаването им от държавната управа.
- Последиците от Ковид19 върху държавата и жителите.

С оглед по-голяма целенасоченост, настоящото изследване има следните ограничения:

- Данните и статистиките засягат само държавата Израел.
- Изследването е базирано преди всичко на официална и публично достъпна информация.

За провеждане на изследването е използвана най-актуалната информация и аналитични материали основно от израелският официален сайт за правителствена информация и услуги и официалният сайт на Обединените нации.

1. Устойчиво производство и потребление на територията на Израел.

Основната задача на съвременната икономика е да интегрира екологичната устойчивост като едновременно с това се увеличи производствената ефективност и се намали броя на отпадъците, които са една от причините за замърсяване на околната среда. Устойчивото

потребление и производство са предпоставка за подобряване на икономическите възможности.

Използваните до момента на територията на Израел модели на производство и потребление допринасят за замърсяването на околната среда и изчерпването на природните ресурси.

Голям пропуск на Израел е недостатъчното рециклиране, неефективно използване на ресурсите, което е комбинирано с висок енергиен разход за производство. Годишно на територията на страната се генерират 5,3млн. тона отпадъци от различни сортове, а годишният разтеж се равнява на 2%. Това се дължи и на фактът, че само 25% от тези отпадъци биват рециклирани. Употребата на депа за отпадъци противно на Европейските методи, в Израел са главен начин за депониране на отпадъци. Това показва, че държавата има нужда от строги мерки свързани с обработката на отпадъци.

Употребата на въгледородни горива, в процесите на производство, също оказва огромно влияние върху околната среда. Вносът на горива, който представлява голяма част от употребената енергия, е пречка за икономическия разтеж и конкурентноспособността на стоките и услугите в държавата.

През последните няколко години, Израел въвежда корекции в методите си на рециклиране, енергийна употреба и разпределение на природни ресурси. За 2020г. Израелските власти се стремят към удвояване на рециклираните продукти и достигане на 50% обработка на отпадъци. Обезсоляването на морска вода и рециклирането на отпадъчни води, в което Израел е лидер, спомага възстановяването на естествените природни ресурси до определена степен. Голяма част от промишлените заводи и учреждения, които са главен източник на вредни емисии в държавата, преминават изцяло от въглища на природен газ, което освен, че намалява нуждата за внос на енергия, също облекчава и ихвърлянето на въглероден диоксид във въздуха. Обработката и износа на природен газ, от натуралните находища на територията през 2020г. към Египет, са ключов момент в икономическото развитие на Израел и бележат началото на успешен скок в конкурентноспособността на страната.

2. Промяна в климата и енергийно използване

Всички държави, включително и Израел са изправени пред непредвидимите промени, които глобалната промяна в климата ще донесе. Последствията от температурните промени са предпоставка за увеличена нужда от внос на ресурси, енергия и храни, които иначе биха могли да се произвеждат на територията на страната. Една от най-опасните прогнози е про-

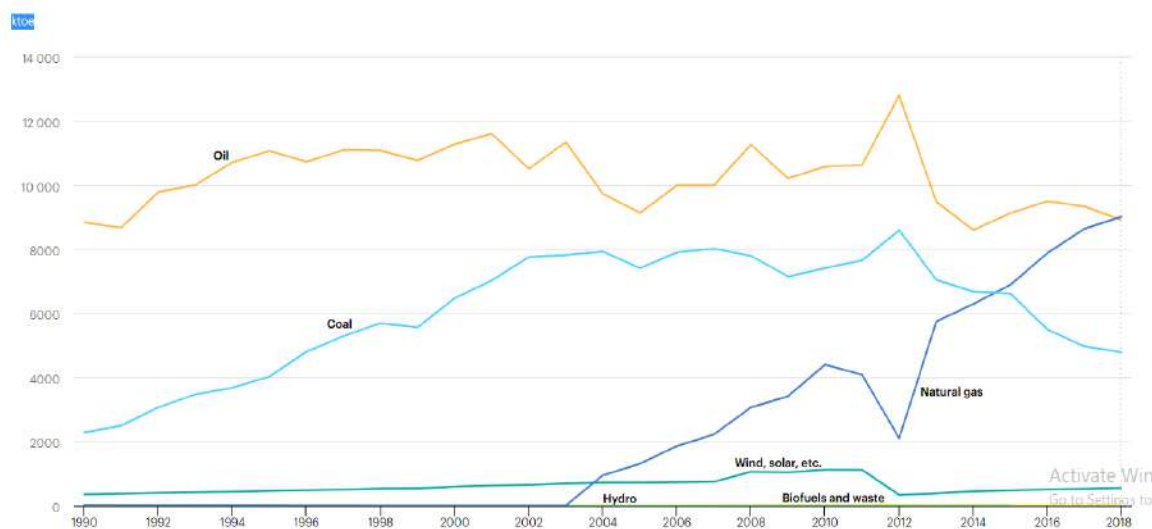
мяна във валежите. Държави с географското разположение на Израел, имат известна зависимост от метеорологичните условия. Промени като природни бедствия (урагани, наводнения, повишение в надморската височина и т.н) биха повлияли негативно на сектори като земеделие, инфраструктура, енергетика и здравеопазване. Освен това биха нарушили цялостта на съществуващите екосистеми на територията на страната.

Енергетиката, селското стопанство и транспортът са основен източник на парникови газове. Както знаем енергетиката е основата на всяка икономика, но е доказано че традиционната енергетика не е устойчива. Технологичният напредък е необходим, а също и промяна в мисленето на потребителите. Нужно е и подобряване на енергийната ефективност, целесъобразно ползване на невъзобновяемите природни ресурси и повишаване на употребата на възобновяемите източници. Намалването на емисиите на парниковите газове е в основата на моделите на Обединените Нации за постигане на устойчиво развитие. Основни източници на парникови емисии са централите за въглища, а Израел едва наскоро се отказва от употребата им. Трябва да бъдат въведени нови енергийни технологии и да се увеличи използването на възобновяемите енергийни източници.

Графика 1: Потребление на енергия в Израел

(КТОЕ – еквивалента на единицата измерен в стойността на петрол като обща мерна единица.)

Total primary energy supply (TPES) by source, Israel 1990-2018

- Към момента с под 10% зелена енергия, Израел е назад в редиците спрямо

държави от Европа, въпреки географското си положение, което предоставя възможности за генериране на постоянна алтернативна енергия.

През 2016г. Държавата обявява намаления в данъците и други облаги за сектори използващи алтернативни енергийни източници. Преминването от въглища към природен газ е видимо поради реконструкцията на големите учреждения като електроцентралите, които

с

п

и

р

а

т

у

3. Устойчив транспорт

Транспортният сектор в Израел е един от най-проблемните причинители на замърсяване. Въпреки малките си размери, държавата има изключително развита мрежова линия, която се състои от обособени магистрали, междуградски пътища, влакови релси и летища. За съжаление гъстата популация поставя държавата в ситуация на километрични задръствания и тонове вредни емисии ежегодно. Увеличаващият се брой автомобили създава заплахата за бъдещето на пътната инфраструктура, здравеопазването и екологията на Израел. Около 1.8млн. автомобили са в употреба до момента и броят им се увеличава с около 160 000 годишно. Едва 20% от жителите ползват градски транспорт като средство за придвижване. Задръстванията, поради употреба на лични автомобили, в сравнение с тези в Америка достигат 105 коли на всеки километър път, докато в САЩ броят е едва 40 на всеки километър. Повечето от тези автомобили са газови, бензинови или дизелови.

Енергийният министър вече има официално предложение към държавната управа за изцяло електрически градски транспорт до 2025г. До 2030г. има за цел да забрани вносът на изцяло бензинови и дизелови автомобили. Министерството на транспорта планира да стимулира на производства, които са еко-съобразни и неизчерпаеми.

употребата на електрически скутери, велосипеди и минимум 40% употреба на градски транспорт като превърне 20-35% от пътищата във вело алеи. Увеличава се и броят на пътища и авто ленти позволени само за Градски транспорт. Тунели под градовете облекчават задръстванията и вредните емисии в метрополитните зони на Израел, а изграждането на магистрала между по-трудно достъпните райони очаква да повлияе благоприятно на инфраструктурата. Израел се намира на прав път в изграждането на зелени пътища, но е в самото му начало. Повечето проекти са все още в очакване на одобрение или тепърва започват да се осъществяват, което поставя прогнозите под въпрос. Транспортният сектор все още остава един от мащабните проблеми на държавата и се очаква да търпи още много промени преди да бъде функционален и устойчив.

4. Последиците от Ковид19 върху държавата и жителите

На 27.01.2020г. министерството на здравеопазването поема задълженията за борба с корона вирусът. Започва се плавно затваряне на сухопътните и морските граници. Забраняват се и въздушните трансфери. Отдава се възможност за бизнеса да получат заеми с благоприятни условия - увеличение до 85% и удължаване срока за погасяване с до 5 години. Израелските банки обявяват възможност за отлагане на плащания с до 6 месеца, за жители с ипотeki и по-големи заеми без промяна в платежния план. Потребителските заеми също могат да се възползват от удължаване с 3 месеца без начисляване. За да използват тези опции, потребителите трябва да се регистрират в посочените от държавата институции , и да получат одобрение в определен срок. Битовите сметки също са с гъвкави платежни опции.. На 27.03.2020г. се обявява и държавната стратегия за намаляване на данъците по времето на социалната дистанция. Помощи и облекчения в плащанията се отпускат на социално слабите и хората в неравностойно положение. От 27.04.2020г. започва иницирането на така наречената „изходна стратегия“ , с която Израел планира плавно да отпуска мерките, наблюдавайки ситуацията и състоянието на пандемията от близо.

Заклучение

Могат да се направят следните изводи:

- Израел е в самото начало на процесът за постигане на устойчиво развитие.
- Голям пропуск на Израел е недостатъчното рециклиране, неефективно използване на

ресурсите, което е комбинирано с висок енергиен разход на производство.

- Промени като природни бедствия (урагани, наводнения, повишение в надморската височина и т.н) биха повлияли негативно на сектори като земеделство, инфраструктура, енергетика и здравеопазване.
- Употребата на зелена енергия е едва 10% - изключително ниска стойност спрямо възможностите на държавата и географското и местоположение.
- Транспортният сектор все още остава един от мащабните проблеми на държавата и се очаква да търпи още много промени преди да се превърне в устойчив.
- Държавата навременно приема мерки, които да са в рамките на световните изисквания, но да не ощетяват драстично икономиката на държавата и благосъстоянието на жителите.

От направения анализ се разбира, че за да се постигне устойчиво развитие, е нужна промяна в мисленето както на жителите, така и на институциите в Израел. Иновациите и технологиите, с които разполага държавата, редом с природните ресурси и географското местоположение, биха били достатъчни за сравнително бърз темп на развитие и достигане на устойчиво развитие. Проектите, които са в действие и тези, които се очаква да бъдат задействани, могат да осигурят на Израел увеличение в продукцията, икономически разтеж, по-добро качество на живот и в същото време да са природосъобразни.

Литература

1. <https://sustainabledevelopment.un.org/memberstates/israel> - проект за устойчиво развитие на ООН, Израел, проверено на 15.6.2020
2. <https://www.gov.il/> израелският официален сайт за правителствена информация и услуги, проверено на 15.6.2020
3. <https://www.sviva.gov.il/InfoServices/ReservoirInfo/DocLib2/Publications/P0801-P0900/P0826.pdf> - първият двугодишен доклад на Израел към ООН за промените в климата 2015г. проверено на 15.6.2020

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА АВСТРАЛИЯ

Александра Фургова

1 курс

Увод

Австралия е шестата по големина държава в света и единствената, която заема цял континент – Австралия. Тя е разположена в южното полукълбо и е най-голямата страна в Австралазия. Австралия включва остров Тасмания, който е австралийски щат, и множество по-малки острови в Индийския и Тихия океан. Австралия е парламентарна монархия. До началото на 20 век Австралийският съюз е колония на Великобритания. Страната получава независимост през 1931 г. По форма на вътрешно държавно устройство Австралийският съюз е федерална държава. Установена е демократична форма. В Австралия има шест щата – Нов Южен Уелс, Куинсланд, Южна Австралия, Тасмания, Виктория и Западна Австралия, и две континентални територии – Северна територия и Австралийска столична територия.

[1]

Основната цел на настоящата разработка е да разгледа до колко Австралия е устойчива в своето развитие. Засегнати са социалното и икономическо развитие на страната, устойчивото производство и потребление, промяната в климата и енергийното ползване.

1. Социално и икономическо развитие

Австралия е просперираща развита държава, тринадесетата по големина икономика в света. Страната се нарежда на високо ниво в степента на човешко развитие, качеството на живот, здравеопазване, продължителност на живота, общественото образование, икономическата свобода и защитата на гражданските свободи и политически права.

Развита е промишлено-аграрната структура, като важно значение имат чуждестранните капитали (американски, английски, японски). Стопанството на Австралия се доминира от сектора на услугите (68% от БВП), но 65% от износа на страната е зает от минния сектор и селското стопанство (сумарно 8% от БВП).

Земеделието има многоотраслова структура в различните специализиращи райони. По обща стойност на изнесените земеделски култури страната отстъпва само на САЩ.

Животновъдството е водещо, като подотрасълът овцевъдство извежда Австралия на първо място по производство и износ на вълна в света. Значителен е броят на едрия рогат добитък, свинете, конете, камилите и птиците. Много добре е развит и риболовът. Но птицевъдството и пчеларството са насочени основно към вътрешния пазар.

От растениевъдството най-добре е развито отглеждането на пшеница – най-вече в предпланинските райони на Австралийските Алпи, югоизточните и югозападните части. Отглеждат се и банани, зеленчуци, цитрусови плодове, ябълки, праскови, грозде. Само 6% от земята е обработваема. Австралия е крупен износител на месо, млечни продукти, вълна и пшеница.

Австралия е една от малкото страни в света, която се занимава със собствената си автомобилна индустрия от проектирането до производството. Селскостопанската техника в страната е жизненоважна индустрия и се развива според съвременните стандарти за качество.

Благодарение на значителните запаси от енергийни и минерални суровини, важна роля в австралийската икономика играе добивната промишленост. Сред добиваните природни ресурси са желязна, уранова и манганова руда, въглища, нефт, газ, боксити, живак, цирконий и др., заради които страната е сред водещите в света. Тя е на второ място в света по добив на злато. Това е предпоставка за добре развити химична, електротехническа и металургична промишленост с местни суровини (Нови Южен Уелс и Куинсланд).

Австралия е сред първите в света и по производство на олово и цинк на човек от населението. Злато се добива в западните части, а боксит – на полуостров Кейп Йорк. В машиностроенето водещи са автомобилно- и корабостроенето, производството на земеделски машини и радиоелектрониката.

Важни открити центрове са Сидни, Мелбърн, Аделейд, Брисбейн. Нефтохимията, производството на минерални, химически торове, киселини и соди се развива в Пърт, Мелбърн, Брисбейн. Развити са и други икономически отрасли като електроника, текстилната и хранително-вкусовата промишленост и др., голяма част от произведеното от тях се изнася.

2. Устойчиво производство и потребление

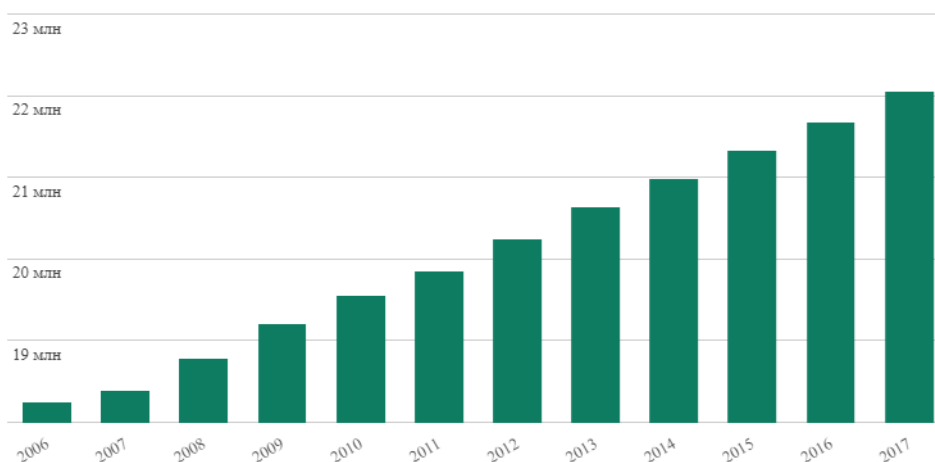
2.1 БВП

Брутният вътрешен продукт на страната възлиза на 1,434 трилиона щатски долара по данни от 2018 година. БВП на глава от населението се равнява на 57 373,69 щатски долара, отново през 2018 година. Съответно темпа на нарастване на БВП е 2,9% годишна промяна (2018 г.).

Австралийската икономика е нараснала с повече от очакваното през четвъртото тримесечие на миналата година. През последното тримесечие на 2019 г. БВП на страната е отчетел ръст от 0,5% на сезонно коригирана база, показват данни на Австралийското статистическо бюро. Това четене е по-високо от прогнозата за 0,3-процентов ръст. На годишна база ръстът на австралийския БВП възлиза на 2,2% при очаквания за повишение от едва 1,9%. [2]

2.2 Нарастване на населението

Настоящо население на Австралия е 25 834 568. Ръст в популацията за тази година е 116 429. Двата изследвани показателя са по данни от 15. 04. 2020 година. (Виж фигура 1)

Фигура 1. Растящото население на Австралия в периода 2006- 2017 година в млн.

През 1951 година населението на Австралия е било 8 297 492. През 2019 година- 25 321 604, с темп на прираст- 1.57 %. Прогнозата е, че до 2100 година Австралия ще достигне 41 834 578 население. [3]

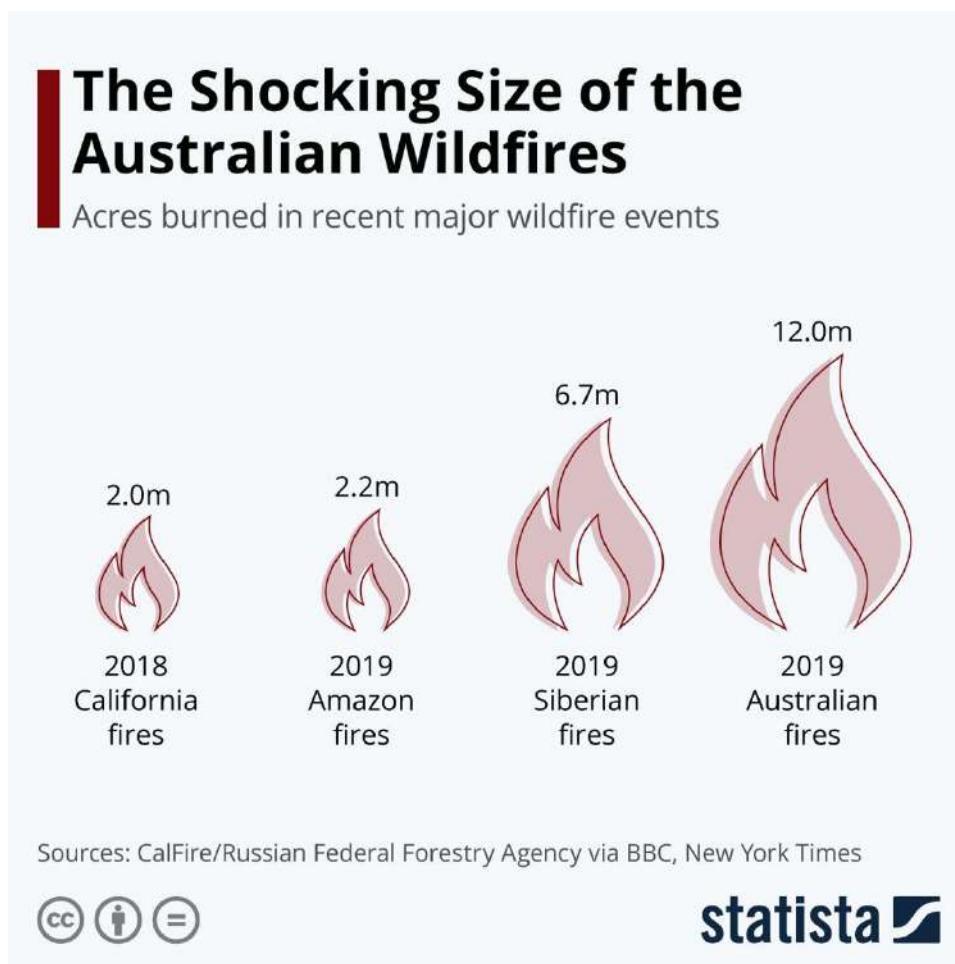
2.3 Екологичен отпечатък

Австралийската природа е под натиск. 2019 е най-топлата година, откакто водят статистика. Втората преса е появата на човека и промяната на местообитанията, стесняват се и се унищожават местообитания. Друг голям проблем са инвазивните за тази територия животни – например зайците, котките, плъховете, овцете, камилите.

Една трета от коалите вече са изгубени. Колко дългосрочна е щетата? Зависи до каква степен е увредена популацията, какъв е критичният минимум на една популация да се размножава. Последните данни са за 20 милиона акра, което е около 100 хиляди квадратни километра.

Най-сериозната щета е унищожаването на местообитанията. Облакът, който идва от Австралия среща една от първите си прегради в лицето на глетчерите в западните части на Нова Зеландия, които са много важен ресурс за страната, тъй като там се акумулира голямо количество вода. Те са и туристическа атракция заради белотата си, чистотата си. В момента тези глетчери са пожълтели от облаците, които непрекъснато идват от Австралия.

Насекомите усещат пожара и летейки, се опитват да се преместят. Животните, които нямат тази възможност за преместване, ще бъдат по-засегнати. Никой не може да предскаже какъв брой насекоми и други безгръбначни и гръбначни животни ще бъдат унищожени от пожарите. (Виж фигура 2) [4]

Фигура 2. Сравнение на австралийските пожари с други, горели през същата година

На фигурата ясно се вижда почти двойния размер на пожарите в Австралия спрямо пожарите в Сибир. Пожарите са достигнали цели 12 метра, което досега в историята не е било срещано.

Димът от унищожителното бедствие ще премине по цялото земно кълбо. Според учени той ще окаже и значително влияние върху климата на териториите, през които преминава.

2.4 Въглероден отпечатък

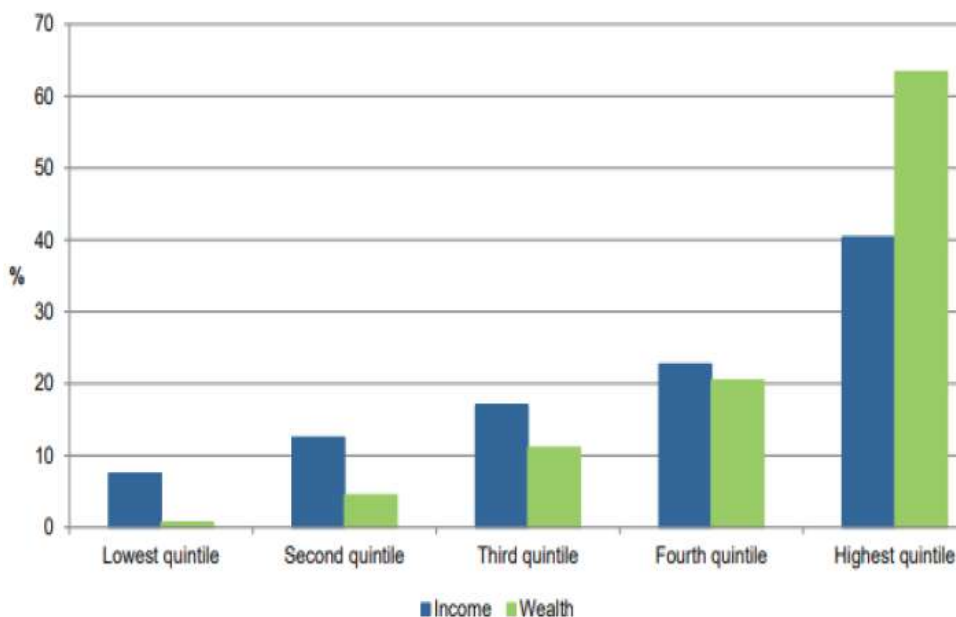
Страните от Централна и Източна Европа и Австралия са регионите, които регистрират най-големи количества емисии на въглероден диоксид в света. Най-много въглеродни емисии регистрира щата Куинсленд в Австралия – 763 г/кВтч. [5]

От септември до 6 януари заради пожарите в Австралия в атмосферата са изхвърлени 370 милиона тона въглероден двуокис, сочат данни на европейската Служба за наблюдение на атмосферата "Коперник". Австралия отделя 1,3 на сто от въглеродните емисии в световен план, но е най-големият замърсител на глава от населението след САЩ. [6]

2.5 Богатство и благосъстояние

За да се анализира начина, по който доходите и богатството се разпределят между домакинствата в Австралия, домакинствата се класират от най-нисък до най-висок доход или богатство и след това се разделят на пет равни групи с 20% от населението във всяка група (квинтили).

Както е показано на графиката, след отчитане на броя и възрастта на хората в домакинството, домакинствата в квинтил с най-висок доход са получили 40% от общия доход през 2017–18. За сравнение домакинствата с квинтил с най-ниски доходи са получили 8% от общия доход. Този модел остава относително стабилен през последните 22 години. (Виж фигура 3) [7]

Фигура 3. Доходите и богатството, от най- нисък до най- висок доход или богатство, разделени на квинтили в периода 2017-2018 година

Австралия печели отличие „ Най-щастлива нация“ за трета поредна година благодарение на разрастващата се икономика и висок стандарт на живот. Статистиката се изготвя от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие. [8]

3. Промяна в климата и енергийно ползване

3.1 Промяна в климата

Австралийците ще трябва да се справят и с екологичната катастрофа, пред която е изправена страната. Откакто пожарите избухнаха през септември, което е много по-рано от обичайния летен сезон, е установено, че са унищожени 11 млн. хектара гори и обработваема земя. Горските пожари не са необичайно явление за Австралия. Климатът на континента е предимно горещ и сух, като с най-голямо влияние са тропичните въздушни маси - сухи във вътрешността на континента и влажни по крайбрежията. Най-горещите и сухи месеци са декември и януари. Ситуацията се влошава и от увеличаващата се пустинна площ.

Засушаването на Австралия започва да се превръща в злободневна тема. Тази година обаче пожарите са по-горещи, по-чести и обхващаха райони, които обикновено не горят. В резултат на огнените бедствия някои животински популации бяха изцяло заличени, а оцелелите видове се превърнаха в застрашени от изчезване. [9]

3.2 Енергийни източници

Ядрената енергетика е забранена със закон в Австралия. И преди десетилетие изглеждаше, че това никога няма да се промени. Днес обаче ситуацията седи по по-различен начин. Според проучване, поръчано от Съвета за минерални ресурси на Австралия, общественото мнение в подкрепа на ядрената енергетика в държавата континент се увеличава. Министърът на енергетиката на Австралия Ангъс Тейлър вече коментира възможностите за премахване на забраната. Според него този ход най-вероятно ще се изисква нов обществен договор. По думите му обаче това не изглежда вероятно в близко бъдеще.

Всъщност Австралия вече е получила предложение за изграждането на централа с малки модулни реактори. Проектът е на инженерната фирма Rolls-Royce. Предложената на правителството цена за изграждането на централата възлиза на 1,5 милиарда паунда, или

2,7 милиарда долара. Британската компания е на мнение, че подобен проект може да помогне много на държавата континент за справяне със сериозните проблеми с електрозахранването. "Компактните ядрени централи биха били идеална опция за Австралия, където големите разстояния между градовете увеличават разходите за пренос на електроенергия", обясняват от Rolls-Royce. [10]

Електроцентралите работят на собствено гориво, а в планините Тасмания и Снежните планини, водноелектрическите централи произвеждат 10% от цялата електроенергия на Австралийския съюз.

През 2017г., австралийския министър на енергетиката Джош Фрайънбърг коментира, че енергийните източници няма да бъдат субсидирани след 2020 година. Правителството на Австралия обмисля намаляването на разходите за възобновяема енергия. [11]

През 2017 година правителството на щата Южна Австралия подписа договор със SolarReserve за изграждането на 150MW термо-соларна централа в близост до Порт Августа. Базираната в Калифорния компания използва гигантски огледала наречени хелиостати (heliostats), които насочват слънчевата светлина към термо кула, която загрява разтопена сол, която може да бъде съхранена в резервоари и да задържи високата си температура в продължение на часове. Солта може да бъде прекарана през топлообменник където да създаде пара, която генерира ток, дори когато слънцето не грее. Според Reuters, строежът на съоръжението ще започне през 2018 и ще завърши през 2020. [12]

4. Коронавирус в Австралия

Ръстът на броя на заразените с коронавирус в Австралия е намалял от 5 на 2% на ден към 8 април 2020 година. От момента на установяването на първия случай на заразяване на 25 януари в страната са били извършени над 313 хиляди теста за коронавирус. Към 8 април в Австралия близо 300 заразени с коронавирус са хоспитализирани, 39 от тях са в реанимация. Оздравели са 1080 души, а малко над 4,5 хиляди са в карантина и се лекуват в домашни условия. Петдесет души са починали от Ковид-19. [13] Към 13 май потвърдените случаи са 6972 души, брой оздравели вече са 6035 и смъртните случаи са се увеличили до 98 души. Въпреки увеличението обаче, властите отчитат спад на новозаразените.

Карантината заради пандемията от коронавируса струва на Австралия 4 милиарда австралийски долара (2,58 милиарда щатски долара) седмично заради блокираната икономическа дейност. Широкомасщабният икономически удар заради спада, породен от Ковид-19, е повлиял на brutния вътрешен продукт, който ще се понижи значително с 10 до 15 процента до юни. Икономиката ще понесе удар от 50 милиарда долара в тримесечието, което приключва през юни, но нещата могат да се влошат, ако ограниченията за справяне с коронавируса продължат да са в сила. Равнището на безработицата се е понижило до 5,1 процента през февруари, но прогнозите са то да достигне до 10 процента - най-високото равнище от 26 години- в тримесечието от април до юни. [14]

Използвана литература

- [1]. <https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%B2%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D1%8F>
- [2]. <https://www.investor.bg/novini/130/a/ikonomikata-na-avstraliia-e-narasnala-po-silno-ot-ochakvanoto-299740/>
- [3]. <https://countrymeters.info/bg/Australia>
- [4]. <https://www.bnr.bg/horizont/post/101213637>
- [5]. <https://www.investor.bg/drugi/338/a/cie-i-avstraliia-sa-regionite-s-nai-golemi-kolichestva-vyglyerodni-emisii-289998/>
- [6]. <https://www.bnr.bg/post/101213102/vaglerodnite-emisiite-ot-pojarite-v-avstralia-dostigat-tezi-ot-amazonia>
- [7]. <https://www.abc.net.au/news/2019-07-12/household-income-and-wealth-abs-data-shows-rich-are-richer/11302696>
- [8]. https://fakti.bg/world/67675-avstraliicite-obaveni-za-nai-shtastlivata-nacia-?mobile_full_version=1
- [9]. <https://duma.bg/klimatichnite-promeni-izpepelyavat-ne-samo-avstraliya-n206906>

[10]. <https://money.bg/economics/priblizhava-li-se-avstraliya-do-izgrazhdaneto-na-parvata-si-yadrena-tsentrala.html>

[11]. <https://www.haskovo.net/news/438296/avstraliya-se-otkazva-da-subsidira-vzobnovyaemite-energiyni-iztochnitsi>

[12].
<https://todaytech.eu/2017/08/15/%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%B2%D1%8F%D1%82-%D0%B3%D0%B8%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%82%D1%81%D0%BA%D0%B0-%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BC%D0%BE-%D1%81%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D1%80%D0%BD%D0%B0-%D1%86%D0%B5/>

[13]. <https://dariknews.bg/novini/sviat/rystyt-na-broia-na-zarazenite-s-covid-19-v-avstraliia-namalia-drastichno-2220736>

[14]. <http://www.bta.bg/bg/c/CV/id/2205055>

УСТОЙЧИВО ПОТРЕБЛЕНИЕ И ПРОИЗВОДСТВО НА ГЪРЦИЯ

Любка Смилянова

1 курс

Увод

Гърция е индустриално-аграрна страна със средно икономическо развитие, зависима от чуждестранни инвестиции и капитали. Отделя се голямо внимание на леката и хранителна промишленост също така и на нефтопреработващата, рудодобивна и алуминиевата промишленост. В Атина и Солун са 69% от националните доходи и повече от половината производство на промишлената продукция. Селското стопанство е втори по значение от отрасъл в икономиката на Гърция. Има голямо производство на citrusови плодове като (портокали, лимони и мандарини) а по производство на маслини е на трето място в света след Италия и Испания. Населението е 10,72 милиона за 2019 година.

Около 80% от територията на Гърция се състои от планини и хълмове, което я прави една от държавите с най-много планини в Европа.

Гръцката култура е резултат на многовековното смесване на различни културни тенденции и фактори. Огромно влияние при нейното формиране са оказали различни културни влияния от Изтока и Запада, Севера и Юга. Основен фактор в изграждането винаги е бил гръцкият народ – отворен към влияния и експериментирание. Цялата гръцка култура лежи в основата на западната европейска цивилизация

1. Устойчив транспорт

Гърция е страната с най-голям търговски флот в света, който представлява приблизително 1/6 от глобалния товарен капацитет. Този отрасъл генерира 4.5% от БВП и над 150 хил. работни места. Развитието му започва след втората световна война, когато се използват кораби на старо закупени от Американската армия. През 60 години частни местни корабни магнати Онасиси Нархос правят инвестиции. Морския транспорт на Гърция има първостепенно значение за страната. На първо място по обем на товари. Предпочитан заради ниската себестойност за превоз на големи разстояния. Главно се използва за превоз на въглища, руди, химикали и др. С централното си разположение през Гърция минават и много тирове натоварени от България за Италия. Главните и пристанища са Пиреа, Солунското пристанище и Игуменица. В момента най-голямо значение има морския транспорт, който осъществява 90% от вътрешните и 30% от външните превози.

Солунското пристанище е едно от най-големите в Бяло море. Площа му е 1,5 км.

Годишен трафик:[2]

Товари	18 127 224	2010г.
Контейнери	293 282	2014г.
Пътници	180 755	2010г.

Солунското пристанище е едно от най-натоварените в страната. Терминалите му за нефт и газ имат капацитет за съхранение 500000 m³ и капацитет на година трафик от 9000000т. годишно.

Пристанището в Пирея е основното пристанище на Гърция . Едно от най-големите в Европа и до скоро е било под опеката на Китайският морски гигант COSCO.

Пирея е с площ 39км. в близост до Атина . Годишния обем на контейнерите е 5,65 мил. TEU.

-Пътнечески трафик 15,65мил. Души за 2018г.

-Годишен приход 103,49€ милиона за 2016г.

Пристанището на Игуменица. Западната порта на балканите за превоз на пътници и товари. Площа му е 210х. хектара.

-Общ годишен пътничко потоп2,500 000 пътници.

-Трафик на камиони годишно 350 000.

Като един от най-важните транспортни центрове в Западна Гърция. Главните маршрутни линии на пристанището на Игуменица са за Бари, Бриндизи, Анкона, Венеция, Равена и за някои гръцки острови.

Автомагистралната мрежа на Гърция има 20 магистрали, които са в процес на доизграждане. От международно значение са Автомагистрала А1- тя е от границата със Северна Македония за Солун и Атина. Другата голяма магистрала е А2, която е гръцката алтернатива на древните военни римски пътища. Като цяло пътищата в Гърция са в доста добро състояние и сравнително нов асфалт. Магистралите се заплащат на определени места наречени (диодиа). Транспортната мрежа на Гърция включва 36 500 км. пътища

Въздушен транспорт на Гърция.

Като предпочитана дестинация за лятото от много държави по света Гърция има 39 летища.[2]

Международното летище в Атина Елеофорос Венизелос е най- голямото в Гърция. То е на 26 място за най- натоварени в Европа.Статистика за 2019г.

-Пътници 25574030

-Движение на самолети 225628

Международното летище Ираклион то се намира на остров Крит. Отворено е от 1937 година.Статистика за 2019година

-Пътници 7933558

-Движение на самолети 52294

Летище Македония в Солун то е на трето място в страната но по най-натоварени е на второ място. Статистика за 2019 година.

-За 2019 година пътници 6897057

-Движение на самолети 55738

Летище Македония предлага директни полети до и от много градове в Европа, както и полети през други градове за Северна Америка.

Железопътната линия на Гърция бележи началото си от новата гръцка държавност. През 1835г. правителството представя план за изграждането на първата жп линия между Атина и Пирея. До 1909г. в Гърция са изградени 1606 км. железопътни линии. През 1918г. между Атина и Солун има пряка железопътна линия с дължина 506 км. Гърция има изградена жп. мрежа в Пелопонес. Гърция има две жп. връзки с България и Република Македония и една с Турция. С Албания няма за сега но е предвидена за строеж за 2020 година. 2500 км. железопътни линии общо.

2. Природни ресурси на Гърция

Гърция крие в земята си полезни изкопаеми като злато, мед и никел. Тя е на 57 място от 177 държави за привличане на чуждестранни инвестиции свързани с природните ресурси. Гърция е на второ място в света по производство на перлит използван в строителството, като страната дава 32% от цялата продукция в света. Също така е на трето място по производство на бентонит. Най-голям производител на никел за Европа с 49%. Четвъртият най-голям производител на магнезит и мрамор и е сред първите 10 в света по запаси на боксит.

Полезните изкопаеми са разнообразни но в ограничено количество.[3]

-лигнитни и кафяви въглища

-железни руди

-пирит

-манган

-хром

-боксит

Световно известен е гръцкият мрамор от полуостров Пелопонес. През 2009г. общото производство на минерали в Гърция е било около 63 мил. тона. Изчисленията показват, че продажбите на изкопаеми и метали годишно възлизат на 2,5 млрд. евро.

3. Социално и икономическо развитие на Гърция

Фиг[1]

Икономическия растеж през първото тримесечие на 2017г. е 0.4% на годишна база и 0.4% на тримесечна база. По първият показател Гърция се нарежда на последно място в ЕС, докато при втория само Англия е с по-нисък растеж от 0.2%. През 2016 година икономиката на Гърция е в застой спрямо предходните години. Структурата на гръцката икономика е силно доминирана от сектора на услугите, който през 2016г. генерира 80.2% от добавената стойност, следвани от индустрията с едва 15.8% и селското стопанство с 4%. По този начин тя се различава от средната структура за ЕС, при която дялът на индустрията е по-голям за сметка на услугите.

Фиг.[1]

Износът на страната възлиза на 27.4 млрд. щатски долара (2008). През 2007 година, най-голям е износът за Германия (11,5 %), следват Италия (10,8 %), Кипър (6,5 %), България (5,4 %), Великобритания (5,4 %), Румъния (4,5 %), Франция (4,2 %), САЩ (4,0 %), Турция (3,6 %), Испания (3,4 %), и други.

Вносът на страната възлиза на 82.28 млрд. щатски долара (2008). През 2007 година, най-голям е вносът от Германия (12,9 %), следват Италия (11,7 %), Франция (5,6 %), Русия (5,6 %), Холандия (5,0 %), Китай (5,0 %), и други.

-Брутният вътрешен продукт на Гърция през 2009 година е 333,4 млрд. щатски долара, което я нарежда на 34 място в света.

-БВП за 2018г 218милиарда долара.

-Държавният дълг като процент от БВП 181.2% за 2018г.

-Минимална заплата 758.33 евро на месец за 2019г.

-Коефициент на безработицата 16,4%

-БВП на глава от населението 20 324,23\$ за 2018г.

Друг важен отрасъл на гръцката икономика е туризмът. През 2016 година приходите от туризъм са 12.75 мил. евро, като страната е посетена от 24.8 мил. туристи.

Икономическата криза в страната пречупи тенденцията за нарастване броя на населението от предходните поне двадесет години. В началото на 2011 година се достига максимум на броя на населението, като през следващите години тенденцията е този брой да се понижава. Така за период от 5 години населението намалява с 340 хил. души и през 2016г. е приблизително толкова колкото и през 2000г

Факторите повлияли на това са както по-ниските доходи така и намалялата раждаемост.

Образованието е сравнително добре развито. Две от висшите училища се класират в топ 500 в света.

Гръцката република узаконява еднополовите съюзи през 2015 година.

4. Борбата на Гърция с Ковид - 19

Гърция, смятана доскоро за напълно провалена държава. Сега се справя с коронавируса по-добре от редица други европейски страни. А населението проявява изненадваща дисциплина. Как стана това? Само допреди няколко години Гърция беше „лошият ученик“ в Европа, едно голямо огнище на постоянни кризи. В сегашната криза с Ковид-19 обаче страната изглежда се справя по-добре от редица други държави в ЕС. Много по-рано, отколкото на други места в Европа, гръцкото правителство затвори училищата, магазините и ресторантите. И много по-дълго, отколкото другаде, гърците ще трябва да чакат, докато бъдат разхлабени мерките на карантината. Атина залага на малките и предпазливи стъпки в тази посока. Най-рано на 4 май ще бъдат отворени някои от магазините. Гръцката държава отпусна помощ на всички безработни, които са регистрирани в бюрата по труда. За гръцката икономика все още се обсъждат мерките главно за туризма и това как да се посрещат туристи, като един водещ компонент на икономиката е точно летния сезон и туризма в страната.

Библиография:

1.<https://trud.bg/>

2.<https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D1%8A%D1%80%D1%86%D0%B8%D1%8F>

3. <https://www.dnevnik.bg/>

4.<https://www.dw.com/bg/%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%80%D1%83%D1%81-%D0%B2-%D0%B3%D1%8A%D1%80%D1%86%D0%B8%D1%8F-%D0%BA%D0%B0%D0%BA-%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D1%8A%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%B0-%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B0-%D0%B7%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BC%D0%B5%D1%80/a-53278724>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА СИНГАПУР

Антония Димитрова

3 курс

Увод

Актуалността на разглежданата тема се състои в това, че устойчивото развитие на отделните държави е един от най-важните елементи, които се разглеждат в модерния свят. Целта на това развитие е именно да се предприемат действия, които отговарят на нуждите на настоящето, без да лишават следващите поколения от възможността да задоволяват собствените си нужди (*Комисия върху околната среда и развитието, 1987*). Това е още възможността на държавите, както и на световните организации, да съумеят да балансират между това да не се изчерпват напълно ресурсите и държавите да търпят съвременно икономическо и научно-технологично развитие.

Основната цел на тази разработка е да се очертаят три основни аспекта от устойчивото развитие на Сингапур, да се опишат силните и слабите страни, както и да се направи равностойка за устойчивостта на държавата и правилните политики, които разрешават много от въпросите, пред които са изправени държавите в световен мащаб. Показва се сравнителна характеристика с България, за да се дефинират основните прилики и разлики със Сингапур.

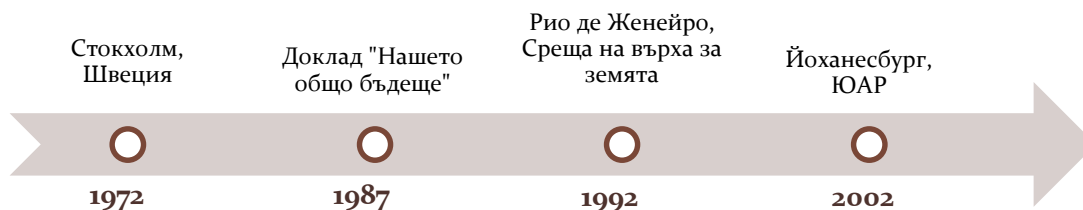
Несъмнено, се засяга един изключително важен и актуален проблем и какво влияние оказва дори върху устойчивите и силни икономики в 21 в. Като пример, в случая, се представят основни проблеми на световната пандемия от Covid-19 върху Сингапур.

1. Характеристика на устойчивото развитие. Показатели за устойчивост на Сингапур

Разглеждат се концепциите за устойчиво развитие (УР), както и историческа ретроспекция за възникването и възприемането му.

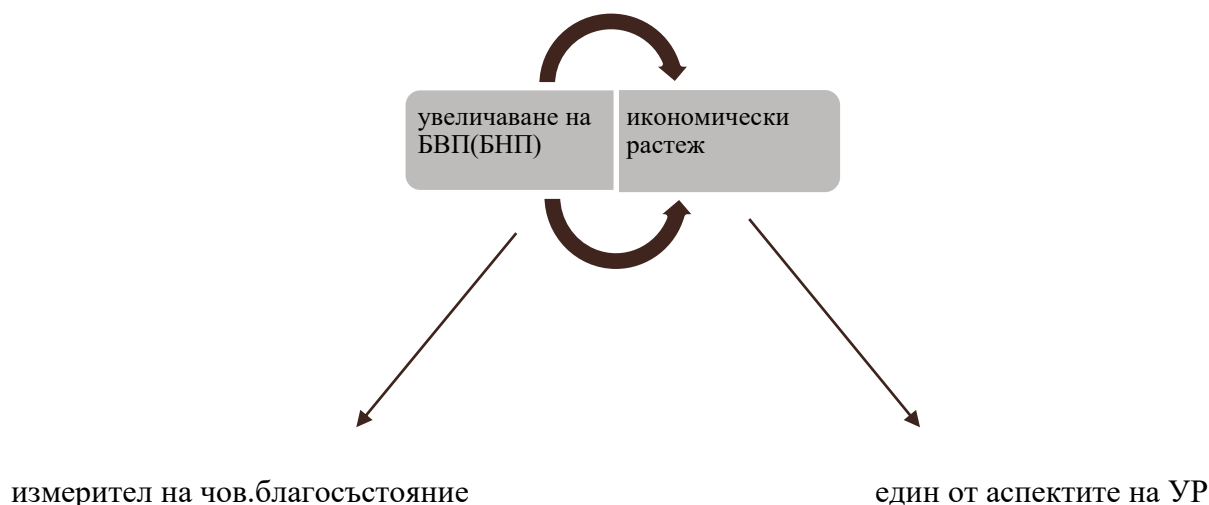
Важността на устойчивото развитие се състои в ефективното управление на природни ресурси. Също така, развитието в света днес- „свят на бъдещето“, такъв, в който има динамична и непрекъсната промяна.

В исторически аспект, следва да се илюстрират основните събития, които са от изключителна важност за съвременното възприемане на науката „Устойчиво развитие“ (Вж. Фигура 1).

Фигура 1. Исторически събития свързани с устойчивото развитие

Основният измерител на човешкото благосъстояние е брутният вътрешен продукт (БВП). Той заема много важно място като показател за устойчивостта на една държава, тъй като именно това „човешко благосъстояние“ дефинира един от аспектите на УР (Фигура 2).

Фигура 2. Основна зависимост между БВП (БНП) и икономическия растеж.

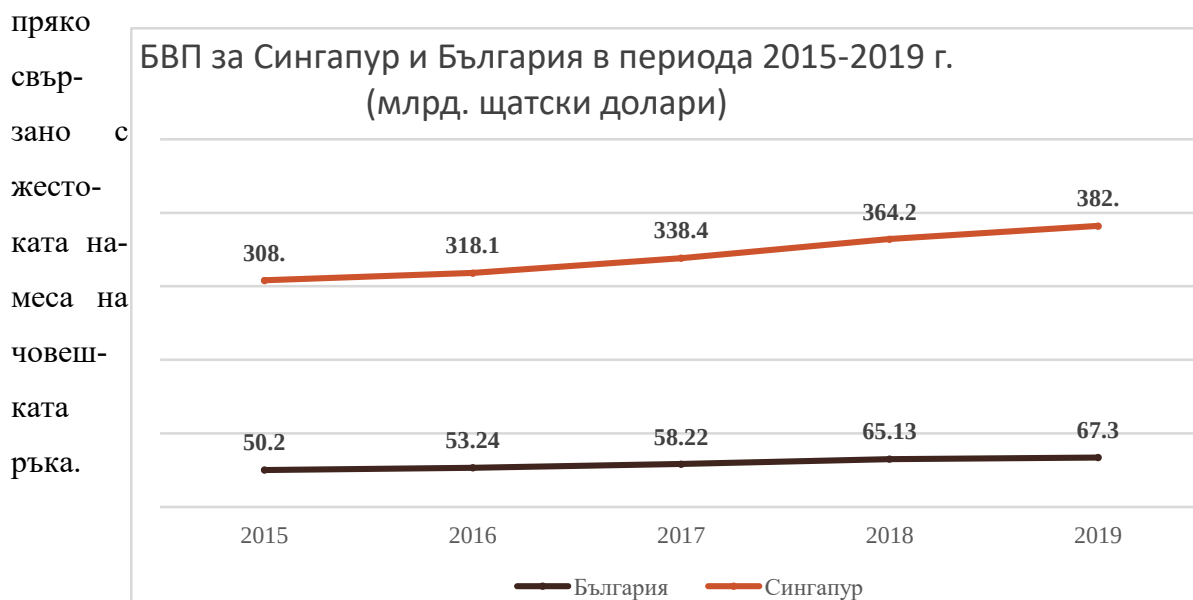
Развитите страни се характеризират с притежанието на по-голям потенциал за използването на невъзпроизводимите ресурси. Поради реструктурирането на силните пазарни икономики се наблюдава „дематериализация“ на БВП“. Бързото развитие на услугите, както и други фактори, допринасящи за увеличаването на стойността на БВП в по-голяма степен, отколкото растящото потребление на природни ресурси. Когато се наблюдава тенденция за „дематериализация на БВП“, не може да се отрече, че потреблението на възпроизводими и невъзпроизводими източници- не намалява, а напротив- даже се увеличава.

Не може да се приеме, че развитието на една страна е устойчиво, ако БВП на съответната държава расте, внедряват се модерни технологии, но в същото време се ограничават елементарни демократични свободи на мнозинството или малцинството. Не малко страни имат доста високи приходи, за сметка на нарастващи негативни аспекти- износ на невъзстановими природни ресурси.

Размерът на БВП за Сингапур в изследваната година- 2019г., е в размер на 382 млрд. щатски долари, което представя 0.32% от световната икономика. Съпоставено с България- тя представлява 0.06% от световната икономика. БВП за същата година е почти 6 пъти по-малък- 67,3 милиарда щатски долара. За да се представи чрез диаграма, следва да се избере период от поне пет години за изследваните данни относно стойността на БВП. Периодът, който се отбелязва нагледно е 2015-2019г. За целите на проучването, данните са от един и същи източник, а фигурата е съставена от автора на тази разработка на база тези данни (Вж. Фигура 3).

Фигура 3. БВП за Сингапур и България в периода 2015-2019 г. (млрд. щатски долари)

Постиженията в технологичната индустрия, високите нива на ръста на икономиката и увеличаването на материалните блага, са постигнати за сметка на бъдещите поколения. Достигнато е критично ниво на равновесие между природата и индустрията, като това е

Темповете, с които се изменят климата, биоразнообразието, замърсяването и унищожаването на околната среда, допринасят и за огромната разлика в световен мащаб между

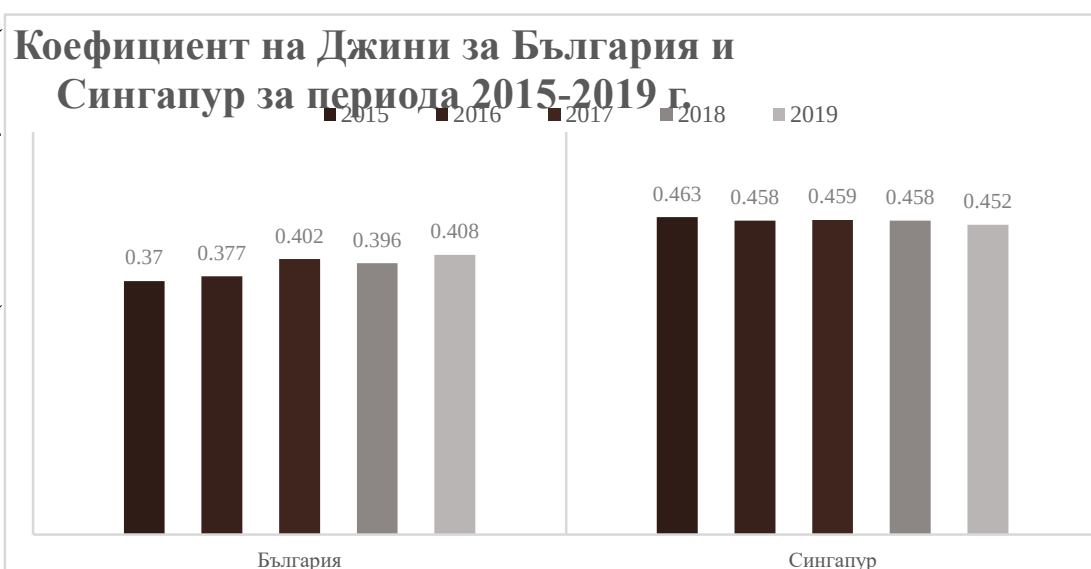
най-бедните и най-богатите. Тази разлика се изследва и наблюдава за периода 2015-2019 г. в България и Сингапур с коефициента на Джини (Фигура 4).

Фигура 4. Коефициент на Джини за България и Сингапур за периода 2015-2019 г.

Графиката е съставена от автора на курсовата разбота, на база статистически данни от Евростат (Eurostat), Национален статистически институт (НСИ) и Statistics Singapore.

Наблюдават се две не толкова еднакви, но не и драстично различни структури. В Сингапур има по-голяма разлика в доходите на населението на база изследване с коефици-

ента на Джини. В азиатската държава, са предприети съответните мерки

за регулация. Такива в случая са данъци и такси, след приспадането на които, от доходите на населението, се регулира тази пропаст между двете „класи“- бедни и богати.

Неравенството в доходите в почти всички европейски държави е по-голямо днес, отколкото е било в началото на 80-те години на миналия век, докладва Програмата за развитие на ООН (ПРООН), предупреждавайки, че демонстрациите по цялото земното кълбо показват, че „в нашето глобализирано общество нещо не работи“.³²

За Сингапур трябва да се вземе и нещо друго под внимание. Тази страна се нарежда в тези с най-високо средно богатство на възрастен. Тя е на трета позиция, като пред нея са

³² Неизв.автор, статия „Неравенството в доходите в Европа нараства след 80-те години“, economy.bg, ПУБЛИКУВАНО НА: 11.12.2019 г., ПРОЧЕТЕНО НА: 15.05.2020 г.

само Хонконг и Япония. Сингапур е едно от местата, свързано с глобална икономика, на отличаващи се позиции не само в Азия, но и в световен мащаб.

„Credit Suisse Group“ е водеща компания, предлагаща финансови услуги, инвестиционна банка, базирана в Цюрих, Швейцария. Ежегодно, един от докладите, които публикува, е именуван: „Доклад за световното богатство“. Той се публикува ежегодно. В него подробно се разглеждат данни за страните от целия свят. Обхващат се аспекти, засягащи богатството и доходите в световен мащаб. Правят се сравнения на база предходни години, както и различни отделни разбивки за отделните страни.

Неизменно, друг много важен момент от устойчивото развитие на държавите са природните блага, тяхното управление и експлоатиране. Има създадени механизми за използването и управлението на производствените ресурси, които са природни и икономически. Природните ресурси се включват в произведения капитал, тъй като благодарение на тях се дава определен продукт (капитал). Природния капитал всъщност е поводът да възникват дадени икономически отношения, докато капиталът по същност се дефинира като израз на икономическите отношения.

Когато се използва терминът „природен капитал“, се има предвид, че не се употребява за природните ресурси като цяло, а за онези ресурси, които имат приложение в производствения процес.

Имайки предвид горепосоченото, следва да се направи уточнение, което да разграничи невъзпроизводимите от възпроизводимите природни ресурси. Към първите спадат такива ресурси, които се използват предимно за енергия в най-познатия и разпространения й вид- петрол, природен газ, въглища. Възпроизводими природни ресурси са тези, които също имат граница на обем на текущо потребление, но имат възможност за възпроизвеждане и те са: вода, въздух, слънчева енергия, геотермална енергия, дървесина и производни.

Сингапур консумира около 430 млн. галона вода всеки ден- количество, което ще скочи двойно през идното десетилетие. Сингапур не разполага със собствени водни източници и разчита на рециклиране и внос от нейните съседки. Поради климатичните промени и недостига на вода в световен мащаб, следва да се измислят алтернативни варианти. Изследователската база на „Снайдер“ е едно от няколкото места, разработващи решения за проблема с водната зависимост на Сингапур. Надеждата е да се създадат проекти, от които да се облагодетелства целият град. Една от разработките представлява малка, черна гъба,

наречена аерогел, създадена от въглеродни влакна, която може да почиства отпадъчните води в голям мащаб. Гъбата абсорбира отпадъци, замърсители и микропластици³³ до 190 пъти теглото си. Изобретението ще бъде разработвано за комерсиална употреба от „EcoWorth Technology“.

Други изключително важни проблеми, които трябва да се отбележат са набавянето и употребата на природен газ и петрол. В момента 95% от електроенергията в Сингапур се произвежда с природен газ, а останалата част се произвежда от въглища, нефт, битови отпадъци и слънчева енергия. Слънчевата енергия до 2030 г. ще представлява по-голям дял от енергийния микс в Сингапур, но природният газ, изкопаемото гориво, все още ще бъде доминиращото гориво в близко бъдеще. Въпреки множеството опции за възобновяема енергия, Сингапур все още има ограничен достъп до геотермална или вятърна енергия. Природен газ и слънчева енергия са два от превключвателите за енергийните нужди на държавата. Природният газ е най-чистото изкопаемо гориво, докато въглищата се характеризират като най-мръсни.

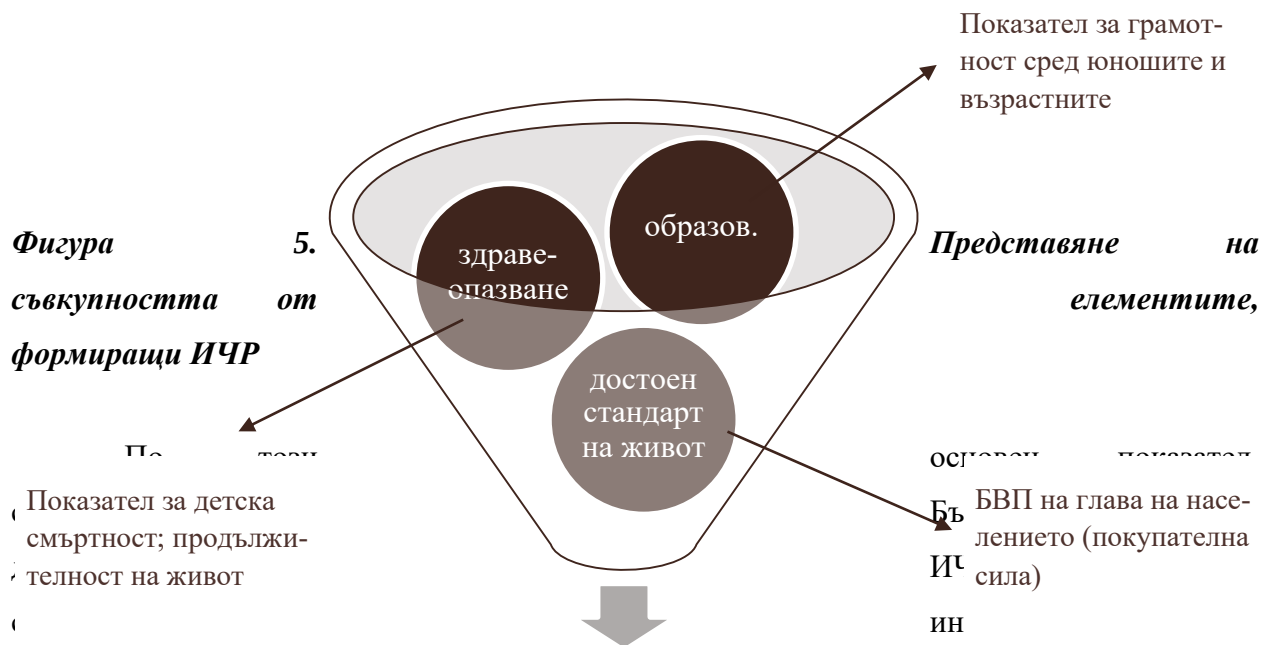
Сингапур е описан като „безспорния петролен източник в Азия“. Това е и най-големият център за търговия с масло в Азия. Освен това, е дом на най-голямото пристанище за бункериране в света, както и двете най-големи строители на петролни платформи.

Относно използването на алтернативна енергия и източници, които допринасят за екологичната икономика, Сингапур създава първия по рода си такъв проект за плаваща соларна електроцентрала. Този експеримент на стойност 11 милиона долара определя най-ефективния начин за събиране на енергия от слънцето, с прилагането на панели за „активно охлаждане“, в които водата се изпомпва в соларните клетки, за да подпомогне охлаждането и подобряването на тяхната работа, както и двуплицеви панели, които позволяват да се абсорбира слънчевата светлина от двете страни, като по този начин се постига максимална ефективност.

Индексът на човешко развитие определя къде се намира дадената държава като развитие. Сравняват се очаквана продължителност на живота, образование, равнище на доходите, здравеопазване (Вж. Фигура 5). Всеки от тези компоненти има съответен субиндекс, който придава равна тежест върху общия индекс. Използва се от ООН- Програма за развитие на ООН- в годишния си доклад се споменават развити и развиващи се страни. Докладът

³³ микропластици- пластмасовите микрочастици, наричани микропластика

за развитие на човечеството е независим отчет на Програмата за развитие на ООН, изготвен от водещи световни учени и експерти в областта на развитието и сътрудничеството.

развитие. Данните както и Сингапур, най-добри държави

Индекс на човешко развитие

ин сочат, че за 2019 г., която е в първите десет спрямо този показател.

За България ИЧР има стойност 0.816, а за Сингапур тя е 0.935. По този показател България е сред водещите балкански държави. Преди нас са само Словения, Кипър, Гърция и Хърватия. Веднага след нас са Черна гора и Румъния. Тези три държави също влизат в групата с много високо ниво на човешко развитие.

Таблица 1. Индекс на Човешко развитие за Сингапур и България (2019 г.)

Сингапур	България
0.935	0.816

2. Индекс на целите за устойчиво развитие (SDG Index) и Таблицата от показатели (Dashboard) като система за мониторинг на държавите

Програма 2030 и целите за устойчиво развитие (ЦУР), които са приети от държавите-членки на ООН през 2015 г., описват универсални модели за прилагане във всички държави. Превръщането на целите за устойчиво развитие в практически инструментариум за решаването на проблеми, е неизбежно и наложително, не само за целите на програмата, но и за подобряване качеството на живот, вредните емисии в околната среда, доброто образование, както и всички проблемни звена, пред които е изправено управлението на всяка една държава.

Показателите се следят от различни организации за оценка на напредъка на всяка една от държавите, както общо, така и в частност. Както официалните, така и неофициалните показатели за използват за измерването на разстоянието, което има да се скъси до постигането на крайните цели за всеки. Определят се приоритетите, както и системата за действия, които са необходими, за да се преодолеят ключовите предизвикателства при изпълнението. Осигурява се достатъчно прозрачна отчетност, за да се съумее да се реагира своевременно за пропуските, които трябва да се отстранят.

През юни 2019 е публикуван „Доклад за устойчивото развитие 2019“. В него се представят индекса на ЦУР и таблиците от показатели за всяка държава-членка на ООН. Рамкират се основните прилагани цели на устойчиво развитие. Докладът се подготвя от независими експерти от Мрежата за решения за устойчиво развитие (SDSN) и „Bertelsmann Stiftung“. През годините, за целите на Програма 2030, се изготвят не само подобни обобщени доклади, но и други за отделните групи страни- „Доклад за устойчивото развитие на Европа 2019“, „Доклад за индекса на целите на устойчиво развитие и таблица от показатели за Арабския свят 2019“ и др.

Фигура които целите развитие на ООН	6.		• човешкото достойнство	Елементи, към насочени устойчиво Програма 2030
	са		• регионалната и глобалната стабилност	
	за		• доброто състояние на планетата	
	на		• справедливите и устойчиви общества	
			• изграждането на проспериращи икономики	

Системата от показатели (Таблицата от показатели- Dashboards) е разбивка на отделните елементи, формиращи общата тенденция за устойчиво развитие- 17 цели, пред ко-

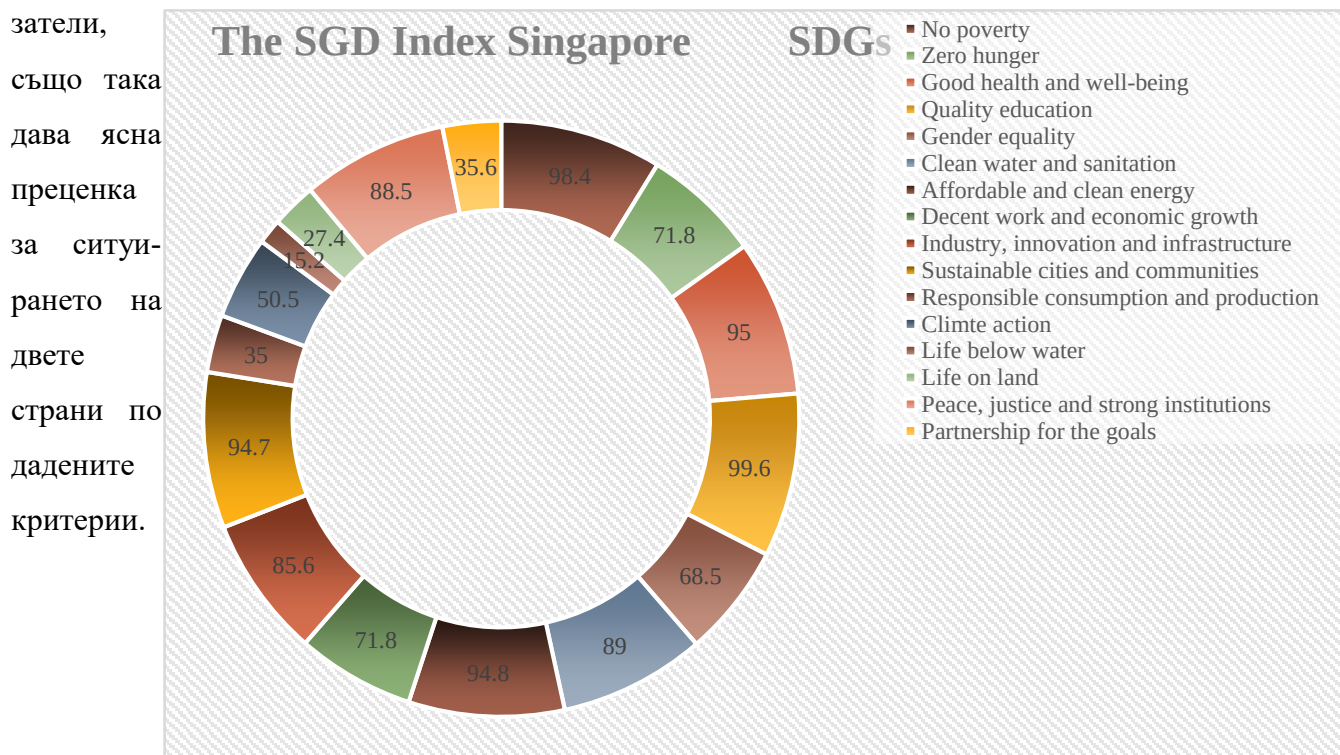
ито са изправени страните, част от този проект. Целите за устойчиво развитие са балансирани между трите измерения на устойчивото развитие: икономическо, социално, екологично. Те имат конкретни измерения и са насочени към: (Вж. Фигура 6)

От резултатите на официалния сайт, показващи устойчивото развитие на държавите и докъде са постигнати определените цели, се представя следната информация за изследваната в тази разработка държава- Сингапур (Вж. Фигура 7)

В общата класация Сингапур заема 66-о място (от 162 държави) по Индекс на ЦУР. Индексът на страната е със стойност 69.6, което е с 5.9% повече от средния за региона. За постигнати цели в Сингапур се считат тези за изкореняването на бедността, качествено образование, възобновяема енергия, както и целта за постигане на иновации и инфраструктура. Най-критичните и слаби звена, за развитието на които, трябва да се интегрират правилни решения, са следните три цели: отговорно потребление, борба с климатичните промени и живот под водата. Няма информация за постигнатото по една от целите, затова и не е показана в диаграмата- намаляването на неравенствата.

Фигура 7. ЦУР за Сингапур 2019 г. според отделните цели за устойчиво развитие

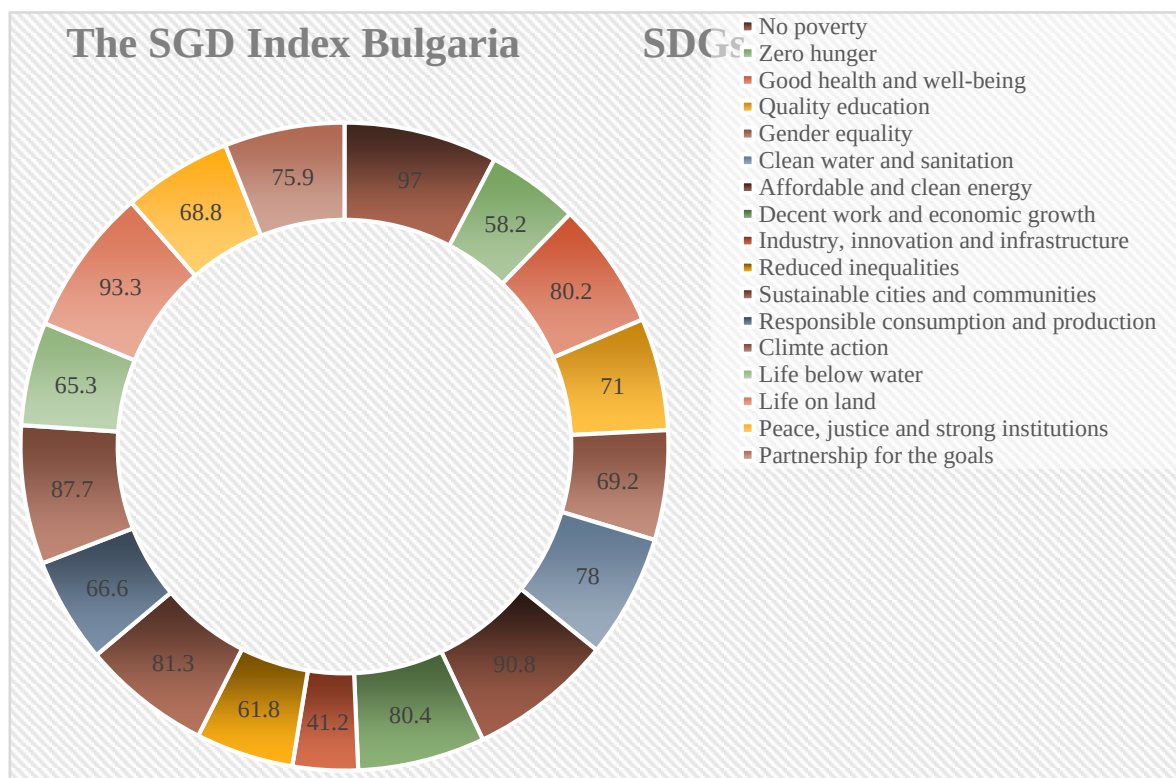
Следва да се посочат тенденциите, както и показателите и в България, за да се даде равностойност за представянето за страната по Програма 2030. Сравнението по същите показатели,

В класацията за момента, България се нарежда на 36-о място, което е почти 2 пъти по-напред от Сингапур. Индексът на страната е 74.5, който е с 5.8% по-висок от средния за региона. Като цяло, тенденцията за изравняване на България по целите на устойчиво развитие с другите европейски страни, както и добре устойчивите в световен план, не е нещо необичайно, тъй като в последните данни се наблюдава повишаване на резултатите по тези критерии. Като постигнати цели за България, могат да се считат възобновяемата енергия, както и живот на земята. Категориите, по които трябва да се работи, са именно намаляването на неравенствата, както и отговорното потребление. По останалите критерии, по-скоро страната се намира в златната среда, като се наблюдава постепенно подобряване на показваните резултати. (Фигура 8)

Фигура 8. ЦУР за България 2019 г. според отделните цели за устойчиво развитие

Тези показатели, които са включени за изследването на страните по Програма 2030 г. за устойчиво развитие на ООН, са още алтернативни показатели на устойчивото развитие. Тези индекси и методи на мониторинг, са приети от ООН за стабилни и реални, което е добър способ за определянето на нивата на всяка една от държавите.

3. Устойчив транспорт и инфраструктура в Сингапур

Като малка и гъсто населена страна, Сингапур зависи от ефикасни транспортни решения за преодоляване на ограниченията на земята и работната сила. Градът-държава представя реални и предизвикателни варианти на използване, което прави Сингапур привлекателен водещ пазар и място за компаниите да разработват, тестват и разпространяват интелигентни технологии за мобилност и решения, които могат да бъдат изнесени на глобалния пазар.

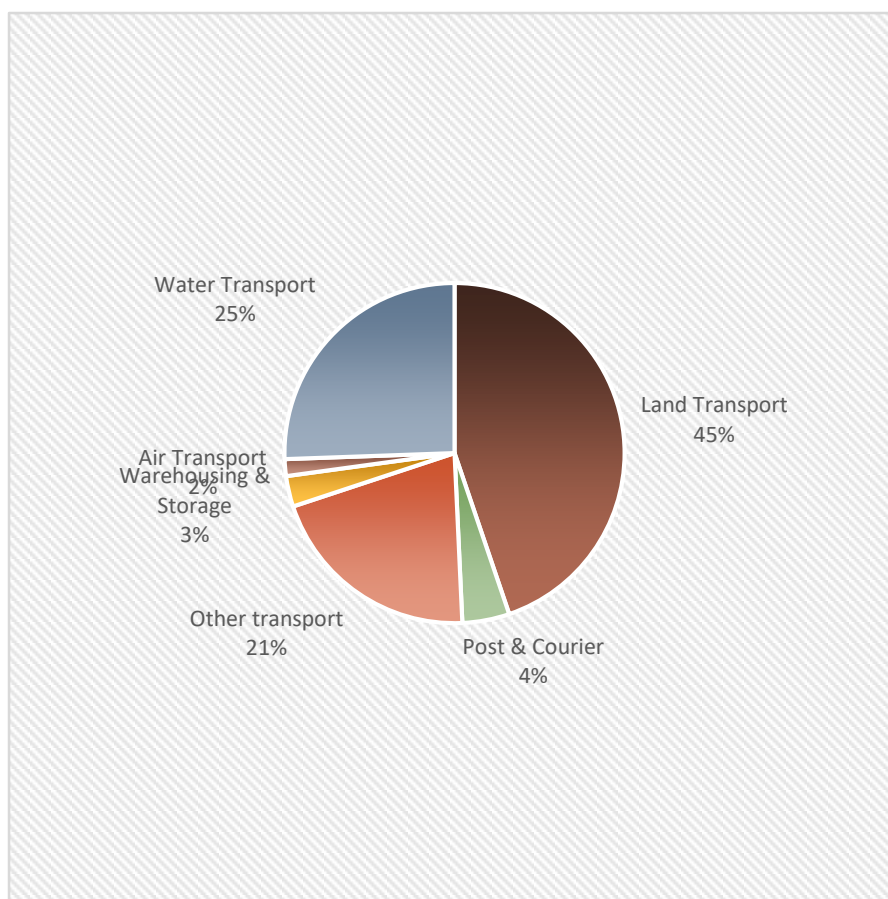
Промяната на парадигмата в обществения транспорт е свързана с внедряване и развитие на екосистема от политики, добри регулации, инфраструктура и не на последно място добри умения, за да може да се осъществи.

Системата за обществен транспорт е на върха на поредната технологична революция, осигурена от сливането на различни цифрови технологии. Мобилната свързаност позволява потока на информация в реално време между пътуващите с автобуси и доставчиците на транспорт в двете посоки. Интелигентните алгоритми могат да обработват тази информация бързо и да генерират динамично разписания и маршрути на автобусни и влакови услуги, за да предоставят по-добри и по-насочени услуги, и то по-евтино.

Автономните превозни средства преодоляват работната сила (човешкия труд), както и ограниченията на земята. Това са т. нар. „Level 5 Autonomous Vehicle (AV)”. Експертите от индустрията казват, че напълно автономно превозно средство ще бъде готово в рамките на следващите 10 години.

Като основен център за регионални услуги, Сингапур има разработена екосистема, която се върти около четири ключови области в инфраструктурата – фирми, насочени и занимаващи се с инженерство и проектантство, инфраструктурна консултация; правни и счетоводни услуги; финансиране на проекти; и подкрепа от многостранни организации като Световната банка. Първият град в света за управление на задръстванията чрез електронна система на пътищата. 60% от финансирането на проекти в региона на Югоизточна Азия, се управлява чрез Сингапур.

Фигура 9. Разпределение на транспорта по категории в Сингапур

4. Влиянието на Covid-19 върху Сингапур

Към края на март, когато в Европа вече беше започнал, може би, най-тежкият период от епидемията, в Сингапур са регистрирани 422 заразени с коронавирус. Поради факта, че Сингапур е средище за бизнес средите, това е сравнително необичайно. В началото на месец февруари се предприемат и първите мерки за страната- ограничения за влизащите от Китай. До средата на февруари в Сингапур са регистрирани 80 случая на заразени с Ковид-19, което превръща страната в най-засегнатата след Китай. Методът за проследяване е разработен при епидемията от ТОРС (Тежък остър респираторен синдром) през 2003 година. Той се прилага и в съвременната ситуация с коронавируса. Изолират се всички контактни и заразени.

Има четири основни мерки, които са приложени в Сингапур- своевременно затваряне на границите с Китай, стриктно проследяване на контактните лица, масово тестване и използване на опита от ТОРС. В Сингапур не се налага абсолютно затваряне на ресторанти, търговски центрове, училища, бизнес сгради и т.н., което е пример за справянето с вируса,

в началото. Докато не се проявява обратна зависимост през края на април- подобен ръст на заразени не е регистриран в нито една друга държава от Югоизточна Азия. Това е т.нар. „втора вълна“, която се забелязва след привидно затишие и с разминаване от драстични икономически и социални последици.

В следствие, се очертават значителни такива- рецесия, висока безработица и спад на заплатите. Преди това данъчните власти изчислиха икономически спад между един и четири процента. „Вече се предполага, че спадът може да бъде по-силно изразен- в зависимост от това колко бързо обществото може да изравни кривата на експоненциален растеж на вируса. За сравнение: Финансовият метрополис претърпя най-голямата си рецесия досега през 1998 г. по време на финансовата криза в Азия, когато brutният вътрешен продукт се срина с 2,2%.“³⁴- според Investor.bg.

Заключение

Сингапур е известен със стабилния си политически климат. Въпреки, че се смята за централизирана и авторитарна, политическата култура е прагматична, рационална и основана на върховенството на закона. Най-високата цел на правителството е оцеляването и просперитетът на тази малка нация. Това често означава твърди и мъдри решения в интерес на нацията. Правителството вярва в действията и мисленето за бъдещето.

В комбинация с добрата политика и управление, се подобрява качеството на живот на населението в Сингапур. Решенията, които се взимат са адекватни и оказват положително влияние върху развитието на страната. Сингапур отчита изключително добри резултати в почти всички показатели за устойчивост на една държава. Иновациите и технологиите, които се внедряват все повече и в световен мащаб, допринасят за развитие във всеки един сектор.

³⁴ Попов, Б., статия „Как Сингапур проигра успеха си в битката с коронавируса?“, investor.bg, ПУБЛИКУВАНО НА: 29.04.20 г., ПРОЧЕТЕНО НА: 22.05.20 г.

Библиография

1. Добрева, Ю., Глобалистика, Св. Григорий Богослов, София, 2015
2. Добрева, Ю., Устойчиво развитие на икономиката- проблеми и перспективи. Изд. Св. Григорий Богослов, София, 2015
3. Добрева, Ю., презентации по специалността „Устойчиво развитие“, ВУЗФ, София, публикувани в „Moodle.VUZF”
4. www.tradingeconomics.com
5. <https://ec.europa.eu/>
6. <https://ec.europa.eu/eurostat>
7. <https://www.singstat.gov.sg/>
8. <https://www.sfa.gov.sg/>
9. <https://profit.bg/>
10. <https://www.investor.bg/>
11. <https://www.economic.bg/>

БЕЖАНСКАТА КРИЗА И БЪДЕЩЕТО НА ЕВРОПА

Адриан Беча

3-ти курс

Огромният бежански поток е изключителен важен проблем за страните от ЕС. За да се оцени значимостта на това предизвикателство пред всички 28 страничленки на съюза, за да се види дали не става въпрос за преекспониране на събитието или е реална заплаха, е необходимо да се направи сравнителен анализ на подобни бежански вълни в Европа през последните няколко десетилетия. Сравнителната рамка на подобни „големи преселения“ към Стария континент в обозримото минало е най-добрият подход за преценка на ситуацията и инструментализация на ответните мерки, ако са необходими.

Първата вълна към ЕС след Втората световна война е в края на 50-те и началото на 60-те години. Можем да я характеризираме като предизвикана. Тя е провокирана от бързо развиващата се западноевропейска икономика, възстановяваща се от раните на войната. Основният реципиент е Германия, чиято икономика се нуждае от стотици хиляди нови работници. Тогава ритъмът на годишен прием е между 350 000 до 450 000 работници. Те са предимно от Турция, но има също така и граждани на Северна Африка и Азия. Основно емигрантите са носители на друг цивилизационен код, морал и етика. Това е смесена миграционна вълна, при която новодошлите са повикани. Въпросните имигранти вършат най-ниско квалифицираната работа, която местното население не иска. Колективното съзнание на европейците е настроено позитивно, тъй като те вършат дейност за националната потребност. Затова тогава в Европа няма силно негативна реакция. Все пак към средата на 60-те години, поради натрупването на критичен брой хора, западноевропейските правителства и в частност, германското, приемат рестриктивни нормативи, за да спрат масовата имиграция. Темпът на социализация на новодошлите е забавен, на много места интеграционният модел е погрешно зададен.

Втората вълна е през 1992 година след събарянето на Берлинската стена. Този тип миграция можем да характеризираме като непредизвикана, но допустима. Това се дължи на факта, че основната група мигранти са от Източна Европа към Западна Европа. Тази година около 625 хиляди души отиват в страните на Евросъюза, който тогава е в рамките на 15 страни членки. Вълната също не предизвиква пертурбации в масовото съзнание, тъй като

новодошлите са носители на същия цивилизационен код, морал и етика. Според редица изследвания източноевропейците далеч изпреварват азиатците, африканците и арабите в интегрирането към обществата на тогавашния ЕС. Тази констатация важи особено силно за българите.

Третата вълна започна през 2011 г. Тя се свързва с избухването на т.нар. „Арабска пролет“ и свалянето на диктаторските режими в съседния близоизточен регион. Нейната кулминация е през 2015 г. и е ирелевантна по отношение на предходните две миграционни вълни. Тя се възприема от колективното европейско съзнание с доминиращо негативен знак поради няколко причини. Първо, тя не е предизвикана, тъй като през 2011 г. Европа не заяви желанието да привлече допълнително нова работна ръка. Второ, тя е недопустима. В нея участват хора, които са носители на друг, неевропейски цивилизационен код, морал и етика. В същото време тя беше стимулирана от основният двигател на европейската икономика – Германия, опитвайки се да трансформира тази вълна от непредизвикана в предизвикана. Това стана в следствие на намесата на влиятелните местни индустриалци. Канцлерът Меркел изрече цифрата от 800 000 души, които нейната държава може да приеме. Всъщност самата цифра бе за пръв път изречена от председателя на Конфедерацията на немските работодатели Улрих Грило. В тази светлина вицеканцлерът Зигмунд Габриел декларира, че Германия може да приема годишно по 500 000 души. Тази цифра отново е плод на оценката на германските индустриалци, които считат, че за да запази Германия възходящия икономически темп ѝ трябва по 400 000 нови работници. Така Германия се опитва да възпроизведе първата миграционна вълна. Понастоящем икономическите, социалните и най-вече политическите условия през 2015 г. коренно се различават от тези преди 50-60 години. Основното е, че ЕС се състои от 28 страни-членки, които придават достатъчно дифузионен вид на съюза. Преди половин век ЕС е бил достатъчно кохерентен, особено в икономическа плоскост и потребности на стопанско развитие. Силният негативизъм към новата миграционна дойде от източноевропейските страни-членки, тъй като те трябваше да заемат непознатото за тях място. Те започнаха да строят оградите – България, а после и Унгария. От емитери, те трябваше да станат рецептори. Освен това, те гледат на новодошлите като естествени конкуренти за работните места за собствените им граждани, тъй като държавите в Източна Европа не могат да им осигурят такива. Надхвърлящият над половин милион бежанци в Европа предизвика оперативната дисхармонията на нейните политически институции. Ев-

ропа скърца. Голямото изпитание е най-вече за Германия, която е двигателят на европейската икономика. Отговорността е германска, но последствията са за цяла Европа. Все още остава открит въпросът дали германското стопанско реално е готово да абсорбира толкова много имигранти за толкова малко време. Колебанието е видимо, тъй като външният министър Франк-Валтер Щайнмайер дори заплаши, че страничленки, които откажат квотите, ще бъдат наказани със спирането на еврофондовете. Вероятно днешна Германия надцени възможностите си, най-вече базирайки се върху погрешен абсолютен паралел с първата миграционна вълна. Става въпрос най-вече за психологическият фактор. Ксенофобията, нетолерантността се генерира от източните провинции – местата, където хората виждат, че бежанците ще заемат техните работни места. Това е една от спънките и точно оттам дойдоха първите сигнали на несъгласие. Неслучайно там се роди и антиислямското паневропейско движение ПЕГИДА. Ако се направи класификация на фактори за негативното европейско настроение, на първо място идват икономическите подбуди. Колизията богат Запад спрямо беден Изток е очевидна. Важен фактор обаче е и народопсихологията, която е филтърът за селекция на предпочитаните западни държави. Водещите са Германия, но също така Швеция и Норвегия. В тези държави доминиращата християнска деноминация е лутеранството, част от протестантската доктрина (за разлика от силно развитите Франция, Италия, Испания, които са католици). Лутеранството може да бъде характеризирана като социална или обществена религия, за разлика от католицизма и източното православие. Последните могат да бъдат квалифицирани като етатистки, при които те са поставени над останалите религии. На много места, това нормативно е закрепено. Така носителите на друг цивилизационен код заемат по-маргинално място, определено от обществената народопсихология и настроения. Затова във Франция, която също е един от икономическите колоса на Европа, е по-слабо предпочитана от бежанците, отколкото нейния германски съсед. За сравнение, българите във Франция са около 30 000, докато в Германия те са над 180 000. В англиканска Великобритания българите достигнаха до 100 000. Има още един фактор, който силно влияе върху реципирането на имигрантите от немците и който силно ги отличава от другите европейци. Той е силно определящ за тяхното поведение спрямо предходните миграционни вълни. Германците все още продължават да чувстват вина от нацисткото си минало. Това е национален комплекс за вина, докато останалите нации го нямат. Редица експерти посочват тази национална психологическа особеност на германците като основна причина за появата на огромните ислямски общности в Мюнхен – сърцето на Бавария, икономическият бастион на страната. Сегашната ситуация обаче коренно се различава от 1992-а и от 60-те години на

миналия век. Най-често хората бягат от преследване, граждански войни, икономически трудности и несигурност. Два основни маршрута делят бежанците от Северна Африка и Близкия Изток от надеждите им да достигнат Европа и безопасност - често фаталния маршрут през Средиземно море и Балканския маршрут. Бежанците от Северна Африка рискуват живота си за да поемат през първия, докато бежанци от разкъсаната от война Сирия, Ирак и Афганистан често поемат по втория маршрут. Резултатът бе, че страните по външните европейски граници поеха асиметричната тежест на броя на мигрантите, пристигащи по техните брегове, както в случая с Гърция и Италия. От друга страна, България остана до голяма степен транзитна страна. Така наречената бежанска криза достигна своя връх през 2015 г. или поне тогава проникна в общественото съзнание. Евростат посочва, че през 2014 г. Средиземно море е било прекосено от 280000 души. А през 2015г. са два пъти повече – над 500 000 души. Още в началото кризата постави по-богатите страни в Северна Европа срещу по-бедните на юг и Изтока срещу Запада - по-конкретно традициите на нелибералните общества срещу либералната демокрация. Принципите на единство и солидарност започваха да губят своите позиции. В резултат на това събития вариращи от възхода на крайнодесни политически партии в Западна Европа, до управлението на крайнодесни в Унгария и Полша и Брекзит в Обединеното кралство, хвърлиха Европейския съюз в дълбока криза на идентичността и поставиха под въпрос неговите основополагащи принципи. Пристигането на мигрантите подежда като катализатор на тези конкретни събития, но това не бе тяхната действителна първопричина. Новодошлите разкриха само колко дълбоко разделена, уязвима и неподготвена беше Европа. От самото начало страните членки реагираха различно на притока на бежанци. Като реакция срещу "политиката на отворени врати" на Меркел - насочена към предотвратяване на хуманитарна катастрофа - държави като Унгария изразиха своето недоволство и страх спрямо бежанците, като изградиха стена и временно затвориха своите граници. Австрия, България и Словения също се присъединиха към клуба и построиха своите собствени огради. Несъгласията между държавите-членки попречиха на Европейския съюз ефективно да въведе система от квоти, координирани мерки за граничен контрол и обща процедура за убежище. Дълбоките различия между държавите-членки направиха невъзможно преразглеждането на вътрешните миграционни политики и ЕС предприе друг подход на „екстернализация“ - прехвърляне на управлението на границите към трети страни. А именно мерки насочени към предотвратяване на миграцията в нейното ядро. Бяха похарчени милиарди евро за подкрепа на граничното управление в региона на Магреб, компенсации за Турция - ключов съюзник за предотвратяване на броя на

бежанците, достигащи до Европа, хуманитарна помощ за страни приемащи бежанци извън ЕС и преразглеждане на молби за убежище извън границите на ЕС. Европейската Агенция за Гранична и Брегова Охрана (по-известна като FRONTEX) стартира в края на 2016 г. след призови за засилване на контрола по външните граници и активно предотвратяване на заплахи за сигурността. Страхът от исляма, тероризма, нарастването на престъпността и цялостното безпокойство от непознатото са в основата на моралната паника в Европа. Европейците са сломени не от тези над 1 милион мигранти, поискали убежище, а от перспективата за бъдеще, в което границите на континента са постоянно щурмувани от бежанци или мигранти. Дори преди Кьолн мнозинството от германци започна да се съмнява в политиката на отворените врати, налагана от правителството им. Бежанската криза принуди ЕС да се изправи пред въпроса за границите си. Тя сигнализира, че мнозинствата, които се чувстват застрашени, се превръщат в основна сила в европейската политика. Те изпитват страх и ненавист към „света без граници“ и искат Европейски съюз с ясно обозначени и добре охранявани граници. Тези заплашени мнозинства се притестняват, че чужденците ще завземат държавите им и ще заплашат начина им на живот, като са убедени, че сегашната криза се корени в съвместна конспирация на космополитните елити и племенно-разсъждаващите имигранти. Накратко – бежанската криза променя европейската политика и заплашва европейския проект в степен, която финансовата криза и конфликта с Русия не достигнаха. Ако финансовата криза раздели ЕС на кредитори и длъжници, отваряйки пропаст между Севера и Юга, то бежанската вълна възстанови разделението между Изтока и Запада. Екстернализацията на граничния контрол отново затвърди идеята, че европейските страни членки са неподготвени или още по-лошо - не желаят да разработят вътрешни решения. Това неминуемо постави правата на човека също в светлината на прожекторите, като ЕС бе силно критикуван за това, че позволява на техните съседи, които не са членки на ЕС, да вземат решения относно това на кого позволяват да влезе. Да не споменаваме дори за ужасните условия в бежанските лагери и стимулите, създадени за контрабанда на хора. Безкрайна борба между това кой допускаме и кой не. С други думи, кой е „истински“ бежанец и кой е „икономически мигрант“. Докато се водеше тази вътрешна борба, беше нарушен друг основополагащ принцип - свободата на движение. Липсата на справедлива квотна система и механизъм за разпределяне на тежестта, както по отношение на финансовите така и културните аспекти на приемането на мигранти, обезкуражи някои държави да регистрират и проверяват правилно имигрантите, което представлява потенциален риск за европейската сигурност. Друго значително демографско предизвикателство е застаряващото население на Европа,

което може да бъде променено чрез миграцията. Все пак някои европейски лидери предпочетоха да базират своите политики не на многообразие и мултикултурализъм, а на страх от „другия“, създавайки по този начин дълбоко чувство на недоверие.

Миграцията винаги е била и ще остане в основите на политиката на стария континент. Хората, които се нуждаят от международна закрила, и бягащите от война и бедност ще продължат да търсят убежище и по-добри условия на живот. Обаче парадоксът на разделението заради бежанската криза е, че срещата на анти-имигрантските настроения няма да сближи Западна и Централна Европа. Той допълнително ги отдалечава. За разлика от „Германия на германците“ или „България на българите“, лозунгът „Европа на европейците“ не би могъл да проработи политически. За много от консервативните германци, които се противопоставят на посоките в собственото им общество, румънците и българите са точно толкова външни, колкото и сирийците. В същия момент за космополитно настроените германци, които приветстваха културата на интеграция на канцлера Меркел, племенното мислене на централните европейци е основната пречка към отвореното общество в Европейския съюз. По един тъжен начин разделението заради бежанците затвърди предразсъдъците, които Изтокът и Западът таят един за друг. Тази криза също така демонстрира, че европейската солидарност не може да бъде отделена от своите корени в Просвещението. В същият момент, в който източноевропейците заявиха „не дължим нищо на бежанците“, много хора на Запад осъзнаха, че по същия начин не дължат нищо на Източна Европа.

 https://www.greeneuropeanjournal.eu/%D0%BE%D1%82%D0%B2%D1%8A%D0%B4-%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B0%D1%82%D0%B0/https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B0_%D0%BC%D0%B8%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D1%81%D0%BA%D0%B0_%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%B0

 <https://easecurity.org/bg/1568430310.html>

 <http://europe.bg/bg/tags/bezhanci>

Увод

Катар е страна разположена в Западна Азия заемаща малкия Катарски полуостров на североизточния бряг на Арабския полуостров. В началото на 2020 г. общото население на Катар е било 2,8 милиона: 333 000 катарски граждани и 2,5 милиона емигранти. Ислямът е официалната религия на Катар. Страната има най-високия доход на глава от населението в света. Катар е класифициран от ООН като страна с много висок индекс на човешко развитие и широко се смята за най-напредналата арабска държава. Катар е икономика с високи доходи, подкрепена от третите по големина запаси на природен газ и запаси от нефт в света. Катар е най-богатата страна в света с БВП на глава от населението от 116 799 долара - повече от 20 000 долара по-висок от всеки друг народ. Страната има повече запаси от петрол от всички, освен две други страни по света - равни на 13% от глобалното предлагане. Този природен ресурс носи десетки милиарди долари в страната на по-малко от 3 милиона жители всяка година. Приходите от петрол помагат за субсидиране на правителствените услуги в страната. Петролът представлява почти целия износ на Катар - 87%. Благодарение на силната си икономика, нивото на безработица в Катар е едно от най-ниските в света - 0,2%.

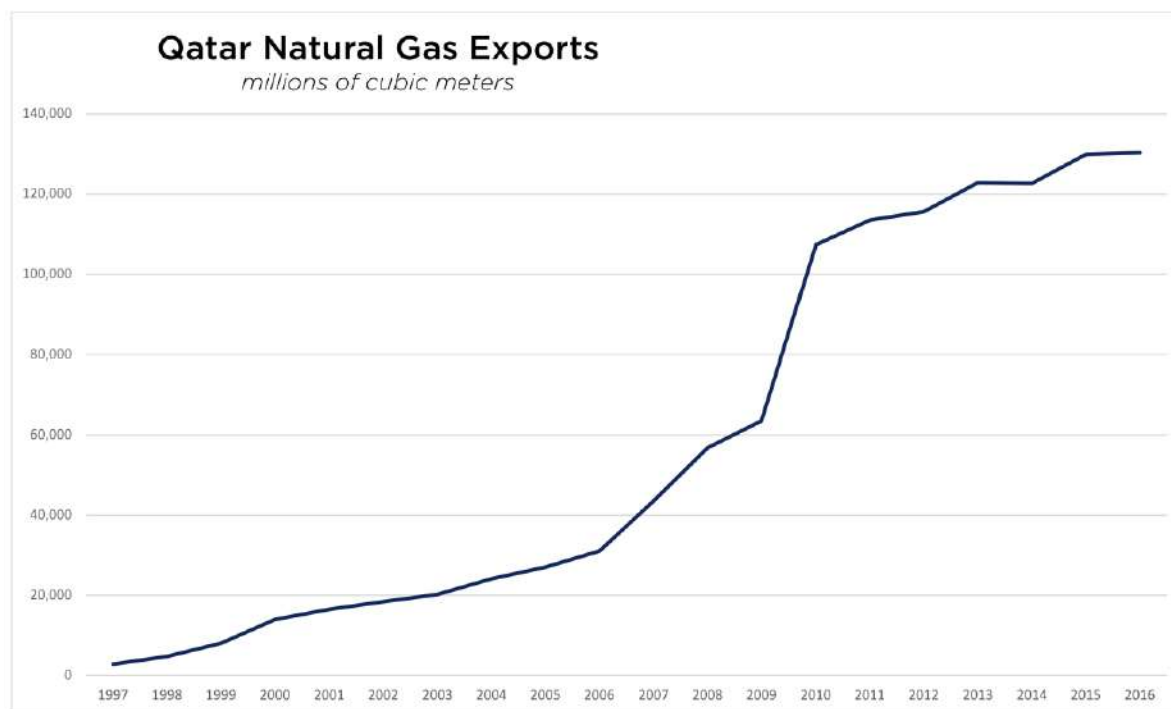
1. Социално и икономическо развитие

С обща площ от 11 580 кв. км. Катар е много малка независима нация, която е изцяло покрита от пустини и е разположена в центъра на Близкия изток. И допреди по-малко от век това беше една от най-бедните нации в целия регион.

Била е рядко населена, заради негостоприемните пустинни земи, където температурата през лятото се изкачвала до над 50 градуса по целзий. Освен това, тогава е била колония на Обединеното кралство.

Основните източници на доходи за тази мъничка нация била нейната намаляваща риболовна индустрия и извличането на перли извън океана. Въпреки това, през 1938 г., е

открито първото му петролно находище и нещата започват да се променят, но само в минимална степен. Това било така, защото запасите от петрол не били достатъчни, за да променят перспективите на страната. След това през 1970 г. се случило нещо голямо. Нефтеният гигант Shell открива третото по големина газово находище в света - Северните полета в Катар. Тогава обаче единственото средство за транспортиране на газ е било по тръбопроводи. Проблемът с това бил следния. Всяко място, където е имало значително търсене на природен газ, било твърде отдалечено от Катар и поставянето на тръбопроводи до тези места би било трудно по ред причини и много скъпо дело. Това не е било нещо, което британците тогава били отворени да направят за една от най-малките си колонии. Въпреки това, когато Катар придобива независимост през 1971 г., новият Емир осъзнал, че единственият начин по който Катар и неговите жители могат да просперират е чрез търгуване с природен газ. По този начин той инвестира сериозно парични ресурси в изследвания и разработки на тази неразвита наука, наречена Liquefaction. Това е процес на преобразуване на природен газ в течна форма, който може лесно да се транспортира в контейнери, натоварени над кораби и камиони. И тази инвестиция направена тогава в онези времена в по-късните години се връщаха в огромни количества приходи.

В

рамките на много кратък период Катар започна да изнася природен газ за държави по целия свят, печелейки огромни суми. Така Катар преобразява съдбата си от бедна пустинна нация, зависима от неуспешната риболовна индустрия и извличането на перли в супер богата

страна с процъфтяващо инфраструктурно развитие и радикално подобряване на начина на живот, който също беше изобразен в невероятните темпове на растеж на БВП. Много нации търгуват с нефт и природен газ и печелят огромни пари от това.

Но това, което правят с тези пари, е това, което решава съдбата им. Катар харчи много от това, което печели от търговията с газ за изграждането на съвременния столичен град Доха. Междувременно тя също инвестира много от това, което печелеше. Това което Катар изнася ще им носи големи приходи още дълго време, но това което Катар би инвестирал, би спечелило обратно повече пари, дори когато нефтът и газът свършат. Катар сформира суверен фонд за богатство, за да инвестира стратегически богатствата си по целия свят в разнообразни сектори. Органът беше наречен "Qatar Investment Authority." QIA днес е оценен над 335 милиарда долара. Това е умопомрачителна цифра, която го прави един десетият най-голям суверенен фонд за богатство в целия свят. Фондът инвестира във всички видове сектори, било то спорт или пътувания или недвижими имоти и технологии. Не само че е инвестирала сериозно в известни технологични компании като Uber, но и е един от най-големите заинтересовани страни в популярни компании като Volkswagen, Shell и руския петролен гигант, Rosneft. Притежава акции в най-големите градове и най-добрите им имоти. Катар притежава повече имоти в Лондон, отколкото английската кралица. Той притежава 34% от най-добрите 15 небостъргачи в Лондон, докато самите компании, базирани във Великобритания, притежават малко по-малко от 21%. Парите които тези инвестиции печелят на Катар всеки месец, след това всяка година се инвестират обратно в придобиване на други ценни активи, а също така се насочват обратно в родината, за да се построят повече магистрали, пристанища, летища, колежи и университети и още инфраструктурни чудеса като небесни скрепери и много други.

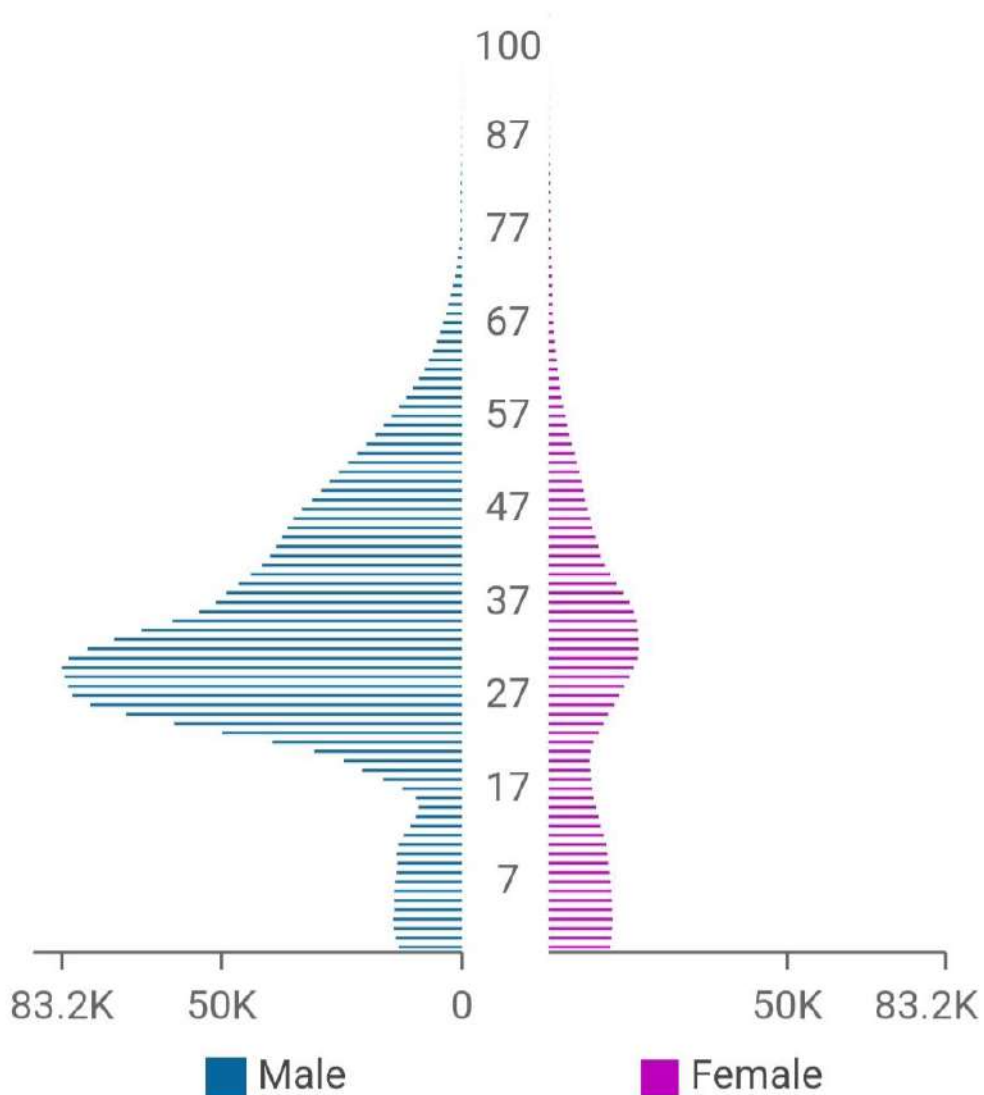
2. Демографски изменения

С развитието на икономиката на държавата нараства и населението вследствие на подобренията в начина на живот.

Прогнозите показват, че Катар лесно би могъл да достигне 2,8 милиона до 2020 г. и го постига. Според предишни оценки през 2011 г. населението ще достигне 1,78 милиона през 2013 г., много по-ниско от реалния растеж. От 2011-2012 г. Катар имаше поразителен 7,5% ръст и няма признаци за забавяне. населението се е утроило през десетилетието до 2011 г. Катарските (арабските) граждани съставляват по-малко от 15% от общото население, следвани от други арабски националности (13%), индийски (24%), непалски (16%), филипински (11%) и Бангладеш и Шри Ланци (по 5% всеки). Поради огромен приток на мъжка работна сила, жените представляват едва 25% от населението.

Qatar Population Pyramid 2020

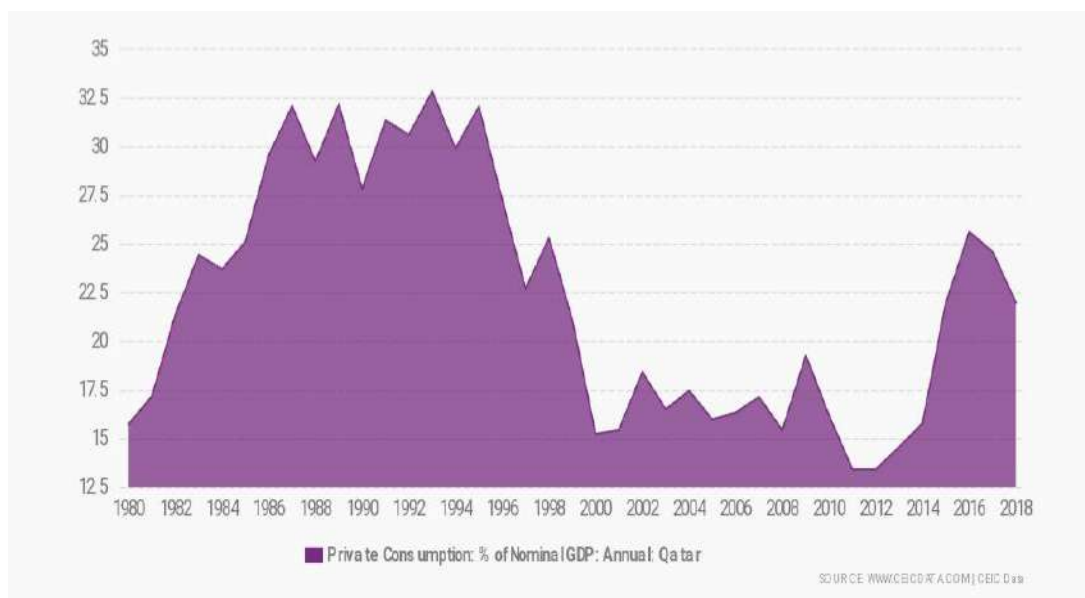
Настоящата средна възраст на пребиваващите в Катар е приблизително 33,22 години, като общата продължителност на живота при раждането е 78,9 години. Коефициентът на раждаемост е 9,6 раждания на 1000 индивида от населението, като коефициентът на раждаемост е 1,9 деца на жена. Не забравяме обаче, че тук жените са около 25% от населението. Населението на Катар постоянно нараства, въпреки ниската смъртност обаче, сравнително ниската раждаемост в страната доведе до естествен прираст, който е малко по-нисък от средния за света. Нетната му степен на миграция е най-високата от всички страни в региона

на Персийския залив и третата най-висока в света. Арабският е официалният език, а повечето катарци говорят на арабски диалект на Персийския залив, подобен на този, който се говори в околните щати. Модерен стандартен арабски език се преподава в училищата и обикновено се използва английски език.

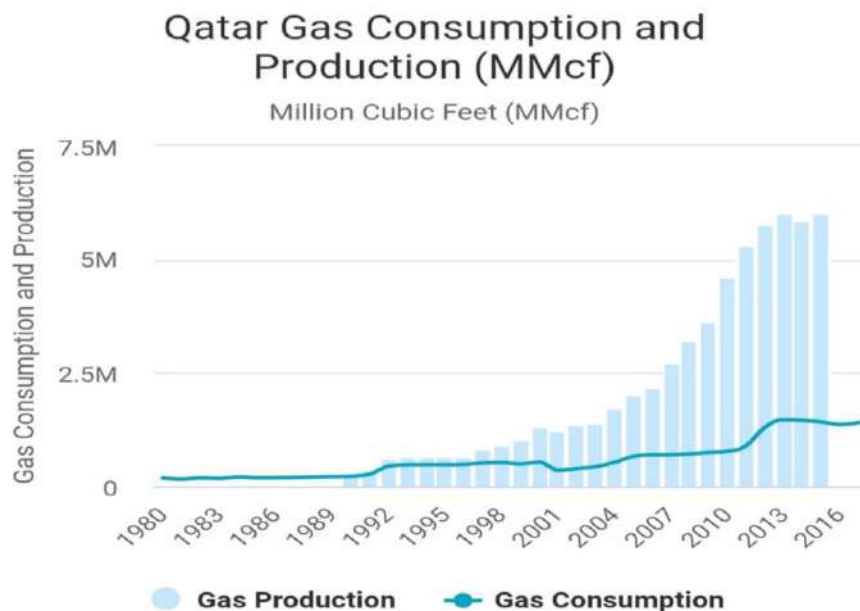
3. Устойчиво производство и потребление

Катар притежава огромни находища на природен газ, а Северно поле на Катар е едно от най-големите газови находища в света. Запасите от петрол в страната, открити както на сушата по западния бряг при Духун, така и на брега от източното крайбрежие, са скромни по регионални стандарти. В опит да намали зависимостта си от петрола, Катар започва да развива своите ресурси за природен газ в средата на 90-те години. За да развие газовите си находища, Катар трябваше да заеме много, но високите цени на петрола в началото на 21 век поставиха страната в по-стабилна финансова основа. Стратегията на Катар е да развива своите запаси от природен газ агресивно чрез съвместни проекти с големи международни нефтени и газови компании, съсредоточени върху Северното поле. Природният газ надмина нефта като най-голям дял от приходите на правителството и БВП на страната през първото десетилетие на 21 век.

Частното потребление на Катар представлява 23,5% от номиналния си БВП през декември 2019 г., в сравнение със съотношение 22,0% през предходната година. Приносът на частното потребление на Катар към номиналния БВП се актуализира ежегодно, наличен от декември 1980 г. до декември 2019 г., със среден дял от 22,0%. Данните достигнаха най-високото ниво от 32,8% през декември 1993 г. и рекордно ниските от 13,4% през декември 2012 г. СЕИС изчислява частното потребление като% от номиналния БВП от годишните разходи за частно потребление и годишния номинален БВП. Органът за планиране и статистика предоставя разходи за частно потребление в местна валута и номинален БВП.

Добивът на петрол няма да остане дълго време при пикови нива от 500 000 барела (80 000 м³) на ден, тъй като се очаква нефтените находища да бъдат изчерпани до 2023 г. Въпреки това, големи запаси от природен газ са разположени край североизточния бряг на Катар. Тези газови находища също могат да съдържат значителни запаси от нефт и кондензат. Държавната компания Qatar Petroleum е открила 2 нефтени находища през 60-те години. По онова време производството било твърде скъпо. Технологичното развитие обаче довежда до огромно производство години по късно. Газът може да бъде рафиниран до обичайните нефтени продукти в специализирани рафинерии. Разходите са малко по-високи, но печалбата е доста голяма. Има още много газови находища, които трябва да бъдат проучени и биха могли да увеличат добива на нефт. Така пикът от 500 000 бнд. и изчерпването през 2023 г. се забавят. При по-високи цени на петрола се очаква морските проучвания на находища на нефт и / или природен газ да продължат. Доказаните запаси от газ на Катар са третите по големина в света и надхвърлят 7000 км³ (250 трилиона кубически фута). Тежките промишлени проекти на Катар, базирани в Umm Said, включват рафинерия с капацитет от 50 000 барела (8 000 м³) на ден, стоманодобивен завод и нефтохимически завод.

Всички тези индустрии използват газ за гориво. Повечето са съвместни предприятия между европейски и японски фирми и държавната корпорация Qatar General Petroleum Corporation (QGPC). САЩ са основният доставчик на оборудване за нефтената и газовата индустрия на Катар.

4. Как Covid-19 афектира Катар

Както в целия свят така и в Катар корона вируса създаде доста проблеми и промени коренно начина на живот, но с взети навреме мерки Катар успя да ограничи максимално пораженията от тази пандемия. Катар се съсредоточи върху вземането на данъчни мерки и развитието на инфраструктура, която да позволи на хората да работят по-добре и да учат дистанционно.

Правителството на Катар си партнира с Microsoft за внедряване на съвременни решения на работното място, като Microsoft Teams за повишаване на производителността чрез овластяване на работната сила да работи отдалечено. Този ход насърчи комуникацията и сътрудничеството между правителствените структури, за да се осигури непрекъснато предоставяне на услуги за бизнеса и гражданите.

5. Заключение

Ако богатството е сила, тогава Катар разполага със сериозни мускули. Държавата с население от едва 2,8 милиона души се нарежда като най-богатата страна на глава от населението в света благодарение на възстановяването на цените на петрола и огромните си запаси от природен газ. Катар притежава третите по големина запаси от природен газ в света и инвестира много в инфраструктура за втечняване и износ, както и за диверсификация на икономиката си. Катар примамва много национални финансови фирми в страната, както и сателитни кампуси на американските университети. Правителството налива пари в инфраструктура, включително морско пристанище, летище и железопътна мрежа, всичко с цел да направят страната по-добър домакин за бизнеса и Световната купа 2022 г. Все повече бизнеси решават да въртят бизнеса си в Катар и така не само икономиката се подобрява, но и населението се увеличава. Също така подобряването на условията за живот там удължава средната продължителност на живота.

Литература

1. <https://en.wikipedia.org/wiki/Qatar>
2. <https://www.usqbc.org/economics-in-qatar>
3. <https://worldpopulationreview.com/countries/qatar-population/>
4. https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Qatar
5. <http://countrystudies.us/persian-gulf-states/70.htm>

6. https://ivypanda.com/essays/how-does-the-hosting-of-the-world-cup-2022-affect-qatars-economy/?fbclid=IwAR1DIS-vvyhHSHUb4Rib9_PvHvvqyyALVlCQHsKjD5r5FvnK2EsX2L5QzCr8
7. <https://www.allianzcare.com/en/support/health-and-wellness/national-healthcare-systems/healthcare-in-qatar.html>
8. <https://www.britannica.com/place/Qatar>
9. https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/04/qatar-government-and-institution-measures-in-response-to-covid.html?fbclid=IwAR2UJ7ESs7z29WIhC2vtCQgZFq3VVNZE-Gqr_tRQ5WBvNpDjlwvvXaR8ks9k

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА КАТАР

Виктория Севдалинова Мъхова

1 курс

Увод

Катар е емирство в Близкия изток, намиращо се на малкия полуостров Катар, на северо-източния бряг на по-големия Арабски полуостров. Територията му представлява суха камениста пустиня с особено големи запаси от природен газ и редки оазиси. Климатът е тропически – горещ и сух. Валежите са много оскъдни – под 100 mm годишно, и падат предимно през зимата, когато има силни бури. В страната няма достатъчно течащи води. Прясна вода се добива от подземни води, но Катар разчита основно на обезсоляващите инсталации, които преработват морската вода в сладка вода за пиене. Катар е икономика с високи доходи, задвижвана от третото най-голямо находище от петрол и природен газ в света. Годишният добив осигурява над 60 % от БВП и 70 % от държавните приходи. Приходите от петрол помагат за субсидиране на правителствените услуги в страната. Петролът представлява почти целия износ на Катар - 87%. В началото на 2020 г. общото население на Катар се причислява на 2,8 милиона: 333 000 катарски граждани и 2,5 милиона емигранти. Страната има най-висок доход на глава от населението в света- 116 799 долара - повече от 20 000 долара по-висок от всеки друг народ. Благодарение на силната си икономика, нивото на безработица в Катар е едно от най-ниските в света - 0,2%. Катар е класифициран от ООН като страна с много високо човешко развитие и се счита за най-напредналата арабска държава за човешко развитие. Катар ще бъде домакин на Световната купа по футбол през 2022 г., като първата арабска страна, в която ще се проведе тази изява.

1. Демографски изменения

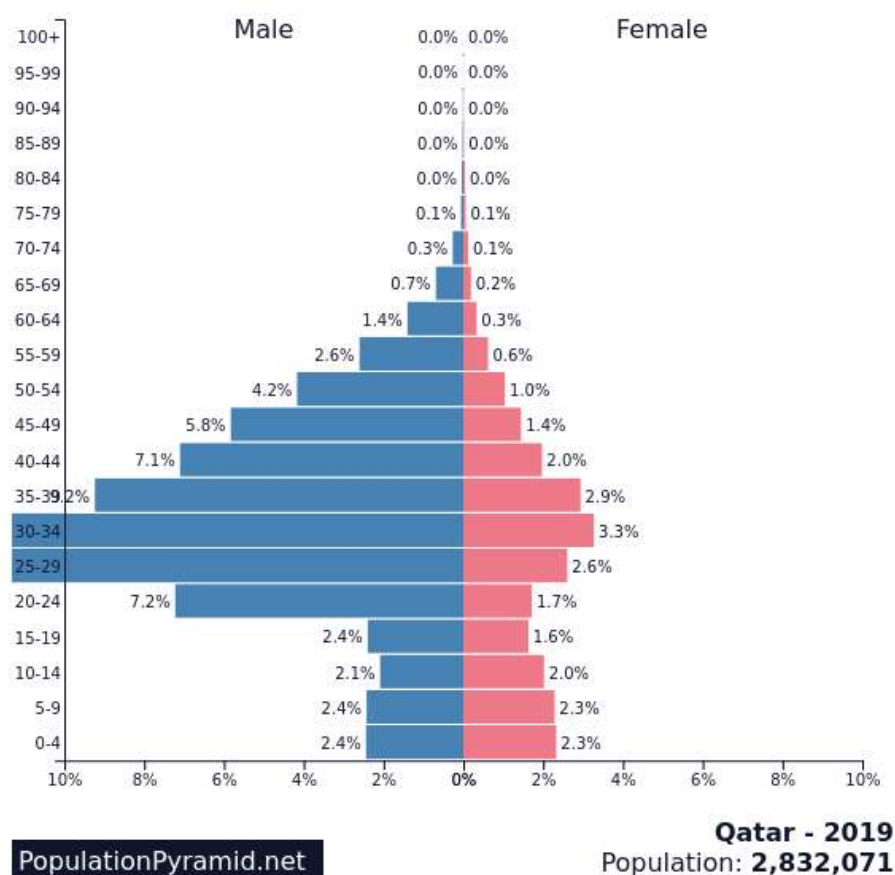
Преброяването на населението през 2010 г., е отчело общата популация на 1 699 435. През януари 2013 г. статистическият орган на Катар отчел повишаване на населението на страната до 1 903 447, от които 1 405 164 са мъже и 498 283 жени. По време на първото преброяване, проведено в 1970 г. населението било 111 133. Населението на страната се е утроило през десетилетието до 2011 г., в сравнение с малко над 600 000 души през 2001 г., оставяйки катарските граждани, като по-малко от 15 % от общия брой на населението. Притокът на мъжете работници е нарушил равновесието между половете, като жените са само една четвърт от населението.

Разпределението на етническите групи е както следва:

- катари (арабски) 15 %,
- други араби 13 %;
- индийци 24 %;
- непалци 16 %;
- филипинци 11%;
- Шри Ланка 5 %;
- бангладешци: 5 %;
- пакистанци 4 %,
- други: 7 %.

През 2010 г. имало 250 000 филипинци в Катар, което ги еправило третите по големина сред имигрантите.

Прогнозите, публикувани от Катар показват, че общия брой на населението на Катар може да достигне 2,8 милиона до 2020 г.

В стратегията на Катар за 2011 – 16 е изчислено, че населението на страната ще достигне 1,78 милиона през 2013 г., 1,81 милиона през 2014 г., 1,84 милиона през 2015 г. и 1,86 милиона през 2016 г. – годишния темп на растеж е само 2,1 %. Но населението на страната се увеличило с 1,83 милиона до края на 2012 г., което показва 7,5 % ръст спрямо предходната година.

Настоящата средна възраст на пребиваващите в Катар е приблизително 33,22 години, като общата продължителност на живота при раждането е 78,9 години. Коефициентът на раждаемост е 9,6 раждания на 1000 индивида от населението, като коефициентът на раждаемост е 1,9 деца на жена. Не забравяме обаче, че тук жените са около 25% от населението. Населението на Катар постоянно нараства, въпреки ниската смъртност обаче, сравнително ниската раждаемост в страната доведе до естествен прираст, който е малко по-нисък от средния за света. Нетната му степен на миграция е най-високата от всички страни в региона на Персийския залив и третата най-висока в света.

Го- дина	Населен ие	Го- дишна про- мяна в %	Го- дишна про- мяна	Мигран ти	Средн а въз- раст
2020	2,881,053	1.73 %	48,986	40,000	32.3
2019	2,832,067	1.81 %	50,385	40,000	31.6
2018	2,781,682	2.09 %	56,954	40,000	31.6
2017	2,724,728	2.65 %	70,354	40,000	31.6
2016	2,654,374	3.46 %	88,664	40,000	31.6
2015	2,565,710	6.69 %	141,87 7	120,970	31.5
2010	1,856,327	16.49 %	198,18 2	182,920	31.6
2005	865,416	7.87 %	54,590	42,783	31.0
2000	592,468	2.90 %	15,805	5,901	30.5
1995	513,442	1.51 %	7,433	-2,026	29.0
1990	476,278	5.13 %	21,078	11,503	28.7

Го- дина	Населен ие	Го- дишна про- мяна в %	Го- дишна про- мяна	Мигран ти	Средн а въз- раст
1985	370,890	10.65 %	29,452	20,419	26.9
1980	223,632	6.36 %	11,862	5,677	23.4
1975	164,320	8.45 %	10,961	6,874	23.2
1970	109,514	8.26 %	7,176	4,212	22.0
1965	73,633	9.22 %	5,250	3,279	20.5
1960	47,384	5.73 %	2,304	911	19.4

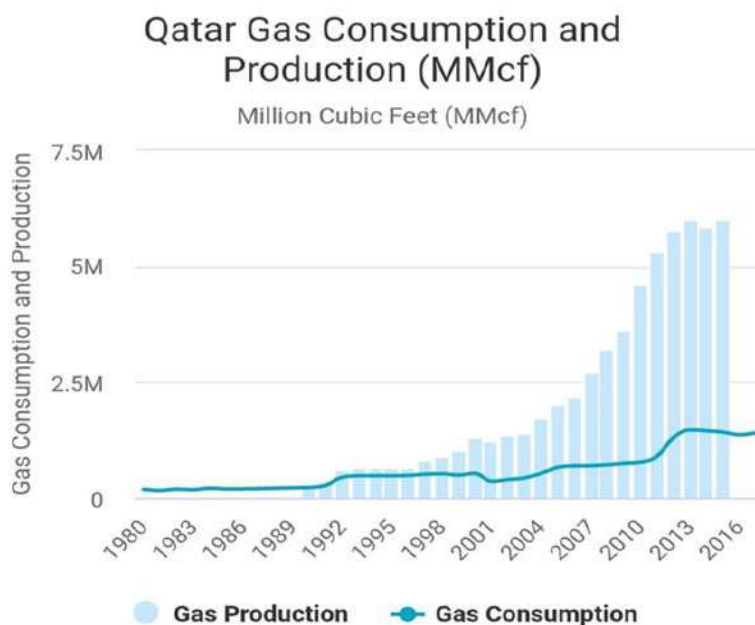
Арабският е официалният език, а повечето катари говорят на арабски диалект на Персийския залив, подобен на този, който се говори в околните щати. Модерен стандартен арабски език се преподава в училищата и обикновено се използва английски език. Арабският е официалният език на Катар съгласно член 1 от Конституцията. Английският е фактически вторият език на Катар и много често се използва в бизнеса. Поради разнообразния етнически пейзаж на Катар английският език е признат за най-удобната среда за хората с различен произход да общуват помежду си. Историята на използването на английски език в страната датира от средата на 19 и началото на 20 век, когато Британската империя често изготвя договори и споразумения с емирствата на Персийския залив.

Хинди, урду, тагалог, бенгали, тамил и малаялам често се използват сред азиатските мигранти. През 2015 г. имаше повече вестници, отпечатани от правителството на малаялам, отколкото на арабски или английски език.

2. Природни ресурси

Катар е вторият по големина износител на природен газ в света (около 4,3 трилиона кубически фута на стойност около 35 милиарда долара годишно), от които 70% отива в Азия. Япония, Южна Корея и Индия са първите трима потребители на катарски износ на гориво, представляващи 55% от общия брой. От износа на природен газ на Катар почти една четвърт отива в Европа. Катар изнася около 12% от общия природен газ в международната търговия в световен мащаб.

Катар също е значителен износител на суров нефт от традиционните нефтени кладенци (малко над половин милион барела на ден), кондензат, свързан с производството на природен газ и GTL. Освен това страната изнася значителни количества петролни производни въз основа на производството си на енергия. Общият износ на енергия, който не е природен газ, е 11,7 милиарда долара. Тези продукти с добавена стойност помагат за разнообразяване на продуктивния микс и защита срещу неизбежните колебания в цените

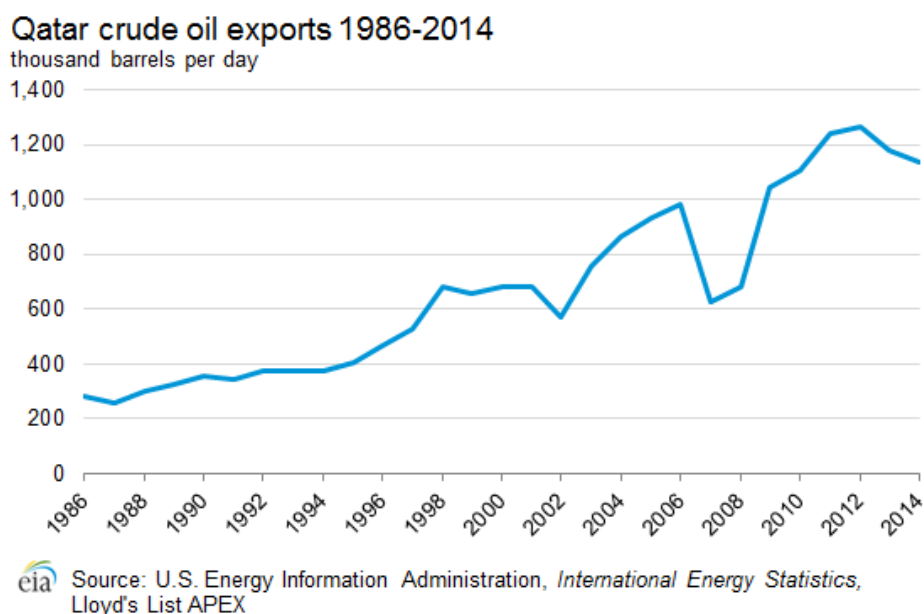

на природния газ, въпреки че все още не диверсифицират страната от почти пълната си зависимост от износа на енергия.

Катар изнася по-голямата част от газа си в най-различни държави от Азия, между другото, Япония, Южна Корея, Пакистан, Индия и Китай. Почти една четвърт от природния газ на Катар се изнася в подобно разнообразен набор от европейски страни, включително Великобритания и Италия. В резултат на това експортните приходи на страната са защитени от зависимост от всяка една икономика, но ще нарастват и падат с глобалните пазарни цени на природния газ.

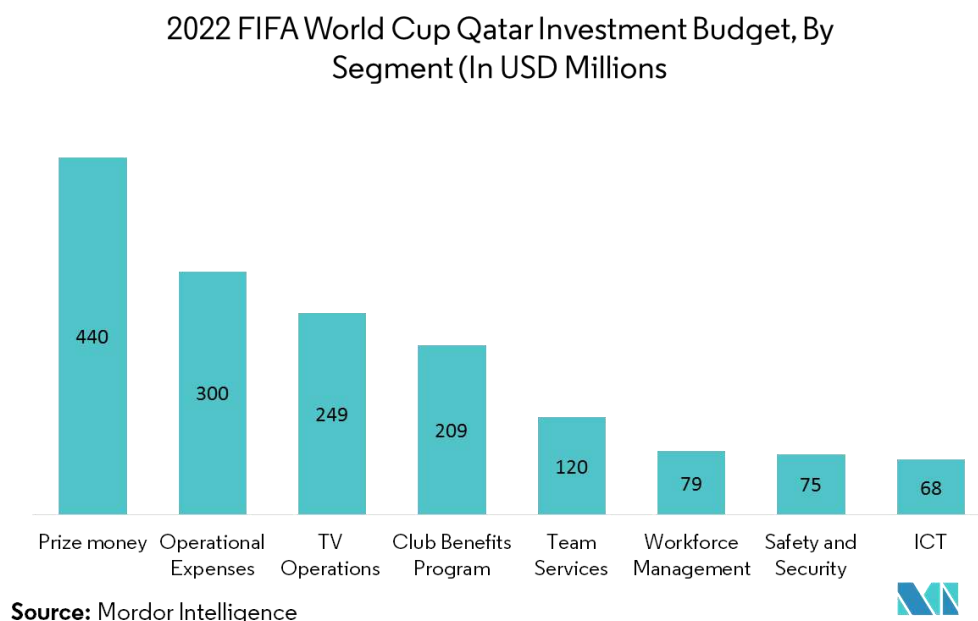
3. Социално и икономическо развитие

Икономиката на Катар се ръководи от експлоатация на природен газ и нефтени ресурси. Катар има около 12% от доказаните запаси от природен газ в света, третият по големина резерв в света. Страна обаче е решена да използва ресурсите си, за да разнообрази и осигури своето бъдеще, освен да бъде просто доставчик на гориво. Със суверен фонд за богатство от 335 милиарда долара, 37 милиарда долара и увеличаване на валутните резерви, Катар ще разполага с ресурсите да бъде основен играч на енергийните пазари и други международни пазари в средносрочен и дългосрочен план.

През 2016 г. САЩ имаше двустранен търговски излишък с Катар от 3,765 милиарда долара (износът за Катар от 4,925 милиарда долара; Вносът от Катар от 1,160 милиарда долара). От 2009 г. износът ни за Катар нараства приблизително със 7,7% годишно средно от 2,7 милиарда долара през 2009 г. до над 4,9 милиарда долара през 2016 г. Пазарът на Катар продължава да се разраства с растежа на катарската икономика и като Катар се стреми към по-голяма икономическа автономия. Това предлага възможности за американските фирми да доставят стоки, услуги и технологии. Тъй като катарската икономика се основава на производството и износа на природен газ, нефт и продукти, получени от нефт и газ, половината от правителствените приходи идват от тези стоки и те представляват около 90% от износа. Това означава, че правителството, което притежава въглеводородните ресурси и контролира експлоатацията им, играе доминираща роля в икономиката. Разходите на правителството представляват 31% от БВП (спад от пик от 42% през 2015 г.) и в сравнение с ОАЕ (30%) или Саудитска Арабия (35%). Правителството прогнозира фискалния дефицит за 2018 г. на около 7,7 милиарда щатски долара, което е малко по-малко от 2017 г., но прогнозира, че цените на петрола остават 45 долара за барел. От февруари 2018 г. това изглежда изключително консервативна прогноза за катарския износ, което дава на правителството значителна възможност за дишане в бюджета си.

Голяма част от правителствения бюджет ще бъде изразходвана за подготовка за Световната купа 2022 година. Около 3 милиарда щатски долара са предвидени в бюджета за 2018 г., за да се състезават стадионите за мачовете на Световната купа и се предприемат допълнителни инвестиции в транспорт и друга инфраструктура, за да се справят с наплива на посетители, които ще се вляят в Катар в месеците, предхождащи мачовете на Световната купа и в периода на самите мачове. Общо основните инвестиционни проекти за всички цели ще изразходват 46% от националния бюджет и включват други железопътни линии, системата на метрото в Доха, градските канализационни системи, новите пътища и подобренията на по-старите пътища.

Бюджетът е предназначен да стимулира растежа на неенергийно зависим частен сектор в Катар, за да подобри икономическата диверсификация. Всъщност невъгледородните сектори на икономиката растат по-бързо от въгледородния сектор поради стабилното производство на нефт и газ, сравнително ниските цени или енергия (в сравнение с по-рано през десетилетието) и усилията за насърчаване на невъгледородните дейности. Изграждането на големи инфраструктурни проекти плюс търговско и жилищно строителство стимулира невъгледородните сектори към по-бърз растеж.

Заключение

Катар, някога една от най-бедните държави в Персийския залив, е една от най-богатите страни в региона днес. Задвижвана е от третото най-голямо находище от петрол и природен газ в света. Катар използва приходи от големите си газови резерви, за да управлява своите регионални и глобални амбиции, включително спечелвайки спорна оферта за домакинство на Световната купа по футбол през 2022 година.

Катар е най-богатата държава на глава от населението в света-68 793,78 USD (2018 г.). Нито един от неговите 2 милиона жители не живее под прага на бедността и по-малко от 1% са безработни. Здравеопазването и образованието са на много високо ниво- на много жители на Катар е гарантиран достъп до безплатно или субсидирано здравно обслужване чрез публичната здравна система на Катар, а на учениците в държавните училища се осигуряват книги и транспорт до и от училищата. Страната е класифицирана от ООН като страна с много високо човешко развитие и е определена като най-напредналата арабска държава.

ЛИТЕРАТУРА

1. <https://www.worldometers.info/world-population/qatar-population/>
2. <https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%82%D0%B0%D1%80>
3. <https://en.wikipedia.org/wiki/Qatar>
4. <https://www.usqbc.org/economics-in-qatar>
5. <https://www.usqbc.org/energy-and-resources-in-qatar>
6. <https://www.ceicdata.com/en/indicator/qatar/crude-oil-exports>
7. <https://portal.www.gov.qa/wps/portal/about-qatar>
8. <https://www.ceicdata.com/en/indicator/qatar/natural-gas-consumption>
9. <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-14702226>
10. <https://www.nationsonline.org/oneworld/qatar.htm>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ЗИМБАБВЕ

Ванеса Лямова

1 курс

Увод

Република Зимбабве е държава в Южна Африка без излаз на море, разположена между реките Лимпопо и Замбези. Граничи с Република Южна Африка на юг, Ботсвана на югозапад, Замбия на север и Мозамбик на изток. Площта ѝ е 386 850 Km². Населението наброява 14 862 924 души, като по-голямата му част живее в селата и е заето основно в аграрния сектор. БВП на глава от населението е 2 300 USD. Индексът на човешкото развитие на страната е 0.563, което я нарежда чак на 150 място в света.

През 1980 година страната успява да извоюва своята независимост. До тогава тя е била великобританска колония. Но за сравнително скорошната си независимост претърпява огромна правителствена, икономическа и социална нестабилност, която възпира устойчивото развитие на страната.

1. Икономическо и социално развитие

1.1 Икономическо развитие

Икономиката на Зимбабве зависи в голяма степен от сектора на добива и селското стопанство. След свиване от 1998 г. до 2008 г. икономиката отчита реален ръст от над 10% годишно за периода 2010- 2013 г., преди да падне под 3% за периода 2014- 2017 г. поради лоши реколти и ниско ниво на добив на полезни изкопаеми. По-ниските цени на минералните ресурси, инфраструктурните и регулаторните недостатъци, голямата тежест на държавния и външния дълг и изключително високите държавни разходи за заплащане възпрепятстват икономическите резултати на страната.

До началото на 2009 г. резервната банка на Зимбабве (РБЗ) рутинно отпечатва пари за финансиране на бюджетния дефицит, което води до хиперинфлация. Приемането на кошница с няколко валути в началото на 2009 г., която позволява на чужди валути - като щатски долар, евро, британска лира или ботсванска пула, да се използва локално - намалена инфлация под 10% годишно.

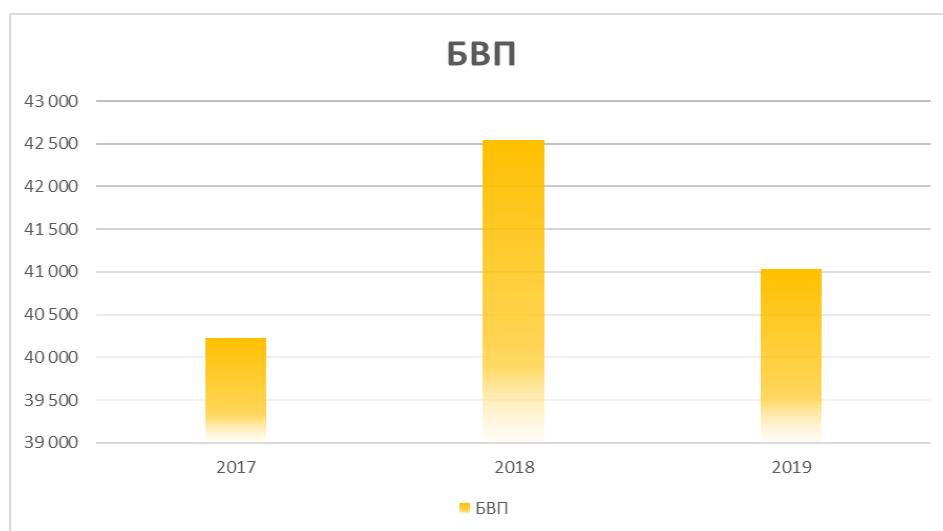
През януари 2015 г. като част от усилията на правителството да стимулира търговията и да привлече чуждестранни инвестиции, РБЗ обявява, че индийска рупия, австралийски долар и японски йени ще бъдат приети като законно платежно средство в Зимбабве, въпреки че сделките се извършват предимно в щатски долари и южноафрикански ранд до 2016 г. През

ноември същата година правителството започва да пуска облигации, паралелна валута, легална само в Зимбабве, за която се твърди, че ще облекчи недостигът на парични средства. Облигациите започват да се търгуват с отстъпка до 10% на черния пазар до края на 2016 г.

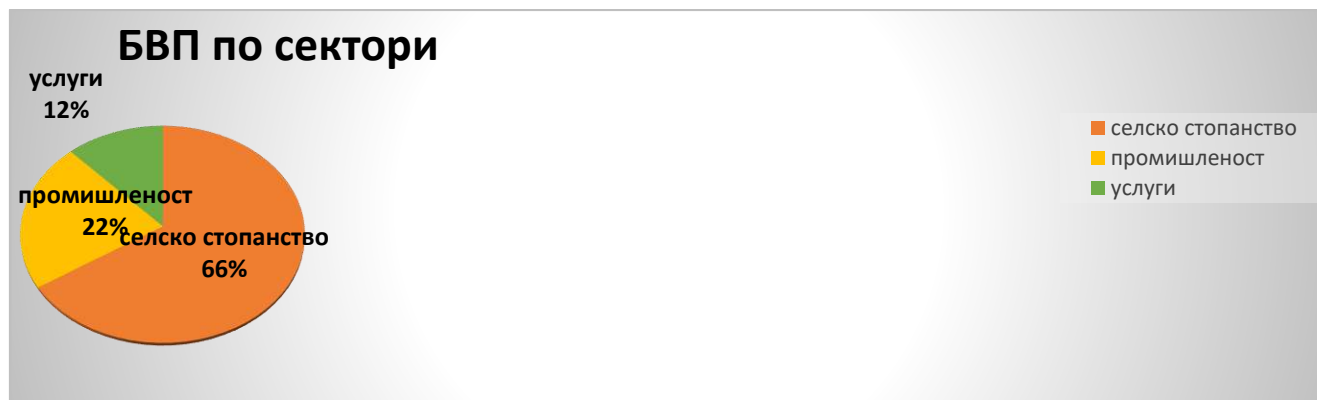
Работна сила на населението е 7 907 милиона души, която е разпределена по професии, както следва:

- ❖ селско стопанство: 67,5%
- ❖ индустрия: 7,3%
- ❖ услуги: 25.2%

Годишният растеж на БВП е най-ниският в света. За 2019 година той възлиза на 41.03 милиарда щатски долара, което е с 1.52 милиарда по-малко от предходната година. Това се дължи на слабата реколта, събрана през 2019 година (*фигура 1*).

Най-развитият отрасъл в Зимбабве е земеделието. В него са заети най-голям процент от работоспособното население на страната. Той е и в основата на brutния вътрешен продукт и представлява 66% от него. Промишлеността е 22% от БВП, а услугите представляват само 12% (*фигура 2*).

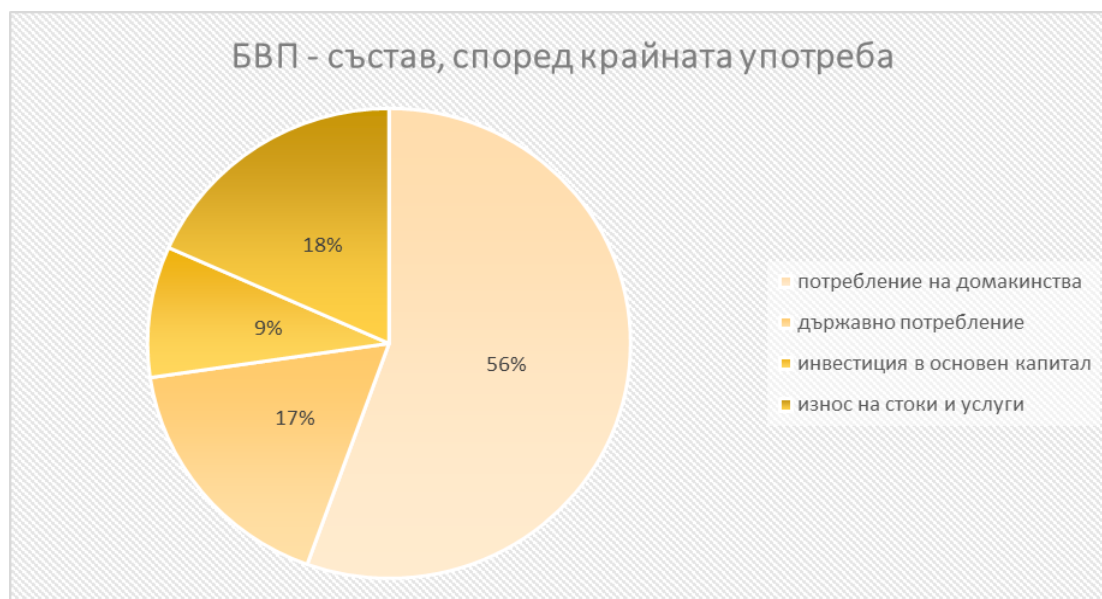

Фигура 2

Според крайното си потребление брутният вътрешен продукт на страната може да се разгледа по следния начин (фигура 3):

- ❖ потребление на домакинства: 56%
- ❖ държавно потребление: 17%
- ❖ инвестиция в основен капитал: 9%
- ❖ износ на стоки и услуги: 18%

Фигура

При формирането на държавния бюджет през изминалата 2019 година разходите (5,5 милиарда) значително надвишават приходите (3,8 милиарда). Държавният дълг възлиза на 82.3% от БВП, а външният 9 357 милиарда.

2. Социално развитие

През 2014 година Зимбабве се присъединява към програма на ООН, която цели да осигури социална защита и премахване на бедността в страната. Резултатите от социалните услуги и закрилата били съкратени от ограниченото фискално пространство, икономическата стагнация, лошата инфраструктура, разширяването на неравенството и изключването на някои маргинализирани групи, частично или несъответствие на основните закони и политики с новата конституция, ограничен капацитет на човешките ресурси, слабо задържане на квалифицирана работна ръка и ограничено използване на технологичните възможности за подобряване на ефикасността и ефективността на предоставянето на услуги.

Организацията на обединените нации в Зимбабве изразява подкрепата си около три основни резултата:

- ❖ Уязвимите групи от населението да имат увеличен достъп до качествени основни социални услуги и тяхното използване.
- ❖ Ключовите институции да предоставят качествени и справедливи основни социални услуги.
- ❖ Домакинствата, живеещи под линията на бедността в храните, имат подобрен достъп до услуги за социална закрила и тяхното използване.

Основен проблем в Зимбабве е бедността на населението. Около 63 % от населението живее под линията на бедността. Това предизвикателство засяга предимно младите хора и жените.

С цел да се насърчи намаляването на бедността, ООН изразява подкрепата си, за да бъдат реализирани два основни резултата:

- ❖ Ключови институции да формулират и прилагат социално-икономически политики, стратегии и програми за подобряване на препитанието и намаляване на бедността на общностите.
- ❖ По-голям достъп до доходи и възможности за достоен труд в икономическите сектори.

През 1993 г. е въведена система за социална сигурност. Тя осигурява пенсия за старост, инвалидност и наследствени пенсии. Програмата обхваща всички служители на възраст между 16 и 65 години. Пенсионирването обикновено се разрешава на възраст 60 години. За

семействата с ниски доходи се предоставя безплатна здравна помощ (около 75% от населението). Обезщетенията за майчинство осигуряват 70% от редовните доходи за 90 дни. Законът за държавната инвалидност осигурява покритие на служителите в обществения сектор.

Въпреки някои законодателни промени, жените продължават да са дискриминирани и до днес в областта на собствеността върху имуществото и наследството. Сексуалният тормоз на работното място е широко разпространено. Домашното насилие и злоупотреба са често явление и се увеличава поради икономическия стрес и високата безработица. Изнасилването, включително политически мотивираните нападения, остава огромен проблем в страната.

Има многобройни съобщения за нарушения на правата на човека. Злоупотребите включват полицейски убийства, побои и изтезания, нарушаване на правата на неприкосновеност на личния живот и преследване на журналисти. Правителството не успява да предприеме действия срещу отговорните за нарушенията на правата на човека.

Образователната система в Зимбабве обхваща 13 години основно и средно училище и продължава от януари до декември. Учебната година е общо 40 седмици с три срока и месечна почивка между всеки срок. Но учениците прекарват средно по 10 години в училище т.е. не завършват своето образование. 55% от образованите с поне средно образование са жени, а 66,3% са мъже, по това може да се съди, че мъжете не само живеят по-дълго, но и са с по-голям процент на образованост. Грамотността в страната е 87,7%. Наблюдава се ограничен набор от информация, достъпна за хората, както и изключително ниски компютърни умения. Едва 7,5% от държавния бюджет се отделя за образование.

Когато се говори за устойчиво развитие, несъмнено най-важният показател е индексът на човешко развитие. Той е метод за сравняване на нивото на развитие на различните страни. Оценката, която се дава разкрива очаквана продължителност на живота, нивото на образование, равнището на доходите. Индексът е стандартно средство за измерване на нивото на благосъстояние и най-вече на детското благополучие. По този показател Република Зимбабве се нарежда на 150-то място в световната класация с 0,563 индексни точки.

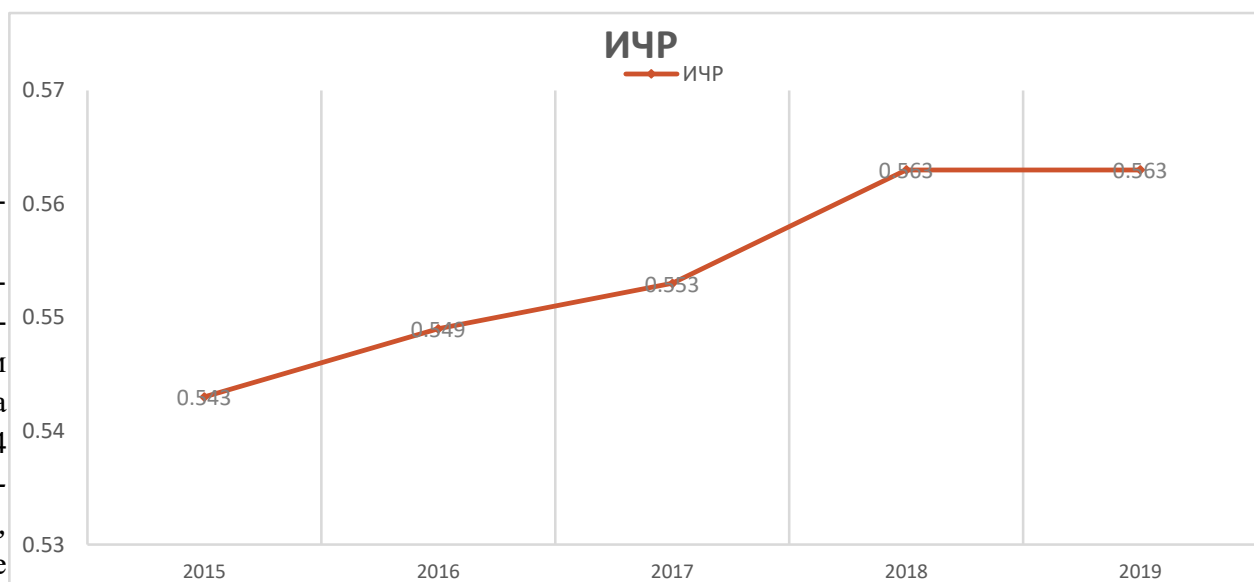
Фигура 4

На графиката (фигура 4) е представена промяната на този показател за страната. Наблюдава се бавно покачване през периода 2015- 2018 година, а за последните две години няма промяна в индексните. Тази положителна промяна се дължи на нововъведените програми на ООН в страната, както и смяната на правителството през 2017 година.

2. Демографски изменения

Броят на населението на Република Зимбабве към днешна дата наброява 14 862 924 (фигура 5), което е

0,19% от населението на планетата. През последните пет години се наблюдава тенденция за увеличаване броя на населението като се очаква през 2050 година да достигне 23 947 923 души.

Фигура 5

Общият коефициент на плодовитост на Зимбабве е сравнително стабилен при около 4 деца на жена през последните две десетилетия. Следната възраст за разждаемост е 20 години.

Смъртността е 10.2 смъртни случая / 1000 души население. Детската свъртност в страната е значително викаса- 34.1%, като най- засегнати са децата под 5 години. Тази черна статистика се дължи на недохранването, липсата на своевременно медицински грижи както и ниското ниво на сигурност в страната.

Поради широкото разпространение на СПИН (между 24 до 35% от населението на Зимбабве са серопозитивни) и тежката икономическа ситуация естественият прираст на населението е едва 2%.

Нетна степен на миграция е 7.3 мигранти / 1000 души население. В исторически план, по-голямата част от миграцията на Зимбабве е вътрешна – селски поток. По отношение на международната миграция през последните 40 години Зимбабве постепенно се е превърнала от страна на дестинация в една от емиграцията и в по-малка степен транзитно преминаване (за източноафриканските незаконни мигранти, пътуващи в Южна Африка). Като британска колония Зимбабве привлича значителен брой постоянни имигранти от Великобритания и други европейски страни, както и временни икономически мигранти от Малави, Мозамбик и Замбия.

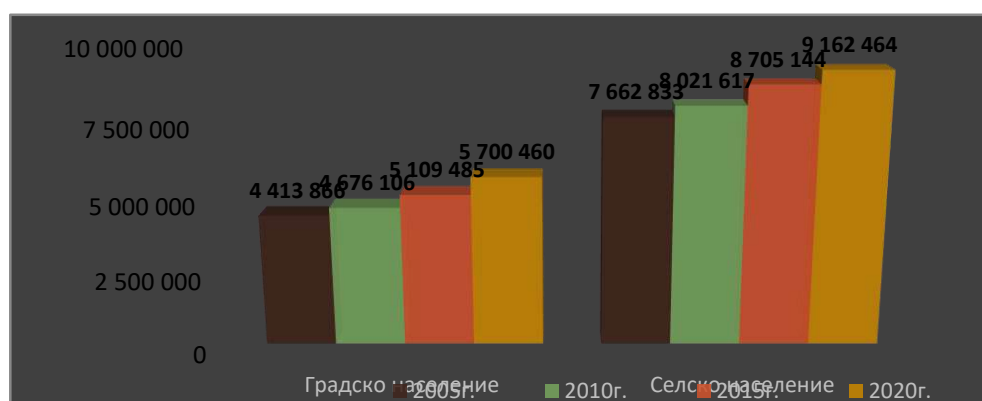
Най- голямата част от населението е между 0-14- годишна възраст (38%). Жителите на страната, които са между 25-54 години са 33%. Това е групата от населението, която е икономически активна. Следващата голяма група са хората между 15-24 години. Тя е 20% от населението на страната. Съответно едва 9% от населението е над 55- годишна възраст.

Фигура 6

Зимбабве е една от малкото държави в света, в които мъжете живеят по-дълго отколкото жените. По-горе посочените данни (*фигура 6*) може да се съди, че средната продължителност на живота там е едва 34 години за жените и 37 за мъжете. Тази ниска продължителност на живот се дължи нанедостига на медицински лица, множеството болести, които застрашават населението, както и високите такси за медицинско лечение.

Процесът на урбанизация в Зимбабве е значително слаб, за разлика от този в западноевропейските държави. Едва 38.4 % от населението е градско (5,700,460 души), а по-голямата част продължава да живее в селата (*фигура 7*).

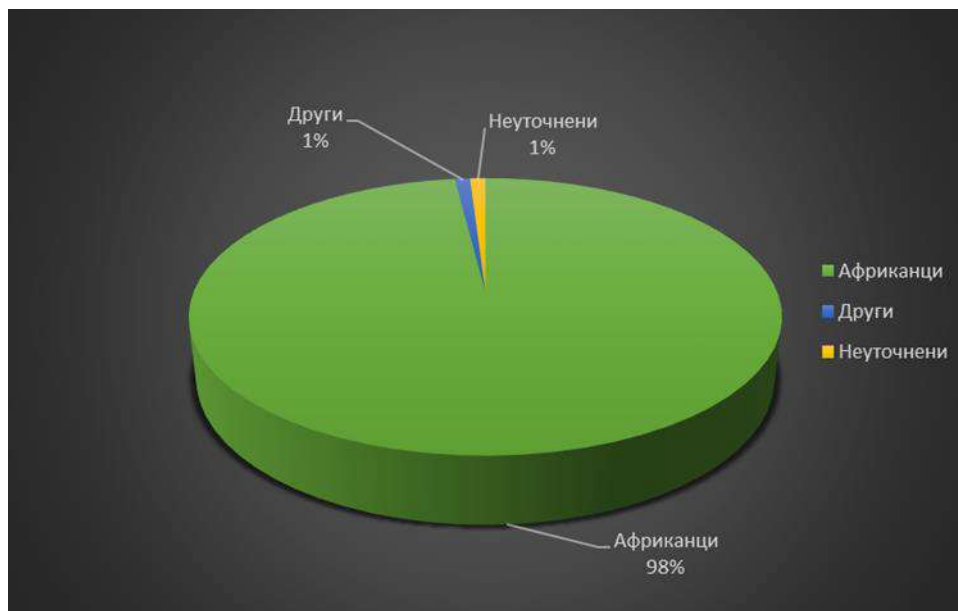
Фигура 7

Освен големите градски агломерации- Хараре и Булаео, разпределението на населението е сравнително равно, с малко по-голям общ брой в източната половина. Гъстотата е 38 души на км².

Официалният език в Зимбабве е шона, но също така се говорят и английски и ндебеле.

Основното население на страната е негроидно (98%). Поради политическите промени, които прави Робърт Мобабе още в началото на своето управление, повечето фермери от бялото малцинство са принудени да напуснат страната, тъй като земите им биват изземани от държавата. Към днешна дата едва 1% от населението на Зимбабве е от европейската раса (*фигура 8*).

Фигура 8

3. Обществено здраве и здравеопазване

Преди 1980 г. здравните услуги са били насочени към лечебната медицина в централните болници. Мисионерите са имали основната отговорност за управлението на селските клиники и малките болници. След независимостта, здравеопазването се разраства, но здравните услуги се влошават. Много доставчици на здравни услуги са напуснали Зимбабве, а тези, които остават, не винаги имат достъп до лекарствата и другите доставки, от които се нуждаят. Хората в страната се борят с намаляващите запаси от лекарства и други медицински консумативи, повечето, от които са вносни. Много здравни заведения и части от медицинско оборудване не са поддържани, което затруднява лечението. Медиците са неспособни да извършват основни операции, заради затруднените условия, в които разботят.

Настоящата национална здравна стратегия идентифицира следните ключови проблеми, свързани с човешките ресурси:

- ❖ невъзможност за овладяване на загубата на персонал в здравния сектор- недостигът на латексови ръкавици и друго стерилизирано оборудване излага медицинските лица на риск от заразяване с ХИВ. Паралелният спад в образователната система означава, че лекарите и медицинските сестри не могат да изпращат децата си в подходящи училища. Друг проблем е, че здравните специалисти се страхуват за личната си сигурност в променливата политическа ситуация в Зимбабве.
- ❖ лошо и неравномерно разпределение на здравните работници в сектора- само 25% от 425-те лекарски длъжности в държавната медицинска система са запълнени, спо-

ред официални данни. По-малко от 13% от провинциалните специализирани длъжности са заети, докато едва 22% от специализираните работни места в болницата са заети.

- ❖ ниско ново на образование на здравните работници;
- ❖ липса на международни споразумения, свързани с наемането на човешки ресурси.

ХИВ / СПИН са често срещани болести в страната. Честота на разпространението при възрастните е 12.7%, като така Република Зимбабве се нарежда на пето място в света по разпространение. 1,3 милиона души живеят с тези болести, а броят на смъртността от двете заболявания е 22 000 души през изминалата година.

Последните години се наблюдава положителна тенденция за промяна на тези данни. Коефициентът на разпространение на ХИВ в Зимбабве е спаднал от приблизително 29% на 15% от 1997 г. насам, но остава сред най-високите в света и продължава да потиска продължителността на живота на страната.

Броят на бебетата, които се представят с церебрална парализа, нараства поради липса на акушерски услуги.

Други болести, които застрашават живота в страната са:

- ❖ бактериална и протозойна диария, хепатит А, коремен тиф и шистосомоза, които са причинени от консумирането на мръсна вода и некачествена храна.
- ❖ венерични заболявания, като малария и треска на денга
- ❖ бяс, при контакт с животни

Друг проблем, който подтиква продължителността на живот в страната е недостигът на храна. Някога Република Зимбабве е наричана „житницата на Африка“, но поради големите суши и лошото управление, което довежда страната до икономически свир, това това се променя. Сега повече от 50% от населението страда от липса на храна, а чрез този показател се съди, че това е една от най-тежките кризи в страната за последните 10 години. 5 млн. от населението е изложено на риск преди събиране на реколтата през април 2020г. Смъртността на деца от тежко недохранване се е увеличило през последните месеци и 90% от зимбабвийските деца на възраст от 6 до 24 месеца не консумират минимално приемливо количество храна. Хроничното недохранване сред децата до пет години възлиза на 32%. Към основните причинители на тази криза спадат:

- ❖ сриване на валута
- ❖ високо ниво на инфлация
- ❖ високо ниво на безработица
- ❖ икономическата криза
- ❖ лошо управление на правителството

Природни причинители:

- ❖ бедствия
- ❖ промени в климата и засушаване
- ❖ слаба реколта

4. COVID- 19 в Зимбабве

Световната криза с новия коронавирус не е подминала и Зимбабве. В страната има 51 потвърдени случая на COVID-19 и само четири смъртни случая.

На 27 март правителството на Зимбабве обявява кризата с COVID-19 за "национално бедствие", което му позволява да командва ресурси на държавата в борбата срещу вируса.

На 30 март в страната е наложена национална карантина, което леко се облекчава и се удължава за неопределено време на 16 май. Мярката има за цел да ограничи контактите между хората, като по този начин да се забави разпространението на COVID-19. Закриват се неформални пазари и се прекратяват публичните дейности. Носенето на маски на обществено място е задължително.

Границите на Зимбабве остават отворени за товари, но са затворени за целия поток от хора, с изключение на връщането на зимбабвийски граждани и притежателите на разрешителни. Всички пристигания са обект на строги проверки, включително строго прилагане на 21-дневна карантина. Две болници в най-големите градове на страната- Хараре и Булавайо, ще пренасочат дейността си само към карантинните случаи на пътници, заподозрени, че са болни от COVID- 19.

Заклучение

Зимбабве е страна, намираща се в тежка икономическа криза, породена от години на лошо управление. Това е довело до вложена здравна и социална система. Живота на хората е изключително затруднен и с много ниска продължителност. Населението е застрашено от множество болести като ХИВ/СПИН, бяс, хепатит А, коремен тиф и други, а вече и новият коронавирус- COVID-19. Лекарите трябва да преудолеят множество трудности, като липсата на медицински консумативи и лекарства.

Друг сериозен проблем е липсата на храна в страната, заради суши и наводнения през дъждовния период.

Според световни експерти, само политическата стабилност, съчетана с масивна външна подкрепа, може да обърне ситуацията и да извади страната от кризата, в която се намира.

Източници:

<https://www.azomining.com/Article.aspx?ArticleID=90>

<https://www.worldometers.info/demographics/zimbabwe-demographics/#median-age>

<https://www.worldometers.info/gdp/zimbabwe-gdp/>

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/zi.html>

<https://countrymeters.info/bg/Zimbabwe/economy>

<https://countrymeters.info/bg/Zimbabwe>

https://www.indexmundi.com/zimbabwe/gdp_real_growth_rate.html

<https://www.who.int/workforcealliance/countries/zwe/en/>

<https://news.un.org/en/story/2019/12/1052621>

<https://www.dw.com/en/un-warns-of-severe-food-crisis-in-zimbabwe/a-51840167>

https://www.indexmundi.com/zimbabwe/demographics_profile.html

<https://www.hrw.org/world-report/2020/country-chapters/zimbabwe>

<https://www.zw.one.un.org/togetherwedeliver/zundaf/social-services-protection>

<https://zw.usembassy.gov/covid-19-information-2/>

<https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140673608604687/fulltext>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ПАКИСТАН

Жулияна Илиева

1 курс

Увод

Като част от разработването на теоретични въпроси, свързани със социалното развитие на азиатските страни, както и с техния социален и икономически живот, беше проведено проучване на тези дълбоки промени в структурата на възпроизвеждането на крайни публични продукти, които са настъпили и се срещат в тези страни.

Цялото историческо и планинско развитие на държави с развита пазарна икономика (която сега се отнася за Пакистан през 2014 г.) показва, че една от основните насоки на структурните промени е модернизацията на по-нататъшното практическо развитие на икономиката на страната, преди всичко.

Следователно не е изненадващо, че има голямо увеличение на разходите за изучаване на производствените процеси и използването на крайния обществен продукт, ако той все още е на пазара и все още е в процес на изграждане. В тази връзка избраната тема на макроикономическия анализ е не само легитимна, но и все още много актуална.

Първо, около оценката на продължаващите качествени промени в процеса на възпроизвеждане на публични продукти от средата на азиатските страни, има дискусия, която избледнява, след това тя отново проблясва, като се цели, преди всичко, на въпроса кои конкретни фактори (количествени, качествени и обширни) оказват първостепенно въздействие върху икономическия растеж в такива страни, всъщност е необходимо преди всичко растежът на националната икономика на тези държави или изглаждането на неравенствата в разпределението на доходите, на първо място, за борба с бедността и за решаване на сложни социални проблеми.

Второ, сложността и съществената регионална неравномерност на продължаващата структурна настройка на националните стопанства в съседните страни на Пакистан (на първо място това са Индия, Китай, Афганистан), които са важни икономически и партньори, налагат използването на нови методи за споделяне идентифициране на степента на въздействие на вътрешните фактори (включително политическите) върху икономическото развитие на Пакистан и неговите външноикономически отношения. Ето защо е добре да имате всички глави на монографа и можете да намерите сравнението на техническите параметри с аналогичните параметри в други азиатски страни.

1. Факторите определящи развитието на икономиката

Оценявайки настоящото състояние на икономиката на Пакистан, е необходимо да се вземат предвид редица вътрешни и външни фактори, които определят развитието на националната икономика на страната. Тук е необходимо да се вземе предвид демографският потенциал на Пакистан, нивото на военните разходи, геополитическото положение на страната на кръстопътя на регионите на Южна и Централна Азия, Югоизточна Азия, близостта на Близкия

Изток и нейните нефтодобивни държави; накрая, не може да се вземе предвид ядреният потенциал на Пакистан и сложните му отношения с Индия, както и значителните разходи за борбата срещу тероризма както на вътрешния, така и на външния тероризъм.

фигура 1

Основните макроикономически параметри на редица държави през 2016г. Основните макроикономически параметри на редица държави през 2016 г.

Страна	Население на 1.01.2017г. милиони хора	доход на глава от населението, долари	Темп на растеж на БВП%	БВП , млрд долара
САЩ	325	57 220	2.5	18 558
Китай	1340	8 240	6.5	11 383

Страна	Население на 1.01.2017г. милиони хора	доход на глава от населението, долари	Темп на растеж на БВП%	БВП , млрд долара
Япония	127	34 871	1.0	4 428
Индия	1330	1710	6.6	2 289
Русия	146	7 742	-0.5	1 133
Пакистан	208	1462	5.3	304
Бангладеш	164	1401	6.6	229
Шри Ланка	21	3990	6.4	85
Непал	29	761	3.8	22

Според данните в таблицата, основните държави на Южна Азия показаха доста високи темпове на икономически растеж през 2016 г. - Индия, Бангладеш, Пакистан, Шри Ланка - 5-6%; дори в Непал беше постигнат сравнително добър ръст на БВП от почти 4%. Възможно е темпът на растеж на БВП, в частност на Пакистан, да бъде леко надценен от официалната статистика (с цел да се покаже състоянието на икономиката в розово), но най-вероятно не значително.

Според експерти от Световната банка и МВФ, които работят постоянно в Пакистан, основните макроикономически показатели, публикувани от правителството на Пакистан в официални публикации, са в основната част в съответствие с истинското състояние на нещата в икономиката на страната - експертният екип на МВФ провежда подробен мониторинг на състоянието на националната икономика 2 пъти годишно страните да определят възможността за предоставяне на икономическа помощ на Пакистан. През 2016 г. изтече 3-годишен срок за отпускане на траншове на МВФ на Пакистан за обща сума от 6,4 милиарда долара и Пакистан отново се обърна към тази организация за друга порция заеми.

1) Първият проблем

Три основни пречки стоят пред пътя за ускоряване на икономическото развитие на Пакистан. Първият и основен проблем е остър недостиг на електроенергия както за нормалното функциониране на всички сектори на националната икономика на Пакистан, така и за живота на цялото население на страната (поради ежедневно прекъсване на електричеството в продължение на 4-8 часа, а понякога и 10-12 часа).

Според изчисления на Министерството на енергетиката и водните ресурси на Пакистан, нуждите на страната от електричество са 22 хил. MW, докато поне 6 хиляди MW не са достатъчни. След като спечели изборите през 2013 г., Наваз Шариф обеща радикално да реши този проблем до 2018 г., осъзнавайки, че ако не изпълни обещанието си, той ще загуби съществено гласовете си на общите избори през 2018 г.

Енергийният проблем се решава чрез изграждането на нови и модернизиране на съществуващи ВЕЦ и ТЕЦ, атомни електроцентрали и масови покупки на газ в чужбина за ТЕЦ - по този начин АБР, МВФ и Световната банка предоставят значителна финансова помощ на Пакистан. Нестандартните енергийни източници (слънце, вятър) се използват в малка степен.

2) Вторият проблем

Вторият проблем е изключително ниското ниво на събиране на данъци, масовото избягване на директното данъчно облагане и в резултат на това остър недостиг на средства за покриване на нарастващите разходи за обслужване на вътрешния и външния дълг (външен дълг е 65 милиарда долара), военните нужди и икономическото развитие. Съотношението на данъците към БВП в Пакистан е едно от най-ниските в света - 9%, целта е да се увеличи този параметър с 13% до 2018 г. Обърнете внимание, че сравнително малкият бюджетен дефи-

цит, показан по-горе, се свързва не толкова със салдото на самия бюджет, колкото с обективната невъзможност за увеличаване на неговите разходи поради трудностите с увеличаването на приходите му.

3) Третият проблем

Третият проблем е голямото увеличение на разходите за борба с тероризма и екстремизма. Според пакистанската страна (възможно е тя да е завишена) около 3 милиарда долара се изразходват директно годишно за тези цели (някои от които обаче се компенсират със средствата на Фонда за подкрепа на коалицията, действащ в САЩ). Според министъра на финансите на Пакистан Исаак Дара общите загуби на страната от терористични атаки (преки и косвени, включително загуби, произтичащи от нежеланието на националните и особено на чуждестранните инвеститори да инвестират в пакистанската икономика) възлизат на 9,2 милиарда долара през 2015 г., 5,6 милиарда долара в 2016 г. и като цяло от 2001 г. - 118 милиарда долара.

а. Основните фактори

Освен това бюрокрацията на държавния апарат и неговата корупция, както и непълното изпълнение на Приватизационната програма са ограничаващ фактор за икономическия растеж. Въпреки че Пакистан постепенно подобрява показателите си в класацията на корупцията - според Transparency International, страната се нарежда на 144 място през 2005 г., 134 място през 2011 г. и 116 място през 2016 г. - въпреки това, досега този отрицателен фактор възпрепятства развитието на националната икономика страна.

Три основни фактора позволяват на Пакистан да остане „на плаване“ икономически и до известна степен политически - значителна външна помощ и приходи от пакистанци, работещи в чужбина. И в близко бъдеще - Китайско-Пакистанския икономически коридор (КПЕК).

2. Външната помощ за Пакистан

Външната помощ идва в Пакистан от водещи международни финансови организации (Международен валутен фонд, Световна банка, Азиатска банка за развитие, Ислямска банка за развитие и др.), както и двустранно (главно от арабските държави-производители на нефт, Китай и САЩ, някои държави от ЕС). Според пакистански експерти от 2013 г. до март 2017 г. Пакистан е получил различни форми на помощ за огромна сума от 26 млрд. Долара. От тях 6,4 милиарда са предоставени от МВФ и 4,5 милиарда долара дълг на международния капиталов пазар (4,5 милиарда долара облигации от международния капиталов пазар), Световната банка предостави 4,4 милиарда долара, Ислямската банка за развитие - 2,7 милиарда долара, Азиатската банка за развитие - 2,4 милиарда долара, а Китай - около 3 милиарда долара.

Приходите от пакистанци от чужбина нарастват ежегодно и възлизат на 19 милиарда долара през 2015/16 (почти равни на приходите от износ). Повечето от тях идват от страни, произвеждащи мюсюлмански петрол, предимно от Саудитска Арабия (30% от всички приходи) и ОАЕ (22%). Значението на миграцията на част от пакистанското население към арабските страни, както и към Европа и Северна Америка се определя и от социалния фактор - нивото на безработица и поднормено ниво е намалено (сега безработицата официално е 6%), което намалява възможността за социална експлозия поради частичния отлив на безработни от Пакистан части от населението на страната.

Китайско-пакистанският икономически коридор (КПЕК), създаден като част от Новия път на коприната, продължава. Той ще свързва пристанището Гвадар с китайския град Кашгар в автономния регион Синцзян Уйгур и ще комбинира мрежа от пътища и железопътни линии с тръбопроводи за транспортиране на нефт и газ, мощна енергийна система, както и няколко свободни икономически зони.

а) Посещението в Пакистан от президента Си Дзинпин

Първоначално по време на посещението в Пакистан от президента Си Дзинпин през април 2015 г. общата стойност на проекта беше оценена на 46 милиарда долара, след това се увеличи до 55 милиарда долара, а през април 2017 г. се увеличи до гигантска сума от 62 милиарда долара. 35 милиарда долара ще бъдат изразходвани за енергийно развитие и ще бъдат изградени 19 енергийни съоръжения, които ще генерират допълнителни 12 хиляди MW електроенергия. Общата дължина на коридора - 2400 км с разклонения на магистрали до основните градове на страната - Карачи, Исламабад, Лахор и др., Ще преминава директно през Квета. В резултат на това общата дължина на КПЕК ще бъде 3500 км.

Според китайски експерти завършването на проекта КРЕС ще увеличи ръста на БВП с 3% (до 8%), въпреки че ние вярваме, че растежът няма да надвишава 1%. Вече почти приключи работата по модернизацията на пакистанското пристанище Гвадар, което е отдадено под наем от китайска компания и вече се превърна в мощно модерно дълбоководно пристанище с товарооборот над 1 милион тона. В бъдеще се планира тази цифра да бъде достигната до 300 милиона тона. Модернизацията на високопланинската магистрала Каракорум, изграждането на магистрала Суккур-Лахор, редица хидро и термични станции и вятърни станции вече започнаха.

Пакистанската страна създаде специално военно поделение, което да защитава китайските специалисти, работещи по изграждането на този коридор, и самия КПЕК; броят му, както бе обявен през март 2017 г. от началника на армията на Пакистан генерал Камар Байва, ще бъде 15 хиляди души.

И, разбира се, реално ще се увеличи търговията на Пакистан с Китай, която през 2017 г. възлиза на 18 милиарда долара. В същото време модернизацията на пристанище Гвадар ще улесни и разшири търговията на Пакистан директно със страни, произвеждащи мюсюлмански петрол, както и със страните от Европейския съюз и Северна Америка. И това прави възможно намаляването на непрекъснатото нарастващия отрицателен търговски баланс, който през 2017 г. достигна 35 милиарда долара.

3. Развитието на Пакистан

Дори краткият поглед върху развитието на Пакистан през годините на независимо (от 1947 г.) развитие, както политическо, така и икономическо, свидетелства за значителните положителни промени, настъпили в почти всички области на обществения живот. Разбира се, подобни процеси са характерни за почти всички страни в хода на тяхното движение напред, но основният въпрос е какъв е темпът на това развитие, поради колко са постигнати разходи както от материален, така и от хуманитарен характер.

Ако погледнем на силно агрегирано ниво, първо политическите процеси, които продължават почти 60 години в Пакистан и са в състояние до известна степен да обяснят промените в икономиката, става ясно, че този път беше изключително труден дори в сравнение със същия в много други страни. Достатъчно е да започнем с факта, че самото формиране на тази държава (от две територии, разположени на разстояние почти 1500 км една от друга) имаше много необичаен характер, тъй като се основаваше на религиозната общност на мюсюлманите, която по това време се възприемаше като нещо от извънредно.

Именно нестабилността на вътрешната ситуация в Пакистан беше може би основният фактор за разцепването на страната през 1971 г. на две независими държави - Пакистан и самия Бангладеш. (В същото време да се оцени недвусмислено това явление само като отрицателно или, обратно, само като положително за по-нататъшното политическо и икономическо развитие на пакистанската държава, би било погрешно. Въпреки че ни се струва, че в крайна сметка днешният Пакистан е спечелил повече от това, отколкото е загубил.)

И накрая, не може да се пренебрегне факта, че Пакистан е бил, е и ще бъде Ислямска държава, която има тесни връзки с ислямските режими в Близкия изток и арабския свят.

а) Ислямският фактор

Ислямският фактор влияе не само върху всички аспекти на политическия живот, но и на икономиката, което се отрази в неговата определена ислямизация през 80-те години и продължава (макар и в много пресечена и формализирана форма) и до днес.

Очевидно тези и други политически фактори до известна степен пряко или косвено са предизвикали възходите и спадовете в икономическото развитие на пакистанската държава през годините на независимост. И въпреки това, ако следваме общите тенденции на икономически растеж, тогава можем да кажем, че през този период Пакистан се превърна от изостанала страна в почти всички отношения на страната в държава с почти средна развита икономика

високотехнологичните отрасли започнаха да играят значителна роля, функционира мощен агропромишлен комплекс, в селскостопанския сектор се въвеждат съвременни методи на земеделие, които позволяват събиране на две, а в някои случаи и три култури годишно, неблагоприятните метеорологични условия стават по-малко влиятелни състоянието на селското стопанство, въпреки сложните външнополитически процеси в региона на Южна Азия, е възможно да продължи интеграцията в световната икономика и пр. Анализ на основните макроикономически показатели показва, че например средният годишен темп на икономически растеж през 1950-1990г. представляват над 5%, а през 1990-2002г. - около 4%.

Имаме уникална възможност да сравним тези данни с подобни параметри във връзка с Британска Индия, тъй като известният английски икономист Ангъс Мадисън въз основа на обширни полеви изследвания и включващ значителен брой спомагателни работи извърши такива косвени изчисления за колониална Индия. Той показва, че средният годишен темп на икономически растеж е бил 1,1% през 1870-1913 г. и 1,2% през 1913-1950г. Няма съмнение, че растежът на БВП на териториите, които впоследствие се отклониха към Пакистан, поради по-ниския си икономически потенциал, беше още по-малък.

4. Икономиката на Пакистан

Икономиката на Пакистан през последните 5 години (2012–2017 г.) се развива със сравнително стабилни темпове - на ниво средно 4,2% годишно; в същото време реалният сектор на икономиката показва смесена динамика - обемът на селскостопанската продукция се колебаеше на ниво от 2,3%, а този на индустриалните сектори в рамките на 4%. Така над средният годишен ръст на БВП за 5 години се осигурява главно чрез разширяване на сектора на услугите (почти 6% средно годишно), който е основният абсорбант на бързо нарастващото население на Пакистан - според преброяването през 2017 г. населението му е 208 милиона

Икономиката освен това е слабо развита, страната страда от десетилетия на вътрешнополитически дебат и ниски нива на чуждестранни инвестиции. Териториите, въз основа на които е формиран Пакистан след разделянето на Британска Индия през 1947 г., са имали типично селскостопанска икономика. Пенджаб, над 50% от площта в Западен Пакистан, беше известен като житницата на колонията. Земеделската ориентация на икономиката не е премахната до днес: селското стопанство е основата и жизненоважният сектор на икономиката на Пакистан. През 1990 г. около 47% от общата работна сила е концентрирана в селскостопанския сектор, през 2000 г. - около 43%, през 2010 г. - около 41%. Въпреки факта, че този показател намалява, той остава доста висок. Хронични проблеми остават безработицата и недостатъчната заетост. Много пакистанци, от квалифицирани специалисти до обикновени работници, трябва да търсят работа в чужбина, особено в страните от Близкия изток.

5. Селското стопанство

Селскостопанският сектор в Пакистан, в съответствие с международната статистика на националните сметки, съчетава селското стопанство, животновъдството (осигурява 60% от приноса към общата добавена стойност на селското стопанство), горското стопанство и рибарството и осигурява около 20% от БВП на страната.

Според UNCTAD през 2008 г. селското стопанство, ловът, горското стопанство и рибарството представляват 20,4% от БВП. През последните четири десетилетия този показател е намалял с приблизително 17%: например през 1970 г. е бил 36,7%, през 1980 г. - 30,2%, през 1990 г. - 24,9%, през 2000 г. - 24,1%, през 2005 г. - 20,4%. Въпреки стабилното движение индикаторът остава доста висок. Този факт, както и високият дял на населението, заето в селското стопанство, правят възможно разглеждането на страната аграрно-индустриална. Пакистан е един от най-големите износители на ориз и ежегодно изнася около 2 милиона тона, или около 10 процента от световната търговия. Основните конкуренти в тази индустрия са Тайланд, Виетнам и Индия. Друга изнесена култура е тютюнът. Отглежда се главно в северозападната гранична провинция Пенджаб.

б. Основните селскостопански продукти

Основните селскостопански продукти са памук, пшеница, ориз, захарна тръстика, плодове и зеленчуци; животновъдство - мляко, говеждо, агнешко и яйца. Пакистан разчита на една от най-големите напоителни системи в света за подкрепа на селскостопанското производство. Годишната е разделена на 2 основни сезона. Памук, ориз и захарна тръстика се произвеждат през сезона на карифа, който продължава от май до ноември. Пшеницата е основната култура на сезона на раби, който продължава от ноември до април. Този метод на земеделие позволява да се подобри производителността чрез по-ефективно използване на ресурси, главно земя и вода. Въпреки това 40% обработваема земя и по-голямата част от напоителната система се контролират от големи собственици на земи, което затруднява провеждането на широки реформи. Оценките на независими институции, включително Световната банка, показват, че тези големи земеделски стопанства са много непродуктивни. Пакистан е нетен вносител на селскостопански продукти. Годишният внос включва пшеница, растително масло, бобови растения и потребителски стоки.

- б) Пакистан е един от най-големите световни производители на суров памук. Размерът на годишната реколта от памук, по-голямата част от която се отглежда в провинция Пенджаб, е важен показател за здравето на икономиката като цяло, тъй като определя наличието и цената на основните суровини за прежда, пределна промишленост, повечето от които са концентрирани около южния пристанищен град Карачи. Напоследък правителството активно се намеси на пазара, за да повиши цените и да стимулира производството. Сериозен проблем е, че реколтата от памук е много чувствителна към влиянието на неблагоприятните метеорологични условия и вредности, което се отразява в данните за производството на култури.

V. Вторични култури

Вторичните култури съставляват само 5 процента от цялата за сета площ; Те включват маслодайни семена (слънчоглед, соя), люти чушки, картофи и лук. Вътрешното производство на нефт обхваща едва около 25% от общото потребление на страната. В резултат на това Пакистан харчи повече от 1 милиард долара годишно за внос на растително масло, докато неговата маслодайна индустрия работи с по-малко от 25% от капацитета поради недостатъчното предлагане на маслодайни семена. Затова правителството счита развитието на петролния сектор за един от приоритетите. Горите заемат около 5% от общата площ на Пакистан. Основните продукти на горската промишленост са дървесината, главно за строителството на къщи, мебели и дърва за огрев. Много гористи райони на страната са значително изчерпани в резултат на прекомерна експлоатация.

- с) Животински продукти

Основните животински продукти са мляко, говеждо, агнешко, домашни птици и вълна. Като част от усилията за увеличаване на производството на мляко и месо, правителството наскоро интегрира проект за развитие на животновъдството с Азиатската банка за развитие на помощта.

Ролята на риболовната индустрия е малка, вътрешният пазар е много малък. По-голямата част от лова идва от 2 основни области: крайбрежието на провинция Синд източно от Карачи и до границата с Индия и крайбрежието на Белучистан. Деветдесет процента от общия лов се състои от морска риба, а останалата част от скаридите има голяма стойност поради външното търсене

Горите заемат около 5% от общата площ на Пакистан. Основните продукти на горската промишленост са дървесината, главно за строителството на къщи, мебели и дърва за огрев. Много гористи райони на страната са значително изчерпани в резултат на прекомерна експлоатация.

За разлика от селското стопанство, дялът на промишлеността в БВП на Пакистан се е увеличил от 1970 г. насам. Според UNCTAD през 2008 г. индустриалният сектор представлява 26,7% от БВП. През последните четири десетилетия този показател е нараснал само с 6%, тоест той е претърпял по-малко значими промени в сравнение със селското стопанство: през 1970 г. той е бил 20,5%, през 1980 г. - 22,1%, през 1990 г. - 25,9%, през 2000 г. - 24%, през 2005 г. - 26,9%. Според ЦРУ темпът на растеж на индустриалното производство през 2010 г. е бил 4,9% - страната е на 71-о място в света.

6. Промислеността

Промислеността на Пакистан се състои от три основни сегмента - енергетика, добив и производство. Основата на енергията е производството на електричество в ТЕЦ, ВЕЦ и АЕЦ. По този начин основните източници са нефт и природен газ, водни ресурси, ядрена енергия. Увеличаването на енергийния капацитет и използването на местно гориво са приоритетни области за развитието на индустрията. Прогнозна необходимост от генериране на капацитет в страната до 2011 г. Тя бе определена в размер на 26 750 MW, което е 1,5 пъти по-високо от нивото на нейното производство през 2001 г., когато беше приета съответната енергийна програма. През 2003/4 с експлоатационни мощности от 15550 MW., на вътрешния пакистански пазар е имало недостиг в размер, оценен на 700 MW. В условия на ограничени запаси от нефт и в зависимост от вноса му в размер до 3 милиарда долара. годишно правителството търси приоритетно използване в ТЕЦ като гориво от местен природен газ и въглища вместо гориво. Съответната реконструкция на съществуващите ТЕЦ вече е в ход. Изграждането на нови ТЕЦ се фокусира основно върху изгарянето на природен газ и въглища. 65% от електроенергията се произвежда в ТЕЦ, работещи на гориво. Промислеността обхваща минното дело и производството, строителството, енергетиката и доставките на газ - приносът му към БВП също е около 20%. Секторът на услугите (60% от БВП) включва сектори като транспорт и съобщения, търговия, кредитна система, собственост на жилища, управление и отбрана и някои малки индустрии на услуги.

d) Основна промисленост

Основната промишленост е текстилната промишленост. Над 300 доста големи текстилни фабрики работят в страната, около половината от тези фабрики са въртящи се фабрики. Произвеждат се памучни тъкани и прежди, както и тъкани от синтетични влакна, както и трикотажни изделия и готови изделия. Друг сравнително развит отрасъл на леката промишленост е ароматизиращата промишленост. Най-голям принос имат предприятията, произвеждащи рафинирана захар, растително масло, цигари и безалкохолни напитки.

е) Металургична и инженерна промишленост

От голямо значение е комплексът от металургичната и инженерната промишленост. Необходимостта от създаване и развитие на собствена металургична индустрия в Пакистан беше водена от развитието на инженерния сектор на промишленото производство. През 1968 г. правителството на IRP решава да построи металургичния завод на Pakistan Steel с пълен цикъл на преработка, който е построен с активната техническа помощ на Съветския съюз и пуснат в експлоатация през 1985 г. Pakistan Steel е държавно предприятие, разположено в пряко подчинен на Министерството на промишлеността и производството на Пакистан.

Въпреки разработването на съвременни програми за заместване на енергията и въвеждането на алтернативни източници на енергия, петролният и газовият сектор остава един от най-важните и стратегически важни елементи на пакистанската икономика: собствените му доказани запаси от нефт в Пакистан според Пакистанския инвестиционен съвет възлизат на 770 милиона барела. (27 милиарда бара. Потенциално). Запасите от природен газ се оценяват на 43 трилиона. куб. м и 282 трилиона. куб. м в перспектива

Миннодобивната промишленост е слабо развита, въпреки факта, че страната разполага с минерален резерв. Както бе споменато по-рано, в планините са открити значителни находища на кафяви въглища, хромитна руда и други минерали. От най-голямо значение за икономиката е добива на природен газ. Значително по-малко значимо е производството на нефт и въглища. Въглищата за кокс са внос. Желязна руда, хромит и боксит се добиват в малки количества от метални руди. Добивът на варовик е голям. Добиват се и скална и трапезна сол, мрамор, доломит, глина, магнезит.

Освен това в страната има големи инсталации за сглобяване на трактори, фабрики за телефонно и телеграфно оборудване и тежка електротехника. Редица инсталации за сглобяване на автомобили, създадени съвместно основно с японски компании, произвеждат камиони и автомобили, автобуси и минибуси, мотоциклети и скутери.

Флотът включва Св. 50 самолета, включително Boeing 747 и Airbus A-300. Търговският флот включва 17 кораба с водоизместване на Св. 1 хиляда тона, включително 1 танкер и 3 контейнерни кораба; общият тонаж на големи плавателни съдове е 242 хил. т. Съоръженията за комуникация се състоят от телефонна мрежа с дължина на основните линии 2,9 хиляди км и радиовръзки с къси вълни. Международната комуникация се осъществява с помощта на 6 станции, приемащи сигнали от спътници. Броят на радио- и телевизионните станции съответно е 49 и 22, 13,5 милиона радиостанции, 3,1 милиона телевизори. През 2010 г. в страната имаше 20,4 милиона потребители на интернет.

Значителен принос има БВП на транспортните услуги, както и на комуникационните и складови съоръжения: през 2008 г. според UNCTAD делът на тази индустрия възлиза на 12.3%, което е сравнимо с дела на търговията на едро и дребно, ресторанти и хотели - 17.6%. Най-старата транспортна индустрия е железницата. Дължината на железниците е 8163 км; 293 км трасе са електрифицирани. По отношение на трафика автомобилният транспорт е на първо място. Дължината на пътищата е 248 хиляди км, от които 141 хиляди км са павирани; скоростни пътища - 339 км. Тръбопроводният транспорт включва газопроводи и нефтопроводи с дължина съответно 4 и 1,1 хил. Км. Въздушният трафик има все по-голямо значение. Летища 87, а 14 от тях имат писти с дължина на св. 3 км.

Делът на износа в БВП през 2008 г. според UNCTAD е 14.1%, а делът на вноса е 27%. Така обемът на вноса надхвърли обема на износа с почти 2 пъти. Подобна тенденция (превишаване на вноса над износа) се наблюдава по-рано, особено рязко през втората половина на 70-те години на миналия век, но дори тогава разликата между показателите не беше толкова голяма, тъй като делът на износа и вноса беше по-малък - около 10% и 17- 19% от БВП. Въпросът за износа и вноса ще бъде разгледан по-подробно в следващата глава при анализа на участието на Пакистан в международната търговия.

Заклучение

Икономическото развитие днес не е толкова количествен растеж, колкото качествени промени. Променя се същността на дейността на търговските фирми. Тенденциите на икономическото развитие в съвременното общество ни позволяват да заключим, че нематериалното производство представлява преобладаващата сфера на заетостта, преобладаващата посока на инвестициите и фактора за просперитет на съвременното общество. С други думи нематериалното производство е парадигмата на съвременното икономическо развитие. Първата тенденция - спадът в дела на преработващата промишленост с едновременно укрепване на добивната промишленост - е частично принудена и като цяло от гледна точка на перспективите за по-нататъшно развитие на вътрешната икономика е отрицателна.

Литература

1. <https://book.ivran.ru/f/kamenevsnekonomichekoerazvitiepakistanam2014.pdf?fbclid=IwAR1bL-ghRxeVQqGZZGeOfHgmrC2gntHViCS3n9Y350dCpBcXYQvIPs4BJqo>
2. http://catalog.fmb.ru/pakistan2011-5.shtml?fbclid=IwAR2TS_3ctsyd4MqAgHr-eJzUhd6-kWXzCCBcF4Pzz2Cynwv3CWGHYojPnIQ
3. https://cyberleninka.ru/article/n/ekonomicheskoe-razvitie-pakistana-factory-rosta/viewer?fbclid=IwAR0HpNE00pXFXqSWZ_Jfc4JHdM6fbCGsVHv2hLOezDBIfWLPfyVJnoir7Qc

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА САЩ

Калина Ризова

1 курс

Увод

Началото на съвременната концепция за устойчиво развитие се свързва със средата на двадесети век, когато започват глобални научни изследвания в областта на екологията, икономиката и социологията. Англезичният термин “sustainability”, който навлиза в научната терминология през 80-те години на XX век, в българската научна литература се превежда с термини като „устойчивост“, “хармонизираност”, “балансираност”³⁵. Каквито и различия в превода да съществуват обаче разбирането за “sustainability” се покрива с дефиницията от документа „Нашето общо бъдеще“, според която устойчиво е токова развитие, което отговаря на потребностите на настоящето, без да възпрепятства бъдещите поколения да посрещнат своите собствени нужди. Устойчивостта е основата на съвременната глобална рамка за международно сътрудничество. Тя е универсална и валидна за всички държави по света.

През 2015 година САЩ заедно с още 192 държави приема пакет от 17 мерки, които са насочени към икономическата, социалната и екологична сфера. ООН разработват и механизъм за измерване до колко икономиките на отделните държави се справят с постигането на глобалните цели. В общата рамка на първо място са поставени целите за изкореняване на бедността и край на глада.

1. Социално-икономическо развитие

³⁵ Дограмаджиева, Елка. Концепцията за устойчиво туристическо развитие като част от глобалната идея за устойчивост в съвременния свят // Годишник на СУ “Св. Климент Охридски”, кн. 2 - География, т. 93 [за 2000]. София, 2003, с. 365-386.

САЩ са най-голямата икономика в света по номинален БВП (близо 25% от номиналния световен БВП), която се характеризира със стабилен икономически ръст през последното десетилетие, силни и влиятелни финансови пазари и огромен принос в научните и технологичните изследвания и в производството на технологични продукти. Те често са наричани икономическа суперсила. Икономиката на САЩ е ориентирана към услугите, които съставят почти 80% от БВП, производството е около 15% от него. Водещите производствени индустрии са: автомобилна, аерокосмическа и отбранителна, телекомуникационна, химическа, електронна, компютърна и софтуерна. Икономиката се концентрира в големите градове и по крайбрежията.

2. Демографско състояние и тенденции

Бъдещето на всяка икономика зависи от населението, защото демографските показатели за състоянието и тенденциите на населението влияят на икономическото развитие, разпределението на доходите, заетостта, бедността, социалните грижи и пенсии, здравеопазването, образованието, наличието на жилища, природните източници – вода, храна и енергия, условията на околната среда и изменението на климата.

САЩ са първата държава в света, която още през 1790 година въвежда регулярни преброявания на населението. Съгласно Конституцията на страната населението трябва да бъде преброявано веднъж на всеки 10 години. Правителствената институция, отговорна за провеждането на преброяването на населението на САЩ, е Бюрото за преброяване на населението на САЩ (*United States Census Bureau*). За 2020 година преброяването започва на 21 януари 2020 година в Токсуук бей, Аляска, но към момента то е възпрепятствано поради ограниченията, свързани с пандемията от COVID-19.

Данни за демографското състояние на страната:

По брой на населението САЩ се нареждат на трето място в света (след Китай и Индия). Данни на ЦРУ сочат, че по предварителни изчисления към юли 2020 година населението на страната ще бъде 332 639 102 души³⁶. Възрастовата структура на населението е представена в Таблица 1 по-долу:

³⁶ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/us.html>

Таблица 1. Възрастова структура на населението в САЩ

0-14 години	18.46%	(мъже 31 374 555 / жени 30 034 371)
15-24 години	12.91%	(мъже 21 931 368 / жени 21 006 463)
25-54 години	38.92%	(мъже 64 893 670 / жени 64 564 565)
55-64 години	12.86%	(мъже 20 690 736 / жени 22 091 808)
65 години и нагоре	16.85%	(мъже 25 014 147 / жени 31 037 419)

Източник: ЦРУ

82,7 % от населението на САЩ живеят в големите градове, като най-големите урбанизирани зони са Ню Йорк - Нюарк (с население от 18,804 млн. души), Лос Анджелис - Лонг Айланд - Санта Ана (12,447млн. души), Чикаго (8,865 млн. души).

Демографските тенденции се измерват с три основни компонента: коефициент на раждаемост, коефициент на смъртност и нетен имигрантски приток.

Коефициентът на раждаемостта в САЩ е 12,4 раждания/1000 души (157 място в света).

Коефициентът на смъртност е 8,3 починали/1000 души (83 място в света).

Нетният имигрантски приток е 3/1000.

САЩ исторически се смятат за „държава на имигранти“. Както в миналото, така и днес, за тях е характерен устойчивият приток на имигранти, който продължава да играе важна роля при формирането на демографската ситуация в страната. Имиграцията нараства особено много през 90-те години, на фона на мощния икономически подем в САЩ, който

съдейства за увеличаването на населението. В този период за първи път в историята на преброяванията е регистриран абсолютен прираст на населението във всеки, без изключение, американски щат.³⁷ Имиграцията от последните десетилетия е причина за значителни промени в расово-етническата структура на американското общество. Огромният приток на имигранти от Латинска Америка води до това, че в началото на XXI век испаноезичното население е на второ място сред расово-етническите групи, формиращи американското общество, изтласквайки на трето място афроамериканците.

Расово-етническият състав на американското население се променя. Най-голямата промяна е непрекъснатото намаляване на дела на бялото мнозинство в общата численост на американското население. Към 2014 г. белите американци са 197,9 млн. от жителите на САЩ. Потомците на латиноамериканските имигранти наброяват 55,4 млн., а афроамериканците са 45,7 млн. Прогнозите сочат, че след 30 години съотношението на населението в САЩ ще бъде: 43% - бели, 31% - латино-американци, 14,7% - афро-американци и 8% - азиатци.

Ако се обобщят изводите от проучванията на демографската ситуация в САЩ, могат да се открият **3 основни тенденции за населението:**

1. Задълбочаващи се етнически и расови различия.
2. Нарастваща имиграция.
3. Застаряване на населението.

Съгласно установените критерии коефициентът на раждаемост, който осигурява стабилен ръст на населението на една страна е 2,1 (раждания на жена), а в момента в САЩ той е 1,84 (ЦРУ). 2018 година се превръща в рекордна година по спад на раждаемостта. Тази тенденция може допълнително да влоши ситуацията със застаряването на населението и да постави под сериозен натиск социалната система, здравеопазването и държавния бюджет на САЩ.

Проблеми с изхранването на населението

³⁷ <https://geopolitica.eu/spisanie-geopolitika/102-2009/broi4-2009/631-krayat-na-starata-amerika-demografskata-situatsiya-v-sasht>

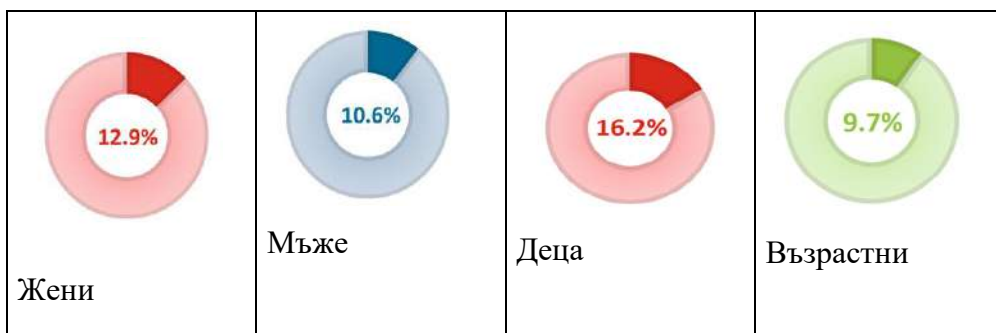
Статистиката, свързана с недостига на храна в САЩ показва, че 37 милиона души в страната изпитват затруднения с прехранването, включително и 11 милиона деца. „Food insecurity“ е терминът, използван в САЩ за измерване и оценка на риска на глада. Той показва неспособността на едно домакинство да осигури постоянно и достатъчно количество храна за активен и здравословен живот на всеки свой член. Докато гладът се отнася до личното и субективно усещане на всеки отделен индивид, food insecurity се отнася до липсата на достатъчно ресурси за храна на ниво домакинства.

Според данни на Американското министерство на земеделието и храните 11,1% от населението (14,3 млн. души) са изпитали несигурност за прехраната си в някакъв период през 2018 година. 37,2 млн. души са живели в условията на несигурност за прехраната си, а 9,5 млн. души са имали много ниска степен на сигурност за прехраната си през 2018 година.³⁸

Политика на социално включване

САЩ от дълги години имат сериозни проблеми със социалното неравенство, което се задълбочава и разраства. 17,3% от населението в САЩ получава 50% от средния за страната доход. Съгласно Доклад за бедността на Бюрото за преброяване на населението в САЩ официалното ниво на бедност в страната през 2018 година е 11,8%, което се равнява на 38,1 млн. души, живеещи в бедност³⁹.

Бедността в САЩ в цифри (Източник: Poverty USA⁴⁰)

³⁸ <https://www.ers.usda.gov/topics/food-nutrition-assistance/food-security-in-the-us/key-statistics-graphics.aspx#foodsecure>

³⁹ <https://www.census.gov/library/publications/2019/demo/p60-266.html>

⁴⁰ <https://www.povertyusa.org/facts>

Общоприето разбиране в САЩ е, че единствен индикатор за измерване на бедността е средният годишен доход на населението. Но прегледът на статистическите данни показва, че бедността е само един от показателите за състоянието на обществото. Друг изключително важен фактор на социалното благосъстояние е неравенството. Както е илюстрирано по-долу с извадки от цитирания Доклад за 2018 година в САЩ съществуват съществени различия в доходите, както на базата на расово-етнически признак (Графика 1), така и по отношение на пола (Графика 2):

Графика 1. Среден годишен доход за 2018 година по расово-етнически признак

Графика 2. Неравенство в доходите по пол

Източник: Бюро за преброяване на населението

Институцията, която упражнява контрол върху управлението и дейността на програмите за социална помощ в САЩ, както и при подготовката на отделни законопроекти в социалната сфера, е Департаментът на здравеопазването и социалните грижи. Приоритетите на американската социална политика и категориите американски граждани, за които тя е предназначена, са:

- децата в риск, независимо дали причините се крият в семейна бедност или липса на родител(и),
- лицата с психически или физически проблеми (болни или инвалиди),
- възрастните хора,
- маргиналните социални групи, най-вече със здравословни проблеми: наркомани, алкохолици, емигранти, проститутки.

Индексът на социалното включване измерва до каква степен социалната политика на едно правителство възпрепятства социалната маргинализация и осигурява равни възможности за достъп до обществени и частни стоки и услуги като образование и здравеопазване без оглед на пол, раса, религия. При анализа на индикаторите за устойчиво развитие оценката за политиката за социално включване на САЩ през 2019 година според доклада Sustainable Governance Indicators е 5 от 10. Тази оценка се основава на решението на администрацията на Доналд Тръмп за съкращения в социалната програма за здравно подпомагане на бедните Медикейд (MEDICAID), плащанията за хора с увреждания, орчзване на студентските пенсии и купоните за храна. Нещо повече, отбелязва се нарастване на броя на децата, живеещи в бедност, като броят на бездомните деца нараства до 1,3 млн.⁴¹ Политиката на социално включване е, от една страна, борба с бедността и намаляване на неравенството, а от друга – цялостна визия и ангажимент за политически, граждански и човешки права, по която очевидно в САЩ има още много работа.

3. Здравна политика

⁴¹ Paul J. Quirk, Christian Lammert, Martin Thunert (Coordinator), Sustainable Governance Indicators 2019, United States Report

Секторът на здравеопазването е отговорен за 24% от правителствените разходи през 2018 година⁴², но анализът показва, че макар да харчи повече от другите високо развити страни, САЩ не се радва на по-добър продукт в здравеопазването. Здравната система в страната се характеризира с огромна част неосигурено население, финансови бариери за достъп до здравни услуги, недостиг на кадри за първична медицинска помощ и съществени разлики в качеството на здравната услуга. В допълнение американците имат сериозни проблеми с нездравословния си начин на живот – уседнал начин на живот, затлъстяване, употреба на наркотици, неосигурен секс, шофиране без колани, употреба на наркотици.

Оценката за състоянието и политиките в сферата на здравеопазването на САЩ според доклада Sustainable Governance Indicators е 5 от 10.

COVID-19 и американската икономика

САЩ са една от най-засегнатите от COVID-19 страни в света. Огромна безработица, голям спад в продажбите и производството, рязък спад на БВП и на приходите в държавния бюджет. Всичко това се случва в САЩ в резултат на ограничителните мерки за борба с пандемията от коронавируса. Американското правителство не само закъснява да предприеме навременни мерки, но дори дълго време отрича и отказва да приеме фактите за заразата. В крайна сметка на 13 март 2020 в страната е въведено извънредно положение и САЩ са поставени в състояние на социална изолация и икономическа блокада. Американският конгрес гласува пакет от финансови мерки, който предвижда 500 млрд.щд директни плащания за раздвижване на икономиката, 500 млрд.щд за подпомагане на индустрията, 350 млрд.щ.д. за малкия бизнес, 250 млрд.щ.д. за хората загубили работа, 150 млрд.щ.д. за различни инициативи в здравната система. Но огромният ресурс не може да реши проблемите на икономическата криза.

Ефектът на пандемията върху американската икономика може да се илюстрира с примери от различните индустрии. Потреблението на потребителски стоки, което формира

⁴² Ryan Nunn, Jana Parsons, and Jay Shambaugh, A Dozen Facts about the Economics of the U.S. Health-Care System, https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2020/03/HealthCare_Facts_WEB_FINAL.pdf

70% от БВП на страната, се свива рязко след затварянето на редица бизнеси и поради страховете на потребителите относно доходите и бъдещето им. Инвестициите, които формират около 20% от БВП, са в огромната си част замразени и отложени от бизнеса за неопределено време. Изкуствата, отдихът и развлекателната индустрия формират 4,7% от БВП, но след обявяването на извънредното положение техният дял клони към нула. Производството, което формира около 11% от БВП, е в голяма степен парализирано от глобалното блокиране на веригата на доставки, а част от компаниите дори обявяват временно затваряне на производства и фабрики (Ford и General Motors).

Паралелно с непосредствения икономически удар, в страната става все по-висока социалната цена на кризата. Според някои доклади нивото на безработица в САЩ вече е 12-13%, според други - 20%. Като цяло се очаква загуба на 14 до 28 милиона работни места, което е близо 20% от общото население в трудоспособна възраст.

В условията на тази безпрецедентна икономическа криза Covid-19 отключва негативни тенденции по отношение на устойчивостта. В САЩ Агенцията по околна среда временно разхлабва мерките срещу замърсяванията на околната среда с цел да се дадат на компаниите по-добри шансове за оцеляване. Наблюдава се тенденция за намаляване на използването на опаковки за многократна употреба, които се смятат за по-малко хигиенични. В няколко щата са отменени забраните за използване на найлонови торби. Междувременно групи от големи производители на пластмаси вече са поискали по-сериозно разпускане на мерките, а големите петролни корпорации лобират за разхлабване на критериите за замърсяване на околната среда.

Заключение

Първата от Целите на хилядолетието за развитие е Изкореняване на бедността и глада по света. Тази цел е обединяваща за всички останали цели. Бедността има много измерения. Тя означава и липса на възможности за достъп до здравеопазване и образование, както и недостиг на чиста питейна вода или други ресурси. Затова справянето с бедността не изисква просто осигуряване на средства и материални блага, а действия в различни сфери на обществото. Администрацията на Тръмп признава Глобалните цели за устойчиво развитие като рамка за развитие, но не се стреми към постигането на всяка от тях конкретно.

Всяка държава има свои специфични цели и приоритети на развитие. В политиката на САЩ след 2017 година на практика започва деприоритизиране на глобалните цели за устойчиво развитие. Страната подготвя постепенното си оттегляне от глобалните ангажменти, прекратяване на участието си в глобалните споразумения и спиране на финансирането на международните организации.

Постиженията на американската икономика в началото на 2020 г. изглеждат безспорни, но страната в същото време е слаба в другите два стълба на устойчивото развитие: неравенството в американското общество се задълбочава и поетите екологични и климатични ангажменти не се спазват. На фона на слабите си постижения в борбата с бедността, социалното включване и екологията и в условията на пандемия концепцията за устойчиво развитие в САЩ е изправена пред още по-сериозни предизвикателства.

Използвана литература

1. **Агенция за преброяване на населението, САЩ**, <https://www.census.gov/library/publications/2019/demo/p60-266.html>
2. **Дограмаджиева, Елка**. Концепцията за устойчиво туристическо развитие като част от глобалната идея за устойчивост в съвременния свят // Годишник на СУ “Св. Климент Охридски”, кн. 2 - География, т. 93 [за 2000]. София, 2003
3. **Електронна библиотека на ЦРУ**, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/us.html>
4. **Конференция на католическите епископи в САЩ**, <https://www.povertyusa.org/facts>
5. **Служба за икономически проучвания при Министерство на земеделието на САЩ**, <https://www.ers.usda.gov/topics/food-nutrition-assistance/food-security-in-the-us/key-statistics-graphics.aspx#foodsecure>
6. **Травкина, Наталия**. Краят на „Старата Америка“: демографската ситуация в САЩ // сп. Геополитика, <https://geopolitica.eu/spisanie-geopolitika/102-2009/broi4-2009/631-krayat-na-starata-amerika-demografskata-situatsiya-v-sasht>

7. **Paul J. Quirk, Christian Lammert, Martin Thunert**, Sustainable Governance Indicators 2019, United States Report
8. **Ryan Nunn, Jana Parsons, and Jay Shambaugh**, A Dozen Facts about the Economics of the U.S. Health-Care System, https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2020/03/HealthCare_Facts_WEB_FINAL.pdf

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ПАКИСТАН

Моника Георгиева

3 курс

Увод

Устойчивото развитие е дефинирано по много начини, но най-цитираното е от Комисията върху околната среда и развитието и то гласи , че е развитие, което отговаря на нуждите на настоящето без да лишава бъдещите поколения от възможността да задоволят собствените си нужди. Устойчивото развитие се измерва в три аспекта – икономиката на страната, екологичен и обществото. Една държава може да се каже, че е устойчиво развита, когато и трите ѝ измерения са устойчиви. А те са устойчиво развити, когато се наблюдава нарастващ обем на брутния вътрешен и национален продукт за страната, намаляване на външния дълг на страната, поддържа се постоянно нивото на разполагаемите ресурси, стреми се към намаляване на не възобновяемите ресурси и адекватното предоставяне на социални услуги като здравеопазване, образование и равенство между половете. Индексът на човешко развитие също е важна част от устойчивото развитие на страната. Това е комплексен индекс, който служи за измерване на постиженията на дадена държава в три основни аспекта на човешкото развитие - здравеопазване, образование и достоен стандарт на живот. Здравето се измерва чрез показател за детската смъртност и продължителност на живота; образованието се измерва чрез показател за грамотност сред юношите и възрастното население; стандартът на живот се измерва чрез БВП на глава от населението.

С настоящата разработка се цели да се разгледа държавата Пакистан, нейното устойчиво развитие и визия за едно по-добро бъдеще. Пакистан е ислямска държава, която се нарежда на шесто място по население в света. С ключово геостратегическо местоположение Пакистан споделя международни граници с Индия, Китай, Иран и Афганистан и 700 мили крайбрежна ивица по протежето на Арабско море. Пакистанското правителство е едно от малкото в света, притежаващо ядрени оръжия и с армия от половин милион. Държавата е изправена пред сериозни предизвикателства, включително тероризъм, религиозен екстремизъм, неразвитост, политическа нестабилност, глад. Бъдещето на Пакистан е от жизненоважно значение както в регионален, така и в световен мащаб. За да напредне една нация, тя

трябва да има ясна представа за своята дестинация или по-точно казано как да постигне устойчиво развитие. А какво е устойчивото развитие на Пакистан?

Пакистан е разположена в Южна Азия, с площ близо 800 000 квадратни километра. Държава е разделена на три основни географски района: северен високопланински район, равнината на река Инд обхващаща центъра и изток, и платото Белокистан на юг и запад. Климатът в Пакистан е предимно горещ. Климатичните промени и глобалното затопляне са основните тревожни проблеми в страната, които я нареждат на седмо място в света от страните засегнати от климатичните промени. Тези проблеми влияят както на природните ресурси и отглеждането на култура за износ, така засягат и човешкото население. Благодарение на разположението си, Пакистан разполага с близо 36% от площта си с обработваема земя. Земята главно се използва за отглеждане на агрокултури като ориз и памук, което е голяма част от износа на страната. Държавата разполага и с доста запаси на природен газ, в сравнение с петрола, който почти не се открива. Откриват се находища на желязна руда, мед, варовик и въглища, но с лошо качество. Поради тези причини основната част на вноса са петролни продукти. Като основни проблеми с околната среда може да се каже, че Пакистан има със замърсяването на водата, ограничените природни сладководни ресурси, обезлесяване, ерозия на почвата, замърсяване на въздуха и шумово замърсяване в градските райони. По отношение на проблема със замърсяването на водата, то главно е причинено от канализацията - промишлените и селскостопанските отпадъци, които директно отиват във водата. По-голямата част от населението нямат достъп до питейна вода, което също е основен проблем. Според доклада на Международния валутен фонд, Пакистан е на трето място в списъка на страните, които са изправени пред недостиг на вода. Водата в страната е не само с по-малко количество, но и с лошо качество, което води до въздействие върху общественото здраве. Както е казано по-горе общественото здраве е част от здравеопазването, а то от своя страна е част от индексът на човешко развитие, което измерва до каква степен една страна е устойчиво развита. Според индексът на ефективността (EPI) Пакистан е класиран в списъка на страните, които страдат от лошо качество на въздуха. Климатичните промени и глобалното затопляне са също тревожни проблеми в страната. Причините за тези екологични проблеми са въглеродните емисии, обезлесяването и нарастването на населението. Пакистан е на 7-мо място в списъка на най-уязвимите страни, които са засегнати от изменението на климата.

Пакистан е държава с население от 212,2 милиона към 2018 година. Населението е разделено на няколко етнически групи - пенджабци 44.7%, пушунци 15.4%, синдхи 14.1%, сераики 8.4%, мухаджири 7.6%, белуджи 3.6% и други 6.3%. Пакистанци главно се основават на исляма като има и изключения, които са християни, но са едва 3%. Страната е класифицирана като страна с млада нация, защото средната възраст е 23,4 години. Продължителността на живота е средно 65 години при жените и 63 при мъжете. Доста притеснителен факт е че около 19% от населението и 30% от деца под пет години са скелетни, поради нарастващия глад в страната. Разходите за здравеопазване се равняват на 2,8% от разходите на икономиката. Тези проценти за страна, която населението ѝ е застрашено от глад и недостиг на вода са доста ниски и може да доведе до една неустойчиво развита държава. Как стоят неща по отношение на здравеопазването?

Пакистан има смесена здравна система. Обществената инфраструктура включва три нива на предоставяне на услуги според Министерство на здравеопазването. Медицинско обединяване в резултат на катастрофални здравни разходи е много често. Това води до намалени разходи на публичното финансиране, което обхваща само една четвърт от населението. Основен проблем в здравеопазването е ниското възнаграждение за лекарите, които освен в публичния сектор практикуват и на частно. Това допринася за по-малко работни часове в обществените болници и имат склонността да насочват обществените пациенти към частните си практики. В резултат на това обществените медицински съоръжения страдат от лоша поддръжка, административна неефективност и работят на по-ниско ниво от очакваното. Ситуацията се усложнява допълнително от корупцията при възлагането на обществени поръчки и преференциалното третиране при разполагането на персонала, което допринася здравната система да предоставя ползи на избрани. Предоставянето на услуги в частния сектор е преобладаващо и липсата на регулаторен надзор върху частните съоръжения е довело до лоша стандартизация на качеството на грижи. Злоупотребата също е често срещано явление в здравеопазването. Като цяло здравната система в Пакистан се представя лошо по отношение на шестте ключови оценки на ефективността: достъп в селските и крайградските райони, справедливост по отношение на финансирането, превантивна здравна осведоменост, подобряване на здравеопазването, официално обучение на помощните здравни работници (медицински сестри, фелдшери, лекари) и равнопоставеност в резултатите и отзивчивостта. Определящите фактори за лошо представяне са корени във взаимодействието на това, което е описано като „триада от определящи фактори“ - неадекватно

държавно финансиране, нерегламентирана роля на частния сектор и липса на прозрачност в управлението. Взети заедно, тези фактори силно компрометират целите за качество и справедливост на предоставянето на обществени здравни грижи. Необходима е задълбочена реформа с действия на няколко нива за справяне с този значим проблем.

Според програма на ООН за развитие на индексът на човешко развитие, Пакистан се намира на 125-о място (от 169 държави). Правителството инвестира малко в социално-икономическото развитие, което също пречи на потенциала за растеж на икономиката на Пакистан и лишава хората на възможността да живеят удовлетворяващ живот. Нивото на бедност и неграмотност е сред най-високите в региона: почти една четвърт от населението живее с по-малко от долар на ден и повече от половината от всички възрастни на Пакистан са неграмотни. Според проучване от 2010 година, направено от Пакистанска работна група по образование, сформирано от пакистанското правителство, е показало че страната е изправена пред тежки предизвикателства свързани с образователната система. Според доклада на работната група, държавните разходи за образование се оценяват на по-малко от 1,5% от brutния вътрешен продукт на страната. В резултат на това приблизително 1 на 10 децата на света, които не са в началното училище, живеят в Пакистан, което прави страната на второ място в света класиране на деца, които не посещават училище. Лошите условия също допринасят за образователната криза в Пакистан. Само 36% от държавните училища са в задоволително състояние, като в много училища липсват основни съоръжения. Например приблизително две трети от училищата в Пакистан имат водоснабдяване и канализация, докато само 39% имат ток. Дъските, учебниците и бюрата често не са достатъчни. Образователната система в Пакистан е поле за битка на конкурентни политически и идеологически претенции. Дори пропадналата образователна система в Пакистан потенциално отвори вратите за радикализация на много млади хора, които нямат необходимите умения за участие в съвременната икономика на Пакистан. През 2007 година в Пакистан общият брой деца на училищна възраст е бил приблизително 60 милиона, но само 37 милиона са били записани в училище. На този етап от развитието на Пакистан може да се направи извод, че по отношение на образованието и здравеопазването държавата не е устойчиво развита.

Пакистан е изправен пред постоянни предизвикателства що се отнася до енергийните източници. Енергийните неволи на страната са ясни за всички - най-вече за пакистанци от всеки клас и регион, които са преживели дълги периоди на „изхвърляне на натоварването“

или прекъсвания на електричеството в цялата страна. Освен че страда от социална и политическа нестабилност, слабата енергийна инфраструктура на Пакистан налага огромни икономически разходи под формата на безработица и загуба на приходи. Пакистан заема 38-то място в света по отношение на потребление на енергия, но потреблението на енергия на глава от населението е ниско. Интересен факт, е че 52 милиона от населението на Пакистан нямат достъп по електричество. Пакистан зависи силно от запасите си от природен газ за промишлеността, производството на електроенергия, търговска и домакинска употреба. Както всички изчерпаеми природни ресурси и тези ще започнат да намаляват с следващите десетилетия, което ще засили енергийната криза. Пакистан има шестият по големина запас от въглища, който правителството е планирало да използва при нужда, за да овладяване на проблема с електричеството въпреки последиците за околната среда. Неспособността на Пакистан да посрещне текущите си енергийни нужди до голяма степен е резултат от лошо планиране, но други фактори също са допринесли за преобладаващата криза. Тежките линейни загуби на електроенергия са често срещани като резултат от стари и дефектни енергийни мрежи - електропроводи и центрове за разпределение на енергия, и приблизително една трета от тези загуби са резултат от кражба. Освен това потенциалът на Пакистан с устойчиво възобновяемите енергийни ресурси - водна, вятърна и слънчева енергия - остават до голяма степен неизползвани.

Пробемите на страната не спират до тук. Друг важен проблем е пробелма с глада. Всеки трети пакистанец няма редовен и сигурен достъп до нормална храна, а 18% от децата под пет годишна възраст страдат от недохранване. Според проучване на „World Food Programme“ едно пакистанско домакинство харчи средно 50,8 процента от месечния си доход за храна, което ги прави доста уязвими от резки промени като повишаване на цените на храните, които и без това са високи. Въздействието на изменението на климата и изместването на населението изостря ситуацията, тъй като по-голяма част от населението се прехранва с агрикултура. А през последните няколко години селско стопанският сектор е изправен пред редица предизвикателства. Основните фактори, които са в основата на това лошо представяне включват бавните темпове на технологичните иновации, ограниченото приемане на прогресивни техники на земеделие, проблеми с качеството, количеството и навременността на подаването, ограничените инвестиции в строителството и поддръжката на инфраструктурата, маркетинговите и търговските ограничения, проблеми с вредители и

животни, ограниченото отпускане на кредити за селскостопанска продукция и преработка и липсата на специфични фондове за финансиране на селското стопанство.

За Пакистан се знае, че е доста враждебна страна. Значителното нарастване на терористичната активност в цялата страна, освен че е сериозна заплаха и деморализиращ факт за пакистанския народ, е намалила и икономическия растеж в Пакистан. От 2007 до 2010 г. в Пакистан е имало приблизително 240 самоубийствени атентата, като всички са били насочени към въоръжените сили на Пакистан, полиция, политици и цивилни. Тези нападения са извършени не само в бурния Пакистан на северозапад, но и в големите градски центрове на страната. Самоубийствени атентати и други видове атаки ясно подчертават сериозността на терористичната заплаха, пред която е изправен Пакистан днес. Пакистан е изправен пред редица вътрешни заплахи за сигурността, вариращи от престъпни мрежи в Карачи и въстанически групи, опериращи в провинция Белуджистан, до терористични групи и сектантски екстремистки групи в Южен Пенджаб. Терористичните актове, проведени от Ал Кайда и други глобални и вътрешни филиали също са много сериозна заплаха за Пакистан. Тероризмът обаче не е единствената или най-голяма заплаха за вътрешната сигурност, пред която е изправен Пакистан. Всъщност най-критичната заплаха за вътрешната сигурност в Пакистан се дължи на липсата на способна, добре финансирана, структурно съгласувана и институционално автономна полицейска и правоприлагаща служба. Докато пакистанските полицаи са отговорни за осигуряването на вътрешната сигурност, те са лошо платени, лошо обучени, политически зависими и недостатъчно оборудвани. Държавната полиция се ръководи от закони и разпоредби, създадени за икономика от XIX век, а не бързо урбанизиращата се икономика на XXI век.

Пакистан е втората по големина икономика в Южна Азия. За съжаление обаче заседналата бедност, социалното неравенство и ограниченият достъп до основни социални услуги, заедно с конфликтите и природните бедствия са ограничили нейното развитие. Селското стопанство представлява една пета от продукцията и две пети от заетостта. Текстилът и облеклото представляват повече от половината от приходите от износ на Пакистан. Неуспехът на Пакистан да диверсифицира износа си остави страната уязвима към промени в световното търсене, което повлиява на брутният вътрешен продукт на страната по отношение на износа и вноса. Брутният вътрешен продукт на страната за 2018 година се равнява на 314 милиарда долара и се нарежда на 42 място в света. Голяма част от икономиката на страната е неформална, а недостигът на работа остава висок. Човешкото развитие продължава да

изостава в по-голямата част от региона. През 2013 година Пакистан предприе механизъм за разширен фонд на международния валутен фонд за 6,3 милиарда долара, който се съсредоточи върху намаляване на недостига на енергия, стабилизиране на публичните финанси, увеличаване на събирането на приходи и подобряване на състоянието на платежния баланс. Въпреки пропуска на Пакистан за няколко критерия за структурна реформа, държава успя да възстанови макроикономическата стабилност, подобри кредитния си рейтинг и стимулира растежа за период от три години. Лошите очаквания платежния баланс обаче се оправдаха заради значителното увеличение на вноса и слабия расеж на износа и паричните преведи. Предвид демографските предизвикателства, на ръководството на Пакистан ще се наложи да проведе икономически реформи, да насърчи по-нататъшното развитие на енергийния сектор и да привлече чуждестранни инвестиции за подкрепа на достатъчен икономически растеж, необходим за наемане на нарастващото и бързо урбанизиращо се население, голяма част от които са на възраст под 25 години. Според БРИКС⁴³, Пакистан има висок потенциал да стане една от най-големите икономики на 21 век.

Как ковид 19 засегна Пакистан? Пакистан е една от азиатските страни с най-много заболявали от вируса с потвърдени случаи над 57 хиляди. Както вече е споменато по-горе в разработката, здравната система на Пакистан не е развита и има големи пропуски. Поради този факт самия Премиер на страната е имал опасения, че здравната система на Пакистан няма да може да понесе натоварването в случай на бързо увеличаване на вируса. Кризисния режим е предпоставка за много социално-икономически проблеми. От социална гледна точка, възможностите за изкарване на прехрана бяха изтръгнати изведнъж. Например работниците на дневна надница, търговците, малките и средни предприятия понесоха голям удар поради неизбежната ситуация. А от икономическа гледна точка, внезапното затваряне на големите индустрии, малкия и среден бизнес, пристанищата, летищата и транспорта почти смазаха колелото на икономиката.

Заклучение

⁴³ БРИКС е наименование на група страни с влияние в международната икономика. Представява акроним от имената на английски на Бразилия, Русия, Индия, Китай и Република Южна Африка.

Въпреки че Пакистан не е провалена държава, слабостите и дисфункциите на страната са ясно видими. Вътрешната сигурност е само едно от предизвикателствата пред Пакистан днес. Слабите страни в държавната структура, както и многогодишната криза на Пакистан с идентичност също се повишиха до опасно ниво. Пакистан трябва да продължи да се занимава с няколко отдавнашни проблеми, включително разширяване на инвестициите в образование, здравеопазване и санитария, адаптиране към последиците от изменението на климата и природните бедствия; подобряване на бизнес средата в страната и разширяване на данъчната основа на страната. Без бързо реагиране от страна на правителството за приемане както на коригиращи, така и на революционни мерки, предизвикателствата на Пакистан ще станат само по-сериозни с течение на времето.

Литература

1. Добрева, Ю. Устойчиво развитие на икономиката - проблеми и перспективи, 2015, Изд. Св. Григорий Богослов
2. Action against hunger, Видяно (05.22.2020), <https://www.actionagainsthunger.org/countries/asia/pakistan>
3. Fahd Rehman, (04.20.2020), Видяно (05.28.2020), <https://tribune.com.pk/story/2202021/2-covid-19-impact-economy/>
4. The world factbook, (04.16.2020), Видяно (05.19.2020), <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/pk.html>
5. Voluntary National Review 2019, Видяно (05.019.2020), <https://sustainabledevelopment.un.org/memberstates/pakistan>
6. <http://covid.gov.pk/stats/pakistan>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА АЛЖИР

Анна Велева

1 курс

Увод

Устойчиво развитие е развитието, при което се задоволяват потребностите на настоящото, без бъдещите поколения да излгат на риск собствените си потребности. Устойчивото развитие включва 3 основни аспекта – икономически, екологичен и социален. Цели се премахване на крайната бедност и намаляването на неравенствата, очаквайки се благосъстоянието на хората в световен мащаб значително да нарасне. Други цели са насърчаването на устойчив икономически растеж, защита на планетата, последиците от изменението на климата и възможността за развитие. Подкрепя обществения мир и се бори срещу всички форми на насилие по света.

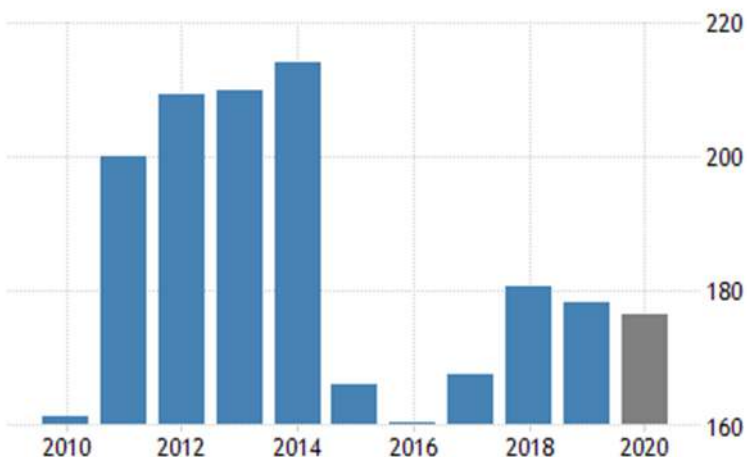
Основната задача на настоящата курсова работа е да разгледа основните проблеми на Алжир, които са разделени на три от основните аспекти и са ползвани три от седемнадесетте цели на ООН за устойчиво развитие. По – конкретно: сигурна работа и икономически растеж, борба с климатичните проблеми и мир и справедливост. Разгледани са част от проблемите в стараната както и бъдещи промени и проекти, работещи за по- добро развитие.

1. Анализ на сигурна работа и икономически растеж в Алжир.

По-голямата част на икономиката на Алжир се ръководи от публични инвестиции, докато приносът от частния сектор се дължи основно на търговията и вноса. Въпреки реформите да се насърчи развитието на частния сектор, промените в държавните разходи и инвестиции продължават да имат значително влияние върху цялостните икономически резултати. Като най-важен износител на газ за Африка, Алжир остава зависим от въглеродородния сектор, на който дължи над 95% от приходите си. Спадът на търсенето на петрол, както и спадът в добива на газ и нефт, представляват предизвикателство за Алжир да балансира бюджета си.

БВП на Алжир е 173 757 000 \$, като близо 44% от него се дължат на услугите, 39,6% на индустриалното производство и близо 12% на селското стопанство.

Ръстът на реалния БВП се изчислява на 2,3% за 2019 г., спрямо 1,4% през 2018 г., поради стабилизирането на цените на въглеродородите. Общо прието е, че 2,5% до 3,5% растеж в реалния БВП на година е най-полезното равнище за една развиваща се икономика, защото е достатъчно да предостави корпоративни печалби и да помогне за увеличаването на работните места.

Фигура 1. Брутен вътрешен продукт

Инфлацията е 4,3% през 2018 г., но е изчислено спадне до 2,0% през 2019 г. Алжирският динар е, като средният валутен курс отслабва от 77,6 динара към долара през 2012 г. до 120 динара през 2019 г.

Алжир е също така богат на енергийни ресурси. Освен въглеводородите, страната разчита на потенциални възобновяеми енергийни източници, в частност слънчева енергия. Две основни предизвикателства определят посоката на развитие на националната енергийна политика: от една страна, контрола на вътрешното потребление на енергия, от друга, гаранция за достъп на населението до целия и обхват. Брутното вътрешно потребление на енергия през последните години отбелязва ясна възходяща тенденция. От 43,5 милиона тона нефтен еквивалент (ТЕР) през 2010 г., то достига до 66,3 милион тона през 2018 г. Крайната консумация на енергия в Алжир се разпределя, както следва:

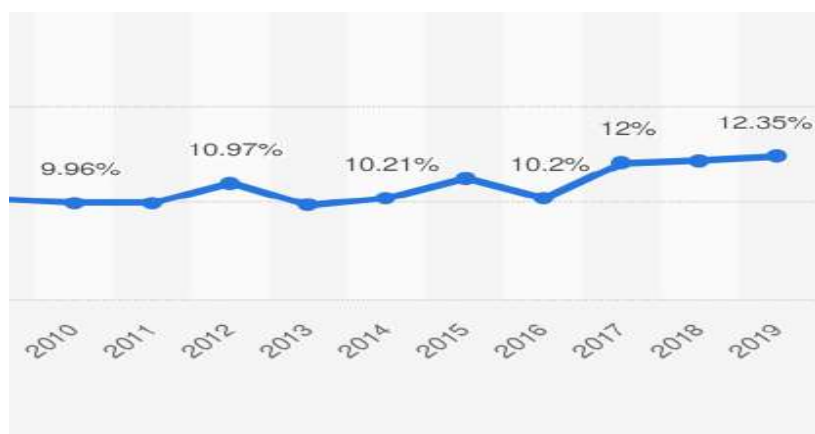
промишлеността (19%), транспортния сектор (38%), домакинства и други (43%).

Това темпо на потребление подлага на натиск наличността на енергийни ресурси, по-специално на газ, тъй като те осигуряват значителен дял от валутните приходи на страната.

Инфраструктурната система на Алжир е също изключително важна, тъй като освен за икономическия растеж служи и като врата между Северна Африка и Европа. Алжирското правителство стартира обширна програма за публични инвестиции в опит да направи транспорта основен приоритет. През 2010 г. Алжир започва петгодишна програма за развитие на стойност 286 милиарда долара, за да актуализира инфраструктурата си и да осигури работни места. Друга област, която ще повлияе пряко на инфраструктурата в Алжир, е туризмът, като през 2017 г. близо 1900 нови проекта за хотелска инфраструктура са одобрени. Тези промени се отразяват и на близките летища в региона, изграждайки нови терминали в Оран и Алжир. Допълнителните ремонти включват разширяването на подземната метро система, както и на пътищата и железопътните услуги.

Очаква се да се подобрят логистичните резултати на Алжир, намалявайки задръстванията и транспортните разходи. Поради увеличаването на броя на превозните средства по пътищата, правителството се съсредоточава върху разширяването на пътната мрежа на страната.

Според оценката на Световната банка, равнището на безработица в Алжир е нараснало от 10,2 процента през 2016 г. на 12,35% процента през 2019 г. Значително по-високи проценти са регистрирани в южните градове и провинции. Безработицата е особено висока сред младите хора и жените, като при младите се равнява на 27%, а при жените е 20,7%. По-добре образованите са особено засегнати като през 2017 г. са били 17,8%, в сравнение с тези с ниско ниво - 7,9%. Такава изкривена тенденция предполага структурни проблеми на пазара на труда, по-ниска възвръщаемост на инвестициите в умения и загуба на производителна заетост. Високите нива на безработица сред по-добре образованите са причинени от липсата на работа в частния сектор и нежеланието им да го приемат като по-качествен.

Фигура 2: Процент на безработица

Поради това, младите са изправени пред необходимостта да намерят нови пътища за развитие и предприемачеството се превръща в уместна тенденция. Изпълнителните директори твърдят, че страната се нуждае от лидерство (26%), изследвания и развитие (21%), бизнес администрация (20%) и инженерство (10%). Цялостните програми за предприемачество биха подпомогнали за развитието на всички тези области и разширяването на икономическата продукция.

Какъв е моделът за растеж на икономиката до 2030г.?

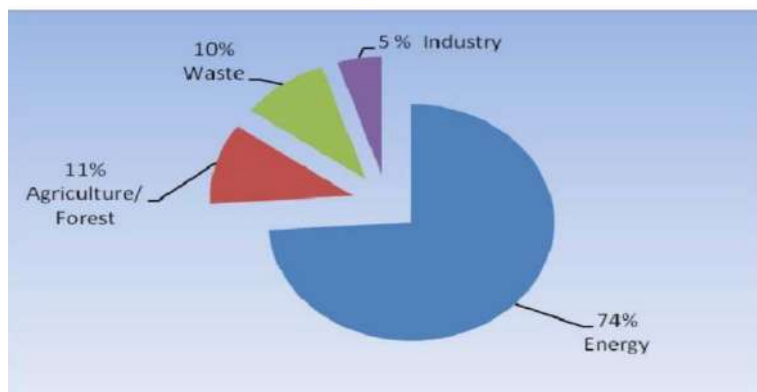
Продължава се насърчаването на вътрешни и чуждестранни инвестиции, особено в сектори с висока добавена стойност като възобновяема енергия, селско стопанство, туризъм и логистика. Този подход се очаква да допринесе за възстановяване на баланса в националните публични сметки, увеличаване на растежа на БВП, стимулиране на производството и промишлеността през периода 2020-30. Фокусът е върху производителна икономика, която е социално ефективна и по-малко зависима от приходите от въглеводороди.

Въпреки опитите за намаляване на безработицата в страната, както и борбата с растежа на икономиката, в момента тя е много уязвима след като валутните резерви на правителството са спаднали от 193,6 млрд. долара през 2014 г. до 62 млрд. долара през февруари 2020 г. Поради настъпилата пандемия по цял свят, в Африканските държави, включително и Алжир, се очаква до бъдат загубени около 20 милиона работни места, което може да доведе до девалвация на динара. Падащите цени на петрола ще нарушат икономиката на големите производители на петрол, по-специално Алжир. Другият сектор, който ще бъде подложен на натиск, е туризмът. Covid-19 силно ще засегне този сектор поради ограниченията за пътуване, затварянето на границите и социалното дистанциране.

2. Борба с климатичните промени

Алжир е известен със сухия и полусухия си климат. Голяма част на страната принадлежи на Средиземноморския басейн, който е "гореща точка" на изменението на климата и следователно трябва да бъде защитен. Алжир работи заедно с ООН по проблеми, свързани със стабилизация на емисиите на парникови газове и предотвратяване на антропогенна намеса в климатичната система. Придържайки се към Протокола от Киото, Алжир показва решимостта си да участва в международните усилия срещу изменението на климата и потенциалното му въздействие върху водните ресурси, природните екосистеми и устойчивостта на икономическо развитие.

Въпреки това емисиите на въглероден диоксид продължава да растат. През 2008 г. общите емисии на парникови газове възлизат на 121 тона. Най-голям източник на емисии на въглероден диоксид е енергийния сектор (производство и потребление), около $\frac{3}{4}$ от общите емисии. Този сектор има най-голяма нужда от мерки за смекчаване. Средният годишен ръст от 2,0% е в съответствие с увеличението на средногодишното потребление на енергия. С този растеж, емисиите ще се увеличат с 40% до края на 2020 г. Като се вземе предвид средногодишния темп на растеж на енергията с 4%, настоящите социално-икономически тенденции сочат, че до 2030г. Алжир ще консумира близо 50 милиона тона, което съответства на емисии от порядъка на 180 тона CO₂ годишно.

Фигура 3: Емисии на парникови газове

Екологичният отпечатък характеризира процеса на изчерпване на природни ресурси на страната. Той се състои в сравняване на количеството на наличните ресурси (биокапацитет) с реалното потребление на държавата. Изразява се в глобални хектари на глава от населението (gha / capita). През 2008 г. екологичния отпечатък на Алжир възлиза на 1.6 gha, а за 2011 г. е 1,85 gha. Тази стойност показва, че Алжир няма дефицит и потреблението е в равновесие с наличния биокапацитет. След преглед на БВП, вредните емисии и екологичният отпечатък, се установява, че Алжир е в процес на устойчиво развитие.

Дъждовете в страната са по-редки, но по-интензивни, докато сушите са по-чести и по-продължителни. В доклад за 2007 г. се прави оценка на въздействието на изменението на климата до 2050. В Средиземноморския регион се очаква повишение на температурата от 2-3 ° C поради глобалното затопляне. Промяната на разпределението на валежите би се отразило пряко на земеделието и водните ресурси. Данните показват растеж на средното ниво на температурата от 0,8 ° C до 1,1 ° C, намаляване на валежите с 10%, както и повишаване на морското равнище от 5 до 10 см. Други аспекти на въздействието на глобалното затопляне върху крайбрежните райони на Алжир включват високо морско равнище и вредни вълни, причиняващи ерозия и дори изчезване на плажовете: напр. плажовете западно от Алжир, плажа Беджая, Бумердес и Оран. Вследствие на това се причинява загуба на екотуризма, икономически интерес, навлизане на солни разтвори (засоляване на почвата и подземните води) и наводняване на ниско разположени крайбрежни райони.

Загубата на обработваемите земи не е резултат само от човешки натиск (промишленост, строителство, замърсяване), но също така резултат от опустяване, ерозия на почвата и загуба на растителност.

Алжир е разработил първоначална стратегия, която се основава главно на три области: институционално укрепване, адаптиране към изменението на климата и смекчаване на емисиите на парникови газове. Изпълнението и засяга главно секторите на енергетиката, промишлеността, транспорта, отпадъците, водните ресурси, селското стопанство и горите. За целта е разработена регулаторна рамка, която да гарантира прилагането на тази стратегия. В индустриалния сектор и законодателството, областта на енергетиката се подсилва от закони за: енергоспестяване, земи за развитие, управление на отпадъците, разпределение на електроенергия и газ и опазване на околната среда в контекста на устойчивото развитие на възобновяемите източници: енергия и вода.

Липсва, обаче, междусекторна координация на национално ниво. Създаването на Националната агенция по изменението на климата би могло да изпълни тези многосекторни проекти, осигуряващи съгласуването на областите. Трябва да се анализира хода на тази агенция, за да разрешат проблема както на вътрешно, така и на световно ниво. Алжир има голям шанс за успешна борба срещу промяната на климата, ако се изпълнят определени условия, като например формирането на квалифицирани човешки възможности, добра координация и добро управление.

3. Мир и справедливост

3.1.Корупция

Корупцията е сериозна пречка за компаниите, които оперират или възнамеряват да инвестират в Алжир. Плащането на подкуп е често срещана практика, главно за преодоляване на бюрократичните препятствия, въпреки че е престъпление. Решенията на чуждестранните инвеститори не се признават от съдилищата, въпреки че Алжир е подписал Нюйоркската конвенция.

В работната сфера няма признаци, че съществуват формални законови разпоредби за повишенията и възнаграждения на работниците. Персоналът често се избира и повишава въз основа на тяхната лоялност и подчинение на властите, а не на техните професионални заслуги. Системата за назначаване и за подбор на служители в средното и висшето ниво често се опирачава от фаворизиране и лоялност.

Безнаказаността сред полицейските служители е друг проблем и властите рядко разкриват информация за действия, предприети срещу полицейски злоупотреби. Бизнесът счита полицията за недостатъчно надеждна в прилагането на закона и в защитата на бизнеса от престъпност.

В митническия сектор също се наблюдава ниско ниво на прозрачност. Ръководителите на бизнес възприемат митническите процедури като натоварващи. Алжир е улеснил процеса на търговия отвъд границите чрез модернизиране на инфраструктурата на пристанището, но времето и разходите, необходими за търговията през границите, остават по-високи от средните за региона. Освен това компаниите отчитат, че рутинно се сблъскват със закъснения от седмици и дори месеци при износа на стоки през митниците.

Като обект на политическо влияние, съдилищата също са податливи на корупция. Фирмите не ги възприемат като ефективни при уреждане на спорове. Съдебната система се счита за най-корумпираната обществена институция, като почти три четвърти от домакинствата споделят това мнение.

Среща се парадокс при свободата на словото, която е защитена от Конституцията на Алжир, но не и на практика. Това се забелязва при блокиране на уебсайтове от правителството, които се считат за противоречащи на обществения ред или приличие. Пример за това е активистът за правата на малцинствата Камел Еддин Фехар, бивш президент на секцията на

Алжирската лига за защита на правата на човека, който е арестуван заедно с друг активист за онлайн публикация, която критикува местните съдебни власти.

Правната рамка криминализира голяма част от корупционните действия, но прилагането им остава предизвикателство. Освен това, срещу корупцията не може да се бори единствено законодателството; тя също изисква силна политическа воля, независима съдебна система, независима преса и подобрена прозрачност.

Целият бюджет за отбраната на Алжир е поверителен и няма данни за разходите им. Според външни източници бюджетът на армията е бил 20 милиарда щатски долара през 2014 г. В Парламента няма специална комисия, която да следи бюджета на отбраната, а според Freedom House алжирският парламент има 65% недоказани доходи. При липса на ефективен парламентарен надзор, правителството следва да публикува годишен бюджет на отбраната, който включва подробна информация за разходите, включващи функции като изследвания и проектиране, обучение, заплати, придобивания, разпореждане с активи, поддръжка и разходи за персонал.

Алжирските елити, включително големи части от висшата военна йерархия, монополизират сектори на алжирската икономика, включително фармацевтични продукти, храни и строителни материали, без публичен или парламентарен контрол върху тези дейности. Печалбата, получена от тези потоци от приходи, също не подлежи на преглед. Въпреки че през 2006 г. Алжир приема Закона за борба с корупцията, който забранява подкупа, пораждането на конфликт на интереси, незаконно обогатяване, важащ за всички цивилни и военни служители, но няма доказателства, че той някога е прилаган спрямо служители на отбраната.

Несигурността по отношение на политическо ръководство на страната удължава икономическата криза в Алжир и ограничава икономическия растеж, развитието и чуждестранните инвестиции. Въпреки че Алжир е сред богатите на петрол държави, носейки милиарди долари приходи, това богатство не е равномерно разпределено в цялата икономика и страната наблюдава непрекъснат отрицателен цикъл на растеж. Това води до широко недоверие в правителствените институции. Докладът на Transparency International за 2018 г. относно нивата на глобална корупция потвърждава, че много алжирци не се доверяват на държавните институции. Проучването установява, че само малко над 30 процента от анкетираните алжирци се доверяват на правителството като цяло, докато още по-малко (17 процента) изразяват доверие в парламента на страната. По закон правителствените служители подлежат на задължително оповестяване и трябва да декларират активите си в рамките на един месец след встъпването си в длъжност и преди да напуснат позициите си, ако придобият значително богатство. Правилата, обаче, не са добре приложени и много малко длъжностни лица са се съобразили.

Антикорупционните усилия в Алжир, са меко казано неуспешни. Въпреки че държавата има създадени няколко агенции за борба с корупцията, те не са в състояние да облекчат ситуацията поради липсата на юридически капацитет. Освен това правителствената кампания за борба с корупцията „Чисти ръце“ се е провалила дори преди да започне, главно поради липсата на независима съдебна система и нейната неспособност да продължи напред

с анти-корупционните дела без директива на изпълнителната власт. Пречки са просъществуването на тази организация са съответно, по подразбиране, привърженици на президента и членове на неговото правителство.

Демонстрациите (известни като движението на Хирак) през февруари 2019 са организирани от алжирците, като е поискана ефективна промяна във властовите структури и институции на страната. Въпреки че привидно протестите са позволени и са право на алжирците, силите за сигурност използват прекомерна или ненужна сила, за да разпръснат многобройни мирни протести в Алжир. Използвани са гумени куршуми, сълзотворен газ, водни оръдия и палки. Поне 10 алжирски журналисти, отразяващи протестите на Хирак, са арестувани, задържани за няколко часа и разпитани за тяхната работа, докато четирима чуждестранни журналисти, които правят същото, са арестувани и впоследствие депортирани.

На 2 април Абделаиз Бутефлика подава оставка като президент след 20 години власт. През май полицията арестува десетки високопоставени политици и бизнесмени по обвинения, свързани с корупция; от септември нататък съдилищата ги осъждат на лишаване от свобода. През ноември Европейският парламент приема резолюция относно свободите в Алжир, призовавайки Европейската служба за външна дейност, Европейската комисия и държавите-членки да подкрепят обществото, правозащитниците, журналистите и протестиращите.

С встъпването в длъжност на новия президент - Абделмаджид Тебун, са започнати съдебни производства срещу бивши висши служители в държавата, замесени в дела за корупция и пране на пари. Това предвещава края на безнаказаността, след като двама бивши министри и бизнесмени бяха осъдени на лишаване от свобода, като участващи в дела за корупция. Сформирана е нова независима комисия, която да провежда избори и да наблюдава закона за изборите, като гарантира честен резултат. Приети са официални писмени процедури, установяващи независима, прозрачна и обективна система за назначаване и подбор на работници, както и на военни служители на средно и висше ниво на управление. Тази система следва да бъде официално публикувана, за да влезе в сила използването на обективни длъжностни характеристики и процедури за оценяване на назначената работна ръка. Този процес ще се извършва под надзора на независим персонал. Това далеч не е обикновена временна кампания, доколкото новият президент на републиката се ангажира след избирането си да продължи борбата срещу корупцията. Алжирската правна рамка предвижда защитата на лицата, подаващи сигнали за нарушения.

Фигура 4: Корупция индекс

3.2.Трафик на хора

Трафикантите на хора експлоатират местни и чуждестранни жертви в Алжир. Недокументираните мигранти, предимно от Мали, Нигер, Буркина Фасо, Камерун, Гвинея, Либерия и Нигерия, са най-уязвими за трафика и сексуалния трафик в страната, главно поради нередовния си миграционен статус, бедността и езиковите бариери. Непридружените жени и пътуващи малолетни лица, също са особено уязвими от търговска сексуална експлоатация и принудителна работа. Мъже и жени, често пътуващи до съседни страни или Европа, влизат в Алжир доброволно, но нелегално, често с помощта на контрабандисти или престъпни мрежи. Въпреки че са изправени пред ограничени възможности, много мигранти нелегално работят в строителни фабрики, а някои се занимават с проституция, за да платят за своето пътуване до Европа, което ги излага на висок риск от експлоатация. Някои мигранти стават задължени към контрабандистите, които впоследствие ги експлоатират с принудителен труд и сексуален трафик след пристигането си в Алжир. Например жените мигранти в южния град Таманрассет, която е основната точка за влизане в Алжир за мигранти, от където и идва по-голямата част от жертвите на трафик, са подложени на дълг робство. Работят за погасяване на контрабандни дългове като изпълняват работа като слуги, принудително просят и принудително проституират. Много често хората, които попадат в този бизнес не успяват да избягат от него. Мъжете са принудени да работят като зидари или механици, а децата да черпят вода от кладенци в южен Алжир. Жертвите също така изпитват физическо и сексуално насилие от страна на техните контрабандисти и трафиканти. Чуждестранните жени и деца, предимно африкански мигранти на юг от Сахара, се експлоатират при сексуален трафик в барове и неформални бардаци. Местните лидери предполагат, че децата на мигранти също могат да бъдат принудени да работят от родителите си в резултат на натиск от трафикантите си. Жени мигранти, които просят в Алжир, често носят деца със себе си, на възраст от четири до осем години, които са докарани в Алжир чрез трафик на мрежи

със съгласието на родителите им. Принудени са да просят няколко месеца, преди да бъдат върнати на семействата си в Нигер.

Правителството на Алжир не отговаря напълно на минималните стандарти за премахване на трафика, но полага значителни усилия за това. Демонстрира значителни усилия, като продължава да разследва, преследва и осъжда насилниците на жертвите, принудени на труд против тяхната воля. Правителството отделя достатъчно ресурси за своя национален комитет за борба с трафика, а министър-председателят официално одобрява националния план за действие за борба с трафика на 2019-2021 г. на правителството. Националният междуправителствен комитет за борба с трафика на хора се събира редовно и провежда шест публични мероприятия за повишаване на осведомеността за трафика на хора през отчетния период. Правителството също така повишава осведомеността относно проблемите на трафика на хора с помощта на органите на реда и други държавни служители. Докато националният съвет по правата на човека (CNDH), който наблюдава и оценява въпросите на правата на човека в Алжир, продължава да ръководи подкомитет, посветен на въпросите относно трафика на хора. През януари 2019 г. Министерството на солидарността, семейните въпроси и състоянието на жените започва кампания за повишаване на осведомеността и за спиране на експлоатацията на деца в просещите мрежи. Правителството продължава да работи с три горещи линии, които функционират 24 часа на ден, и публичен уебсайт за докладване на злоупотреби и други престъпления, включително потенциални престъпления за трафик на хора.

Заклучение

Националната програма за развитие Алжир 2030 е рамков стратегическа рамка, детерминираща визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление, включително техните териториални измерения. Целта на курсовата работа е да определя три стратегически аспекта, за чието изпълнение групира правителствените намерения в 3 области. За разработване и развитие на тези цели програмата е предприела стъпки към дългосрочно осъществяване (от периода 2015 година до 2030 година), които включват:

- насърчаването на вътрешни и чуждестранни инвестиции
- насърчаване на предприемачеството
- стимулиране на производството в страната
- институционално укрепване

- адаптиране към изменението на климата и смекчаване на емисиите на парникови газове.
- Енергоспестяване
- Земи за развитие
- управление на отпадъците
- разпределение на електроенергия и газ
- опазване на околната
- анти – корупционни организации
- комитети за борба срещу трафика на хора
- кампании за повишаване на осведомеността и за спиране на експлоатацията на деца
- горещи линии, които функционират 24 часа на ден
- публичен уебсайт за докладване на злоупотреби и други престъпления

Тези планове биха подпомогнали за развитието на Алжир, допринасяйки както за икономиката, така и за околната среда и благосъстоянието на хората. Въпреки това, COVID-19 вероятно ще забави осъществяването на тези планове, тъй като ще доведе до несигурност по отношение на това как ще се отрази на инвестиционните възможности в Алжир, производителността на страната и потребителското търсене.

Списък с използвана информация

1. 2019 Trafficking in Persons Report: Algeria. (2019, June 20). <https://www.ecoi.net/en/document/2010751.html>
2. African Development Bank (n.d) Building today, a better Africa tomorrow. Retrieved from: <https://www.afdb.org/en/countries-north-africa-algeria/algeria-economic-outlook>
3. AU predicts Africa's economies may be decimated by Covid-19 pandemic. (2020, April). Retrieved from: <http://www.rfi.fr/en/africa/20200406-african-union-predicts-economies-may-be-decimated-by-covid-19-pandemic-lockdown-coronavirus>
4. Everything you need to know about human rights in Algeria.(n.d). Retrieved from: <https://www.amnesty.org/en/countries/middle-east-and-north-africa/algeria/report-algeria/>
5. GAN Integrity. (2016, March). Algeria Country Profile. Retrieved from: <https://www.gan-integrity.com/portal/country-profiles/algeria/>
6. Ghanem, D. (n.d). What Will Algeria's Military Do Next?. Retrieved from: <https://carnegie-mec.org/2019/07/09/what-will-algeria-s-military-do-next-pub-79470>

7. Marwan, A. The Uncertain Future of Algeria's Anti-Corruption Battles. Retrieved from: <https://www.washingtoninstitute.org/fikraforum/view/the-uncertain-future-of-algerias-anti-corruption-battles>
8. Marwane, A. Fighting Corruption in Algeria: Turning Words into Action. (2018,December) Retrived from: <https://www.washingtoninstitute.org/fikraforum/view/fighting-corruption-in-algeria-turning-words-into-action>
9. Oxford Business Group. (2018). THE REPORT Algeria 2018. Retrieved from: <https://www.pwc.fr/fr/assets/files/pdf/2019/02/pwc-the-report-algeria-2018.pdf?fbclid=IwAR0vHnMmECZ6ZoSFsY1vUHrNx1yaZ5dqxi-FcV0ql4VumYR1fVHP0l-IOHw>
10. Sahnounea, F., Belhamela, M., Zelmatb, M., & Kerbachic, R. (2013). Climate Change in Algeria: Vulnerability and strategy of mitigation and adaptation. *Science Direct*,26, 1286-1294. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.egypro.2013.07.145>
11. The world bank in Algeria. (2019, October 1). Retrieved from: <https://www.worldbank.org/en/country/algeria/overview>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ЗИМБАБВЕ

Никол Траянова

1 курс

Увод

Зимбабве е страна без излаз на морски бряг в Южна Африка. С нея граничат Замбия на северозапад, Мозамбик на изток, Ботсвана на югозапад и Южна Африка на юг. Зимбабве има обща площ от 390 757 кв.км и население от 14 862 924 души (2018). Най-високите нива на икономически растеж в страната са регистрирани между 1980 г. и 1990 г. със среден темп на растеж на БВП от 5,5% - по-висок от средния за Субсахарска Африка през същия период. Но ефективността и развитието на икономиката на страната намалява рязко между 2000 г. и 2008 г. поради проблемна управленска политика и загуба на международна подкрепа. Достига се до икономически срив и рецесия, които са предизвикани както от лошото управление на страната от страна на правителството и в частност президентът Робърт Мугабе, така и от смущения в търговския и селскостопански сектор след въвеждането на поземлена реформа през 2000 г.

Чрез реформата се отнемат обработваеми земи от 4500 земевладелци с европейски произход и се преразпределят на 300 000 местни семейства. Но през периода на действие на реформата нивата на бедност значително нарастват и ефективността на селското стопанство спада, което води до засилена зависимост от природния ресурс, а към днешна дата страната едва успява да се изхранва. Периодът на действие на поземлената реформа съответства и на температурните увеличения, променливите модели на валежите и периодичната суша, от което са породени и утежнените условия за хората, живеещи в селските райони, където всъщност пребивава 67,6% (към 2018 г.) от общото население на републиката.

Политиката, която прилага правителството в Зимбабве при управлението на Робърт Мугабе не е ориентирана към балансиране на социалните разходи, осигуряване на благосъстоянието на населението и развитие на здравеопазването и образованието. Правителст-

веният фокус е насочен към реформиране на голяма част от икономическите сектори в страната, но влиянието от тези действия се изразява в ограничаване на капацитета на земеделските производители, рязък инфлационен ръст, достигане до хиперинфлация⁴⁴ и изпадане на страната в икономически колапс.

Всяко едно от горепосочените може да се разглежда като фактор и причина поради, която индексът на човешко развитие⁴⁵ на Зимбабве е 0,563 (Приложение-Фигура 1), като така страната се нарежда на 150 място в ранкинга за човешкото развитие на държавите в света.

1. Промяна в климата и енергийно използване

1.1. Промяна в климата

Според последните доклади на Междуправителствения комитет за промени в климата под влияние на парниковите газове започва глобална промяна в световния климат. Очертава се Африка и в частност Република Зимбабве да преживее повишен „воден стрес“, намаляване на хранителните и селскостопански добиви, което води до масово недохранване, предвижда се и увеличаване на сухите и полусухите земи като резултат от засушителния процес. За страната климатичните промени се обособяват като рискове за живота и поминъка както на индивидуално равнище, така и на национално ниво. Това е така, защото селскостопанската производителност, както и икономическата са в пряка зависимост от климатичните условия в страната. Основният сектор – земеделието ще бъде погубено, ако не започне адаптиране към измененията в климата. Очаква се до 2080 г. увеличението на температурата в републиката да е около 20 градуса С.

Направени са следните прогнози за въздействието на климатичните промени върху всеки от секторите в Зимбабве.

⁴⁴ Към 17.04.2020 г. нивото на инфлация в Зимбабве е 810%.

⁴⁵ Индексът на човешко развитие е инструмент за сравняване на нивото на развитие на различните страни. Оценката, която се дава на всяка страна, е теглото на очаквана продължителност на живота, образование, равнището на доходите в тази страна. Индексът е стандартно средство за измерване на нивото на благосъстояние и най-вече на детското благополучие.

- ✓ Селско стопанство – селското стопанство представлява приблизително 15-18 на сто от БВП и приблизително 60 на сто от суровините, изисквани от преработващата промишленост, както и 40 на сто от общите приходи от износ. В следствие на климатичните промени подходящите площи за отглеждане на царевича ще намалее поне с ½ до 2080 г., но все още оцеляващи и подходящи за отглеждане ще са памукът и соргото. Прогнозираните намаления на добивите на културите биха могли да възлизат на 50 на сто до 2020 г., а нетните приходи от реколтата биха могли да спаднат с цели 90 на сто до 2100 г. Загиването и дори изчезването на по-редки животински видове вече е сериозен проблем, като през септември 2019 г. са починали 55 слона за по-малко от месец. По-уязвими са регионите в югозападните части на страната за сметка на северните и източни.
- ✓ Вода – Зимбабве няма големи заливи и блата, а повърхностните води (предимно реки и язовири) са основният воден източник на страната. Потенциалът за използване на подземните води все още не е реализиран поради недостъпността на необходимата технология за това, а и има ограничена информация за това с колко точно количество подземни води разполага страната. Повърхностните води вече се губят поради изпарението, причинено от високи температури. Прогнозира се, че водата в речните и повърхностни басейни ще намалее от 4-25 на сто през годините, а оттокът се очаква да се понижи с около 40 на сто. До 2080 г. нивата на валежите ще намалее от 5 до 20%. Оценки от Международния съюз за опазване на природата и природните ресурси показват, че търсенето на вода в Зимбабве далеч надвишава предлагането с 631 милиона куб.м. Столицата Хараре доставя едва половината от дневните си водни нужди, а в малките населени места 65% от водните съоръжения са нефункциониращи. Към 2007 г. 1/3 от населението е оценено като нямащо достъп до чиста и подобрена питейна вода.
- ✓ Здраве – измененията в климата, а от там също и липсата на вода неминуемо се отразяват върху здравето на хората. Това се изразява чрез: пожари, бурии, увеличаване на инфекциозните заболявания (наличен проблем с маларията), както и други заболявания, пренасяни от комари и други насекоми. Увеличен е рискът от диарични

и болестотворни патогенни заболявания като холера, от сърдечни и дихателни заболявания, също и смъртност, предизвикана от високи озонови нива. Особено застрашени са групите, които живеят с ХИВ и СПИН (изследване през 2018 г. сочи, че 1,3 млн. души в Зимбабве живеят с ХИВ).

- ✓ Инфраструктура – климатичните промени предизвикват природни бедствия, а те от своя страна предизвикват разрушаване на инфраструктурата на страната (пътища, настилки, мостове и др.), която някога се е смятала за една от най-добрите в Южна Африка.
- ✓ Селища – в Зимбабве по-голяма част от населението живее в селата или малки неформални селища, населението в градовете към 2020 г. е 5 700 460 души. В страната има нарастващ проблем със сформирането на крайградски селища в опасни райони, включително и крайбрежни селища около заливни равнини и стръмни склонове. Опасността се крие в това, че неформалните и крайбрежни селища са значително по-застрашени от наводнения, циклони и др. (наводненията в долините на Замбези и Лимпопо през 2000 г. са унищожили множество жилищни сгради). За живеещите в неформални крайградски райони рискове се породят от липсата на защитна инфраструктура и изграждане на защитни съоръженията, както и от липсата на планиране и помощ от страна на държавата, придружена от по-малка финансова и правна защита (липса на застраховки, право на владение и др.). Миграциите на младото население, което съставлява 62% от общото за републиката също е проблем, тъй като това поражда засилване на ефекта от градския топлинен остров, влошаване качеството на въздуха и др.
- ✓ Полова структура – по-голямата част от бедното население в света е от женски пол, а 70% от земеделските стопани в Зимбабве са жени. Женското съсловие в републиката е с по-ниско образование, по-често представлява неформалния сектор, жените взимат по-ниски заплати и имат ограничен достъп до пари. Те заедно с младежите и децата са най-силно застрашената група, когато става дума за бедствия, те са по-уязвими и относно сексуално насилие и трафик на хора.

- ✓ Туризъм – с намаляването на валежите и повишаването на температурите се очаква значително намаляване на биоразнообразието в повечето части на Зимбабве, особено в западните райони, където са разположени повечето паркови комплекси, това се поражда от намаляващата устойчивост на екосистемите към големите промени в околната среда.

В Приложение (Таблица 1) са посочени конкретните мерки, които трябва да се вземат спрямо всеки отделен сектор.

1.2. Енергийно използване

Енергийният профил на Зимбабве основно е разделен между дървесното гориво (61%), нефтът (18%), електроенергията (13%) и въглищата (8%). Приблизително 80% от градското население в страната има достъп до електричество, докато в селските райони е само 21%. Електрическата мрежа на Зимбабве се нуждае от поддръжка и подобрения, тъй като има несъответствие между предлагането и търсенето на електрическа енергия поради остарялото състояние на електроцентралите. Докато общото търсене на електроенергия е 2029 MW, предлагането е само около 1200 MW. Електрическата енергия на Зимбабве се генерира чрез два метода: въглища и хидроенергия. Нито една от централите, работещи с въглища (Hwange, Bulawayo, Harare, Munyati) не отговаря на рекламираната си мощност. Заводът Hwange обявява възможност за производство от 920 MW (мегават), но въпреки това произвежда само около 400-500 MW. От друга страна добивът на въглища е усложнен допълнително от факта, че към края на 2017 г. в Зимбабве има само 502 тона запаси от въглища, а тази сума не е достатъчна, за да продължи да осигурява енергията, необходима за разрастващото се население. В резултат на ненадеждността на националното производство на енергия много граждани използват и по-независими средства за производство на енергия: слънчева енергия и дървесно гориво. 18% от домакинствата разполагат със слънчеви панели, 66,8% от населението използва дървесно гориво, а 32,8% има достъп до модерно гориво (керосин, електричество или газ), което означава, че дървената енергия е основният източник на гориво за голяма част от населението и почти цялото селско население, но прекалената употреба на дървесина причинява обезлесяването на много региони в страната и поражда нов проблем. Потенциалът за възобновяема енергия в Зимбабве се съставлява от хидроенергията, слънчевата енергия и биогазът, но първите две са ограничени, тъй като липса

капитал за изграждането на централи. Зимбабве има множество общински канализационни инсталации, които създават биогаз както от човешки, така и от животински отпадъци, но голямата част от тях се изхвърлят на открито. Тъй като 73% от енергийните ресурси, които се използват в Зимбабве са невъзобновими, а само 27% са възобновими националната енергийна политика е фокусирана върху електрификацията на селските райони и преминаването към чиста енергия и разнообразяването на националните възможности за енергийно снабдяване. Потенциалът за образуване на енергия от слънчевата светлина е възможност за по-чисто енергийно производство, но от друга страна създава опасност за околната среда. Изхвърлянето на соларните панели в края на жизнения им цикъл представлява сериозен проблем за околната среда. Отпадъчните слънчевите панели съдържат токсични метали като олово, хром и кадмий, които попадайки във вода могат да причинят вродени дефекти и рак. Изгаряйки, отпадъците също произвеждат токсични изпарения. Установено, че слънчевата фотоволтаична технология произвежда 300 пъти по-токсични отпадъци от ядрената технология. Но трябва да се има предвид, че панелите съдържат и ценни материали като силиций, сребро, мед, алуминий и стъкло. Ето защо е важно да се въведе политика и законодателни рамки, които се занимават с изхвърлянето на соларните панели след края на употребата им, за да се ограничат неблагоприятните въздействия върху околната среда, и за да се създадат нови стойности от отпадъчния материал.

2. Природни ресурси

Зимбабве е страна богато надарена с природни ресурси, които включват възобновяеми енергийни източници (земя, гори, вода, дива природа, слънце) и невъзобновяеми енергийни източници (нефт, газ, минерали). Правилната експлоатация на тези природни ресурси предоставя огромни възможности за устойчиво развитие на страната, както и за постигане на по-добри приходи и инвестиции от други държави в страната.

Площта на Република Зимбабве е 386,850 кв.км, които са разделени по следния начин⁴⁶
(Приложение – Фигура 2):

- 42.5% от площта на страната е отделена за земеделие, от които 10.5% обработваема земя (0.3% трайни насаждения, а 31.3% трайни пасища)
- 39.5% са заети от гори
- 18% други.

Природните ресурси могат да се разгледат и по отделно:

✓ Полезни изкопаеми

Разнообразното минерално производство на Зимбабве включва около 2,7% от световно производство на диаманти, 4,8% от производството на паладий и 7% от световното производство на платина. Към 2015 г. страната е третият в света производител на платина, пети класиран производител на паладий и осми класиран производител на диаманти. 56% от износа на страната се дължи на износа на: злато(21%), метали от платинената група(18%), никел(8%) и диаманти(5%). През 2015 г. производството на злато и сребро нараства с 30% в сравнение с 2014 г. Но намалява производството и добивът на редица други минерални стоки: рафиниран никел(79%), вермикулит (66%), хромит (49%), ферохром (46%), въглища (25%), кокс (25%), диамант (27%), сяра (27%) и азот (25%). През 2015 г. липсва производство на рафинирана мед поради недостатъчна суровина, липсва и производство на петрол и суров нефт, а към 2017 г. липсва производство на природен газ. Спадът в производството и добивът на полезни изкопаеми е или поради липса на вид суровина, или поради мерките и забраните, които Зимбабве налага за износ на полезните си изкопаеми ресурси. Но за да се развива страната трябва да предприеме действия към рационално използване на наличните си ресурси и да следва започналите действия към консолидация на производства и предприятия, които да обединяват усилията в посока икономии от мащаба и ефективно производство.

✓ Горски ресурси

⁴⁶ Данните са от 2011 г.

Горите играят решаваща роля за осигуряването на социално-икономическите и екологични ползи за Зимбабве. Те са жизненоважни за поминъка в селските райони, биоразнообразието, смекчаването на климатичните промени, енергийните доставки, защита на почвата и водата. Освен икономически принос, горите осигуряват и защита на околната среда от водохващане, но изчерпването на горите в Зимбабве се увеличава с тревожен темп, от както страната губи 36,6% от горската си площ между 1990 г. и 2015 г. В последните няколко години в следствие на повишаването на температурите и глобалното затопляне горските ресурси са значително застрашени от избухване на пожари. Изчерпването на гората се приписва и на обезлесяването, главно от незаконни селища и незаконна сеч, промяната на предназначението на земята, минното дело, вредителите и др. Срещат се различни видове *Brachystegia* (твърдо дърво с височина до 90 фута с бледо червеникавокафяво дърво), доминиращи в средните и високи пасбища. Други често срещани видове включват мохобохобо (дърво със среден размер с големи лопатовидни листа) и трън. За долините на реките Замбези и Лимпопо е типичен мопанът, който прилича на мохобохобо, заедно със здравия бабоб. Австралийските евкалиптови дървета са широко разпространени предимно в стопанствата. Австралийският ват е засаден в източните райони като източник на танин. Чистата тревна площ е рядка, но се среща особено по източната граница около Химанимани (Мандидзудзуре, бивш Мелсеттер). Някои от застрашените дървесни видове са: тик, махагон и оловно дърво. Усилията за залесяване не съответстват на нивото на изчерпване на горите, а институционалните и правни рамките за устойчиво управление на горите са слаби и секторът е изправен пред сериозен проблем.

✓ Земеделие

12 % от БВП към 2017 г. идва от земеделския сектор. Продукцията, която идва от този сектор е: тютюн, царевица, памук, пшеница, кафе, захарна тръстика, фъстъци и др. Зимбабве може да се раздели на шест различни региона по селскостопански потенциал, като количеството на валежите е определящият фактор при използването на земята. Източните планини с повече от 25 инча валежи годишно са подходящи за разнообразно земеделие с говеда и насаждения от овощни култури. Приблизително една пета от страната, разполагаща се на запад по протежение на централния гръбначен стълб, минаващ през Хараре и в средата на

планината се получават от 20 до 25 инча дъжд. Земята в тези части се използва за интензивно отглеждане на царевица (царевица), тютюн и за отглеждане на добитък. Почти равната зона на югозапад, обхващаща Булавайо получава 16 до 20 инча дъжд годишно. Този регион е подходящ за смесено земеделие и за отглеждане на добитък в полуинтензивен мащаб. Една трета от страната, разположена предимно на юг и получава 14 до 18 инча валежи годишно, като се използва за полукстензивно земеделие. Около една четвърт от страната се разполага в региона към реките Лимпопо и Замбези, получаващ по-малко от 16 инча годишно, а това го прави годен само за ранчоване. Малка площ предимно в далечния север към река Замбези не е подходяща нито за земеделие, нито за горско стопанство. Поради влошените климатични условия през последните години множество растителни видове загиват или производството им драстично намалява (за периода 2018-2019 г. производството на царевицата и пшеница се е понижило с над 50%) и Зимбабве вече не се нарича „Кошницата пълна с хляб“, а само „Кошница“.

✓ Животински свят

Намаляването на естествената растителност и климатичните промени водят до изчезването на много форми на живот в Зимбабве. В националния парк Хванге, притежаващ някои от гъста концентрация на диви животни в Африка, като сред месоядните животни, срещани там, а понякога и на други места са: лъвът, леопардът, гепардът, сервалът, циветът, аардваркът, петнистата и кафява хиена, чернокосмест и странично-райест чакал, зорил, рател и др. Слоновете се срещат в северния регион, а жирафите в западната част, а хипопотами и крокодили живеят в по-големите реки. Сред голямото разнообразие от копитни и рогати преживни животни са еланът (който е имунизиран срещу смъртоносната муха цеце), по-голямото куду, син дуйкер, импала, клипспрингер, стеенбок и грисбок, както и антилопа. Змиите включват мамба, бумсланг и кобра с черни шии. Сред птичия живот се открояват бойният орел, бейтлеровият орел и малкият чук, който изгражда огромни гнезда и е почитан като птица на поличбата. Рибата също е често срещан представител на животинският свят в Зимбабве, като през периода 2000-2016 г. риболовът е нараствал прогресивно, а популярните рибни видове са: Manyame, Kariba, Chevero и Mutirikwi. И за животинският свят важи същото, като за растителният. Проблемът с промяната с климата влияе сериозно и на двете

сфери, като най-тежкият израз за животинския свят е загиването на над 55 слона за по-малко от месец през септември 2019г.

✓ Вода

Площта заета от води в Зимбабве възлиза на 3 910 кв. км. Четирите големи реки в страната, които предоставят воден ресурс са: Замбези, Лимпопо, Саве и Пунгуе, други две по-малки реки са: Тули и Mzingwane, вода се използва и от езера и язовири като най-големият е Кариба. При сравнително малко валежи и неравномерно разпределени водните ресурси подземните води са основният източник на питейна вода в селските райони на Зимбабве. Подземните води се използват и за напояване в някои търговски и малки стопанства. Подземните води се използват и за хранване на някои градски водоснабдителни системи. Въпреки широкото си използване, подземните води допринасят не повече от 10% от общото водоснабдяване. Към септември 2019 г. хората, които са във „воден стрес“ в Зимбабве възлизат на 288 355 души, а недостиг на вода изпитват 803 382 души, в абсолютен недостиг на вода са 2 886 762 души. За същото време процентът на хората живеещи в райони с недостиг на вода е 28 %, а населението, нямащо достъп до чиста питейна вода е 20 %. По данни на доклад на ООН за 2019 г. през 2050 г. 45% от световния БВП ще е изложен на риск поради недостиг на вода. Причината за недостига на вода в Зимбабве е както засушаването, така и лошото управление и липсата на поддръжка на водните системи и канализацията в страната.

✓ Въздух

Емисиите на въглероден диоксид от потребление на енергия в Зимбабве е 12,06 Мт (оценка за 2017 г.), а това нарежда страната на 100-но място в света. Въглеродните емисии се делят и по сектори, както следва: енергиен 30%, Строителен 29,1%, транспортен 12,5%, други промишлени изгаряния 18,4% и емисии, които не се дължат на изгаряне 10% (Приложение – Фигура 3). Регистрира се спад в емисиите в последните няколко години, като за 2016 г. спадът е с 4,17%.

Основните замърсители на въздуха в Зимбабве, изброени в низходяща градация са: преработващата промишленост, дейности по обезвреждане на канализацията, автомобили, пожари, повреди в канализацията, селскостопанска дейност, битово отопление, сметища за твърди отпадъци и парните двигатели. Тези замърсители предизвикват: респираторни

заболявания, проблеми със зрението, увреждане на стойността на някои среди, кожни заболявания, киселинен дъжд, влошено състояние на растителността и др. За да редуцира вредните емисии и замърсяването на въздуха Зимбабве работи в посока преминаване към използване на „чиста“ енергия, но бедността в страната възпира въвеждането и най-вече приемането на нови мерки относно опазване на околната среда в селските райони и бедните райони в големите градове.

3. Добро управление

Зимбабве е президентска република, която е постигнала независимостта си през 1980 г., но за сравнително скорошната си независимост претърпява огромна правителствена, а от там икономическа и социална нестабилност, която възпира устойчивото развитие на страната.

Ако се проследи времевата линия може да се разгледат грешките и започващото не особено благоприятно развитие в Зимбабве след независимостта.

- 1980 г. лидерът на Зану Робърт Мугабе печели изборите и през април Зимбабве обявява независимост под негово управление.
- 1982 г. обучена армия от Северна Корея потушава бунт в Мидланд и Матабелеленд като убива хиляди цивилни през следващите няколко години.
- 1987 г. Мугабе променя Конституцията и става изпълнителен президент.
- 1999 г. зараждащата се икономическа криза се влошава от участието на Зимбабве в гражданската война в ДР Конго
- 2000 г. февруари сквотери⁴⁷ от зимбабвийци завземат стопанства, собственост на бели граждани с подкрепата на правителството.
- 2001 г. юни финансовият министър на Зимбабве Симба Макони, че ресурсите на страната се изчерпват заедно с чуждестранните резерви и предупреждава за развиващ

⁴⁷ Хора, които произволно и без разрешение се нанасят или превземат чужда собственост.

се сериозен недостиг на храна. Повечето западни страни – „донори“ за Зимбабве намаляват помощта си заради президента Мугабе.

- 2002 г. февруари парламентът приема закон, ограничаващ свободата на медиите.
- 2002 г. обявено е бедствено положение в страната, като недостигът на храна започва да се превръща в липса.
- 2005 г. май-юли десетки хиляди незаконни жилища на бедни граждани и улични сергии са унищожени като част от програмата „Почистване“. ООН изчислява, че тези действия са оставили над 700 000 души без дом.
- 2006 г. май инфлацията на годишна база надхвърля 1000%, въвеждат се нови банкноти с три изтрети нули от стойността им.
- 2008 г. ЕС и САЩ налагат разширени санкции срещу лидерите на Зимбабве.
- 2009 г. януари правителството позволява разплащането с чужди валути като опит за предизвикване на хиперинфлация.
- 2009 г. септември International Monetary Fund предоставя подкрепа в размер на 400 млн. долара като част от споразумението на Г-20 за подпомагане на държави-членки.
- 2010 г. Зимбабве възобновява продажбата на диаманти на фона на регистрираните нарушения на диамантените полета.
- 2016 г. ноември се въвежда нова национална валута, наречена – облигации въпреки недоволството от населението.
- 2017 г. ноември Мугабе подава оставка след като военните поемат властта и Емерсън Мнангагва става президент. Той обявява планове за стабилизация на икономиката и насърчаване на чуждестранните инвестиции.
- 2018 г. ноември Мнангагва обявява 2-годишен проект за проучване потенциални големи находища на нефт и газ близо до границата с Мозамбик.

- 2019 г. януари избухват протести заради удвояването на цените на горивата в опит да се реши проблема с недостига и черния пазар.
- 2019 г. март циклон нанася сериозни поражения, наводнение и загуба на човешки животи в източните провинции на Зимбабве.

След падането от власт на Робърт Мугабе свободата на медиите се възвръща, но страната все още не може да се спаси от обедняването и липсата на ресурси. Ситуацията в републиката продължава да е влошена, като през 2019 г. се отчита свиване на икономиката като цяло, както и на работните места и заплатите. Значително намалени са и инвестициите в бизнеса, за това се вини правителството на Робърт Мугабе, което е прилагало множество международни санкции, датиращи от 2002 г. и от това произтича значителното увреждане на икономиката. В края на 2017 г., когато Мугабе е отстранен от длъжност годишният темп на инфлация (темът, с който цените се покачват) е около 5%. Инфлацията остава ниска до края на 2018 г., но след това рязко се повиши през първата половина на 2019 г., достигайки годишен процент от 176%. Това говори за силните последици от годините лошо управление и липса на социална и икономическа ангажираност от страна на правителството. Според ООН годишната цифра на инфлацията относно храните е над 250%, хранителните ресурси са значително намалели, цените на горивата рязко се покачват, а пенсиите намаляват, населението е значително засегнато от циклонът Айдай, сушата и икономическата стагнация. Дори Световната хранителна програма на ООН (WFP) събира средства за хранителна помощ за "най-тежката хранителна криза в Зимбабве", както много хора я описват. Новото правителство на Мнангагва въвежда нова валута след десетилетие разчитане на щатския долар, това се прави, за да се възстанови относителната самостоятелност на републиката, но населението не приема радушно нововъведенията. От както новото правителство е на власт приема редица мерки относно строги икономии – намаляват се разходите, някои заплати в публичния сектор и се въвеждат нови данъци. Смята се, че тези мерки би трябвало да върнат икономиката в „правия път“. Мнангагва съобщава, че е „отворен за бизнес“ след годините международна изолация и високи разходи в страната. За него реформите са крайно необходими за създаването на благоприятна среда за инвеститори и последващо създаване на нови работни

места за населението. Но въпреки политиките за икономии и подобряване на икономическото положение на Зимбабве се твърди, че действията на настоящето правителство са породили хронично високите нива на инфлация и обедняването на по-голямата част от Зимбабве.

Заклучение

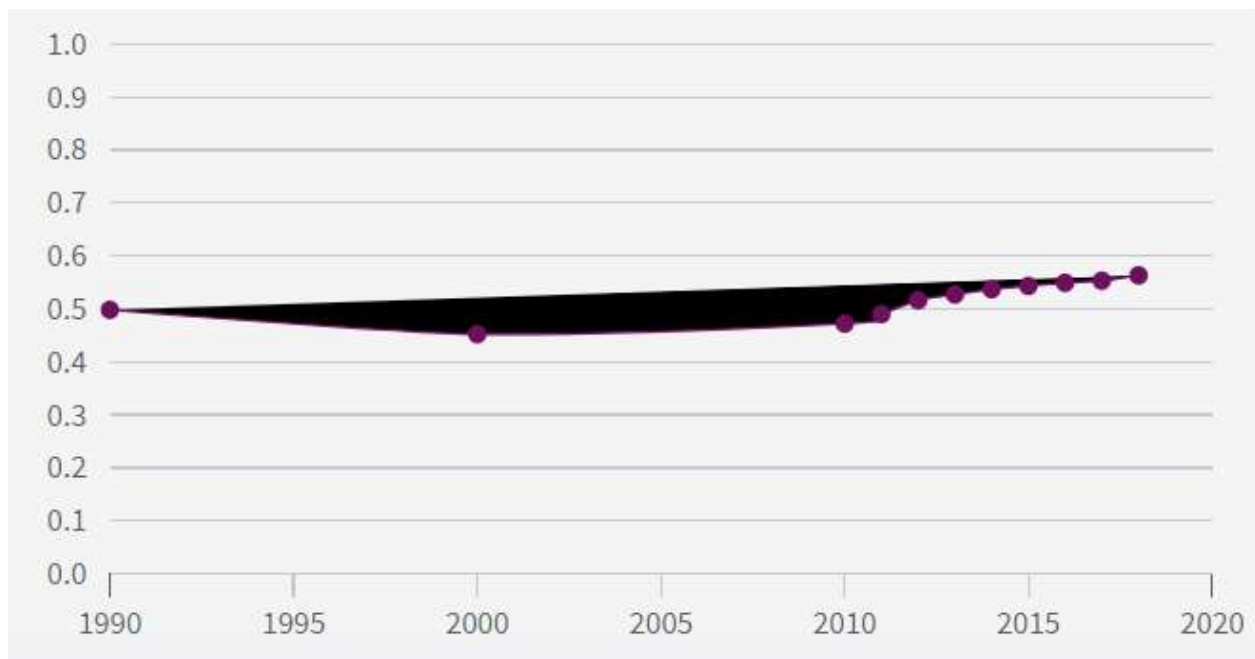
Погледнато от историческа гледна точка преди 1990 г. Зимбабве се е считала за една от силните и желани за инвестиция икономики в Африка. Това е плод на аграрната система, енергийните и природни ресурси, както и тези от ценни суровини и материали. Но след 90-те години политическите конфликти започват да действат негативно относно имиджа на страната, множеството необмислени, не добре планирани и бюджетираны решения дават началото на икономически срив, а в комбинация с това настъпват необратими климатични промени и прогресивно изчерпване на ресурсите. Но въпреки тежката икономическа ситуация Зимбабве би могла да се възстанови, като основния ключ към това е спазването и въвеждането на нови политики относно износа и възстановяване на отношенията с чужди страни-инвеститори, тъй като най-бързият и ефективен източник на доход за страната е износьт на минерали – злато, диаманти и др., които преди са продавани на по-ниска цена от реалната и не всички приходи са влизали в държавния бюджет, тъй като нивото на корупция по време на управлението на Робърт Мугабе е било изключително високо.

Относно полезните изкопаеми Министерството на мините и минното дело в Зимбабве се е заело с управлението и стабилизацията на сектора, както и с регулацията на наличностите на ценните метали и диамантите. За правомерното използване на енергийните ресурси и въвеждането на нови енергийни източници отговоря Министерството на енергетиката и енергийните ресурси. Относно проблемите с природните ресурси, водите и промените в климата, които пряко влияят и върху земеделието се занимава Министерството на земеделието, водите, климата и миграциите на хората. Освен органите на изпълнителната власт за стабилизация на положението в държавата се грижат и ООН, Програмата за управление на общинските райони и местните ресурси (CAMPRIFE), Програмата за политически решения и анализи (DAPA), Международният център за тропическо земеделие (CIAT), Меж-

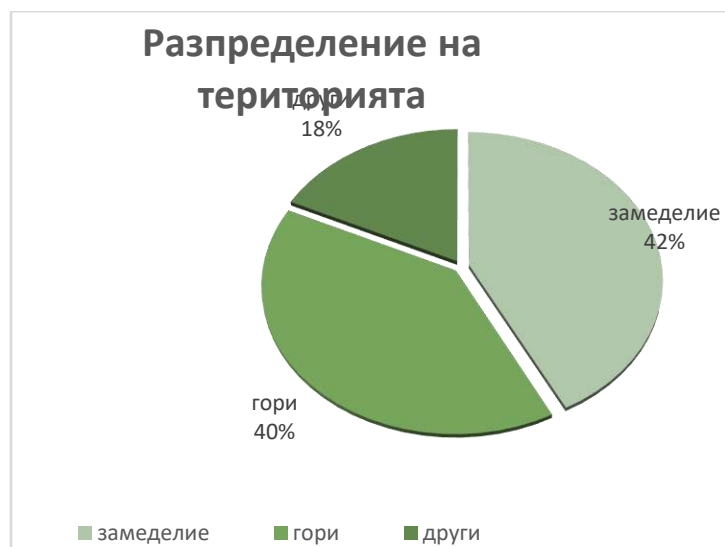
дународният център за подобряване на царевичата и пшеницата(CIMMYT), Глобалната система за информация и ранно предупреждаване(GIEWS), Международната агенция по подобряване на енергията (IRENA), Световната хранителна програма(WFP), Програма за устойчива социално-икономическа трансформация на Зимбабве(ZimASSET) заедно със Закона за демокрацията и икономическото възстановяване на Зимбабве и др. Предприетите действия и мерки относно стабилизацията и възстановяването на икономиката в Република Зимбабве все още не дават особено забележителни резултати, но след дългият период на рецесия и продължаваща тежка инфлация страната ще трябва също толкова дълго да полага усилия и да търси помощ от световните икономически сили, за да се помести отново в листата на добре развиващите се страни, установяващи икономическа устойчивост.

Таблица 1 Мерки за справяне и адаптиране към промените в климата

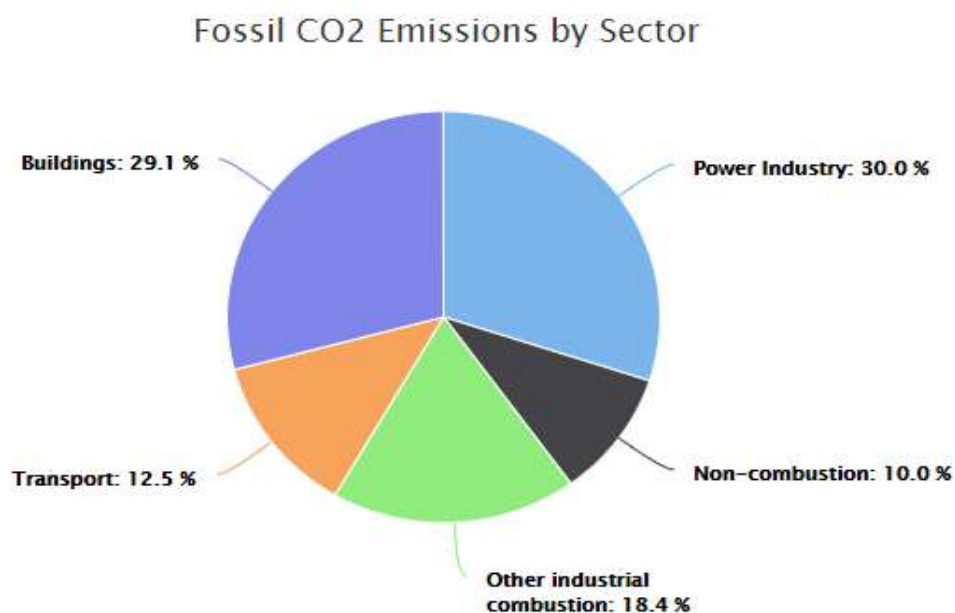
Сектор	Належащи мерки
Селско стопанство	• използване на подобрени сортове семена, предназначени за къси сезони • използване на климатично устойчиви опрашни сортове семена, които да се размножават по суша и да са устойчиви на болести и вредители • интегриране и развъждане на адаптирани породи животински видове, които успешно да реагират на промените в климата • оптимизиране на производството на култури, хранени с дъжд • управление и консервация на местно достъпните фуражи за сухия сезон и периодите на засушаване • ефективно използване на наличната влага за напояване
Вода	• механизми за по-добро използване на замърсени води • прибиране и съхранение на вода • увеличаване на мрежата от водни съоръжения за съхранение • подобряване на ефективността на използване на вода в селското стопанство • рехабилитация на остарели напоителни системи • развитие на технология за използване и опазване на дъждовните води на място
Здраве	• подобряване на стратегиите за здравно осигуряване • доставяне на достъпна здравна грижа за населението • повишаване нивото на социална и здравна ангажираност
Инфраструктура	• повишаване качеството и устойчивостта на изгражданите инфраструктурни единици и съоръжения
Селища	• проектиране на климатично устойчиви селища • укрепване на съществуващи такива и включването им в параметрите на урегулираните градски площи, за да може да се планира потенциалната помощ при възникнала нужда • изграждане на защитна инфраструктура и съоръжения като превенция срещу бедствени последици
Полова структура	• планиране и предвиждане на потенциални последици за половата структура и преждевременно реагиране, за да се предпазят застрашените групи • изготвяне на стратегии за протекция на женското съсловие и младото население • социално включване на медиаторски групи от световни организации за подпомагане добротото отношение към застрашените групи
Туризм	• намаляване настоящия натиск върху биоразнообразието • стратегии за запазване на редки животински видове и запазване на парковете, в които пребивават

Фигура 1 Индекс на човешко развитие на Зимбабве 1990-2020 г.

Фигура 2 Разпределение на територията на Зимбабве

Фигура 3 Емисии на въглероден диоксид по сектори

Използвана литература

Climate change impacts, vulnerability and adaptation in Zimbabwe, извлечено на 25 април 2020 г. от <https://pubs.iied.org/pdfs/10034IIED.pdf>

Zimbabwe – The World Bank, извлечено на 26 април 2020 г. от <https://data.worldbank.org/country/zimbabwe>

Zimbabwe Demographics, извлечено на 26 април 2020 г. от <https://www.worldometers.info/demographics/zimbabwe-demographics/>

Human Development Indicators, извлечено на 26 април 2020 г. от <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/ZWE>

2015 Minerals Yearbook Zimbabwe, извлечено на 27 април 2020 г. от <https://prd-wret.s3-us-west-2.amazonaws.com/assets/palladium/production/atoms/files/myb3-2015-zi.pdf>

Natural Resources and Environment, извлечено на 27 април 2020 г. от <https://issafrica.org/country-file-zimbabwe/natural-resources-and-environment>

Zimbabwe agricultural industry, извлечено на 27 април 2020 г. от https://academicjournals.org/article/article1380553915_Maiyaki.pdf

Country profile – Zimbabwe, извлечено на 27 април 2020 г. от <http://www.fao.org/3/i9842en/I9842EN.pdf>

Africa: Zimbabwe – The World FactBook, извлечено на 27 април 2020 г. от https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/print_zi.html

Water Scarcity Clock – Zimbabwe, извлечено на 27 април 2020 г. от <https://world-water.io/>

Zimbabwe's capital crippled by a water shortage, извлечено на 27 април 2020 г. от <https://www.webuildvalue.com/en/reportage/zimbabwe-water-crisis.html>

Zimbabwe - Fisheries production, извлечено на 28 април 2020 г. от <https://www.indexmundi.com/facts/zimbabwe/fisheries-production>

Zimbabwe CO2 Emissions, извлечено на 28 април 2020 г. от <https://www.worldometers.info/co2-emissions/zimbabwe-co2-emissions/>

ИНФЛЯЦИЯ В ЗИМБАБВЕ, извлечено на 28 април 2020 г. от <https://take-profit.org/statistics/inflation-rate/zimbabwe/>

AIR POLLUTION IN ZIMBABWE: AN ENVIRONMENTAL HEALTH CHALLENGE, извлечено на 28 април 2020 г. от <https://rajpub.com/index.php/jssr/article/view/3765>

ZIMBABWE - WORLD HEALTH ORGANIZATION, извлечено на 28 април 2020 г. от http://www9.who.int/water_sanitation_health/monitoring/investments/zimbabwe16-09-29.pdf

CORRUPTION IN ZIMBABWE, извлечено на 30 април 2020 г. от https://www.academia.edu/32068773/CORRUPTION_IN_ZIMBABWE

Political Instability in Zimbabwe, извлечено на 30 април 2020 г. от <https://www.cfr.org/report/political-instability-zimbabwe>

The Zimbabwe Crisis, извлечено на 30 април 2020 г. от [https://www.academia.edu/31888447/The Zimbabwe Crisis](https://www.academia.edu/31888447/The_Zimbabwe_Crisis)

Administration And Social Conditions, извлечено на 30 април 2020 г. от <https://www.britannica.com/place/Zimbabwe/Administration-and-social-conditions>

Zimbabwe country profile, извлечено на 30 април 2020 г. от <https://www.bbc.com/news/world-africa-14113249>

Zimbabwe: Is it worse off than under former President Mugabe, извлечено на 30 април 2020 г. от <https://www.bbc.com/news/world-africa-49375096>

Rhodesia and the UDI, извлечено на 30 април 2020 г. от <https://www.britannica.com/place/Zimbabwe/Rhodesia-and-the-UDI>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА СИНГАПУР

Константин Стефанов

1 курс

Увод

Устойчивото развитие е организационният принцип за постигане на целите на човешкото развитие, като едновременно поддържа способността на природните системи да предоставят природните ресурси и екосистемните услуги, от които зависи икономиката и обществото. Желаният резултат е състояние на обществото, при което условията на живот и ресурси се използват, за да продължат да задоволяват човешките нужди, без да подкопават целостта и стабилността на естествената система. Устойчивото развитие може да се определи като развитие, което отговаря на нуждите на настоящето, без да се компрометира способността на бъдещите поколения да посрещат собствените си нужди. То се базира на цялостен подход, обединяващ икономически, социални и екологични аспекти, които се подсилват взаимно. Една държава може да се каже, че е устойчиво развита, когато и трите ѝ измерения са устойчиви. Индексът на човешко развитие (ИЧР) също е важна част от устойчивото развитие на страната. Това е комплексен индекс, който служи за измерване на постиженията на дадена държава в три основни аспекта на човешко развитие - здравеопазване, образование и жизнен стандарт.

С настоящата разработка се цели да се разгледа държавата Сингапур и нейното устойчиво развитие. Република Сингапур е островен град-държава в Югоизточна Азия, разположена в южната част на Малайския полуостров. Сингапур е най-развитата икономически страна в Югоизточна Азия, с процъфтяваща индустрия – корабостроене, електроника, електротехника, мощна нефтохимическа промишленост. Площта ѝ е 719,1 км². Населението наброява 5 638 700 души, което я нарежда на 113-о място. БВП на глава на населението е \$98 014. Индексът на човешкото развитие е 0.932, който я нарежда на 9-то място в света.

1. Икономическо и социално развитие

1. Икономическото развитие на Сингапур

Сингапур има силно развита и успешна икономика на свободен пазар. Той се радва на открит и свободна от корупция среда, стабилни цени и БВП на глава от населението, по-високи от тези на повечето развити страни. Безработицата е много ниска. Икономиката зависи до голяма степен от износа, по-специално от електрониката, нефтопродукти, химикали, медицински и оптични устройства, фармацевтични продукти и от жизнените сектори в Сингапур за транспорт, бизнес и финансови услуги.

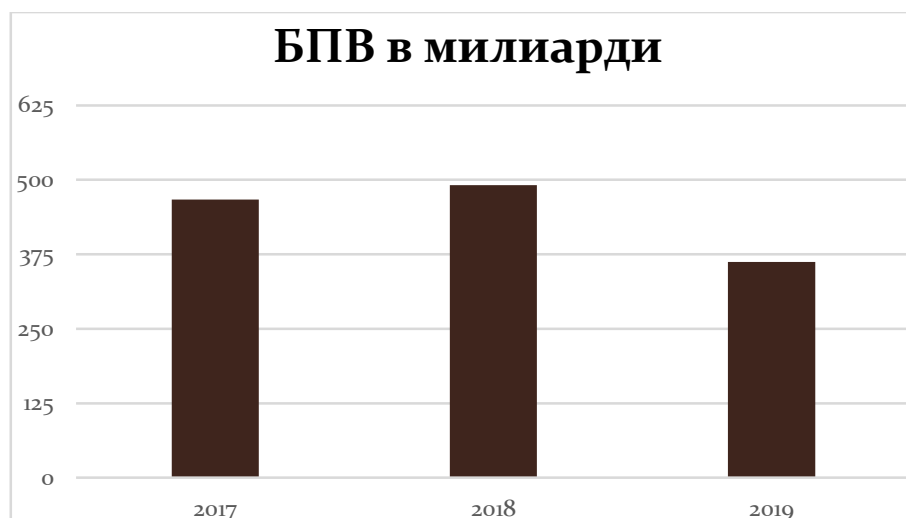
Икономиката се е свила с 0,6% през 2009 г. в резултат на световната финансова криза, но продължава да расте от 2010 г. Растежът от 2012-2017 г. е бил по-бавен, отколкото през предходното десетилетие, в резултат на забавяне на структурния растеж - тъй като Сингапур е достигнал високи доходи нива - и меко глобално търсене на износ. Растежът се е възстановил до 3,6% през 2017 г. с укрепваща глобална икономика.

Правителството се опитва да реструктурира икономиката на Сингапур, за да намали зависимостта си от чуждестранна работна ръка, да увеличи растежа на производителността и да увеличи заплатите на фона на забавяне на растежа на работната сила и застаряващото население. Правителството на Сингапур насърчава международния бизнес и инвестициите, като поддържа нормативите до минимум. Чуждестранните инвеститори могат да внасят капитал или да събират средства на местно ниво. Правителството позволява движението както на капитала, така и на печалбата свободно в и извън страната. В Сингапур няма данък върху печалбата, данък върху оборота, данък добавената стойност. Сингапур привлича големи инвестиции в производството на фармацевтични продукти и медицински технологии и ще продължи усилията си да укрепи позицията си на водещ център за финансови и технологични технологии в Югоизточна Азия.

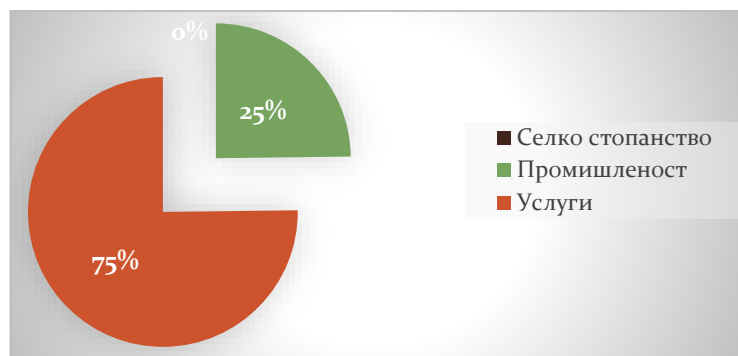
Работната сила на населението е 3.657 милиона, разпределена в следните сектори:

- Селско стопанство – 0,7%
- Промислен отрасъл – 25,6%
- Сектор услуги – 73,7%

Годишния растеж на БВП по данни за 2019 е 0,7% и възлиза на 362.818 милиарда щатски долара. В сравнение с 2018, където годишния растеж е бил 3,4%, а номиналният БВП възлиза на 491.174 милиарда щатски долара. (Графика 1)

В Сингапур най-развитият отрасъл е секторът услуги. Той представлява най-голям процент от БВП равняващ се на 75,2%. Промислеността е 24,8%, а селкостопанството 0%.(Графика 2)

Според крайното си потребление брутният вътрешен продукт на страната може да се разгледа по следния начин (Графика 3):

- потребление на домакинства: 36%
- държавно потребление: 11%
- инвестиции: 28%
- нетен износ на стоки и услуги: 25%

Сингапур записа държавен дълг, равен на 126.3% процента от брутният вътрешен продукт на страната през 2019 г.

2. Социално развитие

В интервю за 2014 г. с групата Гейл Фостър вицепремиерът Тарман Шанмугаратнам сочи, че макар мнозина да смятат Сингапур за икономически успех, именно „социалната интегра-

ция на гражданите и нашите институции е насърчила необичайна степен на социална мобилност в нашите първи четири десетилетия и това определя историята на развитието на Сингапур”. Този компакт между икономическите и социалните стратегии е била постоянна част в развитието на Сингапур. През първите няколко десетилетия след Независимостта социално ориентирани политики - включително осигуряването на обществено жилище, образованието и здравеопазването – са насърчавали социалната стабилност и изграждали способна, продуктивна работна сила, привлекателна за чуждестранните инвестиции. Ранните успехи в изпълнението на тези обществени потребности са дали на правителството на Сингапур по-дълга писта за разработване на дългосрочни, рационални икономически стратегии за растеж. Това свързване на икономическото развитие със социалното благополучие би било в основата на отношенията и социалния договор между сингапурците и тяхното правителство през следващите години. Както каза покойният вицепремиер Гох Кенг Суи: „Опасно е да се изпълни план за икономическо развитие, който се отнася само до икономически променливи... Създаването на богатство, за което става въпрос за икономическото развитие, е в основата си прост процес. Всичко, което е необходимо, е прилагането на съвременната наука и технологии в производството, било то в селското стопанство, минното дело или промишлеността ... По-трудно е да се постигне социален и политически ред, който дава възможност за развитие. Там, където е постигната стабилна политическа система, напредъкът може да бъде впечатляващ ... ”

Предоставените от държавата социални услуги се ръководят от Министерството на развитието на общността, което често се подпомага от различни доброволчески организации, повечето от които са свързани със Сингапурския съвет за социални услуги. Освен институционализирани грижи, Министерството на развитието на общността администрира схеми за приемно и домашно обслужване за нуждаещи се млади хора. Помощта за социално подпомагане се предоставя и от организации с взаимна полза и доброволни служби.

Всички работодатели и служители, които печелят повече от 50 щатски долара на месец, трябва да участват във Фонда за централно осигуряване, публична пенсионна програма, която осигурява еднократни обезщетения за старост, инвалидност, смърт, болест и майчинство. Вноските на служителите се основават на доходите; работодателите плащат 10% от месечните доходи. Ако служителите печелят по-малко от 200 щатски долара на

месец, те са освободени от изисквания за вноски. Има специална система за държавни служители и работодателите могат да изберат частен план, ако бъде одобрен. Работодателите също така финансират обезщетенията на работниците за увреждания причинени от служба. Освен това работодателите са длъжни да предоставят на своите служители 14 дни платен отпуск по болест и осем седмици платен отпуск по майчинство.

Правните права на жените са равни на тези на мъжете в повечето области, включително граждански свободи, заетост, бизнес и образование. Жените представляват 42% от работната сила и са добре представени в професиите. Въпреки правния принцип на равно заплащане за равен труд, жените печелят приблизително 75% от средната заплата на мъжете. Това се дължи отчасти на факта, че повечето жени работят на по-ниско платените административни работни места. Жените също имат ограничена способност да предават гражданството си на децата си, ако живеят в чужбина.

Един от най важните фактори от устойчивото развитие на една държава е индексът на човешко развитие. Той е метод за ставняване на нивото на развитие на различните страни. Оценката, която се дава разкрива очаквана продължителност на живота, нивото на образование, равнището на доходите. ИЧР на Сингапур за 2018 г. е 0,935 - което поставя страната в много високо ниво на човешко развитие - позиционирането му в 9 от 189 държави. Между 1990 и 2018 г. стойността на ИЧР в Сингапур е нарастнал от 0,718 на 0,935, което е увеличение с 30,2 процента. Графика 4 преглежда напредъка на Сингапур във всеки от индикаторите на ИЧР. Между 1990 и 2018 г., в Сингапур продължителността на живота при раждане се е увеличила с 7,5 години, средните години на обучение са се увеличили с 5,7 години и очакваните години на обучение са се увеличили с 5,7 години. БНД на глава от населението в Сингапур се увеличи с около 142,3 процента между 1990 и 2018 г. (*Графика 4*)

	Life expectancy at birth	Expected years of schooling	Mean years of schooling	GNI per capita (2011 PPP\$)	HDI value
1990	75.9	10.6	5.8	34,576	0.718
1995	76.8	11.6	7.3	45,938	0.771
2000	78.0	12.7	8.9	52,046	0.818
2005	80.3	13.9	10.5	58,890	0.869
2010	81.8	15.2	11.2	72,280	0.909
2015	82.9	16.1	11.4	77,686	0.929
2016	83.1	16.3	11.5	78,759	0.933
2017	83.3	16.3	11.5	81,500	0.934
2018	83.5	16.3	11.5	83,793	0.935

Образователната система в Сингапур беше определена като "водеща в света" и през 2010 г. беше сред тези, избрани за похвала от консервативния бивш министър на образованието на Великобритания Майкъл Гоув. Според PISA, в световен мащаб изследване на образователните системи, Сингапур има най-високи резултати в международното образование и върховете в глобалните класации. През януари 2020 г. студенти от Сингапур съставляват половината от перфектните оценки в IB изпитите по целия свят. Разходите за образование обикновено съставляват около 20 процента от годишния национален бюджет , който субсидира държавното образование и подпомаганото от правителството частно образование за сингапурски граждани и финансира програмата Edusave. Чуждестранни граждани имат значително по-високи разходи за обучение на децата си в Сингапурски училища, подпомагани от правителството. През 2000 г. Законът за задължителното образование кодифицира задължителното образование за деца в начална училищна възраст (с изключение на тези с увреждания) и направи престъпление за родителите да не успеят да запишат децата си в училище и да осигурят редовното им посещение. Допускат се изключения за домашно училище или религиозни институции на пълен работен ден, но родителите трябва да кандидатстват за освобождаване от Министерството на образованието и да отговарят на минимален показател. Образователната система в Сингапур последователно се класира като една от най-високите в света от ОИСР. Смята се, че това идва от стила на преподаване, който се прилага в Сингапур. Учителите се фокусират върху това да се уверят, че всеки от техните ученици старателно се движи през учебната програма, преди да продължи. По този начин учителите в Сингапур преподават много по-тесен, но по-задълбочен тип инструкции. Основният език на преподаване в Сингапур е английският, който официално е определен за първи език в

местната образователна система през 1987 г. Английският език е първият език, научен от половината деца към момента, в който те достигнат предучилищна възраст и се превръща в основна среда на обучение до момента, в който достигнат основното училище. Въпреки че малайският, мандарин и тамилският език също са официални езици, английският е езикът на преподаване за почти всички предмети, с изключение на официалните езици на майчин език и литературите на тези езици; те обикновено не се преподават на английски език, въпреки че в началните етапи е предвидено използването на английски език. Някои училища, като средни училища съгласно специалния план за подпомагане (SAP), насърчават по-богатата употреба на майчиния език и понякога могат да преподават предмети на китайски мандарин. Няколко училища експериментират с учебни програми, които интегрират езикови предмети с математика и науки, като се използват и английски, и втори език.

2. Демографски изменения

Демографските данни на Сингапур включват статистиката на населението на Сингапур:

- като гъстота на населението
- етническа принадлежност
- ниво на образование
- здраве на населението
- икономически статус
- религиозна принадлежност
- други демографски данни на населението

Към 1 януари 2020 г. населението на Сингапур се изчислява на 6 228 833 души. Това е увеличение с 1,96% (117 995 души) в сравнение с населението от 6 004 838 година преди. През 2019 г. естественият прираст е положителен, тъй като броят на ражданията надвишава броя на смъртните случаи с 28 523. Поради външната миграция населението нараства с 89 472. Половото съотношение на общото население е било 1.020 (1020 мъже на 1 000 жени), което е по-високо от глобалнотополово съотношение. Глобалнотополово съотношение в света

беше приблизително 1 016 мъже към 1 000 жени към 2019 г. Това е втората най-гъста суверенна държава в света, след Монако. Това са основните цифри за населението на Сингапур през 2019 г.:

- родени деца : - 55 785
- смъртни случаи : - 27 262
- естествен прирѣст : 28 523 души
- нетна миграция : 89 472 души
- 3 091 728 мъже към 31 декември 2019 г.
- 3 031 105 жени към 31 декември 2019 г.

Сингапур е многорасова и мултикултурна страна със следните етнически групи (Графика 5):

- Китайци – 74,3%
- Малайци – 13,4%
- Индианци – 9%
- Други – 3,2%

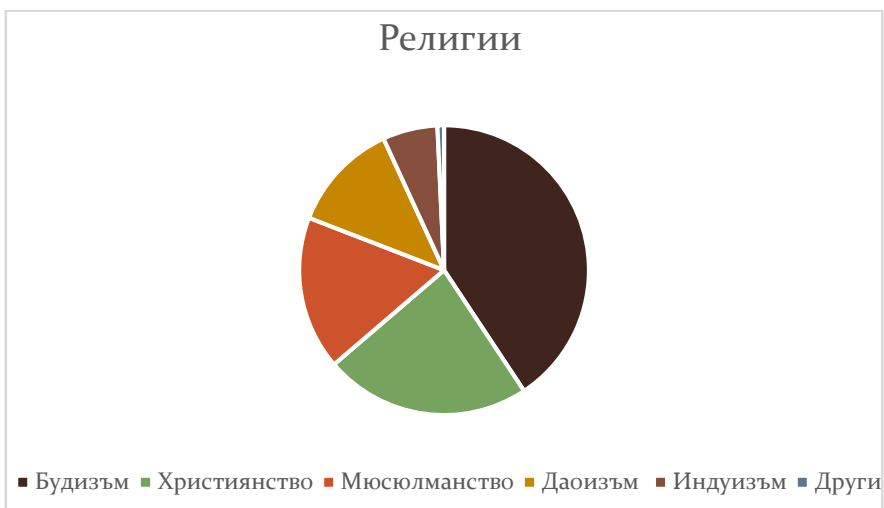

В Сингапур има четири официални езика: малайски(10.7%), английски(36.9%), мандарин(34.9%) и тамилски(3.3%). Малайският е националният език, докато английският е основният работен език. Английският служи като връзка между различните етнически групи и е езикът на образователната система и администрацията. Разговорната английска креола, използвана в ежедневието, често се нарича Singlish. Правителството на Сингапур насърчава използването на мандарин, официалната форма на китайски в Сингапур, както и в континентален Китай и Тайван, с кампанията си „Говори мандарин“ сред китайското население. Употребата на други китайски сортове като Хокиен, Теочев, Кантонски, Хайнанес и Хакка намалява през последните две десетилетия, въпреки че те все още се използват особено от по-старите поколения на китайското население.

В Сингапур расовата и религиозна хармония се разглеждат като по-важни от свободата на словото и печата. Сингапур позволява религиозна свобода, въпреки че властите ограничават или забраняват някои религиозни секти (например Свидетелите на Йехова, поради противопоставянето им на Националната служба). По-голямата част от малайците са мюсюлмани, докато множеството китайци практикуват будизъм и синкретични китайски народни традиции. Християнството се разраства сред китайците, като изпревари даоизма като втора по важност религия при преброяването през 2000 г. сред тази етническа група, тъй като все повече китайци се описват като будисти, а не даоисти. Индийците са предимно индуисти, макар че много са мюсюлмани, сикхи и християни. Законът за поддържане на религиозната хармония забранява всички форми на атаки срещу всяка религия. Това е изключително важно за изграждането на мултиетническо общество в Сингапур, където съществуват различни форми на религии(*Графика 6*):

- Будизъм – 33,2%
- Християнство – 18,8%
- Мюсюлманство – 14%
- Даоизъм – 10%
- Индуизъм – 5%

➤ Други – 0,6%

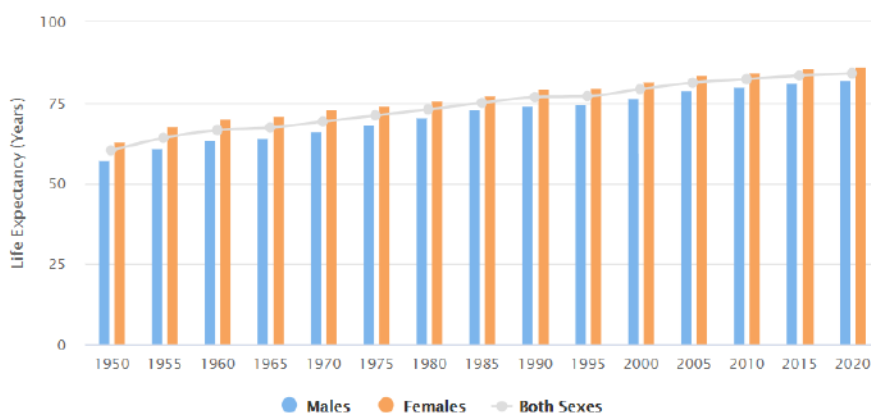

През 2019 г. в Сингапур е имало приблизително 311,7 хиляди жители на възраст между 45 и 49 години, което го прави най-голямата възрастова група сред населението му тогава. Това отразява все по-застаряващото население на Сингапур, значителна демографска промяна, която ще има дълготрайни социално-икономически последици. Перспективата за застаряващо население е тревожна за страна, чийто най-важен ресурс са нейните хора. Настоящата възраст за пенсиониране от 62 години вече няма да може да се осъществи, когато се очаква близо половината от населението да е на възраст 65 години или повече до 2050 г. Вече съществува тенденция възрастните работници да се прибират в работната сила, било то да се държат заети или да се издържат финансово. Делът на населението, което би работило добре в напреднала възраст, изглежда ще се увеличи в бъдеще, тъй като мнозинството от сингапурците посочиха, че не са подготвени финансово за пенсиониране.

3. Обществено здраве и здравеопазване

Сингапур има ефективна система за здравеопазване, въпреки че разходите са сравнително ниски за развитите страни. Световната здравна организация класира здравната система на Сингапур като шеста в света в своя Световен здравен доклад. Като цяло Сингапур има най-

ниските нива на детска смъртност за последните две десетилетия. Средната продължителност на живота в Сингапур е 79 години за мъжете и 83 за жените, като по този показател страната се нарежда на 15-о място в световната класация. Почти цялото население има достъп до водоснабдяване и канализация. Всяка година от СПИН в страната умират по-малко от 10 души на 100 000. През 2019 г. сингапурците имат най-дългата продължителност на живота на която и да е държава от 84,8 години. Жените могат да очакват да живеят средно 87,6 години, а мъжете до при 75,8 години в добро здраве. (Графика 7)

Към декември 2011 г. и януари 2013 г. 8 800 чужденци и 5 400 сингапурци са диагностицирани с ХИВ. Има високо ниво на имунизация. Икономическият разузнавателен отдел в своя индекс „Къде да се роди“ за 2013 г. класира Сингапур като най-доброто място за живот в Азия и на шесто място в света. А по статистика за 2019 година се класира на 28-то място.

Системата на здравеопазването се основава на трите принципа „М“:

- „Медифунд“ – осигурява защита за тези, които не могат да си позволят медицинско обслужване. Медифунд е фонд за дарения, създаден от правителството на Сингапур, за да помогне на сингапурците с по-ниски доходи. Медифунд е предпазна мрежа за пациенти, които са изправени пред финансови затруднения с останалите си сметки след получаване държавни субсидии и използване на други платежни средства.

- „Медисейв“ – задължителна спестовна медицинска схема, която обхваща около 85% от населението; Медисейв е национална схема за медицински спестявания, която помага на хората да заделят част от доходите си, за да плащат за хоспитализация на лични или одобрени зависими лица, дневна хирургия и някои извънболнични разходи, както и за нуждите си от здравни грижи в напреднала възраст.
- „Медишийлд“ – здравна осигурителна схема, финансирана от държавата е основен здравноосигурителен план, администриран от Управителния съвет на Централния осигурителен фонд (CPF), който помага за плащането на големи болнични сметки и избрани скъпи амбулаторни лечения, като диализа и химиотерапия за рак. Тя е структурирана така, че пациентите плащат по-малко пари в брой за големи болнични сметки.

Обществените болници в Сингапур разполагат с автономност по отношение на вземането на управленски решения и се конкурират за пациенти. За лицата с ниски доходи има схема за субсидиране. През 2008 г. системата на здравеопазването е финансирана на 31,9%, което представлява приблизително 3,5% от БВП на Сингапур.

4. Covid-19 в Сингапур

Въпреки че е известен като глобално средище за бизнес, до 27.03 Сингапур е имал регистрирани едва 422 заразени с коронавирус и два смъртни случая, причинени от заболяването.

Още на 1 февруари градът-държава е наложил ограничения за влизащите от Китай - третия най-голям икономически партньор на страната. По това време в препоръките на Световната здравна организация се е казвало, че забрана за пътуване не е наложителна.

До средата на февруари в Сингапур вече са били регистрирани 80 случая на заразени с Ковид-19, което е превърнало страната в най-засегнатата след Китай. Правителството е ре-

агирало бързо, изолирало е болните и е тествало всички, които са имали симптоми. Контактните лица на заразените са били проследени и поставени под карантина. Методът за проследяване е разработен при епидемията от ТОРС (Тежък остър респираторен синдром) през 2003 година.

Чрез прилагането на четири основни мерки - ранно затваряне на границите, стриктно преследване на контактните лица, масово тестване и използване на опита от ТОРС, публичният живот в Сингапур не е бил засегнат.

Заключение

Изследваните в настоящата курсова работа социални и икономически аспекти на Сингапур са пример как един град-държава, въпреки бързата урбанизация и ограничените си площ и природни ресурси, успява да приложи ефективно управление и да постигне устойчиво развитие. По своята същност социално-икономическата система на Сингапур представлява уникална комбинация от капитализъм и социалистически практики, като включително правителството субсидира образованието, жилищата и здравеопазването за всички свои граждани. Чрез приоритизиране на цели, развиване на конкурентна икономика, преследване устойчивост на околната среда и социална интеграция, Сингапур осъществява бърз преход от развиваща се до развита страна в рамките на пет десетилетия и представлява пример за постигане на устойчиво развитие.

Источници:

https://www.indexmundi.com/singapore/economy_overview.html

<https://www.worldometers.info/demographics/singapore-demographics/#life-exp>

<https://www.indexmundi.com/singapore/#Environment>

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sn.html>

<https://www.nationsencyclopedia.com/Asia-and-Oceania/Singapore-SOCIAL-DEVELOPMENT.html>

<https://en.wikipedia.org/wiki/Singapore#Healthcare>

https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D1%8A%D0%BA_%D0%BD%D0%B0_%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BF%D0%BE_%D0%98%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0_%D0%BD%D0%B0_%D1%87%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%88%D0%BA%D0%BE%D1%82%D0%BE_%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%B5

https://www.singaporebudget.gov.sg/budget_2019/revenue-expenditure/revenue-expenditure-estimates

<https://tradingeconomics.com/singapore/government-debt-to-gdp>

https://www.indexmundi.com/singapore/demographics_profile.html

https://countrymeters.info/en/Singapore#population_2019

https://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_Singapore

<https://www.statista.com/statistics/624913/singapore-population-by-age-group/>

<https://worldpopulationreview.com/countries/singapore-population/>

<https://www.moh.gov.sg/cost-financing/healthcare-schemes-subsidies/medishield-life>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА СИНГАПУР

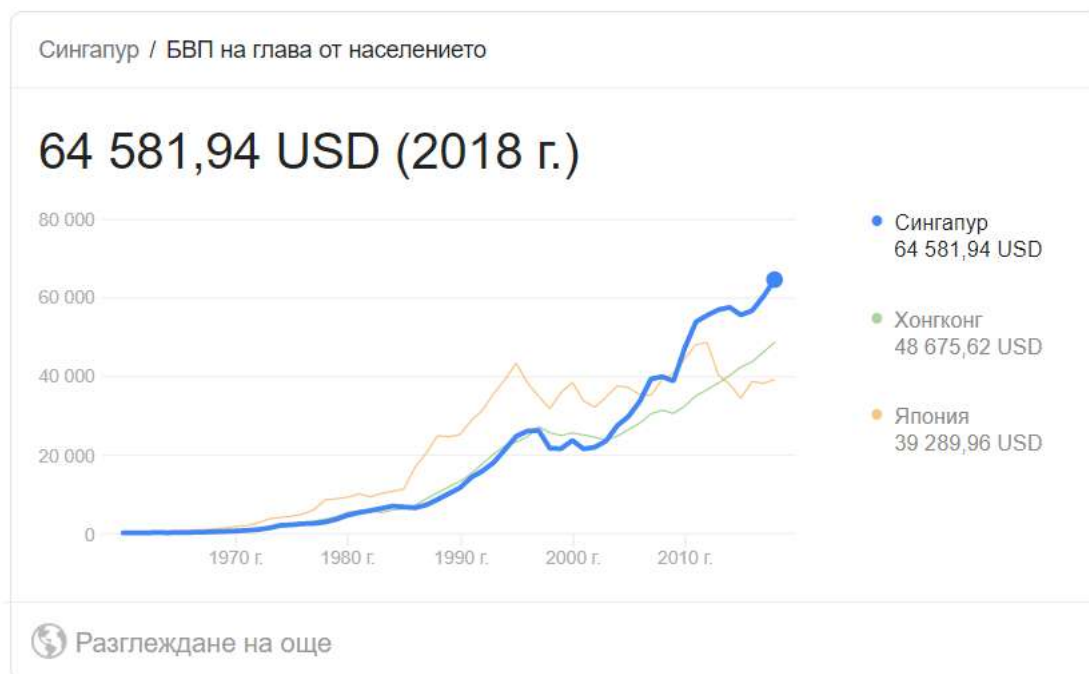
Ивайло Хубчев

3 курс

1. Социално и икономическо развитие

Икономиката на Сингапур е силно развита пазарна икономика. Тя е класирана като една от най-отворените в света, третата най не-корумпирана, най отворена към бизнес, с ниски данъчни ставки (14,2% от brutния вътрешен продукт (БВП)) и има третия най-висок паритет на покупателната способност на глава на населението (ППС). Седалището на АТЕС е в Сингапур.

Наред с Хонконг, Южна Корея и Тайван, Сингапур е една от Четирите Азиатски Тигри, но е надминала другите 3 страни по БВП на глава от населението - \$65 267. Между 1965 и 1995 г. темповете на растеж на икономиката са средно около 6 процента годишно, като през това време се трансформира жизнения стандарт на населението. Сингапурската икономика се счита за свободна, иновативна, конкурентна, динамична и благоприятна за бизнеса. Индексът на икономическата свобода за 2015 г. нарежда Сингапур като втората най-свободна икономика в света, а индексът за лесно правене на бизнес класира Сингапур като най-лесното място за бизнес през последното десетилетие. Валутата на Сингапур е сингапурският долар (SGD или S \$), който е емитиран от Монетарната власт на Сингапур (MAS). Той е взаимозаменяем с брунейския долар по номинална стойност. От 1967 г. MAS управлява своята парична политика, като позволява на обменния курс на сингапурския долар да се повиши или да падне в неразкрита търговска лента. Тази стратегия е различна от повечето централни банки, които използват лихвените проценти за управление на политиката.

От няколко години Сингапур е една от малкото държави с AAA кредитен рейтинг от голямата тройка и единствената азиатска държава, която е постигнала този рейтинг. Сингапур привлича голямо количество чуждестранни инвестиции в резултат на местоположението си, квалифицираната работна ръка, ниски данъчни ставки, напреднала инфраструктура и нулева толерантност към корупцията. Сингапур има единадесетия най-голям чуждестран резерв в света и една от най-високите нетни международни инвестиционни позиции на глава от населението. В страната има повече от 7000 мултинационални корпорации от САЩ, Япония и Европа в Сингапур. Също така има приблизително 1500 компании от Китай и подобен брой от Индия. Приблизително 44 процента от сингапурската работна сила се състои от чужденци.

Въпреки свободния пазар, правителствените инвестиции имат значителен дял в икономиката на Сингапур, като допринасят 22% от БВП. През 2009 г. Сингапур е отстранен от OCDE - черния лист на данъчните убежища, но въпреки това продължава да се класира на четвърто място в индекса за финансова тайна на данъчната мрежа за 2015 г. на световните доставчици на финансови услуги в света. В Сингапур се намира една осма от световния офшорен капитал и има многобройни възможности за избягване и укриване на данъци. През август 2016 г. The Straits Times съобщава, че Индонезия взема решение да създаде данъчни убежища на два острова близо до Сингапур, за да върне индонезийски капитал в данъчната основа. През октомври 2016 г. валутната власт на Сингапур предупреждава и глобява UBS и DBS и отнема банковия лиценз на Falcon Private Bank за предполагаемата им роля в скандала с Малайзийския държавен фонд.

Сингапур има най-високият процент милионери в света, като едно от всеки шест домакинства разполагат със състояние над 1 милион щатски долара. Това изключва имущество, бизнес и луксозни стоки, които, ако бъдат включени, биха увеличили броя на милионерите, особено след като собствеността в Сингапур е сред най-скъпите в света. През 2016 г. Сингапур е класиран за трета поредна година за най-скъп град в света от Economist Intelligence Unit. Правителството предоставя множество програми за подпомагане на бездомните и нуждаещите се чрез Министерството на социалното и семейното развитие, така че острата бедност е рядка. Някои от програмите включват осигуряване между S \$ 400 и S \$ 1000 финансова помощ на месец за нуждаещи се домакинства, предоставяне на безплатна медицинска помощ в правителствените болници и заплащане на обучението на децата. Други предимства включват обезщетение за такси за фитнес, за да се насърчават гражданите да спортуват, до 166 000 щатски долара за всяко новородено дете, силно субсидирано здравеопазване, финансова помощ за инвалиди, предоставяне на лаптопи за бедни студенти, отстъпки за разходи, сметки за градски транспорт, комунални услуги и други.

Ниво на заетост

Сингапур има нисък процент на безработица за развита страна, като процентът не е надвишавал 4% от 2005 до 2014 г. и достига таван от 3,1% през 2005 г. и 3% по време на световната финансова криза през 2009 г. ; тя спада до 1,8% през първото тримесечие на 2015 г. Сингапур няма минимална заплата, защото правителството смята, че ще това ще намали конкурентоспособността на страната. Освен това има едно от най-големите неравенства в доходите сред развитите страни. Въпреки че правителството признава, че чуждестранните работници са от решаващо значение за икономиката на страната, то обмисля поставянето на ограничения за притока на тези работници, тъй като чуждестранните работници представляват 80% от строителната индустрия и до 50% от сферата на услугите.

Промисленост

Сингапур е 3-ият най-голям център за обмен на валути в света, 3-ият по големина финансов център, 2-ри по големина пазар за хазартни игри, 3-ият най-голям център за рафиниране и търговия на петрол, най-големият център за услуги за ремонт на кораби и най-големият логистичен център, Икономиката е многообразна, като най-голям принос имат финансовите услуги, производството и нефтепреработката. Основният износ на страната са рафинираният петрол, интегрални схеми и компютрите, които съставят 27% от БВП на страната през 2010 г. Други значими сектори включват електроника, производство химикали, машиностроене и биомедицински науки. През 2019 г. в Сингапур има повече от 60 полупроводникови компании, които заедно съставляват 11% от световния пазарен дял. Само полупроводниковата индустрия допринася за около 7% от БВП на Сингапур.

Най-големите компании в Сингапур са в секторите на телекомуникациите, банковото дело, транспорта и производството, много от които са започнали като държавни уставни корпорации, но в последствие са публично изложени на Сингапурската борса. Такива компании включват Singapore Telecommunications (Singtel), Singapore Technologies Engineering, Keppel

Corporation, Oversea-Chinese Banking Corporation (OCBC), Банка за развитие на Сингапур (DBS) и United Overseas Bank (UOB). През 2011 г. на фона на световната финансова криза OCBC, DBS и UOB са класирани от Bloomberg Businessweek като съответно 1-ва, 5-та и 6-та най-силни банки в света.

Най-известните световни компании включват Singapore Airlines, летище Changi и пристанището на Сингапур, всички от които са сред най-отличените в съответните области. Singapore Airlines е класирана като най-харесваната компания в Азия, както и 19-тата най – харесвана в света през 2015 г. от ежегодното проучване на Fortune „50 най – харесвани компании в света“. Други награди, с които компанията е награждавана включват наградата за най-добрата международна авиокомпания според USA Travel + Leisure, която печели за 20 последователни години. Летище Чанги свързва над 100 авиокомпани до повече от 300 града. Стратегическият международен въздушен хъб има повече от 480 награди за най-добро летище в света към 2015 г. и е известен като най-награждаваното летище в света. Над десет споразумения за свободна търговия са подписани с други страни и региони. Сингапур е вторият по големина чуждестранен инвеститор в Индия. Страната е 14-ият най-голям износител и 15-ият най-голям вносител в света.

Туризм

Туризмът е основна индустрия и допринася за сингапурската икономика, привличайки 18,5 милиона международни туристи през 2018 г., повече от 3 пъти от цялото население на Сингапур. Сингапур е петият най-посещаван град в света и 2-ри в Азиатско-Тихия океан. През 2019 г. туризмът допринася пряко за около 4% от БВП на Сингапур, което е спад спрямо 2016 г., когато туризмът допринася пряко и косвено до около 9,9% от БВП на Сингапур. Общо секторът генерира приблизително 8,6% от заетостта в Сингапур през 2016 г.

Сингапурският съвет за туризъм (STB) е уставният съвет към Министерството на търговията и индустрията, на който е възложено да насърчава туристическата индустрия на страната. На 24 август 2017 г. STB представи обединена кампания - Сингапур - Passion Made Possible, която има за цел да промотира Сингапур за туристически и бизнес цели. Районът Orchard Road, който съдържа многоетажни търговски центрове и хотели, може да се счита за център за пазаруване и туризъм в Сингапур. Други популярни туристически атракции включват Сингапурския зоопарк и река Сафари. Сингапурският зоопарк е приел концепцията за открит зоопарк, при който животните се държат в заградени помещения, отделени от посетителите чрез скрити сухи или мокри ровове, вместо да седят в клетки. В реката Сафари има 300 вида животни, включително множество застрашени видове. Сингапур се рекламира като център за медицински туризъм, като около 200 000 чужденци търсят медицинска помощ там всяка година. Медицинските услуги в Сингапур имат за цел да обслужват поне един милион чуждестранни пациенти годишно и да генерират приходи от 3 милиарда долара. През 2015 г. Lonely Planet и The New York Times посочват Сингапур съответно като най-добрата и 6-тата най-добра световна дестинация за посещение.

Добре известни забележителности включват Мерлион, Пясъците на Марина Бей, курортният остров Сентоса и Сингапурските ботанически градини, които са първият обект на световното наследство на ЮНЕСКО в Сингапур.

2. Образование

Сингапур има една от най-добрите образователни системи в света, като грамотността на населението е 97.65% и нараства средно с 0.57% годишно. Образованието в Сингапур се управлява от Министерството на образованието (МО), което контролира развитието и администрирането на държавните училища, но има и консултативна и надзорна роля по отношение на частните училища. Както за частните, така и за държавните училища има различия в степента на автономност в учебната им програма, обхвата на помощта и финансирането с държавни средства, и политиката на прием.

Образованието за начално, средно и висше ниво се подпомага най-вече от държавата. Всички институции, частни и публични, трябва да бъдат регистрирани в Министерството на образованието. Английският е езикът на преподаване във всички държавни училища, а всички учебни предмети се преподават и изпитват на английски, с изключение на предмета „майчин език“. Докато терминът "майчин език" като цяло се отнася до първия език в международен план, в сингапурската образователна система той се използва за обозначаване на втория език, тъй като английският е първи език. Учениците, които са от известно време са чужбина или се затрудняват с майчиния си език, имат право на по-опростен план или да пропуснат предмета.

Образованието протича в три етапа: начално, средно и предуниверситетско образование. Само началното ниво е задължително. Учениците започват с шест години основно училище, което е съставено от четиригодишен основен курс и двугодишен етап на ориентация. Учебната програма е фокусирана върху развитието на английски език, майчиния език, математика и наука. Средното училище продължава от четири до пет години и е разделено между специални, експресни, академични и технически потоци във всяко училище, в зависимост от способностите на ученика. Основната курсова работа е същата като в началното ниво, въпреки че предметите са много по-специализирани. Предуниверситетското образование се провежда между две до три години във училища, наричани предимно младши колежи. Като алтернатива на предуниверситетското образование обаче се предлагат курсове в други институции за средно образование, включително такива по политехника и в Институтите за техническо образование (ИТЕ). Сингапур има шест държавни университета, от които Националният университет на Сингапур и Nanyang Technological University са сред първите 20 най-добри университета в света.

Държавните изпити са стандартизирани във всички училища, като тестът се прави след всеки етап на обучение. След първите шест години на обучение учениците полагат изпита за напускане на основно училище (PSLE), което определя тяхното настаняване в средното

училище. В края на вторичния етап се полагат изпити за ниво на GCE или N-ниво, в края на следващия предуниверситетски етап се полагат изпити за ниво GCE. Някои училища имат известна свобода в учебната си програма и са известни като автономни училища, за ниво на средно образование и по-високо.

Сингапур също е център за образование, с повече от 80 000 международни студенти през 2006 г. 5000 малайзийски студенти преминават ежедневно Джохор-Сингапур Коузуей, за да посещават училища в Сингапур. През 2009 г. 20% от всички студенти в сингапурски университети са били международни студенти, което е максимално допустимото ограничение. Мнозинството са от АСЕАН, Китай и Индия.

Сингапурските ученици са отличени в много от световните класации за образование в областта на математиката, науката и четенето. През 2015 г. учениците от начално и средно ниво се нареждат на първо място в глобалната училищна класация на OECD. В индекса за професионална ефективност на английски език за 2016 г., взет в 72 държави, Сингапур е на 6-то място и е единствената азиатска държава в челната десетка.

3. Демографски изменения

Към средата на 2018 г. приблизителното население на Сингапур е 5 687 700 души, от които 3,471 900 (61,6%) са граждани на страната, а останалите 2166 800 (38,4%) са постоянно пребиваващи (522 300) или международни студенти / чуждестранни работници / зависими лица (1,644 500). Според последното преброяване на населението през 2010 г. близо 23% от жителите на Сингапур (т.е. граждани и постоянно пребиваващи) са родени в чужбина. Ако се броят пребиваващите без гражданство, близо 43% от общото население са родени в чужбина.

Същото преброяване показва, че около 74,1% от жителите са с китайски произход, 13,4% от малайски произход, 9,2% от индийски произход и 3,3% от друг (включително евразийски) произход. Преди 2010 г. всеки човек има възможността да се регистрира като член на само една раса, по подразбиране тази на баща си, следователно лицата със смесена раса са записвани единствено под расата на баща си в правителствените преброявания. От 2010 г. нататък хората могат да се регистрират, използвайки многорасова класификация, в която могат да избират една основна и една вторична раса, но не повече от две.

91% от местните домакинства (т.е. домакинствата, оглавявани от гражданин на Сингапур или постоянно пребиваващи) притежават домовете, в които живеят. Средно в едно домакинство живеят 3,43 лица. Поради недостига на земя, 78,7% от местните домакинства живеят в субсидирани от правителството многоетажни сгради. Също така 75,9% от местните домакинства живеят в имоти, които имат четири или повече стаи (т.е. три спални плюс една дневна) или в частни жилища. Чуждестранните работници, които живеят в страната са доста често срещани, като към декември 2013 г. има около 224 500 чуждестранни работници.

Средната възраст на жителите на Сингапур през 2017 г. е 40,5, а общият коефициент на плодовитост се изчислява на 0,80 деца на жена през 2014 г., най-ниският в света и доста под

2,1, необходим за замяна на населението. През февруари 2015 г. Националният университет на Сингапур стартира „Институт за Новата Ера“ съвместно с Вашингтонския университет в Сейнт Луис, за да проведе повече проучвания по въпроса. За да преодолее този проблем, правителството на Сингапур насърчава чужденците да имигрират в Сингапур през последните няколко десетилетия. Големият брой имигранти предотвратява намаляването на населението.

Прираст на населението

Ръстът на населението в Сингапур за дълъг период се подхранва от имиграцията, като започва скоро след като Стамфорд Рафълс каца в Сингапур през 1819 г., когато населението на острова се изчислява на около 1000 души. Първото официално преброяване на населението, проведено през януари 1824 г., показва, че пребиваващото население на Сингапур е нарастнало до 10 683 души: 4580 малайци, 3,317 китайци, 1,925 бути, 756 местни индийци, 74 европейци, 16 арменци и 15 араби. Китайските мъже са значително повече от китайските жени - в данните за населението от 1826 г. е имало 5 747 китайски мъже, но само 341 китайски жени, за разлика от 2501 малайски мъже и 2289 малайски жени. Цифрите за около хиляда индийци през 1826 г. също са склонени към мъжете. Към 1836 г. числеността на населението е нараснала до 29 980 и бележи промяна в демографията, тъй като малайците са превъзхождани за първи път от китайците - 45,9% от населението са китайци срещу 41,9% малайци.

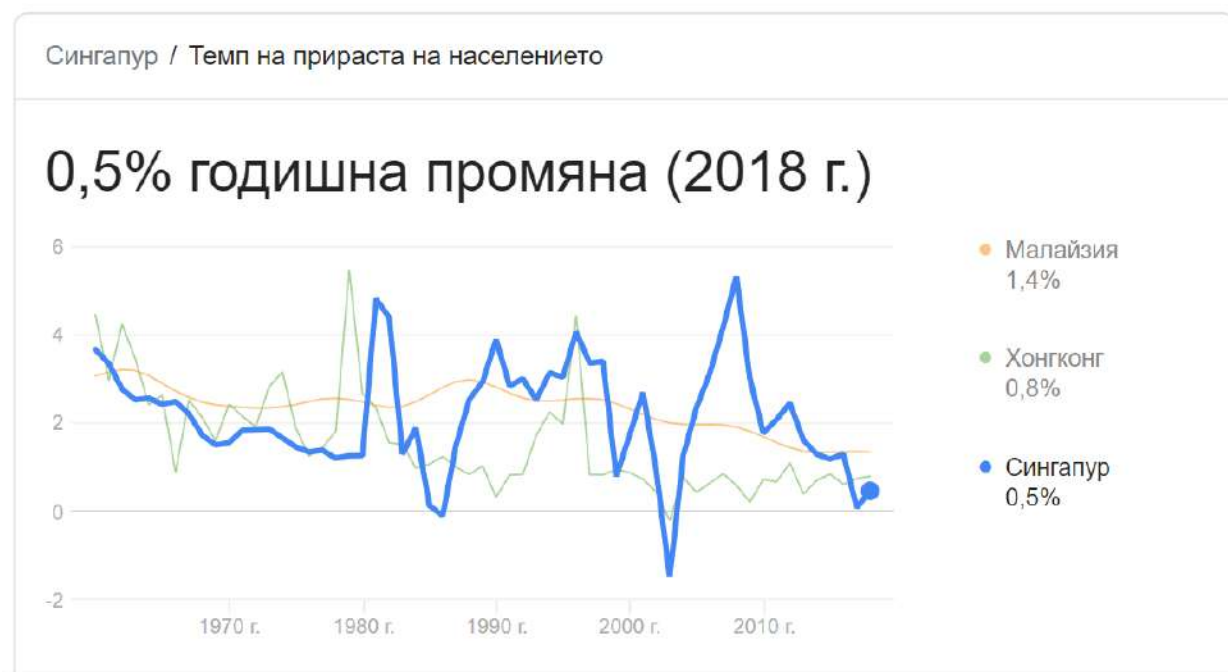
Дисбалансът между половете продължава дълго време, например данните от преброяването от 1901 г. показват, че има 130 367 китайски мъже в сравнение с 33 674 китайски жени. Такъв дисбаланс също означава, че по-малко хора са родени в ранния Сингапур, а през първите сто години по-голямата част от китайското население в Сингапур са имигранти. Към края на 90-те години около 10% от китайското население в Сингапур са родени там. Много от ранните мигранти от Китай и Индия не възнамеряват да се заселят за постоянно и да отглеждат семействата си в Сингапур, а само да работят и изпращат средства на семействата си обратно у дома и да се върнат в Китай или Индия, след като спечелят достатъчно пари. По-късно все по-голям брой китайци решават да се заселят за постоянно в Сингапур, особено през 20-те години, когато става по-благоприятно да останат в Сингапур, отколкото да се връщат в Китай. Промяната в социалните нагласи в модерното общество също позволява повече свобода на китайските жени да емигрират от Китай, което води до нормализиране на половото съотношение. Това постепенно нормализиране на половото съотношение довежда до увеличаване на броя на новите раждания. Имиграцията продължава да бъде основната причина за нарастването на китайското население в Сингапур до периода 1931–1947 г., когато естественият прираст на населението надхвърля нетната цифра на имиграцията.

След Втората световна война, в периода от 1947 до 1957 г., в Сингапур се наблюдава значително увеличение на населението, най-вече поради увеличени брой на новите раждания. Раждаемостта нараства и смъртността спада, средният годишен темп на растеж е 4,4%, от

който 1% се дължи на имиграцията; Сингапур има най-високата раждаемост през 1957 г. - 42,7 на хиляда души. (Това е същата година, в която САЩ отбелязва пик на раждаемост.)

Имиграцията в Сингапур спада рязко след обявяване на независимостта на страната поради по-строгия контрол върху имиграцията от Малайзия и други страни. Увеличението на населението се подхранва от местни раждания - 315 400 през периода 1970–1980 г. в сравнение с 24 000 от нетната миграция. Въпреки това, по-ниският темп на естествен прираст на населението и необходимостта от нискоквалифицирана работна ръка довеждат до умишлена промяна на политиката на правителството, която цели да се позволи на повече чужденци да живеят и работят в страната, след което нетната миграция се увеличава до близо 200 000 през периода 1980-1990 г. Към 1990-2000 г. нетният брой на мигрантите от над 600 000 души надхвърля естествения прираст и представлява близо две трети от увеличението на населението. Същото високо ниво на имиграция се наблюдава и през следващото десетилетие с 664 083 нетна миграция.

Поради продължаващото ниско равнище на раждаемост, наред с други причини, правителството на Сингапур през годините променя своята имиграционна политика. Тъй като търсенето на работна ръка нараства с индустриализацията, чуждестранните работници с професионална квалификация, както и по-нискоквалифицираните чуждестранни работници съставляват значителен и нарастващ дял от общото население на Сингапур след 2000-те и 2010-те. След 2010 година обаче правителството започва постепенна политика за ограничаването на имиграцията, за да се облекчат нарастващите социални проблеми, произтичащи от високото ниво на имиграция.

4. Как Сингапур се справя с кризата Ковид-19

Първият случай на COVID-19 в Сингапур е потвърден на 23 януари, като отначало случаите са предимно вносни. Местното предаване на вируса нараства през февруари и март. Към края на март са открити клъстери на случаи с COVID-19 в много общежития за чуждестранни работници, които най – много допринасят за големия брой на случаите в страната. В момента Сингапур има най-голям брой потвърдени случаи на COVID-19 в Югоизточна Азия, след като изпревари Индонезия на 19 април.

За да се бори срещу COVID-19, на 22 януари се сформира министерска комисия с министъра на националното развитие Лорънс Вонг и министъра на здравеопазването Ган Ким Йонг като съпредседатели и министър-председателя Ли Хсиен Лонг и заместник министър-председател и министър на финансите Хенг Суи Кийт като съветници. Сингапур също допринася 500 000 щатски долара за подкрепа на усилията на Световната Здравна Организация (СЗО) срещу COVID-19.

В началото на пандемията от коронавирус, Сингапур е дадена като блестящ пример за това как да се справим с новия вирус. Световната Здравна Организация посочва, че агресивното проследяване на контакти на заразените в Сингапур позволява на държавата-град бързо да идентифицира и изолира всички нови случаи. Бързо се затварят клъстери от нови случаи и страната запазва по-голямата част от икономиката си и своите училища- отворени. До началото на април Сингапур е регистрирал само от 600 случая.

До края на април обаче броят на случаите надхвърля 17 000. Не само че целият Сингапур сега е под строга карантина, но и има най-много случаи на коронавирус в Югоизточна

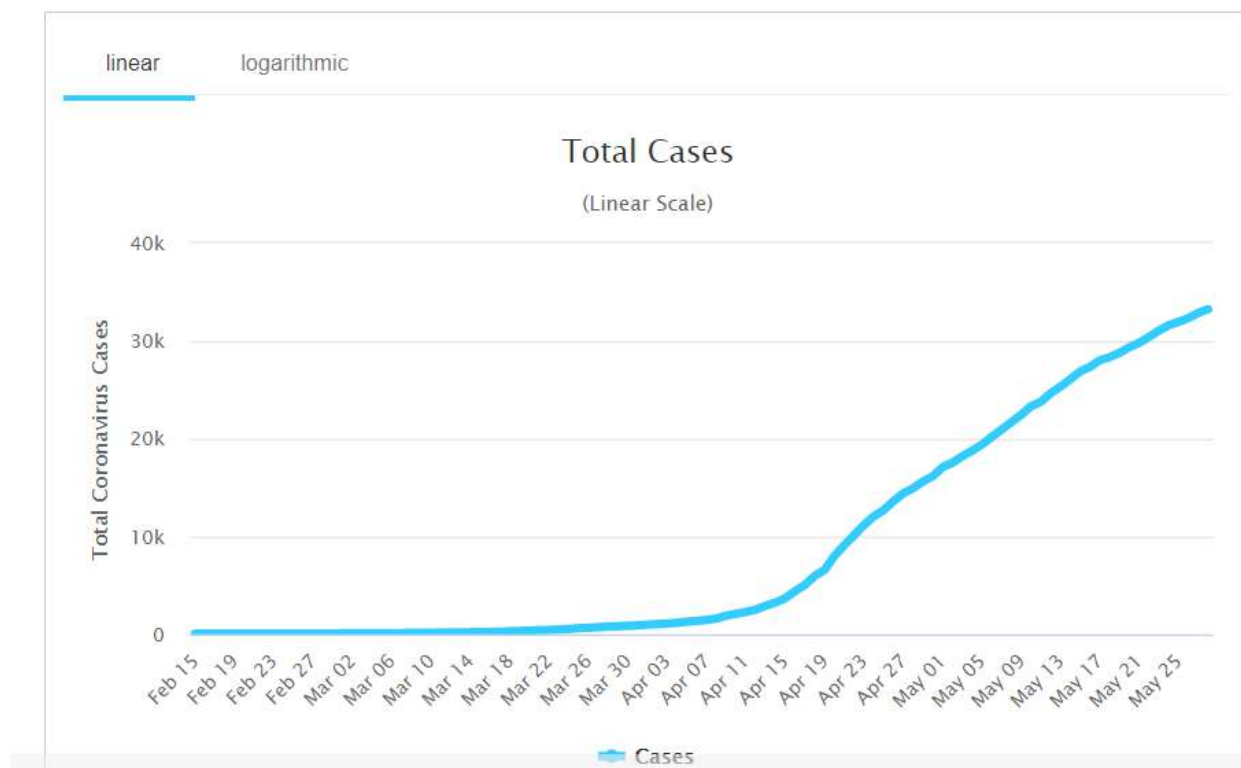
Азия. По-голямата част от тези случаи са в пренаселените общежития, в които живеят над 300 000 от около 1 милион чуждестранни работници в Сингапур - и се очаква броят на случаите да продължи да нараства през следващите седмици.

Министерството на здравеопазването на Сингапур полага значителни усилия, за да се справи с огнищата на коронавирус в жилищните блокове. Правителството се опитва да намери алтернативни места за настаняване на хората в най-засегнатите общежития, но не възможно да се намери безопасно, краткосрочно настаняване за всички 300 000 работници.

Сингапур създава хиляди допълнителни легла в различни обществени сгради, за да изолира и лекува пациенти с коронавирус. Надеждата е, че повечето случаи могат да бъдат управлявани от медицински персонал в тези временни отделения, а не в болници. Засега държавата разполага с 10 000 легла и планира да ги увеличи до 20 000 до средата на юни.

Засега ограничителните мерки в Сингапур са до 1 юни, но по всяка вероятност те ще бъдат удължелни, защото няма ясни признаци за утихване на епидемията.

Total Coronavirus Cases in Singapore

Източници:

<https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D0%B0%D0%BF%D1%83%D1%80>

<https://www.heritage.org/index/country/singapore>

https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Singapore

<https://en.wikipedia.org/wiki/Singapore>

https://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_Singapore

https://en.wikipedia.org/wiki/COVID-19_pandemic_in_Singapore

<https://www.npr.org/sections/goatsandsoda/2020/05/03/849135036/singapore-was-a-shining-star-in-covid-control-until-it-wasnt>

<https://www.worldometers.info/coronavirus/country/singapore/>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА АЛЖИР

Стефани Петкова

3 курс

Увод

Устойчивото развитие има за цел да отговори на потребностите на настоящото поколение, без да излага на риск способността на бъдещото да посрещне собствените си нужди. То се базира на цялостен подход, обединяващ икономически, социални и екологични съображения, които се подсилват взаимно.

През 2015 година ООН въвежда глобална рамка, определяща 17 цели за устойчиво развитие, върху които да работят световните лидери. Участието на Алжир е естествено продължение на Програмата за развитие на хилядолетието през 2000 г., за която страната успя да постигне значителни резултати, като адаптира секторните си политики към изискванията за устойчиво развитие. Премахната е крайната бедност, детската и майчината смъртност са намалени, създадена е приобщаваща система за социална защита, развити са основни инфраструктури, като по този начин са задоволени жизнените нужди на гражданите.

Основната цел на тази курсова работа е да разгледа три от основните проблеми, с които Алжир трябва да се справи, за да постигне целите на ООН, по-специално продоволствената сигурност, благосъстоянието на населението и отговорното потребление.

1. Продоволствена сигурност

Алжир има приблизително 8,4 милиона хектара обработваема земя. Само 12 процента от нея, обаче, се използва за земеделие, тъй като пустинята Сахара обхваща голяма част от територията на страната. Поради това, подобно на по-голямата част от Северна Африка, вносът на храна е единственият начин да се удовлетворят потребностите на населението. А това от своя страна, прави Алжир изключително уязвим към промени в ценообразуването на стоките.

През 2011 г. , поради високата цена на захарта и олиото, избухва бунт. В отговор правителството намалява данъците върху вноса на тези две стоки. Въпреки това, страната остава уязвима от подобни скокове на цените.

През 2012 година Алжир стартира програма за развитие на селското стопанство, предназначена да стимулира вътрешното производство. Използвайки приходите си от износ на въгледороди, страната разчита да се справи с продоволствената сигурност чрез различни програми, работещи със земеделски производители в селските райони и районите с ниски доходи на населението. Алжир внася почти седемдесет процента от потреблението си на пшеница. Програмата за развитие на селското стопанство се съсредоточава върху подобряването на практиките за управление на земеделските стопанства, адресирането на регулациите и насърчаването на съвременните технологични практики в индустрията. Преди това програмите за продоволствена сигурност на страната са били съсредоточени върху оползотворяването на обработваемата земя. Въпреки че е от полза, това не е устойчив начин да се гарантира продоволствената сигурност на страната. По-ефективните програми са фокусирани върху публично-частните партньорства, които помагат за въвеждането на съвременни земеделски практики сред селските производители. Алжир също се съсредоточава върху развитието на своята инфраструктура, като фокусът е върху намаляването на загубите след прибиране на реколтата чрез модификации на съхранение и транспортиране за отдалечените региони.

Недохранването е един от основните здравословни проблеми на нацията. Алжир се бори и с една от най-продължителните бежански кризи в света, датираща от 1975г. насам в Западна Сахара. Суровата и изолирана пустинна среда ограничава поминъка и икономическите възможности, оставяйки бежанците силно зависими от хуманитарната помощ.

По искане на правителството на Алжир, Световната продоволствена програма (WFP) подкрепя най – нуждаещите се бежанци от 1986 г. насам, като покрива основните нужди от храна. Тя включва подходи за превенция и лечение на анемия и недохранване при деца на възраст под 5 години, както и проблеми при бременни и кърмещи жени, чрез 29 здравни центъра. Също така, предоставя масло, захар, специализирани питателни храни и ваучери за прясна храна, като подпомага на всеки един да консумира по 2100

калории на ден. За да насърчи децата да се записват и да посещават училище, WFP осигурява ежедневни закуски под формата на мляко и протеинови бисквити. Програмата също санира и изгражда училищни столови. Новият подход за устойчивост включва дейности, като например производство на зелен фураж, използвайки нискотехнологична хидропоника.

Световната банка предоставя данни за дела на селското стопанство в брутния вътрешен продукт на Алжир за периода от 2007 г. до 2018 г.

Средната стойност за страната възлиза на 9,48 процента при минимум 6,59 процента през 2008 г. и максимум 12,22 процента през 2016 г. Последната стойност от 2018 г. е 11,98 процента. Световната средна стойност за 2018 г. въз основа на 161 изследвани държави е 10,39 процента.

Фигура 1. Дял на селското стопанство в БВП в проценти.

Източник: https://www.theglobaleconomy.com/Algeria/Share_of_agriculture/

увеличава с близо 10% през 2018 г. като местното земеделие покрива 75% от националните нужди.

2. Благосъстояние на населението

Брутният вътрешен продукт е макроикономически показател, който измерва общата стойност на стоки и услуги, произведени в една страна. Често се използва като показател за стандарта на живот на определена нация. За да се направи пълна оценка на благосъстоянието на населението, обаче, трябва да се вземат предвид и някои социално-икономически фактора, които не са включени в показателя БВП. Поради това е въведен индекс на човешкото развитие. Стойността му се измерва между 0 (най-ниска стойност) и 1 (най-висока стойност). Играе роля в определянето на страните като развиващи се или развити. При съставянето му се използват коефициенти, базирани на три основни критерия: добро здраве, ниво на грамотност на населението и жизнен стандарт.

За Алжир стойността на индекса за 2019 година е 0,759, което показва, че е развиваща се страна.

Доброто здраве се измерва чрез средната стойност на продължителността на живот на населението. За Алжир тя е 77,5-годишна възраст за жените и 75,4 за мъжете. Смъртността намалява постепенно от 16,7 на 1000 души през 1970 г. до 4,7 през 2019 г. Въпреки че здравната система е подобрена, тя все още пада под международните стандарти и има много области, които се нуждаят от подобрене. Всички граждани на страната имат правото на достъп до здравни грижи, а финансовото покритие за държавните медицински услуги в страната се осигурява от правителството. По-отдалечените райони, обаче, нямат достъп до здравни заведения, тъй като повечето от тях са концентрирани в северните крайбрежни градове.

Наблюдава се недостиг на персонал, лекарства и оборудване в държавните болници. Частният сектор на здравеопазването се развива бързо, за да помогне за запълването на пропуски в държавната система, като предоставя по-високо качество на медицински услуги, по-добре оборудвана база и дава възможности за чуждестранни инвести-

ции. Достъпът до частна медицинска помощ е ограничен, тъй като услугите ѝ не са обхванати от план за общественото здравно осигуряване и малко алжирци могат да си позволят такова лечение.

За да повиши стандартите, правителството на Алжир отделя все по-голям ресурс на сектора на здравеопазването за разработване на нови съоръжения, закупуване на ново медицинско оборудване и подобряване на болничния капацитет.

Индексът измерва нивото на грамотност като разглежда средната стойност на броя години за обучение на населението на възраст 25 и повече, и достъп до образование, измерен в очаквани години на обучение във всички образователни степени, отчитани от началната възраст за формално образование. Статистика от 2015 г. сочи, че 97% от младежите са записали основно образование, и също толкова - висше, но трябва да се подобри неговото качество, тъй като Алжир се класира на 71 място от 72 страни по оценяването на PISA. Основните приоритети на правителството са определени в план, който включва подобряването на кариерното ориентиране, професионалното развитие на учителите, осигуряване на качествено обучение на основата на бъдеща работа и дистанционно обучение. Въпреки че законодателството дава възможност за частно образование, повечето обучения се предоставят от държавата безплатно.

Жизненият стандарт се измерва с брутният национален доход (БНД) на глава от населението, който показва крайния резултат от годишното производство в националното стопанство на блага и услуги на глава от населението в долари. За 2018 г. стойността му за Алжир възлиза на 13 639 \$.

Таблица 1: Индекс на човешко развитие на Алжир през периода 1990-2018 година.

Година	Продължителност на живота	Очаквани години за обучение	Среден брой години за обучение сред населението на 25 и повече	БНП на глава от населението	Индекс на човешко развитие
1990	66,9	9,6	3,6	9 989	0,578
1995	68,5	9,8	4,7	8 904	0,602
2000	70,6	10,9	5,9	9 700	0,646

2005	73,1	12,3	6,9	11 595	0,694
2010	74,9	14	7,1	12 946	0,73
2015	76,1	14,4	7,9	13 330	0,751
2016	76,3	14,5	7,9	13 832	0,755
2017	76,5	14,7	8	13 656	0,758
2018	76,7	14,7	8	13 639	0,759

Индексът на човешко развитие може да бъде отнесен и към неравенството. В този случай резултатът показва общата загуба на човешкото развитие на всяко измерение според нивото на неравенство.

Индекс на човешкото развитие отнесен към неравенството	Цялостна загуба (%)	Коефициент на неравенство (%)	Неравенство в продължителността на живота (%)	Неравенство в образованието (%)	Неравенство в доходите (%)
0,604	20,4	19,7	14,1	33,7	11,4

Таблица 2: Индекс на човешкото развитие, отнесен към неравенството на Алжир за 2018 г.

През 2010 година е въведен и индекс на неравенство между половете, който отразява неравенството в постиженията между жените и мъжете в три измерения: репродуктивно здраве, овластяване и пазар на труд. Репродуктивното здраве се измерва като се включат стойностите на майчина смъртност и раждаемостта при подрастващите; овластяването се измерва с дела на заетите парламентарни места от жени и постижения в средното и висшето

образование на всеки пол. Икономическата активност се измерва с процента на участие на пазара на труда за жените и мъжете.

Таблица 3: Индекс на неравенство между половете на Алжир за 2018 г.

Индекс на неравенство между половете	Коефициент на майчина смъртност	Коефициент на раждаемост при подрастващите	Парламентарни места, заети от жени (%)	Население с поне средно образование (%)		Процент на участие на пазара на труд (%)	
				Жени	Мъже	Жени	Мъже
0.443	140	10,1	21,3	39,1	38,9	14,9	67,4

**Коефициентът на майчината смъртност се изразява в броя на смъртните случаи на 100 000 живородени деца, а раждаемостта при подрастващите се изразява в броя на ражданията на 1000 жени на възраст 15-19 години.*

В Алжир неравенствата във възвръщаемостта на човешкия капитал между половете са по-силно изразени, отколкото тези в образованието. Разликите в доходите са резултат от дискриминация, която се упражнява в зависимост от предразсъдъците и очакванията на работодателите. В този контекст, бременността, която води до прекъсване на икономическата активност на жените, е източник на разделение на доходите между половете. Жените се грижат за семейните задачи, тъй като перспективите им за доходи на пазара на труд са по-ниски от тези на мъжете. Осигуряването на равнопоставеност на жените и мъжете е гаранция за реализиране на правата на всички. Това означава да бъдат премахнати всички форми на дискриминация и насилие срещу жените, да се признае и оцени тяхната роля в изграждането на устойчиви общества и да се насърчи равният им достъп до образование, политическа, икономическа и обществена дейност.

Неравенствата в образованието между момичетата и момчетата се дължи на това, че учителите благоприятстват духа на конкуренцията сред момчетата и спазването на правилата сред момичетата.

През 2016 г. парламентът обявява, че държавата насърчава повишаването на жените на отговорни длъжности в публичните институции и в бизнеса. Въпреки патриархалната система, жените сега заемат 31 процента от парламентарните места, поради политическите реформи, подкрепени от програмата за устойчиво развитие, класирайки страната на първо място в арабския свят. Създадена е и програма за подпомагане на избраните жени и осигуряване на подходящото образование за тези роли.

Сериозен е проблемът с насилието срещу жени и деца. Те стават по-често жертва на трафик на хора. Въвлечени са най-вече представители на бедни икономически региони – малки населени места, в които възможностите за работа са ограничени. Феноменът на отвлечения и убийства на жени и деца се увеличава в алжирското общество, тъй като съдебните процедури се провалят в тези случаи, оставяйки извършителите неотговорни за своите престъпления.

През 2015 г. парламентът е приел изменения в Наказателния кодекс, отнасящи се до криминализирането на домашното насилие, сексуалния тормоз и нападенията, водещи до смърт. Могат да бъдат наказани с до 20 години затвор, или доживот.

3. Устойчиво потребление

Отговорното потребление се фокусира се върху ефективното използване на природните ресурси и опазване на околната среда. За целта се избягва свръхпроизводството и неужното потребление. Темпът на растеж на търсенето трябва да се контролира, за да се запази по-добре енергията и да се повиши нивото на енергийна ефективност. Властите приемат нови законодателства и стимули, за да намалят потреблението на изкопаеми горива.

Данните, събрани от Министерството на околната среда, сочат, че има приблизително 13,5 милиона тона битови отпадъци годишно или един килограм на глава от населението на ден. Около 45% от тях са рециклируеми.

Управлението на производството на отпадъци, неговото намаляване и оползотворяването му са съществени измерения на появата на зелена и кръгова икономика, към която се

стреми и Алжир от 2002 година насам. Тогава е основано министерство на околната среда и е стартирана национална програма PROGDEM. Целта и е била да се спре незаконното изхвърляне на боклук и да се организира събирането на отпадъци. Оттогава е постигнат значителен напредък. Изградена е система, с помощта на която се събират повече от 85% от отпадъците в градовете и между 65 – 70% в селските райони. През първите 10 години акцентът на програмата е бил върху преобразуване на сметища в санитарни депа и подобряването на оборудване за събиране на отпадъци. Въпреки това, не е била постигната ефективна експлоатация на съоръженията за управление и събиране на отпадъците, поради което степента на рециклиране е останала по-ниска от 10%, въпреки подобрената инфраструктура.

Сега проектът се фокусира върху четири области на дейност: развитие на капацитета на общинско ниво за подобряване на събирането и транспортирането на твърди отпадъци, създаване на опорен център за управление, насърчаване на дейности по рециклиране и предоставяне на иновативни подходи.

Основната част от отпадъците се събира и контролира. Въпреки това, третирането на отпадъците и неговото управление трябва да преминат на следващото ниво. Като първа стъпка събирането на отпадъци трябва да се подобри. Услугата не се предоставя на едно и също ниво навсякъде. Някои райони са чисти, а в други (особено в покрайнините на градове и в селските райони) масивното замърсяване все още е проблем.

Степента на рециклиране е изключително ниска в Алжир. Най-доброто решение за този проблем е въвеждането на проста двуконтейнерна система за разделно събиране, като единият кош е за пластмаса и стъкло (сухи отпадъци), а другият за хранителни отпадъци, които могат да бъдат използвани като тор за отглеждане на растения.

Относно системата за отпадни води се забелязва подобна ситуация. Основната инфраструктура е налице, но трябва да се намерят нови решения за отдалечените райони и подобряване на системата. Изменението на климата причинява екстремни валежи, които водят до наводнения, поради запушването на канализационните системи и водните пътища от незаконно изхвърлените твърди отпадъци.

В частния сектор фокусът е върху рециклирането.

„*Plasticycle Algeria*“ е проект, създаден от млад предприемач на Алжир, и реализиран с помощта на правителството за подобряването на културата на опазване на околната среда сред алжирското население.

„*Plasticycle Algeria*“ събира пластмасови бутилки, които след това се смилат, измиват и накрая се разграждат в малки пелети. Ролята, която проектът има е на посредник. Изкупват се големи количества пластмаса от търговци на едро и след като крайният продукт е налице, се продава на компании, които го използват в производството на текстил, хранителни опаковки и други. От рециклирането на пластмаса се спестяват природните ресурси, които се използват за производство, като въглища, газ и суров петрол.

Надлюдава се замърсяване и на бреговете на Алжир. Всяка зима пластмасови и стъклени бутилки, кутии и други отпадъци изпълват плажа в Мелбу. Повечето от тези предмети са изхвърлени от хора, живеещи в района. Поради големия брой сметища по бреговете на реките, когато вали, тези отпадъци попадат в реките, които ги пренасят в морето. При силни ветрове и бурно море, боклукът се пренася на плажовете.

Фактът, че дъждът пренася боклука в реката и след това той попада в морето не е единственият проблем - има много други рискове за здравето и околната среда, породени от тези депа. Те замърсяват почвата и водата. Когато тези депа се напълнят, градските работници изгарят боклука. Но изгарящите отпадъци, особено пластмасата, създават токсичен дим, който може да доведе до това, жителите наблизо да получат респираторни заболявания.

През лятото не се забелязва толкова боклук по плажовете. Това се дължи на ресурсите, които градските власти отделят за почистването им преди туристическия сезон. Друга причина за това е, че през лятото има много малко валежи. Реките пресъхват и по този начин не пренасят отпадъци до морето.

Професор Халед Фудил от Университета на Константин стартира своя организация, която провежда кампании за повишаване на информираността. Заедно с него, участващите в организацията се срещат и да почистват плажа в Мелбу. Организацията се стреми да принуди властите да реагират и да осъзнаят неотложността на ситуацията. Нужно е създаването на депа в подходяща локация и по-добра система за сортиране на отпадъците.

Застрашено е и биоразнообразието на Алжир, считано за едно от най-богатите в региона. Основните застрашени екосистеми са: крайбрежни, морски, планински, степни и сахарски екосистеми. Заплахите за биоразнообразието са обусловени от човешката дейност, включваща унищожаване и свръхексплоатация на биологични ресурси, разширяване на обработваните площи (повърхността на естествената степна растителност е намаляла с 50% от 1989 г.), урбанизация и развитие на инфраструктурата, замърсяване, туризъм и лов.

Алжир до голяма степен е изпълнил първата глобална цел за създаване на обширна мрежа от защитени територии. В рамките на следващите 10 години се предвиждат нови защитени територии за застрашените видове и екосистеми. Разработена е национална стратегия за интегрирано управление на бреговете. Създадени са и няколко програми за наблюдение, предотвратяване и намаляване на въздействието на замърсяването на морски води върху биоразнообразието. Въведена е национална рамка за биосигурност, която има за цел да защити селскостопанските системи и човешкото здраве.

4. Алжир в условия на пандемия

На 11 март 2020 година Световната здравна организация обяви епидемията от новия вид коронавирус COVID-19 като пандемия. Потвърдените случаи в целия свят са над 5 милиона, с близо 2 милиона оздравели и 335 хиляди смъртни случая. Първият случай на коронавирус в Алжир е отчетен в края на месец февруари през 2020 година. Към момента статистиката в страната сочи, че 7918 са потвърдените случаи, 4256 са оздравелите, а смъртните случаи са 582. Правителството на Алжир е наложило строги мерки за предотвратяване на разпространението на вируса. Забранени са всички видове събирания на повече от двама души. Затворени са всички джамии, училища, университети, обществени бани, обществения транспорт, ресторантите, кафенетата и нощните клубове. Всички културни, спортни и търговски събития са спрени. Изисква се носенето на защитна маска на публично място.

Наложен е полицейски час от 17:00 до 7:00 часа в областите Алжир, Оран, Беджая, Сетиф, Тизи Узу, Типаза, Тлемсен, Айн Дефла и Медеа. Във всички други този час е от 19:00 до 7:00. Мерките за блокиране ще бъдат засилени по време на празника Ид ел Фир, който се предвижда да бъде на 23-24 или 24-25 май. От 17 март са затворени всички сухопътни граници са затворени, а от 22 март вътрешните полети са прекратени.

Икономиката на Алжир е особено уязвима в тези условия, поради глобалния спад на търсенето на въглеводори, които са основен приходоизточник за страната. Поради голямото си разчитане на вноса страната вероятно ще бъде засегната значително от прекъсването на международните вериги за доставки и е възможен недостиг на стоки.

Заключение

Стратегията на ООН за устойчиво развитие до 2030 година служи като план за действие на международната общност и националните правителства през следващите 10 години за премахване на бедността, изграждане на кръгова икономика за всяка от страните и грижа към всички живи същества на планетата. Като участник в програмата, Алжир е предприел стъпки към осъществяването на 17-те цели и от началото ѝ (2015 година) до сега са налице значителни подобрения. Стратегията на Алжир за икономическо, социално и екологично развитие до 2030 година включва:

- програми за развитие на селското стопанство и стимулиране на вътрешното производство
- публично-частни партньорства за въвеждане на съвременни земеделски практики, за да се подобри продоволствената сигурност
- инвестиции за повишаване на стандартите за здравеопазване
- осигуряването на равнопоставеност на жените и мъжете
- премахване на всички форми на дискриминация и насилие срещу жените
- повишаване на жените на отговорни длъжности в публичните институции и в бизнеса
- намаляване на потреблението на изкопаеми горива
- по-добро управление на производството на отпадъци, неговото намаляване и оползотворяването му
- нови защитени територии за застрашени видове и екосистеми

Въведените планове ще подпомогнат устойчивото развитие на Алжир, което ще допринесе както за икономиката, така и за здравето на хората и околната среда.

Използвана литература:

1. Borgen Project. (2018, Юли). 10 key facts about poverty in Algeria. Извлечено от: <https://borgenproject.org/facts-about-poverty-in-algeria/>
2. Breukelman, H. & Schaik, R., (2018, Юни). Report of findings: Business opportunities in waste management in Algeria (Report № MAT18ALG02), Извлечено от: <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2018/06/Business-opportunities-in-waste-management-in-Algeria.pdf>
3. Coleman, C., (2013, Август). Algeria food security. Извлечено от: <https://borgenproject.org/algeria-food-security/>
4. Convention on biological diversity. (няма дата). Algeria - Main Details. Извлечено от: <https://www.cbd.int/countries/profile/?country=dz>
5. El-Sherbiny, Em. (2018, Февруари). Plasticycle Algerie Resource Efficiency & Sustainable Waste Management. Извлечено от: <https://www.theswitchers.eu/en/switchers/how-one-entrepreneur-stirred-plastic-waste-revolution-algeria/>
6. EU Neighbours south. (2017, Юли). Algeria: National Action Plan on Sustainable Consumption and Production Modes. Извлечено от: <https://www.euneighbours.eu/en/south/stay-informed/news/algeria-national-action-plan-sustainable-consumption-and-production-modes>
7. European Training Foundation. (2018). Algeria education, training and employment developments 2018: <https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2019-03/Algeria%202018.pdf>
8. Gibson, C., (2018, Януари). The development of sustainable agriculture in Algeria. Извлечено от: <https://borgenproject.org/sustainable-agriculture-in-algeria/>
9. Gopa Infra. (2016). Solid waste management and circular economy. Извлечено от: <https://www.gopa-infra.de/projects/solid-waste-management-and-circular-economy>
10. Lewis, D., (2017, Декември). Women's empowerment in Algeria. Извлечено от: <https://borgenproject.org/womens-empowerment-in-algeria/>
11. Memo Middle East Monitor. (2016, Септември). Algerian women protest against violence. Извлечено от: <https://www.middleeastmonitor.com/20160914-algerian-women-protest-against-violence/>
12. The Global Economy. (няма дата). Algeria: GDP share of agriculture. Извлечено от: https://www.theglobaleconomy.com/Algeria/Share_of_agriculture/
13. The Observers. (2019, Февруари). 'Wave of plastic' washes up on Algerian beach. Извлечено от: <https://observers.france24.com/en/20190225-algeria-wave-rubbish-landfill-beach>
14. U.S. Embassy in Algeria. (2020, Май). COVID-19 Information. Извлечено от: <https://dz.usembassy.gov/covid-19-information/>
15. United Nations Development Programme. (2019). Human Development Reports. Извлечено от: <http://hdr.undp.org/en/indicators/101806>
16. United Nations Development Programme. (2019). Human Development Reports. Извлечено от: <http://hdr.undp.org/en/indicators/101606>
17. United Nations Development Programme. (2019). Human Development Reports. Извлечено от: <http://hdr.undp.org/en/indicators/101706>
18. United Nations Development Programme. (2019). Inequalities in Human Development in the 21st Century. Извлечено от: http://hdr.undp.org/sites/all/themes/hdr_theme/country-notes/DZA.pdf

19. United Nations Human Rights Office of the High Commissioner. (няма дата). Algeria / Right to health: “More efforts needed to ensure that no one is left behind” – UN expert. Извлечено от: <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=19935&LangID=E>
20. World Food Programme. (няма дата). What the World Food Programme is doing in Algeria. Извлечено от: <https://www.wfp.org/countries/algeria>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ЕГИПЕТ

Анна-Мария Цветкова

3 курс

Увод

В настоящата курсова работа се разглежда Египет, като устойчива държава. Египет е една от по-развитите държави в Африка, заедно с Либия, Алжир, Габон, Ботсвана и Република Южна Африка. Всички изброени държави са с висок индекс на човешкото развитие – между 0,700 и 0,759, като най-нисък е именно на Египет, поставяйки страната на 116 място в света. Този индекс не е много висок спрямо остатъка от света, но е промените, които се случват, за да се постигне този резултат, са големи, важни и имат положителен ефект, както на населението и икономиката, така и на околната среда.

За да се стигне до това заключение, се изследваха десет подтеми, като в курсовата работа се набляга на демографските изменения, общественото здраве, глобалните взаимоотношения и доброто управление. Всяка една от тези подтеми показва как и по какъв начин държавата се развива през последните 20 години, както и с какви затруднения се е сблъскала по пътя, който е изминала.

Голямата продължителност на живота, предимно младото население, както и голямата урбанизация на държавата са основните тласкащи елементи за демографски изменения, които помагат на Египет да бъде устойчива. Благодарение на напредването в медицината, смъртността намалява разко през последните двадесет години, поддържайки положителен естествен прираст, като най-вече се забелязва спад в детската смъртност. Чрез чужди инвестиции и добри глобални взаимоотношения, Египет успява да надмине останалите арабски държави и все повече се доближава до европейските стандарти. Имат добри партньори в целия свят, като основните дейности, с които са свързани партньорствата са предимно внос и износ, както и най-различни инвестиционни проекти във всички аспекти на икономиката. Не на последно място, доброто управление е ключово за това една държава да бъде устойчива. Предвид успешното развитие на страната през последните две десетилетия, можем да кажем, че Египет има още път да измине докато се докаже като истински устойчива държава, но предприетите до момента мерки поставят добро и обнадеждаващо начало.

1. Основни характеристики на развитието на Египет

Египет е държава в североизточната част на Африка със столица и най-голям град Кайро. Преобладаваща част от територията на страната се заема от пустинята Сахара, а повечето населени райони се намират в близост до река Нил. Граничи с пясъчните пустини на Судан, Либия, Средиземно и Червено море.

Египет се слави с по-дълга история от всяка друга модерна държава. Тя е страна на древна цивилизация, която датира от над 5 000 години. Останки от Древен Египет са повод на големи туристически сезони, с които държавата продължава да впечатлява стотици хиляди души всяка година. Най-известните атракции, които привличат туристите, са именно трите пирамиди в Гиза, Сфинксът, гробниците в Долината на царете, храмовете в Карнак и Луксор, както и статуите в Абу Симбел.

С обща площ 1 010 407 км² Египет е на 29-то място в света по размер, но обитаемата площ представлява едва малко над 77 хиляди км² или 6% от цялата площ. Поради горещия сух климат с малко валежи, за да може населението да произвежда необходимата за него храна, преобладаващото население на държавата е около река Нил.

Населението на Египет наброява 100 075 480 души, като е измерено през началото на 2020г. За периода между 1970г. и 2010г. благодарение на напредъка в медицината, както и нарастването на производителността в селското стопанство, се забелязва голямо нарастване в броя на жителите на страната. Средно за последните години населението нараства с почти два милиона ежегодно. За сравнение, по времето на Египетската кампания на Наполеон през 1798г. населението е било оценено на 3 милиона души.

Средната гъстота в страната е 93,8 души/км², но в районите около река Нил демографската плътност (physiological density) е 1 200 души км², която е сходна до тази на Бангладеш. На лице е ниско към средно ниво на раждаемост (22,53‰), а естественият прираст е положителен. Средната възраст е 24,2г., а средната продължителност на живота – 71,57г. За сравнение, в България средната продължителност е малко по-висока – 74,9г., но населението е предимно застаряващо.

Египет е силно урбанизиран, а неговите жители се разделят основно на две категории – жителите на големите градски центрове и фелахите – фермерите, обитаващи селата. Разпределението на населението е както следва – 45% градско население и 55% селско. Наблюдава се тенденция на увеличаване дяла на градското население, както в повечето модерни държави. 99,6% от населението са етнически египтяни, като преобладаващата религия е ислям. Официалният език е арабският.

Здравеопазването в Египет се състои както от публичен, така и от частен сектор. Общественото здравеопазване се случва през Министерството на здравеопазването, което оперира през множество медицински заведения, които предоставят безплатни медицински услуги. Много джамии също оперират свои клиники, особено в големите градове, както и много храмове предлагат субсидирани или безплатни клиники.

Цялосните медицински грижи, обаче, които се предоставят в Египет, обикновено са с лошо качество. Известно е, че държавните болници се отнасят с небрежност към пациентите и като цяло предоставят минимални грижи. От 660 правителствени болници, едва 132 покриват стандартите за безопасност и контрол на инфекциите.

През 2008-2009г. 72% от разходите за здраве в Египет са били изплатени от личните финанси на египтяните, търсещи лечение. Едва 6% от египтяните, обхванати от здравноосигурителните организации, действително са ползвали медицински услуги, поради недоволството им от нивото на качество на услугите.

Слабото инвестиране в здравеопазването преди се е отразило с преобладаващите частни клиники, които са предоставяли всякакви процедури и изследвания. Те, разбира се, не са били по бюджета на огромна част от населението и затова не са били толкова често посещавани. През 2014г. Египет разбира колко негативно влияние е оказвало това върху здравето на населението и затова приема нова конституция, с която се приема да се заделя по-висок дял от БВП за здравеопазване. 2010г. бележи най-ниския дял на здравеопазването от БВП - едва 4,15%, докато през 2015г., този процент се покачва до 5,33%.

През октомври 2017г. се одобрява проектозакон, чрез който се увеличава приноса на гражданите към бюджета за здравеопазване от тогавашните 4% от заплатите им на 5%, които се поделят между работодателя и работника, в съотношение 4:1.

Близо 95% от населението на Египет живее в радиус от 5км. от медицински център или болница. Около 84% от общата смъртост в Египет е предизвикана от неинфекциозни заболявания, като заболяванията главно на сърдечно-съдовата система, рак, хронични болести на белите дробове и диабет. Всички те се предизвикват от поведенчески и биологични рискови фактори за тези заболявания, като тютюнопушене, нездравословна диета, недостатъчна физическа активност, затлъстяване, хипертония и хиперхолестеринемия.

По-сериозните проблеми, пред които се изправя Египет, са високият процент заболявания от Хепатит С, огромното количество пушачи и нарастващия процент на вземащите дрога. Египет е една от страните с най-много боледуващи от Хепатит С. Близо 22% от боледуващите от Хепатит С в света се намират в Египет. Смята се, че високото разпространение е свързано с вече прекратена кампания за масово лечение на шистозомияза, използвайки неправилно стерилизирани стъклени спринцовки. Шистозомиязата е тропическо заболяване, което поражда венозните съдове, пикочно-половата система, стомаха, черния дроб и белите дробове.

Пушенето в Египет е широко разпространено, като на годишна база се пушат над 19 билиона цигари. Притежават най-големия пазар на тютюн в Арабския свят. Пушенето на наргилета също е много разпространено и е една от обичайните гледки в кафенетата. През 2012г. Египет поставя нов рекорд, достигайки 10 милиона души, които регулярно пушат. Предвид

огромната бройка редовни пушачи, както и всеобщо ясни болести, съпровождащи тютюнопушенето, можем да достигнем до извода, че това е един сериозен проблем за общото здраве на египтяните.

Според Египетския национален съвет за борба с наркоманиите употребата на наркотици за отдых сред жителите на Кайро над 15-годишна възраст е скочила от 6% до 30% след Египетската революция от 2011 г. Демонстрациите и бунтовете са в отговор на полицейското насилие, законите на извънредно положение, безработицата, ниската минимална работна заплата, липсата на жилища, повишението на цените на хранителните продукти, липсата на свобода на словото и лошите условия на живот.

Разглеждайки какви и за какво са повечето глобални партньорства на Египет, можем да обобщим, че те са предимно свързани с вноса и износа на страната. Стойността на вноса на Египет обикновено се равнява на една трета от БВП на страната, докато износа – около една десета от БВП. След Втората световна война се наблюдава една очаквана тенденция на изоставяне на износа спрямо вноса.

Търговският дефицит е особено голям от 1960г. до 1965г., когато разходите за развитие нарастват и достигат своя връх през 1966г. След войната с Израел през 1973г. са предприети сериозни мерки за ограничаване на вноса и стимулиране на износа, но това среща прекалено малък успех. Търговският дефицит нараства до рекордно високи стойности в началото и средата на 80-те години, най-вече заради намаляването на приходите от нефтен износ и увеличаването на вноса на храни. Тези проблеми продължават да са належащи и днес. Видимо големият дефицит е бил частично коменсиран от трансфери от чужбина, като например помощи от западните страни и парични преводи и дарения от египтяни, работещи и живеещи в други страни.

Към 2017г. износът на Египет се равнява на малко над 30 билиона щатски долара, поставяйки страната на 62-ро място от 221 държави, докато вносът – 64 билиона щатски долара, поставя страната на 44-то място. Основният износ на Египет е свързан с изнасяне на суров петрол, злато, азотни торове, както и рафиниран петрол. Най-голям дял от вноса за държавата е на пшеница, нефтен газ, различни полуфабрикати и суров нефт.

Основният внос на Египет по континенти е от Азия (44%) и Европа (35%). От Америка се внася общо 9,30%, като се разделят на 8,50% от Северна Америка и 0,80% от Южна Америка. Вносът от други държави в Африка е около 12%, докато вносът от Австралия, Нова Зеландия и островите, образуващи Океания, възлиза на малко под 1%.

През 2017 г. Египет внася 64,1 билиона щатски долара, което прави страната 44-ият най-голям вносител в света. През последните пет години вносът на Египет е намалял с годишен темп от -2.9%, от 74.2 билиона щатски долара през 2012 г. до 64.1 билиона щатски долара през 2017 г. Най-голям процентен дял от вноса на Египет държи Китай с 13% от цялостния внос на страната, като основните категории стоки, които внасят са машини, текстил и

метали. След това следват Русия (9,1%), която внася предимно пшеница, метали и горива, Германия (5,4%), която внася най-вече машини, транспортни средства и химични продукти, Италия (5,0%), която внася машини, горива и метали.

През 2017 г. Египет изнася 30,1 билиона щатски долара, което прави страната 62-ият най-голям износител в света. През последните пет години износът на Египет е намалял с годишен темп от -3.6%, от 37.1 билиона щатски долара през 2012 г. до 30.1 билиона щатски долара през 2017 г.

Най-големият дял от износа на Египет е към Обединените Арабски Емирства (8,9%), където близо 60% от износа е на злато. Други държави, в които Египет изнася стоки, са Италия (6,7%), към която се изнасят горива, метали и текстилни изделия, Турция (6,6%), която внася от Египет текстилни изделия, химични продукти и пластмасови и гумени продукти, както и САЩ, които внасят основно текстилни продукти (близо 57% от вноса от Египет към САЩ), горива и метали.

2. Глобални партньорства на Египет

Част от глобалните партньорства на Египет са и с България. Страните търгуват взаимно от много години и са изградили добри взаимоотношения на подкрепа. Процентният дял на вноса на Египет от България се равнява на малко под 1%, като основните стоки, които внасят от нас, са рафиниран нефт, различни метали, от които предимно мед, пшеница, царевича, тютюн. От друга страна, едва 2% от износа на страната е за България. От Египет внасяме най-вече суров нефт, азотни торове, пропиленови полимери и малко метали, сред които предимно желязо.

Последната подтема, която ще разгледам, но в никакъв случай не и последна по важност, е именно доброто управление. Доброто управление се състои от три основни компонента: насърчаване на икономическите възможности, повишаване на социалната и икономическата сигурност и овластяване чрез иновативно управление и локализирана доставка на стоки. По-конкретно доброто управление се счита за отговор на „лошо управление“, често типизирано от авторитарните държави чрез персонализация на властта, липса на човешки права, корупция и неизбрани и незачитащи се правителства. Световната банка отбелязва, че без ефективна държава, устойчиво развитие е невъзможно.

Като цяло, няма много информация за това какво точно е управлението в Египет. Информацията, която върви по информационните им сайтове, онлайн вестници и медиите, е предимно негативна. Основни проблеми, които се разглеждат са голямата бедност, неравномерното разпределение на богатството, нарушаването на правата на хората или тяхната липса. Нещо, което се забелязва като тенденция е лошото управление на предишните пре-

зиденти, при които всеки следващ градира към по-лошо управление. Към момента последният от тях, Абдел Фатах Сиси, който е настоящия президент, полага най-много усилия към оправяне на страната. Успял е да създаде и укрепи много от най-важните за страната към момента взаимоотношения с остатъка от света, благодарение на които страната продължава да се развива. Именно заради тези изградени и запазени добри взаимоотношения се създават много проекти в полза на държавата и обществото и се привличат много чужди инвестиции, които подпомагат развитието на икономиката на Египет.

Интересен аспект в управлението на Египет са промените в законодателството, през които е минало в последните 50 години. Участието на държавата в множество войни, както и наличието на голямо недоволство сред населението от управляващите, са едва няколко от причините Египет да функционира с извънредно законодателство в продължение на много години.

Египтяните са живели по извънредно законодателство от 1967 г. до 31 май 2012 г. с една 18-месечна почивка, започваща през 1980 г. Законите за извънредни ситуации се удължават на всеки три години от 1981 г. Тези закони ограничават всяка неправителствена политическа дейност, като уличните демонстрации, неodobрените политически организации и нерегистрираните финансови дарения. Всички тези дейности са били официално забранени. От 2000 г. обаче тези ограничения са нарушени на практика.

На 15 август 2015 г. се приема нов закон за борба с тероризма, който според „Хюман Райтс Уоч“ (неправителствена организация, която следи за спазване на човешките права) имитира текст, който вече се съдържа в закона за извънредни ситуации на Египет, който съществува от десетилетия.

Новият закон дава право на президента да предприеме подходящи мерки за защита на общия ред и сигурност, за да се изправи срещу опасността от тероризъм или в случай на екологична катастрофа. Това включва правомощието да се разпореждат шестмесечни периоди с вечерен час или евакуации в определени райони, подлежащи на гласуване с мнозинство в парламента в рамките на седем дни или одобрение от кабинета, ако парламентът не заседава.

По времето на трима управляващи се наблюдават най-сериозните проблеми в Египет. От 1981г. до 2011г. управляващ е Хосни Мубарак, който е военен и се счита за един от най-влиятелните лидери. През деведесетте години се приема законодателство, което ограничава свободата на сдружаване и изразяване, като се въвеждат много сериозни наказания за нарушителите. Като резултат почти цялата власт отива във военните, а възможностите за политически прояви са силно ограничени. Зачестяват се терористичните атаки срещу християни, чуждестранни туристи и правителствени чиновници. Властването на Мубарак е прекратено след 18-дневни протести на населението по време на Египетската революция от 2011г., когато той подава оставка. Бившият президент заедно със семейството му бива задържано и

обвинено за корупция, злоупотреба с власт и престъпна небрежност по време на протестите. Мубарак бива оправдан за всички обвинения.

Като резултат от протестите и подадената оставка на Мубарак, населението ликува на площад Тахрир в Кайро. През март 2011г. се провеждат избори за нов държавен глава и изборната активност е много висока. За президент е избран Мохамед Морси. С качването му на власт се появяват опасения, че в конституцията ще бъдат приети строго ислямски практики и това разделя населението на две – привърженици на Морси и такива, които смятат, че не е подходящ лидер за страната. На 22 ноември 2012 президентът Морси издава декрет, с който всички негови нормативни актове не подлежат на съдебно оспорване и премахва възможността работата на парламента да бъде прекратена от съда.

През ноември се приема проект за конституция и се определя дата за референдум, което води до началото на нови мащабни протести в страната. На референдума вземат участие едва 33% от електората, но въпреки това новата конституция се приема и заменя досегашната, приета след Египетската революция през 2011г. В резултат на това започват протести и се извършва държавен преврат, като свалят Морси от управлението и се установява извънредно положение. От 18 януари 2014г. временното правителство приема нова конституция, според която президентът се избира за срок от 4 години и може да изпълнява два мандата. В новата конституция се дава правомощия на правителството да отстранява президента. Тя дава гаранция за равенство между половете и свобода на религията. Политическите партии губят правото си да се основават на база религия, раса, пол или география. През март 2014г. избират настоящия президент Абдел Фатах Сиси.

Разглеждайки всички тези подтеми, идва време да изследваме индексът на човешко развитие (Human Development Index, HDI). Той представлява инструмент за сравняване на нивото на развитие в страните. Общата оценка, която се дава за всяка страна, има три основни компонента според новата формула за изчисляване от 2010г., а именно: очаквана продължителност на живота, равнище на образованието и жизнения стандарт. Индексът е особено важен показател при разглеждането на дадена държава дали е устойчива или не.

Египет е с индекс 0,7, което се води висок коефициент за устойчиво развитие (максимума е 1). Разглеждайки компонентите поотделно, можем да видим защо този индекс е толкова висок при тях – имат много голяма продължителност на живота – почти 72г. В последните години се вижда забележителен напредък в образованието на египтяните, като всичко тръгва от държавата, която е започнала да влага много повече ресурси за това и да търси и приема помощи от чужди страни и международни организации. И на последно място, жизнения стандарт, който можем да разгледаме чрез brutния вътрешен продукт на човек. В Египет, това е 14 хиляди щатски долара, което не е много под средната стойност за нормален живот. Основния проблем с тази стойност е, че тя измерва средно на всички жители, докато реалната картина е, че богатството е изключително неравномерно разпределено и много хора

живеят в бедност, докато други са богати и стават все по-богати. Именно този трети елемент е нещото, което възспира Египет да бъде с много висок индекс на човешкото развитие.

Поради световната пандемия на COVID-19, Египет също е засегнат от болестта. Египет е предприел мерки още преди достигането на вируса до страната. От 26 януари са спрени всички полети от Китай към Египет, но въпреки това, мерките не са достатъчни да предотвратят навлизането на вируса в страната. На

14.02. е открит първия случай в страната. Първият пик на заболявания е в началото към средата на март, а следващия е началото на април. Към 26.05.2020г. броят на потвърдените случаи е 17 967. От тях 4 900 са се излекували, а смъртните случаи са 783. Броят на заболяваните продължава да нараства, но с наистина малко. Поради идващото лято, вирусът се разпространява по-трудно и е нормално да се забележи спад в заболяемостта. Гъстата населеност в Кайро и градовете около Нил дава повод за притеснение, че през есента, когато спадне температурата, вирусът трудно ще бъде контролиран и заразените тогава ще се увеличат драстично. Въпреки това, с правилно предприети мерки, смятам, че ситуацията в Египет няма да се влоши толкова сериозно и ще се справят с трудностите, пред които са изправени.

В заключение можем да кажем, че икономиката на Египет се разраства добре. Благодарение на чуждите инвестиции, вложени в икономиката, се забелязва как държавата бавно започва да надминават останалите арабски държави и все повече се приближава към европейските стандарти. Основна причина Египет да продължава да бъде устойчива държава са многото години на развитие, както и успешните инвестиционни проекти във всички аспекти на икономиката и имплементация на европейски практики, които доказано работят и помагат за подобряването на цялостната среда.

Източници

1. <https://www.britannica.com/place/Egypt/Demographic-trends>
2. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/137164/ccsbrief_egy_en.pdf;jsessionid=77F31D4D32445C3935E3E7161150F7BC?sequence=1
3. <https://data.worldbank.org/indicator/SH.XPD.CHEX.GD.ZS?locations=EG>
4. https://en.wikipedia.org/wiki/Health_in_Egypt
5. https://en.wikipedia.org/wiki/Healthcare_in_Egypt
6. <https://oec.world/en/profile/country/egy/>
7. <https://www.britannica.com/place/Egypt/Trade>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА НИГЕРИЯ

Йоана Архангелова

3 курс

Увод

*„ Развитие, което отговаря на нуждите на настоящето без да лишава бъдещите поколения от възможността да задоволяват собствените си нужди. “*⁴⁸

Тази дефиниция на устойчивото развитие показва ясно каква е самата проблематика на науката и какви са нейните цели.

Диспорциите в природата са на критично ниво. С всеки изминал ден се повишава замърсяването на въздуха, на водата, на почвите, различни видове животни и растения намаляват, а някои дори изчезват. Природните ресурси намаляват, а някои се свеждат до минимум.

Изчерпването на природните ресурси, замърсяването на околната среда, климатичните промени са пагубни за човечеството. Населението на много страни, например страните в Африка, нямат достъп до образование, здравеопазване, нямат покрив над главите си, нямат достъп до вода. Ето защо постигането на целите на устойчивото развитие е единствения шанс за оцеляване на човечеството.

Целта на тази курсова работа е да се разгледа устойчивото развитие на Нигерия и точно социалното и икономическо развитие, промяна на климата и енергийното използване и природните ресурси.

1. Социално и икономическо развитие

Икономическо развитие

⁴⁸ Комисия върху околната среда и развитието, 1987

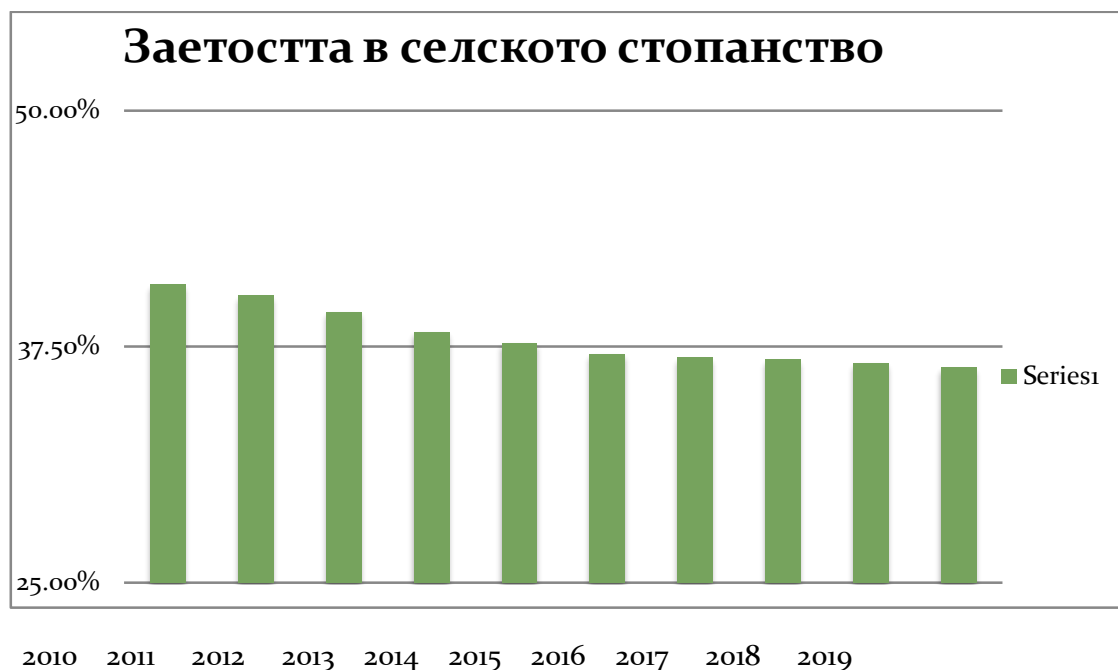
Нигерия е една от най-големите страни в Африка, която се намира на юг от Сахара. Според изследване, което е проведено през 2015/2016г., страната е с най-голямата икономика в Африка.

Нигерия е страна с развита петролна индустрия. Въпреки че през 2012/2013г. въведените регулаторни ограничения ограничават инвестициите в нефтената добивна промишленост, тяхната икономика расте с бързи темпове. Този темп се задвижва от селското стопанство, което през 2000г. представлява 39% от БВП, а през 2018г. е едва 21%. Като част от международното разделение, Нигерия е загубила мястото си като водещ доставчик на някои видове селскостопански суровини. За сметка на това икономиката придобива устойчива специализация на горива и минерали и по този начин се превръща в една от водещите страни с износ на нефт.

Въпреки това, Нигерия е класифицирана като една от най-слабо развитите страни в света. През 2000г. е направено проучване, което показва, че около 45% от населението живеят под прага на бедността.

През последните десетилетия селското стопанство на Нигерия е в дълбок упадък и различни причини водят до стагнация на индустрията. Причините, които са оказали влияние са:

- Сушата и неуспехът на реколтата;
- Растежът на миграцията от селските към градските райони;
- Растеж на доходите от експлоатация на петролни ресурси;
- Ниско плодородие;
- Няма достъп до вода за напояване;
- Липса на тор;
- Незадоволителни маркетингови практики.

Източник: Световната банка

изменението в селското стопанство на Нигерия през годишното стопанство е било близо 41%. С всяка следваща година стига до 36%.

овно какаови зърна, фъстъци, памук, каучукови растения, ица, ориз. Какаото играе важна роля в износа на стоки в страната. нигерия е на 4-то място по производство на какаови зърна и какаови продукти. В България, през 2018г. 67% от вноса ни от Нигерия се дължи на памучните прежди.

Нефтената промишленост е водеща в нигерийската икономика, която осигурява около 65% от приходите на бюджета. Изследването, разработването и производството на нефт се извършва главно от съвместими предприятия, които са образувани от Нигерийската национална петролна кооперация и чуждестранни такива, например Royal Dutch Shell.

През второто тримесечие, Нигерия излезе от рецесията за последните години, но икономическия растеж остава слаб. Това води до ограничаване на възможностите за работа, което допринася за цикъл на бедност, което пък от своя страна води до увеличаване на неравенството и до социални вълнение в страната.

Социално развитие

Както бе посочено по-горе около 45% от населението живеят под прага на бедността. През 2017г. хуманитарната криза застрашава 90 000 деца от смърт. Кризата с „Боко Харам“ е най-голямата на континента. „Боко Харам“ е нигерийска ислямска секта. Тази групировка е убила над 15 000 души и е изгонила от домовете им над 2 млн. души. Тази секта е оставила 400 000 деца недохранени и в нужда от животоспасяваща помощ.

Нигерия има една от най-големите икономики в Африка, но 4-ма на всеки 10 са безработни, което води до глад и мизерия. Според Световния доклад за кризите с прехраната, Нигерия е една от страните с най-тежко състояние и е заплашено от недостиг на храна и гладна смърт. Според Фондът за мир, Нигерия е една от страните с най-висок индекс за заплахата и сигурност.

Този индекс показва заплахите за сигурността на Нигерия през годините. Колкото по-голям е индексът, толкова по-голяма е заплахата. Под заплахи за сигурността се има предвид бомбени атентати, нападения, смърт, тероризъм, бунтове. Както се вижда на диаграмата през 2016г. заплахите са били най-много – близо 10 индексни точки. По световната класация за 2019г., Нигерия е на 9то място от 187 държави.

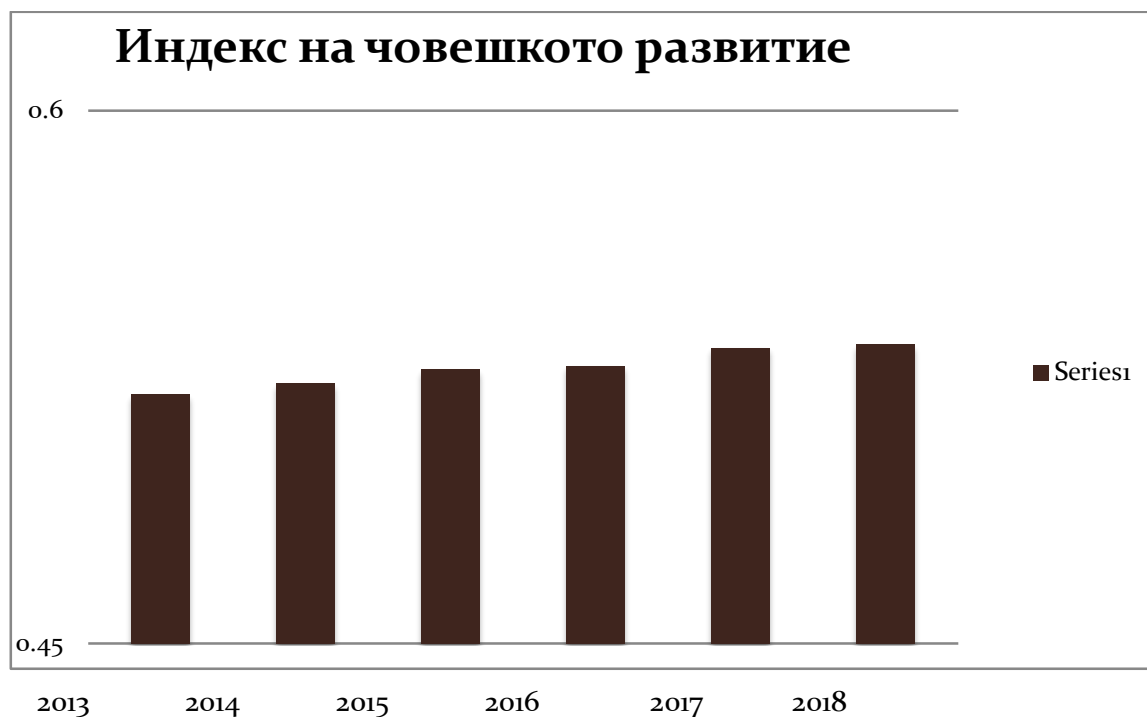
Обществените услуги, като здравеопазване, образование, водоснабдяване, канализация, електричество, транспортна инфраструктура, електроенергия, всичките те в Нигерия са слабо развити.

На диаграмата е показан индекса на обществените услуги през годините. Колкото е по-голям индекса, толкова по-зле развити са обществените услуги за страната. През 2016г. индексните точки са 9,6. Спрямо глобалната класация, Нигерия е на 14-то място. Въпреки че през 2019г. този индекс е намалял, той отново поддържа висок резултат.

Демографският натиск в Нигерия е голям. Под демографски натиск се има предвид липса на храна, липса на достъп до безопасна вода, разпространяването на болести и епидемии.

Според данни на Организацията на обединените нации, индексът на човешкото развитие е доста малък в сравнение с останалите страни. Тук се взема под внимание продължителността на живота, знания, образователни постижения, здравословен живот, ниво на доходи.

Чрез диаграмата може да се проследи индекса на човешкото развитие в Нигерия. Определено се вижда, че то е сравнително ниско. В сравнение с другите държави, Нигерия е на 154-то място в глобалната класация от 184 държави.

Извода, който може да се направи от тези данни и диаграми е, че Нигерия е слабо социално развита страна. Ниско развито образование, здравеопазване, електричеството и електроенергията са на ниско ниво. В Нигерия има липса на храна и липса на достъп на безопасна вода.

Статистиката показва, че 1 на всеки 9 души в Нигерия няма достъп до чиста вода, а повечето зарази и болести са причинени именно от това. Болестите причинени от мръсната вода са едни от най-големите убийци при деца до 5-годишна възраст.

Съществува организация, която подпомага хората в Нигерия – Action Against Hunger. Тази организация работи от 2010г. в Нигерия, като през 2014/2015г. тя среща нуждите на 2,5млн. души, което от своя страна включва:

- ✓ Пречистване на вода;
- ✓ Доставки на храна;

✓ Санитация;

✓ И др.

Обучаването и изграждането на малки ферми е начин за увеличаване на производството и съхраняването на храните, както и предлагането им на пазара. Организацията раздава ваучери, предлага им работни места, а и дава възможност за избор на продукти от най-голяма необходимост.

2. Промяна на климата и енергийното използване

Климата в Нигерия е субекваториален. Средната годишна температура, според проучвания, е 25 градуса, което води до суша. В страната има чести промени в климата, през деня температурите могат да достигнат до 35 градуса, а през нощта те да спаднат до 10. Тези резки промени на климата влияят лошо на природата. Резките промени, високите температури и сух въздух са причина за сушата, което всъщност води и до липса на плодородни почви.

Енергийното използване оказва влияние на климата. Ето защо ще се разгледа дали в Нигерия се използва електроенергия от възобновяеми източници, какви са емисиите на въглеродния диоксид на глава от населението, дали надхвърлят прага на максимума и на кое място са в глобалната класация.

Според данни от Международната агенция по енергетиката, производството на електроенергия от възобновяеми източници в Нигерия е 0 милиона кВт. Емисиите на въглероден диоксид на глава от населението са значително високи – 0,55 метрични тона, като максимум за глобалната класация е 1,01 метрични тона, което я поставя на 156-то място в света.

Един от основните проблеми в Нигерия е Агбогблоши – световното сметище за електронни отпадъци. Според Международната организация по труда около 100 000 души работят в нерагламентирания сектор за рециклиране на отпадъци в Нигерия. Тази част, която няма никаква икономическа стойност бива изхвърлена или изгорявана, а всъщност това е най-големия замърсител на въздуха, почвите и водите. За тази цел, Световния екологичен

фонд и Програмата на ООН за околната среда стартираха нова инициатива за 15 милиона долара, като нейната цел е опазването на околната среда, като ще се събират, преработват и обезвреждат повече от 270 тона електронен отпадък, който всъщност съдържа органични замърсители. В един тон електронни отпадъци има сто пъти повече злато, отколкото в тон златна руда. Други ценни елементи като платина и рядкоземни метали също се съдържат в технологичните отпадъци. Инициативата има за цел да превърне сегашното неформално и опасно рециклиране в законодателна система.

Достъпа до електричество в Нигерия е оскъден. През 2013г. данните показват, че 80 на 100 от населението в страната нямат никакъв достъп до електричество. Голяма част от населението разчита на замърсяващи горива, като например дървените въглища или дърва за огрев, което води до замърсяване на околната среда, което оказва влияние на здравето на населението. За тази цел стартира програмата „Енергизиращ достъп до устойчива енергия“, чиято цел е да подобри условията на развитие на възобновяемата енергия в Нигерия. Тази програма е в партньорство със Световната банка, която дава над 4,6 млн.евро.

Според данни на Световната банка, достъпът до електричество в Нигерия през 2017г. е близо 55% от 100%, което я поставя на 167 място в света.

3. Природни ресурси

Природните ресурси като нефта, например, осигурява прилична икономическа позиция на Нигерия. В страната се добиват и природен газ, минерали.

Американската администрация за енергийна информация предоставя данните за запасите на нефт на Нигерия, които през 2019г. е 25,43 милиарда барела. Средната стойност на базата на 187 държави през 2019г. е 8,62 милиарда барела. Нигерия е на 10-то място в света по запаси на нефт и на 9-то място по залежи на природен газ.

В основата на дейностите на населението стои селското стопанство. Произвеждат се каучук, какаови зърна, палмово масло, памучни прежди.

Капацитетът на въгледобивната промишленост позволява на страната да произвежда годишно около 150 хиляди тона въглища. Развиват се и други различни минни индустрии,

например желязна руда, злато, мед, боксит и др. От десетилетия петролът е основният продукт на Нигерия. Неговото развитие, както и развитието на минните индустрии, обаче, е за сметка на селското стопанство и земите на бедните хора. Изграждането на петролопроводи засягат земите на бедните, което всъщност е основният им източник на храна.

4. COVID – 19

Към 01.05.2020г. в Нигерия са установени близо две хиляди случая на заразените с коронавирус, като 113 от тях са здравни служители. Към 21.05.2020г. потвърдените случаи са 6677, а броят оздравели са 1840. Смъртните случаи в Нигерия към тази дата са 200.

Дори и да нямаше нито един потвърден случай на коронавирус, Африка може да стане най-голямата жертва. Тъй като Нигерия е една от страните с развита петролна индустрия и това и урежда добра икономическа позиция, спада на цените на петрола поради пандемията, може да означава 4 млрд. долара по-малко за Африка. Епидемията затвори много звена от китайската икономика, като така се заплашва икономическия растеж и се ограничава износа на нефт и на други метали, които всъщност са спасители за икономиката на много африкански държави, особено на Нигерия. Международният валутен фонд намалява прогнозите си за икономически растеж за най-големия износител на петрол в Африка, а именно Нигерия - до 2% от 2,5% поради спада на цените на петрола. По данни, цените на суровия петрол са спаднали с 11%, а цените на медта и желязната руда са спаднали съответно с 8% и 1,5%, което означава, че икономиката на Нигерия е застрашена от спад.

Заклучение

Замърсяването на въздуха, изчерпването на природните ресурси, замърсяването на водите и почвите наистина са пагубни за човечеството. Има страни, в които населението не

може да си представи да нямат достъп до питейна вода и достъп до електричество, но има и такива, например Нигерия, в които този достъп наистина е мираж. Макар Нигерия да има най-голямата икономика в Африка, един на всеки девет души нямат достъп до чиста вода. Болестите, които са причинени именно от това, са най-големите убийци.

Нигерия е една от страните в най-тежко положение и населението е застрашено от недостиг на храна. Необходимо е да се обърне внимание, не само на това, което има негативен ефект, за да се превърне в положителен, а и на това, което има положителен ефект, за да може да бъде запазен и да се развива в същата посока.

С всяко едно действие направено от човека се чертае линията на живота на планетата ни, затова, нека да бъдем по-добри и по-съпричастни хора.

Използвани източници:

<https://www.theglobaleconomy.com/>

<https://moodle.vuzf.bg/course/view.php?id=1274>

<https://www.worldbank.org/>

<https://www.mi.government.bg/bg>

Увод

Канада се намира в северната част на Северна Америка като територията ѝ се простира от Атлантическия океан до Тихия и на север до Северния ледовит океан, като обхваща 9,98 милиона квадратни километра, което я прави втората по големина държава в света след Русия. Южната граница на Канада със САЩ, простираща се на 8 891 километра е най-дългата дунационална сухопътна граница в света. Столицата на Канада е Отава. Канада е парламентарно-демократична и конституционна монархия. Нареща се сред най-високите в международните измервания на държавната прозрачност, гражданските свободи, качеството на живот, икономическата свобода и образованието. Това е една от най-разнообразните и многокултурни нации в света, в резултат на широкомащабна имиграция от много други страни. Дългите и сложни отношения на Канада със Съединените щати са оказали значително влияние върху нейната икономика и култура. Канада има седемнадесетият най-висок номинален доход на глава от населението в световен мащаб, както и тринадесетата най-висока класация в Индекса за човешко развитие. Развита ѝ икономика е десетата по големина в света, като разчита главно на богатите си природни ресурси и добре развитите международни търговски мрежи. Тя притежава добре развита външна търговия, осъществяваща се главно със Съединените щати. Канада е част от няколко основни международни и междуправителствени институции или групировки, включително ООН, НАТО, Г7, Групата на десетте, Г-20, Северноамериканското споразумение за свободна търговия и форума за Азиатско-Тихоокеанско икономическо сътрудничество. Всички канадци трябва да играят роля за постигане на устойчиво развитие, включително всички нива на управление, бизнес и индустрия, гражданско общество, групи от общности и граждани. Канадците осъзнават, че здравословната среда е наложителна за дългосрочното ни икономическо, социално благополучие и качество на живот.

2. Климатът на Канада и изменението му

Канада попада в три климатични зони - умерена, полярна и субполярна. Най-добрите условия за живот предлага умерената зона и затова там живеят най-много хора. В умерената зона има четири сезона като през лятото температурите стигат до 35 градуса, а зимата до -20. Субарктичният климат е характерен за северна Канада, където всичко е покрито със сняг и лед през повече от половината от годината. С мека и влажна зима и топло и сухо лято се характеризира океанският климат, който обхваща части от крайбрежна Британска Колумбия.

Нова серия от карти, направени от климатолози, подчертава колко уязвима е Канада за продължителни климатични промени. Картите илюстрират как температурата и валежите могат да се променят в бъдеще при два хипотетични сценария на затопляне:

- Сценарий с ниско съдържание на въглерод, който предполага, че международната общност ще се задейства много скоро, за да намали драстично емисиите на парникови газове;
- Сценарий с „високо въглеродни емисии“, който предполага обратното - че човечеството ще продължи да отделя все повече и повече парникови газове в атмосферата и в бъдеще. В момента сме в тенденция много близо до сценария с високото съдържание на въглерод. Картите показват, че се предвижда цяла Канада да се затопли в бъдеще, дори при сценария с ниско съдържание на въглерод. Този резултат е важен, защото подчертава необходимостта от повече планиране на адаптацията към изменението на климата в Канада. Разбира се, спешно е необходимо да намалим емисиите на парникови газове, за да предотвратим най-тежките последици от изменението на климата.

Арктиката на Канада ще се затопли много по-бързо от юга на Канада

Отначало може да изглежда маловажно, че в бъдеще огромната Арктика в Канада ще стане много по-топла - в края на краищата температурите във високата Арктика рутинно спадат под -40 ° C. Арктиката обаче е важен компонент от глобалната климатична система. По-специално морският лед и сняг помагат да отразяват нежеланата слънчева енергия обратно в космоса, така че постоянната загуба на тези лъскави повърхности усилва планетарното затопляне.

Декември и януари се очаква да се затоплят много по-бързо от другите месеци

По-топлите зими може да звучат като нещо добро и въпреки това студените зимни дни са жизненоважни. Студените температури помагат за поддържане на селскостопански и горски вредители и инвазивни видове в резервоара. Времето пък в Южна Канада ще стане много по-влажно през пролетните, есенните и зимните месеци, но много по-сухо през лятото. По-влажните зими и изворите несъмнено ще повишат риска от наводнения в много райони, докато по-сухите летни условия могат да увеличат риска от силна суша и пожари.

Изменението на климата е глобално предизвикателство

Поради този факт приносът на глобалните въпроси на Канада за справяне с изменението на климата в международен план ще допринесе за постигането на вътрешните цели на Канада. Канада обеща да инвестира 2,65 милиарда долара до 2020 г., за да помогне на развиващите се страни да преминат към икономики с ниски нива на въглерод и устойчиви на климата. Приносът на Канада ще бъде инвестиран в сектори като чиста технология и възобновяема енергия, благоприятно за климата земеделие, устойчиво управление на горите и водите и устойчивост на климата. Това е исторически принос и сигнализира за силния ангажимент на Канада за справяне с глобалните промени в климата и пренасочване на помощта за развитие към най-бедните и уязвимите. Канадската банка Royal Bank of Canada (RBC) ще предоставя заеми за петролни и газови компании, които се опитват да редуцират количеството емисии на въглероден диоксид, отделяни от тяхната производствена дейност, в рамките на наскоро създадената програма за зелени облигации.

Изменението на климата също е потенциален източник на уязвимост за канадската финансова система, посочват от Канадската централна банка в своя годишен финансов преглед. Застрахователните компании се сблъскват с по-големи претенции поради екстремните метеорологични условия – изплащанията на щети по имущество и инфраструктура възлизат на 1,7 млрд. канадски долара годишно.

Има няколко прогнози предвещаващи бъдещето на Канада и света:

1. При сценарий, в който глобалните емисии се намалят драстично, средните температури ще се повишат с 3 градуса в цялата страна до 2100г, включително и Арктическият регион.
2. Ако страните, включително и Канада, не действат експанзивно, вероятно ще има увеличение от 7 до 9 градуса, а Арктика ще бъде изправена пред 11 градусово затопляне.
3. Според най-лошия сценарий рискът от смъртоносни топлинни вълни се увеличава десетократно заедно със сушите и горските пожари. Западна Канада вече се е сдобила с две години рекордни горски пожари. Рискът от големи дъждовни събития също се увеличава, което застрашава градовете от катастрофални наводнения.

Природни ресурси

Канада попада в топ 3 на държавите с най-много природни ресурси в света – тя се нарежда след Китай и Саудитска Арабия. Ресурсите на Канада попадат в три категории: енергийни, минерални и дървени. Един от най-важните икономически ресурси на Канада е петролът, тъй като канадските петролни резерви се оценяват като трети по големина в целия свят. Въглищата са друг от най-важните природни ресурси в Канада, тъй като запасите от въглища в страната се считат за пети по големина в света. Енергийните ресурси включват природен газ, суров нефт, суров битум (петролни пясъци) и въглища. Минералните ресурси включват злато-сребро, никел-мед, мед-цинк, олово-цинк, желязо, молибден, уран, поташ и диаманти. Минералните и нефтени ресурси на Северна Канада и офшорните райони на Източното и Западното крайбрежие остават под собствеността и контрола на федералното правителство и осигуряват огромен потенциал за развитие. Тези ресурси са важен компонент от богатството на Канада, генерирайки доходи, заетост и износ.

Канада произвежда повече петрол, отколкото може да консумира. В резултат на това Канада е значителен износител на суров нефт.

Природните ресурси на Канада са загубили три четвърти от стойността си за малко повече от година

Канада е с 190,4 млрд. долара по-бедна, отколкото преди три месеца, най-вече заради запасите от природни ресурси в страната, които са загуби три четвърти от пазарната си стойност за малко повече от година. Националното богатство на страната, което означава стойността на всички активи извън финансовия сектор е паднало до \$9,205 трилиона, което е с 2% по-малко от второто тримесечие на 2019.

3. Ресурси и полезни изкопаеми

Канада е богата на минерални ресурси. Огромният канадски щит със своите маси от магматични и метаморфни скали съдържа множество големи находища. Метални минерали също се срещат в такива видове скали в Западните Кордилери и Апалачите. Въпреки че има запаси от метални минерални и изкопаеми горива в утаечни скали в Западните Кордилери и Апалачите (включително съседното морско дъно), най-големият обем въглища и нефт досега е открит във вътрешните равнини на Западна Канада. Добивът е ключов фактор за развитието на северните части на Канада. В много области пътищата и железопътните пътища, изградени за обслужване на нови минни операции, насърчават последващото развитие на горски и развлекателни ресурси. Развитието често е придружено от екологични щети. Канада отдавна се нарежда сред световните лидери в производството на уран, цинк, никел, поташ, азбест, сяра, кадмий и титан. Освен това е основен производител на желязна руда, въглища, нефт, злато, мед, сребро, олово и редица феросплави. Добивът на диаманти, особено в северозападните територии, също е значителен..

4. Енергийни ресурси

Канада е богато надарена с хидроелектрически енергийни ресурси. Тя притежава около една шеста от общия инсталиран хидроелектрически капацитет в света. Канада също има огромни запаси от въглища, особено в западните провинции (с изключение на Манитоба) и в Ню Брънсуик и Нова Скотия. Канада може да задоволи собствените си нужди от петрол и има излишък от природен газ и електричество. Най-големите находища на нефт и газ са в Алберта, но потенциалните резерви се намират както в Арктика, така и край източното крайбрежие. Има и големи находища на уран и на нефт и въглища, смесени в пясъци.

Накратко, природните ресурси имат значение, тъй като те са нещо повече от просто сечене на дърва или изтегляне на вода. Ресурсният сектор разчита на човешкия и физическия капитал, на инвестициите и находчивостта, за да си проправи път в света, а те осигуряват ценни икономически връзки и добавена стойност за икономиката като цяло.

5. Глобално партньорство

Глобално партньорство срещу разпространението на оръжие и материали за масово унищожение (GP)

Рискът, че терористичните групи или държави, които засягат разпространението, могат да се снабдят с оръжия за масово унищожение (ОМУ) или свързани с тях материали представлява голямо предизвикателство за канадската и глобалната сигурност. Като признание за тази заплаха, G8 започна глобалното партньорство срещу разпространението на оръжия и материали за масово унищожение под ръководството на Канада.

Програмата за глобално партньорство в Канада (GPP)

Създадена през 2002 г., Канадската програма за глобално партньорство подкрепи Глобалното партньорство срещу разпространението на оръжие и материали за масово унищожение с конкретни проекти за предотвратяване на разпространението и тероризма на ОМУ. Намалявайки заплахата от ядрен, радиологичен, биологичен или химичен тероризъм, Програмата за глобално партньорство оказва осезаемо положително въздействие върху канадската и глобалната сигурност.

Глобалното партньорство за данни за устойчиво развитие, в което участва Канада е мрежа от много заинтересовани страни, използващи революцията на данните за устойчиво развитие. Нейните членове представляват пълния набор от производители и потребители на

данни, включително правителства, компании, групи на гражданското общество, международни организации, академични институции, фондации, статистически агенции и общности за данни. Глобалното партньорство служи като безценен конвектор, свързващ елемент и катализатор, изграждащ доверие и насърчаване на сътрудничеството между заинтересованите страни за попълване на критични пропуски в данните и гарантиране, че данните са достъпни и използвани, за да се преодолее екстремната бедност, да се преодолеят промените в климата и да се даде път на достойнството за всички до 2030 г. ,

Правителството на Канада подкрепя редица многостранни институции за развитие, глобални инициативи и международни организации за хуманитарна помощ за изпълнение на своя мандат за международно развитие за подпомагане на хората, живеещи в бедност. Работейки в тясно сътрудничество с тези партньори, Канада може бързо да реагира на хуманитарни кризи и належащи глобални предизвикателства за развитие. Канада работи, за да гарантира, че тези институции и многостранната система функционират ефективно, дават силни резултати и остават жизнеспособни механизми за изграждане на консенсус по важни глобални проблеми.

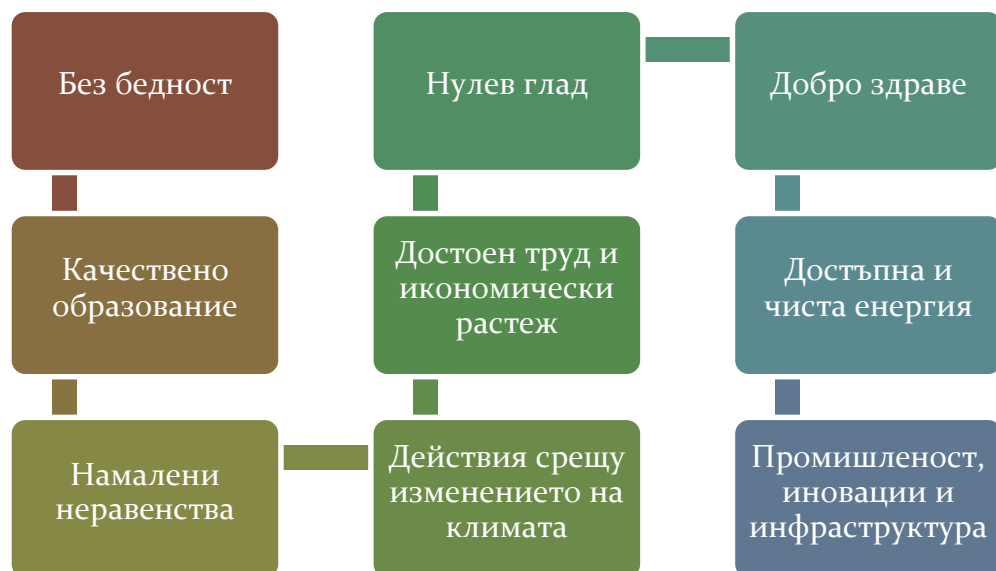
Канада взема активна роля в многостранните форуми, демонстрирайки нашия ангажимент към мира, сигурността, устойчивостта и просперитета.

DART е правителствена организация на Канада, която помага за помощ при бедствия по целия свят. Тя помогна при различни бедствия, като земетресението през 2005 г. в Пакистан и земетресението в Хаити през 2010 г. DART основно помага, като пречиства водата, предоставя медицинска помощ, транспортира жертви и оказва помощ в инженерството.

Глобалното партньорство за образование (GPE), създадено през 2002 г., за да „стимулира и координира глобални усилия за осигуряване на качествено образование на всички момичета и момчета, като дава приоритет на най-бедните и уязвимите.“ www.globalpartnership.org/about-us GPE включва шестдесет развиващи се страни, донорски правителства като Канада, международни организации, групи на гражданското общество и частния сектор.

Цели за устойчиво развитие Канада

Канада предприема действия по Програмата за устойчиво развитие до 2030 г:

Правителството на Канада се ангажира да направи помощта си по-ефективна, по-фокусирана и по-отчетлива. Това включва многостранна помощ. Повече от една трета от официалната помощ за развитие на Канада се насочва чрез надеждни многостранни организации.

Интересни факти

1. Канада е чиста! Седемдесет и девет процента от електроенергията в Канада идва от екологично чисти източници на парникови газове.
2. През последните пет години Канада инсталира повече нови генератори на вятърна енергия в сравнение с всички други форми на електроенергия.
3. Ванкувър е един от най-зелените градове в света. Градът, световен лидер в използването на хидроенергия, планира да намали въглеродните си емисии с 33 процента през следващите пет години.
4. Напред пред своето време! Преди повече от 10 години Калгари реализира програма за намаляване на потреблението на вода на глава от населението с 30 процента за 30 години.

Политиката 30 на 30 прави водомерите задължителни и ефективно намалява потреблението на вода от средното домакинство с около 60 процента.

5. В Монреал боклукът на един човек е изкуство на друг човек. Две екологично настроени организации се събраха и създадоха онлайн база данни за отпадъците. Художниците могат практически да прегледат стоките, за да видят от какво могат да се нуждаят за следващия си шедьовър.

Използвана литература

<https://canadianvisa.org/life-in-canada/key-industries/natural-resources>

<https://www.britannica.com/place/Canada/Resources-and-power#ref43299>

<https://www.huffingtonpost.ca/2015/12/14/natural-resources-canada>

https://www.ey.com/en_ca/climate-change-sustainability-services

<https://www.international.gc.ca/gac-amc/publications/sea-ees/sustainable-durable.aspx?lang=eng>

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0740818805000332>

<https://www.trea.ca/environmental-policies-and-legislation/>

<https://www.canada.ca/en/environment-climate-change/services/canadian-environmental-protection-act-registry/plans-policies.html>

<https://www.canada.ca/en/environment-climate-change/corporate/transparency/priorities-management/departmental-plans/2019-2020>

<https://www.canada.ca/en/environment-climate-change/services/environmental-indicators/federal-sustainable-development-strategy.html>

УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА МОНГОЛИЯ

Виктория Дамянова

3 курс

Увод

Монголия е държава в Източна Азия. Нейната столица е града Улан Батор. Монголия означава земята на монголите от латински. Монголия е република с парламентарна форма, начело с президент. Валутата на държава е монголски тугриг. В столицата живее почти 45 % от населението на държавата.

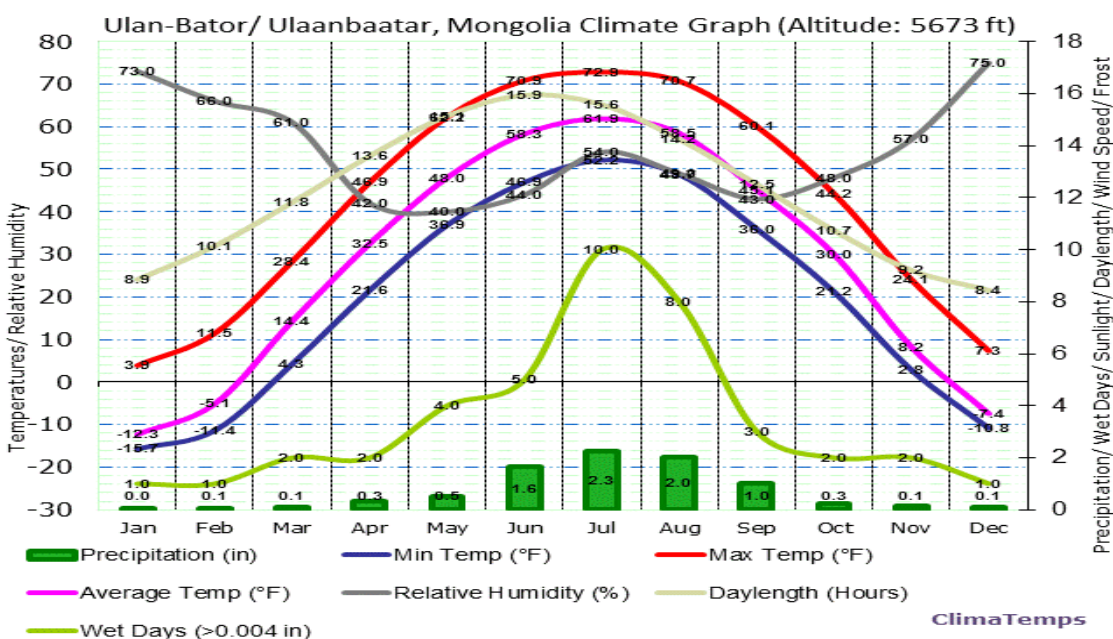
В настоящата курсова ще разгледаме подробно характеристики на устойчивото развитие на Монголия, като - климат, енергийно използване, устойчив транспорт, природни ресурси, глобално партньорство, политика за развитие на „Трите стълба“, влиянието на COVID – 19 в Монголия и същността на жизнения индекс на човешкото развитие.

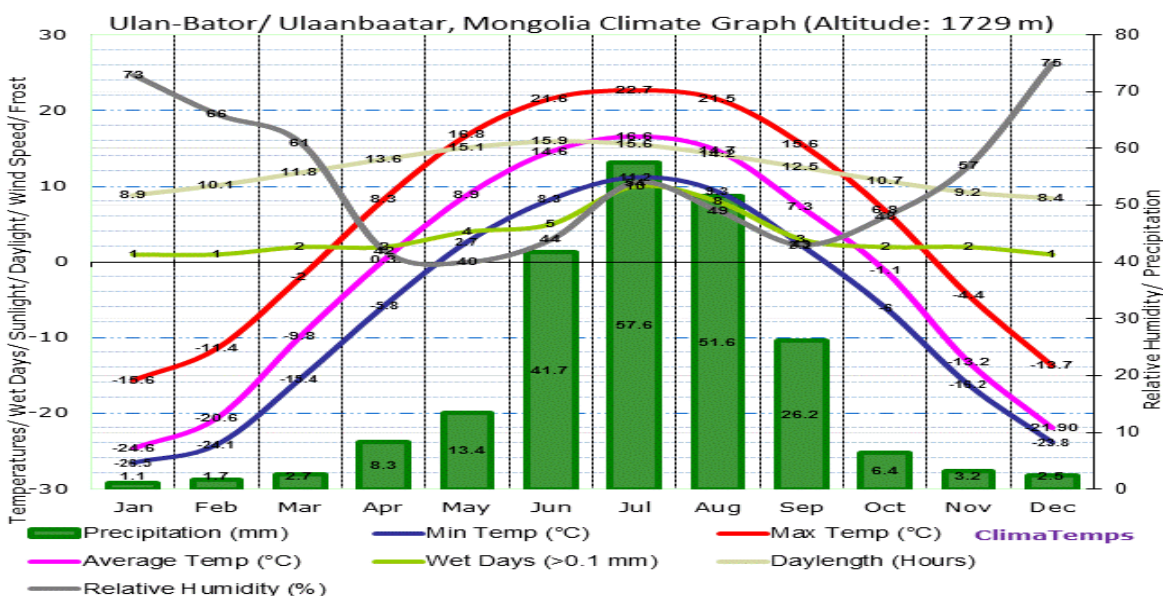
1. Основни характеристики на развитието на Монголия

Монголия има висока надморска височина, със студен и сух климат. Има изключително континентален климат с дълги, студени зими и кратко лято, през които пада повечето количество валежи. Страната има средно 257 безоблачни дни в годината и обикновено тя е в центъра на регион с високо атмосферно налягане. Валежите са най-високи на север, които са средно от 200 до 350 милиметра (7,9 до 13,8 инча) годишно, а най-ниски в южната част, която получава 100 до 200 милиметра (3,9 до 7,9 инча). Крайният юг е пустинята Гоби, някои региони от които изобщо не получават валежи през повечето години. Името Гоби е монголска дума, която означава пустиня, депресия, солено блато или степ, но която обикновено се отнася до категория засушливи ареали с недостатъчна растителност за поддържане на мармоти, но с достатъчно за поддържане на камили. Монголите отличават Гоби от правилната пустиня, въпреки че разграничението не винаги е очевидно за външни хора, незапознати с монголския пейзаж. Покритията на Гоби са крехки и лесно се унищожават чрез прекомерна

паша, което води до разширяване на истинската пустиня, каменист отпадък, където не могат да оцелеят дори бактрийските камили .

Средните температури в по-голямата част от страната са под замръзване от ноември до март и над замръзване през април и октомври. Зимните нощи могат да спаднат до -40°C (-40.0°F) през повечето години. Лятните крайности достигат до 38°C (100.4°F) в южния регион на Гоби и 33°C (91.4°F) в Улан Батор. По-голямата част от Монголия е покрита от прекъснато вечно замръзване (степенуване до непрекъснато на голяма надморска височина), което затруднява строителството, изграждането на пътища и минното дело. Всички реки и сладководни езера замръзват през зимата, а по-малките потоци обикновено замръзват до дъното. Улан Батор се намира на 1 351 метра надморска височина в долината на река Туул. Разположен на сравнително добре напоения север, той получава средно годишно 310 милиметра (12,2 инча) валежи, почти всички от които падат през юли и август. Средната годишна температура на столицата е $-2,9^{\circ}\text{C}$ ($26,8^{\circ}\text{F}$) и период без замръзване, който се простира средно от средата на май до края на август.

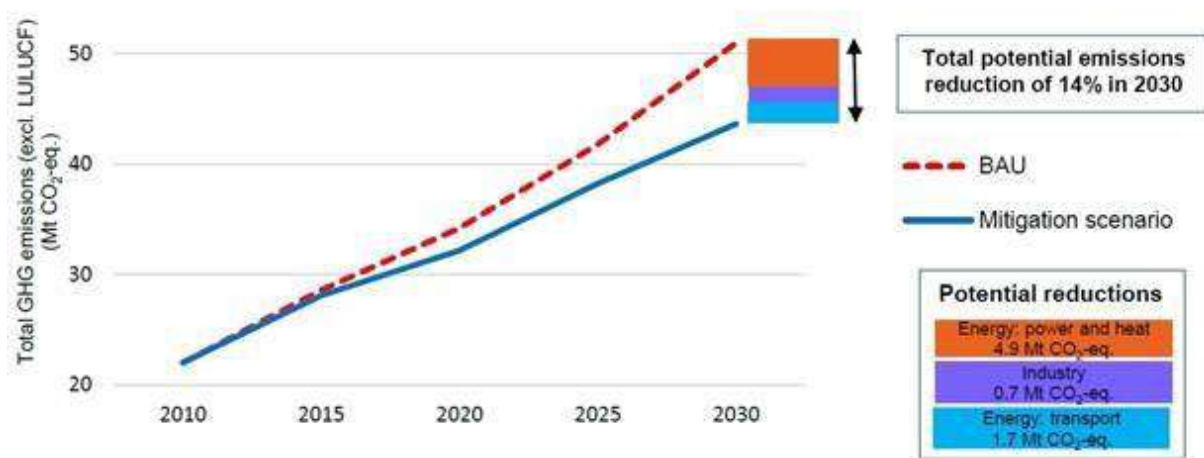
В Монголия номадските пастири се разглеждат като горди наследници на Чингис хан и са наречени "императорите на равнините". Но през последните години глобалното затопляне има драматични последици за начина на техния живот. По-специално "дзудите" - суровите зими, от които следва плачевно лято нанасят страшни щети. В степите, отслабени от студа и липсата на храна, животните умират едно след друго. През последните зими 700 000 животни са били убити от снега и студа. Друг милион е загинал предходните години. Този климатичен феномен, известен като "dzud", не е нов, но през последните няколко години става все по-чест и по-интензивен. В града условията на живот са трудни. Номадите трябва да се справят с бедността, както и с недостига на вода и електричество. Липсата на място също е основен проблем. Улан Батор е създаден, за да побере най-много стотици хиляди хора. Към днешни данни наброява повече от 1,5 милиона жители - това е половината от населението на страната. В Монголия почти 40 процента от населението е зависим от животновъдството и селското стопанство. Икономическият растеж е ограничен от ограничената водна наличност и ниската селскостопанска производителност. Освен това разнообразният климат на страната, високата зависимост от енергията, базирана на въглища, и нарастващото градско население допринасят за класирането на Монголия в индекса на климатичния риск за 2014 г. като осма най-уязвима страна по повод въздействието на екстремните климатични условия. Въпреки че доказателствата за изменението на климата нарастват в

Монголия, специфичните изследвания върху влиянието на климата са ограничени. Обширните тревни площи на Монголия обхващат около три четвърти от страната, където номадските стадотворци са поддържали традиции, простиращи се назад от векове. Една четвърт от тревите на Монголия вече са се превърнали в пустиня. Всъщност нацията е особено уязвима от повишаване на температурите, като увеличението с 2 градуса през последните 70 години е по-високо от средното за света. Дилемата пред Монголия е, че с глобалното търсене на кашмир продължава да нараства силно търсенето на отговор на въпроса, как страната може да спечели повече пари от продажбата си, едновременно с намаляване на въздействието върху околната среда на индустрията? Монголия е вторият по големина в света производител на суров кашмир след Китай, който представлява приблизително една пета от световните доставки. Това е третият по големина износ на страната след мед и злато, а общото произведено количество рязко се е повишило през последните години. Но докато кашмирът на страната се счита от много хора за най-висококачествен, голяма част от него се озовава в Китай, където е смесен с китайска вълна. Около 90% от монголското производство на суров кашмир в момента се продава на китайски брокери, които обикновено го продават на преработващи китайски компании в Монголия. Тези китайски преработвателни компании обикновено измиват и почистват суровия кашмир, преди да го изнесат в Китай за по-нататъшна обработка и производство на облекла. Надеждата както на монголското правителство, така и на ООН е, че прекомерното пасище може да бъде намалено и цените да се увеличат с две инициативи. Първата е чрез въвеждане на нова система за проследяване, а втората е чрез отваряне на повече предприятия в Улан Батор, които да могат да извършат цялата обработка, така че готовата вълна да може да бъде продадена за премията „made in Mongolia“. Кашмирните торбички са оборудвани с GPS маркери за подобряване на проследяемостта.

За да се осигури по-добра проследяемост, Batmunkh сега участва в пилотна инициатива, която използва технологията blockchain - известна като технологията зад криптовалутата bitcoin. Използват приложение за мобилен телефон, за да регистрират бали от кашмир и да прикачат проследяващ маркер.

Приложението е създадено от базираната в Торонто „Технология за конвергенция“, която работи с ООН в три провинции в североизточна Монголия. Идеята е да се ограничи производството от пренаселени площи.

Електрическата енергия на Монголия се генерира почти изцяло от топлинни станции, работещи с въглища, които освен че осигуряват енергия, доставят и топла вода за жилищно и търговско отопление. Основните градове в северна Монголия са свързани с национална електрическа мрежа, но населените места в отдалечени райони все още зависят от местните дизелови генератори. В провинцията много семейства на стадата си са започнали да произвеждат електричество със слънчеви панели или вятърни турбини за битова употреба. Монголия разполага със значителни запаси от уран и правителството е сключило съвместни предприятия с компании от няколко страни за експлоатация на находищата. Няколко от реките на Монголия предлагат потенциал за развитие на водноелектрическа енергия, въпреки че експлоатацията се оказва проблематична. По време на студените зими, много обитатели обитават домовете си с печки, захранвани с въглища, основен източник на замърсяване. Планът за действие на Националното правителство на Монголия 2017 установява мерките за почистване на градската среда и почистване на въздуха. Ангажират се да предприемат действия за подобряване на качеството на въздуха в град Улан Батор и други градски райони, подобряване на управлението на твърдите битови отпадъци, стимулиране на чистата енергия и осигуряване на устойчиво финансиране за подобряване на битовата отоплителна система.

DEVELOPMENT PROSPECT OF POWER SECTOR
— DEMAND GROWTH

Electricity Demand Forecast of Mongolia, 2011-2030

Source: GIA Energy Authority, RIED

15-16 May 2012, Ulaanbaatar

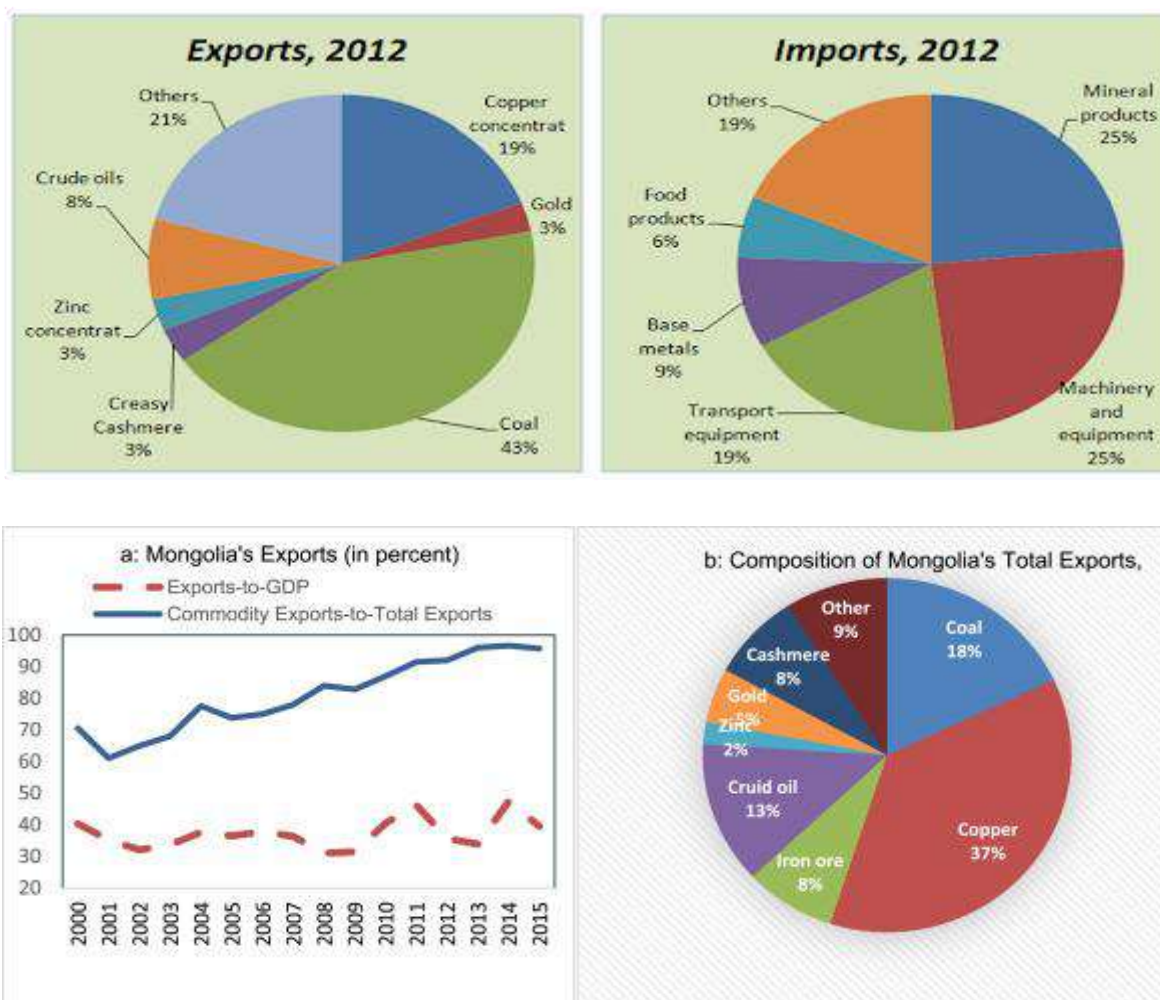
Монголското правителство е създадо Ерденес Монгол през 2006 г. като холдингова компания, която да представлява интереса си към стратегически мини, да управлява лицензи за полезни изкопаеми и да насърчава минния сектор. Оттогава тя се развива в сложна компания с интереси не само в минната, но и в преработката на минерали, нетрадиционните нефт и газ, пътищата, съоръженията за преминаване на граници, хотели, ресторанти, производство на електроенергия, ремонт на двигатели, стомана, насърчаване на търговията и управление на активи.

Природните ресурси на Монголия включват гори, риба и различни минерали. В края на 80-те години Монголия е имала 15 милиона хектара гори, покриващи 9,6 процента от нацията. Основните залесени площи са приблизително 73 процента сибирска лиственница, 11 процента кедър и 6,5 процента бор. Запасите от дървен материал са били оценени на 1,3 милиарда кубически метра. Северните реки и езера в Монголия съдържат повече от 50 местни видове риби; този ресурс обаче едва се е използвал, тъй като рибата не е популярна сред монголците.

Най-богатите ресурси на страната са минералите - въглища, мед, флуорит, злато, желязна руда, олово, молибден, нефт, фосфати, калай, уран и волфрам. Въглищните находища в средата на 80-те години са били разположени в Адуун Чулуу (запаси от 37 милиона тона), Бага

Нуур (запаси от 1 милиард тона), Налай (резерви от 73 милиона тона), Шарин Гол (резерви от 69 милиарда тона) и Таван Толгой (запаси от 9,5 милиарда тона). Медта и молибденът са открити в Ерденетин-овоо и в Цагаан Субарга в Дорногови Аймаг. Находищата на флуорит са били разположени в Буренцогт в Сухбаттар Аймаг, в Берх и Бор Ондор в Хентий Аймаг и в Хар-Айраг в Дорногови аймаг. Северна Монголия, особено аймагите Тов и Селендж, имаха широко разпространени златни находища. Тези сайтове включваха Таван Толгой, Ерхет и Бугант; Йолу Гол и Баян Гол; и Нарантолгой. Други находища на злато са открити в Noyon Uul в Hentiy Aymag и в Altan Uul в Omnogovi Aymag. Желязна руда се е появила в Баян Гол, Баян Уул в Ховсгол Аймаг, Баясгалант в Дундгови Аймаг и Йоруо в Селендж Аймаг. Оловни находища са открити в Jargalthaan в Hentiy Aymag и в Bordzongiyn Govi в Omnogovi Aymag. Голямо варовиково находище е открито в Хотол в Булган Аймаг. Монголия експлоатира находища на нефт в Дзунбаян и Цагаан Елс в Дорногови Аймаг, а в Тамсагбулаг в Дорнод Аймаг през 50-те и 60-те години. Докладите за експлоатацията на нефтени находища са прекратени след 1968 г. Фосфати са открити на Урандош в Ховсгол Аймаг. Проучващите екипи са открили обширни вени от калиева слюда, минаваща през 350 километра от Алтайските планини. Тин се е намирал в Nomgon в Омногови Аймаг и в Yeguudzer в Suhbaatar Aymag. Волфрамовите находища са били експлоатирани в Буренцогт, Чоногол, Иххайрхан, Салаа и Ханхохий в аймагите Тов и Сухбаттар. Уран е открит в Монголия, но няма съобщения за находища, които са били подслушвани през 80-те години.

Монголия си сътрудничи широко със страните от Комокон при проучване на природните ресурси на страната. Съвместните геоложки проучвателни екипи са открили над 500 находища на минерали в Монголия. Медно-молибденовото находище Erdenetiyn-ovoо например е открито със съветска и чехословашка помощ. Съветският съюз е бил най-активният от коменските нации в съвместното проучване на минералните ресурси на Монголия. Съвместната монголско-съветска геоложка експедиция е открила неизвестни досега минерали, публикува монографии и металогенни карти; и е съсредоточила своите проучвателни усилия върху търсенето на цветни, редки и благородни метали, флуорит, фосфати, строителни материали и въглища.

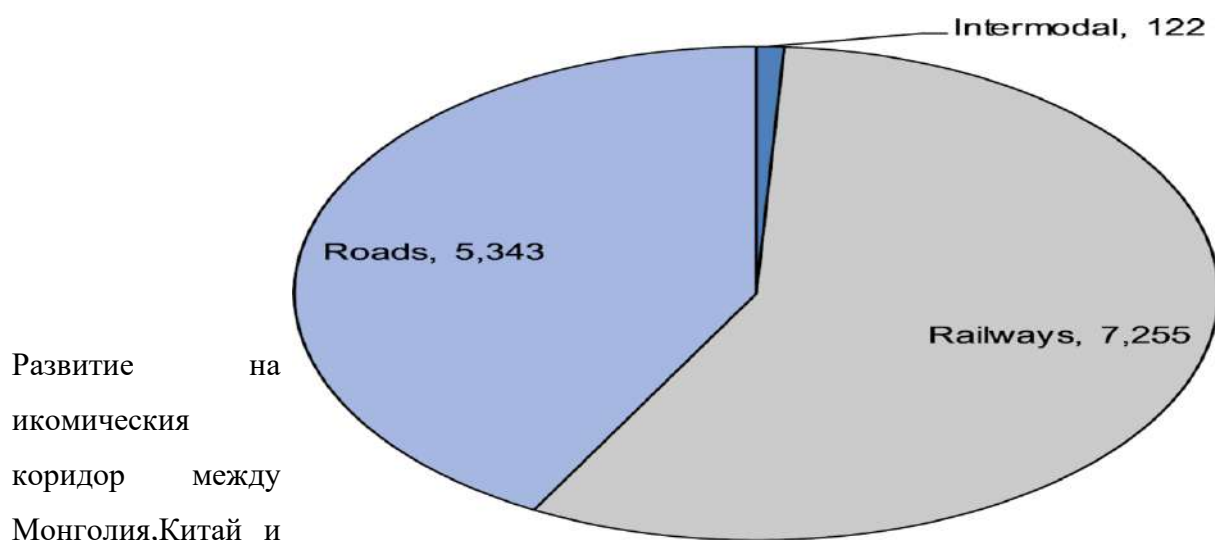
Най-важната транспортна артерия на Монголия е Транмонголска железница (официално железопътната линия Уланбаатър), която се движи север-юг през централната част на страната. Тя свързва Монголия с Русия и Китай и осигурява най-краткият сухоземен път между Москва и Пекин . Друга планирана широколентова линия би свързвала рудниците от въглища и мед в южната част на Гоби с Транмонголската железница . Железопътните линии пренасят голямата част от монтажа на товарите в Монголия, но сравнително малко пътници, докато пътищата транспортират по-голямата част от останалия товар и почти всички пътници. Пътищата, свързващи Ulaanbaatar с близките провинциални центрове и с руската граница, са павирани, но другите пътищата на страната са непроходими - повечето се състоят от множество мръсни коловози през степта.

В началото на 21-ви век е започнало изграждането на главна магистрала, която, когато приключи, ще свърже Улан-Батор с граничните пунктове на Източна и Западна Монголия.

Семействата на стадата навсякъде яздят коне, а за домашни превози камилите все още се използват в полупустини и якове и волове в степите. Нарастващ брой селски семейства са закупили камиони или трактори, а броят на гражданите, притежаващи автомобили, се е увеличил.

Пътуващите в Монголия биха предпочели да летят до дестинации, ако е възможно, защото разстоянията между населените центрове са големи, а повърхностният транспорт е бавен. Въздушните превозвачи обаче нямат адекватно оборудване, така че редовното въздушно обслужване е рядко, а броят на превозваните пътници е скромен. Ulaanbaatar има международно летище, въпреки че капацитетът му е ограничен и съоръженията му са нестандартни.

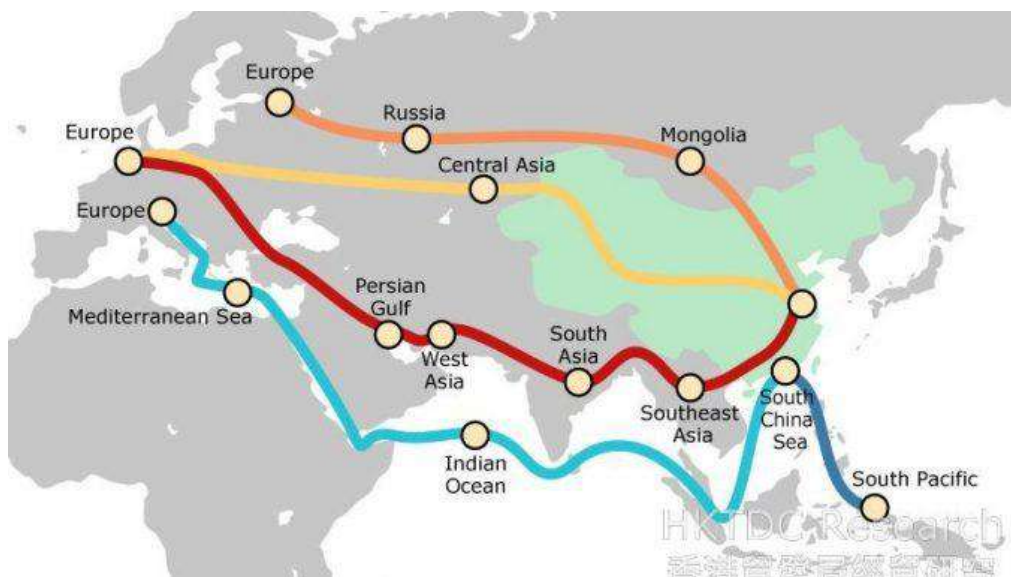
През 2003 г. Монголия е създала морски регистър на корабите с помощта на сингапурска фирма.

Развитие на икономическия коридор между Монголия, Китай и Русия е пример за глобално партньорство.

Икономическият коридор Китай-Монголия-Русия е ключова стратегическа област, която Китай, Монголия и Русия са посветени на развитието. Икономическият коридор Китай-Монголия-Русия обаче обхваща три държави и преминава през множество географски единици, а в регионите има огромни разлики в икономическото, социалното и екологичното развитие. Изграждането на икономически коридор Китай-Монголия-Русия има много потенциални рискове. Ето защо този документ изследва текущото социално-икономическо и екологично положение на основните региони по Китайско-монголско-руския икономически

коридор, включително Приморски край, Хабаровски край, Амурска област на Прибрежния регион, Иркутска област, Забайкалски край и Република Бурятия Байкал. регион и регион Новосибирск, Монголия и Ляонин, Джилин и Хейлундзян от Североизточен Китай. Тогава разкрихме основните рискове за екологична среда и предложихме режим на зелено развитие за постигане на устойчиво социално-еколого-икономическо развитие на коридора, който включва режима на екологична цивилизация, четири йерархии на режима на кръговата икономика в Китай, екологичната индустрия на услугите и нисковъглеродния туризъм , установяване на зелен и нисковъглероден екотуристически режим и създаване на еко-град. Тогава бяха предложени предварителни действия за постигане на устойчиво развитие на икономическия коридор Китай-Монголия-Русия. Включително да се създаде зелена, нисковъглеродна, кръгова икономическа система, да се създаде нисковъглеродна пилотна зона за еко-туризъм и да се култивира зелено развитие и екологична цивилизация. който включва режима на екологична цивилизация, четири йерархии на режима на кръговата икономика в Китай, зелената индустрия на услугите и туризма с ниски въглеродни емисии, установяване на екотуристичен режим на зелено и ниско въглеродни емисии и създаване на еко-град. Тогава бяха предложени предварителни действия за постигане на устойчиво развитие на икономическия коридор Китай-Монголия-Русия. Включително да се създаде зелена, нисковъглеродна, кръгова икономическа система, да се създаде нисковъглеродна пилотна зона за еко-туризъм и да се култивира зелено развитие и екологична цивилизация.

Търговско-икономически отношения между Република България и Монголия

Между Република България и Монголия съществуват дългогодишни добри търговско-икономически отношения. Монголия е потенциален пазар за редица български стоки, които преди 1990 г. имаха традиционно присъствие в страната: консерви - зеленчукови, плодови, месни; парфюмерийни и козметични стоки; вина; цигари и др.

В периода след 1990 г. се отчита трайна тенденция към съкращаване на взаимната търговия между България и Монголия, силно повлияна от процеса на реструктуриране на икономиките на двете страни, недостига на валутни и финансови ресурси в Монголия, ограничаване на преките бизнес контакти и др.

Двустранният стокообмен между България и Монголия се характеризира с незначителни стойности и постоянно положително салдо за българската страна. Обобщените данни за стокообмена между двете страни през последните години са дадени в следващата таблица.

След най-ниските нива на взаимната търговия, достигнати през 2002 г., в резултат на възстановяване регулярната работа на Междуправителствената смесена комисия между България и Монголия, се забелязва известно оживление във взаимната търговия.

Структурата на българския износ през отделните години се определя основно от: тютюневи изделия (пури и цигари); алкохолни напитки (основно вина); захарни изделия, бисквити, сладкарски изделия, хранителни продукти (преработени плодове и зеленчуци, мед); медикаменти; козметика, парфюмерийни продукти; миешки и перилни препарати и др. През последните години вноса от Монголия е на нулеви или много ниски нива.

През 2013 г. е постигнат общ стокообмен от 3.8 млн. щ.д., от които български износ за 3.7 млн. щ.д., а именно: части за апарати (1.1 млн. щ.д.); тъкачни станове (550 хил. щ.д.); медикаменти (500 хил. щ.д.); шоколад и хранителни продукти, съдържащи какао (197 хил. щ.д.); електрически апарати (176 хил. щ.д.); телевизионни приемници (164 хил. щ.д.); козметични продукти (152 хил. щ.д.) и др. През същия период е реализиран незначителен внос от Монголия за 100 хил. щ.д. и състоящ се от: предавателни апарати за радиотелефония и радиотелеграфия (78 хил. щ.д.); етилов алкохол (10 хил. щ.д.) и др.

През 2014 г. е постигнат общ стокообмен от 1.79 млн. щ.д., от които български износ за 1.751 млн. щ.д., състоящ се от: медикаменти (669 хил. щ.д.); шоколад и други хранителни продукти (204 хил. щ.д.); парни котли (138 хил. щ.д.); козметични продукти (110 хил. щ.д.) и др. Вносът от Монголия за същия период е за 44.1 хил. щ.д. и се състои от: предавателни апарати (41.2 хил. щ.д.) и незначителни количества кожени облекла.

Политика за развитие на „Трите стълба“

Политиката за развитие на три стълба на Монголия се фокусира върху доброто управление, социалното развитие и диверсификацията на икономиката. Тези елементи се съдържат и в глобалните цели за устойчиво развитие (ЦУР) - да се сложи край на бедността, да се намали неравенството и да се защити планетата до 2030 г. - както и във Визията за устойчиво развитие на Монголия (SDV) 2030 г., превеждаща ЦУР в местния контекст.

Все пак амбицията на ЦУР е по-широка от тази на Тристълбовите стълбове. Целите се характеризират като цели за „хората и планетата“, така че по-специално те включват насочен фокус върху опазването на околната среда. Това признава факта, че има нужда от здрава планета и околна среда, за да поддържа населението на света. Докато тристълбовите стълбове включват основни екологични цели, важно е да се даде приоритет на опазването на околната среда като цел сама по себе си, така че политиките за опазване на околната среда да имат необходимото въздействие. Това е особено важно в Монголия, където номадските поминъци зависят от непокътнати екосистеми. За да се гарантира, че трите измерения на развитие в рамките на ЦУР (икономически, социални и екологични) са реализирани, трите стълба трябва да бъдат интегрирани в ЦУР и SDV, като по-дългосрочните визии. Това означава, че целите и показателите между тези три стратегически документа следва да бъдат приведени в съответствие, създавайки единна, интегрирана рамка за развитие на Монголия, ръководена от ЦРУ. Това изисква силна политическа координация между правителството, ресорните министерства, частния сектор и гражданското общество. Процесът на изграждане на политически консенсус трябва да бъде закрепен на най-високото ниво на управление (т.е. министър-председателя и кабинета).

2. Изменения в климата

Друго предизвикателство са промените в климата. През последните 70 години средните температури на Монголия са се повишили с 2,2 ° C - почти тройно повече от средната за света. Миналата година беше най-горещото лято от половин век, като две трети от страната бяха засегнати от сушата. Бедствия, свързани с климата, като суша и дзуд,

заедно с прекомерното използване на земята, заплашват поминъка на селските райони. Това подхранва миграцията към Уланбаатър, като изостря замърсяването му. Общностите и компаниите трябва да балансират използването на земята със способността ѝ да се регенерира и да се постави обратно в околната среда, за да създадат устойчивост към глобалното затопляне.

Политическата стабилност също е от решаващо значение и демокрацията на Монголия продължава да се задълбочава. Повече млади хора също изразяват своите нужди както онлайн, така и на урната. Това е важно, като се има предвид, че половината от населението е под 30-годишна възраст и ще наследи ЦУР.

Монголия също се нуждае от стабилен растеж. Това изисква диверсификация отвъд добив, на стойност 90 процента от износа.

В бъдеще за Монголия е важно да продължи да инвестира в обществото и околната среда, като същевременно съживява икономиката. Устойчивото развитие означава намиране на баланс между всичките му части - икономически, социален и екологичен. ООН в Монголия е готова да помогне на правителството да постигне това в бъдеще.

3. Как COVID – 19 влияе в Монголия ?

Глобалната пандемия на COVID-19 не прескочи Монголия. В Монголия има най-ниския брой заразени хора с едва 11 случая .

Стратегията за ограничаване на правителството на Монголия засега работи за 3,2 милиона души.

Още в средата на февруари, когато новият коронавирус започна да се разпространява в рамките на китайските граници, стратегията на монголското правителство беше да приеме решителни превантивни мерки. Като е отменил националния празник Цагаан Сар, монголската лунна нова година, страната успя да забави пътуването между Уланбаатър и провинциите извън столицата. Освен това Монголия затвори границите си с Китай и Русия, като спря притока и отлива на хора и забрани международните полети от горещи точки като Южна

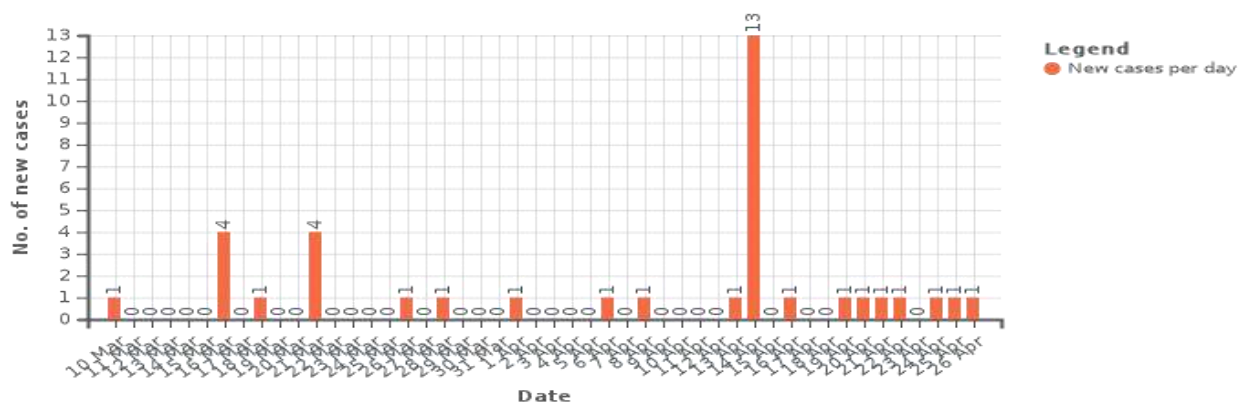
Корея. Тези стъпки помогнаха изключително много за предотвратяване на разпространението на COVID-19.

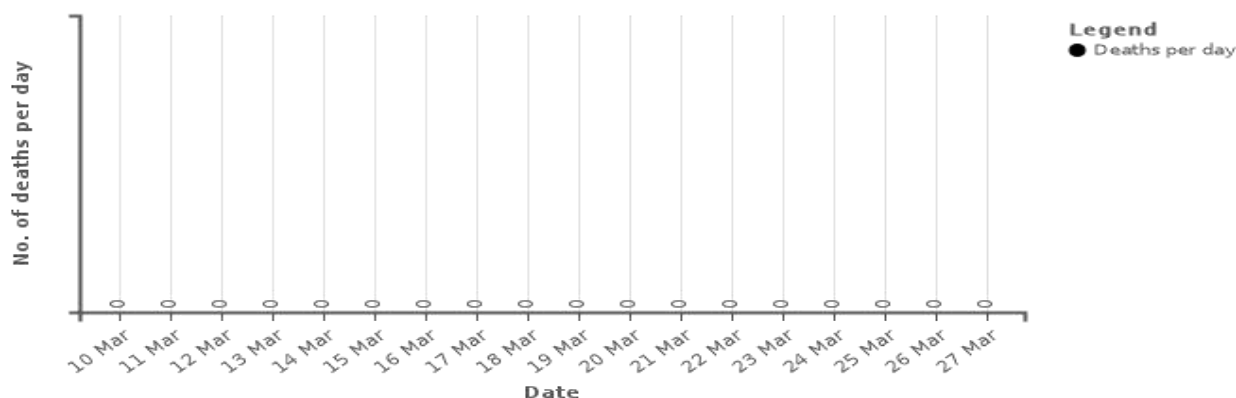
Задължително е Монголия да приеме COVID-19 сериозно поради своята уязвимост. Обхватът и степента на заразяване с COVID-19 представляват голяма заплаха за Монголия в медицински, икономически и социален план. От друга страна, монголското правителство успя бързо да мобилизира работна група от 832 лица, които да наблюдават 336 контролно-пропускателни пунктове в цялата страна още на 23 февруари 2020 г.

Малкото население на Монголия потенциално улесни проследяването, локализирането и задържането на разпространението на вируса. Правителството също успя да върне гражданите си у дома от страни като Южна Корея, Япония, Турция и Русия.

Монголия дори участва активно в подкрепа на други държави в борбата срещу COVID-19. Посещението на монголския президент Батулга Халтмаа в Китай на 27 февруари се разглежда като пример за най-истинската подкрепа за Китай, който по това време беше в най-трудната част от борбата му за овладяване на COVID-19. В подкрепа на борбата срещу вируса в Китай, Монголия дари 30 000 овце като стратегически партньор и съсед

На 24 март в интервю за местна медийна агенция генерал-майор Бадрал Тувшин, директор на Националната агенция за управление на извънредни ситуации, заяви, че „В борбата срещу COVID-19 Монголия не е в стадия на национална извънредна ситуация.

Към момента потвърдените случаи на COVID – 19 в Монголия са 141, броят на оздравелите е 24, а на смъртните случаи е 0. Тази статистика за момента показва, че държавата е предприела добри мерки за ограничаване на заразата.

Според „Индексът на човешкото развитие-2019“, Монголия е класирана на 92 - о място сред 189 държави.

Индексът за човешко развитие (HDI) е съставна статистика на показателите за продължителност на живота, образование и доходи на глава от населението, които се използват за класиране на страните в четири нива на човешкото развитие.

В Индекса на човешкото развитие -2019 г. , Монголия е класирана на 107 -о място с продължителност на живота си, 103 -то място с показател за образование и 120 -то място с показателя за доход на глава от населението.

Жизненият стандарт се измерва с брутният национален доход на глава от населението.

Показвайки желанието на страната да премине към модел за устойчиво развитие и икономика с ниски въглеродни емисии, Парламентът на Монголия прие Зелена политика за развитие през 2014 г. Той създаде осведоменост за потенциала за засилване на принципите за бъдещи икономически растежи с ниски емисии и климата. Монголия подкрепя усилията на правителството да определи приоритетите си за зелен растеж и рамката за развитие след 2015 г.

Всички фактори, влияещи върху устойчивото развитие на Монголия, оказват различно влияние. Но като цяло се вижда, че Монголия е една стабилна държава, която в миналото е преживяла доста трудности, но въпреки всичко се е справила. Населението в държавата е с голямо желание да работи, да успява и да прави държавата силна и печеливша.

Използвана литература:

- <https://www.worldometers.info/world-population/mongolia-population/?fbclid=IwAR2N3lD8DloNlD8QkA6dSzmB789yu0if326PYx4bCxerAs1qoUHW39gxsoc>
- https://www.worldometers.info/demographics/mongolia-demographics/?fbclid=IwAR22N-pO0wzRFjxmtw6TLfs3tVUh5E0Lb1g5pevE_ss2AB4f_mrDjeUT6Tw
- <https://www.un.int/mongolia/mongolia/mongolia-and-united-nations-0?fbclid=IwAR0gxOi4X8jUYIPyVIEqjgwFlhJxNmoSqeZ2rq5qlf9iq7cp3Uw11S-NmNM>
- https://www.bloombergtv.bg/analizi/2016-08-22/ikonomicheskijat-shok-v-mongoliya?fbclid=IwAR3_IK2w5Nm9ib2L3bEExRJ8wEv5qXTOAK4zAfFs7PiOpzzv6s0tw2W3NtU
- https://www.mi.government.bg/bg/themes/mongoliya-187-333.html?p=eyJwYXVlIjo2fQ%3D%3D&fbclid=IwAR3LyPKfjNCL_jy-vnLjppNPdRIqge1fIgPpPrVt-ReOODGEwxCRrswa6kO8
- <https://www.worldbank.org/en/country/mongolia/overview?fbclid=IwAR2MYhn0lpO2EZZ0ogPC3631MyM3F8yHPcVUyLPytlgqzi5KcYfEt6Y6LY>
- <https://www.un.org/esa/agenda21/natlinfo/action/mongolia.htm?fbclid=IwAR1Q6xxzlZyPY4vyvE5WNIInWfY8ACMVznoFo-VcLPruZzO9UsjeakDupLF2g>
- <https://www.france24.com/en/20190315-reporters-video-mongolia-climate-change-forces-nomads-herders-move-city-capital-ulaanbaatar?fbclid=IwAR0R3FX8byLSqag9Qb6IRmiGyFXCFJWVV-hYifuiVEX79ws604l8j50VXZM>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА МЕКСИКО

Виктория Стоянова, 3 курс

Николет Галуцова, 3 курс

Увод

Мексико е държава в Северна Америка, която граничи на север със САЩ, на югоизток с Гватемала и Белиз, на запад с Тихия океан и на изток с Мексиканския залив и Карибско море. Мексико е най-северната, втора по население и трета по територия държава в Латинска Америка.

Мексико се намира в южната част на континента Северна Америка, между 14° и 33° северна ширина и 86° и 119° западна дължина. Почти цялата територия на страната е разположена върху Северноамериканската плоча с малки части от полуостров Долна Калифорния върху Тихоокеанската плоча и плочата Кокос. Мексико е най-северната и трета по големина държава в Латинска Америка.

Мексико има площ 1 972 550 km², което поставя страната на 14-о място в света по този показател. Тази територия включва около 6000 km² острови в Тихия океан (включително отдалеченият остров Гуадалупе и островите Ревияхихедо), Мексиканския залив, Карибско море и Калифорнийския залив. Общата дължина на бреговата линия е 9330 km. На север Мексико граничи със Съединените щати, като общата им граница е с дължина 3141 km. На югоизток границата с Гватемала е дълга 871 km, а тази с Белиз – 251 km.

1. Основни характеристики на държавата и развитието

Мексико сити е столицата и най-големият град на североамериканската държава Мексико. Той е и най-големият град на Южна и Северна Америка и третата по големина градска агломерация в света (след Токио и Сеул) с население от около 22 000 000 жители. Населението на самия град се състои от около 8 900 000 души. Намира се в Мексиканската долина при средна надморска височина от 2240 m и с площ от 1495 km² и е административно разделен на 16 области. Той е главният политически, икономически, социален, научен,

финансов, бизнес, туристически, културен, комуникационен център със забавления и нова мода. Той е сцена на няколко от най-важните исторически и медийни събития.

Няма научен консенсус относно датата на основаването на града, но може би е в началото на четиринадесети век. Връзките, направени с периода на Нова Испания, поставят основите на 13 март 1325 г. в средата на езерото Текскоко, с името Теночтитлан, което става с течение на времето столица на империята на ацтеките. На 13 август 1521 г. ацтеките са победени с превземането на града от испанците, събитие, което бележи началото на колониалната епоха. През 1823 г. е обявена Първата федеративна република и официално се слага край на Първата мексиканска империя на 18 ноември 1824 г. Конгресът решава да създаде федерален окръг, където да се съсредоточи изпълнителната, законодателната и съдебната власт в дадена територия, които не принадлежат към нито една конкретна държава, за да се избегне хегемонията на една държава пред останалите във федерацията. Мексико Сити е избрана за целта.

След години на искания за политическа автономия, жителите най-накрая получават право да избират глава на правителството и представители в еднокамерната законова асамблея през 1997 г. Оттогава лявата партия на Демократичната революция има контрол в политиката. През 2016 г. след политически реформи престава да бъде федерален окръг и официалното име се променя от федерален окръг на Мексико Сити. В 2017 г. конституцията влиза в сила.

През 1968 г. той е първият град в Латинска Америка, избран за домакин на Олимпийските игри. Мексико е вторият град след Лондон с най-голям брой музеи.

Мексико постига независимост през 1821 година и първоначално е управлявано от Агустин де Итурбиде, първият император на Мексико, чиято коронация е осъществена в Градската катедрала на Мексико. През 1824 г. страната е обявена за република и град Мексико е нейната столица. През 1929 година робството е забранено на територията на държавата. През 1847 година град Мексико попада под ударите на САЩ, които се стремят да разширят териториите си в рамките на Мексиканско-американска война. Периодът на окупация продължава до 1848 година. От 1863 г. до 1867 г. градът е окупиран от френски войски във връзка с опита на френския император Наполеон III да възстанови монархията, начело с австро-унгарския принц Максимилиан, под името император Максимилиан I, който

установява резиденцията си в Чапултепекския замък, намиращ се на хълм в покрайнините на град Мексико. За връзка между двореца и центъра на града е построен широк булевард, наречен Булевардът на императрицата в чест на съпругата на Максимилян, императрица Шарлота. След края на неблагоприятната френска интервенция Мексико отново е република и под водачеството на президента Порфирио Диас започва засилен икономически напредък, който се отразява и върху развитието на неговата столица.

2. Демография на Мексико сити

Най-големият растеж на населението на град Мексико е през втората половина на XX век: от 3 милиона жители през 1950 до 18 – 22 милиона (в зависимост от границите на града) през 2000 година. Историческият център на град Мексико е най-старият квартал със сгради от XVI век. Той попада в така наречения федерален район. Населението на този район е 8 605 239 души. Останалата част от града влиза в рамките на щата Мексико.

Исторически погледнато, долината Анауак е една от най-гъсто населените. След като федералният район е основан през 1824 година, градската част на Мексико се разпростира до квартала Куаутемок. През XX век елитът се установява в южните и западни части на града. Според преброяването от 1921 година, 54,78% от населението на града се считат за метиси (местно население смесено с европейците), 22,79% европейско и 18,74% местно (потомци на древните индианци). По това време градът има население 1 милион души.

До около 1980-те федералният район е най-гъсто населеното място, но оттогава населението му остава постоянно – около 8 700 000 души. С население от около 20 милиона по данни от 2008 година, общината е една от най-гъсто населените в света. Въпреки това годишният растеж е значително по-малък, отколкото на други места. Притокът на хора, миграцията към федералния район в периода от 1995 до 2000 година е отрицателна.

Нахуатъл, отоми, михтеко, сапотек и масауа са основните местни езици, които се говорят в Мексико.^[31] От друга страна, Мексико е място за екстрадирани или емигрирали от други латиноамерикански държави – Аржентина, Чили, Уругвай, Колумбия, Бразилия и Венецуела, както и от Европа – предимно Германия и Испания, но също така Франция, Румъния, Италия и Полша, от Близкия изток (Либия и Сирия), и в близките години

от Азия (Китай и Южна Корея). Мексико също така има най-голямата общност от американци (САЩ), живеещи извън пределите на страната. Според различните източници те са оценявани на 440 000 до 600 000. Официалният език е испански.

Преобладаващата част (90,5%) от жителите на града принадлежат към римокатолическата църква. Съществуват също така протестанти, будисти и различни ислямски и еврейски групи.

3. Глобално партньорство

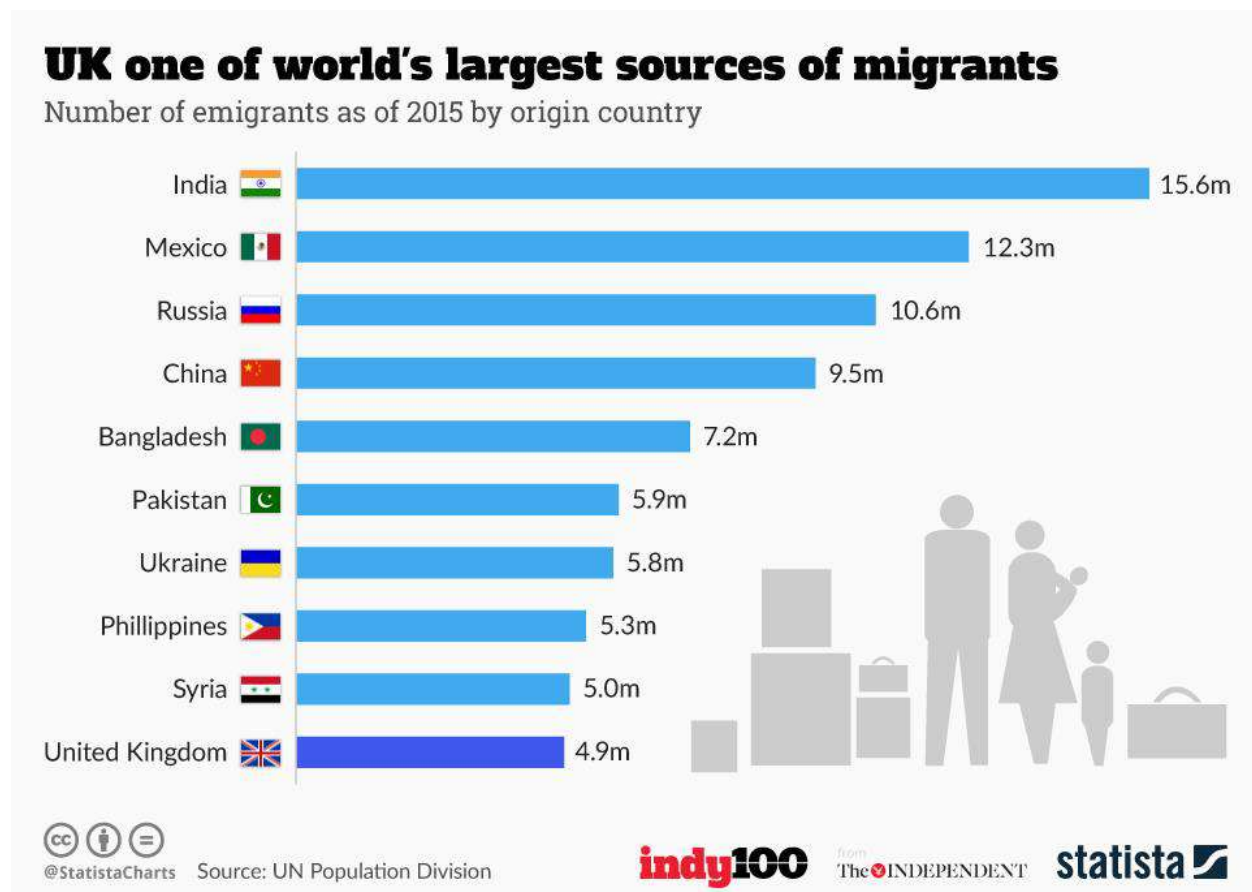
С население от 105 милиона души и доход на глава от населението възлизащ от почти 10 000 USD, Мексико притежава една от двете най-големи икономики в Латинска Америка. От 1994 г. Мексико е член на Северноамериканското споразумение за свободна търговия (НАФТА) и има сключени споразумения за свободна търговия с основните си търговски партньори. В настоящия момент Мексико е една от малкото бързо развиващи се държави, която има сключени споразумения за свободна търговия със САЩ, ЕС и Япония. Освен това има споразумения с повечето държави от Латинска Америка, с държавите от ЕАСТ и с Израел. Тази мрежа от търговски споразумения покрива много голям дял от външната търговия.

Мексико е единствената държава от Латинска Америка, която е член на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), към която се присъедини през 1994 г. Като нововъзникваща икономика, Мексико играе важна роля в процеса на ОИСР за разширяване и засилена ангажираност, който цели да събере заедно другите нововъзникващи икономики в процеса на диалог Хайлигендам. Също така е активен член на Световната търговска организация.

Макроикономическите основи на Мексико са стабилни. Отношенията с международните финансови институции са почти „образцови“ за съвременна Латинска Америка. Мексико е една от основните посоки за приток на преки чуждестранни инвестиции в света. Като държава получател, Мексико има най-високи дялове от преки чуждестранни инвестиции в Латинска Америка (174 милиарда EUR). Освен това Мексико е сред малкото държави от Латинска Америка, които са значителни източници на преки чуждестранни инвестиции за

трети страни (26,7 милиарда EUR), като основните източници на чуждестранни инвестиции са САЩ, ЕС и отделни страни от Латинска Америка.

4. Социално и икономическо развитие

Мексико заема второ място в света по ниво на емиграция от страната, изпреварвайки такива традиционни "доставчици на имигранти" като Русия, Филипините, Мароко и Турция. Това се посочва в доклад на мексиканския Център за миграция и развитие, който бе основна тема на дискусиата от първия ден на Международната конференция по проблемите на миграцията, която се откри в Мексико. Свикан по инициатива на мексикански финансови групировки, национални и международни изследователски центрове по този проблем, тридневният форум се фокусира върху **анализа на причините, предизвикващи ръст на миграцията по света.** Целта на подобни конференции е да се обединят усилията на обществеността,

правителствените и частни институции за **анализ на феномена миграция през последните 25 години**, заяви представителят на Международната организация по миграция към ООН Хуан Артола.

По негово мнение именно през тези години миграционните потоци в света са наброявали милиони хора, което е поставило под заплаха социално-икономическото развитие на цели региони от планетата.

Директорът на мексиканския Център за миграция и развитие Раул Делгадо посочи пред агенция "Новости", че **главната причина за миграцията е огромната разлика в жизнения стандарт** между страните, приемащи миграционните потоци и страните, от които тръгват тези потоци.

В момента в САЩ живеят над 28 милиона лица от мексикански произход, други 11 милиона мексиканци пребивават там нелегално.

Според официалната статистика, всяка година от Мексико на север отиват около 600 000 души, посочи Делгадо.

Тези цифри се отнасят само за миграцията в САЩ, за които Мексико през последните десетилетия е **основен източник на евтина и непретенциозна работна ръка**.

Не е възможно да се каже с точност колко мексиканци тръгват да си търсят късмета в Канада, Австралия и европейските страни. Но дори само по миграция в САЩ Мексико изпреварва останалите страни, се посочва в изследването.

През 2006 година **мексиканските имигранти са изпратили на семействата си в родината 24 милиарда долара**. Независимо от това обаче Делгадо счита миграцията за истинско бедствие.

97% от тези пари отиват за потребление на услуги и покупката на стоки и хранителни продукти, без да участват директно в развитието на икономиката, обяснява той. Изследователите смятат, че **"детонатор на миграционния взрив"** е станал сключеният преди 10 години Договор за свободна търговия между Мексико, САЩ и Канада. За изминалите години **договорът не се справи с основните си задачи** - да даде на Мексико милиони нови работни места и да ликвидира разликата в нивата на работната заплата на пазарите на труда в трите страни.

Напротив, договорът доведе до разоряването на десетки хиляди мексикански фермерски стопанство, които се оказаха неспособни да издържат на конкуренцията на дотираната от

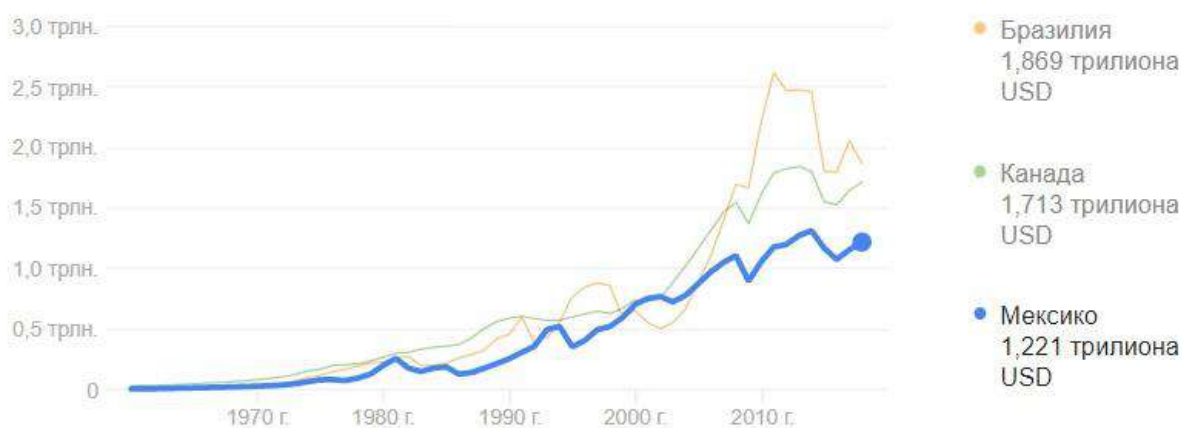
държавата американска аграрна продукция. Именно това обстоятелство силно е повлияло на нивото на миграция от Мексико. По думите на Делгадо в доклада, представен пред участниците в конференцията, се съдържа **препоръка за сериозен анализ на положенията в договорите за свободна търговия между развитие и развиващите се страни.** Мексиканските експерти смятат, че именно в тези документи се крият отговорите на много въпроси, свързани с проблемите на миграцията по света.

5. Икономика

Мексико е един от най-важните икономически центрове в Латинска Америка. Федералният район произвежда 21,8% от брутния вътрешен продукт на страната, който възлиза на 315 милиарда долара, 8-и в света след Токио, Ню Йорк, Лос Анджелис, Чикаго, Париж, Лондон и Осака, и най-големият в Латинска Америка.^{[40][41][42]} Икономиката на град Мексико се нарежда на 30-то място в света.^[43]

Мексико допринася най-голямата част от индустрията на страната (15,8%), а също така и в областта на услугите (25,3%). Поради защитените от закона територии, федералният район има най-малкият принос към селското стопанство. Град Мексико има една от най-бързорастящите икономики в света и брутния вътрешен продукт се предвижда да се удвои до 2010 година.

1,221 трилиона USD (2018 г.)

Мексико е най-богатият град в цяло Мексико, а също така и в цяла Латинска Америка. Градът има индекс от 0,937, който е идентичен с този на Република Корея. Разходите на едно средно домакинство в града са сравними с тези на домакинствата в Германия и Япония. В столицата домакинствата имат по-малко членове, средно 3,7 в сравнение със средното за страната 4,0.

БВП на глава от населението е \$25 258, което е сравнимо с БВП на относително богати страни като Южна Корея. Горните 25% от населението имат доходи от порядъка на \$98 517 през 2007 година. Поради високата покупателна способност на населението на града, Мексико е привлекателно място за компании, които произвеждат луксозни стоки. Броят на магазините, особено тези, които продават луксозни коли, технологии, бижутерия и облекло, нараства значително след 2003 година.

Общото лично богатство от частните доходи на гражданите на цялата федерална област се оценява на 536,95 милиарда щатски долара, 146 милиарда щатски долара по-голямо от БВП на града от 390 милиарда щатски долара, като се вземе предвид само чистата стойност на стоки, услуги и други активи. Икономическите реформи на президента Карлос Салинас де Гортари имат огромен ефект върху града. Много бизнеси и банки биват приватизирани. Той също така подписва с НАФТА.

Мексико е една от икономически най-развитите страни не само в Латинска Америка, но и в целия „трети свят“, който има многообразна икономика и богата минерална база.

Той е на второ място в Латинска Америка (след Бразилия) по БВП, въпреки че размерът му на глава от населението е по-нисък от редица държави на континента (Аржентина, Венецуела, Чили).

БВП се разпределя, както следва: 6% пада върху селското и горското стопанство, 33% - върху промишлеността и строителството и 61% - върху услугите.

Някои характеристики на икономическото развитие отличават Мексико от другите страни от Латинска Америка. Мексико е единствената държава в Латинска Америка, в която в резултат на буржоазно-демократичната революция от 1910-1917г. беше проведена доста радикална аграрна реформа. Това не унищожи голямата собственост върху земята, но разчисти пътя за развитието на капитализма в селското стопанство.

Мексико е една от първите страни от Латинска Америка, тръгнали по пътя на национализирането на природните ресурси и създаването на публичен сектор. Конституцията от 1917 г. обявява собствеността на държавата върху земята, нейните недра и водата.

6. Природни ресурси

Природата на Мексико е разнообразна. Това до голяма степен се дължи на сложната геоложка история на страната и структурата на релефа.

Сложността на геоложките структури и вулканичната активност определят богатството и разнообразието. минерали.

Мексико има многобройни запаси на руда, ограничени до най-големия тихоокеански руден пояс по света. Тя твърдо държи първото място в света по добив на сребро, чието изобилие

от едно време толкова впечатлява и привлича испанските конквистадори; основните находища са Лас Торес (щат Гуанахуато) и Лампасос (щат Сонора).

Мексико е един от водещите световни производители на полиметални, медни руди и живак. Най-богатите находища на оловно-цинкови и медни руди са разположени в северната част на страната; Мексико е един от водещите световни износители на цинк и олово. Надеждните и вероятни запаси на желязна руда със съдържание на желязо над 60% са 350 милиона тона.

Основните полета в разработка са Лас Трухас (Мичоакан), Серо де Меркадо (Дуранго) и Ла Перла (Чихуахуа). В страната има златни ресурси. От неметалните руди има големи запаси от сяра (Teuantepec Isthmus), флуорни руди (находище на Мускис, Коахуила); графит, бисмут, антимон.

Наличието на балнеологични и хидротермални ресурси е свързано с вулканична активност. Но най-голямото природно богатство в Мексико са нефтът и природният газ. С откриването през 70-те години на XX век. най-големите петролни находища в щатите Чиapas и Табаско, на шелфа в залива Кампече, Мексико заема едно от водещите места в света по запаси и производство на нефт. Надеждните и вероятни резерви се оценяват на 14 милиарда тона; Мексико е на второ място след Венецуела в Латинска Америка (17 милиарда тона).

Запасите от въглища се оценяват на 3 млрд. Т. Въглищните залежи се блокират от утаечни седименти, образувани в резултат на морски прегрешения и регресии, което усложнява експлоатацията на находищата. Основното находище на въглища - Sabinas - се намира в северната част на страната. Въглищата Sabinas съдържат много пепел и други примеси, но са подходящи за изгаряне на кокс.

- Проучва няколко значителни находища на уран (щатите Чихуахуа, Нувео Леон, Дуранго).
- Мексико е на второ място след Боливия по запасите си за сурма.
- По запаси от живак, оценени на 250 хиляди

7. Образование

Един от най-престижните университета на цяла Америка, Националният автономен университет на Мексико се намира в Мексико. Той е най-големият университет на континента с общо 305 969 студенти в различни специалности и дисциплини. Три нобелови лауреати, много мексикански бизнесмени и почти всички съвременни президенти на Мексико са възпитаници на този университет. Националният автономен университет на Мексико провежда 50% от научните изследвания и разработки и има сателитни клонове в цялата страна, обсерватории и научни изследователски центрове и институти. Той е на 195-о място в списъка на 200-те най-добри университета в света. Главният корпус на университета, известен като Университетският град (*Ciudad Universitaria*), е обявен за световно наследство от ЮНЕСКО през 2007 година.

Второто по големина висше учебно заведение е Националният политехнически институт, където се изучават различни научни и технически дисциплини. Други висши училища в града включват Метрополитен автономен университет, Автономен технологичен институт на Мексико, Институт за технология и висше образование „Монтерей“, Панамерикански университет и много други. Градът има много както обществени, така и частни университети. Престижният Калифорнийски университет също има представителство тук, известно като Каса де Калифорния.

Училищата от 1-ви до 13-и клас се субсидират от държавата. В гимназиите се учат както мексикански деца, така и много чужденци. Съществуват гимназии с преподаване на чужди езици, между които най-известни са Немският колеж, Японската гимназия, Корейското училище, Френската гимназия и Американското училище.

8. Туризм

Град Мексико е популярна туристическа дестинация като древен мезоамерикански град и мястото на много от популярните туристически атракции, като например Пирамидата на Слънцето и Пирамидата на Луната (Теотиуакан). Други туристически зони, като „Зона Роса“ или търговския район, голямата катедрала, Ангел на независимостта (колона), Пласа

Мехико (арена на борба с бикове), Пасео де ла Реформа (булевард), небостъргачът Торе Латиноамерикана, Национален дворец (Мексико), Ел Паленке, Темпло Майор и един от най-големите обществени площи в света Ел Сокало (Площад на Конституцията) са тук. Мексико разполага и с един от най-добрите музеи в света: Национален музей по антропология, Къщата музей на Фрида Кало и други.

9. Обществено здраве

Медицинското обслужване за жителите на Мексико е **безплатно**, но с много **лошо качество**. Така че, ако се нуждаете от някакви медицински грижи, най-добре е да отидете в частна клиника.

Образованието също е почти напълно **безплатно**. За учениците в гимназията се предоставят различни социални програми – включително и **безплатна храна** и **ученическа униформа**. Университетите също имат стипендии, но много от младите хора предпочитат да не учат, а да започнат да работят от по-рано.

През януари мексиканското правителство прие нова мярка за борба със затлъстяването в страната. Срещу 10 клякания на специални машини, всеки може да получи **безплатен билет за градския транспорт**. Освен билет, машината ще предоставя и информация за изгорените калории по време на упражнението.

Издадения от машината билет може да бъде заменен за билет за друг вид транспорт (например за метро). Ако човек събере 3 или 5 билета от различни дни, може да ги замени за други предметни награди, предава агенция „Ройтерс“. Официалният старт на кампанията със „здравословните спирки“ бе даден на 15 юли в Мексико сити. Машините са инсталирани на 21 спирки в целия град.

В последните години Мексико има задълбочаващ се проблем със затлъстяването, като над 70% от възрастните хора и една трета от децата са с наднормено тегло или затлъстели.

Ефективната кампанията, обаче, не е измислена от мексиканците. През 2013 в Московското

метро е монтирана подобна машина, която дава билет срещу 30 клякания. Целта на руснаците е да насърчат физическата активност, както и да промотират предстоящите по това време Зимни олимпийски игри в Сочи.

10. Устойчив транспорт

Мексико е голяма страна и ако искате да видите повече от една дестинация, ще трябва да прецените начина си на транспорт. За щастие има редица варианти за обиколки. Този преглед на възможностите за транспорт ще ви помогне да решите най-добрите начини да пътувате из Мексико.

Въздушен

Въздушният транспорт е най-бързият и удобен начин да стигнете от една дестинация на друга, особено ако ще покриете дълги разстояния. Има няколко вътрешни мексикански авиокомпании, а превозвачите с ниски разходи обикновено предлагат добро обслужване на конкурентни цени. Понякога резервирането на полет с мексиканска нискотарифна авиокомпания може да бъде трудно.

Автобуси

Автобусите са основната форма на обществения транспорт на дълги разстояния в Мексико. Има широка мрежа от автобуси, които варират от модерни луксозни автобуси до пенсионни автобуси. Ако планирате дълго пътуване, пътувайте в най-високия клас, което ще Ви позволи бюджетът: допълнителният комфорт струва цената. По време на високия сезон трябва да резервирате пътуването си с автобус предварително, докато през изминалия сезон можете да си купите билети на място. Прочетете повече за пътуването с автобуси в Мексико.

Автомобили

Независимо дали възнамерявате да шофирате със собствен автомобил в Мексико или да наемете кола, разполагате с кола на ваше разположение, която ви дава предимството да настроите своя график и да ви даде по-голяма независимост, отколкото разчитате на обществения транспорт. Имайте предвид, че правилата на пътя в Мексико са различни от

това, до което може да сте свикнали и не забравяйте да закупите мексиканска застраховка. Ето какво трябва да знаете, ако смятате да карате в Мексико.

Таксита

Такситата са разпространени в цяла Мексико. Някои таксита се движат на един метър, а за други вие трябва предварително да сключите договор с шофьора. Когато пристигате на аэтогарата или летището в Мексико Сити или други големи летища, трябва да вземете упълномощен такси.

Влакове

За съжаление услугата пътнически влакове е преустановена в по-голямата част на Мексико. Все още можете да карате най-известния влак в Мексико, позорно наричан "Ел Чепе", на Железопътната каньонна железница. Има и туристически влак, който минава от Гуадалахара до страната на текила, известен като "Текила Експрес".

Лодка, ферибот или кораб Мексико е популярна дестинация за круизи с много красиви и завладяващи пристанища, както по протежението на мексиканската ривиера (Тихоокеанското крайбрежие), така и на Ривиера Мая (Мексиканска Карибите). Има и фериботи, свързващи островите на Мексико с континента, както и ферибот между Бая Калифорния и Масатлан (Baja Ferries).

Метро

Мексико Сити има втората по големина метро система в Северна Америка (след Ню Йорк) и предлага отличен начин за обиколка на града. Освен метрото, други възможности за обществен транспорт в столицата на Мексико включват metrobús. Има и метро системи в градовете Гуадалахара и Монтерей.

Обществен

Обществения транспорт може да бъде камион, ван или камион, който работи като такси, покриващ конкретен маршрут. Обикновено ще спрат навсякъде по маршрута си, за да вземат

или отпадат пътници. Colectivos такса за човек, а шофьорите ще се опитат да се поберат в колкото се може повече хора, което може да доведе до неудобно пътуване.

Мототакси

Те са известни като рикши или тук-тукс в други части на света, но в Латинска Америка тези триколесни контрапи с пейка на гърба се наричат мототаксис. Те работят в малки градове и в покрайнините на големите градове. Обикновено те имат специфична област, в която те се движат и може да не им бъде разрешено да вземат пътници извън тяхната зона. Това е много евтин и удобен начин да се разхождате, но имайте предвид, че крехката метална рамка не би осигурила никаква защита в случай на сблъсък.

Товарно

магаре

Макар че става все по-малко и по-рядко срещано, в селските райони на Мексико все още може да се натъкнете на някого, който се качва на борда. Този начин на транспортиране не е нито бърз, нито удобен, но тези, които се придвижват по този начин, не изглежда да бързат и винаги се наслаждаваме на напомнянето да забавим и да се наслаждаваме на гледката по пътя.

11. Опазване на околната среда, устойчиво производство

Качество на въздуха.

Мексико Сити прие цялостен пакет за подобряване качеството на въздуха. Освен това ще насърчава и закупуването на по-малко замърсяващи автомобили, както и движението по пътищата да бъде ограничено. Целта на общо 14-те мерки е да се намалят емисиите на парникови газове с 30% в рамките на пет години и така да се допринесе за опазване на климата. Договорените мерки включват и че в бъдеще камионите вече няма да могат да карат в пиковите моменти. В петък и през уикендите не е позволено на градските власти вече не е позволено да се движат със служебните си автомобили по пътищата. Правилата за прегледа на

замърсяване от личните автомобили също се променят. Това не се отнася за електрическите и хибридните, като при други автомобили това се извършва на всеки шест месеца до четири години. Около пет милиона автомобили в Мексико Сити са в движение.

Там финият прах често надхвърля границите, зададени от Световната здравна организация. През май е обявено извънредно екологично положение след дни на горски пожари в околността. Градът е разположен в котловина, така че отработените газове и дим са трудни за извличане.

Мексико Сити инвестира в опазване на околната среда от 90-те години. Преди това градът често е попадал сред първите десет града с най-лошо качество на въздуха в световен мащаб.

Биогориво

Мексиканска компания излиза на пазара с една интересна идея. Във връзка с климатичните промени в редица държави, те решават да произвеждат биогориво от кактусите.

В Мексико кактусът от сорта Бодлива круша се използва в много отрасли на науката- храна, козметика, медицински продукти и др. Наричат го още и „зеленото злато на Мексико“

Компанията действа по създаването на биогоривото като започва с пречиства растението, смесването му с тор, след което оставят сместа да се разлага. Всичко това води до отделянето на метан.

За сега производеният метан се използва само за захранване на машина, която служи за производство на мексикански царевични питки. За нея са нужни близо 8 тона на ден от биогоривото. Освен това обаче, фирмата провежда тестове, в които биогориво се използва от автомобили на месната власт, като евентуално в бъдеще тази енергийна алтернатива може да стане достъпна на пазара за редовите потребители.

През 2015 г. мексиканската компания стана първата фабрика, използваща кактуси като източник на алтернативна възобновяема енергия. Това създава социални и икономически ползи за цяло Мексико.

Докато кактусите биват регулярно засаджани, процесът е почти безвреден, тъй като води до отделяне единствено на вода, а отпадъчните материали от растенията могат да се използват за торене на насажденията.

По разсъждения биогазът ще струва едва 0.65 долара на литър. Така автомобили и микробуси, чрез модифициран резервоар, ще могат да намалят разхода си на гориво с най-малкото 40%.

12. Кризата с COVID 19

Общ брой случаи

Общо ▾ Мексико ▾			
Потвърдени случаи	Брой оздравели	Смъртни случаи	
71 105	49 890	7633	
+2485		+239	
Местоположение	Потвърдени случаи ↓	Брой оздравели	Смъртни случаи
Федерален окръг	19 682	14 275	1963
Щат Мексико	11 057	8434	846
Баха Калифорния	4218	2939	696
Табаско	3148	2143	393
Веракрус	2769	1885	365

Мексико е третата страна в Южна Америка след Бразилия и Перу по брой заразени с коронавирус. По статистически данни до този момент са заразени 71 105 души, като смъртните случаи са 7633. Мексико е почти на дъното по тестване сред латиноамериканските страни с едва **99 теста на 100 000 жители** към 15 май. Системата на държавното здравеопазване в Мексико разполага в момента с 6 175 апарата за командно дишане и 4 291 легла в интензивните отделения. Три хиляди легла може да предостави допълнително частният сектор.

"В Мексико няма сериозна хуманитарна криза или липса на стоки от първа необходимост", обяснява Фалко Ернст от хуманитарната организация "Международна кризисна група".

Ковид-19 нанесе щети на организираната престъпност. Много контрабандни маршрути са блокирани, затруднени са и доставките на кокаин от Южна Америка, и доставките на

химикали от Китай, необходими за производството на синтетични наркотици. Изнудването и трафикът на хора пострадаха заради затварянето на границите и застоя в икономиката.

Според експерта по наркотиците Хосе Ревелес, по-големите картели разполагат с достатъчно резерви, за да преодолеят следващите няколко месеци и дори да погълнат някои по-малки групи. "Това би било удобно за държавата, ако тя целенасочено реши да се бори с прането на пари", смята Ревелес. Но засега експертът вижда само плахи стъпки в тази посока.

Ернст не допуска, че може да се очаква централизация на наркотрафика, както преди 20 години, когато бизнесът бе в ръцете на няколко босове под надзора на Институционната революционна партия. "Фрагментирането на престъпността е твърде голямо", обяснява той. Ернст вижда риск по-малките криминални подизпълнители да се впуснат в отвличания, улична престъпност и контрабанда на бензин. Съвсем скоро спиралата на насилието може да се завърти още по-бързо.

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА КАНАДА

Увод

Канада е най-голямата по площ държава в Северна Америка, простираща се от Атлантическия океан на изток до Тихия на запад и до Северния ледовит на север. Тя е втората по площ страна в света след Русия с площ от 9 984 670 km², а нейната обща граница със Съединените щати на юг и северозапад е най-дългата в света.

Канада възниква през 1867 година, когато три от британските колонии са обединени в Канадска конфедерация, федерален доминион, съставен от четири провинции. Това поставя началото на продължителен процес на териториално разширение и увеличаване автономията на страната.

Федерация, съставена от 10 провинции и 3 територии, Канада е парламентарна монархия, в лична уния с Великобритания. Официалните езици са английски и френски език, като френски се говори главно в Квебек, а английски – навсякъде.

Канада е просперираща развита държава с девета по големина икономика в света. Развита икономика се дължи главно на изобилните природни ресурси и външната търговия със Съединените щати. Страната се нарежда на високо ниво в степента на човешко

развитие – 12 място в света и 2ро в Северна и Южна Америка. Показателите, определящи тази позиция са качеството на живот, здравеопазване, продължителност на живота, общественото образование, икономическата свобода и защитата на гражданските свободи и политически права. Страната е член на Г-8, Г-20, НАТО, ОИСР, СТО, Общността на нациите, ОАД, Азиатско-тихоокеанското икономическо сътрудничество, ООН и НАФТА.

I. Население и демографски изменения

Според данни от преброяването от 2019 година в Канада живеят общо 37,77 милиона души, от които 49,6% мъже и 50,4% жени. По този показател тя се нарежда на 38-мо място в света по брой на населението.

Приблизително 80% от канадците живеят в трите мегаполиса – коридор Квебек - Уиндзор, Лоуър Мейнленд в Британска Колумбия и коридора Калгари – Едмънтън, а 67% от тях са концентрирани на 4% от територията на страната - в трите най-големи града - Торонто, Монреал и Ванкувър. Ванкувър е най-гъсто населеният град с население от 2,5 млн души и повече от 5 500 души на кв. км. Населението на най-големият Канадски град – Торонто е приблизително 6 млн. жители, а в Монреал живеят около 4 млн. души.

Започвайки през 1990-те години, ниската раждаемост и застаряването на населението започнаха да забавят естествения ръст на канадското население. В периода 2011 г. - 2017 г. Канада е отчела най-силен демографски растеж сред останалите държави от Г-7 - жителите на страната за 2016 г. са 35 млн. души, което е с 1.7 млн (5%) повече спрямо данните от преброяването през 2011 г. Около 2/3 от този ръст на населението се приписва на имиграцията, а останалата една трета идва от естествения прираст. Канада е сред държавите с най-голям годишен приток на имигранти, основно заради благоприятните икономически условия и олекотената имиграционна политика. Голяма част от новите имигранти се заселват в силно урбанизираните райони на Торонто, Ванкувър и Отава. Канада е известна и като дом на съществен брой бежанци – на всеки десет бежанци поне един е получил убежище в страната. Правителството е определило праг на имигрантите на 300 хил. души годишно.

Класиранията за най-добра страна за отглеждане на дете за 2019 г. показват, че Канада е на 4та позиция, след Дания, Швеция и Норвегия. (По същата класация България се

нарежда на 58-мо място.) Въпреки това раждаемостта за годината е била сравнително ниска - 10,75%, като на 1 жена се падат 1,61 деца. Смъртността на населението е 7,86%.

Средната възраст на населението в момента е 39,1 години, а средната продължителност на живота е 80,34 години. Средният темп на растеж на населението на Канада е показан чрез таблицата по-долу за период от 2010 г. до 2018 г., през който се наблюдава намаление с всяка следваща година, като за последните 5 години може да се отбележи сравнително постоянен темп с разлики до 0,20%.

Година	Стойност	Промяна в %
2018	0,92	-2.76%
2017	0,94	-2.89%
2016	0,97	-2.71%
2015	1,00	-2.64%
2014	1,02	-2.66%
2013	1,05	-3,04%
2012	1,09	-3,21%
2011	1,12	-3.45%
2010	1,16	-3.25%

2. Социално и икономическо развитие

Оценката на икономическото състояние на Канада според Index of economic freedom е 78,2, което поставя икономиката ѝ на 9-то място за 2020 година. Тя е на 1-во място сред 32

държави в региона на Америка и общият ѝ резултат е много над средните за региона и света. За 2019 година брутният вътрешен продукт на страната се равнява на 1,713 трилиона долара, а на глава от населението се падат по 46, 213 долара.

Според класацията на световният икономически форум, който нарежда страните по качество на живот, като използва критерии като достъп до медицинска помощ, санитарни услуги и подслон, както и образование, продължителност на живота и лични свободи на второ място точно след Финландия е Канада.

Икономическа програма на Канада срещу пандемията от COVID-19

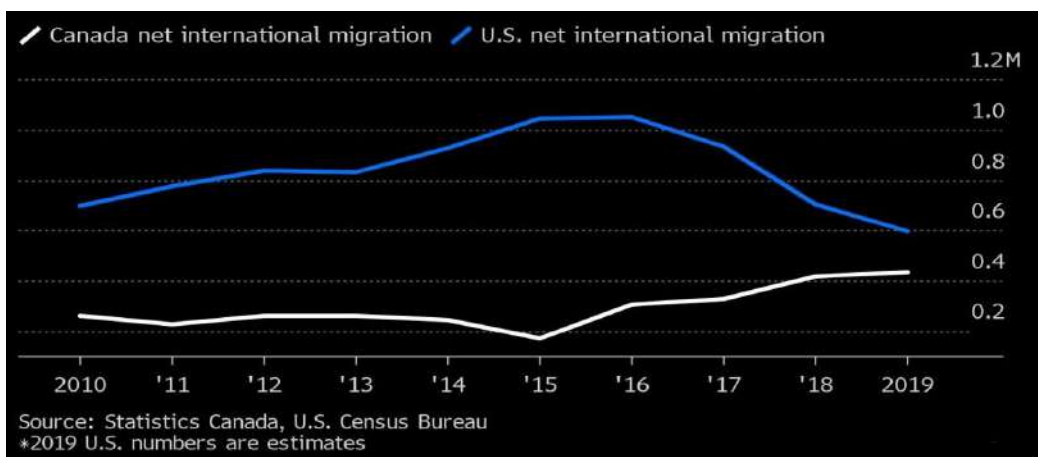
Долната камара на парламента на Канада (камара на общините) прие програма за субсидиране на заплатите на жителите на Канада като най-голямата икономическа мярка в страната след Втората световна война, за да помогне на бизнеса и служителите да преминат през кризата, предизвикана от коронавируса. Камарата не заседава, но проведе извънредна сесия, на която присъства и премиерът Джъстин Трюдо, за да приеме програмата за 73 милиарда долара (52 милиарда щатски долара), която има за цел да изплати на компаниите 75 процента от заплатите на служителите им, за да избегнат масови съкращения. Това беше вторият законопроект за финансовата помощ, предложен от канадското правителство от началото на кризата. Целта му е да се даде възможност на канадците да запазят работните си места и да получат заплата. 75-процентната субсидия за заплати, която е за три месеца и е със задна дата към 15 март, е за предприятия, които са претърпели или ще претърпят спад от 15 на сто през март или 30 процента през април и май. Канадската икономика загуби повече от един милион работни места през месец март.

1. По-висок икономически растеж – САЩ или Канада

Според много икономисти се очаква засилена конкуренция сред страните от Г-7 между Канада и САЩ за първото място по икономически растеж през 2020 г., тъй като двете държави имат съвсем различни двигатели на икономически растеж. Нетният международен миграционен поток към САЩ се свил за трета поредна година през 2019 г. до дъно от 595 хил. души, показва последният доклад на Бюрото по преброяване на населението в страната. Раждаемостта в САЩ се понижава, поради което годишният прираст на населението е най-слабия за последния век.

През изминалата година Канада увеличи населението си с близо 437 хил. души от чужбина. Това доведе до най-голямото увеличение на броя на жителите в страната от последните 30 години въпреки спад на раждаемостта.

Данните показват, че двете страни разчитат на различни двигатели, за да се противопоставят на световната тенденция на застаряване на населението. Докато Канада разчита на стимулирането на имиграцията, за да поддържа икономическия си растеж, САЩ подсилват вътрешната си работна сила и повишават производителността. Прогнозите са, че икономиката на САЩ ще се увеличи с 1.8%, а тази на Канада с 1.6%. Този растеж е много по-висок от прогнозите за останалите страни от Г-7, като средно се очаква другите големи икономики да добавят по 0.7% към БВП през тази година.

Осезаемо повишаващото се население в Канада заради имиграционната ѝ политика е една от малкото положителни перспективи за бъдещето на икономиката. Без тази тенденция икономическият растеж на Канада щеше да е много по-слаб.

3. Природни ресурси

Канада има природни ресурси, оценени на 33,2 трилиона долара. Тя е всъщност третата най-богата нация на земята на природни ресурси. Страната е домът на третите най-големи потвърдени запаси на петрол в света, както и индустриални минерали, и е богата на минерали като гипс, варовик, каменна сол, въглища и уран. Канада е и третият най-голям износител на дървен материал в света.

Запасите от петрол в Канада могат да надхвърлят тези в Близкия изток. Докато канадските нефтени резерви са официално фиксирани на трето място в света, има доказателства, че това може да е консервативна оценка. Тук има два фактора. За начало Саудитската нефтена промишленост не е преработила официалните си данни за резерви от 1988 г. насам, а през 2011 г. Wikileaks показва, че действителните запаси от петрол могат да бъдат с 40% по-малко от заявените от ОПЕК.

Канада, с водещата си в света брегова линия - 202 080 км, прави 4 млрд. долара годишно от морски храни. Известно е, че е трудно да се измери дължината на бреговете. Въпреки това, не се спори, че Канада има далеч най-дългата брегова линия в света, 5 пъти по-дълга от Русия и почти десет пъти по-дълга от Австралия. Цялата тази брегова линия помага на Канада да бъде шестият най-голям износител на морски дарове в света и генерира 1,5 милиарда долара годишно само от омари.

Канада произвежда 71% от целия кленов сироп в света, като 91% идва от една провинция - Квебек. Необходими са много хора, за да поддържат индустрията на кленовия сироп - около 12 000 работни места в нея.

Над 75% от канадския износ отива в САЩ. Съединените щати не само имат обща граница с Канада, те са и най-големият търговски партньор на страната. Канада изнася стоки и услуги за 338 млрд. долара в САЩ, което представлява повече от 75% от общия износ на страната на стойност 450 млрд. долара. За сравнение, Канада доставя само около 12,6 млрд. долара в стоки за Обединеното кралство и 21,3 млрд. долара в бързоразвиващия се Китай.

4. Здравеопазване

Канадците плащат наполовина за здравеопазване в сравнение с американците. Сравняването на здравното обслужване между САЩ и Канада е спорен политически въпрос, до голяма степен поради това, че Канада е възприела система на един платец, на която се противопоставят много консерватори в САЩ. Въпреки това канадското здравеопазване далеч не е "свободно", въпреки че е значително по-евтино отколкото държавите на юг. Според повечето оценки канадците харчат около 4 569 долара годишно за здравеопазване, докато в САЩ тази сума варира от \$9 086 до над \$10 000.

5. Образование

Предвид политиката на страната по активно привличане на имигранти, не е изненада, че и образователната система е отворена към прием на чуждестранни студенти. Статистиката показва, че цели 25% от студентите в Канада са от други страни. Иначе в други отношения канадското образование не се отличава особено от познатото ни в България с някои препратки към системата в САЩ. Бакалавърските програми отнемат по 3 или 4 години, а магистърските – по 1 или 2 години. Общото със САЩ е популярността на колежа. Тези “полувисши” учебни заведения дават т.нар. *associate degree*, което е приблизително равносложно на професионален бакалавър у нас. Обучението в колеж стандартно отнема по 2 години. Едно от предимствата на тази форма на обучение – освен по-краткия срок – е, че колежаите имат множество избираеми предмети. Никъде другаде няма програми, които изучават особеностите на Арктика или на северноамериканските индианци. Това са предимства на местните университети, които няма как да се видят в главните класации.

Според множества международни изследвания за качеството на образованието, става ясно, че 22 от канадските университети са в топ 500 в света.

6. Устойчив транспорт

Икономиката и начинът на живот на Канада са пряко свързани с нейната национална транспортна инфраструктурна система. Размерът на сушата, която е заета от Канада, прави сложни проблемите, свързани с транспорта и се различават значително в цялата страна. Програмите за транспортна инфраструктура трябва да отчитат всичко - от специфичните за градските райони проблеми до нуждите на отдалечените общности и да се проявява гъвкавост при вземане на решения за транспортната инфраструктура. От съществено значение е Канада да развие ефективна транспортна система поради огромния си размер, несъответствието на разпределението на населението и необходимостта от придвижване на стоки на дълги разстояния от големите градове до крайбрежните пристанища.

1. Пътища и магистрали

Населените участъци на Канада са добре структурирани относно пресичане на магистрали и пътища, но огромните площи на по-големите провинции и териториите, които са рядко заселени, на практика нямат достъп до по-големите пътища. Пътуването до отдалечени селища често се осигурява от пътища, изградени от дърводобивни, целулозно-хартиени и минни компании, въпреки че те не винаги са достъпни за обществени пътувания. Транспортната промишленост постоянно се разраства след Втората световна война и още по-ефективно след въвеждането на NAFTA (Северноамериканско споразумение за свободна търговия).

2. Автомобили с нулеви емисии

Автомобилите с нулеви емисии помагат в борбата с климатичните промени. Транспортът е вторият по големина източник на емисии на вредни газове в Канада. Това представлява 1/4 от общите емисии на вредни газове и почти половината от тези емисии идват от автомобили. Един от начините, по които може да се намалят количеството на емисиите, свързани с транспорта, е да се внедрят повече превозни средства с нулеви емисии на пътя. Стимулирането за закупуване на превозни средства с нулеви емисии ще се прилага на място за продажба (т.е. в магазините или онлайн) директно върху сметката за продажба или договор за лизинг на превозното средство. Има и ограничение за броя превозни средства, които канадците могат да закупят или дадат под наем по тази програма за стимулиране на автомобилите с нулеви емисии. Лицата могат да получат само по един автомобил по тази програма за една календарна година, а фирмите и общинските правителства могат да получат до 10 автомобила по тази програма само за една календарна година. В бюджет за 2019 година е предложено 100-процентово отписване на данъци за превозни средства с нулеви емисии в подкрепа на развитието на бизнеса и запазване на околната среда.

3. Железопътен транспорт

Дължината на железопътните линии на глава от населението в Канада е сред най-високите в света. Въпреки че железниците свързват Атлантическото и Тихоокеанското крайбрежие, основните мрежи са ограничени до южната част на страната. Регионалните линии от север до юг достигат до залива Хъдсън при Чърчил, Манитоба, Джеймс Бей в Мусони, Онтарио и централен Лабрадор в Квебек.

През 1977 г. създава канадското правителство VIA Rail, корпорация, която пое отговорността за повечето пътнически влакове. VIA Rail притежава свои влакове, но използва коловози и съоръжения на други компании. Въпреки че VIA Rail въведе нова техника и подобрени услуги, тя не беше в състояние да спре намалението на пътуване по железопътни линии.

4. Водни пътища

Голяма част от стоките, превозвани в Канада, както във вътрешната, така и в международната търговия, използват водни съоръжения за част от своето пътуване. Маршрутите за вътрешно корабоплаване са доминирани от 3769-километров воден път Сейнт Лоурънс - Големите езера, който осигурява навигация за плавателни съдове с 26-футово (8-метрово) течение до езерото Superior. Основно доставки се правят на зърно и желязна руда.

На западния бряг големи количества горски продукти, въглища и суров нефт се преместват чрез влекачи. Както на източното, така и особено на западното крайбрежие има обширна мрежа от фериботни услуги. Корабоплаването е от решаващо значение за развитието на Канада, тъй като чрез него се осигурява транспортиране на минерални ресурси до пазарите и се правят доставки до отдалечени общности.

По международни стандарти канадският търговски флот е доста малък. Повечето регистрирани канадски търговски плавателни съдове оперират по вътрешни маршрути, а само няколко кораба с канадски флаг оперират дълбоководни маршрути.

5. Въздушен транспорт

Големите разстояния и екстремните изменения в климата оформиха развитието на гражданската авиация и направиха въздушния транспорт изключително важен. Air Canada представлява ядрото на вътрешната въздушна услуга за превоз на товари и пътници в Канада. По-малките превозвачи извършват ограничени редовни услуги, някои от тях до части от Канада, които са недостъпни с други транспортни средства. Има и редица значителни чартърни операции, които, подобно на Air Canada, обслужват както международни, така и

вътрешни маршрути. Споразумение за свободно пътуване през небето между Канада и Съединените щати през 1995 г. предостави на канадските и американските авиокомпаниите възможност да увеличат трансграничните възможности.

Международното летище в Торонто - Лестър Б. Пиърсън е най-натовареното в страната, като ежегодно обработва около 1/3 от пътническия трафик в Канада.

6. Транспорт до 2030 г.

„Транспорт 2030“ е стратегически план в подкрепа на търговски и икономически растеж, по-чиста среда и подобряване благосъстоянието на средната класа в Канада. Планът групира области на работа по пет теми, които обхващат видове транспорт, така и дейности за установяване и прилагане на разпоредбите. В бюджета за 2017 г. бяха предложени 50 милиона долара за 11 години за стартиране на Търговска и транспортна информационна система, осъществена от нов канадски център за транспорт. В централните части са внедрени нови технологии за справяне с ключови пропуски в данните за транспорта. Например стартиране на мултимодалната рамка за анализ на товарите в Канада, за да се види как се осъществява пътуването на товари между начална точка и нейната дестинация. Някои от направените промени в транспортната система ще повлияят по следните начини:

- Направени са промени в правилата за собственост на пътническите авиолинии, които би трябвало да доведат до по-ниски тарифи за самолетни билети и стимулиране използването на повече вътрешни полети.
- Канадските железници ще поставят записващи устройства в своите локомотиви, за да предоставят информация за железопътни произшествия. От големите железопътни линии ще се изисква да докладват повече информация за своите дейности, включително данни за обслужване, изпълнение и тарифи. Това прави железопътните операции в Канада по-прозрачни и също така помага за взимане на решения, основани на доказателства.
- Собствениците на кораби могат да местят контейнерите за доставки между различни пристанища в Канада, без да е необходимо да доказват своите приходи. Това ще помогне за справяне с настоящия недостиг на контейнери и ще намали разходите за търговия. Канадските пристанищни власти вече имат достъп до финансиране от Канадската банка за инфраструктура. В резултат на това тези пристанища ще

имат повече възможности за финансиране, за да направят подобрения в своето оборудване и морска инфраструктура.

IV. Използвани източници

1. www.investor.bg/
2. www.britannica.com
3. www.bg.wikipedia.org
4. www.canada.ca
5. www.weforum.org
6. www.bloomberg.com
7. www.studyabroad.bg

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА РУСИЯ

Даниела Караиванова

3 курс

Увод

Устойчивото развитие набира все по-голяма популярност в световен мащаб и открива все повече привърженици. По-конкретно то предвижда да се подбират и насърчават стратегии за икономическо развитие, които да са съобразени с опазването на околната среда, нейното подобряване, както и това на биологичното равновесие на Земята.

Устойчивото развитие има цели, които са свързани с бъдещото международно развитие и тези цели са поставени от ООН. Тези цели се популяризират и се превръщат в глобални за устойчивото развитие на всяка една отделна държава. Устойчивото развитие има за цел повсеместно да изкорени бедността, да заличи глада, да подsigури здравословен начин на живот, да предостави качествено образование, да постигне равенство между половете, както и много други.

Като цяло най-важното за устойчивото развитие е намирането на баланс между неговите различни аспекти и фактори. Това е единственият успешен начин за постигане на целите на едно общество, което в същото време няма да вреди на хората и на околната среда.

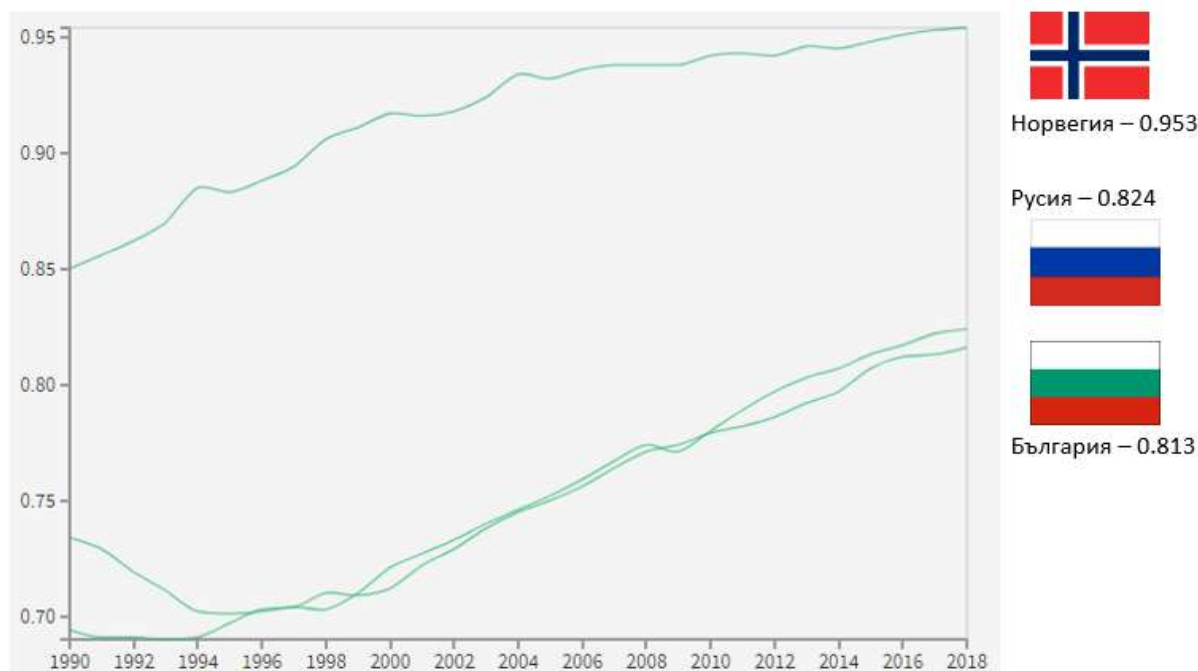
1. Индекс на човешкото развитие – Русия.

Индексът на човешкото развитие е показател, чрез който се измерва развитието на дадена държава, както и начина на живот на хората в нея. Индексът е число от 0 – най-ниско, до 1 – най-високо. Най-развитите държави имат индекс, близък до 1, а най-слабо развитите държави, индекс близък до 0. Индексът се изчислява чрез формули, като включва в себе си хората в страната, които са с образование, икономическото богатство на съответната държава, както и продължителността на живота на населението в дадената държава.

Средната продължителност на живота в Русия за мъжете е 62,77 години и 74,67 години за жените, с което тя се нарежда на 137-мо място в света по средна продължителност на живота. Друг показател, който се взема под вниманието за изчислението на индекса на човешкото развитие е образованието. В Русия индексът на образованието е 0.832, чрез което тя

показва, че е страна с едно много добро ниво на образование. И последният показател, който ще вземем това е икономическото богатство на страната. Брутният национален доход на глава от населението в Русия е 25 036\$, а пък индексът на дохода в страната е 0.834, с което страната отново показва, че се намира на едно много добро ниво на база останалите държави. На база тези показатели може да се изчисли индексът на човешкото развитие в страната, като по последни данни за Русия, той е 0.824, с което той влиза в графата при страните с много висок индекс на човешко развитие.

Графика, показваща HDI на Русия през годините, сравнен с този на Норвегия и България.

Икономическо и социално развитие.

Русия може да се характеризира като промишлено-аграрна среда в преход към пазарна икономика. След отварянето на пазара в началото на 90те години, икономиката на страната губи конкурентноспособност и изпада в тежка криза. Тогава много от банките фалират, а корупцията се увеличава и това води до множество приватизационни сделки и до появата на т.нар. олигарси. Правителството е неспособно да се справи с тогавашната хиперинфлация и това от своя страна довежда до имиграцията на една доста голяма част от хората, заети в науката и образованието. Една от основните предпоставки за съживяването на икономиката е възобновяването на износа на полезни изкопаеми, в частност нефт и газ, които и в последните години играят важна роля за растежа на икономиката на страната. Икономическото развитие на страната има значителна географска разлика и Москва, в която живеят едва 7% от цялото население допринася с 27% от всичките бюджетни постъпления.

Природните ресурси на Русия са в огромни количества особено тези на петрол и природен газ. Приходите от петрол за износ, позволяват на Русия да увеличи валутните си резерви до близо 600 млрд. долара към днешна дата, докато през 1999г. тя ги е увеличила с едва 11 млрд. долара. Тя е 11-ата в света по големина на икономиката от номиналния БВП и 5-та по големина от паритет на покупателната способност за 2020г.

В края на 2014г. средната месечна работна заплата в Русия е 500 щатски долара, докато през 2000г. тя е била едва 80 щатски долара. В края на 2011г. средната месечна заплата в Русия е била 810 щатски долара, а през 2019г. тя е претърпяла намаление и достига до 718 щатски долара. През 2010г. близо 13% от руснаците са живели под прага на бедността, в сравнение от значителното му намаляване от 40% през 1998г., когато това е най-лошата точка на страната след разпадането на СССР.

През 1999г. безработицата в Руската Федерация е достигнала до 12,4%, докато през 2007г. тя значително е намаляла и достига до 6%. През 2019г. безработицата в страната отново бележи спад и достига до 4,6%, което е едно добро ниво на безработица. През 2000г. средната класа в Русия е наброявала 8 млн. души, докато през 2006г. тя значително се е увеличила и достига до 55 млн. души.

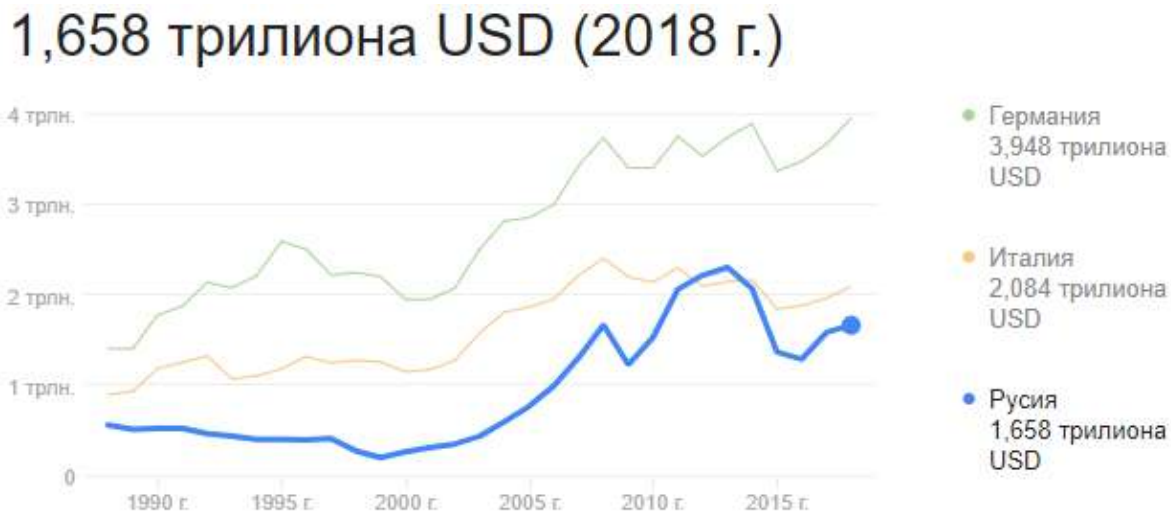
Макроикономическата политика, водена от тогавашният министър на финансите Алексей Кудрин е разумна и много стабилна, която има излишък от приходи, които се съхраняват в Стабилизационния фонд на Русия. През 2006г. страната изплаща една много голяма част от своите огромни дългове и по този начин остава с един от най-ниските външни дългове сред големите икономики. Благодарение на Стабилизационния фонд на Русия, тя успява да излезе от Световната финансова криза в едно много добро състояние от колкото много от експертите тогава са очаквали.

През 2001г. в Русия е приет един опростен данъчен кодекс, който намалява данъчното бреме върху обществото и драстично увеличава държавните приходи. Плоският данък на Русия е 13% и това от своя страна я нарежда като страната, с втората най-атрактивна лична данъчна система за единични търговци в света, след Обединените арабски емирства.

Според различни изследвания, Русия се счита за страна, която е много по-напред от повечето други богати на ресурси страни в икономическото си развитие, с дълга традиция на образованието, промишлеността и науката. В страната има повече хора завършили висше образование, отколкото в Евразия. Планува се един трилион долара да бъдат инвестирани в развитието на инфраструктурата на Русия до края на 2020г.

Русия е страна с много динамична икономика, която наследява мощностите на СССР. В началото на 1998г. растежът на брутният вътрешен продукт на страната излиза над тренда, като най-голям ръст е отбелязан през 2000г. – 10%. До средата на 2008г. следва плавно покачване с приблизително 7% на година, докато финансовата криза не застига страната и през 2009г. е отбелязан отрицателен приръст от близо 8%. Въпреки това в края на 2009г. икономиката на Русия излиза от кризата и през 2010г. отбелязва 4% икономически растеж и нейното БВП

достига до 2,2 трилиона долара. През 2018г. брутният вътрешен продукт на страната възлиза на 1,658 трилиона долара, а БВП на глава от населението е 11,326 щатски долара.

Устойчиво производство и потребление.

Всички земеделски земи в Русия до 1990г. са държавна или кооперативна собственост, съответно обработвани от колхози, което са колективни стопанства и совхози, което пък са съветски стопанства. След 1990г. Федералното събрание на Русия приема Закона за селските ферми, като с него се определят правно-организационната форма на големи селскостопански предприятия, правните аспекти на собствеността върху земята и процедурите за сертифициране и упражняване правата на собственост. Част от активите на кооперативните стопанства се денационализират, както и държавните земи. Чрез създадената нова правна среда се формират очаквания, че ще се открият множество малки частни стопанства, а пък едромасштабните колективни стопанства ще бъдат реструктурирани. Въпреки приетото законодателство и очакванията, обстановката не се променя значително. Селскостопанската продукция през 2010г. се произвежда от селскостопански организации – 43,9%, домашни стопанства – 49,3% и фермерски стопанства- 6,8%.

Пшеницата е основна земеделска култура в Русия и повече от половината от засетите площи са зърнени култури са заети от нея. Приблизително 70% от пшеницата се използва за брашно, а около 30% за фураж. Около половината от общото производство се заема от зимната пшеница. Териториално тя се намира в източните части на лесостепни райони на Европейска Русия, Поволжието и по-малко в Сибир. През 1992г. добивите на страната от пшеница са приблизително 46 млн. тона, след което има период на спад и през 1998г. е отбелязан най-ниският добив от 27 млн. тона. След този спад държавата инвестира в сектора и по този

начин отново добивите се покачват, като през 2008г. добивът на пшеница е рекордно висок – 63,7 млн. тона. През 2009г., поради финансовата криза отново бива отбелязан спад, който този път е минимален с 3 млн. тона, но въпреки това пшеницата става на първо място по приходи от селскостопанска продукция в държавния бюджет.

Друга основна селскостопанска култура, която се отглежда в Русия са картофите. Една руска поговорка казва, че картофите са като втори хляб. Днес страната произвежда средно 30 млн. тона годишно, като основните области за нейното отглеждане са Централна Европейска Русия, Поволжието, Сибир, Урал и Алтай. През 2009г. доходите от картофи заемат 6-то място в държавния бюджет на Руската Федерация и в последните 10 години страната заема 3-то място в света по добив, след Индия и Китай.

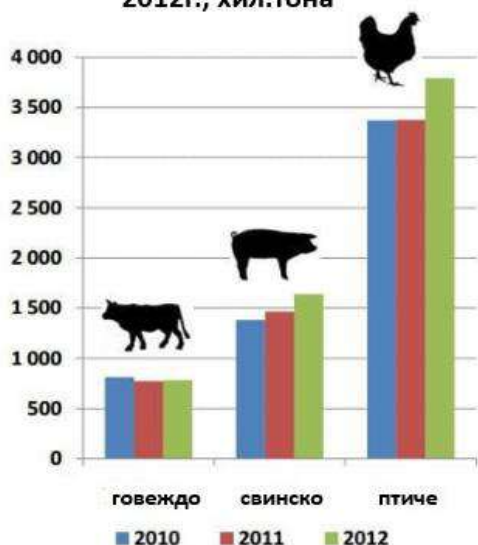
От друга страна животновъдството в Русия е по-равномерно разпределено. Говевъдство, свиневъдство и птицевъдство се развиват в европейската част на Русия. Овцевъдството, от своя страна, е характерно за Южен Сибир, Приуралието и Предкавказието. Развито еленовъдство се наблюдава в северните райони на страната, което от своя страна осигурява ценни кожи.

В Русия е най-развито млечно-месното говевъдство, като тенденциите сочат за намаление на производителността в сектора. Още през 90-те години производството на мляко започва да спада, като по онова време са се произвеждали приблизително 45 млн. тона годишно, а сега производството е спаднало с още 30% и продължава още да спада. С над 50% е спадът при месопроизводството, но от друга страна тенденцията при птицевъдството не е такава. Отглеждането на птици за месо за последните 5 години е белязало скок на увеличение с над 2 пъти. Също така производството на яйца е стабилно и 2 млн. тона годишно се произвеждат в страната.

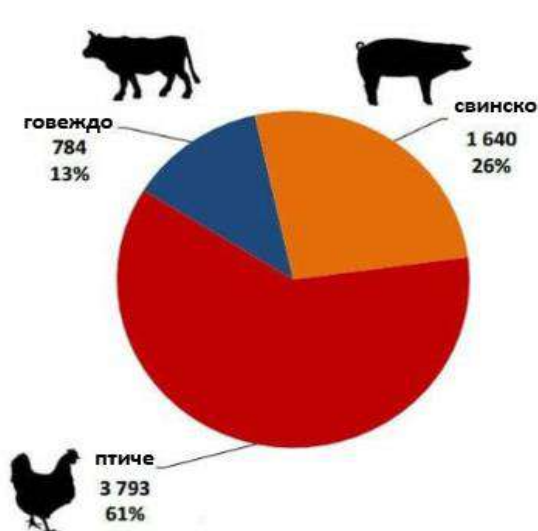
Русия има още един основен отрасъл в животновъдството – свиневъдството. До 90-те години страната заема 4-то място в света, след Китай, САЩ и Германия. Русия бележи 10 годишен период на спад, но въпреки това през последните 2 години бележи значително повишение и това я нарежда на 9-то място в света.

Бреговата линия на Русия е 4-тата по дължина в света след бреговете на Канада, Гренландия и Индонезия. Руската риболовна индустрия има изключително голяма икономическа зона от 7,6 млн. кв. км., както и достъп до 12 морета в 3 океана и излаз на Каспийско море, както и повече от 2 млн. реки. Русия се нарежда на 9-то място в света по добив на риба с приблизително 3 млн. тона годишно. Над 100 хиляди души са заетите в сектора.

**Динамика на потреблението
на месо в Русия от 2010 –
2012г., хил.тона**

**Структура на потреблението
на месо в Русия от 2012г.,
хил.тона**

**Общо потребление на месо в Русия през
2012г. – 6 216 хил.тона**

2. Демографски изменения.

Населението на Русия възлиза на около 146 700 000 жители. Гъстотата на населението е 9 души/км.км., като този показател я прави една от най-слабо населените страни в целия свят. Населението в Руската Федерация е предимно градско, като повечето от руснаците произхождат от групата на т.нар. източни славяни, чиято прароднина вероятно е днешна Украйна.

Възрастова структура (2008г.):

- 0 – 14г. – 14,6% (мъже 10 557 858/жени 10 033 254)
- 15 – 64г. – 71,2% (мъже 48 187 807/жени 52 045 102)
- 65г. и повече – 14,1% (мъже 6 162 400/жени 13 695 673)

Етнически състав

След преброяването през 2010г., данните показват, че населението на Русия се състои от 81% от етнически руснаци. В границите на Руската Федерация живеят над 150 етнически групи. По показател население Русия се нарежда на 8-мо място в света, дори и гъстотата на населението да е толкова ниска.

Населението на Русия е близо 149 млн. души през 1991г., малко преди разпадането на СССР. В средата на 90-те години спадът е много рязък, смъртността се повишава, а от друга страна раждаемостта претърпява огромен спад. За първи път от петнадесет години насам, през 2009г. Русия отбелязва годишен ръст на населението от 10 500 души.

Процентът на раждаемост в Русия е по-висок от този в повечето европейски страни – 12,6 раждания на всеки 1 000 човека (по данни за 2010г.), сравнено с 9,9 на всеки 1 000 човека за европейския съюз. Въпреки високата раждаемост в страната се забелязва и значително по-висок процент на смъртност – 14,3 на 1 000 човека за Русия срещу 10,28 на 1 000 за ЕС. Правителството на Русия прилага много програми, които са за повишаване на раждаемостта, като месечните плащания за подпомагане на деца стигат до 55 долара, а от 2007г. насам всяка жена получава еднократна помощ от 9 200 долара за раждане на второ дете.

Вероизповедания

Традиционните религии в Русия са Православното християнство, Ислямът, Будизмът и Юдаизмът. Най-голямата автокефална църква в Русия, както и в света е Руската православна църква.

Най-популярният религиозен празник в Русия е Великден, който се чества от над 90% от всички руски източноправославни граждани, като голям брой нерелигиозни граждани също честват този празник. Почти всички руснаци празнуват Великден с традиционните боядисани яйца и козунаци.

Езици

Жителите на Русия, които се състоят от 160 етнически групи, говорят общо около 100 езика. След преброяването през 2002г., данните сочат, че 142,6 млн. души говорят на руски език, следвани от татарски с 5,3 млн. души и украински с 1,8 млн. души. Единственият официален език на държавата, това е руският, но Конституцията дава право на федералните републики да направят своя роден език като втори официален, непосредствено след руския.

Руският език принадлежи към индоевропейското езиково семейство и е един от живите членове на източните славянски езици, като другите два са украински и беларуски. Географски той е най-широко разпространения език на Евразия и най-широко разпространеният славянски език.

Образование

Русия предлага безплатна образователна система, която е гарантирана за всички граждани от Конституцията, но от друга страна получаването на субсидии за след средно образование е силно конкурентно. Още от 1990г. е въведена 11-годишна школа за обучение в страната, като образованието в държавните средни училища е напълно безплатно.

Най-старите и големи руски университети са Московския държавен университет и Санктпетербургския държавен университет. През 2000г. правителството стартира програма за създаване на федерални университети, които стават най-вече чрез сливане на вече съществуващи големи регионални университети и изследователски институти, като за тази цел се предоставя специално финансиране. Всичко това се прави с цел да се създаде по-добро висше образование и изследователски институции и благодарение на това през 2010г. руското образование е обявено за едно от най-добрите в развитите страни.

През 2004г. държавата прави разходи за образование, които възлизат на 3,6% от БВП или 13% от консолидирания държавен бюджет. Руското правителство отпуска финансиране, за да се плащат таксите за обучение в рамките на установената квота или броя на студентите за всяка държавна институция. На студентите се плаща стипендия и им биват осигурени безплатни жилища в институциите за висше образование. През 2008г. в Русия бива приет закон за създаване на държавни квоти за университетите, според които могат да учат не повече от 10 000 чуждестранни студенти и всичко това е за сметка на държавния бюджет. Броят на чужденците, които получават образование в Русия през 2015г. се покачва с 14,4%, спрямо миналата година и числото им достига 186 000.

3. Кризата в Русия породена от COVID-19

Във връзка с новия коронавирус руската икономика се очаква да претърпи спад с 5,5 на сто, а догодина частично възстановяване с ръст от 3,5%, според основните икономически прогнози, публикувани от Международния валутен фонд. Икономическата активност на страната е спаднала с 13,4% само за две седмици откакто е обявена карантина в Русия. Една

трета от компаниите са заявили, че има риск да фалират, а пък все повече фирми заявяват в анкети, че се налага да свиват заетостта и фонд „работна заплата“. В страната предприятията сочат сриване на реалните заплати с 12 на 100 и се очертават изгледи за безработица от 12,1% още тази година. За малкия и среден бизнес Русия предвижда да бъдат отпуснати малко над 100 млрд. рубли.

Поради кризата с коронавирус цената на нефта, който е основен експортен продукт на страната, претърпява рязък спад и достига до най-ниското си равнище от 18 години насам. Един тон руска пшеница струва повече от един тон руски нефт, рублата силно девалвира, а руснаците ги очаква голямо поскъпване на всички стоки и това е една много голяма предпоставка за повалянето на руската икономика.

Заклучение

Устойчивото развитие е понятие с глобален и комплексен характер и с дългосрочен обхват във времето, то е развитие, което обезпечава нуждите на сегашното поколение, без да прави компромиси с възможността на бъдещите поколения да посрещнат своите нужди. Устойчивото развитие може да се постигне чрез запазване, доразвиване и обогатяване на доброто в развитието. Необходимо е да се обърща внимание не само на това, което трябва да се промени в положителна посока, но също и това, което трябва да се съхрани или развива в същата положителна посока. В противен случай може да се наруши хармонията, равновесието и балансираността в развитието.

Източници:

- [www.hdr.undp.org - http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi?fbclid=IwAR00wXMCcGkZxHMWWFI_saGVUjwozyiErMF6RU1B91ugQqgau1JjRsOEObY](http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi?fbclid=IwAR00wXMCcGkZxHMWWFI_saGVUjwozyiErMF6RU1B91ugQqgau1JjRsOEObY)

- [www.novavizia.com - https://www.novavizia.com/ustojchivo-razvitie-kontsepsiya-i-oblasti-za-promyana/?fbclid=IwAR3BkGP6wpdxukOimAuh9w1rBFFLcP2B70WY0ED8qK6IjQkIWCSsd0zOWXU](https://www.novavizia.com/ustojchivo-razvitie-kontsepsiya-i-oblasti-za-promyana/?fbclid=IwAR3BkGP6wpdxukOimAuh9w1rBFFLcP2B70WY0ED8qK6IjQkIWCSsd0zOWXU)
- <https://www.dw.com/bg/%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%80%D1%83%D1%81-%D0%B2-%D1%80%D1%83%D1%81%D0%B8%D1%8F-%D0%BE%D0%B1%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D1%8F%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B5-%D0%B8-%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%BD%D0%B0-%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8%D1%86%D0%B0/a-53116260>
- https://www.dw.com/bg/%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%80%D1%83%D1%81%D1%8A%D1%82-%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D0%B8-%D1%80%D1%83%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BA%D0%B0/a-52990825?fbclid=IwAR0nxi-WHnJ8G9kTwSL6YPFGK-oPxdtYv9z901p-OWgrZg0YJwuh8-N_spE
- <https://dariknews.bg/novini/sviat/krizata-s-koronavirusa-shte-uvelichi-bezrabotkata-v-rusiia-kitaj-shte-se-otyrve-leko-2221893?fbclid=IwAR3Ri-fyheKhLe7pVqHttztWk2dNR1qm9umchj-XCpmRgLzz6-9JC0J2SKnc>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ХАИТИ

Боримир Велков

3 курс

Целта на тази разработка е да се изследва устойчивото развитие на република Хаити, като се разгледат историята, географията, политическото устройство, демографията, социално-икономическото развитие, социалното включване, политиката, икономиката, образованието, здравеопазването и екологията.

Основните източници за набиране на необходимата информация, въз основа на която да се изведат изводите и тенденции в отделните области са различни сайтове от интернет.

Република Хаити е разположена на едноименния остров в Карабско море на площ от 27 750 кв.км с приблизително население от 11 млн, сред които 95% са потомци на роби от Африка. Открит е от Христофор Колумб при първото си плаване до Америка. Първата република в Америка след бунт на робите по времето на Наполеон.

Трудно се възстановява демокрацията след диктаторските режими на рода Дювалие, издигнали корупцията и насилието над опозицията. Армията е била разформирована, като се разчита на полицейските сили.

Хаити е една от най-бедните страни в света и най бедната на Американския континент, като 2/3 от работоспособното население е без работа. Само около 25% от страната е електрифицирана. Има проблеми в инфраструктурата и с обезлесяването.

Полагат се усилия за повишаване на грамотността, която е около 60% и подобряване на здравеопазването, което е в плачевно състояние.

Увод

Република Хаити (на френски: *République d'Haïti*, Айти) е държава разположена в западната част на остров Испаньола. Той се намира в Карибско море, като по-голямата му източна част е заета от съседната Доминиканска република. Столица е Порт о Пренс. Площта на Хаити е 27 750 квадратни километра и има приблизително население от 11 милиона, което я прави най-населената страна в Карибската общност и втората най-населена страна в Карибите след Куба.

Първоначално островът е бил обитаван от коренното население Тайно, което е дошло от Южна Америка. Първите европейци пристигат на 5 декември 1492 г. по време на

първото плаване на Христофор Колумб, който първоначално вярвал, че е намерил Индия или Китай. Впоследствие Колумб основава първото европейско селище в Америка, Ла Навадад, на сегашното североизточно крайбрежие на Хаити. Испания предявява претенции към острова и той е кръстен Ла Еспаньола, представляващ част от Испанската империя до началото на 17 век. Конкуриращите се претенции и селища от страна на французите довели до това, че западната част на острова е била дадена на Франция през 1697 г., като впоследствие е наречена Сен Доменг. Френските колонисти създават доходоносни плантации на захарна тръстика, обработвани от голям брой роби, докарани от Африка, което направило колонията една от най-богатите в света.

В разгара на Френската революция (1789-1999 г.) робите и свободните цветнокожи започват Хаитянската революция (1791-1804 г.), ръководена от бивш роб и първия черен генерал на френската армия, Тусен Лувертьюр. След 12 годишен конфликт силите на Наполеон Бонапарт са победени от наследника на Лувертьюр, Жан-Жак Десален (по-късно император Жак I), който обявява суверенитета на Хаити на 1 януари 1804 г. - първата независима държава на Латинска Америка и Карибите, втората република в Америките, първата държава, която премахна робството, и единствената държава в историята, създадена от успешен бунт на роби. Освен Александър Петсион, първият президент на републиката, всички първи водачи на Хаити са бивши роби. Първият век на независимостта на Хаити се характеризира с политическа нестабилност, остракизъм от международната общност и изплащане на осакатяващ дълг към Франция. След поредица от краткотрайни председателства, Франсоа „Папа Док“ Дювалие поема властта през 1956 г., като въвежда дълъг период на автократично управление, продължено от сина му Жан-Клод „Бебе Док“ Дювалие, продължило до 1986 г.; периодът се характеризира с провеждано от държавната власт насилие срещу опозицията и цивилните, корупция и икономическа стагнация.

От 1986 г. Хаити се опитва да създаде по-демократична политическа система.

1. Социално и икономическо развитие:

Икономика:

Хаити е най-слабо развитата страна в Централна Америка и Южна Америка и е сред най-бедните страни в света.

Хаити има предимно свободна пазарна икономика, с БВП от 19,97 милиарда долара, и БВП на глава от населението на стойност 1800 долара (оценки за 2017 г.). Страната използва хаитянската гурда като своя валута. Въпреки туристическата си индустрия, Хаити е една от най-бедните страни в света и най-бедната в региона на Америка, като корупцията, политическата нестабилност, лошата инфраструктура, липсата на здравни грижи и липсата на образование са посочени като основни причини. Безработицата е висока и много хаитяни

се стремят да емигрират. Търговията е спаднала драстично след земетресението през 2010 г. и последвалото огнище на холера, като БВП на паритета на покупателната способност на страната е спаднала с 8% (от 12,15 милиарда до 11,18 милиарда долара). Повече от 90 процента от бюджета на правителството идва от споразумение с Petrocaribe (ръководен от Венецуела петролен съюз).

Социално включване:

Личен доход:

Световният справочник съобщава за недостиг на квалифицирана работна ръка, широко разпространена безработица и недостатъчна заетост, като казва, че „повече от две трети от работната сила нямат официална работа“. Често се твърди, че три четвърти от населението живее с 2 или по-малко щатски долара на ден.

Световният справочник на ЦРУ също посочва, че основният източник на валута, са преводите на хаитянските гастарбайтери към своите семейства и той представлява една пета (20%) от БВП и надвишава пет пъти приходите от износа през 2012 г. Световната банка изчислява през 2004 г., че над 80% от завършилите колежи от Хаити са напуснали страната и живеят в чужбина.

Понякога семейства, които не могат да се грижат за дете, могат да го изпратят да живее с по-заможено семейство като домашен прислужник. В замяна приемното семейството трябва да гарантира, че осигурява образование (изучаване на занят) на детето, храна и подслон. Тази система е отворена за злоупотреба и се оказва противоречива, като някои я оприличават на детско робство.

2. Водоснабдяване и канализация:

Хаити е изправена пред ключови предизвикателства в сектора на водоснабдяването и канализацията: По-специално достъпът до обществени услуги е много нисък, качеството им е недостатъчно и публичните институции остават много слаби, въпреки чуждестранната помощ и заявеното от правителството намерение да укрепи институциите в сектора. Чуждестранните и хаитянски НПО играят важна роля в сектора, особено в селските и градските райони на бедните квартали.

Комуникации:

В Хаити комуникациите включват радио, телевизия, фиксирани и мобилни телефони и интернет. Хаити се класира на последно място сред северноамериканските страни в Индекса за готовност на мрежата на Световния икономически форум (NRI) - показател за оп-

ределяне на нивото на развитие на информационните и комуникационни технологии в дадена страна. Хаити класира номер 143 от общо 148 в класацията на НРИ за 2014 г., което е по-малко от 141 през 2013 г.

3. Образование:

Образователната система на Хаити се основава на френската система. Висшето образование, за което отговаря Министерството на образованието, се осигурява от университети и други публични и частни институции.

Повече от 80% от началните училища се управляват частно от неправителствени организации, църкви, общности и стопански субекти, с минимален държавен надзор. Според доклада за целите на хилядолетието за развитие за 2013 г. Хаити непрекъснато увеличава броя на обхванатите в основното образование от 47% през 1993 г. до 88% през 2011 г., постигайки равно участие на момчетата и момичетата в образованието. Благотворителните организации, включително Фондация за храна за бедните и здравето на Хаити, изграждат училища за деца и осигуряват необходимите училищни пособия. Според справочника на ЦРУ за 2015, нивото на грамотност в Хаити вече е 60,7% Земетресението през януари 2010 г. се посочва като основна пречка за реформата в образованието в Хаити, тъй като отклонило ограничените ресурси към оцеляване.

Много реформатори са се обявили за създаването на безплатна, обществена и универсална образователна система за всички ученици в начална училищна възраст в Хаити. Междоамериканската банка за развитие изчислява, че за създаването на адекватно финансирана система на правителството ще са необходими поне 3 милиарда долара.

След успешно завършване на средното училище, студентите могат да продължат висшето образование. Училищата за висше образование в Хаити включват университета в Хаити. Има и медицински училища и юридически училища, предлагани както в университета в Хаити, така и в чужбина. В момента Браун Университет си сътрудничи с L'Hôpital Saint-Damien в Хаити, за да координира учебната програма за детска медицина.

4. Демографски изменения:

Население:

Населението на Хаити е около 10 788 000 (юли 2018 г.), като половината от населението е по-младо от 20-годишна възраст. През 1950 г. при първото официално преброяване на населението, то е общо 3,1 милиона. Гъстотата на населението в Хаити е средно около

350 души на квадратен километър, като е концентрирано най-силно в градски райони, крайбрежни равнини и долини.

Повечето хаитяни са потомци на бивши африкански роби, включително мулати. Останалите са от европейски или арабски произход, потомците на заселници (от колониалния период и съвременна имиграция по време на Първата и Втората световна война). Хаитяните от източноазиатски произход или източноиндийски произход наброяват приблизително само 400.

Милиони хаитяни живеят в чужбина в САЩ, Доминиканската република, Куба, Канада (предимно Монреал), Бахамските острови, Франция, Френските Антили, Турците и Кайкос, Ямайка, Пуерто Рико, Венецуела, Бразилия, Суринам и Френска Гвиана. В САЩ има приблизително 881 500 хаитяни, 800 000 в Доминиканската република, 300 000 в Куба, 100 000 в Канада, 80 000 във Франция, и до 80 000 в Бахами. Има и по-малки хаитянски общности в много други страни, включително Чили, Швейцария, Япония и Австралия.

Динамика и структура на населението:

Приръстът на населението през 2009 г. е 1,838%. Смъртността от 1992 година се е понижила от 15 до 8,65 души на 1000, а раждаемостта съответно от 42 до 29,1 на 1000. За същия период детската смъртност също се е понижила от 104 до 63,83 на 1000 новородени.

Деца до 15 години са 42,1% от населението в страната, хора в трудоспособна възраст (15 – 65 години) – 54,4%, а възрастните над 65 години – 3,5%

Средната продължителност на живота е 59 години за мъжете и 63 години за жените.

Етнически състав:

В расово отношение състава на населението в Хаити е почти еднородно – 95% от населението са потомци на чернокожи бивши роби докарани на острова от Източна Африка още през колониално време. Останалите 5% са мулати и потомци на араби (предимно сирийци и ливанци) и европейци с френски, полски, немски, италиански и испански произход като последните представляват най-голямата част от жителите с европейски произход. Основно те са преселници от Куба и Доминиканската република. Много малка част от населението е и с азиатски произход. Чернокожите говорят на креолски език. Основната религия в Хаити е християнството, но половината от населението изповядва и вуду.

Обществено здраве:

Засилващата се социално-политическа криза в Хаити, оказва негативен ефект върху здравоопазването. Хаити има най-високите нива на детска и родилна смъртност на целия американски континент, както и най-високият процент на заболявания от СПИН на глава от

населението. Също така, една четвърт от децата страдат от хронично недोхранване, а 3 до 6% от остро недохранване. Около 15% от новородените имат ниско тегло при раждане. Острите респираторни инфекции и диарията причиняват половината от смъртните случаи при деца под 5 години. В една четвърт от изразжденията на бебета се наблюдават усложнения.

В миналото нивата на ваксинация на децата са били ниски - от 2012 г. 60% от децата в Хаити на възраст под 10 години са били ваксинирани в сравнение със степента на ваксинация в детска възраст в други страни от 93–95 г. % обхват. Наскоро се проведе кампания за масови ваксинации, за които се твърди, че ваксинират 91% от целевата популация срещу специфични заболявания (в този случай морбили и рубеола). Повечето хора нямат транспорт или достъп до болниците в Хаити.

Световната здравна организация цитира диариалните заболявания, ХИВ/СПИН, менингит и респираторни инфекции като чести причини за смърт в Хаити. Деветдесет процента от децата на Хаити страдат от водни болести и чревни паразити. ХИВ инфекцията се открива в 1,71% от населението на Хаити (приблизително 2015 г.). Честотата на туберкулозата (ТБ) в Хаити е повече от десет пъти по-висока, отколкото в останалата част от Латинска Америка. Приблизително 30 000 хаитяни се разболяват от малария всяка година.

Повечето хора, живеещи в Хаити, са изложени на висок риск от големи инфекциозни заболявания. Болестите, пренасяни с храна или вода, включват бактериална и протозойна диария, коремен тиф и хепатит А и Е, често срещаните болести също са треска от денга и малария, водните контактни заболявания включват лептоспироза. Приблизително 75% от хаитянските домакинства нямат течаща вода. Небезопасната вода, наред с неподходящите жилищни условия и нехигиенични условия на живот, допринася за високата честота на инфекциозни заболявания. Има хроничен недостиг на медицински персонал, а болниците нямат ресурси, ситуация, която е станала очевидна след земетресението през януари 2010 г. Коефициентът на детска смъртност на Хаити през 2013 г. е 55 смъртни случая на 1000 живородени деца в сравнение с 6 на 1000 в други страни.

След земетресението през 2010 г. Partners In Health основават Университетската болница в Мирбале, която е най-голямата болница захранвана със слънчева енергия в света.

Друг основен проблем на здравеопазването в Хаити е фактът че покритието на услугите е много ниско: 40% от населението няма реален достъп до основни здравни грижи, 76% от медицинските операции се извършват от неквалифициран персонал, повече от половината от населението няма достъп до лекарства, а само половината от децата са ваксинирани. Настоящото засилване на кризата е съпроводено с увеличаване на насилието, особено по време на конфронтации между противопоставящи се банди.

5. COVID-19:

До скоро Хаити е била слабо засегната от пандемията, но от началото на месец май случите рязко се покачват - от 85 на 1.05.2020 г. до 1,174 на 27.05.2020 г. Само за 26ти май случаите са 105. Смъртните случаи са 31, като първият е на 5.04.2020 г., а възстановилите са 22 (27.05.2020 г.)

С едва 60 единици апаратна вентилация за 11 милиона души, Хаити е най-уязвимата нация в Америките спрямо коронавируса. Докато много държави биха се затруднили да се справят със сериозно разпространение на Covid-19, Хаити може никога да не се възстанови от такова.

Способността на Хаити да реагира е затруднена от икономическите й проблеми. Около 60% от хаитяните живеят под прага на бедността и мнозина са изправени пред труден избор: или да се заемат с ежедневния си бизнес и да рискуват да се заразят със COVID-19, или да останат на закрито, както съветва правителството, и да не могат да слагат храна на масата. За тава не е чудно, че толкова много хора рискуват.

6. Промяна в климата и енергийно използване:

Необходимо е в Хаити да се започне масово засаждане на дървета, защото изсичането на гъстите гори е започнало още от колониалния период и необходимостта след революцията да се изплатят на Франция репарации. Наред с това, горите са били изсичани и за освоеността на земя за земеделски нужди и производство на дървени въглища. Това изсичане на горите, които по настоящем покриват по-малко от 1% от територията на страната е довело до силно ерозиране на почвите. В резултат на това, около 40% от населението на страната има проблеми с изхранването.

За да се намали безразборното изсичане на гори и превръщането им в земеделски площи се препоръчва Хаити да промени законодателството си и да приеме строги мерки, които да гарантират неприкосновеността на собствеността на земеделските производители.

7. Енергетика:

През 1925 г. град Жакмел е първият район в Карибите, който има електричество и впоследствие е наречен Градът на светлината.

Днес Хаити разчита до голяма степен на петролния съюз с Petrocaribe за голяма част от своите енергийни нужди. През последните години хидроелектрическата, слънчевата и вятърната енергия са били проучени като възможни устойчиви енергийни източници.

От 2017 г. сред всички държави от Американския континент Хаити произвежда най-малко количество енергия. По-малко от една четвърт от страната има електрическо покритие. Повечето региони на Хаити, които имат енергия, се захранват от генератори. Тези генератори често са скъпи и произвеждат много замърсяване. Зоните, които получават електричество, изпитват прекъсване на електроенергията ежедневно, а някои райони са ограничени до 12 часа електроенергия на ден. Електричеството се осигурява от малък брой независими компании: Sogener, E-power и Haytras. В страната няма национална електрическа мрежа. Най-често използваният източник на енергия е дървесината, заедно с дървени въглища. В Хаити годишно се консумират около 4 милиона тона дървесни продукти. Подобно на дървени въглища и дърва, петролът също е важен източник на енергия за Хаити. Тъй като Хаити не може да произвежда собствено гориво, цялото гориво се внася. Годишно в страната се внасят около 691 000 тона нефт.

На 31 октомври 2018 г. Евенсън Каликс, генералният директор за енергийно регулиране (ANARSE), е обявил проект за 24-часово електричество. За да се постигне тази цел, 236 мегавата трябва да бъдат инсталирани само в Порт-о-Пренс, като са необходими допълнителни 75 мегавата във всички останали региони в страната. Към момента само 27,5% от населението има достъп до електричество; освен това националната агенция по енергетика l'Électricité d'Haïti (Ed'H) е в състояние да посрещне само 62% от общото търсене на електроенергия.

8. Добро управление:

Политика:

Политиката на Хаити се осъществява в рамките на единна полупрезидентска република, където президентът е държавен глава, а премиерът е глава на правителството. Политиката на страната се счита за исторически нестабилна поради различни преврати, смяна на режима, военни хунти и вътрешни конфликти.

Изпълнителната власт се упражнява от президента и министър-председателя, които заедно съставят правителството.

Законодателната власт е възложена както на правителството, така и на двете камари на Националното събрание на Хаити, Сената и Камарата на депутатите. Правителството е организирано единично, като по този начин централното правителство делегира правомощия на ведомствата без конституционна нужда от съгласие.

Хаитянската политика е спорна: след независимостта Хаити претърпя 32 преврата. Дългата история на потисничество от страна на диктатори като Франсоа Дювалие и неговия син Жан-Клод Дювалие значително засегнала нацията. От края на ерата на Дювалие Хаити преминава към демократична система.

Правоприлагане и престъпност:

Правната система се основава на модифицирана версия на Наполеоновия кодекс.

Хаити последователно се нарежда сред най-корумпираните страни в света по индекса на възприятията за корупция. Според доклад за 2006 г. от Индекса на възприятията за корупция, в Хаити има силна връзка между корупцията и бедността. Нацията се нарежда на първо място сред всички анкетирани страни по нива на възприемана вътрешна корупция. Счита се, че президентът „Бейби Док“ Дювалие, съпругата му Мишел и техните агенти са откраднали 504 милиона долара от хазната на страната между 1971 и 1986 г. По подобен начин, след демобилизирането на хаитянската армия през 1995 г., хаитянската национална полиция придобива пълна власт върху гражданите на Хаити. Много хаитяни, както и наблюдатели на хаитянското общество смятат, че тази монополизирана власт би могла да предостави възможност за корумпирани полицейски сили.

Армия:

Министерството на отбраната на Хаити е основният орган на въоръжените сили. Бившите въоръжени сили на Хаити са били демобилизирани през 1995 г., но в момента се правят усилия за възстановяването ѝ. Настоящата отбранителна сила на Хаити е националната полиция на Хаити, която има високо обучени спец-части (екипи на SWAT) и работи заедно с бреговата охрана на Хаити. През 2010 г. националната полиция на Хаити наброява 7 000 души.

Заклучение:

Хаити е най-бедната страна в западното полукълбо и една от най-слабо развитите страни в света. Страната има залежи от злато, нефт и други природни богатства, но въпреки този сериозен потенциал за икономическо развитие, за момента тези отрасли не се развиват. При това нужното развитие не отбелязват и традиционните отрасли от икономиката поради високото ниво на корупция, политическата нестабилност, сложното минало на страната и природните бедствия.

Един от основните проблеми на страната е тежкото икономическо състояние на населението. Голям процент от гражданите на Хаити живеят под прага на бедността, нямат достъп до медицинско обслужване, електричество и канализация. Полагат се усилия за намаляване на неграмотността.

По мое мнение пикът на епидемията от COVID-19 в Хаити предстои, като страната е напълно неподготвена за справяне с тази пандемия. Ниското ниво на здравеопазване, финансовото състояние на населението и слабата икономика само ще усилят ефекта от пандемията. Няма и данни правителството да взима адекватни мерки за ограничаване на заразата.

Много е вероятно Хаити да не се възстанови от икономическите последствия на коронавируса.

Използвана литература:

1. <https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D0%B0%D0%B8%D1%82%D0%B8;>
2. [https://en.wikipedia.org/wiki/Haiti;](https://en.wikipedia.org/wiki/Haiti)
3. [https://www.bbc.com/news/world-latin-america-52324225;](https://www.bbc.com/news/world-latin-america-52324225)
4. [https://lenouvelliste.com/article/188322/kesnel-jean-paul-un-salon-sur-lecologie-en-haiti;](https://lenouvelliste.com/article/188322/kesnel-jean-paul-un-salon-sur-lecologie-en-haiti)
5. [https://www.exploring-economics.org/fr/BartoszBartkowskiorientation/ecological-economics/;](https://www.exploring-economics.org/fr/BartoszBartkowskiorientation/ecological-economics/)
6. [https://www.worldometers.info/coronavirus/country/haiti/.](https://www.worldometers.info/coronavirus/country/haiti/)

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ФРАНЦИЯ

Кристиан Евтимов

3 курс

Увод

Устойчивото развитие е понятие с глобален характер и дългосрочен обхват във времето. То е постижимо само посредством съвкупни усилия и действия на правителството, местните органи, стопанските субекти и населението. Устойчивото развитие представлява основополагаща насока на мисленето и поведението на обществото, държавните институции, ръководителите от различен ранг и хората. То е развитие и използване на природните ресурси или по-точно естествените фактори на производство и средата (земя, вода, минерални ресурси, гори и др.) от една страна и човешките ресурси, от друга страна. Повишаване на благосъстоянието на сегашните поколения, без да се накърнява правото на бъдещите поколения за здравословни условия за живот, труд и обитание.

Съчетаването на целите на икономическото и социалното развитие с изискването за запазване и подобряване качеството на околната среда. Съхраняването на историческите и културни традиции на нацията като цяло и на териториалните общности в частност и осигуряване на приемственост между поколенията и съхраняване и доразвиване на всички положителни, благоприятни за устойчивото развитие процеси и тенденции.

1. Демографски изменения

Демографските фактори представляват динамиката на човешката популация. Тя обхваща въпросите, свързани с големината, структурата и разпределението на населението. Наблюдава процесите на раждане, смърт, възпроизводство, миграция, застаряване и други. Установява зависимости при населението от гледна точка на образование, етническа идентичност, религия, социална принадлежност. Най-общо може да се каже, че демографията е наука за населението.

Населението на Франция е на четвърто място в Европа след Русия, Германия и Великобритания. Етническите французи са 93%, принадлежащи към романската езикова група. От малцинствата най-значителни са бретонците, фламандците, корсиканците и баските. Повечето французи са от келтски (галски) произход, с примеси от италиански (римляни) и германски (франки) групи. Значителен е броят на мигрантите от бившите френски колонии, които са главно от Централна и Северна Африка и отвъд морските департаменти. Страната е сравнително по-рядко населена от Германия и Италия, които са нейни съседки и особено Белгия, която има около 108 души на кв. км. Франция е високо урбанизирана като над 75% от населението живее в градовете, най-големите са Париж (над 10 милиона), Лион и Марсилия.

Между 2010 и 2017 г. френското население нарасна от 64 613 000 до 66 991 000, или с приблизително 2,4 милиона души за период от 7 години, което прави Франция една от най-динамичните страни в ЕС. Населението на Франция расте с 1 милион души на всеки 3 години. Със среден годишен прирѣст от 340 000 души, темпо на растеж от 0,6%. Населението на Франция е едно от най-бързо нарастващите в Европейският съюз. Със среден естествен годишен прирѣст от 298 000 души в метрополна Франция или 410 000 с миграцията между 2000 и 2010 година. През 2006 година населението нарасна с 414 000 души, +302 000 натурална прирѣст, и +112 000 от имиграцията. До 2025/2030 г. населението се смята да достигне 70 милиона души, а до 2080 г. – около 79 милиона.

Година	Население
2015г.	66 380 000

2020г.	67 658 000
2030г.	70 396 000
2040г.	72 767 000
2050г.	74 297 000
2060г.	75 599 000
2070г.	77 109 000
2080г.	78 842 000

Франция е по-напреднала сред развитите страни и по-специално европейските държави, като има сравнително висок темп на естествен прираст. По отношение на раждаемостта, тя беше отговорна за почти целия естествен прираст на населението в Европейския съюз през 2006 г. Между 2006 и 2016 г. във Франция се наблюдава второто най-високо нарастване на населението в Европейския съюз и е една от само четирите страни в ЕС, където естествените раждания представляват най-голям прираст на населението. Това е най-високият процент от края на бебешкия бум през 1973 г. и съвпада с покачването на общия коефициент на раждаемост на жени от над 1,7 от 1994 г. на 2,0 през 2010 г.

От януари 2017 г. коефициентът на плодовитост намалява леко до 1,93 деца на жена. Въпреки това, коефициентът на раждаемост и раждаемостта във Франция остават сред най-високите в ЕС. Въпреки това, като много развити страни, населението на Франция застарява. Средната възраст е 42,6 години, докато близо една пета от французите са на 65 или повече години. Средната продължителност на живота е 82,2 години.

Според проучване, проведено през 2016 г. от Institute Montaigne и Institute François d'opinion publique (IFOP), 51,1% от общото население на Франция е християнско, 39,6% няма религия, 5,6% са мюсюлмани, 2,5% са били последователи на други вероизповедания, а останалите 0,4% не са решили относно своята вяра.

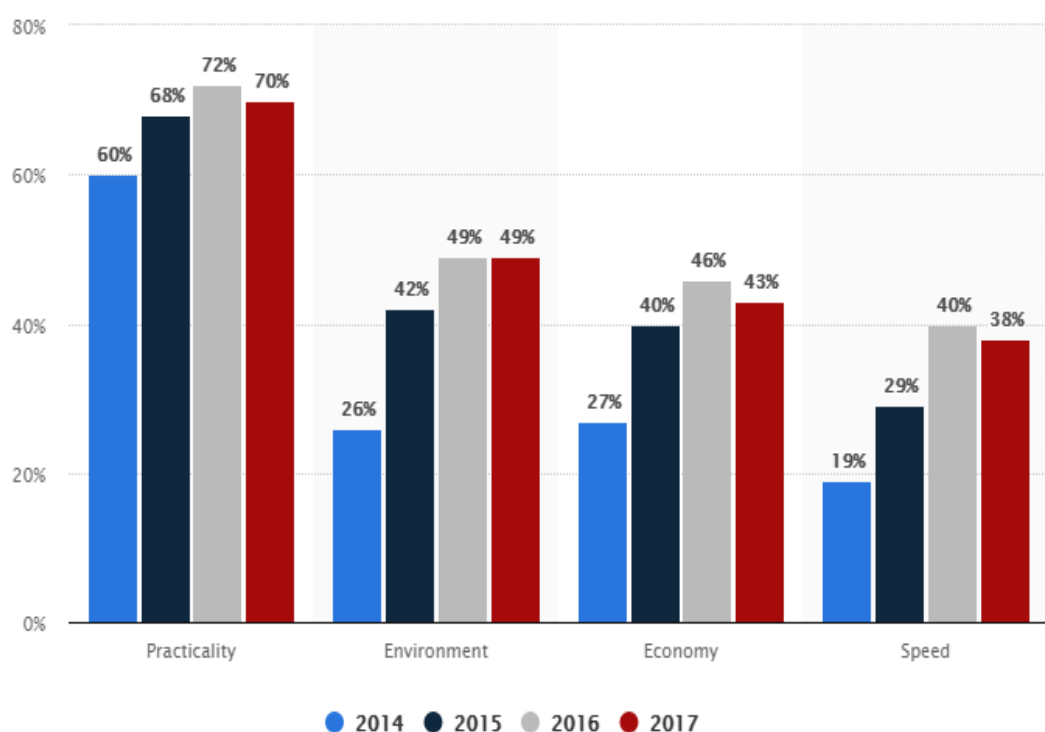
Френската образователна система е продукт на Френската революция. Училището е не само образователна институция, но то и възпитава децата като граждани на Франция и осигурява единството на нацията, както и пази достиженията на републиката. Държавната образова-

телна система се основа на четири главни принципа – равни шансове за достъп до образование, липса на дискриминация, неутралитет и лаицизъм. В сравнение с други образователни системи френската организация показва интересни особености като ранна социализация на децата в обществени заведения, късна специализация на учениците, целодневно обучение, голяма конкуренция, високи изисквания към дисциплината и спазването на правилата.

2. Устойчив транспорт

Железопътната мрежа на Франция, която към 2008 г. се простира на 29 473 километра, е втората най-обширна в Западна Европа след тази на Германия. Той се управлява от SNCF, а високоскоростните влакове включват Thalys, Eurostar и TGV, които пътуват със скорост 320 km / h при търговска употреба. Eurostar, заедно с соваляката Eurotunnel, се свързва с Обединеното кралство чрез тунела на Ламанша. Железопътните връзки съществуват до всички останали съседни страни в Европа, с изключение на Андора. Вътреградските връзки също са добре развити както с подземните услуги (Париж, Лион, Лил, Марсилия, Тулуза, Рен), така и с трамвайните услуги (Нант, Страсбург, Бордо, Гренобъл, Монпелие и др.), допълващи автобусните услуги. В момента шест града във Франция имат бързи метро влакове. Пълните метро системи работят в Париж (16 линии), Лион (4 линии) и Марсилия (2 линии). Бавните метро влакови линии (тип VAL) се използват в Лил (2 линии), Тулуза (2 линии) и Рен (1 линия).

Във Франция има приблизително 1 027 183 километра обслужващи пътно платно, което я нарежда най-обширната мрежа на европейския континент. Регионът на Париж е обгърнат от най-гъстата мрежа от пътища и магистрали, които го свързват с почти всички части на страната. Френските пътища също се справят със значителен международен трафик, свързвайки се с градове в съседни Белгия, Люксембург, Германия, Швейцария, Италия, Испания, Андора и Монако. Няма годишна такса за регистрация или пътен данък. Използването на магистралите с частна собственост е чрез пътни такси, освен в близост до големи комуни. Пазарът на нови автомобили е доминиран от местни марки като Renault (27% от автомобилите, продадени във Франция през 2003 г.), Peugeot (20, 1%) и Citroën (13, 5%). Над 70% от новите коли, продадени през 2004 г., имаха дизелови двигатели, много повече от съдържащите бензинови или пропан-бутан двигатели. Франция притежава виадукта Мило, най-високият мост в света, и е изградил много важни мостове като Понт дьо Нормандия. В повечето френските градове, градските автобусни услуги се предоставят с фиксирана такса за индивидуални пътувания. Много градове имат автобусни услуги, които работят добре в предградията или дори в страната. Цените обикновено са евтини, но селските услуги могат да бъдат ограничени, особено в почивните дни.

По тази графика можем да кажем някои факти относно хората, които се движат със собствен транспорт (кола) в рамките на Франция. Хората през различните години разчитат и търсят различен вид превозни средства, а именно (бързи автомобили, икономични автомобили, такива които пазят околната среда и практични автомобили). Вижда се по графиката, че има значително повишение на практичните автомобили, които се ползват. За опазване на околната среда е нужно да се купуват предимно такива, които пазят околната среда. Трябва да се използват такива, които опазват околната среда, тъй като всички коли с двигатели с вътрешно горене пречат на нашата планета, както виждаме примера с глобалното затопляне. Електрическите автомобили са много правилно измислени автомобили, тъй като те опазват околната среда и не отделят вредни газове и емисии.

Град Париж, подобно на много големи градове във Франция, насърчава използването на зелени двигатели и превозни средства с две колела, както и разширяване на лентите за колоездачи и ролери. Масштабна система за обществено споделяне на велосипеди е създадена в няколко града като Париж и Ница във Франция. Същата система съществува в Ница за автомобили и ще съществува в градската зона на Париж.

Във Франция има 464 летища. Летище Шарл де Гол, разположено в близост до Париж, е най-голямото и най-натовареното летище в страната, управляващо огромното мнозинство

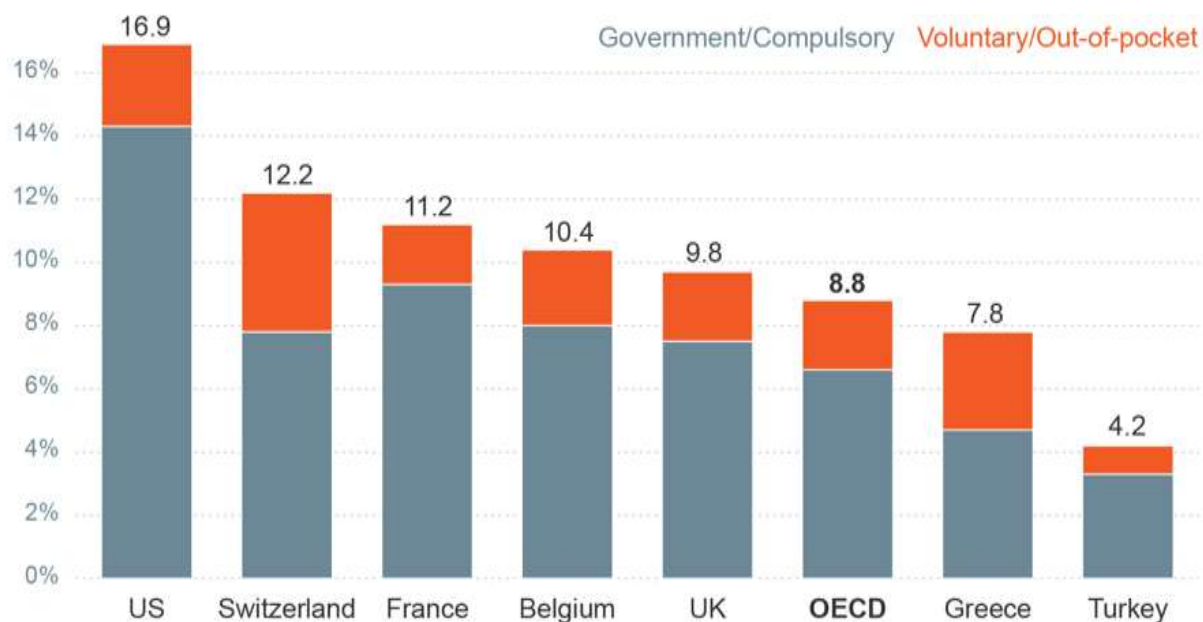
от популярния и търговски трафик и свързва Париж с почти всички големи градове по света. Air France е националната авиокомпания, въпреки че има многобройни частни авиокомпании, които предоставят вътрешни и международни туристически услуги. Франция има изключително силно развит въздушен вътрешен и външен транспорт.

Във Франция има десет големи пристанища, най-голямото от които е в Марсилия, което е и най-голямото граничещо със Средиземно море. Има 12 261 километра водни пътища във Франция, включително Канала дю Миди, която свързва Средиземно море с Атлантическия океан през река Гарон.

3. Обществено здраве

Френската система на здравеопазване беше обявена от Световната здравна организация през 2008 г. като най-добре функциониращата система в света по отношение на наличността и организацията на доставчиците на здравни грижи. Това е универсална система за здравеопазване. Той включва комбинация от публични и частни услуги, сравнително високи разходи, висок процент успеваемост на пациентите и нисък процент на смъртност и висока удовлетвореност на потребителите. Целта му е да комбинира ниските разходи с гъвкавостта на избора на пациента, както и на автономията на лекарите. Докато 99,9% от френското население е покрито, нарастващата цена на системата е предизвикала безпокойство, както и липсата на спешна служба в някои райони.

Френската здравна система е една от здравните грижи, финансирани до голяма степен от държавното здравно осигуряване. В своята оценка от 2000 г. на световните системи за здравеопазване Световната здравна организация установи, че Франция предоставя „най-добрите здравни грижи“ в света. Френската здравна система е класирана на първо място от СЗО. През 2011 г. Франция изразходва 11,2% от Брутният вътрешен продукт за здравеопазване, или 4 086 щатски долара на глава от населението, цифра много по-висока от средната изразходвана за страните в Европа, но по-малко, отколкото в САЩ. Приблизително 77% от разходите за здравеопазване се покриват и са финансирани от правителствени агенции.

Здравната система във Франция се състои от напълно интегрирана мрежа от публични болници, частни болници, лекари и други доставчици на медицински услуги. Това е универсална услуга, предоставяща здравни грижи за всеки гражданин, независимо от богатството, възрастта или социалния статус.

По принцип грижите са безплатни за хора, засегнати от хронични заболявания като рак, СПИН или муковисцидоза. Средната продължителност на живота е 78 години за мъжете и 85 години за жените, една от най-високите в Европейския съюз и света. Във Франция има 3.22 лекари на всеки 1000 жители, а средните разходи за здравеопазване на глава от населението са били 4 719 щатски долара през 2008 г. Към 2007 г. приблизително 140 000 жители (0,4%) от Франция живеят с ХИВ / СПИН.

Французите имат репутацията на един от най-слабите хора (тегло) в развитите страни. Франция - подобно на други богати страни - е изправена пред нарастваща и скорошна епидемия от затлъстяване, поради най-вече промяната във френските хранителни навици на традиционната здравословна френска кухня с нездравословна храна. Френският процент на затлъстяване все още е далеч под този на Съединените щати - понастоящем равен на американския през 70-те години на миналия век - и все още е най-ниският в Европа. Властите сега разглеждат затлъстяването като един от основните проблеми на общественото здравеопазване и се борят с него яростно. Въпреки това процентът на затлъстяване в детска възраст се забавя във Франция, като същевременно продължава да расте в други страни.

Правителствен орган ANAES, Agence Nationale d'Accréditation et d'Evaluation en Santé (Националната агенция за акредитация и оценка на здравеопазването) отговаря за издаването на препоръки и насоки за практиката. Има препоръки относно клиничната практика, свързани с диагнозата, лечението и надзора на определени състояния, а в някои случаи и с оценката на режима на възстановяване. Националната агенция за акредитация и оценка на здравеопазването също публикува насоки за практиката, които са препоръки относно добрите практики, които лекарите трябва да спазват в съответствие с условията на споразумения, подписани между техните професионални представители и здравноосигурителните каси. Съществуват и препоръки относно предписанията за лекарства и в по-малка степен за предписването или предоставянето на медицински преглед. По закон лекарите трябва да поддържат своите професионални знания с текущо професионално образование.

Както в много европейски страни, здравеопазването във Франция е система, основана на застраховането. Задължително е френските жители да се регистрират за здравно осигуряване. Чуждестранните резиденти имат достъп до френското здравно осигуряване чрез системата PUMA, след като живеят в страната три месеца. Тези, които печелят под определен праг, могат да кандидатстват за допълнително покритие, наречено CMU-C.

4. Франция и COVID-19

Световното застрашаване от корона вируса все още е активно. Има много хора, които са застрашени от тази болест. Първите данни за установен случай във Франция е на 24 януари 2020г. Франция претърпя най-рязкото икономическо свиване откакто бяха рекордите през 1949 г. Брутният вътрешен продукт (БВП) се сви с 5,8% спрямо предходните три месеца е съобщила официалната статистическа агенция. От 17 март на 67 милиона души във Франция е казано да си стоят у дома, освен да купуват храна, да отидат на работа или да потърсят медицинска помощ. Потребителските разходи, които са двигателят на френската икономика са намалели с 6,1% през първото тримесечие, докато бизнес инвестициите са спаднали с 11,4%. Правителството очаква икономиката да намалее поне с 8% тази година и се втурна чрез кризисен пакет на стойност 110 милиарда евро - 4% от БВП - за да помогне на компаниите и работниците. Повече от един от двама работници в частния сектор е поставен на субсидии от държавата, насочени към отстраняване на постоянните масови съкращения. Прогнозирано е свиване на БВП за цялата година с близо 9%, като активността ще се възстанови постепенно.

Заклучение

Устойчивото развитие на Франция е едно от най-успешните в ЕС. Има добра демографска стабилност, развит транспорт, както и една от най-успешните здравно осигурителни системи. Франция се стреми към развитие и опазване на околната среда. Устойчивото развитие е организационният принцип за постигане на целите на човешкото развитие, като едновременно поддържа способността на природните системи да предоставят природните ресурси и екосистемните услуги, от които зависи икономиката и обществото. Желаният резултат е състояние на обществото, при което условията на живот и ресурси се използват, за да продължат да задоволяват човешките нужди, без да подкопават целостта и стабилността на естествената система. Устойчивото развитие на Франция може да бъде определено като развитие, което отговаря на нуждите на настоящето, без да се компрометира способността на бъдещите поколения да посрещат собствените си нужди.

Източници

- <https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%8F>
- <http://www.suntravel.bg/%D1%84%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%8F-news172.html>
- <https://comme-un-pro.fr/bg/systeme-sante-francais-protections-couts-prise-en-charge/>
- <https://www.worldometers.info/demographics/france-demographics/>
- <http://ee.france.fr/en/information/transport-getting-around-france>
- <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/FRA>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА РУСИЯ

Гергана Оведенска

3 курс

Увод

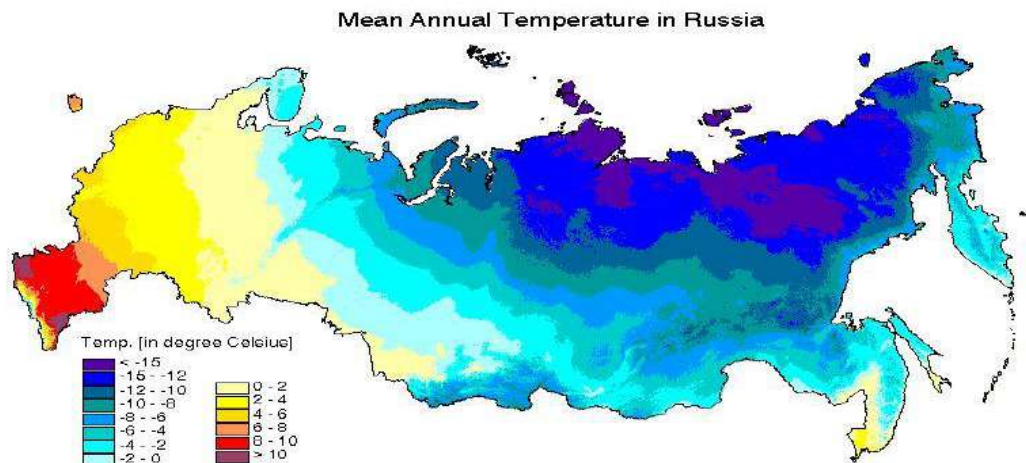
Устойчивото развитие обхваща много фактори и икономически сектори на дадена страна, за да се определи дали тя е в стабилно състояние и как се развива като икономическа сила. Според различни източници, устойчивото развитие е баланса между екологичните и социалните принципи като е екологосъобразно и социално оправдано икономическо развитие.

В курсовата работа ще разгледаме устойчивото развитие на Русия, която е най-голямата по площ страна в света. Може да се каже, че Русия е една от икономическите сили и се характеризира като промишлено-аграрна страна в преход към пазарна икономика. Основно ще разгледаме секторите на електроенергия, транспорт и международните отношения на страната.

1. Климат и енергийни ресурси

Климатът в Русия се характеризира като континентален в по-голямата част от страната, поради големите ѝ размери. В почти цялата страна зимните валежи са във формата на сняг и дните със снежна покривка от 40 достигат до 250 в най-студените части на Сибир.

Най –
гъсто
насе-
ните
части
на Ру-
сия са
Евро-
пейс-

ката, Южните части на Западен Сибир и Далечния Изток. Там се наблюдава влажен континентален климат и се характеризира с големи температурни различки като горещо лято и студена зима. Валежите са равномерно разпределени през годината, само в Далечния Изток зимата е по-суха от лятото заради мусоните.

В днешно време много от населението на Русия отрича, че има промени в климата. Така възниква следният парадокс – руските учени и президентът на страната в един глас свързват природното бедствие в Иркутска област именно с глобалните климатични промени. Путин дори заяви в Москва, че "нашата най-важна цивилизационна задача е да защитим планетата от екологична и климатична деградация".

Русия е притежателка на едни от най-големите запаси от енергийни ресурси и минерали в света и е на челна позиция в добива на нефт и природен газ. Русия редовно е определяна като енергийната суперсила от запада. Тази страна има най-големите горски масиви и езерата ѝ съдържат $\frac{1}{4}$ от запаса на незаделена, чиста вода в световен мащаб.

Москва обръща енергийната си политика с две събития. Газопроводът „Силата на Сибир“, който доставя газ към Китай и прави завой на столицата към изтока. Прието е също така руското петролно производство да бъде намалено като част от опита да се стабилизират цените. Русия десетилетия наред провежда независима петролна политика и сега е 15та държава членка на ОПЕК. Страната остава основен играч на петролния пазар като през 2018г.

тя е износител на повече от 9 млн. барела с петрол на ден и близо 250 млрд. кубически метра природен газ.

Русия като най-голям производител на електроенергия се нарежда на 3-то място в света и е 5-та по производство на възобновяема енергия, което се дължи на добре развитата хидро-енергетика в страната.

Русия е страната, която първа развива ядрената сила и първа в света изгражда атомна електроцентрала. Страната се нарежда на 4-то място в света като производител на ядрена енергия и в Русия има единадесет атомни електроцентрали и тридесет и два ядрени реактора.

През

ната

капа-

тът на

торите

21 244

вата и

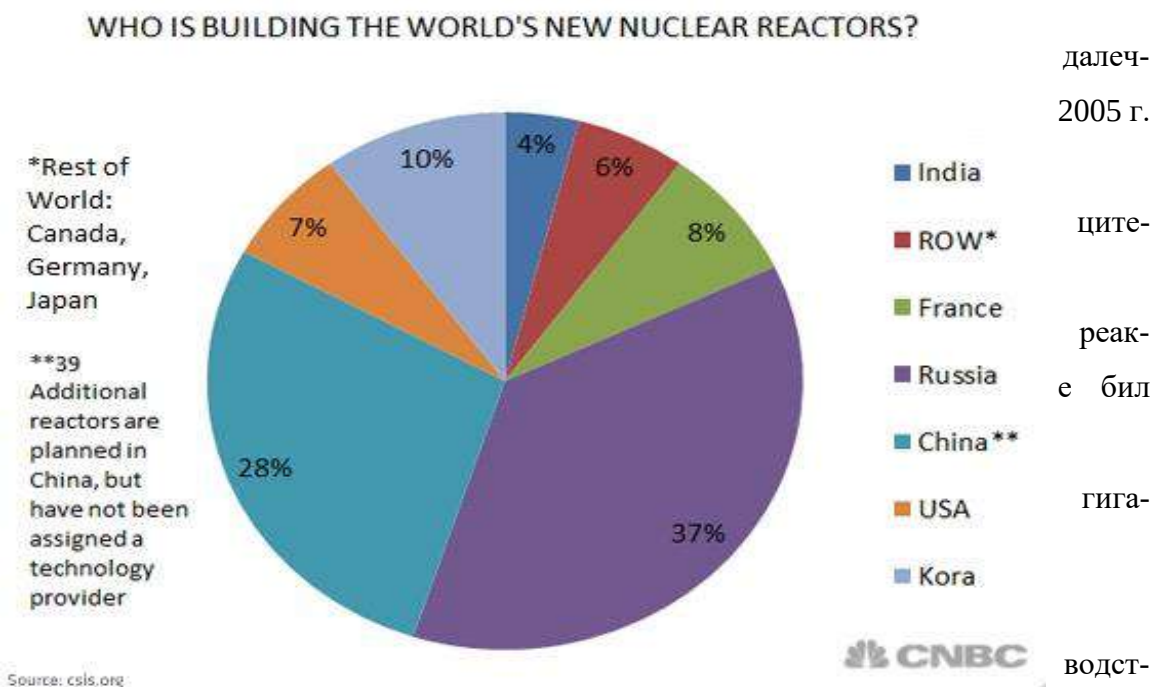
произ-

вото

електричество възлизало на 951 теравата. Този сектор се развива бързо и целта му е увеличаването на дела на ядрената енергия от 16,9% на 23%, също така и да се намали вредата върху околната среда. Русия има за цел до 2020 г. да е постигнала устойчиво развитие.

От графиката можем да видим, че Русия заема място с цели 37% по строене на ядрени реактори.

Руското правителство смята да отпусне 127 милиарда рубли (5,42 млрд. \$) за федерална програма, която е посветена на следващото поколение технологии за ядрена енергетика.

далеч-

2005 г.

ците-

реак-

е бил

гига-

водст-

на

Около 1 трилион рубли (42,7 млрд. \$) е планирано да бъдат отпуснати от федералния бюджет за ядрена енергия и развитието на индустрията преди 2015 г.

2. Транспорт

Русия разполага с добре развита транспортна мрежа, която се състои от 1 283 387 км. пътища, от които 928 000 км. са асфалтирани. Пътищата, които са с федерално значение, са на дължина от 50 000 км. Русия превъзхожда всички страни от Европа, с изключение на Франция, по дължина на пътищата и е на 7-мо място в световен мащаб. По съотношение броя на населението, плътността на автомобилните пътища е 5,3 км. на 1000 жители.

➤ Железопътен транспорт и метро

Железопътните линии са с обща дължина от 87 157 км, на второ място в света след САЩ, като над 44 000 км от тях са електрифицирани. Държавната железопътна компания („Российские железные дороги“) е една от най-големите в света с над 1 милион служители, и е монополист в жп-transporta. Тя генерира над 3,6% от брутният вътрешен продукт и поддържа 39% от общия трафик на товари и повече от 42% на пътническия трафик. През 2013 г. е обявена програма на стойност \$13 млрд. за модернизация и ремонт на инфраструктурата. През 2014 г. Китай и Русия започват строежа на железница, която да свързва мегаполисите Пекин и Москва, а стойността на проекта е 242 млн. долара.

Седем руски града – Москва, Санкт Петербург, Новосибирск, Нижни Новгород, Самара, Казан и Екатеринбург, имат подземно метро, а Волгоград разполага с метротрам. Московското метро е едно от най-натоварените в света с над 6,7 млн. пътници дневно.

➤ Въздушен транспорт

Въздушният транспорт се възползва от 1218 летища, най-натоварените от които са Шереметиево, Домодедово, Внуково в Москва и Пулково в Санкт Петербург. Общата дължина на пистите надхвърля 600 000 км. Националният авиопревозвач, Аерофлот, има редовни полети до 120 дестинации в над 50 страни и е член на SkyTeam. Освен нея има и още 46 авиокомпаниии, частна или държавна собственост. С летища разполагат още 18 града – Екатеринбург, Новосибирск, Уфа, Красноярск, Сочи, Самара, Ростов на Дон, Хабаровск, Владивосток, Иркутск, Калининград, Казан, Сургут, Тюмен и курортът Минерални води.

➤ Речен и морски транспорт

Речният транспорт играе голяма роля в стопанството на Русия. Дължината на вътрешните водни плавателни пътища е 200 000 км. Речният транспорт има 3,9% от общия стокооборот, като през 2006 г. той съставлява 58 млрд. т. км. Основен за Русия се явява Волго-Камският речен басейн, на който принадлежи 40% от стокооборота на речния флот.

Други важни плавателни реки в европейските части на Русия са Деверна Двина, Сухона, Онега, Свир, Нева, а в азиатската част – Об, Енисей, Лена, Амур.

Руската федерация има големи морски пристанища на Азовско, Черно, Каспийско, Балтийско, Бяло и Баренцово море, както и на Северния ледовит и Тихия океан. Много от тези пристанища обслужват търговски флот от 1143 кораба, в това число 642 товарни и 244 петролни танкера. На морския транспорт принадлежи главна роля в междудържавния стокооборот, неговата важност се определя и от положението на Русия, която има излаз на 12 морета и три океана и дължина на морската граница 42 000 км. Общият стокооборот на 63-те руски морски порта в 2007 г. съставлява 451 млн. т. основна роля в който имат нефтът и нефтените продукти. През Северния ледовит океан е най-краткият морски път между Европейска Русия и Далечния изток.

3. Международни отношения

Признат наследник на Съветския съюз е Руската федерация. Русия продължава да изпълнява международните дейности на СССР и е заела постоянно местото на съюза в Съвета на сигурност на ООН, както и членствата в други международни организации, правата и задълженията по договори и имуществото и дълговете на СССР. Русия има многостранна външна политика. Считано от 2009 г. поддържа дипломатически отношения със 191 страни и разполага със 144 посолства. Външната политика се определя от председателя и се изпълнява от Министерството на външните работи на Русия.

Русия като един от петте постоянни членове на ООН, играе важна роля в поддържането на сигурност и международен мир. Русия участва и на шестстранните преговори със Северна Корея и в Четворката за близкия Изток. Също така страната е членка на индустриалните държави от Г-8, ОССЕ, Съвета на Европа и АПЕК. Обикновено Русия заема челна роля в

регионалните организации като например държавите от ЕАИО, ОНД, ШОС и ОДКБ. Президентът на страната (В. Путин) е пледирал за стратегическо партньорство с тясна интеграция в различни размери. Това включва и установяване на общи пространства между Русия и Европейския съюз. След разпадането на Съветския съюз, Русия разработва по-приятелски отношения с НАТО.

Руската федерация поддържа много силни отношения с държавите от БРИКС. Също така страната се опитва да укрепи връзката си с Китай като страните подписват договор за приятелство, износ на военни технологии и оръжия, както и изграждането на Транссибирски нефтопровод, който да покрива енергийните нужди на Китай.

Стоките, които главно Руската федерация изнася са петрол и петролни продукти, природен газ, дърво, метали, химикали и граждански и военни манифактури. Стойността от износа на стоки възлиза на 353 милиарда долара.

➤ Партньори за износ:

- Китай (10,9%)
- Холандия (10%)
- Германия (7,1%)
- Беларус (5,1%)
- Турция (4,9%)

Стоките, които най-често се внасят са превосни средства, машини, фармацевтични продукти, метални изделия, пластмаса, плодове, месо, ядки, медицински и оптични инструменти и други. Стойността на вноса възлиза на стойност от 238 милиарда долара.

➤ Партньори за внос:

- Китай (21,1%)
- Германия (10,7%)
- САЩ (5,6%)

- Беларус (5%)
- Италия (4,5%)
- Франция (4,2%)

Нека разгледаме отношенията на Русия с Република България отделно от другите страни. Руската Федерация е един от най-важните външноикономически партньори за България. След като България се присъедини към ЕС, отношенията между двете страни станаха още по-динамични. Потвърждение за това е регистрираният прираст през 2007 г. спрямо 2006 г. на българския износ за Русия с 96%, на руските инвестиции в България със 73.8%, на туристопотока от Русия с 14%.

Както казахме за България, Руската Федерация е един от най-важните ѝ външноикономически партньори. През 2017 г. Русия има 2,7% от износа и 10,3% от вноса. България заема приблизително 1% от външнотърговския стокообмен на Русия.

Сега в таблица ще представим стокообмена между Р. България и Руската Федерация за годините от 2006 г. до 2016 г.

Години	Стокообмен	Износ	Внос	Салдо
2006	4168.5	228.4	3940.1	- 3711.7
2007	4159.3	446.3	3713.0	- 3266.7
2008	5983.4	614.4	5369.0	- 4754.6
2009	3533.0	407.5	3125.5	- 2718.0
2010	4735.3	584.7	4150.6	- 3565.9
2011	6492.2	754.1	5738.1	- 4984.0
2012	7527.6	722.0	6805.6	- 6085.8
2013	7135.9	775.8	6360.1	-5584.3
2014	6020.8	706.2	5314.6	-4608.4
2015	3961.1	443.4	3517.7	-3074.3
2016	3026.3	434.0	2592.3	- 2158.3

Таблицата е в млн. щ. д.

4. COVID-19

Като за начало да кажем, че Коронавирусът е нов за целия свят и всички страни се опитват да се справят заедно с глобалния проблем, който възникна.

В Русия потвърдените случаи са 388 хил., излекувани са 156 хил. и загиналите са 4 374. Москва е най-голямото огнище и по брой заразени надмина Китай.

Както в България, така и в Русия започват да разхлабват мерките и столицата лека полека започва да се оживява.

От икономическа гледна точка последиците за Русия също ще са тежки като през 2021г. се очакват много фалити. Малкия и средния бизнес в страната могат да се сдобият с преференции за половин година напред само ако приходите им са спаднали с 10 на 100 или са реализирали загуби.

Руската военнопromишлена компания обяви, че бронираните коли „Тигър“, които са родно производство, ще бъдат оборудвани с филтри с оглед безопасно преминаване през епидемични области.

Заклучение

Темата за околната среда и нейното опазване е много обширна и в контекста на устойчивото развитие се отнася за постоянното оцеляване на човека и земята, и за баланс и равенство между поколенията. В днешно време устойчивостта все още е с етап на развитие. Светът е в епат, който ясно се вижда, че ресурсите на планетата са на изчерпване и не е ясно за колко още поколения ще стигнат.

Русия е голяма страна, но за сметка на това не толкова гъсто населена и това подпомага по-благоприятното използване на ресурсите в страната, въпреки че има голям износ на природните ѝ богатства. Също така страната има политика за устойчиво развитие, която се надяваме да бъде успешна и да подпомогне благоприятното съществуване на следващите поколения.

Като заключение бих добавила, че всички страни трябва да се включат в инициатива за опазване на ресурсите на планетата и ние като едно настоящо поколение, което ще остави

след себе си бъдещото поколение, трябва по-добре да се грижим за нашия дом, наречен планетата Земя.

Източници:

- <https://export.government.bg/ianmsp/chujdi-pazari-spisak/Rusia>
- https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F_%D0%BC%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D1%83_%D0%A0%D1%83%D1%81%D0%B8%D1%8F_%D0%B8_%D0%91%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F
- <https://www.theglobaleconomy.com/Russia/>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА БОЛИВИЯ

Виктория Тошева, 1 курс

Теодора Лазарова, 1 курс

Увод

Устойчивото развитие е концепция, която се изгражда върху основата на устойчиви форми на развитие, осигуряващи по-висока степен на функциониране на системата. Устойчивото развитие е обективна необходимост на бъдещето, но още от сега следва да се предприемат ефективни действия за неговото осъществяване. За да изследваме, до колко е устойчива една страна е необходимо да разгледаме множество елементи от нейната структура. Като проучим социалноикономическото развитие, устойчивото производство и потребление, социалното включване, демографските изменения, общественото здраве, промените в кримина и енергийното използване, устойчивият транспорт, природните ресурси, глобалните партньори и доброто управление на Боливия, ние добиваме представа за степента на нейното устойчиво развитие.

1. Изложение

Боливия е държава в централна Южна Америка. Граничи с Бразилия на север и изток, с Парагвай и Аржентина на юг и с Чили и Перу на запад. Площта е 1,098,580 km². Населението е 11 млн. души. Югозападната част на страната е заета от Централните Анди с най-високия връх в страната – Сахама (6542 m) и орографски единици като Боливийското плато. Боливия има 2столици- своя конституционно признат капитал в Сукре, докато Ла Пас е седалището на правителството. Климатът в страната е субекваториален, с изключение на западните части, в които са разположени Андите. В западната част климатът е планински. В Боливия има два сезона – суха зима и влажно лято. Парламентът на Боливия е двукамарен, състои се от Сенат (горна камара) и Камара на депутатите (долна камара). Настоящият президент на страната е Янине Анес.

Най-често срещаната форма на транспорт в Боливия както за пътуващите, така и за местните жители е с **автобус**.

Почти невъзможно е да не вземете автобус в Боливия. Има местни автобуси, наречени Micros и Trufis, а след това има опции за дълги разстояния като обществени автобуси и Bolivia Нор. Автобусът или "флотата" е най-разпространеният и икономичен начин за пътуване между градовете в Боливия. Понякои маршрути обаче това може да бъде опасно средство за транспорт. Аварии на тези видове превозни средства са чести (катастрофи, преобръщане, слизане от пътя и др.). Вашата безопасност зависи повече от водача, който се случва да управлява автобуса, от колкото от избраната от вас компания. Наскоро беше приет закон, който санкционира автобусните компании в случай на инциденти, причинени от консумацията на алкохол от шофьорите. Ако искате да заминете от Ла Пас до други отдели на страната, трябва да отидете до централната гара (разположена в центъра на града). Ако искате да пътувате до Yungas (Coroico, Chulumani и др.), Трябва да отидете до гарата Villa Fátima. Ако вашата дестинация е Сората или езерото Титикака, трябва да отидете на автобусната спирка (автобуси и микробуси) близо до Генералното гробище. Автобусите, които тръгват от централната гара, като цяло са удобни и добре оборудвани. Автобусите, които тръгват от Villa Fátima и Гробището General, не са с най-добро качество, дори по боливийските стандарти. Препоръчва се да пристигнете поне половин час преди времето на отпътуване, за да се качите на автобусите, тръгващи от автогарата Ла Пас. Има два вида таксито: **радиотакси и нормално такси:**

Радио такситата са автомобили, които комуникират с централен оператор, чрез радио и предлагат услугата да отговорят на вашето телефонно обаждане, да ви вземат в хотела си и да ви заведат до вашата дестинация. Обикновено големите хотели имат собствена компания за радио такси. Това е най-безопасният начин за транспорт и, освен това, най-скъпият (от 1 до 10 USD, в зависимост от разстоянията). Такситата са нормални коли, които се движат по улиците и кварталите. Бъдете внимателни през нощта, тъй като някои престъпници се маскират като таксиджии и търсят пияни или изгубени туристи. Експлоатиран на 4000 m (13,000 фута) над морското равнище, най-високият **кабинков лифт** в света свързва La Paz със съседния El Alto.

Този вид транспорт осигурява зашеметяваща гледка към града и също осигурява достъп от по-бедните квартали до центъра. Системата на кабинковия лифт се състои от три линии, оцветени в червено, жълто и зелено в съответствие със знамето на Боливия и е в състояние да превозва 3000 пътници на час между двата града, само за 10 минути. Един от най-малко популярните видове транспорт в страната е **влакът**.

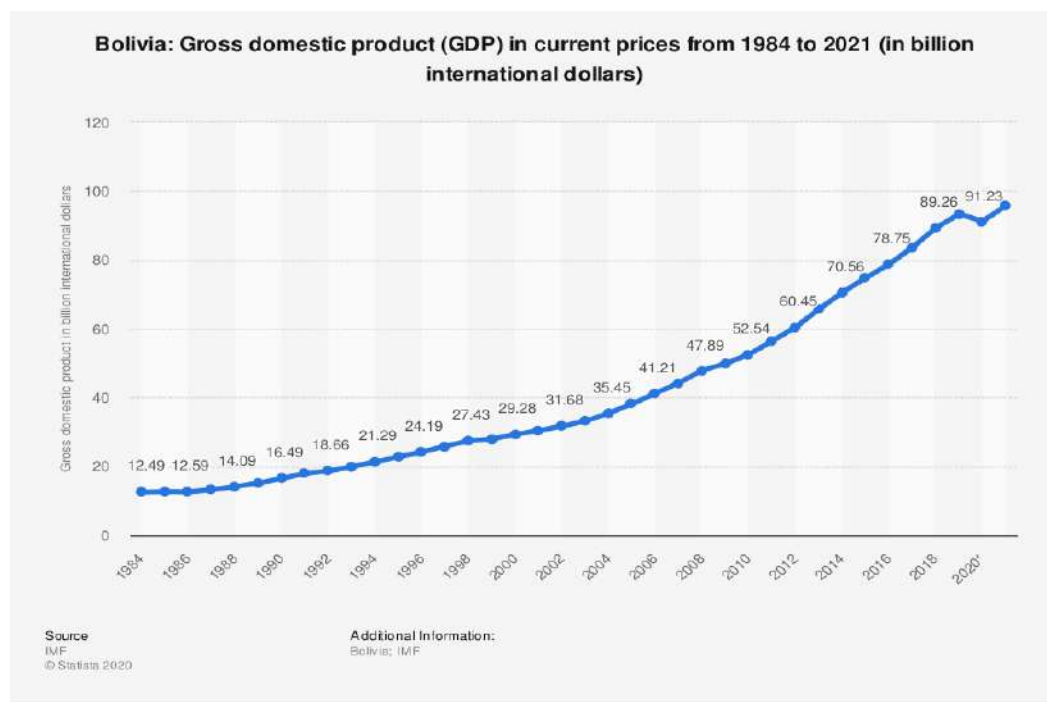

При резервиране на билет от първа класа ще се осигурят удобни условия (наклонени седалки, нагреватели, филми и храна), това не пречи на закъсненията или промени в разписанието, като и двете се случват често.

Понастоящем боливийската **образователна система** има 5-годишен начален цикъл (1-ви - 5-ти клас), следван от 3-годишно средно училище (6-ти - 8-и клас) и четири години - средно образование. Всички ученици следват една и съща учебна програма през първите две години на гимназията. Много държавни училища се поддържат, поддържат, обзавеждат и предоставят от нестопански институции и те обикновено са в отлично състояние. Можете да видите как децата процъфтяват и нивото им на обучение е по-високо от средното за страната в тези училища. Поради тази ситуация има изобилие от отлични частни университети и училища, от които да избирате. Неуспехът на правителството да подобри училищната система в Боливия доведе до скок в частните институти, училища и университети в Боливия (Много от тях имат споразумения с други институции в чужбина, както и програми за обмен, като обмен на МВА МВА университет с Thunderbird в Аризона. Много гимназии участват също в Ротари клуб и други програми за обмен.). Диапазоните на цените в тези институции варират и често има списъци с чакащи за влизане, така че винаги е добре да започнете търсенето си година или две предварително. Всеки, който евентуално може да си позволи да изпрати децата си в частни училища. Трябва да се изпълнят и специфични изисквания за вход, които могат да се различават от една образователна институция до следваща. Учебната година в Боливия продължава от февруари до ноември, а лятната ваканция е през декември и януари (това са двата най-горещи месеца в годината). Не забравяйте, че сезоните са обърнати в южната и северната атмосфера, когато вземате своето решение. Ако планирате да се върнете в

страната на произход скоро, ще искате да планирате съответно. Има няколко частни училища, които наблюдават учебната година от септември до юни. Няколко други неща, които трябва да имате предвид относно образованието в Боливия: Учениците в началните и гимназиалните училища посещават училище сутрин или следобед, в зависимост от това на коя смяна са назначени. Следователно учебният ден е кратък и работещите родители трябва да организират грижите за децата до края на деня. Тъй като всяка смяна на учебния ден е само 4 часа, учениците могат да посещават училище и в събота. В Санта Крус има няколко добри дневни центрове за деца в предучилищна възраст, а много семейства имат и домакиня или бавачка, която взема и пуска децата. Образованието в страната, както и в много други области на боливийския живот, има разделение между селските и градските райони на Боливия. Нивата на неграмотност в селските райони остават високи, дори и останалата част от страната да става все по-грамотна. Боливия отделя 23% от годишния си бюджет за разходи за образование, по-висок процент, отколкото в повечето страни от Южна Америка, макар и от по-малък национален бюджет.

Основните икономически резултати на дадена държава се отразяват от brutния вътрешен продукт. Световният брутен вътрешен продукт през 2018 г. е бил около 11.070 долара на човек от населението. За последните десет поредни години Боливия имаше положителен растеж над 4% от БВП.

Тази тенденция обаче приключи през 2019 г., когато БВП нарасна около 2,8%. Докато основните двигатели на боливийската икономика вече започнаха да намаляват, политическата криза и протестите се задействаха след президентските избори през 2019 г., насочени към места за производство на газ, ограничавайки вече намаляващото производство и пречейки Боливия да изпълни квотите си. Растежът на Боливия до голяма степен се подпомага от износа на природен газ, така че намаляването на търсенето от Аржентина и Бразилия, които получават по-голямата част от този износ, се очаква да повлияе допълнително върху ико-

номиката. Според актуализираните прогнози на МВФ от 14 април 2020 г., поради избухването на COVID-19, растежът на БВП се очаква да спадне до -2,9% през 2020 г. и да нарасне до 2,9% през 2021 г., в зависимост от глобалната икономика след пандемията. Боливийската икономика изглежда доста силна на външен вид: устойчив растеж, инфлация под контрол (1,8% през 2019 г. и 2,3% през 2020 г. - април 2020 г. Световна икономическа перспектива МВФ), държавен дълг, който остава сравнително нисък (57,7% от БВП) и големи валутни резерви. Боливия обаче зависи от цените на петрола. Големият спад на приходите от износ на газ се отрази на публичните сметки: бюджетът и текущите дефицити се увеличават. Разширителният бюджет също допринесе за влошаване на публичния бюджет, който беше отрицателен с 5% през 2019 г. Като се има предвид, че растежът достигна под прага от 4,5% през 2019 г., бонусите за заплати, които се отпускат на служителите в публичния и частния сектор в края на годината, не са били платени. В резултат на това се очаква частното потребление да намалее. Общественото потребление също трябва да се забави, тъй като страната е изправена пред несигурна политическа фаза. Въпреки че, населението отхвърли предложението на президента Ево Моралес да се кандидатира за четвърти мандат на изборите през октомври 2019 г., Моралес премахна ограниченията за конституционен мандат, се кандидатира за преизбиране и обяви, че желае да остане на постаси за неопределено време. Освен това президентът Ево Моралес и неговата партия Движение за социализъм (MAS) контролират всички политически институции и потискат несъгласията. Противоречивата победа на президента на изборите доведе до разрушаване на Боливия от протести, стачки и препятствия. След три седмици протести, Ево Моралес подаде оставка и без аменен от втория вицепрезидент на Сената Жанина Анес. Временният президент, който е описан като десен религиозен консерватор и критик на Ево Моралес, по-късно обяви, че ще се кандидатира за президент на изборите през май 2020 г. И накрая, преодоляването на зависимостта от минерални ресурси, реформирането на правосъдието, модернизирането на инфраструктурата, увеличаването на конкурентната способност на работната сила, борбата с несигурността и справянето с проблема с насилието над жени са основните предизвикателства на страната в дългосрочен план.

Боливия е много богата на **природни ресурси**, много от които все още не са използвани, се произвеждат в много малък мащаб, или са извлечени по начини, които не са екологично устойчиви. Те могат да бъдат групирани в три основни категории: Възобновяеми природни ресурси, Невъзобновяеми природни ресурси и Условно възобновяеми природни ресурси. **Възобновяемите природни ресурси**- Вода: Вали доста в цялата страна и водата е изобилен ресурс както на повърхността, така и на подземни, освен по време на нееднократни периоди на суша. Многото реки, езера и лагуни, които минават през Боливия, са групирани в три основни басейна: басейна на река Амазонка, басейна на река Дел Плата и басейнен ендорейка.

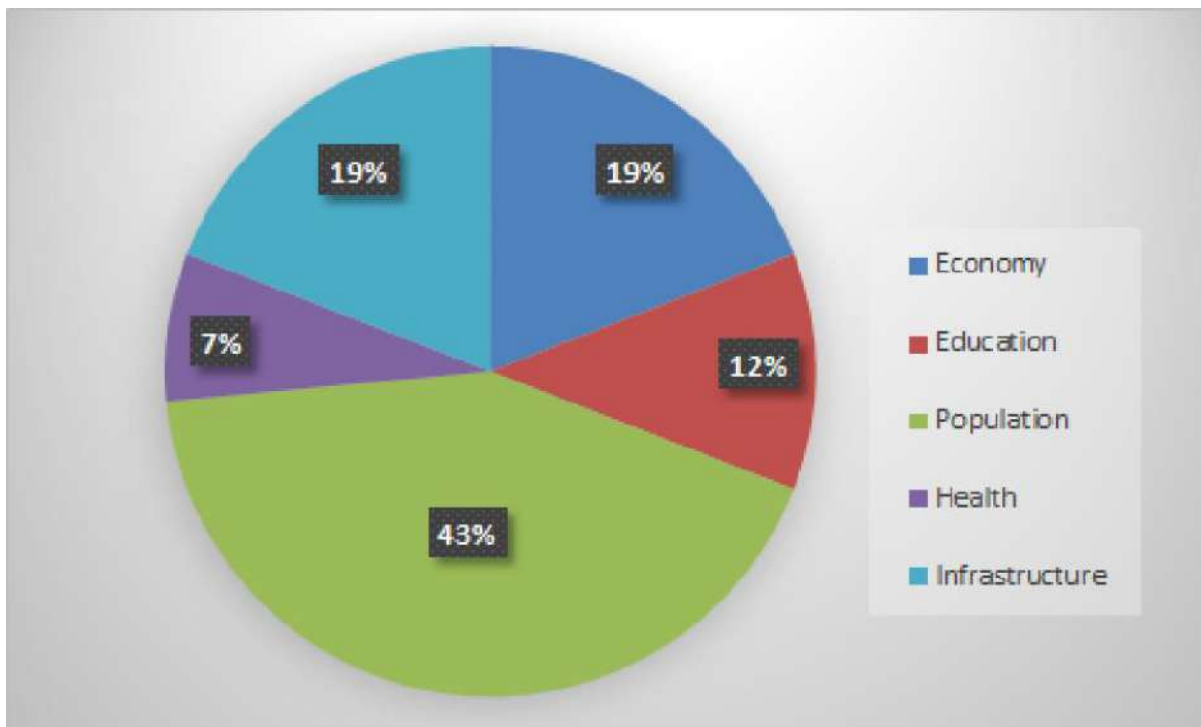
Селско стопанство: Количеството земя, което може да се обработва в Боливия е малко в сравнение с размера на страната. Повечето земеделски земи се намират в централните долини, където се отглеждат зърна и зеленчуци, на юг, което е лозето и района на отглеждане на плодове в Боливия, както и в северната и източната равнина, където се произвеждат зърна, захарна тръстика, слънчоглед и зърна за олио за готвене. Добитък: Тропическите равнини на Бени, Санта Круз и южния регион Чако са дом на обширни пасища и ранчото за

добитък е една от основните дейности на региона, основно за домашна консумация. В западната област на Андите овцете и капризите (лами, алпака и викуна) се отглеждат по-често и влакната им се използват в производството на луксозни линии за облекло.

Невъзобновяеми природни ресурси- Минерали: Има обширни минерални отлагания в западния регион на страната, особено в Оруро и Потоси, които са били експлоатирани от преди колумбийско време, и все още има минерали да се намери. В Боливия има 238 минерала, което дава добра представа за минералния потенциал на страната. Основните минерали, експлоатирани в Боливия, са по обем добив, цинк, сребро, калин, олово, антимон, волфрам и злато. Други минерали, извлечени в по-малки количества са: сол, мед, кадмий, манган, калцит, баритина, арсен, улизходит, боракс и скали за строителство като мрамор, гранит, пизара и йео. В Източна Боливия има и голямо поле от желязо руда, наречено Серо де Мудун. Това е най-голямата мина от желязо в света. Литий: Един от най-големите литиеви залежи в света може да се намери под красивите солени лехи на Уюни, в планините на Източна Боливия. Това е една от най-популярните туристически атракции в Боливия. Правителството изгражда огромна литиева инсталация, така че да започне да изнася за производителите на литиеви батерии, батерии за клетъчни телефони, акумулаторни батерии и други. Боливия инвестира много в това, което се надява да бъде заможно бъдеще от литий. **Условно възобновяеми природни ресурси-** Гори: Половината от Боливия е покрита с гори. Повечето от горските ресурси на Боливия, както за дървен материал, така и за не-дървен материал, могат да бъдат намерени в отделите Кочабамба, Бени, Пандо и Санта Круз. За съжаление, тези ресурси невинаги се използват в достатъчна степен и обезлесяването напредва.

Фауна: След Бразилия, която е много по-голяма от тази страна, Боливия има най-голямото биоразнообразие в Южна Америка с безброй видове от фауната, много от които не съществуват в никоя друга страна. За да се защити животът на растенията и животните в Боливия, в цялата страна са създадени около 21 национални парка и резервати. Тук хората изучават дивата природа, изпълняват проекти за екотуризм, а в някои резервати създават устойчиви горски проекти.

Енергийните нужди на Боливия са относително малки, но постоянно нарастват. Боливия използва масло за по-голямата част от енергийните си нужди, следвани от природен газ и водноелектрическа енергия. Страната е изчислила запасите от нефт от 441 милиона бъчви, петата по големина в Южна Америка. Полетата са разположени на изток и юг. Основните дейности в рафинериите са нефтени фракциони, каталитично преобразуване за висок октанов бензин и рафиниране на тежки фракции за производство на смазочни материали. Крайните продукти са бензин за автомобили, течен пропан и бутан, реактивно гориво, дизелово гориво и смазочни материали за използване в промишлени машини.

Тъй като местното производство на нефт е недостатъчно, за да отговори на вътрешното търсене, Боливия е нетен вносител на петрол. Международни компании бързо инвестират в боливийски енергийни източници, особено в природен газ, и превръщат Боливия в играч на световния енергиен пазар. Износът на боливийските енергийни ресурси, макар и потенциално доходоносен икономически, е политически опасен. Снабдяването е доминирано от термично производство (60%), а водноелектрическата енергия (40%) има по-малък дял в своето поколение микс в сравнение с други страни от Южна Америка. Електропреносното покритие в селските райони е с 30 % от най-ниските в Латинска Америка и подобряването му представлява голямо предизвикателство в бъдеще и изисква съвместни течения както от публичния, така и от частния сектор. Както и в други страни, електроенергийният сектор на Боливия се състои от национална взаимосвързана система (SIN) и извънмрежи (известна като Айсладо).

Боливия е страна с голям туристически потенциал, поради многото си атракции, разнообразната си култура и географските региони богати със своята история.

В страната има шест световни наследства, обявени от ЮНЕСКО:

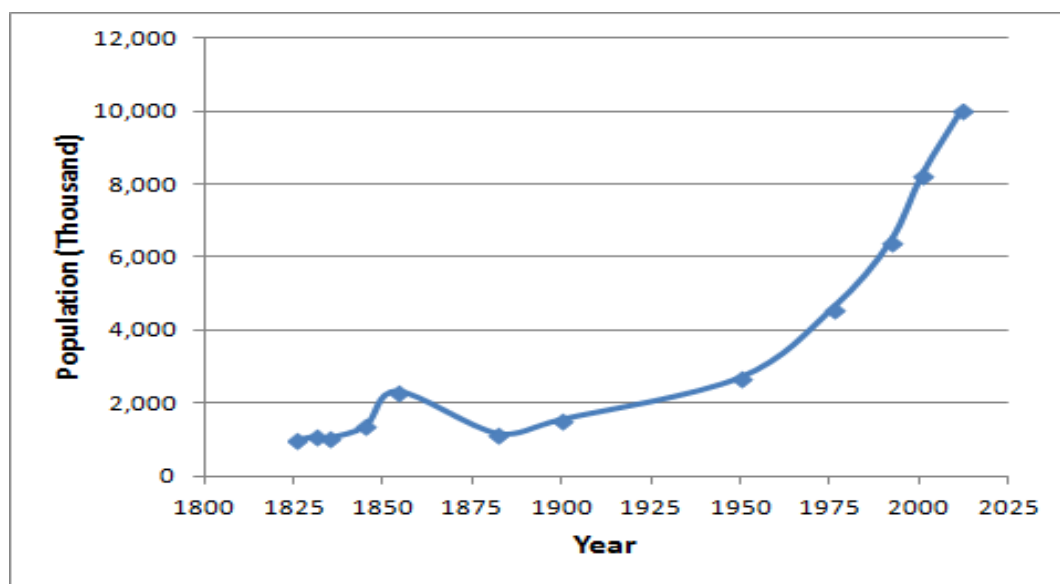
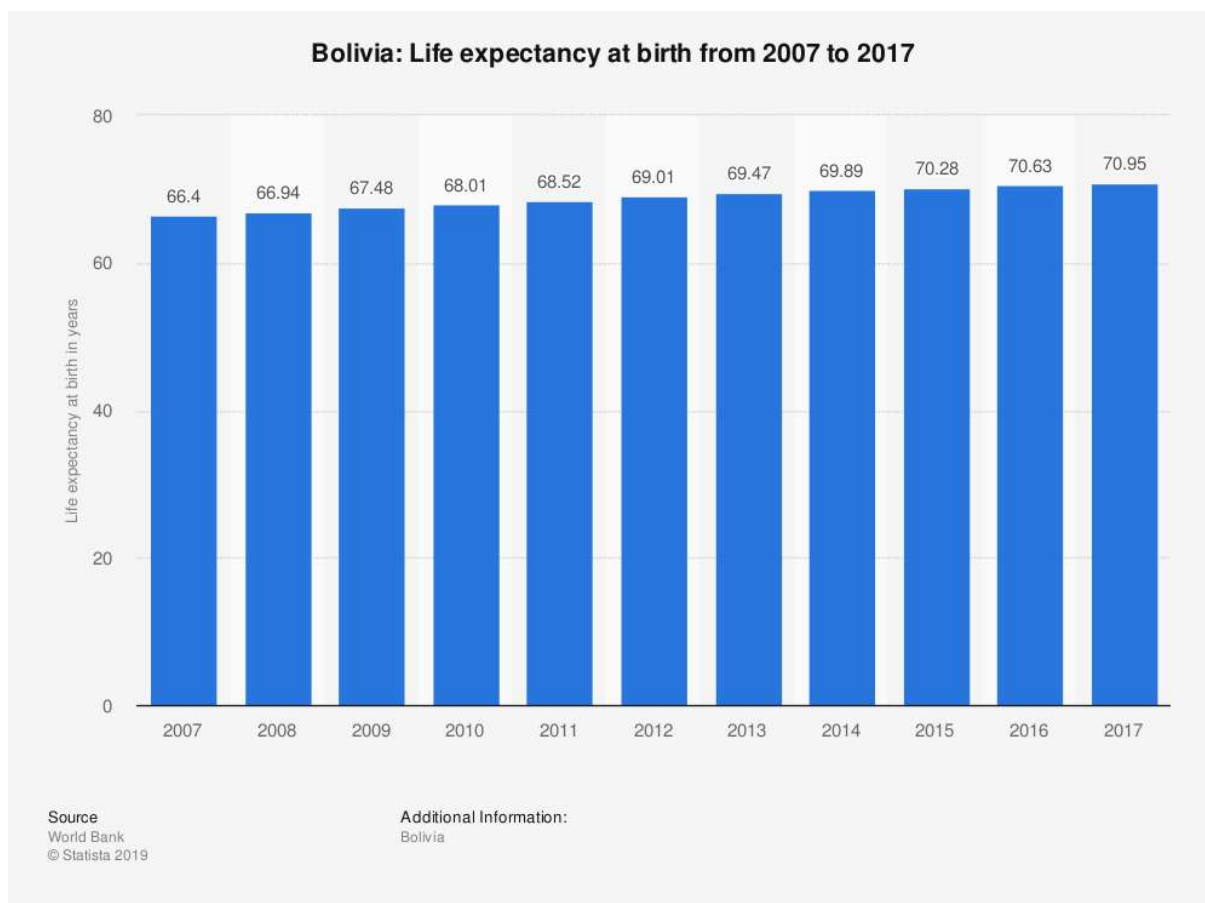
- Руините на град Тиванаку, една от люлките на човешката цивилизация, и най-старата от цяла Америка, тъй като е съществувала в продължение на 27 века.
- Град Потоси, исторически град със своите религиозни и граждански паметници.
- Амазонка, големият бял дроб на планетата, светилище за дивата природа.

- Обществото на Исус поднато повече като Йезуитски орден, единствения активен орден в цяла Южна Америка, създаден през 1534 година.
- Форт Самайпата, голямата скала, издълбана от инките в подножието на Андите като граница на империята им.
- Карнавалът на Оруро, голям фестивал, протичащ за две седмици през месец февруари

Повечето посетители, пристигащи в Боливия, са от следните държави по националност: Аржентина, Перу, Чили, Бразилия, Испания и Франция.

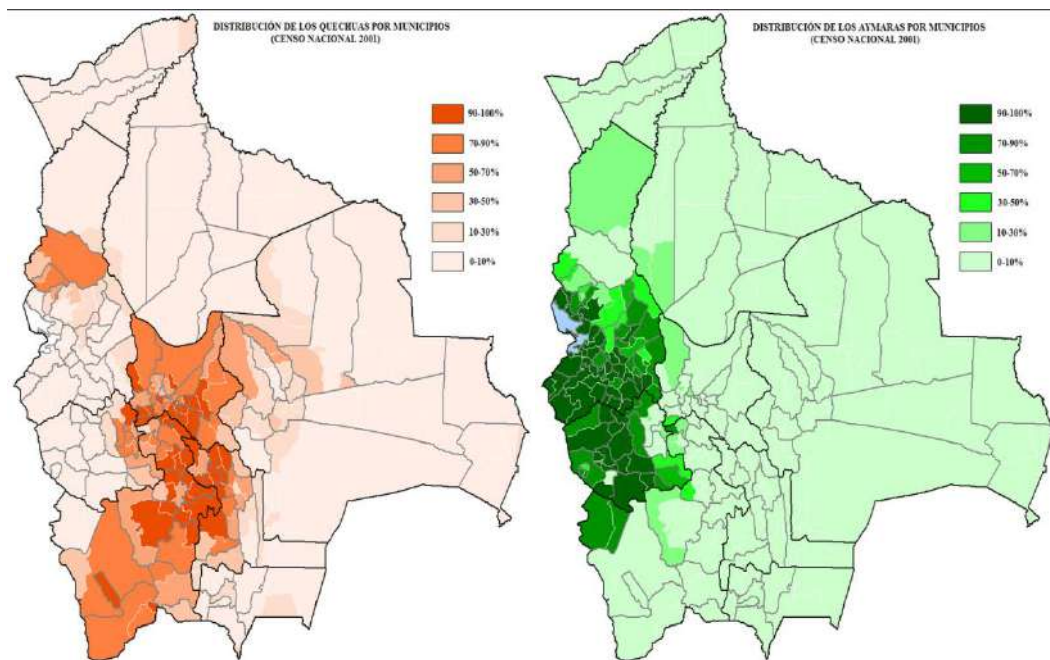
Country	2016	2015	2014
 Argentina	293,458	238,141	242,075
 Peru	271,046	293,466	314,119
 Chile	104,463	102,624	116,664
 Brazil	86,487	96,205	101,890
 United States	58,403	59,129	59,871
 Spain	37,626	34,066	33,967
 France	33,990	32,620	33,403
 Germany	30,238	34,159	30,182
 Colombia	29,575	24,314	25,560
 Paraguay	19,743	17,585	18,196
Total	1,177,455	1,131,441	1,180,450

Демографските характеристики на населението на Боливия са известни чрез преброявания на населението извършвани на всеки 11 години, като първото е през 1826 г., а последното е през 2012 г. Националният институт за статистика на Боливия (INE) изпълнява тази задача от 1950 г. Населението на Боливия през 2012 г. достигна 10 милиона за първи път в историята си. Гъстотата на населението достига 9,13 жителя на квадратен километър, а общата продължителност на живота в Боливия при раждането е била 68,2 години. Населението непрекъснато нараства от края на 1800 г. с положителен естествен прираст на населението, което е продължаваща тенденция от 50-те години и продължава и до днес, като отрицателен годишен темп на растеж има само два пъти в своята история (1835 и 1882).. Средната възраст на населението е 23,1 години.

Боливия е обитавана предимно от Кечуа (45,6%) и Аймара (42,4%), докато малцинствата включват 37 местни групи (0,3% средно за група). Езиците, които се говорят в Боливия са Испанският, кечуанският, аймараският, гуараниският език, както и 34 други местни езика.

Испанският е най-говоримият език (60,7%) сред населението. Основните религии на Боливия са католицизмът (81,8%), и протестантизмът (2,6%).

С население от 11,6 милиона през 2019 г. Боливия е на 81-о място в света по брой на населението, което е с 6 места по високо от 2012 година. Гъстотата на населението е 11 жителя на квадратен километър. Общата продължителност на живота в Боливия е 72,4. Общият коефициент на плодовитост е 2,87 деца на майка.

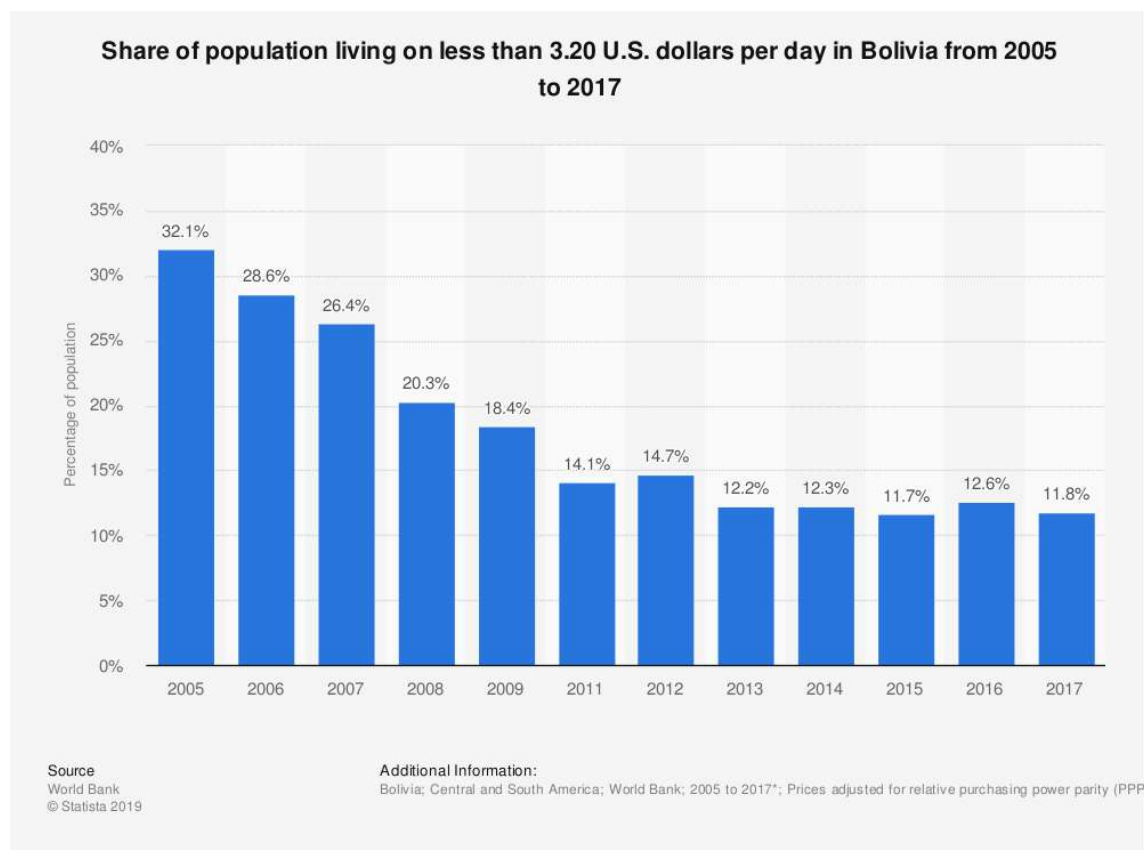
Нивото на безработица в Боливия остана почти същото с 3,27% през декември 2019 г., от отчетения по-рано брой от 3,26% през декември 2018 г. Коефициентът на безработица в Боливия се актуализира ежегодно, наличен от декември 1999 г. до декември 2019 г., със среден процент 3,51%. Данните достигат най-високото си ниво от 5,48% през декември 2002 г. и рекордно ниското ниво от 2,31% през декември 2012 г. Данните са докладвани от Националния статистически институт.

ията на бедност, се основава на броя на хората във всяка

група. Определенията за бедност значително се различават между отделните нации. Например богатите нации обикновено използват по-обширни стандарти за бедност от бедните.

Въз основа на процента от населението, което живее на по-малко от международния стандарт на Боливия от \$ 2 на ден население под прага на бедност се равнява 38,6% от страната, като за сравнение в България населението под прага на бедността е 29,1%.

По отношение на основните показатели здравето в Боливия е почти на последно място сред страните от Западното полукълбо. Само резултатите на Хаити постоянно са по-ниски. Детската смъртност на Боливия от 69 на 1000 живородени деца е най-лошата в Южна Америка. Правилното хранене е постоянна борба за много боливийци. Смятат се, че 7 процента от боливийските деца под петгодишна възраст и 23 процента от цялото население страдат от недोхранване.

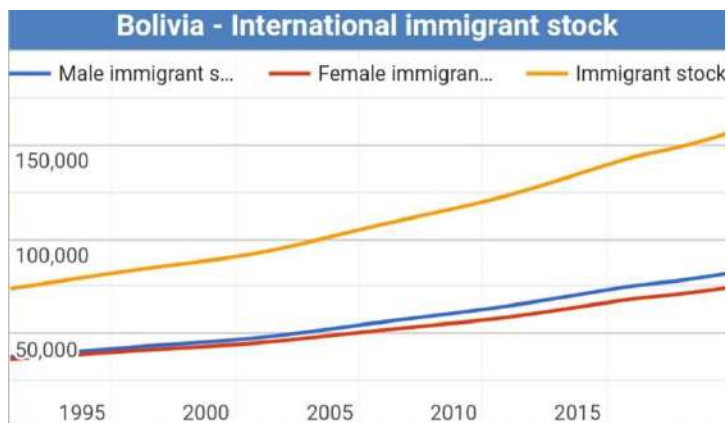
Здравната система на Боливия е в разгара на реформата, финансирана отчасти от международни организации като Световната банка. Броят на лекарите, практикуващи в Боливия, се е удвоил през последните години до около 130 на 100 000 граждани. Настоящите приоритети включват предоставяне на основни здравни грижи за повече жени и деца, разширяване на имунизацията и справяне с проблемите на диарията и туберкулозата, които са водещи причини за смърт сред децата. През 2019 г. Боливия пуска безплатна обединена здравна система (SUS на испански език), за да осигури здравно покритие на боливийците, които преди това бяха неосигурени. [2] Тази система е предложена за първи път от президента Ево Моралес по време на президентската му кампания през 2014 г.

Като процент от националния си бюджет разходите за здравеопазване на Боливия са 4,3%, също наравно с регионалните норми. Годишните разходи на Боливия на глава от населението от 145 щатски долара са по-ниски, отколкото в повечето страни в Южна Америка.

Боливия сравнително е преживяла далеч по-малко имиграция от своите южноамерикански съседи. Независимо от това в страната живеят малки групи немци, испанци, италианци, малка югославска общност и други. Баските са голям източник на испанска и европейска имиграция от края на 16-ти до началото на 20-ти век, повечето идват като овчари в огромната животновъдна индустрия на Боливия.

Подобно на други държави от Латинска Америка, Боливия преживява малка японска миграция. В началото на миналия век, която продължава до 70-те години.

По време на стоковия суперцикъл икономиката на Боливия се разшири и бедността намалю. Когато суперцикълът приключи, страната разчита на значителни публични разходи и увеличаване на вътрешния кредит, за да поддържа силен икономически растеж, въпреки спада в цените на газа и обемите на износ в началото на 2014 г. Тези мерки увеличават публичния дълг и постепенно намаляват макроикономическите буфери, натрупани по време на икономическия .

Bolivia - International immigrant stock			
Date	Male immigrant stock	Female immigrant stock	Immigrant stock
2019	81,818	74,296	156,114
2017	78,004	70,833	148,837
2015	74,939	68,050	142,989
2010	64,380	58,466	122,846
2005	56,019	51,726	107,745
2000	47,665	44,993	92,658
1995	42,806	40,792	83,598
1990	37,549	36,209	73,758

В момента Боливия се справя с глобалната криза Covid-19. Длъжностните лица са реализирали няколко инициативи за защита на най-уязвимото население, включително отлагане на някои данъчни плащания, частично плащане на сметки за комунални услуги и допълнителни парични преводи към домакинства с деца, записани в държавни училища, възрастни хора, бременни жени или лица с увреждания. Независимо от това, глобалният икономически спад, засилен от резкия спад на цените на петрола и мерките за социално дистанциране, включително национална карантина, може да доведе до икономическо свиване и нарастваща бедност.

Предвид спешната ситуация за здравето, трябва да се използват всички възможни механизми за намаляване на човешките разходи от кризата и създаване на благоприятна среда за икономическо възстановяване. В средносрочен план обаче Боливия трябва да консолидира макроикономическата стабилност чрез намаляване на фискалния и външния си дефицит, насърчавайки развитието на частни инвестиции за диверсификация на икономиката, създаване на качествени работни места и създаване на механизми както за защита на най-уязвимите, така и за повишаване на устойчивостта на семействата към различни видове удари .

Заклучение

Разглеждайки всички тези показатели, можем а достигнем до заключението, че Боливия в страта, която има върху какво да работи за да постигне по-добро устойчиво развитие. Повечето от изследваните данни показват видима нужда от подобрение в системите на страната, като сектора нуждаещ се от най-много внимание на преден план е общественото здраве. Боливия трябва да подобри социалноикономическото си развитие, както и управлението си за да постигне по-високо устойчиво развитие.

Въпреки че, Боливия е изправена пред много работа в бъдещето, страната има перспективите за подобряване на структурите си и работи усилено към своите цели за постигане на по-високо устойчиво развитие.

Използвана литература

<https://import-export.societegenerale.fr/en/country/bolivia/economy-country-risk>

<https://www.heritage.org/index/country/bolivia>

<https://www.bolivianlife.com/transportation-in-bolivia/>

<https://boliviatravelsite.com/travel-articles/information/bolivia-transportation>

<https://countryeconomy.com/demography/migration/immigration/bolivia>

<https://www.indexmundi.com/g/g.aspx?v=85&c=bl&l=en>

https://www.indexmundi.com/bolivia/population_below_poverty_line.html

<https://www.statista.com/statistics/440143/unemployment-rate-in-bolivia/>

<https://worldpopulationreview.com/countries/bolivia-population/>

<https://www.worldometers.info/demographics/bolivia-demographics/>

<https://www.focus-economics.com/countries/bolivia>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ИНДИЯ

София Василева Събинска

3 курс

Увод

През 2000 г. световните лидери обещаваха да намалят наполовина крайната бедност до 2015 г. с глобален план, наречен Целите на хилядолетието за развитие на ООН. Благодарение на глобалните усилия, обединяващи милиони промени, бива постигнат реален напредък с Индия след подход за постигане на целите ѝ за устойчиво развитие през 2030 г. чрез стартиране на различни инициативи. В тази курсова работа първо ще обясня какво е устойчиво развитие, след което ще разгледаме по детайлно 3 аспекта на УР на Индия които подпомагат на нейното развитие: Общественото здраве, промяна в климата и енергийното ползване и природните ресурси.

Какво е устойчивото развитие?

Организацията на обединените нации определя устойчивото развитие като „развитие, което отговаря на нуждите на настоящето, без да се компрометира способността на бъдещите поколения да посрещат собствените си нужди. Предишните диалози за устойчивост са повече или по-малко насочени към изменението на климата и въпросите на околната среда, но новата парадигма на устойчивостта, договорена през последните три години за тази среща на върха, включва всички усилия за приобщаващо, устойчиво и устойчиво бъдеще за хората и планетата. Има значително отклонение от предишната рамка и сега включва „хармонизиране“ на три елемента: икономически растеж, социално включване и опазване на околната среда. "Изкореняването на бедността във всичките ѝ форми и измерения е задължително изискване за устойчиво развитие", заяви ООН.

Цели за устойчиво развитие в Индия

От гледна точка на Индия целите за устойчиво развитие трябва да обединят развитието и околната среда в единен набор от цели. Линията на вина, както винаги на световните конференции, е неподходящият баланс между околната среда и развитието.

Необходимост от устойчиво развитие в Индия

Всички налични индикатори сочат, че екологичната ситуация не може да бъде по-катастрофална. Природните екосистеми са подложени на стрес и упадък в по-голямата част от страната; около 10 на сто от дивата природа на страната е застрашена от изчезване; биоразнообразието в селското стопанство е намаляло с над 90 на сто в много региони; доста повече от половината от наличните водни тела са замърсени извън питейната и често извън дори селскостопанската употреба; две трети от земята са деградирани до различни нива на неоптимална производителност; замърсяването на въздуха в няколко града е сред най-лошите в света; „Модерните“ отпадъци, включително електронни и химически, се произвеждат в количества, много по-големи от нашите възможности за рециклиране или управление. Доклад от 2008 г. на Глобалната мрежа за отпечатъци и Конфедерацията на индийските индустрии показва, че Индия има третия най-голям екологичен отпечатък в света, че използването на ресурсите ѝ вече е два пъти по-голям от биокапацитета му и че самият този биокапацитет е намалял наполовина през последните няколко десетилетия.

Стъпки, предприети от индийското правителство

1. Парижко споразумение

21-ата конференция на страните (COP 21) приключва успешно в Париж след интензивни преговори от страните, последвани от приемането на Парижкото споразумение за действия след 2020 г. относно изменението на климата. За разлика от Протокола от Киото, той предоставя рамка за всички държави да предприемат действия срещу изменението на климата. Поставяйки акцент върху концепции като климатична справедливост и устойчив начин на живот, Парижкото споразумение за първи път обединява всички държави с обща кауза. Един от основните фокуси на споразумението е да се задържи повишаването на средната глобална температура до доста под 2 ° C над преиндустриалното ниво и да се стимулират усилията да се ограничат още повече до 1,5 °.

2. Проектите за механизъм за чисто развитие в Индия

Към 4 януари 2016 г. 1593 от общо 7685 проекта, регистрирани от изпълнителния съвет на CDM (the clean development mechanism) , са от Индия, които ги слага на второ място в света, като Китай е начело с 3764 регистрирани проекта. Тези проекти са в сектора на енергийната ефективност, смяната на горивата, промишлените процеси, твърдите битови отпадъци, възобновяемата енергия и горското стопанство и са разпространени в цялата страна. Около 90-95 на сто от проектите за МЧР се разработват от частния сектор, което улеснява инвестициите в размер на около 583 751 крони (87,77 милиарда щатски долара) в страната, което е повече от общия размер на многостранните безвъзмездни средства за климатични промени, свързани с дейности.

3. Държавни планове за действие по изменението на климата:

Държавните планове за действие по изменението на климата имат за цел да създадат институционален капацитет и да осъществят секторни дейности за справяне с изменението на климата. Тези планове са фокусирани върху адаптирането и смекчаването като съпътстваща полза в сектори като вода, селско стопанство, туризъм, горско стопанство, транспорт, хабитат и енергия. Досега 28 държави и 5 съюзни територии са представили своите планове.

4. Премахване на въглища и Национален фонд за чиста енергия

Индия е една от малкото страни по света, която има данък върху въглерода под формата на прекъсване на въглищата. Индия не само е наложила подобно спиране, но и постепенно го увеличава. Премахването на въглища, което беше определено на R50,00 на тон въглища от 22 юни 2010 г. и се увеличи до R100,00 на тон въглища в Бюджет 2014-15, беше допълнително удвоено до 200,00 R на тон в бюджета за 2015-16. Националният фонд за чиста енергия (NCEF), който се подпомага от преустановяването на въглища, е създаден с цел финансиране и насърчаване на инициативи за чиста енергия, финансиране на изследвания в областта

на чистата енергия и за всякакви други свързани дейности. До момента от междуведомствената група (IMG) бяха препоръчани 56 проекта с общо финансиране на жизнеспособността (VGF) в размер на 34 784,09 **крори** (*Крора , карор или коти означава десет милиона и е равна на 100 лак в индийската система за номериране. Той е написан като 1,00,00 000 с местния стил на разделителни групи (един лак е равен на сто хиляди и се записва като 1,00 000)*), разпределени за няколко години. За 2015-16 г. в бюджета за проекти на NCEF са отпуснати R4700 крори. VGF се предоставя и за гамата на Namami.

5. Национален фонд за адаптиране към изменението на климата

Създаден е Национален фонд за адаптиране на изменението на климата с бюджетна осигуровка от I350 крори за 2015-2016 и 2016-2017. Целта е да помогне за покриване на разходите за мерки за адаптиране на национално и държавно равнище в области, които са особено уязвими от неблагоприятните последици от изменението на климата. Общата цел на фонда е да подкрепи конкретни дейности по адаптиране, които намаляват неблагоприятните последици от изменението на климата, пред които са изправени общностите, секторите и държавите, но не са обхванати от действащите схеми на държавни и централни правителства. Проектите за адаптиране допринасят за намаляване на риска от уязвимост на ниво общност и сектор. До момента са одобрени шест подробни доклада за проекта представени от Пенджаб, Одиша, Химачал Прадеш, Манипур, Тамил Наду и Керала.

6. Инфраструктура на общественото здравеопазване в Индия

Конституцията на Индия счита „правото на живот“ за основно и задължава правителството да гарантира „правото на здраве“ за всички.

В значителна степен здравният сектор на Индия е оформен от федералната си структура и федералните държавни подразделения на отговорности и финансиране. Държавите са отговорни за организирането и предоставянето на здравни услуги на своите жители. Централното правителство е отговорно за международните здравни договори, медицинското образование, предотвратяването на нарушения на храните, контрол на качеството в производството на наркотици, националните програми за контрол на болестите и семейното планиране. Той също така определя националната здравна политика, включително регулаторната рамка и подкрепя държавите.

Проектът за национална здравна политика, изготвен през 2015 г., предлага здравето да бъде основно право и да разглежда ролята на правителството като критична. Ако бъде приет, той ще изясни, засили и даде приоритет ролята на правителството за формирането на здравната система.

7. Обществено здравно осигуряване

По принцип правителствените здравни услуги са достъпни за всички граждани в рамките на публичната система, финансирана от данъци. На практика тесните места в достъпа до такива услуги принуждават домакинствата да търсят частни грижи, което води до високи плащания извън джоба.

Една от основните инициативи за осигуряване на достъпност и достъпност на здравните грижи е Rashtriya Swasthya Bima Yojana (RSBY), започнала през 2008 г. в рамките на Министерството на труда и заетостта за осигуряване на здравно осигуряване на семействата, живеещи с доходи под прага на бедност. През 2015–2016 г. са включени 41,3 милиона семейства, постигайки 57 процента от целта. В схемата сега са включени и 11 други категории неорганизирани работници с цел увеличаване на обхвата.

Наред с другите схеми за здравно покритие, схемата за държавно осигуряване на работниците и служителите в завода е единствената истинска схема за социално здравно осигуряване, за която имат своя принос както работодателите, така и служителите. Здравната схема на централното правителство е за държавни служители. Тези схеми представляват 4% от общите държавни разходи. Освен това служителите на железопътната отбрана и отбраната имат свои схеми, а държавите имат схеми и за своите служители. Като цяло около 8% от всички държавни разходи са за покриване на здравеопазването. Въпреки тези различни схеми, данните показват, че до 2014 г. по-малко от 20% от населението е било обхванато от всяка форма на здравно покритие.

Частно здравно осигуряване

По-голямата част от частните разходи са плащания извън джоба, извършвани основно на мястото на обслужване. Въпреки освобождаването от данъци за застрахователни премии, има ограничено поемане на доброволно частно застраховане сред индийците.

Услуги

По принцип всички услуги в държавните заведения, включително превантивна и първична грижа, диагностични услуги, както и извън болнична и стационарна болнична помощ, се предоставят безплатно. На практика силният недостиг на персонал и консумативи ограничава достъпа до грижи. Медикаментите от основния списък с лекарства са безплатни (въпреки че често има недостиг), докато други лекарства, отпускани по лекарско предписание, се купуват от частни аптеки. Индия има една от най-големите световни програми за борба с ХИВ и всички лекарства и диагностични услуги за болести, пренасяни от вектори, малария, са безплатни, както и мрежите за лечение на инсектициди за контрол на маларията. Имунизациите и здравните услуги на майката и детето също са безплатни.

Повечето от услугите по здравни пакети като Здравната схема на централното правителство и Държавната осигурителна схема на служителите са безплатни. Те остават най-щедрите от здравноосигурителните програми, обслужващи малка част от населението, повдигащи проблеми около собствения капитал. Съгласно схемата на RSBY за застраховане на бедните, хоспитализационните услуги са безплатни, до допустимите суми.

Разделяне на разходите и разходи извън джоба

Високите разходи за джобни средства (69% от общите разходи за здравеопазване) са резултат отчасти от таксите за пациентите, начислени от частни доставчици на здравни грижи и до известна степен от публични доставчици. Съгласно Националната здравна мисия, описана по-долу, безплатните грижи в държавните болници са били разширени за някои услуги: програми за грижа за майчинство, новородени и кърмачета и за контрол на заболяването. Освен това, въпреки плановете за модернизиране на съоръженията, които да отговарят на критериите, определени от индийските стандарти за обществено здраве, наличието на персонал, оборудване и лекарства варира значително между и в рамките на държавите, което принуждава пациентите да търсят грижи в по-скъпия частен сектор. Повече от 63 милиона индийци се сблъскват с обедняване всяка година заради катастрофални разходи за здравеопазване.

Индия има смесена здравна система, включваща обществени и частни доставчици на здравни услуги. Въпреки това, повечето частни доставчици на здравни услуги са съсредоточени в градска Индия, като осигуряват услуги за здравни грижи за вторични и третични

грижи. Инфраструктурата на общественото здравеопазване в селските райони е разработена като тристепенна система, основана на нормите за населението и описана по-долу.

Под-центрове

Под център (SC) е установен в равнинен район с население от 5000 души и в хълмисти / труднодостъпни / племенни райони с население от 3000 души, и е най-периферната и първата точка за контакт между първичната здравна помощ. Всеки ПЦ трябва да има персонал от най-малко една помощна медицинска сестра / акушерка / женски здравен работник и един мъжки здравен работник. На ПЦ се възлагат задачи, свързани с междуличностната комуникация, за да се постигне промяна в поведението и да се предоставят услуги във връзка с майчиното и детското здраве, семейното благосъстояние, храненето, имунизацията, контрола на стомашни разстройства и контрола на програмите за заразни болести. От април 2002 г. Министерството на здравеопазването и семейното благополучие предоставя 100% централна помощ в страната под формата на заплати, наеми и непредвидени разходи в допълнение към лекарствата и оборудването.

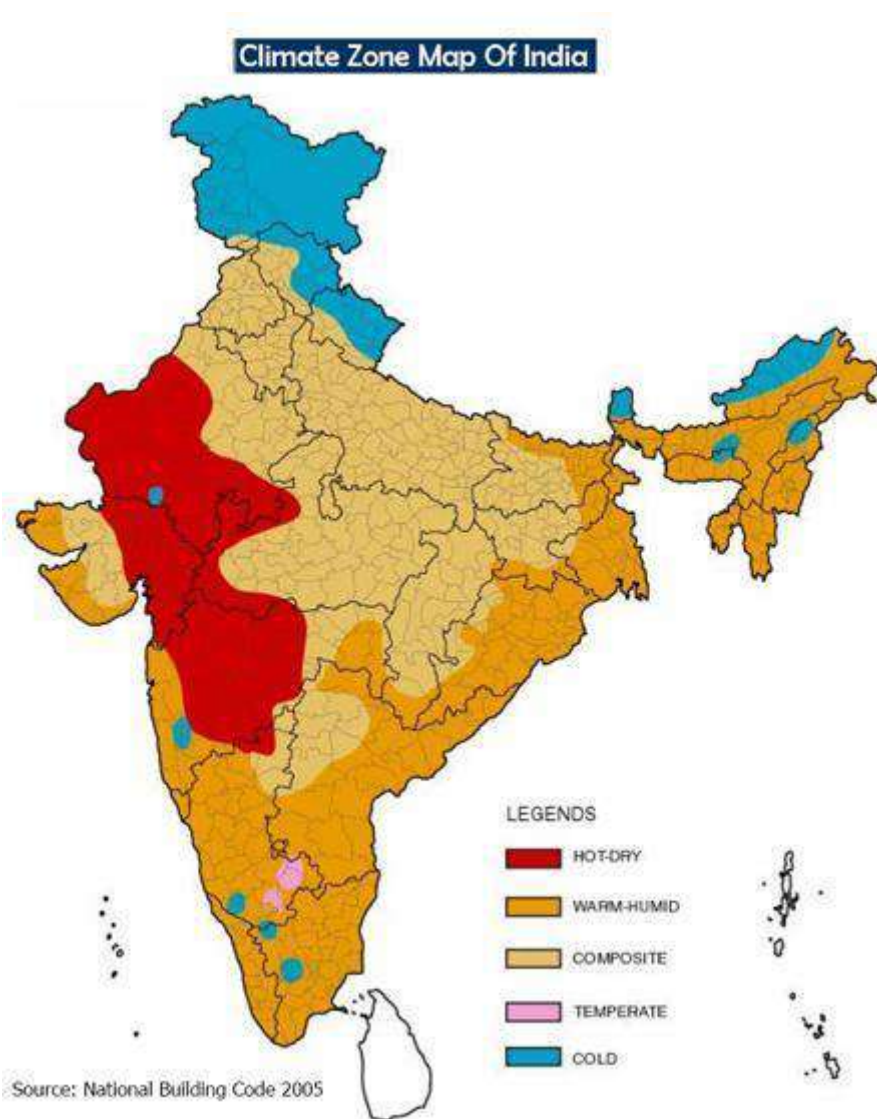
Основни здравни центрове

Първичен здравен център се създава в равнинен район с население от 30 000 души и в хълмисти / труднодостъпни / племенни райони с население от 20 000 души и е първата точка за контакт между селищната общност и лечебните заведения. Предвижда се да се предостави интегрирано лечебно и превантивно здравеопазване на селското население с акцент върху превантивните и промоционални аспекти на здравеопазването. Според минималното изискване, основния здравен център трябва да бъде екипиран от медицински служители, подкрепяни от 14 пара медицински и други служители, те се създават и поддържат от правителствата на държавите в рамките на Програмата за минимални нужди (ПМН) / Основни минимални услуги (ОМУ). Има разпоредба за две допълнителни медицински сестри на договорна основа. Той действа като референтна единица за 5-6 ПЦ и има 4-6 легла за пациенти. Дейностите на ОЗЦ включват здравни промоции и лечебни услуги.

Общностни здравни центрове

Обществените здравни центрове се създават и поддържат от правителството на държавата в район с население от 120 000 души и в хълмисти / труднодостъпни / племенни райони с население от 80 000 души. Нуждае от персонал съставен от четири медицински специалисти, т.е. хирург, лекар, гинеколог / акушер и педиатър, подкрепяни от 21 пара медицински и други служители. Разполага с 30 легла с операционна зала, рентгенова, работна зала и лабораторни помещения.

8. Климат в Индия

Изменението на климата е едно от най-важните глобални предизвикателства в областта на околната среда, което има отражение върху производството на храни, водоснабдяването, здравето, енергията и др. Най-ефективният начин за справяне с изменението на климата е приемането на път за устойчиво развитие чрез преминаване към екологично устойчиви технологии и насърчаване на енергийната ефективност, възобновяемата енергия, запазването на горите, залесяването, опазването на водата и др. Индия и други развиващи се страни ще бъдат изправени пред предизвикателството да насърчават стратегии за смекчаване на последиците и адаптиране, които да поемат разходите за това усилие и неговите последици за икономическото развитие.

Практиките за управление на енергията трябва да се насърчават при планирането на сградите и градската форма. В Индия има фрагменти от доказателства за селища, използващи слънчева енергия, техники за рециклиране на вода и практики за управление на отпадъците. Но като цяло техниките за опазване на околната среда тепърва ще се прилагат в градските райони, особено в големите градове, където разликите ще се усетят.

9. Природни ресурси в Индия

Общата обработваема площ в Индия е 1,269 219 км² (56,78% от общата площ на земята), която намалява поради постоянния натиск от непрекъснато нарастващото население и засилената урбанизация. Индия има обща водна повърхност от 314,40 км² и получава средногодишни валежи от 1100 мм. Напояването представлява 92% от използването на водата и заема 380 км² през 1974 г. и се очаква да нарасне до 1050 км² до 2025 г., като остатъкът се отчита

от промишлени и битови потребители. Вътрешните водни ресурси на Индия, включващи реки, канали, езера и морски ресурси, включващи източното и западното крайбрежие на Индийския океан и други заливи и заливи, осигуряват заетост на близо 6 милиона души в риболовния сектор. През 2008 г. Индия имаше третата по големина риболовна индустрия в света.

Основните минерални ресурси на Индия включват въглища (четвърти по големина запаси в света), желязна руда, манган, слюда, боксит, титанова руда, хром, Природен газ, диаманти, петрол, варовик и торий (най-големият в света по бреговете на Керала). Индийските запаси от нефт, открити в Бомбай Високо край бреговете на Махараштра, Гуджарат, Раджастан и в източен Асам, отговарят на 25% от търсенето на страната.

Заключение

В заключение мога да кажа, че последните 20 години Индия изминава много дълъг и труден път, който въобще не е към края си. Индия като нация е предприемаческа и на върха на промените. Тъй като Индия е най-младата държава в света, нейните млади хора трябва да участват в ранно образование и действия, за да създадат и поддържат дългосрочен импулс, който може да помогне на страната да види целите си и да стимулира устойчивото си развитие.

Източници

<http://www.mospi.gov.in/sustainable-development-goalsdgs>

<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/15836India.pdf>

http://www.psp-ltd.com/ind_stat_bg.htm

https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B5%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%B8%D1%8F_%D0%BD%D0%B0_%D0%98%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D1%8F

<https://www.in.undp.org/content/india/en/home/sustainable-development-goals.html>

https://www.researchgate.net/publication/23247341_Climate_change_sustainable_development_and_India_Global_and_national_concerns

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕЙШЕЛИ

Георги Ранчев

1 курс

Увод

Сейшелските острови получават името си в чест на Виконт Жан Моро дьо Сейшел, министър на финансите по времето на крал Луи XV.

Страната има площ 455,3 кв. км и е разположена в западната част на Индийския океан на 115 острова (41 от тях са изградени от гранит и 74 са коралови острови) от архипелазите Сейшелски, Амирантски, Алдабра, Космоledo, Фаркуар и др., с обща брегова линия 620 км. Разположена е между 4 и 10 градуса южна ширина и между 46 и 56 градуса източна дължина, архипелагът е разположен в Индийския океан, на север от о. Мадагаскар.

1. География

Населението е 81,188 души (2005 г.), единственият град на островите е столицата Виктория. Най-големите острови от групата на Сейшелските (Махе, Пралин, Силует, Ла Диг и др.) са скалисти и достигат надморска височина до 906 м (връх Морне на о. Махе), останалите острови са малки, предимно коралови. Етнически състав се състои от сейшелци - 89.1%, индийци - 4.7%, малгаши - 3.1%, англичани - 1.6%, китайци - 1.5%. Климатът е субекваториален, морски. Средните месечни температури са 26-28 °C. Валежи - до 4000 мм (максимум през лятото). Във вътрешните равнинни части на по-големите острови са се съхранили вечнотропически гори.

2. Култура и религия

Сейшелското общество е по същество матриархално. Майките обикновено отговарят за дома, контролират повечето разходи и се грижат за интересите на децата. Неомъжените майки са често срещани, и законът задължава бащите да издържат

децата си. Мъжете са важен източник на доходи, но ролята им в семейството е периферна. Възрастните жени обикновено разчитат на финансова издръжка от други членове на семейството, с които живеят заедно, или на децата си. Държавата има едно от най-добрите пенсионни осигурявания в третия свят, не по-лошо от това на много развити държави, и осигурява социална грижа за поставените в неравностойно положение сираци, престарели лица и инвалиди. Повечето жители на Сейшелите са християни. Преобладаващата деноминация е римокатолическата (около 90%), следвана от англиканската (около 7%). Срещат се и други религии; една от най-бързо растящите е ислямът.

3. Управление

Президентът е както държавен глава, така и глава на правителството. Избира се с общо гласуване и има петгодишен мандат. Министерският съвет се назначава и председателства от президента, и подлежи на одобрение от мнозинството от парламента. Парламентът (Народното събрание) е еднокамерен и се състои от 34 члена. 25 от тях се избират пряко чрез общо гласуване, а 9 се разпределят пропорционално на гласовете, получени от партиите. Мандатът на депутатите е петгодишен. Сейшелите членуват в Индоокеанската група, SADEC и Британската общност.

4. Развитие на икономика

Туризмът е водещ отрасъл на икономиката, в който е заета 1/3 от населението. Добра туристическа база, плажове и подходящ климат. Годишно страната се посещава от 130 хил. чуждестранни туристи. Няма полезни изкопаеми, а промишлеността е представена от малки предприятия за преработка на селскостопанска продукция. Основни селскостопански култури: кокосова палма, тютюн, ванилия, канела. Основни износни продукти: риба и рибни консерви, копра, ванилия и канела. От постигането на независимост през 1976 г. насам, брутният национален продукт на глава от населението е нараснал около седем пъти над началното ниво. Разтежът се води от туристическия отрасъл, където е заета около 30% от работната ръка, и дава около 70% от постъпленията в твърда валута, и от лова на риба тон. През последните години правителството окуражава чуждестранните инвестиции в подобряването на хотелите и други услуги. Тази инициатива довежда съществени инвестиции в недвижимо имущество и в създаване на нови курорти (обикновено от категория 5 звезди). Отскоро пристигнаха веригите Хилтън, Фор Сизънс и Баниан Трий. Нови проекти, всеки от тях оценяван на стотици милиони долари, са започнати от Емират Еърлайнс, Катар Еърлайнс, Рафълс, Шангри-Ла и др. Същевременно правителството предприема мерки за намаляване на зависимостта от туризма

чрез стимулиране на фермерството, риболова, леката промишленост, а напоследък и офшорния сектор.

Проблеми пред правителството са ограничаването на бюджетния дефицит, съдържанието на растежа на социалните разходи, и по-нататъшната приватизация на държавните предприятия и обществените услуги. Държавата има значително участие в икономиката чрез компании в областта на разпределението на петролни продукти, застраховането (вече приватизирано), банковото дело (в процес на приватизация), вноса на продукти от първа необходимост (в процес на приватизация), телекомуникациите (4 компании за телекомуникации и предоставяне на Интернет достъп), и много други сфери. В началото на века Сейшелската петролна компания (SEPEC) започна създаването на първата си флота от модерни двойностенни петролни танкери (5 броя), която беше завършена в началото на 2008 г., и се обсъжда възможността за създаване на още. Президентът на държавата твърди, че това е отворило вратата към нова индустрия в страната, и е окуражило икономическия растеж чрез по-нататъшно намаляване на зависимостта от традиционните поминъци като риболова и туризма, чийто дял в икономиката на страната намалява бързо, въпреки че като абсолютни стойности са нараснали значително през последните години.

5. Икономическо състояние

Както според официалните валутни курсове, така и изчислено като реална покупателна способност, Сейшелите са втората по богатство африканска територия (брутен национален продукт на глава от населението – USD 8551, РПС – 13 887 за 2005 г.) след Реюнион. Тъй като Реюнион е френска територия и използва като валута еврото, Сейшелите могат да бъдат смятани за най-богатата независима държава в Африка и Индийския океан. Поради свиването на икономиката (с около 2% през 2004 и 2005 г., и с 1,4% през 2006 г., по данни на МВФ) доходите спаднаха, но тази тенденция беше прекъсната от растежа с 5,3% през 2007 г. поради рекордния брой туристи и бума в строителния и офшорния отрасъл. Важно е да се отбележи, че според Световната банка Сейшелите са най-задлъжнялата на глава от населението страна в света – общият държавен дълг е около 122,8% от brutния национален продукт. Около две трети от дълга е вътрешен. Външният се изчислява от МВФ към 2007 г. на около 35,5%. Страната е в неплатежоспособност пред повечето си международни кредитори, и е трябвало да преговаря за отлагане на плащанията си, за да може да продължи да тегли заеми. Този голям дълг е пряко следствие от надценената валута – по същество страната харчи повече, отколкото получава, и финансира стандарта си чрез заеми.

6. Потенциални залежи на нефт и газ

Нови подробни проучвания сочат, че Сейшелите е възможно да имат големи шелфови залежи на нефт, които още не са открити. Чрез сондажи е доказано наличието на:

- Потенциално богати на петрол скали, съдържащи кероген тип II, в делтови утайки от средния юрски период, и шелфови утайки от горния юрски
- Смесени скали, съдържащи кероген тип II / III, в делтови морски утайки от долната креда, които корелират със сомалийските нефтоносни глинести утайки.
- Потенциални източници на природен газ, които съдържат кероген тип I, във флувиални утайки от горния триас и морски утайки от палеогена. Вторите корелират с нефтоносните и газоносни утаечни скали от дълбокия континентален шелф на Бомбайското шелфово нефтено находище.
- Свидетелства за генериране на въглеводороди и миграцията им към пробити кладенци, например 0.7 мл бензен в DST-1 в Рейт Банк-1, 10.010 ppm 99,8% n-C4 членен сондажен газ, съвпадащ с неголяма цепнатина в същия сондаж, и 20% петролни изпарения в недълбоко ниво на вулканични скали в Оуен Банк А-1.
- Запечатващи литологични формации, както локално в син-рифта, така и регионално в след-рифтови сондажи.
- Разнообразни улавящи формации – наклонени разломни блокове, рифове и пр.
- Различни белези на генериране и мигриране на въглеводороди.
- Изследване от 1995 г. на Ентърпрайз Ойл е открило газ, но не и нефт.

7. Финансов сектор

В добавка към бързо растящите туристически сектор и сектор на недвижимите имоти, Сейшелите се стараят да развият и финансовия сектор. Правителствени и индустриални кръгове смятат, че към 2017 г. той би могъл да надмине туризма като основа на местната икономика. Популярността на Сейшелите в офшорните кръгове расте непрекъснато – секторът поставя рекорди през последните 4 години. Приемането през 2007 г. на ревизирана версия на Акта за взаимните фондове, на Акт за ценните книжа и на Акт за застраховането цели да катализира превръщането на Сейшелите от обикновена офшорна юрисдикция в пълноценен офшорен финансов център. Сейшелската служба по международния бизнес (SIBA) регулира бързо растящия офшорен бизнес. Немалко фирми за офшорно инкорпориране са базирани на Сейшелите – например Стърлинг Офшор ЛТД. Сейшелите са най-малката държава в света, която използва своя собствена валута, необвързана с друга валута.

8. Транспорт

Общата дължина на шосетата е 280 км., като няма жп линии. Въздушният транспорт се осъществява от две авиокомпаниии: Qatar Airways и Emirates Airline. Пристанището се намира в близост до столицата и носи нейното име-Порт Виктория.

9. Влияние на Covid-19

До сегашния момент на територията на Република Сейшели броят на тестваните и дали положителен резултат е бил 11 души, като всички те са излекувани. Потвърдените случаи в държавата са пътници, дошли със самолет на островите. Студентите от Сейшелите, които учат в чужбина, се съветват да останат в страната, в която се намират в момента, за да сведат до минимум риска от излагане на COVID-19. Поради голямата заболяемост в целият свят, вирусът оказва най-голямо влияние върху туризмът.

10. Три проблема в устойчивото развитие на държавата

Имайки предвид, че туризмът е основният отрасъл, който спомага развитието на икономиката на страната, а именно 70% от БВП на Република Сейшели, два от основните проблема произхождат от там.

- Ограничение в строителната дейност, поради малките и неблагоприятни площи на островите, както и защитените територии, създава предпоставки за бъдещи затруднения и лимит на местата за туристи в страната.
- Вторият проблем отново е свързан с ограничения във възможностите за приемане на много туристи едновременно на територията на Република Сейшели, тъй като до островите пътуват само две авиокомпаниии.
- Третият проблем произтича от недостига на работна ръка, като главните работещи на острова са филипинци и тайландци, но е и в тясна връзка и с неблагоприятните теоритории, които са предпоставка за невъзможно реализиране на производствения процес.

Изполвана литература

- <http://www.seychelles.bg/bg/>

- [https://bg.wikipedia-
dia.org/wiki/%D0%A1%D0%B5%D0%B9%D1%88%D0%B5%D0%BB%D0%
B8](https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B5%D0%B9%D1%88%D0%B5%D0%BB%D0%B8)

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА КИТАЙ

Христо Стаменов

3 курс

Увод

Общественото развитие на планетата през периода от втората половина на XX век до началото на XXI век се характеризира с бурно развитие на технологиите и мащабите на производствата. То е подчинено на стремежа на производителите към насищане на пазарите със стоки и услуги, като по този начин се реализират големи икономически изгоди.

Постигането на тези цели има многостранно влияние върху по нататъшния ход на развитието. От една страна се задоволяват потребностите на потребителите, но от друга се нанасят щети на природната среда. Изчерпват се невъзобновяемите първични природни ресурси. Растителни и животински видове намаляват и са заплашени от изчезване.

Най-сериозните глобални вреди произтичат от емисиите парникови газове и увреждане на озоновия слой, последствие от което е глобалното затопляне и нарушаване на еко-равновесието на планетата. Главните причинители са енергетиката, металургията, транспорта, а също изсичането и изгарянето на тропически гори, с цел обработване на земята.

Друго несъответствие на досегашния начин на развитие с природата е неправилното и безконтролно използване на невъзобновяемите първични природни ресурси. На база на настоящото потребление и прогнози за бъдещо такова, най-бързо изчерпващите се първични природни ресурси.

В глобален мащаб, под устойчиво развитие се разбира развитие по такъв начин, при който се запазват условията за задоволяване на обществените потребности както на съвременното поколение, така и на бъдещите.

1. Основни направления за устойчиво развитие

За постигане на устойчиво развитие се проявяват две взаимно свързани стратегии:

- Инвестирани средства в природния капитал за неговото запазване, поддържане и обновяване;
- Качествено изменение на инвазията на човека в природните цикли с минимално нарушаване на еко-системата чрез изменение структурата и обема на техногенния и социалния капитал.

Двете стратегии са насочени към:

- Осигуряване на устойчиво социално-екологично развитие чрез свързване на социалните и екологични цели при ефективно икономическо удовлетворяване на потребностите;
- Преход към екологична икономика и нова социално-екологична политика;
- Осигуряване на екологична безопасност.

2. Фактори за устойчиво развитие на Китай

Качеството на живота, благоденствието и икономическият растеж зависят от това да се живее в рамките на ограниченията на наличните ресурси. За да се постигне това, трябва да се промени начина, по който се проектира, изработва, използва и изхвърлят продуктите.

За постигането на тази промяна трябва да бъдат ангажирани всички — отделните хора, домакинствата, бизнесът, местните администрации и националните правителства, както и световната общност.

Едни от основните фактори за устойчиво развитие на Китай са следните:

- Устойчиво производство и потребление;
- Социално включване;
- Демографски изменения.

Въздействията от потреблението ни се проявяват в глобален план — ЕС е зависим от вноса на енергия и природни ресурси и все по-голяма част от консумираните в Европа продукти се произвеждат в други части на света. Неустойчивите модели на потребление и производство оказват все по-голямо влияние върху природната среда, обществото, икономиката и бизнеса. Необходимо е да живеем по по-устойчив начин. Това означава да правим повече, като влагаме по-малко.

Какво означава устойчиво производство и потребление?

Устойчиво потребление и производство означава по-ефективно използване на природните ресурси и енергията и намаляване на емисиите на парникови газове и на други въздействия върху околната среда. Всичко се свежда до това продуктите и услугите да се произвеждат и използват по най-безвреден за околната среда начин.⁴⁹

Целта е да бъдат задоволени основните нужди от стоки и услуги, като същевременно се повишава качеството на живот и също така се гарантира оставането на достатъчно ресурси за бъдещите поколения.

Устойчивото потребление касае стила на живот, навиците при пазаруване и как се потребяват и изхвърлят продуктите и как се използват услугите.

Устойчивото производство се фокусира върху намаляване на въздействията на производствените процеси върху околната среда и разработването на по-добри продукти.

Ресурсната и енергийна ефективност са основата на бъдещата конкурентоспособност на Европа. Устойчивото потребление и производство увеличава максимално потенциала на бизнеса да превръща предизвикателствата в сферата на околната среда в икономически възможности, осигурявайки същевременно по-голяма изгода за потребителите.

През последните години значително нараства обемът на внасяните в Европа потребителски стоки и промишлени доставки. Това означава, че отрицателните последици за околната среда от нашето потребление са факт не само у нас, но и в страни по целия свят, които произвеждат стоките, които ние използваме.

Устойчиво производство и потребление на Китай

Често тези стоки се произвеждат в развиващите се страни, които най-малко са в състояние да се справят с увеличаващия се натиск върху околната среда.

Китай е една от тези страни производители, които отбелязват ръст както на икономиката, така и на броя на населението. С увеличаване на благоденствието им световното търсене на ресурси и енергия също се увеличава.

⁴⁹ https://ec.europa.eu/environment/eussd/pdf/brochure_scp/KH8108182BGC_002.pdf

Политиките за устойчиво потребление и производство предлагат ресурсно ефективна алтернатива за дългосрочно развитие. За да постигне това ЕС работи в тясно сътрудничество с други страни за насърчаване преминаването към ниско въглеродни и ресурсно ефективни икономически дейности в международен план.

Основните цели в процеса на екологизиране на Китай са заменянето на електроцентралите на въглища с такива, които работят на възобновяеми източници като вятърна и слънчева енергия;

Чрез следването на устойчива и енергийно ефективна стратегия, Китай става по-малко зависим от изкопаемите горива и фабрики, които произвеждат вредни отпадъци. Това е от полза не само за Китай и неговите хора, но и за света.

Социално включване на Китай

В отговор на нуждата от по-чиста и по-енергийно ефективна промишленост в Азия Европейската комисия пусна в ход програмата SWITCH-Asia. Програмата е насочена към малките и средните предприятия и насърчава използването на благоприятни за околната среда технологии и практики, както и промяната в моделите на потребление в посока към продукти и услуги, които нанасят по-малко щети.⁵⁰

Тя допринася за борбата с бедността както пряко, чрез повишаване на заетостта и доходите (в резултат на увеличеното производство и по-високата конкурентоспособност), така и косвено, чрез подобряване на условията на живот (посредством намаляване на замърсяванията на водите и въздуха и замърсяването с отпадъци).

Освен това Европейската комисия подкрепя национални кръгли маси за устойчиво потребление и производство с обмен на опит и най-добри практики.

Кръгла маса вече се проведе в Китай. По-нататъшни усилия целят да насърчат разработването и разпространението на ниско въглеродни технологии и благоприятни за околната среда продукти и услуги. ЕС продължава да полага усилия за премахване на митата за такива стоки и услуги в рамките на търговската политика и диалога с промишлеността.

⁵⁰ https://ec.europa.eu/environment/eussd/pdf/brochure_scp/KH8108182BGC_002.pdf

Въвеждането на международни стандарти за екологичната и енергийната ефективност е ключът към развитието на пазари за по-устойчиви продукти и може да създаде нови възможности за еко иновационните компании.

Демографски изменения в Китай

За първи път в най-новата история на страната делът на трудоспособното население на Китай намалява. А това е сериозно предизвикателство за социално-осигурителната система и здравеопазването в страната.

Все още Китай е най-многолюдната страна в света с население от над 1,4 милиарда души, следвана плътно от Индия с 1,34 милиарда. Кое то обаче скоро ще се промени: през 2029 година китайското население ще достигне своя пик от 1,49 милиарда жители, след което то ще започне да се свива неудържимо. Подобно развитие преживяха почти всички индустриални държави, и най-вече съседните Южна Корея и Япония.

Китай може да преодолее демографския срив с повече миграция, както сториха САЩ, Германия и Австралия. Китай все още е относително хомогенна държава, но постепенно започва да се отваря към света. "Новият път на коприната" може да допринесе за това - така например днес в Китай живеят и работят повече чужденци, откогато и да е било, вкл. и много хора от Африка. Но все още не можем да определим Китай като класическа имигрантска страна: немислимо е чужденците от западна Европа или Африка да получат китайско гражданство.

Единствената възможност за овладяване на демографския срив е китайското правителство да създаде повече стимули за това семейството да не пречи на професията. То може да се поучи от опита на развитите индустриални държави, например по отношение на плаващото работно време, платения отпуск по майчинство, детските надбавки или данъчните облекчения за родители.

Подобряването на грижите за възрастните хора също може да бъде облекчение.

В речта си пред партийния конгрес Си Цзинпин настоя за систематично разширяване на този вид социални услуги. За целта обаче Китай има нужда от по-добри осигуровки. Китайската комисия за реформи и развитие препоръчва пазарът на услугите в сектора на грижите

за възрастните и болните хора да бъде отворен за повече частни китайски, но също така и за чуждестранни компании.

Обмисля се въвеждането на допълнителни финансови стимули за някои професии, напр. за болногледачи. В големите китайски градове вече е изградена мрежа от хосписи, финансирани от държавата. Често обаче техните услуги се свеждат само до амбулаторни прегледи, мерене на кръвното налягане или на температурата.

Същевременно китайското правителство насърчава развитието на работи-болногледачи. Докато те навлязат в практиката обаче ще мине още много време. Всъщност, роботите могат да станат ключ за решаването на проблема. Защото чрез автоматизацията на фабриките ще намалее необходимостта от работна ръка. В този смисъл не е толкова лошо, че раждаемостта спада, а делът на трудоспособното население - намалява. Това не е задължително да доведе до спад на икономическия ръст. Китайските фабрики на бъдещето ще бъдат в състояние да генерират повече ръст с по-малко персонал.

3.Търсене на добри идеи

За това говори и фактът, че раждаемостта в Китай през 2016 година не е нараснала, както се очакваше след края на политиката на едното дете. В страната са се родили 1, 3 - вместо очакваните 3 милиона деца. Последното предложение за цялостно премахване на ограниченията е дело на двама социолози. Според него, трудещите се над 40 години без деца, би трябвало да внасят определена част от заплатата си в специален фонд за новородени.

След раждането на две деца, те ще имат право на детски надбавки от този фонд. Ако обаче семейството остане с по-малко от две деца, ще има право на детски надбавки при навършване на пенсионна възраст. Държавната китайска телевизия коментира предложението като "пълно безумие".

Правилното решение било подобряването на държавните условия, за да бъдат насърчени младите жени да раждат повече деца, а не да бъдат затормозявани допълнително.⁵¹

⁵¹ <https://www.investor.bg/azija/336/a/kitai-triabva-speshno-da-promeni-svoiata-politika-otnosno-rajdaemostta-297197/>

Пекинский педагог Ксян Бинги пък настоява за създаването на образователен фонд и на фонд за насърчаване на раждаемостта. "Какво би било, ако държавата поеме част от разходите за образование, медицински услуги и прехрана от раждането до навършването на пълнолетие? Създаването на едно дете е безплатно, но след това излиза скъпо. Този модел може да бъде изпробван първоначално в слабо развитите региони", казва той.

4. Как COVID-19 се отрази на глобалната икономика?

COVID-19, новият коронавирус, който за първи път беше регистриран в Китай, се разпространи в няколко други държави с тревожна скорост, но броят на заразените все още не е критичен.⁵²

Въпреки това в няколко държави - между които Южна Корея, Италия и Иран - здравните власти повишиха нивото на опасност до максимална степен.

Поражда се несигурност.

Инвеститорите започнаха да осъзнават какви могат да бъдат размерите на икономическия спад в глобален мащаб, но все още нямат идея как да определят потенциалните загуби.

Истинският проблем не е в оценката на загубите от продажби, пряко свързани с епидемията, а по-скоро в последствията от разпадането на веригите на доставки. Ключово значение за разбирането им има знанието за това коя държава какво прави и за кого, както и колко от кое има произведено и докога ще стигнат запасите, за да се поддържа веригата за доставки.

Вече поне три завода за производство на автомобили извън Китай са затворени поради липсата на части - един в Южна Корея, един в Япония и един в Европа. През следващите седмици се очаква броят им да се увеличи.

⁵² https://www.cio.bg/analizi/2020/03/02/4036062_kak_covid-19_se_otrazi_na_globalnata_ikonomika/

Много авиокомпаниите преустановиха полетите си до и от Китай, а някои наложиха забрана и на тези до Южна Корея, Италия, Япония, Хонконг и Иран. И тук очакванията са със същият да се разшири през следващите дни и седмици, тъй като се появяват все повече случаи на коронавирус в глобален мащаб.

Китай участва в голяма част от веригите за доставки, както и Южна Корея. Това, което повечето хора не осъзнават, е, че всъщност 90% от износа от Южна Корея и 62% от този на Китай са незавършени или междинни продукти, нужни на външни производители по целия свят. Когато частите или други междинни продукти не могат да бъдат произведени или доставени, веригата за доставки се разпада. Южна Корея заема водещи позиции в сферата на електрониката и някои видове полупроводници. Китай пък има отношение към толкова много индустрии, че е трудно да бъдат изброени, без да бъде забравена някоя от тях.⁵³

Едно от тях е фармацевтичната. Някои оценки например сочат, че 90% от лекарствата, отпускани по лекарско предписание в САЩ, се произвеждат в Китай. В същото време някои от фабриките в сектора са затворени от повече от месец и глобалните вериги за доставки се очаква да започнат да изпитват недостиг още в рамките на следващите седмици. Невъзможността милиони хора да получат достъп до жизненоважни лекарства може да се превърне в сериозно предизвикателство пред глобалните здравни системи.

Като цяло Китай има участие в почти 1/3 от ръста на световния БВП, което означава, че когато Китай кихне, останалият свят настива. А в момента Китай има много по-големи проблеми от обикновеното подсмърчане.

Други икономики по целия свят, които са силно зависими от износа за Китай, също ще преживеят сериозен спад на БВП поне през първото тримесечие на фискалната година, а може би и през второто.

Икономическият ръст също е изложен на риск, тъй като веригите за доставки по целия свят се разпадат и ще са необходими седмици докато всичко започне да работи с пълен капацитет. Чак след като това стане факт, ще започне и процесът по възстановяване на системата за доставки. Тук не трябва да се забравя също така, че междинните продукти първо

⁵³ https://www.cio.bg/analizi/2020/03/02/4036062_kak_covid-19_se_otrazi_na_globalnata_ikonomika/

трябва да бъдат произведени и транспортирани, преди да могат да бъдат вложени в направата на готовите стоки. Не на последно място, идва и въпросът за тяхното последващо разпространение до крайните потребители или търговците на дребно.

С други думи, компаниите по целия свят тепърва ще трябва да порботят на празен ход, а останалите временно без работа потребители ще имат по-малки възможности за потребление. И това не важи само за Азия, но и за Северна Америка и Европа.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В глобален мащаб, под устойчиво развитие се разбира развитие по такъв начин, при който се запазват условията за задоволяване на обществените потребности както на съвременното поколение, така и на бъдещите.

За постигане на устойчиво развитие се проявяват две взаимно свързани стратегии:

- Инвестирани средства в природния капитал за неговото запазване, поддържане и обновяване;
- Качествено изменение на инвазията на човека в природните цикли с минимално нарушаване на еко-системата чрез изменение структурата и обема на техногенния и социалния капитал.

Двете стратегии са насочени към:

- Осигуряване на устойчиво социално-екологично развитие чрез свързване на социалните и екологични цели при ефективно икономическо удовлетворяване на потребностите;
- Преход към екологична икономика и нова социално-екологична политика;
- Осигуряване на екологична безопасност.

Разпространеният до преди години страх от експлозия на световното население междувременно отстъпи място на страха от намаляването на населението. И то не само в Европа, а и в Китай и други развити азиатски страни като Япония.

Броят на възрастните хора се увеличава вследствие на нарасналата продължителност на живота. И в бъдеще това ще бъде сериозно предизвикателство пред социалните системи.

Основната причина за това развитие е промяната в раждаемостта. Много правителства се опитват да оказват влияние върху развитието на населението по различни начини.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНАТА ЛИТЕРАТУРА

1. https://ec.europa.eu/environment/eussd/pdf/brochure_scp/KH8108182BGC_002.pdf
2. <https://www.investor.bg/aziia/336/a/> kitai-triabva-speshno-da-promeni-svoiata-politika-otnosno-rajdaemostta-297197/
3. https://www.cio.bg/analizi/2020/03/02/4036062_kak_covid-19_se_otrazi_na_globalnata_ikonomika/

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА БРАЗИЛИЯ

Юлита Иванова Христова

3 курс

Увод

Бразилия е най-голямата държава в Южна Америка по площ и население, което я превръща в ключова за развитието на целия регион. Страната е дом на 2,78% от световното население, като по данни от 2018 година то възлиза на 209,47 млн. души. Естественият прираст на държавата е положителен, а според прогнозите се очаква населението на Бразилия да достигне 215,25 млн. души през 2022 година.

Селскостопанския сектор е развит, а държавата е основният източник на кафе, портокали и маниока в света, както и сред главните производители на захар и соя. Развити са също и минната и промишлената индустрия, а сектора на услугите подлежи на значително разрастване в последните години. Бразилия е четвъртата държава по износ на храна в световен мащаб, което е показател за нейната ключова роля в глобалната икономика.

В първото десетилетие на века Бразилия се утвърждава като модел на подражание по отношение на социалното и икономическо развитие. Правителството провежда успешни политики, които подобряват жизнения стандарт на милиони души. Сред проблемите на Бразилия са липсата на политическа и фискална стабилност, високите нива на инфлация, високата безработица и големият процент на неформална заетост.

Бразилия е държава в период на преход към кръгова икономика, която има най-явно проявление в три основни аспекта - земеделие и биоразнообразие, строителство и електрическа и електронна индустрия. В тези сектори се имплементират редица добри практики по отношение на устойчивото производство, а бразилските потребители стават все по-ангажирани и съзнателни при вземане на решение за покупка.

Етническото разнообразие на страната от една страна представлява предизвикателство за правителството, защото в рамките на структурата на населението се отделят много рискови групи. Социалното включване и успешната интеграция на тези маргинални групи в нормалния икономически живот на страната е от ключово значение за благосъстоянието на населението.

По отношение на здравеопазването Бразилия показва редица добри практики по отношение на имплементирането на ефективна здравна система и постепенното разширяване на здравната мрежа и обхващането на голям процент от населението. Държавата разработва множество политики, които да адресират по адекватен начин отделните проблеми, свързани със

здравеопазването на населението и особено онази част от него, която не разполага с особени финансови възможности.

Бразилия участва активно в редица международни организации, чиито основни цели са базирани на изграждането на глобална икономическа стабилност, устойчиво развитие, социално включване и т.н.

Държавата може да бъде разглеждана като добър пример по отношение на правилното имплементиране на политики за подобряване на благосъстоянието на населението, ограничаване на глада и редица други. Въпреки това пред Бразилия са поставени и редица предизвикателства, чиито решения предстоят.

1. Социално и икономическо развитие на Бразилия

Икономическият растеж на Бразилия е неравномерен, което се дължи на провежданите в страната фискални политики. През периода от 2000 до 2008 година се наблюдава значителен икономически растеж, който флукутира между 1,14% и 6,07%. Бразилия достига най-висок икономически растеж от 7,53% през 2010 година, а след това се наблюдава значително забавяне в икономическото развитие. Икономическа криза в страната води до наличието на отрицателен икономически растеж през 2015 и 2016 година. През последните две години се наблюдава постепенен положителен икономически растеж, който достига 1,12% през 2018 година.

Бразилия претърпява значително подобрене в своето социално и икономическо развитие в периода 2003 - 2014 година. По данни на Световната банка в този период повече от 29 милиона души излизат от линията на бедността⁵⁴. Социалните неравенства също намаляват, като показател за това е коефициента на Джини, който спада с 6.6% в посочения период. Според последните данни от 2017 година коефициента е 53,3%.

Друг важен показател за социалният и икономически напредък на държавата е индекса за човешко развитие. През 2018 година той се равнява на 0,761, което поставя Бразилия на 79-то място в категорията държави с висок индекс на човешкото развитие. В периода 1990 - 2018 се наблюдава значителен ръст от 24,2 процента. Това се дължи на позитивните промени в основните показатели, които формират индекса на човешко развитие - средната продължителност на живота се увеличава с 9,3 години, средната продължителност на образованието се повишава с 6,1 години и брутният национален доход на глава от населението се увеличава с 39,5%.

Политиките, които бразилското правителство провежда с цел премахване на глада и бедността, водят до премахването на Бразилия от Световната карта на глада през 2014 година.

⁵⁴Преглед на икономиката на Бразилия, Световната банка, 2019 - [Brazil Overview](#)

Това означава, че процентът на недохраненото население е под 2,5%. Част от успешните политики в тази област са Fome Zero⁵⁵ и Brasil sem Miséria⁵⁶. Програмата Fome Zero засяга периода 2003 - 2011 година, като в резултат на провеждането и са осигурени доходи на над 50 милиона души, живеещи в бедност и лишения, осигурени са по 47 000 безплатни обяда на ученици ежедневно и е създадена специална програма, която подпомага малки земеделски производители и семейни ферми.

След нея се провежда програмата Brasil sem Miséria, чийто основен фокус е устойчивото земеделие и създаването на възможности за тези производители да продават своята земеделска продукция на справедливи цени. В резултат от програмата 129 000 семейства получават техническа помощ, а 82 000 семейства на много бедни земеделски производители се включват в програмата за придобиване на храна.

Тези две политики са едни от най-успешните правителствени усилия за намаляване на бедността и значително подобряване на стандарта на живот на населението, живеещо в най-лоши условия. Бразилия показва правилно имплементиране на добри практики за постигане на устойчиво развитие и забележителни резултати от провеждането на подобен тип политики.

2. Устойчиво производство и потребление

През последните две десетилетия Бразилия постепенно имплементира устойчиви практики по отношение на устойчивото производство и потребление. Би могло да се каже, че държавата е в период на преход към кръгова икономика, която има най-явно проявление в три основни аспекта - устойчиво земеделие и опазване на биоразнообразието, строителство и електрическа и електронна индустрия⁵⁷.

2.1. ЗЕМЕДЕЛИЕ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

В Бразилия вече се обръща по-голямо внимание на екологичните сертификати за производството на дадени стоки и услуги. Пример за такъв сертификат в земеделието е Кръглата маса за устойчиво палмово масло (The Roundtable on Sustainable Palm Oil), който се дава на производителите при спазване на правната уредба, икономическите условия и практиките за опазване на околната среда. Министерството на земеделието и горите (Imaflora) смята това сертифициране за началото на промяната на нагласата на производителите към опазване на околната среда и ограничените природни ресурси.

⁵⁵ Fome Zero - Oxfam case study - [Fighting Hunger in Brazil: Much achieved, more to do](#)

⁵⁶ Brasil sem Miséria - [BRAZIL WITHOUT EXTREME POVERTY PLAN](#)

⁵⁷ A circular economy in Brazil: An initial exploration, 2017 [An initial exploration](#)

Земеделските производители в Бразилия започват да имплементират редица практики насочени към възобновяване на почвите - компостиране, ротация на реколтата, използване на покривни растения и други. С помощта на правителството се влагат усилия в регенерирането на деградирани почви, с цел превръщането им в обработваема земеделска площ.

Бразилските производители извличат добавена стойност от използването на остатъчните суровини от основното им производство. Добър пример, който илюстрира това твърдение е един от най-големите производители на портокалов сок Citrusuco, който използва 100% от портокалите. След извличането на портокаловия сок остатъчните материали се влагат в производството на храна за животни, етеричните масла се извличат от портокаловите кори и се влагат в хранително-вкусовата и фармацевтичната индустрия, а алкохолът който се добива от ферментацията на захарите се използва за производство на горива, напитки или оцет.

Компаниите и традиционните затворени общности започват съвместна работа за максимална валоризация на продуктите на биоразнообразието. Пример за това е програмата Origins Brazil, която свързва големите компании с коренните народи, като по този начин им помага да изграждат търговски взаимоотношения на базата на прозрачност, отговорно използване на ресурсите и уважение към различния начин на живот на местните общества.

2.2. СТРОИТЕЛСТВО

В сектора на строителството също се наблюдават редица добри практики по отношение на устойчивото производство и потребление. Наблюдава се тенденция на съобразяване на дизайн решенията с устойчивото развитие. Подходящ пример тук е Nossa Casa Planejada - бразилски стартап, разработил технология за преработване на отпадъци от строителния сектор и мините в модулни градивни елементи. Така бизнес моделът на компанията елиминира нуждата от цимент, защото сградите са на сглобяем принцип. На същия принцип са изградени и част от съоръженията, използвани за Олимпийските игри в Рио де Жанейро през 2016 година, което позволява тяхното преместване или смяната на тяхното предназначение.

Имплементирането на подобни практики в строителството водят до иновации в сектора. Една от водещите компании за производство на бетон Precon Engenharia открива дъщерно предприятие за производство на сглобяеми елементи. По този начин намалява наполовина времето за производство на една сграда и редуцира отпадъците си с до 90%.

Появата на коуъркинг пространствата води до иновация в използването на сградите и отключване на потенциала в градските пространства. Пример за това е трансформацията на старото пристанище в Рио де Жанейро, чиито изоставени и рушащи се сгради сега помещават екосистема от компании и предприемачи. В Сао Пауло създават онлайн карта на използваните сгради, за да бъдат използвани за обществено полезни дейности. По този начин се създава една съвсем нова ревитализираща атмосфера в изоставените градски пространства.

2.3. ЕЛЕКТРИЧЕСКИ И ЕЛЕКТРОННИ ИНСТРУМЕНТИ

Индустрията се регулира от редица международни сертификати за устойчиво производство и потребление. Пример за такива сертификати са Electric Product Environmental Assessment Tool (EPEAT) и Restriction of Hazardous Substances (RoHS). Освен това индустрията се регулира чрез създаването на нови закони. Закона за твърди отпадъци например води до създаването на редица компании, чиито предмет на дейност е правилното преработване на електрически и електронни отпадъци.

Компаниите започват да имплементират вътрешен цикъл в производството, като по този начин извличат повече стойност. Пример може да се даде с малката компания Recicladora Urbana, която има промишлено предприятие в Сао Пауло. При нея се вижда, че онази част от бизнеса, която е свързана с ремонтни дейности, генерира до 10 пъти по-малко материална стойност в сравнение с бизнесът, свързан с рециклиране.

2.4. БАРИЕРИ ЗА УСТОЙЧИВО ПОТРЕБЛЕНИЕ

Проучването на съзнателното потребление в Бразилия, проведено от Instituto Akatu през 2018 година⁵⁸ дава информация за повишение в нивото на ангажираните и съзнателни потребители. Анкетирани са 1090 души от различни региони на страната и с различно образование и икономическа квалификация. 68% от анкетираните са били запознати с понятието “устойчивост”, а 61% са казали, че не са наясно с това кои продукти са устойчиви.

Демографският профил на безразличните потребители е съставен от млади мъже от Югоизточния регион на страната с ниска степен на образование и икономическа квалификация. От друга страна най-съзнателните и ангажирани бразилски потребители са по-заможни възрастни жени от Южния регион, с висока степен на образование и икономическа квалификация.

В същото проучване участниците извеждат 5 основни причини, поради които не купуват продукти, които са с етикет “устойчиви”. Първата безспорна е по-високата цена, като се има предвид икономическото състояние на лицата, които са не особено заинтересовани от това какво купуват. Сред другите причини са липсата на доверие по отношение на качеството, недостъпността на такива продукти в региона, липсата на подходяща устойчива алтернатива и по-лошият им външен вид.

Прехода към общество, което потребява устойчиво и съзнателно е свързан с подобряване на всички аспекти от живота на населението, тяхното информиране и образование по теми като устойчивото развитие, опазване на околната среда и наличието на ограничени природни ресурси. Необходимо е държавата и компаниите да продължават своята съвместна работа и да градят доверие в потребителите. Другият важен аспект на прехода е създаването на подходяща инфраструктура за складирането и преработването на продукцията и достъп до устойчиви алтернативи в повече региони от страната.

⁵⁸ Conscious consumption Brazilian Background, 2018 survey [Apresentação do PowerPoint](#)

3. Социално включване

Историческото развитие на Бразилия я превръща в една етнически разнообразна страна, чиято култура е повлияна от коренното население, европейските колонизатори и африканските преселници. Към 2007 година на територията на държавата има 67 напълно изолирани туземни племена по данни на Националната индианска фондация на Бразилия. Разнообразната етническа структура и неравномерното икономическо развитие превръщат социалното включване в необходимост, но същевременно в предизвикателство за бразилското правителство.

Съществува редица добри примери за политики, които бразилското правителство провежда с цел подобряване на жизнения стандарт и социално включване на отделните рискови групи. Основните бенефициенти на тези политики представляват бедното население, жените и малцинствените групи. В тази курсова работа ще разгледам само няколко примера за добри практики за социално включване в Бразилия.

3.1. ИНИЦИАТИВИ ОТ ФАВЕЛИТЕ НА РИО ДЕ ЖАНЕЙРО

Добър пример за успешно социално включване се наблюдава във фавелите на Рио де Жанейро. Така се наричат крайните квартали на големите градове, които възникват в резултат на неправилно осъществената урбанизация и бързото обедняване на населението в резултат на това. Фавелите се характеризират с високи нива на престъпност, маргинализация и подлагане на социална изолация от страна на другите социални прослойки. Въпреки лошите условия на живот в тези квартали се появяват инициативи, които целят изграждане на здравословни взаимоотношения с по-заможните жители от големите градове. Тези инициативи използват изкуствата, спорта и гражданските активности, за да трансформират начина на живот във фавелите.

Две от организациите, които се създават във фавелите на Рио де Жанейро са AfroReggae и Centrale Unica das Favelas (CUFA)⁵⁹. Организацията AfroReggae е създадена през 1993 година в отговор на постоянните сблъсъци между органите на реда и престъпните групировки. Основната цел на тази инициатива е да използва музиката, за да предложи на младежите от фавелите алтернатива на престъпността и употребата на наркотични вещества. CUFA е създадена през 2001 година и нейната мисия е да се бори за социално включване, обществена трансформация и развитие, като паралелно с това работи срещу расовата дискриминация. Целта на организацията е да обединява хората около спорта и изкуствата, за да променят заедно условията във фавелите.

⁵⁹ Доклад на UNESCO - [Underground sociabilities: identity, culture, and resistance in Rio de Janeiro's favelas](#)

3.2. МАЛЦИНСТВАТА В ЩАТА БАИЯ

През 2014 година Световната банка отпуска на Бразилия заем от 400 милиона долара, предназначен за подобряване на фискалната стабилност и насърчаване на социалното включване в щата Баия (Bahia)⁶⁰. Основни бенефициенти са 11 милиона души от рисковите групи, което представлява 73% от цялото население на щата. В тези маргинални групи попадат жените, афро-потомците, жителите на киломбу (quilombo), както и коренните народи. В щата Баия домакинствата които се ръководят от жени са с 10% по-бедни от онези, които се ръководят от мъже, по данни на Световната банка. Жителите на киломбу, коренните и туземни народи и афро-потомците формират 84% от живеещите в екстремна бедност в щата Баия.

Част от политиките, които се провеждат с помощта на заема на Световната банка са насочени към подобряване на възможностите на местното управление да преразпределя данъци и имплементирането на териториално планиране за редуциране на неравенствата между отделните общини. Щата се състои от 417 общини, между които има големи социални неравенства и са неравномерно икономически развити. Някои от другите политики са таргетирани към приемането на нови учебни планове и методи на обучение за туземните народи и жителите на киломбу, набиране на учители от коренното население и също така имплементиране на програма за здравеопазване, специализирана за афро-потомците.

4. Обществено здраве

4.1. ЕДИННА ЗДРАВНА СИСТЕМА

Бразилия разполага с единна здравна система (Sistema Único de Saúde), която има ключова роля за здравеопазването и промотирането на здравословен начин на живот. Към 2018 година повече от 70% от населението разчита единствено на обществените здравни услуги за получаване на медицинска помощ. Единната здравна система на Бразилия допринася значително за намаляване на детската смъртност и борбата срещу ХИВ/СПИН, малария и други животозастрашаващи болести.

Единната здравна система предоставя здравни услуги на всички нива, като основно в нея се осъществява спешната медицинска помощ и респективно всички видове обществени здравни услуги, като ваксинацията например. Тя предоставя около 95% от всички основни здравни услуги, финансира 70% от разходите по хоспитализация и покрива процедури с висока степен на сложност и цена, като например антиретровирусна терапия за ХИВ и различни видове трансплантации.

4.2. КЛЮЧОВИ ПРОГРАМИ В СЕКТОРА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

Една от важните правителствени програми в сектора на здравеопазването е Стратегията за семейно здраве (The Family Health Strategy), която стартира през 1994 година. Целта на програмата е да предоставя основни здравни услуги, чрез екипи от специалисти. Те включват

⁶⁰ [Brazil: Social Inclusion of Minority Groups in Bahia](#)

лекари, медицински сестри, технически сътрудници и други здравни агенти, които се разпределят в определен географски регион. Стратегията за семейно здраве покрива повече от 60% от населението, като основната целева група са регионите с по-малко заможено население. Екипите, работещи по програмата през 2017 година са 43 хиляди, като целите на правителството са да увеличи този брой.

Достъпа до здравни услуги и наличието на медицински персонал в малките населени места, отдалечени и изолирани региони представлява поредното предизвикателство за бразилската здравна система. Програмата за повече лекари (Programa Mais Médicos) е създадена през 2013 година и разпределя 18,240 лекари в 4,058 общини и 34 изолирани региона с коренно население. По този начин предоставя достъп до медицински услуги на 63 милиона души само за 3 години. Основният приоритет на бразилското правителство е да спре необходимостта от търсене на медицински специалисти извън страната. Целта е програмата да се разрастне и в нея да бъдат включени повече местни лекари, които да заменят 4 000 медицински лица от държави партньори.

Насърчаването на добро физическо състояние и водене на здравословен начин на живот са свързани с борбата срещу рисковите фактори като уседнал начин на живот, затлъстяване и стрес, които са сред основните причинители на нарастващите случаи на заболяване с диабет и хипертония. В Бразилия се провежда програмата “Фитнес зала” (The Fitness Gymnasium program), чиито основен фокус е да предоставя инфраструктура, оборудване и квалифициран персонал за осъществяване на физически активности, насърчаване на здравословно хранене и водене на здравословен начин на живот. През 2016 година правителството предоставя финансова помощ на 635 фитнес центрове, включени в програмата.

4.3. БОРБА С ИНФЕКЦИОЗНИТЕ БОЛЕСТИ

Сред бразилското население, особено в някои определени групи и региони, все още има високи нива на инфекциозни заболявания. Част от мерките, които се предприемат от здравната система за борба със съответните болести са националните програми за превенция и контрол на разпространението на туберкулоза, малария, хепатит, ХИВ/СПИН и други инфекциозни болести, предавани по полов път.

Тези инициативи предоставят диагностика и лечение чрез националната здравна мрежа. В борбата срещу ХИВ/СПИН единната здравна система работи активно по превенция на заболяването чрез осъществяване на информационни кампании и безплатно предоставяне на контрацептиви, в допълнение на предлагането на цялостни медицински грижи с гарантиран достъп до антиретровирусна терапия.

През 2016 година се наблюдава засилване на действията за борба с комарите от рода *Aedes aegypti*, които са причинители на редица инфекциозни заболявания, сред които жълтата и западнонилска треска. За целите на това е изготвен Национален план за борба с *Aedes aegypti*, който се провежда в три основни направления: контрол и мобилизация на комарите, помощ и грижи за хората и технологическо развитие, осъществяване на проучвания и образование.

Също през 2016 година правителството влага над 37 милиона долара за закупуването на 3,5 милиона бързи тестове за зика вирус, които представляват едногодишен запас за държавната здравна мрежа. Тестовите се произвеждат в бразилска лаборатория и са предназначени за бременни жени, деца на възраст под една година и лица, проявяващи симптоми на заболяването.

5. Глобални партньорства за устойчиво развитие

5.1. МЕЖДУНАРОДНИ ФИНАНСОВИ ИНСТИТУЦИИ

Бразилия взема активно участие в редица международни финансови и икономически институции. Сред най-значимите са Международния валутен фонд, където бразилската квота достига до 2,32% през 2016 година, Световната банка и Г-20. Бразилия е сред активните участници в международния диалог за изграждането на дългосрочна глобална макроикономическа стабилност. Държавата е една от страните основателки на Г-20 и подкрепя плана за подобряване на международните финансови регулации. Бразилия се съгласява да имплементира договорените правни и административни реформи спрямо международните икономически стандарти, в търсене на по-голяма стабилност и сигурност в националната и глобална финансова система.

Бразилия ратифицира Конвенцията за взаимопомощ по данъчни въпроси на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, която влиза в сила през януари 2017 година. Това позволява на държавата да вземе участие в обмена на финансова информация между страните, които участват в инициативата. По този начин с помощта на Закона за спазване на данъка върху чуждестранните сметки в САЩ се осъществява правно регулиране на бразилските активи в чужбина и последващ ръст в данъчните постъпления.

Сред другите важни международни инициативи с бразилско участие е споразумението за създаване на Нова банка за развитие на държавите от БРИКС (Бразилия, Русия, Индия, Китай и Южна Африка). Устойчивото развитие е една от основните цели на този съюз, като за целта разполагат с 50 милиарда долара за имплементирането на устойчиви практики и проекти.

5.2. МЕЖДУНАРОДНА ТЪРГОВИЯ

Бразилия взема участие в Световната търговска организация, която насърчава устойчивото развитие и икономически растеж на международно ниво. Забавеният и неравномерен икономически растеж след световната финансова криза от 2008 година затрудняват международната търговия и динамиката на развиващите се държави. По тази причина Бразилия уважава споразуменията от Кръга преговори Доха от 2001 година и също така се включва активно и в последната сесия на Министерската конференция на Световната търговска организация.

5.3. МЕЖДУНАРОДНИ СЪТРУДНИЧЕСТВА ЗА РАЗВИТИЕ

Международните сътрудничества за развитие са важна част от международните отношения на Бразилия. Този тип сътрудничества позволяват обмен на информация, технологии, човешки капитал и други средства, които допринасят за постигане на икономически растеж, социално включване и устойчиво развитие. Бразилия оказва помощ на държави, които се сблъскват със сходни трудности.

Планът на правителството за периода 2016 - 2019 година (Plano Plurianual) включва редица инициативи в области като техническо сътрудничество, образование, научен и технологичен обмен, хуманитарни дейности с цел защита и подкрепа на бежанците и дейности включващи опазването на световния мир.

Международното техническо сътрудничество позволява на Бразилия да подпомага институциите в развиващите се държави от Латинска Америка, Карибския регион, Азия, Африка и Океания. Основните сектори, в които се простира въпросното техническо сътрудничество са земеделие, здравеопазване, образование, държавна администрация, градоустройство, човешки права и опазване на околната среда.

Бразилия също насърчава имплементирането на програми за обмен на специалисти в областта на възобновяемата и невъзобновяемата енергия, както и ефективното енергийно използване.

Бразилия е домакин на конференцията на ООН Рио 20+, а правителството има за цел да създава нови глобални партньорства, които да засилят имплементирането на практики за устойчиво развитие.

5.4. ГЛОБАЛНИ ЦЕЛИ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ООН

Бразилия е една от държавите, която взема участие в Стратегията за устойчиво развитие за 2030 година на ООН. Стратегията стартира през 2015 година и включва 17 цели за глобално устойчиво развитие, като засяга основни аспекти като икономическо и социално развитие, околна среда и общество.

Основните предизвикателства на Бразилия са свързани с първата цел от Стратегията - край на бедността във всичките и форми. 26,5% от бразилското население живее под линията на бедността, а 4,8% живеят в екстремни условия. Изпитанието пред Бразилия са свързани с повишаване на доходите на най-бедното население и предоставяне на всички необходими средства за удовлетворяване на основните им потребности. Наличието на социални неравенства показва, че някои групи от населението нямат равен достъп до публични блага като транспортната мрежа, енергийни ресурси, канализация. Адресирането на тези неравенства чрез правилните политики би подобрило значително човешкия капитал, населяващ засегнатите региони от страната.

Следващият проблем за Бразилия е неравномерното разпределение на водни ресурси. Североизточния регион на страната е подложен на регулярна и продължителна суша, а нарастващото в него население води до бързото опустошаване на природните ресурси. В този регион живее почти една трета от бразилското население и без правителствена намеса, тези явления могат сериозно да застрашат земеделието в региона, което от своя страна ще увеличи значително бедността сред популацията там.

Бразилия може да бъде добър пример за имплементирането на добри практики за редица от глобалните цели за развитие, но пред държавата са поставени редица предизвикателства, които трябва да бъдат преодоляни с правилните решения, политики и иновации.

6. Бразилия и кризата с COVID-19

Към момента на писане на настоящата курсова работа (26.05.2020 г.) Бразилия е на второ място в света по брой на заразени с COVID-19. Случаите на заразени в страната към момента са 376,669, а общо регистрираните смъртни случаи 23,522⁶¹.

Постепенното забързване на икономическия растеж ще бъде заменено със стагнация през следващите месеци в резултат на въведената карантина, недостига на храна и потенциалният хаос от спиране на производството.⁶²

Към 16 май са регистрирани 446 случая на заразени с COVID-19 и 92 починали сред коренното население⁶³. Пандемията достига до 38 от затворените общности с коренни народи. Това е проблематично защото в исторически план туземните общности често са били опустошавани от зарази с подобен мащаб.

Незаконното изсичането на горите на Амазония, които са дом на традиционните общности се увеличава с 50% по време на пандемията от COVID-19 в сравнение със същите месеци през 2019 година⁶⁴. Представителите на туземни общности изразяват своите притеснения, защото при техните условия на живот е нужен само един заразен, за да се разпространи сред цялата общност, което само по себе си би могло да има пагубни последици.

⁶¹ <https://www.worldometers.info/coronavirus/country/brazil/>

⁶² Coronavirus has Brazil on verge of economic collapse and food shortages, leaders warn <https://www.abc.net.au/news/2020-05-08/coronavirus-warnings-brazil-economy-on-verge-of-collapse/12227298>

⁶³ Brazil: Coronavirus pandemic reaches dozens of Indigenous groups, Aljazeera <https://www.aljazeera.com/news/2020/05/brazil-coronavirus-pandemic-reaches-dozens-indigenous-groups-200516055239315.html>

⁶⁴ Deforestation of Amazon rainforest accelerates amid COVID-19 pandemic, ABC news <https://abcnews.go.com/International/deforestation-amazon-rainforest-accelerates-amid-covid-19-pandemic/story?id=70526188>

Населението във фавелите на Рио де Жанейро също е изложено на риск. На 17 март жителите на някои от крайните квартали претърпяват спиране на течащата вода, което на този етап от разпространението на пандемията представлява сериозен риск. CUFA е първата организация, която се обявява за вземането на мерки за протекцията на жителите на фавелите. Част от мерките, които предлагат е предоставянето на вода, сапун, дезинфекциращи препарати, отдаване на стаи под наем за хора в риск, партньорства с фирми за транспортни услуги за незабавното локализиране на заразени и много други.

Единната здравна система също претърпява редица предизвикателства в резултат на COVID-19, като част от проблемите са свързани с недостиг на предпазна екипировка и антибактериални средства. В щата Баия защитни маски и почистващи гелове липсват в цялата търговска мрежа към 19 март, а след това се наблюдава спекулация с цените.

Заклучение

През последните години Бразилия успява да стабилизира положителен икономически растеж, но сега е изправена пред голямо предизвикателство. Кризата с COVID-19 представлява проблем за правителството, което към момента изразява полярни мнения по отношение на подхода за борба с разпространението на вируса. Бразилия е държава с множество социални и икономически неравенства, което означава, че най-застрашени са именно рисковите групи - бедното население, коренните народи и затворените традиционни общности.

Сред основните проблеми на Бразилия са липсата на политическа и фискална стабилност, високите нива на инфлация и безработица, които предстои да се влошат в следващите месеци в резултат на кризата с COVID-19. Справянето с тези проблеми в период на пандемия е от ключово значение за бъдещото социално и икономическо развитие на държавата. На практика това е едно от най-големите предизвикателства, поставени пред бразилското правителство в последните десетилетия, което може само за няколко месеца да заличи постигнатите успехи и реализираните добри практики по отношение на социалното и икономическо развитие на страната, социалното включване, състоянието на общественото здраве.

През последните две десетилетия Бразилия се утвърждава като добър пример по отношение на социалното икономическо развитие. В резултат на успешни правителствени политики милиони хора излизат от линията на бедността, а жизнения стандарт на населението е значително подобрен.

В последните години държавата е в период на преход към кръгова икономика, а добри примери за това се наблюдават в земеделието, опазването на биоразнообразието, строителството, електрическата и електронна индустрия. Устойчивото потребление също е тема, която е подложена на разискване през последните години, а бразилските потребители стават все по-информирани и способни да правят съзнателни избори.

По отношение на здравеопазването Бразилия също показва редица добри практики, но в момента единната здравна система е на ръба на колапс. Единната здравна система отговаря изцяло за предоставянето на спешна медицинска помощ, а към момента повечето болнични легла вече са заети. Правителството не акцентира върху промоцията на противоепидемичните мерки, които редица други държави използват с цел да олекотят натиска поставен върху здравните си системи.

В обобщение Бразилия може да се разглежда като добър пример за правилно имплементиране на правителствени програми за борба срещу глада и бедността, подобряване жизнения стандарт на населението, социално включване на маргинални групи и редица други. От друга страна държавата има и своите специфични проблеми, които сега в лицето на пандемията от COVID-19 предстои да се засилят значително. Следва да стане ясно дали Бразилия ще бъде добър пример и за справянето с разпространението и икономическите последици от COVID-19.

Използвани източници

- ❑ Voluntary national review on the Sustainable Development Goals, Brazil, 2017
https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/15806Brazil_English.pdf
- ❑ Източник на статистически данни - theglobaleconomy.com
[Brazil economic indicators](#)
- ❑ Икономически преглед на икономиката на бразилия, Световната банка, 2019
<https://www.worldbank.org/en/country/brazil/overview>
- ❑ World Hunger Map 2019 https://docs.wfp.org/api/documents/WFP-0000108355/download/?_ga=2.95638171.625127844.1588691034-631238798.1586355223
- ❑ Fome Zero - Oxfam case study, 2010
https://www-cdn.oxfam.org/s3fs-public/file_attachments/cs-fighting-hunger-brazil-090611-en_3.pdf
- ❑ Brasil sem Miséria - Report from the Ministry of Social Development and Fight against Hunger
https://www.mds.gov.br/webarquivos/publicacao/brasil_sem_miseria/mds_revista_ingles.pdf
- ❑ A circular economy in Brazil: An initial exploration, The Ellen MacArthur Foundation, 2017
<https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/A-Circular-Economy-in-Brazil-An-initial-exploration.pdf>

- ❑ Conscious consumption Brazilian background: challenges, barriers and drivers, Instituto Akatu survey, 2018
https://www.oneplanetnetwork.org/sites/default/files/akatu_survey_2018_english_final_0.pdf
- ❑ Underground sociabilities: identity, culture, and resistance in Rio de Janeiro's favelas, UNESCO, 2013
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000223830>
- ❑ Brazil: Social Inclusion of Minority Groups in Bahia, World Bank press release, 2014
<https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2014/07/30/brazil-social-inclusion-of-minority-groups-in-bahia>
- ❑ Brazil: Coronavirus pandemic reaches dozens of Indigenous groups, Aljazeera
<https://www.aljazeera.com/news/2020/05/brazil-coronavirus-pandemic-reaches-dozens-indigenous-groups-200516055239315.html>

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ЕГИПЕТ

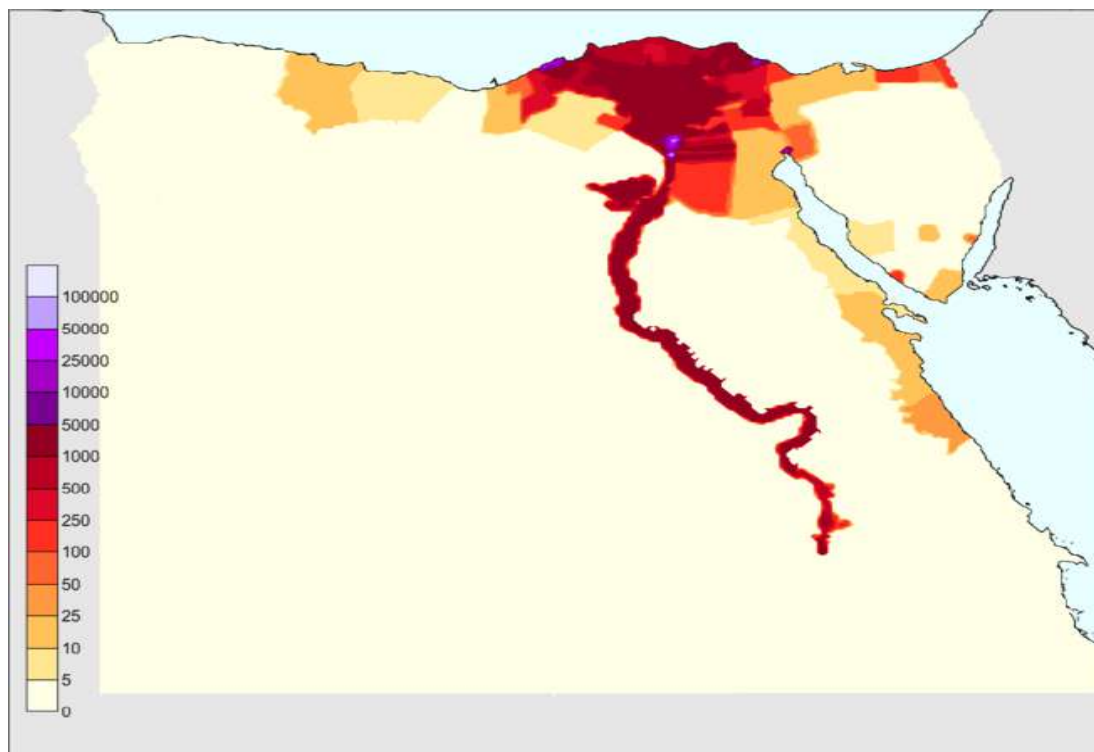
Кристиян Илиев

3 курс

Увод

Държавата Египет е разположена в североизточната част на Африка. Граничи с три други държави, а именно на юг със Судан, на запад с Либия и на североизток с Израел. На изток Египет има излаз на Червено море, а на север – към Средиземно море. Голяма част от територията на страната са заети от пустинята Сахара. Населението на страната е съсредоточено главно около делатата на река Нил и в столицата Кайро. Египет е страната с най-голяма гъстота на населението в Африка и Близкия изток, като наброява над 1200 души на квадратен километър за населените области или 94 души/кв. км., ако се вземе цялата територия на страната. Държавата е силно урбанизирана, като населението се разделя на хората, които живеят в градовете (45%) и фермерите, известни още като фелахи, които живеят в селата и достигат до 55%. Страната е на 14 място по население в света и има много малка обитаема площ - около 6% от цялата площ на страната. 99,6% от населението са египтяни

като
от
са

90%
ТЯХ

мюсюлмани. Официалният език е арабски, въпреки че на почти всички по-туристически ориентирани локации хората говорят английски и руски. Наблюдава се голяма раждаемост и положителен естествен прираст. Това се дължи основно на по-голямата достъпност на медикаменти и постепенното подобряване на качеството на живота. В момента държавата е на 112 място в света по индекс на човешкото развитие (ИЧР) с 0,662, като бележи минимално покачване от предишната година.

В днешно време страната се управлява под военен режим. Най-големи приходи носят Суецкия канал и търговията с природни ресурси – горива, злато, селскостопанска продукция. Туризмът все още се възстановява от терористичните атентати, станали там и оказаното негативно влияние от световните медии, които са го отразили.

1. Социалноикономическо развитие

Икономическият растеж в Египет, изчислен на 5,6% за 2019 г., се очаква да се засили до 5,8% през 2020 г. и 6% през 2021 г., подкрепен от широкомащабни програми за икономически реформи, започнати през 2016 г. Други фактори, подкрепящи растежа, включват пренасочване на правителствените програми за социално включване от общите субсидии за енергийни продукти до целеви трансфери и подобрения в бизнес средата. Туризмът, строителството, както и петролът и газът са двигателите на растежа. От страна на търсенето, потреблението остава слабо.

Правителството въвежда нов данък върху добавената стойност и постепенно намаляване на енергийните субсидии, което поставя фискалния дефицит в низходяща тенденция от 12,5% от БВП през 2016 г. до 8,7% за 2019г. Бюджетите регистрират излишък през последните две години. Ръстът на дълга се ограничава, тъй като съотношението дълг към БВП спада от 103% през 2017 г. на 89,5% през 2019 г. Натискът от инфлацията също се намалява, като през юли 2019 г. е 8,7%, най-ниският за последните четири години. Фискалният бюджет за 2020 г. предполага оптимистичен, но постижим 6% ръст. През първото тримесечие на 2019 г. равнището на безработица спада до 8,1%, което е най-ниското за последните 20 години.

В последното издание на Doing Business на Световната банка, Египет се изкачва с шест класирания до 114 от 190 страни. Подобряването на бизнес средата би следвало да стимулира вътрешните инвестиции и допълнително да привлече преки чуждестранни инвеститори. Очаква се намалението на инфлацията да продължи. В резултат на това, паричната политика става по-малко рестриктивна. Намаляването на лихвените проценти на централните банки също облекчава тежестта за изплащане на големия дълг на правителството. Обезценяването на валутата през 2016 г. предизвиква рязко увеличение на разходите за живот. Въпреки правителствените политики за социално включване и положителните икономически резултати от реформите, бедността нараства от 27,8% през 2016 г. на 32,5% през 2019 г. Това увеличение допълнително ще повлияе на правителствените програми за социална защита. По-специално, основните програми за парични помощи са разширени от 200 000 домакинства до 2,3 милиона домакинства през 2019 г. И все пак, от тях се възползват само една трета от бедните, около 10 милиона души.

Секторите на селското стопанство и производството, които представляват около 13% и 15% от БВП, остават равни. Частните инвестиции, концентрирани в недвижими имоти и енергия, все още не надвишават 9% от БВП. Въпреки че нетният износ става най-големият принос за растежа на БВП през 2019 г., износът на стоки, различни от горива, остава слаб, което показва слабото възстановяване от обезценяването на валутата.

2. Устойчиво производство и потребление

SDG (sustainable development goal) 12 насърчава устойчивите модели на потребление и производство. Постигането на тази цел изисква силна национална рамка за устойчиво потребление и производство, която трябва да бъде интегрирана в национални и секторни планове, устойчиви бизнес практики и в поведението на потребителите. Работата в тази област е започната и вече има чудесни примери за добри, продуктивни и действащи практики. Държавата има още много проекти, които са стартирани и не са приключени или се изготвят в момента, но са насочени огромни в създаването и опазването на една устойчива среда. Ще разкажа накратко за основните завършени планове, които имат за цел подобряването на устойчивото производство и потребление:

- Проект за подмяна на интелигентните измервателни уреди RFP2 за електроцентали в Суецкия залив. Чрез подобряване на електроцентралите, решението дава възможност за контрол и мониторинг на потреблението на електроенергия чрез прилагане на интелигентни техники за таксуване. Проектът се счита за основен за модерната електропреносна мрежа, която поддържа съвременните общности и новите градове.
- Доставка и инсталиране на първата система за управление на горивата. С малкото внедрявания на подобни системи в Египет, рискът от натрупване на нефт в морето се увеличава. Задоволявайки тази нарастваща нужда, внедрената система следи консумацията на нефт и газ вътре в пристанището, като същевременно намалява вероятността от аварии или неправомерно използване на горивни ресурси.
- Инсталиране на система за управление на сгради за Crédit Agricole Bank. Като едно от първите цялостни BMS (building management system) решения, инсталирани в Египет, системата прилага най-новите иновативни енергоспестяващи технологии, за да осигури непрекъснат мониторинг на потреблението на енергия.
- Интеграция на BMS и система за управление на осветлението на летище Катамея. Летището се счита за основно постижение на Египет. Интеграцията на BMS и контрол на осветлението със съществуващите системи е от съществено значение за мерките за устойчиво потребление на летището.
- Инсталиране на противопожарна и газова система в град Бадр. Новата система е от съществено значение за наблюдение и контрол на нивата на газ. Проектът се захранва и работи с помощта на най-модерната технология за автоматизация, за да се гарантира висока ефективност и минимизиране на отпадъците.

- Fab Lab New Cairo. Технологии за цифрово производство стават много популярни в днешно време. Това включва различни техники, най-известната от които е 3D принтирането. Разширявайки осведомеността за възможностите на цифровото производство, основната им цел е да вдъхновят потребителите и общностите да станат производители.
- Ecoshic. Това е инициатива, която се справя с нарастващото недоволство относно изхвърлянето на билбордове в депата за отпадъци, чрез разширяване на информираността за опазването на околната среда. Фондацията си партнира с редица компании, насърчаващи ги да се присъединят към инициативата и да дарят своите билбордове. Създават се продукти от рециклирането на билборди като например чанти и раници. Почти 1000 студентски чанти са раздадени на бедни студенти.

3. Промяна в климата и енергийно използване

ПРООН (Програма за Развитие на ООН) има за цел да помогне на Египет за смекчаване на рисковете от изменението на климата, както и за утвърждаване на политиките за опазването на околната среда. Подкрепят се редица национални проекти с разнообразен набор от цели, включително ограничаване на замърсяването и емисиите на парникови газове, запазване на крехките и уязвими екосистеми и намаляване на енергийните отпадъци. Правителството на Египет работи по подготовката и адаптирането на ниско разположените земи в делтата на Нил. С очакваното повишаване на морското равнище, свързано с изменението на климата, се планира използването на така наречените „soft engineering” методи за защита на бреговете. Те представляват предпазване на бреговете чрез натрупване на различни материали по бреговата ивица, като например чували с пясък, камъни, бетонови плочи, дървен материал и други.

ПРООН също така подкрепя правителството за намаляване на енергийните отпадъци и потреблението на енергия, като помага за разпространението на енергийно ефективни осветителни системи из целите градове. Това е важно, тъй като 25% от консумацията на енергия в Египет отива за осветление. Проектът е насочен към публичния и частния сектор и има

за цел да повиши информираността на семействата, защото жилищният сектор консумира 40% от електроенергията в Египет. Внедряването на енергийно ефективни осветителни системи ще помогне на енергийната сигурност на Египет и ще намали общите ѝ енергийни нужди. Реализирани са повече от 15 пилотни проекта за осветление с енергийна ефективност в различни видове сгради чрез предоставяне на техническа помощ за изграждането и съфинансиране.

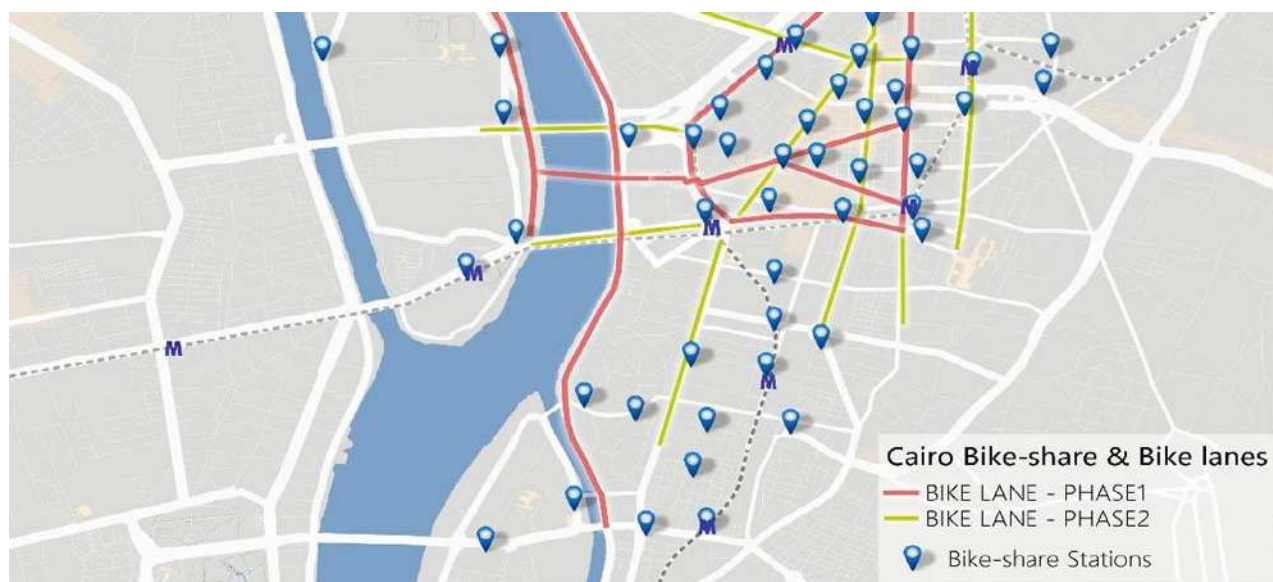
В Египет е постигнат голям напредък в управлението на твърди отпадъци като е въведена по-модерна технология за компостиране, създадени са завод за компостиране на отпадъци, станции за прехвърляне и санитарно депо. За да се гарантира устойчивостта, отпадъците, които не могат да се използват отново, се продават на трети компании, които трябва да се справят с съхранението и унищожаването им.

Има голямо разширяване на използването на природен газ при производството на електроенергия, като се използва комбинирана циклична система вместо течено гориво. Това увеличава ефективността с 30% - 40% и намаляване значително на емисиите на въглероден диоксид.

4. Устойчив транспорт

Кайро е един от по-големите градове в света с население от 21 милиона, когато добавим и провинциалните територии около него, където търсенето на мобилност значително надминава капацитета на системата за обществен транспорт. Липсата се компенсира предимно с таксите и използването на лични автомобили. Системата за товарен транспорт в Египет е доминирана от сухопътният транспорт с дял от 94%, докато възможностите за по-енергийно ефективните железопътен и вътрешен воден транспорт са недостатъчно използвани. Влезнали са в сила няколко мярки по проекта „Устойчив транспорт за Египет“, които целят развиването на устойчивият транспорт в Египет. Ще разгледам следните:

- Втора мярка – Насърчаване на използването на немоторизирани превозни средства. Изградени са два пътя по 14км., забранени за моторни превозни средства, предназначени единствено за пешеходци и колоездачи. Освен това се правят множество кампании, в които се поощряват хората, които желаят да закупят велосипеди. Това се осъществява основно като се подпомагат производителите в тази индустрия и се предоставят безлихвени заеми за закупуване на велосипеди на населението. Финалното предложение на ООН за градът изглежда по следния начин:

- Трета мярка - Въвеждане на нови мерки за управление на транспорта с цел плавно да се затягат изискванията и да се откажат хората от ползването на лични коли чрез предоставянето на разнороден обществен транспорт и различни алтернативи. Целта е да не се допуска струпване на всички хора в 1 вид транспорт, поради липса на други алтернативи. Въведена е система за приоритизиране на трамваи и автобуси от обществения транспорт при пътни сигнали от светофарите в някои градове. Разработена и имплементирана е система за паркингите, която прави таксите за паркиране в центъра на града поетапно по-високи с приближаването, за да възпрепятстват частните автомобили да влизат там, като същевременно се подобрява удобството, предоставяно от гаражи извън центъра. Много успешна е системата с променливи дигитални знаци. Те се използват за предаването на някакво съобщение на шофьорите например

или показват броя на свободните места в паркингите, от където хората могат да използват безплатен трансфер до центъра или метростанции.

- Четвърта мярка - Подобряване на енергийната ефективност на дейностите по товарен транспорт. Тъй като сухопътният товарен транспорт е може би най-енергийно неефективният транспорт, правителството на Египет се стреми да насочи хората към използването на други алтернативи – железопътен, воден и др. Има проекти за изграждането на множество интермодални терминали с цел по-широко използване на интермодалния транспорт (смесено използване на повече от 1 тип транспорт при преноса на една стока). Ще дам пример за това как интермодалният транспорт е по-енергийно ефективен от товарния. Един камион се налага да измине 1500 км. за да пренесе товара си от точка А до точка Б. За това време той ще изразходва много литри гориво и ще замърси изключително много околната среда. Като алтернативен начин, стоките могат да бъдат закарани до най-близкото пристанище за 200км., където по пряк път да се изминат още 700км. чрез воден транспорт и от пристанището, където пристигат, да стигнат до крайната точка за още 100км. По този начин ще бъде спестено време, стоката ще измине само 2/3 от разстоянието и ще се ограничи замърсяването.

5.

Влияние на коронавируса (Covid-19)

Първият потвърден случай на коронавирус в Египет е на 14 февруари. От тогава заразените започват бързо да нарастват. Основните мерки за борба с разпространението на вируса са приети от правителството на 19 март, а именно – затворени са всички летища и е ограничен въздушният транспорт, затворени са всички ресторанти, кафета, дискотеки, както и е въведен вечерен час, който забранява излизането на всички публични места от 19ч. до 6ч. сутринта. Решението изключва забраните за всички хранителни магазини, аптеки и заведения, които доставят до вкъщи. На 21 март са забранени молитвите във всички джамии, за да се ограничи разпространението на вируса, като малко след това и църквите затварят. Случаите там продължават да се увеличават като броя на потвърдените към момента е 18 756 души, от които 5027 са оздравели, 797 са загинали. Спрямо официално декларираните данни, това поставя Египет на 37 място в света. Има много публикации, които обвиняват правителството в укриване на реалните данни. Правителството отвърща, че обявява всяка една информация с „пълна прозрачност“ и даже арестува някои от авторите на подобни статии с обвинение, че разпространяват фалшива информация и внасят паника. Според статия на египетски учен, към 31 март реалните случаи са били 7 пъти повече от официално обявените.

Източници

- <https://www.afdb.org/en/countries/north-africa/egypt/egypt-economic-outlook>
- <https://gizasystems.com/adopted/sdg-12-responsible-consumption-and-production>
- https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:22017D1544&from=DE&fbclid=IwAR0uVpQZ7FGn-cct4ne6_jgFazAvXF-pv2CxgEZ0JEfPaVz2fpAojNIZgYA
- https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:22017D1544&from=DE&fbclid=IwAR0uVpQZ7FGn-cct4ne6_jgFazAvXF-pv2CxgEZ0JEfPaVz2fpAojNIZgYA
- https://sustainabledevelopment.un.org/content/dsd/susdevtopics/sdt_pdfs/meetings2010/egm0310/presentation_Ali.pdf
- <https://stp-egypt.org/en>
- <https://www.worldatlas.com/articles/what-are-the-major-natural-resources-of-egypt.html>
- https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_oil_refineries#Egypt
- http://www.psp-ltd.com/eg_stat_bg.htm
- <https://saveti.bg/egypt/>
- <https://www.eesc.europa.eu/bg/policies/policy-areas/sustainable-development>
- www.flgr.bg
- https://en.wikipedia.org/wiki/COVID-19_pandemic_in_Egypt
- <https://eg.usembassy.gov/u-s-citizen-services/covid-19-information-2/>